

PREZYDENT MIASTA BYDGOSZCZY

**RAPORT O STANIE
MIASTA BYDGOSZCZY
ZA 2022 ROK**

Bydgoszcz, maj 2023

Spis treści

WPROWADZENIE	4
WSPARCIE DLA UKRAINY.....	6
BYDGOSZCZANKI I BYDGOSZCZANIE	9
Obszar I. Sprawne i efektywne zarządzanie miastem.....	13
Władze Miasta	14
Bydgoszcz 2030. Strategia rozwoju.....	16
Budżet Miasta i inwestycje	20
Spółceństwo obywatelskie	26
Rady Osiedli.....	27
Bydgoski Budżet Obywatelski	29
Program inicjatyw lokalnych	36
Bydgoskie konsultacje.....	37
Otwarty urząd	38
Współpraca krajowa i międzynarodowa.....	42
Współpraca metropolitalna	46
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze I.....	50
Obszar II. Aktywni, otwarci i kompetentni obywatele.....	52
Edukacja	53
Aktywność społeczna	64
Integracja społeczna.....	67
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze II.....	70
Obszar III. Przyjazne warunki życia	72
Ochrona zdrowia	73
Sport i rekreacja.....	79
Kultura.....	84
Warunki zamieszkania	108
Bezpieczeństwo.....	118
Polityka społeczna.....	131
Pomoc społeczna.....	131
Opieka nad dzieckiem i wsparcie rodzin.....	139
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami	143
Opieka nad dziećmi do lat 3.....	148
Seniorzy.....	150

Przeciwdziałanie bezrobociu	155
Gminny Program Rewitalizacji	163
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze III.	165
Obszar IV. Zdrowe i bezpieczne środowisko	169
Zagospodarowanie przestrzenne	170
Jakość powietrza i gospodarka niskoemisyjna	173
Gospodarka wodno-ściekowa	184
Zieleń.....	188
Ochrona powierzchni ziemi.....	194
Hałas.....	200
Edukacja ekologiczna.....	202
Adaptacja miasta do zmian klimatu	205
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze IV.	207
Obszar V. Nowoczesny transport i komunikacja.....	209
Transport	210
Infrastruktura komunikacyjno-informacyjna	224
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze V.	226
Obszar VI. Nowoczesna gospodarka	228
Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa mieszkańców	229
Wsparcie przedsiębiorczości, promocja gospodarcza, internacjonalizacja.....	231
Rozwój sieci współpracy	235
Działalność naukowa, badawczo-rozwojowa i innowacje.....	237
Turystyka	242
Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze VI.	244
Załącznik nr 1. Projekty Miasta Bydgoszczy współfinansowane ze środków UE w ramach RPO WK-P oraz krajowych programów operacyjnych	247
Załącznik nr 2. Realizacja uchwał Rady Miasta Bydgoszczy	259
Wykaz skrótów i skrótowców	283

„Raport o stanie Miasta Bydgoszczy za 2022 rok” stanowi wywiązanie się z ustawowego obowiązku przedstawienia podsumowania działalności Prezydenta w roku poprzednim. Raport jest informacją dla mieszkańców na temat najważniejszych przedsięwzięć realizowanych w roku ubiegłym i podstawą do debaty o stanie miasta oraz wyzwaniach rozwojowych na najbliższe lata.

24 lutego 2022 r. – początek zbrojnej, barbarzyńskiej agresji Rosji przeciwko Ukrainie

Rok 2022 Rada Miasta Bydgoszczy ustanowiła Bydgoskim Rokiem Praw Człowieka. Jego obchody, niespodziewanie, skupiły się wokół pogwałconych praw narodu ukraińskiego. W tym kontekście, ogromne podziękowania należą się bydgoszczankom i bydgoszczanom, za okazanie ogromnego serca i bezinteresowne wsparcie uchodźców z Ukrainy.

Rok 2022 to czas wojny za naszą wschodnią granicą. Sytuacja ta spowodowała konieczność realizacji przez samorządy wielu nowych działań związanych z pomocom uchodźcom. Wojna w Ukrainie wpłynęła również na ogólnoswiatowy kryzys energetyczny, który okazał się bardzo dotkliwy ze względu na wzrastające ceny nośników energii. Na to nałożyły się jeszcze: skutki pandemii i wysoka inflacja. Rządowe programy wsparcia mieszkańców bezpośrednio realizowane były głównie przez samorządy. Urząd Miasta Bydgoszczy m.in.: rozpatrzył 14,6 tys. wniosków o ustalenie prawa do dodatków dla gospodarstw domowych dla różnych paliw oraz wypłacił 11,1 tys. świadczeń. Samorządy zaangażowane były również w sprzedaż węgla w ramach zakupu preferencyjnego dla gospodarstw domowych. W Bydgoszczy rozpatrzono 2,4 tys. wniosków i sprzedano ponad 2 tys. ton węgla.

Jednocześnie zmiany wprowadzone w ramach rządowego programu Polski Ład ograniczyły dochody samorządów, a co za tym idzie, ograniczyły ich samodzielność. Wzrosły natomiast, koszty bieżącej działalności spowodowane aktualną sytuacją gospodarczą w kraju. W 2022 r. sytuacja finansowa Miasta uległa istotnemu pogorszeniu, ograniczając potencjał jego dalszego rozwoju w kolejnej perspektywie finansowej UE. Pogorszenie sytuacji finansowej Miasta potwierdziła agencja ratingowa Fitch obniżając naszą ocenę zdolności kredytowej z A- do poziomu BBB+. Pogorszenie kondycji Bydgoszczy nie jest odosobnione, co agencja potwierdziła w raporcie specjalnym, gdzie stwierdziła, iż „...rekompensata władz centralnych (...) za utracone dochody z PIT będzie niewystarczająca i ostatecznie spowoduje pogorszenie sytuacji finansowej i zdolności kredytowej gmin”.

Raport, nawiązując do strategii rozwoju Bydgoszczy, przygotowany został w układzie sześciu kluczowych obszarów rozwoju miasta: **Sprawne i efektywne zarządzanie miastem, Aktywni, otwarci i kompetentni obywatele, Przyjazne warunki życia, Zdrowe i bezpieczne środowisko, Nowoczesny transport i komunikacja, Nowoczesna gospodarka**. Raport jest jednocześnie sprawozdaniem z realizacji strategii rozwoju miasta. Wskaźniki obrazujące stopień realizacji celów zawartych w dokumencie „Bydgoszcz 2030. Strategia rozwoju” zostały zaprezentowane jako podsumowanie danego obszaru. Natomiast informacja na temat realizacji dokumentów miejskich (strategii, programów, polityk) znajduje się w poszczególnych rozdziałach dotyczących danej dziedziny funkcjonowania miasta.

Zaprezentowane w Raporcie dane statystyczne, to dane możliwe do pozyskania do połowy maja 2023 r. Dla części informacji, dane za 2022 r. nie są jeszcze dostępne. Ponadto zostały zweryfikowane dane z lat wcześniejszych, zgodnie z ich aktualizacją związaną m.in. z **wstecznym przeliczeniem danych demograficznych**

w związku z opublikowaniem wyników NSP 2021. Źródłami danych były: Bank Danych Lokalnych GUS, wydziały Urzędu Miasta Bydgoszczy i miejskie jednostki organizacyjne oraz instytucje m.in.: Powiatowy Urząd Pracy, Wydział Zdrowia Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, Port Lotniczy Bydgoszcz S.A., Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku, Państwowa Komisja Wyborcza, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

Zapraszam do lektury Raportu i włączenia się w debatę na temat stanu miasta.

Prezydent Miasta Bydgoszczy
/-/ Rafał Bruski

STANOWISKO RADY MIASTA BYDGOSZCZY Z DNIA 1 MARCA 2022 ROKU

Rada Miasta Bydgoszczy, stanowczo potępia bezprecedensowy akt rosyjskiej agresji militarnej wobec Ukrainy. My radni uznajemy działania Rosji Władimira Putina, za niedopuszczalny i haniebny akt barbarzyństwa, skierowany przeciwko niezależności niepodległego, demokratycznego, europejskiego państwa, które ma prawo do integralności terytorium i nienaruszalności swoich granic. Prawo do samostanowienia każdego kraju jest źródłem bezpieczeństwa całej Europy. Niepodległa i suwerenna Ukraina to także wolna Polska i Europa.

Myślami i sercem jesteśmy z naszymi Siostrami i Braćmi w Ukrainie, w miastach partnerskich Czerkasy i Krzemieńczuk, a także z wszystkimi, dla których Polska i Bydgoszcz stały się domem.

Wyrażamy pełną solidarność, zapewniając o naszej bliskości i gotowości do długoletniej pomocy. Wiemy, że symbolika i wsparcie to zbyt mało. Dlatego angażujemy się we wszystkie działania organizowane przez Miasto Bydgoszcz i inicjatywy mieszkańców. Dziękujemy Bydgoszczankom i Bydgoszczanom za wsparcie Narodu Ukraińskiego w tym trudnym czasie.

Zrobimy co w naszej mocy, aby wspólnie budować przyszłość Ukrainy w oparciu o europejskie wartości. Obchodzony w Bydgoszczy Rok Praw Człowieka będzie w sposób szczególny skupiony wokół praw naszych Przyjaciół z Ukrainy.

Niech żyje Wolna Ukraina!

Przewodnicząca Rady Miasta
/-/ Monika Matowska

W związku z wybuchem konfliktu zbrojnego w Ukrainie, zarówno Miasto Bydgoszcz, jak i lokalna społeczność włączyły się w udzielanie pomocy i wsparcia obywatelom Ukrainy na wielu płaszczyznach.

W 2022 r. Miasto na pomoc obywatelom Ukrainy wydatkowało 70,4 mln zł, z czego 8,8 mln zł stanowiły środki własne. Blisko połowa tej kwoty to wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej obejmujące koszty zakwaterowania, dożywiania oraz świadczenia i zasiłki. W zakresie środków własnych, 78% puli stanowiły koszty transportu obywateli Ukrainy na terenie miasta.

Kompleksowe działania mające na celu wsparcie Ukrainy i uchodźców wojennych z tego kraju, rozpoczęto już w końcu lutego 2022 r., czyli zaledwie kilka dni po wybuchu wojny. W pierwszym etapie niesienia pomocy uruchomiono punkt zbiórki darów w Bydgoskim Centrum Targowo-Wystawienniczym, punkt zbiorowego zakwaterowania na Stadionie Zawiszy oraz infolinię. Punkt zbiórki darów w BCTW funkcjonował od 28 lutego do 23 kwietnia 2022 r. Po jego zamknięciu prowadzenie magazynów zbiórki i dystrybucji rzeczy zlecono organizacjom pozarządowym. Do wsparcia działalności BCTW, w pełnym wymiarze godzin, odelegowanych zostało 28 pracowników Urzędu Miasta Bydgoszczy. Na miejscu byli również tłumacze, osoby obsługujące wnioski pomocowe oraz osoby przyjmujące, rozpakowujące, sortujące i przekazujące dary potrzebującym. W BCTW działał tzw. sklep społeczny dedykowany uchodźcom z Ukrainy. Można było z niego samodzielnie i nieodpłatnie pobrać bieliznę, odzież i buty. Łącznie przekazano 15,6 tys. wyprawek dla obywateli Ukrainy oraz 477 palet wypełnionych darami, które zostały przetransportowane na terytorium Ukrainy.

Zorganizowano „Punkt informacyjno-doradczy dla cudzoziemców przebywających w Bydgoszczy”, w którym zapewniono pomoc w wypełnianiu dokumentów urzędowych m.in. związanych z legalizacją pobytu, zapisaniem dziecka do szkoły, wynajmem mieszkania, poszukiwaniem pracy, usługami specjalistycznymi, w tym m.in: tłumacza przysięgłego, prawnika. Punkt informacyjno-doradczy świadczył usługi wsparcia łącznie przez 254 godziny. W trakcie realizacji zadania udzielono informacji, porad i wsparcia ponad 400 cudzoziemcom.

Ponadto w okresie od października do grudnia 2022 r. zrealizowano 20 godzin porad prawnych, 65 godzin konsultacji specjalistów, w tym psychologa i doradcy. W dni wolne od pracy prowadzona była infolinia dla cudzoziemców – 190 godzin wsparcia.

W okresie funkcjonowania magazynu w BCTW do pracy wolontariackiej zgłosiło się ponad 4,6 tysiąca wolontariuszy. Dziennie zgłaszało się nawet od 200 do 400 osób oferujących swoją pomoc przy zbiorce darów. Do Centrum przyjeżdżali uczniowie, obywatele Ukrainy, mieszkańcy – wszyscy, którzy chcieli aktywnie włączyć się w pomaganie.

Obywatelom Ukrainy przebywającym w mieście pomoc społeczną świadczył przede wszystkim Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który zajmował się:

- przyjmowaniem wniosków i realizacją pomocy w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie – pomocą objęto 11 952 osoby,
- przyjmowaniem wniosków i realizacją pomocy dot. przyznania świadczenia pieniężnego za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy – obsłużono 7 857 wniosków,
- przyznawaniem pomocy w formie posiłków i obiadów szkolnych dla dzieci uczęszczających do placówek dydaktycznych – pomocą objęto 591 ukraińskich dzieci,
- przyznawaniem pomocy w formie zasiłków stałych (przyznano 34 obywatelom Ukrainy) i okresowych (przyznano 133 osobom).

Przybyłym do Bydgoszczy obywatelom Ukrainy, MOPS świadczył także wsparcie z zakresu pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego, które prowadzone było na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny w środowisku społecznym.

Istotnym wsparciem dla uchodźców było również ustanowienie przez Miasto Bydgoszcz uprawnienia do bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską dla osób, które przekroczyły granicę ukraińsko-polską w dniu 24.02.2022 r. i później. Uprawnienie obowiązywało w marcu 2022 r.

Rada Miasta Bydgoszczy podjęła również uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej miastom partnerskim w Ukrainie: Czerkasom i Krzemieńczukowi, z przeznaczeniem na pomoc humanitarną ich obywatelom w wysokości 200 tys. zł, po 100 tys. zł dla każdego z miast. Pomoc dla uchodźców z Ukrainy udzielaną przez Bydgoszcz doceniły również władze miasta partnerskiego Bydgoszczy tj. niemieckiego Wilhelmshaven, organizując zbiórkę publiczną na rzecz wsparcia Bydgoszczy w związku z wybuchem wojny w Ukrainie.

Wśród uchodźców przybywających do Bydgoszczy znajdowały się dzieci i młodzież w wieku przedszkolnym i szkolnym. Bydgoskie placówki oświatowe w roku szkolnym 2022/2023 przyjęły 2 102 dzieci uchodźców z Ukrainy, w tym 1 864 do placówek prowadzonych przez Miasto. Utworzono także oddziały przygotowawcze w szkołach podstawowych oraz liceach dla tych uczniów, w których prowadzono intensywną naukę języka polskiego. W każdym z oddziałów zatrudniono w charakterze pomocy nauczyciela osobę władającą językiem polskim oraz ukraińskim lub rosyjskim. W roku szkolnym 2021/2022 funkcjonowały łącznie 22 oddziały przygotowawcze (14 w szkołach podstawowych i 8 w szkołach ponadpodstawowych). W roku szkolnym 2022/2023 funkcjonuje 9 oddziałów przygotowawczych (7 w szkołach podstawowych i 2 w ponadpodstawowych), co zabezpiecza zapotrzebowanie. W oddziałach przygotowawczych uczniowie realizowali elementy podstawy programowej oraz dużą liczbę godzin nauki języka polskiego w grupach nieprzekraczających 15 osób, początkowo w wymiarze 2 godzin tygodniowo, a od 25.04.2022 r. w wymiarze 6 godzin tygodniowo. Dzieci zostały wyposażone w podręczniki (udostępnione nieodpłatnie z biblioteki) oraz materiały edukacyjne. Szkoły i przedszkola pozyskały sponsorów, którzy ufundowali wyprawki szkolne dla 528 dzieci oraz posiłki w szkołach i przedszkolach dla 311 dzieci.

Jesienią 2022 r. Miasto nawiązało współpracę z UNICEF w celu wsparcia dzieci z Ukrainy. Transport składający się z 32 europalet o łącznej wadze ponad 16 ton dotarł do Bydgoszczy w lutym 2023 r., wśród darów były

m.in. plecaki z zestawami przyborów szkolnych, przybory kreślarskie, bidony. Na potrzeby edukacyjne uchodźców wykorzystano darowiznę przekazaną Miastu Bydgoszcz przez miasto partnerskie Mannheim. Za kwotę 1,1 mln zł przeprowadzono remonty, dostosowano pomieszczenia oraz zakupiono niezbędne wyposażenie i pomoce dydaktyczne do 39 placówek edukacyjnych.

Od marca 2022 r. przy Miejskim Ośrodku Edukacji Nauczycieli działa Edukacyjny Punkt Informacyjny, który udziela pomocy w zakresie korzystania z sieci przedszkoli i szkół, udziela wyjaśnień dotyczących polskiego systemu edukacyjnego, wskazuje wolne miejsca w szkołach i przedszkolach. Punkt udzielił 3 584 konsultacji, a w okresie wakacyjnym około 1 000 porad.

Dzieci uchodźców korzystały także z oferty edukacyjnej młodzieżowych domów kultury i Pałacu Młodzieży. W okresie wakacji letnich 178 dzieci uczestniczyło w "Bydgoskich półkoloniach", natomiast w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych organizowane były dodatkowe godziny nauki języka polskiego dla uczniów z Ukrainy. Od samego początku dzieciom, które znalazły w Bydgoszczy schronienie przed wojną, udzielano pomocy psychologicznej. Wsparcie psychologiczne dla dzieci oraz rodzin ukraińskich jest nadal dostępne w Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych, w których tłumacz-wolontariusz pomaga w porozumieniu się. Miasto podpisało również porozumienie z Polską Fundacją Pomocy Międzynarodowej, na mocy którego w szkołach i placówkach oświatowych mogli zostać zatrudnieni uchodźcy – obywatele Ukrainy, którzy wykonywali m.in. obowiązki pomocy nauczyciela i pomocy kuchennych. Płatnikiem była Fundacja, a placówka oświatowa zapewniała miejsce pracy, środki ochrony osobistej, badania lekarskie. W ten sposób źródło zarobkowania od kwietnia 2022 r. znalazło ponad 100 uchodźców (w 54 placówkach oświatowych).

W mieście podejmowano również wiele inicjatyw mających na celu włączenie społeczności ukraińskiej w życie miasta i jego mieszkańców. Przykładem tego są m.in. lekcje języka polskiego dla seniorów z Ukrainy zorganizowane przez Bydgoską Radę Seniorów oraz Polsko-Ukraiński Klub Seniora „Razem Raźniej”, wyjścia do instytucji kultury, spotkania z ciekawymi ludźmi, piknik społeczny „Gościnne sąsiedztwo”. Klub Seniora aktywnie włączył się w organizację dnia sąsiedzkiego i Seniorady, a także ukraińskiego święta niepodległości pod hasłem „Tołok” – solidarni z Ukrainą. Wiele inicjatyw dotyczyło życia kulturalnego i artystycznego. W Młynach Rothera odbyła się wystawa prac dzieci, które bezpośrednio po przyjeździe z Ukrainy do punktu recepcyjnego w Czerkasach tworzyły prace plastyczne, będące okrutnym świadectwem przeżytych doświadczeń. W 2022 r. Festiwal Literatury Przeczytani przyjął formułę rezydencji artystycznej dla artystek ukraińskich z różnych dziedzin sztuki: teatru, literatury, muzyki oraz sztuk wizualnych. Podczas Festiwalu „Przeczytana Ukraina 2022” odbyły się spotkania literackie, projekcje filmów, wystawa szkiców Justyny Mohytycz, spotkanie z ukraińskim reżyserem filmowym Mychajłem Illienką, koncert projektu ZEMLA oraz pokaz spektaklu "Życie na wypadek wojny" w reż. Uli Kijak. Realizowano również liczne projekty interdyscyplinarne, m.in.: album fotograficzny, materiały audio i audio-video jak np. audiobooki i słuchowiska, seanse kinowe, festiwale literackie. Ponadto Miasto wsparło konsula Ukrainy w organizacji spontanicznego koncertu ukraińskiego zespołu KOZAK SYSTEM na Wyspie Młyńskiej. Koncert połączono ze zbiórką funduszy na rzecz Ukrainy.

Działania podjęte przez władze Bydgoszczy w celu pomocy osobom uchodźczym z Ukrainy nie były jednorazowe. Miasto kontynuuje swoje zaangażowanie poprzez organizowanie różnych form wsparcia, w tym programów szkoleniowych, zajęć językowych, psychologicznych oraz artystycznych. Dzięki temu uchodźcy zyskują możliwość lepszego zintegrowania się z lokalną społecznością i odbudowania swojego życia w trudnej sytuacji. Podejmowanie wspólnych działań przez Miasto i jego mieszkańców na rzecz osób potrzebujących oraz znajdujących się w sytuacji kryzysowej sprzyja budowaniu w Bydgoszczy klimatu do rozwijania zarówno postaw prospołecznych, jak i aktywności organizacji non profit oraz przyczynia się do zwiększania integracji bydgoszczan.

„24 lutego zmieniło się wszystko – zaczęliśmy być wolontariuszami.”

Elena Morozowa, prezeska Domu Ukraińskiego w Bydgoszczy

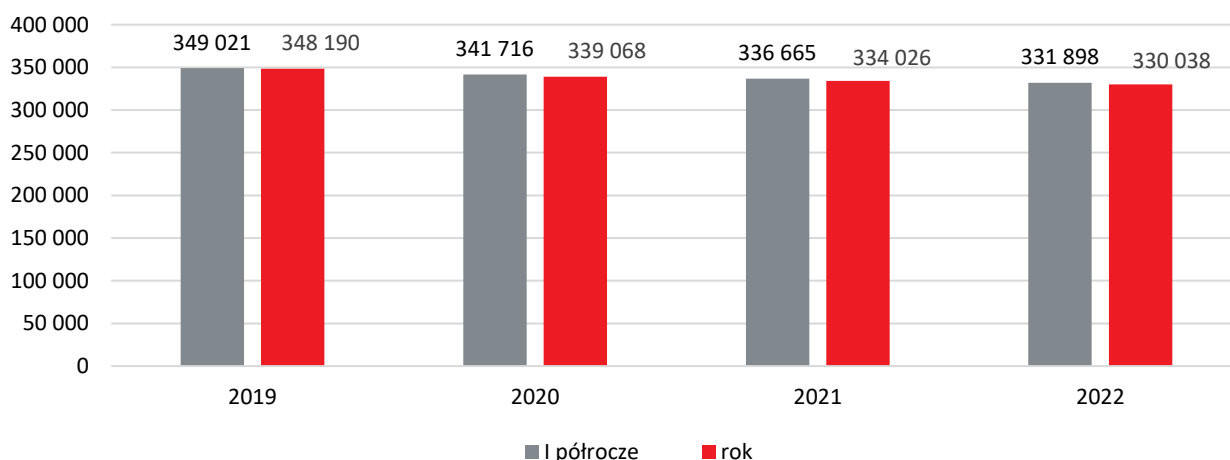

BYDGOSZCZANKI I BYDGOSZCZANIE

Na przestrzeni ostatnich lat notowany był stały spadek liczby bydgoszczan. Liczba ludności miasta na koniec 2022 r. wyniosła 330 038 osób. W tym okresie Bydgoszcz pod względem liczby mieszkańców znajdowała się na dziewiątej pozycji wśród miast wojewódzkich kraju. Była jednocześnie największym miastem województwa kujawsko-pomorskiego, udział bydgoszczan w ludności województwa wyniósł 16,4%.

Liczba ludności w Bydgoszczy w latach 2019-2022

Źródło: BDL GUS

W 2022 r., gęstość zaludnienia miasta wyniosła 1 876 osób na 1 km². W tym samym okresie współczynnik feminizacji w Bydgoszczy wyniósł 114 (na 100 mężczyzn przypadają 114 kobiet).

W 2022 r. utrzymały się dotychczasowe tendencje dotyczące struktury mieszkańców miasta według ekonomicznych grup wieku: przeważała ludność w wieku produkcyjnym, jednocześnie spadła liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Podstawowe informacje o sytuacji demograficznej Bydgoszczy w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Ludność (stan na 31 XII)	348 190	339 068	334 026	330 038
mężczyźni	163 704	158 754	156 229	154 302
kobiety	184 486	180 314	177 797	175 736
udział % kobiet w ludności	53,0	53,2	53,2	53,2
Wskaźnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn)	113	114	114	114
Udział % ludności miasta w ludności województwa	16,8	16,7	16,6	16,4
Udział % ludności miasta w ludności kraju	0,9	0,9	0,9	0,9
Gęstość zaludnienia na 1 km ²	1 979	1 927	1 898	1 876
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)	55 696	53 433	52 542	51 771
udział w ludności Bydgoszczy (%)	16,0	15,8	15,7	15,7
Ludność w wieku produkcyjnym	202 212	197 086	193 044	189 446

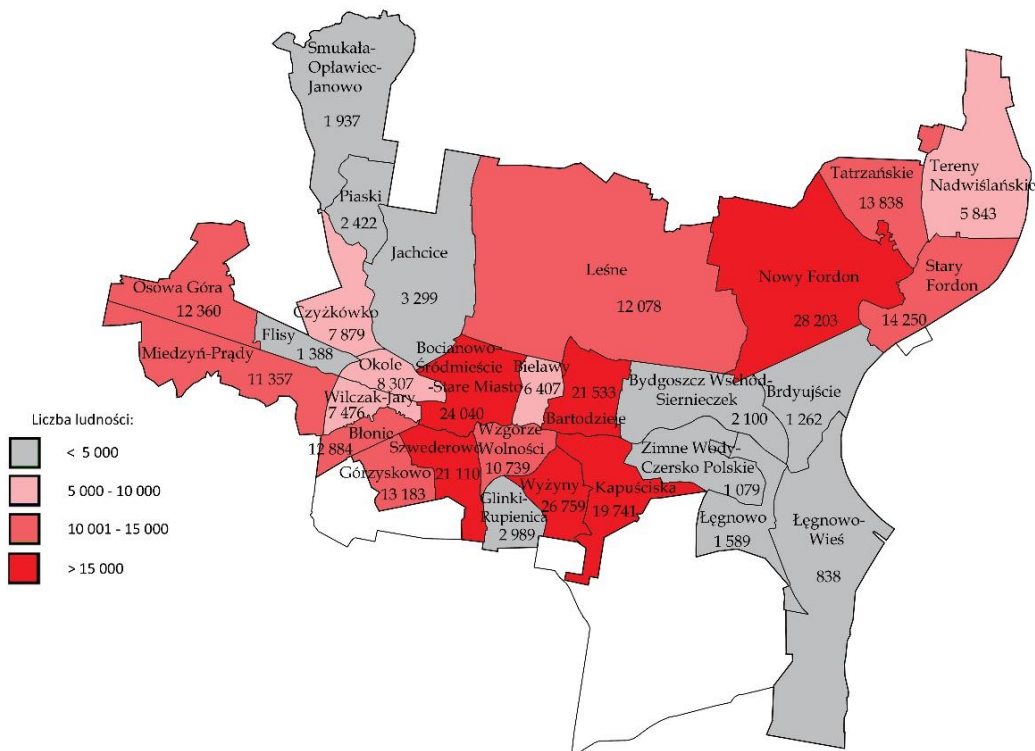
Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
(18-59/64 lata)				
udział w ludności Bydgoszczy (%)	58,1	58,1	57,8	57,4
w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata)	126 579	123 894	119 977	116 411
w wieku produkcyjnym niemobilnym (45 lat i więcej)	75 633	73 192	73 067	73 035
Ludność w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60/65 lat)	90 282	88 549	88 440	88 821
udział w ludności Bydgoszczy (%)	25,9	26,1	26,5	26,9
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	72,2	72,0	73,0	74,2

Źródło: BDL GUS, Baza Demografia

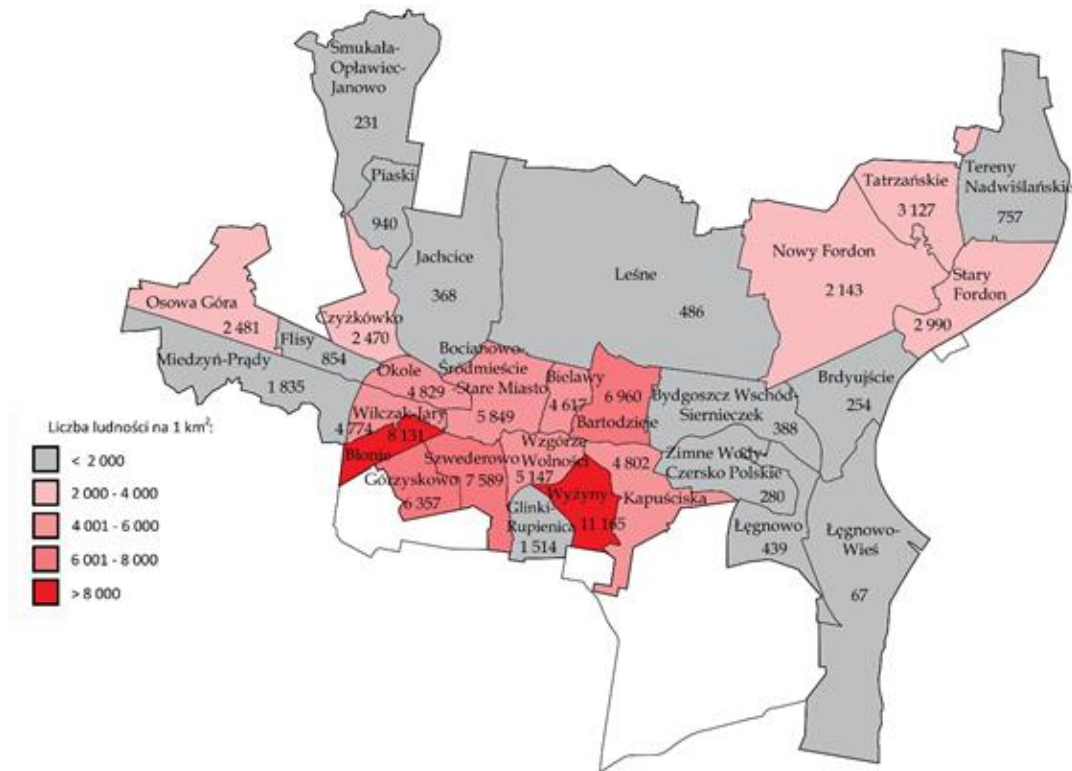
Na koniec 2022 r. liczba osób zameldowanych na pobyt stały w mieście wyniosła 296,9 tys. W 2022 r. w Bydgoszczy na pobyt stały lub czasowy zameldowało się 4 084 cudzoziemców. W porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano spadek liczby zameldowanych osób cudzoziemskich o 1 245. Ponadto do dnia 31 grudnia 2022 r. zostało zarejestrowanych 13 113 osób z obywatelstwem ukraińskim, którym nadano numery PESEL oraz status uchodźcy z Ukrainy.

Zarówno w 2022 r., jak i rok wcześniej, najwięcej bydgoszczan zameldowanych było w Nowym Fordonie, na Wyżynach oraz na osiedlu Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto. Najmniej natomiast na osiedlu Łęgnowo-Wieś. Najgęściej zaludnionym osiedlem były Wyżyny, a najmniej Łęgnowo-Wieś. Na trzech osiedlach mieszkańcy przybyło. Były to Tereny Nadwiślańskie (+73 osoby), Piaski (+24 osoby) oraz Smukała-Oplawiec-Janowo (+10 osób). Na pozostałych osiedlach ubyło ludności, przy czym najwięcej na osiedlu Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto (-758 osób), na Wyżynach (-553 osoby) i Bartodziejach (-491 osób).

Liczba ludności na osiedlach w 2022 r.

Gęstość zaludnienia na poszczególnych osiedlach w 2022 r.

Dane na koniec 2022 r. wskazują na utrzymanie się w mieście ujemnego przyrostu naturalnego oraz braku zapewnienia prostej zastępowalności pokoleń (liczba urodzeń nie kompensuje liczby zgonów).

Ruch naturalny w Bydgoszczy w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Urodzenia żywe	3 071	2 822	2 782	2 474
Zgony ogółem	4 036	4 677	5 104	4 413
Przyrost naturalny	-965	-1 855	-2 322	-1 939
Współczynnik dynamiki demograficznej (stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów)	0,76	0,60	0,55	0,56
Urodzenia żywe na 1 000 mieszkańców	8,8	8,3	8,3	7,5
Zgony na 1 000 ludności	11,6	13,7	15,2	13,3
Zgony niemowląt na 1 000 urodzeń żywych	5,9	6,0	5,8	5,7
Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	-2,8	-5,4	-6,9	-5,8

Źródło: BDL GUS

Małżeństwa i rozwody w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Małżeństwa zawarte	1 706	1 368	1 475	1 533
Małżeństwa na 1 000 ludności	4,9	4,0	4,4	4,6
Rozwody	704	767	772	b.d.*
Rozwody na 1 000 ludności	2,0	2,2	2,3	b.d.*

*Przewidywany termin udostępnienia danych przez GUS: II kw. 2023 r.

Źródło: BDL GUS

W Bydgoszczy od kilku lat notuje się ujemne saldo migracji. W 2022 r. saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosło -5, co oznacza, że z każdego 1 000 bydgoszczan ubyło 5 osób.

Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Migracje wewnętrzne				
zameldowania	2 839	1 875	1 993	1 842
wymeldowania	3 919	3 630	3 994	3 693
Migracje zewnętrzne				
zameldowania z zagranicy	171	98	116	147
wymeldowania za granicę	77	44	97	112
Saldo migracji				
ogółem	-986	-1 701	-1 982	-1 816
wewnętrznych	-1 080	-1 755	-2 001	-1 851
zagranicznych	94	54	19	35

Źródło: BDL GUS

Według prognoz GUS, liczba ludności w Bydgoszczy w kolejnych latach będzie maleć. Znajdzie to swoje odzwierciedlenie także w strukturze wieku mieszkańców Bydgoszczy – przewidywany jest spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz dalszy wzrost udziału grupy osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem.

Prognozowana liczba ludności według funkcjonalnych grup wieku

Wyszczególnienie	2022 ^a	2022	2025	2030
Ludność miasta (stan w dniu 31 XII)	330 038	342 825	336 415	324 648
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	51 771	54 964	53 293	48 393
udział w ludności Bydgoszczy (%)	15,7	16,0	15,8	14,9
Ludność w wieku produkcyjnym	189 446	194 087	187 942	180 962
udział w ludności Bydgoszczy (%)	57,4	56,6	55,9	55,7
Ludność w wieku poprodukcyjnym	88 821	93 774	95 180	95 293
udział w ludności Bydgoszczy (%)	26,9	27,4	28,3	29,4
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	74,2	76,6	79,0	79,4

^a Dane rzeczywiste.

Źródło: GUS „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne)”

NOTA INFORMACYJNA: Dostępne w BDL GUS dane za lata 2020-2021 zostały przeliczone w oparciu o wyniki NSP 2021.

OBSZAR I.

SPRAWNE I EFEKTYWNE ZARZĄDZANIE MIASTEM

Władze Miasta

Rada Miasta Bydgoszczy jest organem stanowiącym oraz kontrolnym w Mieście. W 2022 r. trwała VIII kadencja Rady Miasta Bydgoszczy wybranej na lata 2018-2023. Rada liczy 31 osób, spośród których 32% stanowią kobiety.

Prezydium Rady Miasta

Przewodnicząca Rady Miasta Bydgoszczy

Monika Matowska

Wiceprzewodniczący Rady Miasta Bydgoszczy

**Lech
Zagłoba-Zygler**

**Anna
Mackiewicz**

**Joanna
Czerska-Thomas**

Skład Rady Miasta Bydgoszczy

Lp.	Imię i nazwisko	Klub radnych	Lp.	Imię i nazwisko	Klub radnych
1.	Wojciech Bulanda	Koalicja Obywatelska	17.	Mateusz Zwolak	Koalicja Obywatelska
2.	Joanna Czerska-Thomas	Koalicja Obywatelska	18.	Wojciech Bartoszek	Prawo i Sprawiedliwość
3.	Janusz Czwojda	Koalicja Obywatelska	19.	Paweł Bokiej	Prawo i Sprawiedliwość
4.	Paulina Jankowska	Koalicja Obywatelska	20.	Bogdan Dzakanowski	Prawo i Sprawiedliwość
5.	Robert Kufel	Koalicja Obywatelska	21.	Krzysztof Frelichowski	Prawo i Sprawiedliwość
6.	Robert Langowski	Koalicja Obywatelska	22.	Jan Gaul	Prawo i Sprawiedliwość
7.	Monika Matowska	Koalicja Obywatelska	23.	Marcin Lewandowski	Prawo i Sprawiedliwość
8.	Jakub Mikołajczak	Koalicja Obywatelska	24.	Bernadeta Michałek	Prawo i Sprawiedliwość
9.	Ireneusz Nitkiewicz	Koalicja Obywatelska	25.	Jerzy Mickuś	Prawo i Sprawiedliwość
10.	Justyna Polasik	Koalicja Obywatelska	26.	Szymon Róg	Prawo i Sprawiedliwość
11.	Elżbieta Rusielewicz	Koalicja Obywatelska	27.	Grażyna Szabelska	Prawo i Sprawiedliwość
12.	Maciej Świątkowski	Koalicja Obywatelska	28.	Jarosław Wenderlich	Prawo i Sprawiedliwość
13.	Katarzyna Tomaszewska	Koalicja Obywatelska	29.	Kazimierz Drozd	Nowa Lewica
14.	Szymon Wiłnicki	Koalicja Obywatelska	30.	Anna Mackiewicz	Nowa Lewica
15.	Lech Zagłoba-Zygler	Koalicja Obywatelska	31.	Zdzisław Tylicki	Nowa Lewica
16.	Katarzyna Zwierzchowska	Koalicja Obywatelska			

W 2022 r. odbyło się 14 sesji Rady, na których podjęto 269 uchwał. Ponadto Rada wystosowała 9 apeli oraz zajęła 6 stanowisk. Apele skierowane były m.in. do Prezesa Rady Ministrów, Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Ministra Zdrowia oraz Dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Oddziału NFZ i dotyczyły takich kwestii jak uzyskanie dofinansowania do inwestycji w Bydgoskim Parku Przemysłowo-Technologicznym, kosztów energii elektrycznej, konsolidacji szpitali uniwersyteckich w mieście czy uprawnień kobiet w ciąży.

Zajmowane stanowiska dotyczyły natomiast potępienia aktu rosyjskiej agresji militarnej wobec Ukrainy, poparcia protestu Młodzieżowej Rady Miasta dot. zmian w ustawie prawo oświatowe czy zasad naboru do Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych.

W ramach Rady Miasta Bydgoszczy pracowało 14 Komisji:

- Budżetu i Polityki Finansowej,
- Przedsiębiorczości i Rozwoju Miasta,
- Gospodarki Przestrzennej,
- Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,
- Skarg, Wniosków i Petycji,
- Kultury i Nauki,
- Edukacji,
- Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki,
- Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego,
- Samorządności i Statutowo-Organizacyjna,
- Rodziny, Polityki Społecznej i Polityki Zdrowotnej,
- Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą,
- Rewizyjna,
- Doraźna.

LICZBA RADNYCH WEDŁUG KLUBÓW	
17	Radnych Klubu Koalicji Obywatelskiej
11	Radnych Klubu Prawa i Sprawiedliwości
3	Radnych Klubu Nowej Lewicy

Komisja Doraźna została powołana w czerwcu 2022 r., w związku ze strajkiem pracowników Miejskich Zakładów Komunikacyjnych Sp. z o.o. Do zadań Komisji należała w szczególności analiza danych dotyczących funkcjonowania Spółki, jej kondycji finansowej, sposobu zarządzania i kontroli, zasad zatrudnienia pracowników, a także prowadzonego nadzoru właścicielskiego nad Spółką ze strony Urzędu Miasta Bydgoszczy.

W 2022 r. łącznie odbyło się 151 posiedzeń stałych Komisji Rady Miasta Bydgoszczy oraz 6 posiedzeń Komisji Doraźnej.

Organem wykonawczym Miasta jest **Prezydent**

Prezydent Miasta Bydgoszczy

Rafał Bruski

Zastępcy Prezydenta Miasta Bydgoszczy

Michał
Szybel

Iwona
Waszkiewicz

Maria
Wasiak

Mirosław
Kozłowicz

Sprawy Miasta w imieniu Prezydenta i w ustalonym przez niego zakresie prowadzi Sekretarz Miasta.

Elżbieta Wiewióra

Funkcje głównego księgowego budżetu Miasta i Urzędu Miasta sprawuje Skarbnik Miasta.

Piotr Tomaszewski

Bydgoszcz w 2030 roku będzie miastem, w którym każda mieszkanica i każdy mieszkaniec znajdzie odpowiednie warunki rozwoju, to miasto zapewniające bydgoszczankom i bydgoszczanom najlepsze rozwiązania na każdym etapie życia – dobre miejsce do życia.

System realizacji Strategii opiera się na programach wdrożeniowych – dokumentach operacyjnych, które zawierają konkretne przedsięwzięcia. Dlatego tak ważna jest aktualność tych dokumentów oraz ich ścisłe powiązanie z celami Strategii. Realizacja zapisanych w programach zadań przyczynia się do osiągnięcia określonych w Strategii celów. W ramach prac nad programami wdrożeniowymi, w 2022 r. uchwalono Program polityki zdrowotnej z zakresu wsparcia leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – in vitro dla mieszkańców Miasta Bydgoszczy na lata 2023-2026. Prowadzone były również prace nad przygotowaniem kolejnych dokumentów wdrożeniowych:

- Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego – SUMP BydOF,
- Strategia ZIT BydOF,
- Rozwój potencjału turystycznego Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+,
- Gospodarka Odpadami Komunalnymi dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2025-2055,
- Program Działań na Rzecz Równego Traktowania dla Miasta Bydgoszczy na lata 2023-2028,
- Program cyfryzacji usług Miasta Bydgoszczy,
- Program wsparcia rozwoju gospodarczego Bydgoszczy,
- Program bezpieczeństwa ruchu drogowego (Vision zero) – Opracowanie raportu o stanie bezpieczeństwa ruchu drogowego w Bydgoszczy na podstawie danych o zdarzeniach drogowych z lat 2016-2020,
- Program ochrony środowiska dla miasta Bydgoszczy,
- Miejski program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego.

Zarządzanie strategiczne to proces ciągły. Osiągnięcie długofalowych celów rozwojowych zapisanych w Strategii zależy od trafności i efektywności wdrażanych interwencji. Znaczący wpływ na ich realizację mają także niezależne od samorządu uwarunkowania, w których funkcjonuje Miasto.

Przesłanki aktualizacji strategii wskazane w dokumencie „Bydgoszcz 2030. Strategia rozwoju”

Istotna zmiana uwarunkowań zewnętrznych, wymagająca działań adaptacyjnych do nowej sytuacji społeczno-ekonomicznej w skali makro.

Znacząca zmiana uwarunkowań wewnętrznych, zdiagnozowanie w mieście obszarów wymagających interwencji, a nieopisanych w strategii.

Brak możliwości wprowadzenia zmian umożliwiających osiągnięcie zapisanych celów.

Osiągnięcie wyznaczonych w strategii celów.

Prace nad przygotowaniem Strategii rozpoczęto w 2017 r., a podstawą do wyznaczenia celów rozwojowych oraz kierunków interwencji były trendy sytuacji społeczno-gospodarczej z lat 2015-2019, kształtujące się jednak w zupełnie innych niż obecnie uwarunkowaniach. Dokument „Bydgoszcz 2030. Strategia rozwoju” uchwalony został w maju 2020 r.

W Strategii wskazano zagrożenia, których wystąpienie/nasilenie będzie miało negatywny wpływ na wdrażanie dokumentu. Wśród zagrożeń wymienionych w dokumencie, w ostatnich latach, z dużym nasileniem wystąpiły:

- Konsekwencje społeczne i ekonomiczne niekorzystnej sytuacji demograficznej.
- Pogłębiająca się polaryzacja poglądów społecznych i politycznych w polskim społeczeństwie, utrudniająca dialog i współpracę.
- Programy kształcenia ograniczające szerokie wykształcenie ogólne i niesprzyjające przygotowaniu do obywatelskiego funkcjonowania w społeczeństwie.
- Niestabilność krajowych regulacji prawnych.
- Niekorzystne skutki zmian klimatu.
- Światowy kryzys gospodarczy.

Istotnymi czynnikami, z którymi przyszło się mierzyć Miastu i jego mieszkańcom w ostatnich latach były: pandemia Covid-19, wojna w Ukrainie, wysoka inflacja, kryzys energetyczny oraz ograniczenia dochodów samorządów. Zmieniły one uwarunkowania rozwojowe. Pomimo drastycznej zmiany uwarunkowań w jakich przyszło funkcjonować Miastu, wyzwania i cele określone w dokumencie „Bydgoszcz 2030. Strategia Rozwoju” w dalszym ciągu są aktualne. Jednak mogą wystąpić trudności z pełną ich realizacją. Dodatkowo, należy wskazać na zmianę zachowań społecznych w wyniku pandemii Covid-19, m.in. zmianę zachowań transportowych, realizowanie aktywności społecznych i zawodowych w przestrzeni cyfrowej. Skutkiem pandemii jest też pogorszenie stanu psychiczno-fizycznego mieszkańców oraz ponadwymiarowe zgony. Efektem zmian społecznych jest głęboki spadek liczby ludności miasta, większy niż zakładały dotychczasowe prognozy.

Na podstawie przedstawionych w raporcie działań oraz osiągniętych wartości wskaźników realizacji Strategii, można wskazać główne tendencje i zmiany zachodzące w poszczególnych obszarach rozwojowych. Należy jednak pamiętać, że wartości docelowe dla wybranych wskaźników, wyznaczone zostały dla 2030 r.

Obszar I. Sprawne i efektywne zarządzanie miastem

- Reforma podatkowa, zmniejszająca dochody jst z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) wpłynęła na obniżenie oceny wiarygodności kredytowej Miasta. W perspektywie rosnących wydatków operacyjnych, dużo trudniejsze do realizacji mogą okazać się zaplanowane inwestycje i działania skierowane na poprawę jakości usług publicznych i cyfryzację Urzędu.
- Sytuacja związana z wybuchem pandemii ograniczyła zestaw narzędzi komunikacji z mieszkańcami, jednocześnie przyspieszyła wiele procesów dotyczących wykorzystania nowoczesnych technologii w procesach obsługi mieszkańców oraz zarządzania miastem.
- Rozszerzył się zakres współpracy w ramach Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz, zawierane były nowe porozumienia między jednostkami samorządowymi. Intensyfikacja powiązań możliwa jest m.in. dzięki ustanowieniu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2021-2027, dla obszaru SMB.

Obszar II. Aktywni, otwarci i kompetentni obywatele

- Sytuacja epidemiczna, a następnie wojna w Ukrainie miały bardzo silny wpływ na funkcjonowanie edukacji. Szkoły i uczelnie stanęły przed wyzwaniami związanymi z organizacją nauczania w trybie zdalnym, a następnie z napływem dzieci i młodzieży z Ukrainy. Mimo bezprecedensowych wydarzeń, wyniki egzaminu ósmoklasisty w bydgoskich szkołach były wyższe, a maturalnych nie były niższe niż średnia dla kraju. Poprawiły się relatywne wyniki z języka polskiego.
- Utrzymał się spadek liczby studentów ogółem, natomiast wzrosła liczba studentów zagranicznych. Ograniczenia wynikające z wprowadzenia stanu pandemii utrudniły organizację zajęć dodatkowych, rozwijających zainteresowania i uzdolnienia. Mieszkańcy, rzadziej niż zakładano, podejmowali decyzje o zmianie lub podwyższaniu swoich kompetencji przez branie udziału w kwalifikacyjnych kursach zawodowych czy w studiach podyplomowych.

- W ostatnich latach zwiększyła się liczba działających w mieście organizacji pozarządowych, także tych funkcjonujących dłużej niż 3 lata.
- Otwartość społeczności bydgoskiej została zweryfikowana podczas kryzysu uchodźczego, gdy bydgoszczanie i bydgoszczanki wykazali się chęcią pomocy i zaangażowaniem. Do końca 2022 r. zarejestrowano w Bydgoszczy ponad 13 tys. osób z obywatelstwem ukraińskim.
- W 2022 r. wzrosła, w stosunku do lat wcześniejszych, liczba wszczętych postępowań w zakresie przestępstw motywowanych przynależnością: narodową, etniczną, rasową, polityczną, wyznaniem lub bezwyznaniowością.

Obszar III. Przyjazne warunki życia

- W 2022 r. wyraźnie zwiększyła się liczba różnorodnych wydarzeń kulturalnych, integracyjnych, sportowych i rekreacyjnych. Zwiększyła się też liczba osób uczestniczących w wydarzeniach, jednak nie osiągnęła jeszcze poziomu sprzed pandemii.
- Pandemia Covid-19 zwiększyła potrzeby wzmocnienia systemu ochrony zdrowia. Wzrosła liczba zgonów, szczególnie w grupie osób w wieku powyżej 65 lat. Częściej też lekarze podstawowej opieki zdrowotnej stwierdzali schorzenia i choroby przewlekłe. Jednocześnie zmniejszył się dostęp do świadczeń zdrowotnych, uwydatniły się braki w zakresie personelu medycznego, jak i miejsc w szpitalach.
- Odnotowano wzrost liczby popełnionych przestępstw gospodarczych i drogowych. Zmniejszyła się liczba rannych w wypadkach drogowych, nie udało się wyeliminować wypadków śmiertelnych.
- Systematycznie poprawiały się wskaźniki dotyczące dostępności mieszkań. Utrzymuje się jednak duży odsetek mieszkań komunalnych o niskim standardzie.
- Spadła liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej.
- Liczba miejsc oferowanych przez bydgoskie żłobki i przedszkola była wystarczająca w stosunku do potrzeb.

Obszar IV. Zdrowe i bezpieczne środowisko

- Działania w zakresie gospodarki niskoemisyjnej przyniosły efekty w postaci poprawy jakości powietrza. W 2022 r., poza przekroczeniami norm dla benzo(a)pirenu, stężenia pozostałych substancji mieściły się w granicach ustalonych norm. Jednak w sezonie grzewczym, problemem pozostawała niska emisja z mieszkalnictwa. W dalszym ciągu duża część mieszkań ogrzewanych była piecami na paliwo stałe, co potwierdziły: ewidencja CEEB, duża liczba osób, które otrzymały dodatki węglowe oraz liczba wniosków o zakup preferencyjny paliwa stałego.
- Największym zagrożeniem ekologicznym pozostają skażone tereny byłych Zakładów Chemicznych „Zachem”.
- Prowadzona gospodarka wodno-ściekowa skutkuje dostępem do dobrej jakości wody oraz odpowiednim zagospodarowaniem ścieków.
- Gospodarowanie odpadami realizowane było zgodnie z wymogami przepisów prawa.

Obszar V. Nowoczesny transport i komunikacja

- Realizowane przedsięwzięcia na rzecz rozwoju infrastruktury transportowej oraz komunikacji publicznej poprawiły warunki przemieszczania się w mieście różnymi środkami transportu. Niepokojący był jednak trend wzrostu liczby zarejestrowanych pojazdów, szczególnie samochodów osobowych. Po okresie pandemii, w 2022 r. wzrosła liczba osób korzystających z komunikacji miejskiej. Jednak ograniczeniu uległa częstotliwość kursowania autobusów i tramwajów.
- Mieszkańcy Bydgoszczy nie mają problemu z dostępem do Internetu, również tego o wysokiej przepływności.

Obszar VI. Nowoczesna gospodarka

- Sytuacja gospodarcza nie uległa znaczącemu pogorszeniu w wyniku ostatnich kryzysów – utrzymywał się trend wzrostowy liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON, jednak tempo ich przyrostu obniżyło się w ostatnim roku. Widoczne były też inne symptomy, które mogą oznaczać początek niekorzystnych zmian, m.in.: wzrost liczby bezrobotnych w grudniu 2022 r., spadek liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz udziału przedsiębiorstw przemysłowych wprowadzających innowacje. Zmniejszyła się różnica między średnią płacą w Bydgoszczy i innych większych miastach.
- W obszarze turystyki, po okresie obostrzeń pandemicznych, widać było poprawę sytuacji. W 2022 r. po raz pierwszy liczba udzielonych noclegów była wyższa niż w 2019 r.
- W wyniku ostatniej parametryzacji wzrosła znacznie liczba dyscyplin z kategorią A+, A i B+, w których można się kształcić w Bydgoszczy. Jednak w zakresie prowadzenia badań naukowych oraz uzyskania praw własności przemysłowej sytuacja nie uległa poprawie. Pozycja bydgoskich uczelni w rankingu portalu Perspektywy także nie wzrosła, z wyjątkiem Wyższej Szkoły Gospodarki, która zanotowała awans w stosunku do 2019 r.

Zmiana uwarunkowań zewnętrznych, szczególnie pogorszenie sytuacji finansowej samorządów, ograniczające możliwości rozwojowe Miasta, zagraża możliwości osiągnięcia części celów wyznaczonych w dokumencie. Jest więc ona jedną z przesłanek do aktualizacji Strategii.

Od marca 2023 r. procedowany jest w Sejmie projekt zmiany ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Wprowadza on silne powiązanie planowania społeczno-gospodarczego z planowaniem przestrzennym. Od 1 stycznia 2026 r. gminy będą miały obowiązek opracowania strategii rozwoju, a dokument będzie musiał zawierać m.in. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Wobec powyższych przesłanek, rekomenduje się przystąpienie do prac nad opracowaniem nowej Strategii rozwoju Bydgoszczy, po uchwaleniu ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.

Budżet Miasta i inwestycje

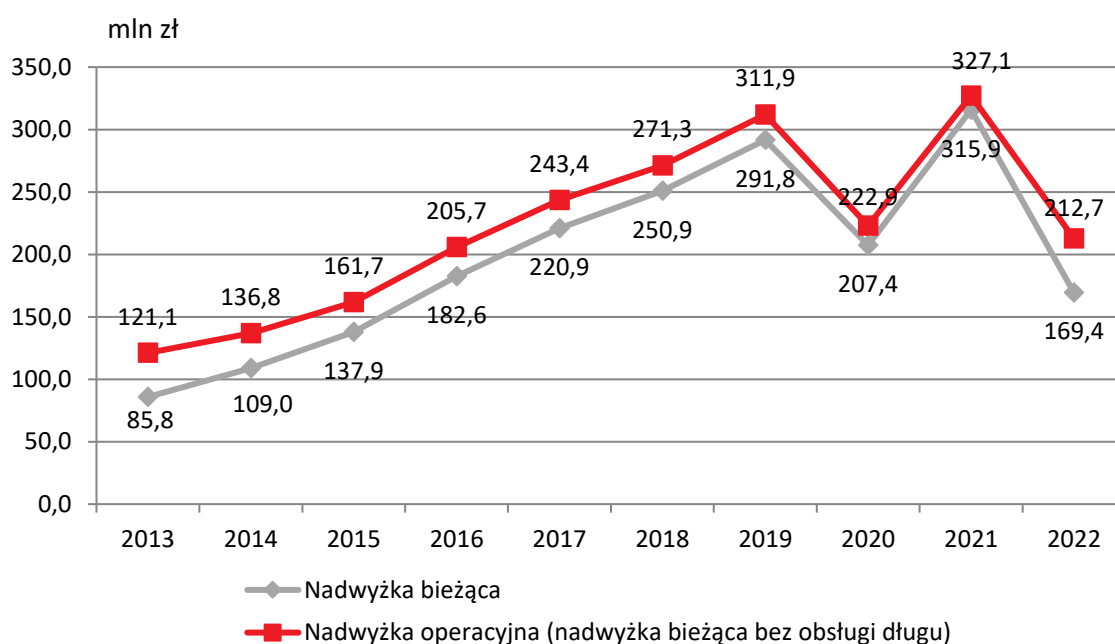
Budżet Miasta Bydgoszczy w 2022 r. realizowany był w ramach wyznaczonych przez Radę Miasta uchwałą Nr XLVIII/1014/21 z dnia 15.12.2021 r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta na 2022 r., z uwzględnieniem zmian dokonanych w trakcie roku budżetowego.

Dochody budżetu zostały wykonane w wysokości 2 605,4 mln zł, tj. 99,3% planu, a wydatki w kwocie 2 483,2 mln zł, tj. 97% planu. Oznacza to zamknięcie roku nadwyżką w kwocie 122,2 mln zł, która jest niższa od uzyskanej w 2021 r. o 33,3 mln zł.

Wyszczególnienie	2019 (mln zł)	2020 (mln zł)	2021 (mln zł)	2022 (mln zł)
Dochody	2 373,1	2 380,2	2 544,2	2 605,4
w tym udział we wpływach z podatku od osób fizycznych (PIT)	534,0	514,3	570,9	559,5
Wydatki	2 445,5	2 422,6	2 388,7	2 483,2
w tym wydatki majątkowe	591,6	408,3	260,6	272,9
Nadwyżka/Deficyt	-72,4	-42,4	+155,5	+122,2

Nadwyżka bieżąca wyniosła 169,4 mln zł i jest ona niższa od nadwyżki bieżącej uzyskanej w 2021 r. aż o 146,5 mln zł, nawet pomimo zwiększenia dochodów z PIT w trakcie roku o 69 mln zł. Spadek ten jest wynikiem, zarówno zmian legislacyjnych związanych z realizacją rządowego programu Polski Ład, a także odczuwalnej presji inflacyjnej po stronie wydatków bieżących. Nadwyżka bieżąca uzyskana w 2022 r. stanowi jedynie 7,1% dochodów bieżących, co oznacza dalszy spadek z 12,9% w 2021 r. (w 2019 r. stanowiła 13,6% tych dochodów). Również nadwyżka operacyjna (tj. nadwyżka bieżąca bez obsługi długu) uległa spadkowi z 13,4% w 2021 r. do 8,9% wykonanych dochodów bieżących. **Wyniki te świadczą o pogłębieniu spadku, który po raz pierwszy odnotowano w 2020 r.**

Nadwyżka operacyjna i bieżąca w latach 2013-2022

Dzięki wypracowanej do 2019 r. odpowiedniej strukturze budżetu, Miasto mogło jeszcze w 2022 r. w sposób niezakłócony realizować zarówno zadania bieżące, zwiększone obciążenia z tytułu obsługi długu, jak i rozpoczęte inwestycje. Natomiast istotnie ograniczony został potencjał jego dalszego rozwoju w kolejnej perspektywie finansowej UE. Pogorszenie sytuacji finansowej Miasta potwierdziła agencja ratingowa Fitch obniżając naszą ocenę zdolności kredytowej z A- do poziomu BBB+ (po rocznym okresie na tzw. liście obserwacyjnej).

Zmniejszeniu dochodów do decyzji Miasta w 2022 r. towarzyszyła presja wzrostu wydatków bieżących o 9,4% (po wyłączeniu wydatków na świadczenia 500+, bieżących projektów unijnych, a także wydatków związanych z przeciwdziałaniem Covid-19 oraz pomocą uchodźcom z Ukrainy). Wzrost ten wynika zarówno z podwyżek wynagrodzeń nauczycieli i innych pracowników jednostek budżetowych, wzrostu cen energii, materiałów i usług, a także czterokrotnego wzrostu wartości odsetek od niższego zadłużenia Miasta.

W strukturze wydatków ogółem największą część (33,4%) stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą, natomiast w strukturze wydatków bieżących stanowiły one 36,9%.

W części **majątkowej budżetu** plan dochodów majątkowych został zrealizowany w kwocie 225,7 mln zł (tj. 98,1% planu). Jest to kwota wyższa od uzyskanej w 2021 r. o ponad 125 mln zł z uwagi na wpływ znaczących refundacji wydatków na projekty UE oraz pozostałych transferów na inwestycje. Natomiast plan wydatków majątkowych wykonano w kwocie 272,9 mln zł, tj. 91,6% (bez planu niewykorzystanych rezerw). Stanowiły one 11% wydatków ogółem. W strukturze wydatków majątkowych w 2022 r., podobnie jak w latach poprzednich, dominowały wydatki na zadania związane z rozwojem komunikacji publicznej i transportu.

Struktura wydatków majątkowych w 2022 r.

Dział	Wydatki w zł	Struktura w %
Transport i łączność	144 383 830	52,91
Turystyka	13 367	0,005
Gospodarka mieszkaniowa	16 346 689	5,99
Działalność usługowa	31 989	0,01
Informatyka	109 647	0,04
Administracja publiczna	891 542	0,33
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	995 664	0,36
Oświata i wychowanie	11 475 260	4,21
Ochrona zdrowia	200 000	0,07
Pomoc społeczna	1 810 776	0,66
Edukacyjna opieka wychowawcza	879 458	0,32
Rodzina	21 190	0,01
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	60 512 126	22,18
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	16 004 454	5,86
Kultura fizyczna	19 205 288	7,04
RAZEM	272 881 281	100,00

Wydatki majątkowe 2022 r. związane były m.in. z realizacją następujących zadań:

- budowę trasy tramwajowej łączącej ul. Toruńską z ul. Fordońską,
- budowę infrastruktury Park&Ride oraz rozliczeniem budowy buspasa w ul. Kolbego,
- rewitalizacją Starego Fordonu,
- rewitalizacją bulwarów Brdy,
- budowę nowego basenu przy ul. Pijarów,

- termomodernizacją miejskich obiektów oświatowych,
- wyposażeniem zrewitalizowanych Młynów Rothera,
- przebudową wiaduktów ul. Wojska Polskiego i ul. Armii Krajowej,
- budową infrastruktury rowerowej,
- utwardzaniem ulic osiedlowych oraz przebudową nawierzchni głównych ulic objętych transportem zbiorowym oraz chodników,
- budową lub modernizacją infrastruktury komunalnej zainicjowanej przez mieszkańców w ramach programu Bydgoski Budżet Obywatelski i Inicjatywy Lokalne 25/75.

Dofinansowanie z programów rządowych

Miasto Bydgoszcz w 2022 r. aplikowało lub korzystało z kilkadziesiąt programów ogólnokrajowych oraz funduszy centralnych:

I. Programy rządowe, do których składano wnioski i uzyskano środki finansowe:

Rządowy Fundusz „Polski Ład” – Program Inwestycji Strategicznych

W drugim naborze Bydgoszcz złożyła 3 wnioski, o łącznej wartości 100 mln zł. Miasto otrzymało dofinansowanie tylko dla projektu:

- Budowa, przebudowa oraz zmiana sposobu użytkowania obiektów Zajezdni Tramwajowej przy ul. Toruńskiej 278 w Bydgoszczy (etap 1) – dofinansowanie w kwocie 65 mln zł.

Natomiast odrzucone zostały wnioski:

- Rewitalizacja obszarów miejskich obejmująca budowę dwóch kąpielisk zlokalizowanych na terenach nadrzecznych (Astoria i Park Centralny) – wnioskowane dofinansowanie 30 mln zł,
- Modernizacja śluz oraz brzegów Starego Kanału Bydgoskiego – wnioskowane dofinansowanie 5 mln zł.

W trzecim naborze Bydgoszcz złożyła wniosek „Rozbudowa ul. Toruńskiej na osiedlu Łęgnowo-Wieś o chodnik dla pieszych”, który został odrzucony.

W piątym naborze Bydgoszcz złożyła wniosek „Rozwój strefy przemysłowej miasta poprzez poprawę jakości dróg i dostępności komunikacyjnej do układu drogowego wyższego rzędu (ul. Nowotoruńska, ul. Wojska Polskiego oraz projektowana droga ekspresowa S10)” – wnioskowane dofinansowanie 151,9 mln zł. Wniosek został odrzucony.

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

W 2022 r. Miasto Bydgoszcz pozyskało kwotę 30 mln zł z przeznaczeniem na przebudowę 20 bydgoskich ulic: Grodzka, Przy Zamczysku, Pod Blankami, Jana Kazimierza, Przyrzecze, Malczewskiego, Zaulek, Ławska (odcinek prostopadły do ul. Fordońskiej), Janowiecka, Kętrzyńska, Ciechocińska, Żeromskiego, Charzykowska (od ul. Bruskiej do ul. Wiejskiej), Szamarzewskiego (od ul. Piaski do ul. Błotnej), Baranowskiego (od ul. Smukalskiej do ul. Baranowskiego 71), ul. Piaski (odcinek od ul. Szamarzewskiego do ul. Piaski 8), Kotowicza, Kromera, Pogodna, Syrokomi.

Rządowy Fundusz Rozwoju Mieszkalnictwa

W imieniu Miasta Bydgoszcz, BTBS Sp. z o.o. złożyło wniosek o udzielenie wsparcia na finansowanie inwestycji przy ul. Zygmunta Augusta 30 i ul. Rycerskiej 11-13, wniosek na dofinansowanie w wysokości 6,3 mln zł został rozpatrzony pozytywnie.

Rządowy Program Bezwrotnego Finansowego Wsparcia Budownictwa (Fundusz Dopłat)

W imieniu Miasta Bydgoszcz, BTBS Sp. z o.o. złożyło nowy wniosek o udzielenie wsparcia finansowego, zwiększający wartość przyznanych wcześniej środków na realizację inwestycji mieszkaniowych przy ul. Swarzewskiej 43 oraz ul. Sobieszewskiej 6 o kwotę 5 mln zł, wniosek został rozpatrzony pozytywnie.

Rządowy Program „Ciepłe Mieszkanie”

W dniu 13.12.2022 r. Miasto Bydgoszcz podpisało z WFOŚiGW w Toruniu umowę o dofinansowanie na realizację programu „Ciepłe Mieszkanie”. Wysokość dofinansowania wynosi 8,5 mln zł (pierwotnie wnioskowano o kwotę 19,4 mln zł). Kwota dotacji pozwoli zrealizować przedsięwzięcia w około 385 lokalach mieszkalnych. Planowany termin zakończenia realizacji tego zadania – marzec 2025 r.

Resortowy Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – edycja 2022”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wnioskował o kwotę 4,7 mln zł. Przyznane środki umożliwiły zatrudnienie łącznie 140 asystentów osobistych na potrzeby 269 osób z różnymi typami niepełnosprawności, w tym: 18 dzieci, 52 osoby z umiarkowaną niepełnosprawnością i 199 osób legitymujących się znacznym stopniem niepełnosprawności.

Ministerialny program „Poznaj Polskę”

Miasto wnioskowało o kwotę 49 tys. zł na organizację szkolnych wycieczek krajoznawczych. Dzięki wsparciu w kwocie 45 tys. zł, z programu skorzystało 5 placówek oświatowo-wychowawczych.

Rządowy program rozwijania szkolnej infrastruktury i kompetencji „Aktywna tablica”

Bydgoszcz wnioskowała o kwotę 378 tys. zł na zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych dla 13 bydgoskich szkół. Przyznane środki, 203 tys. zł, pozwoliły zaopatrzyć w nowoczesny sprzęt:

- 1 szkołę podstawową z oddziałami integracyjnymi – akcesoria i urządzenia do terapii oraz wsparcia rozwoju uczniów z autyzmem: 9 zestawów edukacyjno-dydaktycznych obejmujących 4 laptopy, 2 tablety, monitor 65” i mikrofon,
- 9 liceów ogólnokształcących – m.in. 14 interaktywnych monitorów dotykowych z ekranami 65” i 75”, 18 laptopów oraz 7 zestawów głośników,
- 3 szkoły branżowe – 2 interaktywne monitory dotykowe z ekranem 75” i monitor z ekranem 65”.

Program wyrównywania różnic między regionami III – PFRON

Likwidując bariery architektoniczne Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia wnioskował o kwotę 190 tys. zł i dzięki przyznanym środkom w tej kwocie, dofinansował oraz zrealizował montaż wind w placówce DPS „Promień Życia” (ul. Łomżyńska 54).

Rządowy program pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020-2022

Miasto wnioskowało o kwotę 243 tys. zł. Pozyskane dofinansowanie w kwocie 194 tys. zł pozwoliło na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych, spełniających potrzeby uczniów niepełnosprawnych.

Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”

Bydgoszcz ubiegała się o kwotę 800 tys. zł. Otrzymane środki w wysokości 320 tys. zł wykorzystano na remonty i doposażenie funkcjonujących stołówek w 4 szkołach podstawowych.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pozyskał dofinansowanie w kwocie 2,1 mln zł. Przyznano posiłek 562 osobom oraz udzielono wsparcia w formie zasiłku celowego dla 3 163 osób.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025

Miasto aplikowało o kwotę 463 tys. zł. Otrzymana kwota 245 tys. zł pozwoliła na zakup nowości wydawniczych oraz wyposażenia do bydgoskich bibliotek w 36 jednostkach oświatowych.

Ministerialny program „Korpus Wsparcia Seniorów”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ubiegał się o kwotę 400 tys. zł. Dzięki pozyskanym środkom w wysokości 24 tys. zł, MOPS udzielił wsparcia osobom starszym i samotnym powyżej 70. roku życia, którzy w okresie pandemii Covid-19 pozostawali w swoich domach.

Rządowy Program Ograniczenia Przystępczości i Aspołecznych Zachowań Razem Bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2022-2024

Straż Miejska ubiegała się o dotację celową Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na realizację autorskiego projektu „Bydgoszczanie odblaskowi i bezpieczni na drodze 2.0”. Pozyskano kwotę 76 tys. zł. Ponadto 100 tys. zł otrzymał ZDMiKP na realizację projektu „Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Miasta Bydgoszczy” - doświetlano 2 przejścia dla pieszych: Hetmańska/Sowińskiego, Nasypowa/Pochyła.

Rządowy program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”

W 2022 r. Miasto Bydgoszcz zawarło porozumienie z Ministerstwem Edukacji i Nauki, w ramach którego Miasto w latach 2022-2026 otrzyma dotacje celową w wysokości 8,1 mln zł. Środki umożliwiają Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 realizację zadań jako wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego na obszarze powiatu. Zadania te dotyczą wieloaspektowej i kompleksowej pomocy niepełnosprawnemu dziecku w okresie od 0. roku do rozpoczęcia nauki w szkole oraz jego rodzinie.

Program ministerialny „Ballady i romanse”

Teatr Kameralny aplikował o kwotę 33 tys. zł. Suma ta pozwoliła zaangażować młodzież bydgoskich szkół ponadpodstawowych w obchody symbolicznej daty początku romantyzmu (200. rocznica publikacji „Ballad i romansów” Adama Mickiewicza).

Program ministerialny „Partnerstwo dla Książki”

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna aplikowała o kwotę 18 tys. zł na projekt „Roz(g)rywka literacka”. Pozyskane środki umożliwiły przeprowadzenie literackich spotkań autorskich, organizację rodzinnych rozgrywek gier planszowych, warsztatów tworzenia gier oraz warsztatów ilustratorskich.

II. Programy rządowe, do których składano wnioski, lecz nie otrzymano dofinansowania:

- 2 wnioski złożono do programu „Edukacja artystyczna” (Muzeum Okręgowe, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera),
- 3 wnioski złożono do programu ministerialnego „Edukacja kulturalna” (2x WiMBP, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera),
- wniosek Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej do programu „Film”,
- wniosek Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera do programu ministerialnego „Infrastruktura domów kultury”,
- wniosek Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej do programu „Infrastruktura kultury”,
- 2 wnioski złożono do programu ministerialnego „Kultura cyfrowa” (WiMBP, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera),
- 2 wnioski złożono do programu „Kultura dostępna” (WiMBP, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera),
- 2 wnioski złożono do programu ministerialnego „Kultura ludowa i tradycyjna” (MCK, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera),
- wniosek Muzeum Okręgowego w ramach programu „Literatura”,
- 2 wnioski złożono do programu ministerialnego „Muzyka” (Muzeum Okręgowe, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera),
- 3 wnioski złożono do programu „Promocja czytelnictwa” (Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera, 2x WiMBP),
- wniosek Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera do programu ministerialnego „Taniec”,
- wniosek Teatru Kameralnego do programu „Teatr”,
- 3 wnioski złożono do programu ministerialnego „Wspieranie działań muzealnych” (2x WiMBP, Muzeum Okręgowe),

- 2 wnioski złożono do programu „Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży” (Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera, Teatr Kameralny).

Programy z zakresu kultury mają na celu dofinansowanie zadań o charakterze projektowym z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. W 2022 r. przyznano dotacje na cele kulturalne w ramach 34 programów – Bydgoszcz aplikowała o środki z 16 programów, niestety nie otrzymała dofinansowania.

Zadłużenie

Kwota długu Miasta na koniec 2022 r. wyniosła 1 001,2 mln zł i była niższa od zadłużenia na koniec 2019 r. o blisko 60 mln zł. Pomimo to, okres potencjalnej spłaty całości zadłużenia z nadwyżki bieżącej uległ wydłużeniu do prawie 6 lat (rok wcześniej wynosił 4,6 roku). Łączna kwota obsługi zadłużenia w 2022 r. wyniosła 110,9 mln zł, w tym spłata długu wyniosła 67,6 mln zł, a spłata odsetek 43,3 mln zł. W związku z powyższym wartość wskaźnika obrazującego stosunek wielkości obsługi zadłużenia do kwoty wykonanych dochodów wyniósł 5,86%, przy ustawowym indywidualnym limicie 16,05%.

W 2022 r. bieżąca sytuacja finansowa Miasta uległa istotnemu pogorszeniu z uwagi na zmiany wprowadzone w ramach rządowego programu Polski Ład faktycznie ograniczające samodzielność samorządów, jak również z uwagi na zwiększone koszty bieżącej działalności spowodowane aktualną sytuacją gospodarczą w kraju.

Aktywność i zaangażowanie mieszkańców Bydgoszczy w sprawy najbliższego sąsiedztwa, osiedla, bądź w rozwój całego miasta przejawiają się udziałem w różnorodnych przedsięwzięciach. Jedną z form wpływu mieszkańców na podejmowane w mieście decyzje i realizowane zadania jest ich udział w pracach gremiów opiniodawczo-doradczych. W 2022 r. w mieście funkcjonowały:

- Rada ds. Partycypacji Społecznej – zabiera głos doradczy i opiniodawczy w zakresie konsultacji społecznych i Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego,
- Rada Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy – opiniuje projekty uchwał dotyczące sfery zadań publicznych oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- Bydgoska Rada Seniorów – działa w celu poprawy jakości życia oraz pobudzania aktywności seniorów,
- Młodzieżowa Rada Miasta Bydgoszczy – prowadzi działania na rzecz upowszechniania idei samorządności wśród młodzieży bydgoskich placówek oświatowych,
- Komitet Rewitalizacji – zajmuje się współpracą i dialogiem ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji,
- Bydgoska Rada ds. Równego Traktowania – zajmuje się wszelkimi przejawami dyskryminacji, a w szczególności ze względu na: płeć, wiek, niepełnosprawność, światopogląd, religię, wyznanie, orientację seksualną, narodowość, rasę, pochodzenie etniczne,
- Powiatowa Rada Rynku Pracy w Bydgoszczy – włącza partnerów rynku pracy w proces zarządzania środkami Funduszu Pracy, programowania i monitorowania polityki rynku pracy,
- Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych – działa na rzecz integracji zawodowej i społecznej oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych, opiniuje projekty programów w tym zakresie,
- Rada Gospodarcza przy Stowarzyszeniu Metropolia Bydgoszcz – działa w celu wspierania rozwoju i promocji gospodarczej obszaru Stowarzyszenia oraz jego członków,
- Rada Sportu Miasta Bydgoszczy – opiniuje miejskie dokumenty w zakresie kultury fizycznej oraz programy rozwoju bazy sportowej,
- Rada ds. Estetyki Miasta Bydgoszczy – kreuje i realizuje działania związane z poprawą estetycznego wizerunku miasta,
- Zespół ds. polityki rowerowej Bydgoszczy – opracowuje założenia polityki rowerowej miasta, konsultuje i opiniuje standardy techniczne i wykonawcze dla infrastruktury rowerowej Bydgoszczy,
- Zespół do działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego Miasta Bydgoszczy – analizuje rozwiązania techniczne, podejmuje inicjatywy oraz współpracuje z przedstawicielami społeczności i innymi jednostkami na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- Komisja Dialogu Obywatelskiego ds. Kultury – prowadzi działalność doradczą i inicjującą, wspierając działania samorządu na rzecz rozwoju i upowszechniania kultury.

Oprócz powyższych gremiów, których działanie ma przeważnie umocowanie w miejskich aktach prawnych, zawiązują się również inne, na potrzeby poszczególnych przedsięwzięć i inicjatyw tematycznych. Przykładem tego jest funkcjonujący od maja 2021 r. Zespół ds. Zieleni, powołany w ramach realizacji projektu „Bez Lipy!”, którego jednym z celów było wypracowanie miejskich standardów zieleni.

Aktywność społeczna mieszkańców przejawia się poprzez działalność różnych stowarzyszeń oraz grup nieformalnych. Istotne znaczenie dla integracji lokalnych społeczności i grup sąsiedzkich miały **Rady Osiedli**, które realizowały liczne przedsięwzięcia skierowane do różnych grup mieszkańców. Bezpośredni wpływ na realizację różnorodnych zadań w mieście mieszkańcy mogli również wywrzeć poprzez: **Program Bydgoski Budżet Obywatelski** oraz **Program inicjatyw lokalnych 25/75**. Natomiast swój głos w sprawach istotnych dla miasta bydgoszczanie mogli wyrazić w ramach prowadzonych **konsultacji społecznych**.

Spółeczeństwo obywatelskie to również aktywność mieszkańców i ich zdolność do osiągnięcia wyznaczonych celów bez impulsu ze strony władzy publicznej. Patrząc na bydgoską społeczność przez pryzmat powyższej definicji, w 2022 r. mieszkańcy wykazali się zarówno postawami obywatelskimi, jak i zdolnością do samoorganizacji, czego przykładem jest zaangażowanie w udzielanie pomocy uchodźcom z Ukrainy.

Rady Osiedli

W Bydgoszczy znajduje się 29 Osiedli, które pełnią funkcję samorządowych jednostek pomocniczych i w swoich granicach stanowią wspólnoty mieszkańców. Organem uchwałodawczym Osiedla jest Rada Osiedla, której kadencja trwa 4 lata. W 2022 r. nie odbyły się wybory do żadnej z Rad. Współpracą z Radami Osiedli zajmuje się Pełnomocnik Prezydenta Miasta Bydgoszczy ds. rad osiedli. W mieście zawiązało się również Bydgoskie Porozumienie Rad Osiedli.

W 2022 r. Rady Osiedli czynnie angażowały się w sprawy istotne dla osiedli oraz zajmowały się opiniowaniem ważnych z punktu widzenia mieszkańców zagadnień, w tym m.in. uczestniczyły w:

- pracach Zespołu ds. weryfikacji projektów Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego,
- konsultacjach społecznych w zakresie inwestycji w mieście,
- pracach zespołu roboczego ds. Rad Osiedli powołanego przy Radzie ds. Partycypacji Społecznej, podczas posiedzeń opracowano uwagi do zapisów regulaminu wyborów do samorządu osiedla oraz przygotowano katalog rekomendacji do przyjęcia przez Radę ds. Partycypacji Społecznej w trybie uchwały w celu dalszego przekazania Prezydentowi Miasta,
- pracach programu „Bez lipy” dot. standardów zieleni w mieście.

Rady Osiedli aktywnie włączyły się także w organizowanie pomocy osobom uchodźczym z Ukrainy.

Przedstawiciele bydgoskich Rad Osiedli przedstawili istotne dla poszczególnych osiedli problemy oraz potrzeby mieszkańców podczas LVI/22 sesji Rady Miasta Bydgoszczy w dniu 29.06.2022 r. Wśród poruszonych tematów znalazły się m.in.: doświetlenia przejść dla pieszych, inwestycje drogowe oraz problematyka dróg gruntowych, rozwiązania komunikacyjne, sposób przeprowadzania wyborów do Rad Osiedli.

W 2022 r. nowe siedziby uzyskały Rady Osiedli: Wilczak-Jary (ul. Nakielska 117), Zimne Wody-Czersko Polskie (ul. Smoleńska 17A), Górzyskowo (w Szkole Podstawowej nr 12, ul. Kcyńska 49) oraz zakończono remont generalny siedziby Rady Osiedla Terenów Nadwiślańskich (ul. Wyzwolenia 102).

Rady Osiedli podejmowały liczne inicjatywy skierowane do mieszkańców osiedla:

- organizowały wydarzenia o charakterze rodzinnym, w tym m.in.: XXII Rodzinny Festyn Osiedlowy „Wiosna na Wyżynach” (RO Wyżyny), Festyn Rodzinny „Śluzę 22” (RO Okole), Festyn Rodzinny w Parku Harcerstwa Bydgoskiego (RO Bielawy i RO Leśne), Festyn Rodzinny z udziałem dzieci ukraińskich (RO Zimne Wody-Czersko Polskie), Festyn Rodzinny „Zakończenie lata” (RO Łęgnowo Wieś we współpracy z BORPA), Piknik rodzinno-integracyjny „Poznajmy się” (RO Czyżkówko), Dzień Dziecka na poszczególnych osiedlach, imprezy mikołajkowe, spotkania wigilijne oraz świąteczne paczki,
- udzielały wsparcia oraz organizowały wydarzenia dedykowane seniorom: „Senior nad wodą” (RO Kapuściska), Bezpieczny Senior i Potyczki Seniorów w Domu Dziennego Pobytu (RO Leśne we współpracy z SM Budowlani), konkursy w klubie WKS Zawisza (RO Leśne), współfinansowanie koncertów piosenek Krzysztofa Krawczyka i Anny Jantar w Klubie Bartosz oraz organizacja wycieczek (RO Bartodzieje),
- organizowały wydarzenia dla dzieci oraz udzielały wsparcia dla szkół i przedszkoli: RO Okole – wystawa prac plastycznych dzieci na temat Okoła, wydarzenia związane z Jubileuszem 60-lecia Szkoły Podstawowej

nr 45 oraz 50-lecia Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 3, dofinansowanie wycieczek: III LO oraz Branżowej Szkoły I stopnia nr 6, zakup jabłek dla szkół i przedszkoli w ramach akcji „Drugie śniadanie - kolej na jabłko”; RO Górzyskovo – konkurs „Witaj wiosno”; RO Leśne – VIII Korowód Wiosenny, zakup książek dla WiMBP Filia nr 4, zakup nagród w międzyszkolnym konkursie „Szymborska i Miłosz poza granicami”, konkurs układów choreograficznych „Tańcz z siódmką”; RO Bartodzieje – konkurs dla dzieci SP nr 32 i nr 14 „Maskotka Osiedla Bartodzieje”, konkurs na makietę „Balatonu”, turniej tenisa stołowego w Domu Kultury Bartosz, doposażenie świetlic w SP nr 32 i 14 w gry, wsparcie imprezy „Bieg z przeszkodami na Saharze”, sfinansowanie bonów żywnościowych dla ubogich rodzin; RO Bielawy – doposażenie sal gimnastycznych SP nr 31, nr 2 oraz XI LO, nagrody na przegląd Małych Form Teatralnych „Jesteśmy razem – żyj z Pasją”; RO Kapuściska – współtworzenie konkursów wiedzy i sportu z MDK nr 1; RO Tatrzańskie partycypacja konkursów SP nr 67; RO Czyżkówko – wsparcie Międzynarodowej olimpiady dla dzieci świetlicowych;

- współuczestniczyły w inicjatywie "BORPA" „Wakacyjny plac zabaw” polegającej na organizacji zabaw podwórkowych połączonych z wypoczynkiem i profilaktyką (RO: Górzyskovo, Okole, Łęgnowo, Łęgnowo-Wieś, Miedzyń-Prądy, Bydgoszcz Wschód-Siernieczek, Brdujście, Piaski, Wilczak-Jary, Szwederowo),
- organizowały zawody i wydarzenia sportowe mające na celu promowanie aktywności fizycznej wśród mieszkańców: III rajd „Rowerowe Błonie” (RO Błonie), turnieje piłki nożnej (RO Okole), II Letni Festiwal Biegowy (RO Miedzyń-Prądy),
- organizowały wydarzenia kulturalne: koncerty nad Kanałem Bydgoskim m.in. „Bydgoski Piknik Muzyczny na II Śluzie (RO Miedzyń-Prądy – w ramach BBO), w ramach programu Kanał Kultury „Ogrody muzyki” oraz „Odpućmy jak za dawnych lat” (RO Miedzyń-Prądy), kino plenerowe (RO Leśne, RO Miedzyń-Prądy), obchody jubileuszowe z okazji 180. rocznicy urodzin Marii Konopnickiej (RO Szwederowo), koncerty muzyki poważnej (RO Okole – w ramach BBO), imprezy taneczne (RO Miedzyń-Prądy, RO Błonie we współpracy z Radiem Pogoda),
- organizowały liczne przedsięwzięcia mające na celu popularyzowanie postaw proekologicznych oraz podejmowały działania mające na celu poprawę stanu środowiska w mieście: spotkania i szkolenia związane z programem Czyste powietrze (RO: Miedzyń-Prądy, Czyżkówko, Okole, Wilczak-Jary), konkursy ekologiczne (RO Bielawy), sprzątanie poszczególnych osiedli (RO: Górzyskovo, Kapuściska, Okole, Wilczak-Jary, Błonie, Bartodzieje, Miedzyń-Prądy, Flisy), sprzątanie wybranych terenów i lasów w ramach akcji „Zamień worek na krzaczorek” (RO Czyżkówko z Nadleśnictwem Żołędowo), współpraca z Towarzystwem Miłośników Miasta Bydgoszczy w organizacji corocznego konkursu „Bydgoszcz w kwiatkach i zieleni”, organizacja konkursu „Górzyskovo w kwiatkach i zieleni”, współorganizacja zbiórki elektroodpadów w ramach ekopeletonu „Cycling Recycling 2022” (RO położone nad Kanałem Bydgoskim we współpracy z organizacją Zielone Jutro i Urzędem Miasta Bydgoszczy), III Festyn Ekologiczny „Weź zieleń w betonowym lesie w swoje ręce” (RO: Okole, Wilczak-Jary).

Inne inicjatywy i działania Rad Osiedli:

- udział w obchodach świąt państwowych i miejskich z okazji: powrotu Bydgoszczy do Macierzy, Dnia Samorządu, Święta Konstytucji 3 Maja, Dnia Niepodległości itp.,
- udział w V Pikniku Organizacji Pozarządowych na Wyspie Młyńskiej,
- 1. Społeczny Spacer Badawczy wraz z Ruchem Miejskim (RO Miedzyń-Prądy),
- promocja książki „Łęgnowo i okolice dawniej i dziś” (RO Łęgnowo Wieś),
- obchody Dni Szwederowa oraz akcja „Szwederowiada” (RO Szwederowo),
- udział w imprezie osiedlowej „Dzień Kapuścisk” (RO Kapuściska),
- organizacja Pikniku Wiejskiej Żywności (RO: Tatrzańskie, Tereny Nadwiślańskie),
- organizacja spotkania z ciekawymi ludźmi „Bronisławianki” (RO Czyżkówko).

Bydgoski Budżet Obywatelski

Ustalenie regulaminu programu Bydgoski Budżet Obywatelski w 2022 r. poprzedzone zostało konsultacjami społecznymi w sprawie rozwoju programu. Uwagi zostały przekazane do Rady ds. Partycypacji Społecznej, w skład której wchodzi przedstawiciele m.in. wszystkich klubów Rady Miasta, organizacji pozarządowych, Rad Osiedli, Młodzieżowej Rady Miasta czy też Bydgoskiej Rady Seniorów. Powołano także specjalny zespół roboczy, który na

podstawie propozycji mieszkańców opracował zmiany do regulaminu BBO. W 2022 r. na realizację projektów Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego zostało przeznaczone blisko 16 mln zł. W tej edycji mieszkańcy, poza projektami osiedlowymi i ponadosiedlowymi, mogli zgłaszać propozycje na realizację projektów społecznych oraz zgłosić pomysł w nowej kategorii – mikroprojektów osiedlowych. Na wszystkie projekty łącznie oddano ponad 71 tys. głosów ważnych przez 21 126 bydgoszczan. To aż 14 % więcej niż rok wcześniej. Łącznie w 2022 r. mieszkańcy oddali ponad 73 tys. głosów (razem z głosami nieważnymi) w głosowaniu na projekty BBO:

- 20,0 tys. głosów na projekty osiedlowe,
- 17,4 tys. głosów na projekty ponadosiedlowe,
- 18,2 tys. głosów na projekty społeczne,
- 17,5 tys. głosów na mikroprojekty osiedlowe.

Wybór projektów w ramach BBO 2022

758	zgłoszonych projektów
447	zadań poddanych pod głosowanie
102	zadania wybrane do realizacji

Lista zadań wybranych w 2022 r.

Osiedle	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt (zł)
Projekt osiedlowy		
Bartodzieje	Plac do gier i zabaw	368 796
	Nowy park na Bartodziejach - Głowackiego/Gajowa – ścieżka pieszo-rolkowo-rowerowa	368 796
	Ptasie wyspy na Bałatonie (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Bielawy	Zaczytane Bielawy – miejsce dla każdego	19 300
	Modernizacja elementów kanalizacji i remont jezdni na Bielawach	144 882
	Łąka kwietna na Powstańców Wielkopolskich (<i>mikroprojekt</i>)	9 300
Błonie	Rewitalizacja parku leśnego	239 883
	Parking przy pętli autobusowej	239 883
	Chwila odpoczynku dla każdego (<i>mikroprojekt</i>)	9 000
Bocianowo - Śródmieście - Stare Miasto	Cyfrowy projektor i serwer kinowy w sali widowiskowej Pałacu Młodzieży	268 632
	Modernizacja elementów kanalizacji i remont jezdni na ulicach Śródmieścia	300 000
	Park Jagiełły - Rewitalizacja	480 000
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Starego Fordonu (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Brdyujście	Dokończenie pierwszego etapu utwardzenia drogi osiedlowej - Wioślarska	84 418
	Modernizacja elementów kanalizacji i remont jezdni na osiedlu Brdyujście	84 418
	Poznajmy się - spotkanie sąsiedzkie nad wodą (<i>mikroprojekt</i>)	9 700
Bydgoszcz Wschód - Siernieczek	Naprawa ulicy przy Inwalidów 19	86 839
	Nasadzenia roślinności przy Lewińskiego (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Czyżkówko	Ułożenie płyt ażurowych na ul. Łebskiej (od ul. Bruskiej do ul. Piaśnickiej)	183 308
	Charzykowska – utwardzenie płytami ażurowymi, chodnik	183 308
	Defibrylator automatyczny wraz z instalacją ogólnodostępny w wejściu ZS nr 16 w Bydgoszczy (<i>mikroprojekt</i>)	10 000

Osiedle	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt (zł)
Flisy	Modernizacja elementów kanalizacji i remont jezdni na Flisach	73 303
	Boisko w parku	73 303
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Starego Fordonu (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Glinki - Rupienica	Modernizacja elementów kanalizacji i remont jezdni na osiedlu	93 832
	Zaprojektowanie i wykonanie toru sprawnościowego OCR	93 830
	Zamontowanie 6 ławek (trzech przy ul. Rozłogi i trzech w ciągu ul. Cmentarna/ul. Dobrzyńska) (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Górzyskowo	"Tęczowy" integracyjny plac zabaw przy Szkole Podstawowej nr 12 z Oddziałami Integracyjnymi	242 213
	Boisko wielofunkcyjne w parku przy Kossaka	242 213
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Starego Fordonu (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Jachcice	Osiedlowy plac zabaw przy Przedszkolu nr 58	196 432
	Uzupełnienie zbiorów biblioteki osiedlowej na Jachcicach (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Kapuściska	Modernizacja boiska MDK nr 1	338 000
	Strefa relaksu dla młodego i starszego – międzypokoleniowo	250 000
	Nasadzenie drzew (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Leśne	Leśny – Nowoczesny plac zabaw w Parku Bydgoskiego Harcerstwa	226 616
	Utworzenie miejsc integracji, nasadzenia zieleni i budowa skoczni do skoku w dal przy SP nr 20	226 616
	Sad Społeczny (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Łęgnowo	Utwardzenie odcinka ul. Okólnej	161 049
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Starego Fordonu (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Łęgnowo Wieś	Oświetlenie ulic	65 530
	Ogrodzenie cmentarza ewangelickiego	65 530
Miedzyń - Prądy	Budowa ścieżki i zazielenienie terenu nad Kanałem Bydgoskim – okolice kładki	215 628
	Wiata rowerowa przy SP nr 35 i doposażenie placu zabaw oraz budowa ogrodu deszczowego	215 628
	Osiedlowe kino plenerowe (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Nowy Fordon	Zakup dla OSP Bydgoszcz-Fordon sprzętu pożarniczego wraz z pokryciem kosztów utrzymania	460 945
	Dokończenie placu zabaw pomiędzy ulicą Trybowskiego i Sybiraków – os. Eskulapa	300 000
	Postawienie ławek z oparciem w rejonie Doliny Śmierci (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Okole	Rewitalizacja ul. Królowej Jadwigi	171 822
	Kino plenerowe nad Kanałem Bydgoskim (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Osowa Góra	Rewitalizacja stawów Osowa Góra górny taras, ul. Wielorybia	471 824
	Nowa wiata przystankowa na pętli autobusowej przy ul. Rekinowej (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Piaski	Plac zabaw - Statek Piracki	97 000
	Rewitalizacja boiska do siatkówki plażowej, odnowienie kortów tenisowych	97 070

Osiedle	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt (zł)
	Ławka studencka na placu św. Wojciecha (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Smukała - Opławiec - Janowo	Dostosowanie obiektu Przychodni Lekarskiej Opławiec do potrzeb osób niepełnosprawnych – II etap	78 578
	Dostępne kajaki – dozorowane miejsce rekreacji wodnej	78 579
	Ożywić UKS Smukała (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Stary Fordon	Rewitalizacja ulic - utwardzenie płytami ażurowymi	517 535
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Exploseum (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Szwederowo	Modernizacja placu zabaw przy MDK nr 2	300 000
	Poprawa bezpieczeństwa na ul. Ugory	359 110
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Starego Fordonu (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Tatrzańskie	Remont ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż ul. Pelplińskiej	250 000
	Bezpieczny pieszy w drodze do szkoły	268 022
	Stacja do naprawy rowerów (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Tereny Nadwiślańskie	Ciąg pieszo-rowerowy na ul. Geodetów	269 065
	Ławeczki i śmietniki przy ciągu pieszo-rowerowym na ul. gen. W. Andersa (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Wilczak - Jary	Modernizacja elementów kanalizacji i remont jezdni na ulicach Wilczak-Jary	170 085
	Morski plac zabaw przy Zespole Szkół nr 29 przy ul. Słonecznej 26	170 000
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Starego Fordonu (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Wyżyny	Rozbudowa Centrum Sportowego Wyżyn	443 066
	FlowTrack Bydgoszcz	443 066
	Piłkarskie święto Wyżyn (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Wzgórze Wolności	Bezpieczne i jasne przejście między ulicami Karpacką i Beskidzką, przyjazna droga do szkoły	219 275
	Schody przy cmentarzu Bohaterów Bydgoszczy	219 275
	Pojemniki na odchody/śmietniki i ławka (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Zimne Wody - Czersko Polskie	Remont chodnika ul. Równa	65 900
	Dokończenie oświetlenia szopek murowanych	65 966
	Bezpłatne przejazdy zabytkowym autobusem do Starego Fordonu (<i>mikroprojekt</i>)	10 000
Projekt ponadosiedlowy		
	Rewitalizacja nabrzeży Kanału Bydgoskiego w okolicy i pomiędzy śluzami V i VI – kontynuacja	1 390 000
	Wielka Pętla Fordonu – kontynuacja	1 390 000
Projekt społeczny		
	Kanał Kultura – koncerty nad Kanałem Bydgoskim	38 600
	Fordońskie Kino pod Chmurką – kontynuacja projektu z 2022 r.	38 600
	„KastrAkcja: kastrujemy miejskie koty”	38 600
	Bezpłatne przejazdy autobusami zabytkowymi po Bydgoszczy	38 600
	Złot Zabytkowych Autobusów	38 600
	Zielona Bydgoszcz	38 600

Osiedle	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt (zł)
	Spektakl świetlny nad Kanałem Bydgoskim	38 600
	Zostań Turystą w Swoim Mieście 2	38 600
	Piknik zdrowej wiejskiej żywności przy muzyce country	38 600
	Bydgoskie Muzyczne Lato przy Spichrzach	38 600
	Potańcówki w Parku nad Kanałem Bydgoskim	38 600
	Wakacje z Chemikiem - otwarte i bezpłatne treningi piłki nożnej dla dzieci	38 600
	Aktywne Dzieciaki	38 600
	Integracyjna Świetlica Terapeutyczna To Ma Sens 2022	38 600
	Od fantastyki do nauki – warsztaty naukowe w klimacie Śródziemia dla dzieci i młodzieży	38 600
	Od malucha do seniora	16 500
	Objazdowy Dom Kultury – wakacyjne animacje dla dzieci w wakacje 2023	38 600
	Bydgoszcz czyta bez końca – druga edycja	38 600
	Plenerowe Kino nad Bałatonem na Bartodziejach	38 600
	Rowerowa Bydgoszcz – rodzinne podróże rowerowe	38 600

Źródło: Biuro Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Przedsięwzięcia zrealizowane w ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego w 2022 r.:

Osiedlowe:

- Utwardzenie ul. Bruskiej płytami ażurowymi na os. Czyżkówko – wykonano nawierzchnię z płyt ażurowych o pow. 332 m² oraz z kostki betonowej o pow. 250 m² na odcinku od ul. Łębskiej do ul. Charzykowskiej.
- Kontynuacja przebudowy ul. Filtrowej i ul. Deszczowej na os. Czyżkówko – zakończono II etap zadania, w ramach którego wykonano nawierzchnię chodnika z kostki betonowej o pow. 380 m².
- Park sensoryczny na terenie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 3 na os. Okole – wykonano ogród sensoryczny dla osób ze spektrum autyzmu – montaż interaktywnych urządzeń rozwijających zmysły i wspomagających rozwój dzieci oraz zagospodarowanie terenu (ścieżki i mała architektura).
- Budowa oświetlenia wzdłuż fragmentu ścieżki nad Kanałem Bydgoskim na os. Flisy – wykonano montaż 4 słupów oświetleniowych wraz z instalacją zasilającą wzdłuż fragmentu ścieżki przy ul. Bronikowskiego.
- Przebudowa nawierzchni ul. Flisackiej (I etap) na os. Flisy – wykonano nawierzchnię bitumiczną o pow. 330 m².
- Łąka kwietna z ławkami na os. Flisy – wykonano prace pielęgnacyjne łąki założonej w 2021 r.
- Bezpieczne przejście dla pieszych na ul. Mińskiej na os. Flisy – wykonano doświetlenie przejścia dla pieszych (2 lampy) przy ul. Mińskiej/ul. Flisackiej.
- Budowa oświetlenia przy ul. Mochelskiej na os. Piaski – na boisku piłkarskim przy ul. Mochelskiej zamontowano 2 maszty z 4 naświetlaczami.
- Modułowy pomost pływający – wodny orlik na os. Smukała-Opławiec-Janowo – wykonano dodatkowe prace polegające na utwardzeniu terenu.
- Plac zabaw "Uśmiech malucha" na os. Smukała-Opławiec-Janowo – zamontowano nowe urządzenia: przepłotnię czworokątną, dwa bujaki sprężynowe oraz elementy małej architektury.
- Osiedlowe centrum sportu i rekreacji na os. Smukała-Opławiec-Janowo – wykonano boisko do piłki plażowej na terenie sportowym Szkoły Podstawowej nr 34 przy ul. Opławiec.
- Nasadzenia oraz ustawienie uli w Parku nad Kanałem na os. Wilczak-Jary – wykonano nasadzenia 10 drzew owocowych i 6 drzew miododajnych, wykonano 10 domków dla owadów zapylających i 5 uli oraz przeprowadzono zajęcia edukacyjne.

- Modernizacja placu zabaw przy Zespole Szkół nr 29 na os. Wilczak-Jary – wykonano roboty budowlane związane z zagospodarowaniem terenu i montażem nowych urządzeń zabawowych.
- Budowa osłon akustycznych na os. Bydgoszcz Wschód-Siernieczek – zakończono montaż ekranów akustycznych po północnej stronie estakady na odc. 152 m. Prace zostały wykonane w ramach środków z 2021 r. Niewykorzystane środki z 2022 r. zostaną przeznaczone na kontynuację budowy osłon akustycznych na nasypie tramwajowym w 2023 r.
- Budowa oświetlenia przy ul. Inwalidów 19 na os. Bydgoszcz Wschód-Siernieczek – wybudowano 6 lamp.
- Utwardzenie ul. Wioślarskiej na os. Brdyjście – wykonano nawierzchnię z płyt ażurowych o pow. 257 m² oraz z kostki betonowej o pow. 89 m².
- Oświetlenie przejść dla pieszych na os. Brdyjście – wykonano doświetlenie przejścia dla pieszych (2 lampy) przy ul. Witebskiej/ul. Odrzańskiej.
- Przebudowa ul. Powstania Listopadowego na os. Leśnym – wykonano nawierzchnię chodnika z kostki betonowej o pow. 170 m² oraz nawierzchnię bitumiczną z SMA jezdni o pow. 450 m².
- Przebudowa ul. Czerkaskiej na os. Leśnym – wykonano nawierzchnię chodnika z płytek o pow. 410 m² oraz wjazdy z kostki betonowej o pow. 45 m².
- Trybuny sportowe na os. Nowy Fordon – zamontowano belki siedzisk na istniejących podporach z kształtowników stalowych zabezpieczonych antykorozyjnie wraz ze wzmocnieniem i usztywnieniem belek.
- Zakupy sprzętu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Bydgoszcz-Fordon na os. Nowy Fordon – zakupiono urządzenie gaśniczo-tnące oraz dofinansowano zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego.
- Zwiększenie bezpieczeństwa na ogólnodostępnych terenach – nowe lampy i kamery na os. Błonie – wykonano modernizację oświetlenia, montaż dodatkowego oświetlenia oraz kamer (Skwer Dunarowskiego, Zespół Szkół i Placówek nr 1 przy ul. Stawowej 53, serwerownia miejskiego systemu monitoringu w siedzibie KMP).
- Przebudowa chodnika przy ul. 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich na os. Błonie – wykonano nawierzchnię z kostki betonowej o pow. 960 m².
- Aktywne Górzyskowo – wsparcie aktywnego spędzania czasu w parku rekreacji przy ul. Kossaka oraz budowa skateparku na os. Górzyskowo - rozbudowano skatepark o urządzenie skatowe tzw. „barcelona” oraz pas do in-line skatingu, a także zabezpieczono skarpy istniejącego skateparku.
- Budowa miejsc parkingowych przy ul. Goszczyńskiego na os. Szwederowo – wybudowano 27 miejsc parkingowych, w tym 2 dla osób z niepełnosprawnościami.
- Dopuszczenie terenu rekreacyjnego Młodzieżowego Dom Kultury nr 2 na os. Szwederowo – montaż zabawek na placu zabaw, urządzeń na siłowni zewnętrznej oraz ujęcia wodnego i ścianki wodnej z fontanną.
- Przebudowa chodnika po obu stronach ul. Śniadeckich na os. Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto – wykonano nawierzchnię z kostki granitowej o pow. 32 m² oraz z płytek betonowych o pow. 134 m².
- Dopuszczenie sali widowiskowej Pałacu Młodzieży na os. Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto – zakupiono cyfrowy projektor, obiektyw lampy 2.2 kW oraz serwer kinowy.
- Utwardzenie ulicy Kosmonautów na os. Jachcice – wykonano nawierzchnię z płyt ażurowych o pow. 320 m² oraz z kostki betonowej o pow. 160 m².
- Utwardzenie ulicy Batalionów Chłopskich na os. Jachcice – wykonano nawierzchnię z płyt ażurowych o pow. 294 m² oraz z kostki betonowej o pow. 216 m².
- Utwardzenie sięgacza przy ul. Księcia Witolda na os. Jachcice – wykonano nawierzchnię z płyt ażurowych o pow. 275 m² oraz z kostki betonowej o pow. 150 m².
- Ogród społeczny ze ścieżką sensoryczną na os. Wzgórze Wolności – wykonano przyłącze ogrodowe, ogrodu podzielonego na 3 części: warzywniak, łąkę kwietną i ścieżkę sensoryczną wraz z ogrodzeniem.

- Zagospodarowanie terenu w Parku Wolności na os. Wzgórze Wolności – wykonano dokumentację projektowo-kosztorysową. Zadanie będzie kontynuowane w 2023 r.
- Osiedlowa świetlica na świeżym powietrzu na os. Wzgórze Wolności – wykonano wiatę w technologii konstrukcji stalowej i zagospodarowanie terenu.
- Tor OCR na os. Wzgórze Wolności – wykonano montaż urządzeń toru OCR wraz z uzupełnieniem nawierzchni piaskowej oraz wykonano elementy małej architektury.
- Budowa miejsc parkingowych na ul. Szarych Szeregów 13 na os. Kapuściska – wykonano 15 stanowisk postojowych oraz 2 stanowiska dla osób z niepełnosprawnościami. Ponadto wykonano nawierzchnię drogi manewrowej z kostki betonowej, chodnik, odwodnienie ulicy, przebudowę hydrantu, budowę oświetlenia ulicy (4 szt.), oznakowanie poziome i pionowe oraz zieleń przyuliczną.
- Jar Czynu Społecznego – rewitalizacja trasy pieszo-rowerowej na Jarze na os. Wyżyny – wykonano nawierzchnię mineralną ciągu pieszo-jezdnego o pow. 1 485 m², nawierzchnię mineralną z kruszywa naturalnego o pow. 283 m² oraz zamontowano małą architekturę (3 ławki, 2 kosze na śmieci).
- Rewitalizacja zejścia z ul. Ogrody na ul. W. Bełzy na os. Wyżyny – wykonano nowe oświetlenie uliczne 19 punktów świetlnych, nawierzchnię bitumiczną o pow. 600 m² oraz z kostki betonowej o pow. 170 m².
- Plenerowa siłownia przy placu zabaw na os. Zimne Wody-Czersko Polskie – rozbudowano istniejącą część rekreacyjną na terenie przy ul. Smoleńskiej, ustawiono 2 urządzenia wielostanowiskowe siłowni plenerowej, stoły do gry w ping-ponga i szachy oraz elementy małej architektury, zagospodarowano teren.
- Utwardzenie ul. Okólnej na os. Łęgnowo – wykonano nawierzchnię z płyt ażurowych o pow. 297 m².
- Budowa oświetlenia na ul. Toruńskiej na os. Łęgnowo-Wieś – wybudowano 6 lamp.
- Uzupełnienie oświetlenia na części ul. Toruńskiej (od nr 372 do 388a do przejazdu kolejowego) na os. Łęgnowo-Wieś – wykonano oświetlenie na wskazanym odcinku.
- Montaż wiat przystankowych na os. Łęgnowo-Wieś – zamontowano 7 wiat.

Spółeczne:

- Międzysiedlowy festyn sportowo-rekreacyjny Młodych Olimpijczyków i Dni Dziecka na Sportowo.
- Gry i zabawy integracyjne oraz rozrywki sportowe dla dzieci i rodziców.
- 19 Festyn Rodzinny "Śluzy" 2021.
- Czysta Puszcza Bydgoska.
- Fordońska Plaża Filmowa.
- Dzień Kapusty na Osiedlu Kapuściska.
- Bezpłatne przejazdy zabytkowymi autobusami po Bydgoszczy.
- Złot zabytkowych autobusów.
- Rajd Bydgoskich Klasyków.
- CoderDojo – warsztaty z programowania i druku 3D dla dzieci z rodzicami.
- Audycje muzyczne dla dzieci, koncerty i spektakle dla seniorów w Fordonie.
- Kanał Kultura – koncerty nad Kanałem Bydgoskim.
- Osiedlowa Gra Terenowa na os. Zimne Wody-Czersko Polskie.
- Kącik Malucha – miejsce spotkań i zabaw w bibliotece.
- Wsparcie hospicjum perinatalnego.
- Koszycki ratunkowe w każdej szkole w Bydgoszczy.
- Zostań turystą w swoim mieście – darmowe spływy i spacerzy z przewodnikiem w wakacje 2022.
- Niedzielne rejsy po Wiśle w Fordonie.
- Piknik zdrowej wiejskiej żywności przy muzyce country.
- Plenerowe kino nad Balatonem.

- Potańcówki, kino plenerowe, pokazy artystyczne nad Kanałem Bydgoskim.
- Światowy dzień jazzu – UNESCO.
- Koncerty muzyki poważnej nad Starym Kanałem Bydgoskim.
- Wakacje z Chemikiem.
- Otwarte i bezpłatne treningi piłki nożnej dla dzieci.
- „Biegiem Przez Bydgoszcz” cykl 2 imprez biegowych dla dzieci i dorosłych.
- Wakacje z Wisiełą.
- Objazdowy dom kultury – wakacyjne animacje dla dzieci.
- Fordońskie kino pod chmurką – wakacje 2022.
- Zajęcia sportowe w klasach 1-3 szkoły podstawowej.
- Warsztaty edukacyjne dla dzieci z przedmiotów ścisłych wyrównujące szanse po nauce zdalnej.
- Sprzątanie Brdy – spływ płetwonurków Brdą.

Prowadzone były także prace nad kolejnymi projektami:

- os. Bielawy: Budowa drogi dla rowerów na Al. Powstańców Wielkopolskich,
- os. Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto: Modernizacja terenu rekreacyjnego na terenie SP nr 58 oraz utworzenie ekologicznej strefy edukacyjnej, Modernizacja placu zabaw na Wyspie Młyńskiej,
- os. Czyżkówko: Budowa parkingu,
- os. Flisy: Budowa fragmentu ścieżki nad Kanałem Bydgoskim,
- os. Glinki-Rupienica: Urządzenie polany rekreacyjnej,
- os. Górzyskowo: Budowa ul. Gersona,
- os. Jachcice: Zagospodarowanie alejki,
- os. Kapuściska: Budowa parkingu przy ul. Szarych Szeregów, Strefa aktywnego umysłu w bibliotece, Budowa skateparku,
- os. Łęgnowo: Rozbudowa placu przy ul. Żółwińskiej,
- os. Nowy Fordon: Modernizacja terenu rekreacyjnego na terenie Szkoły Podstawowej nr 65, Przebudowa nawierzchni na obiektach ZS nr 5 Mistrzostwa Sportowego,
- os. Piaski: Zagospodarowanie skweru przy ul. Smukalskiej oraz przy ul. Błądzimskiej,
- os. Smukała-Oplawiec-Janowo: Dostosowanie obiektu Przychodni Lekarskiej Oplawiec do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- os. Stary Fordon: Rewitalizacja ul. Targowisko, Familijna strefa aktywności, Budowa tężni solankowej wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Targowisko,
- os. Szwederowo: Zieleń i bezpieczne przejście na ul. Podgórznej, Siłownia plenerowa przy Szkole Podstawowej nr 63, Rewitalizacja Skweru Alojzego Bukolta,
- os. Tereny Nadwiślańskie: Zagospodarowanie terenu,
- os. Wilczak-Jary: Budowa ulicy Mikołaja Kotowicza, Boisko do gry w bule (pentanque), Zjazd linowy (tyrolka) nad Kanałem Bydgoskim, Ścianka wspinaczkowa w Parku nad Kanałem Bydgoskim,
- os. Wyżyny: Zagospodarowanie terenu sportowego przy ul. Bohaterów Kragujewca, Skwer Małej Łąki,
- os. Wzgórze Wolności: Pergola zamgławiająca przy SP nr 56,
- Budowa miniteżni w Myślęcinku,
- Budowa kompleksu rekreacyjno-wypoczynkowego nad Starym Kanałem,
- Wielka Pętla Fordonu – pierwszy etap trasy rekreacyjnej.

Zbiorcza informacja o stanie realizacji zadań w ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego publikowana jest na stronie internetowej Urzędu Miasta Bydgoszczy poświęconej BBO www.bdgbo.pl, aktualizowanej do dnia 15 stycznia oraz do dnia 15 lipca każdego roku.

Program inicjatyw lokalnych

Program Inicjatyw Lokalnych 25/75 umożliwia realizację zadań gminy z inicjatywy i przy współudziale mieszkańców. Dla takich zadań 75% kosztów ponosi Miasto, a 25% wnioskujący mieszkańcy. Istnieje możliwość podniesienia dofinansowania budowy dróg do 85%, jeśli wnioskodawcy wcześniej finansowali budowę wodociągu i kanalizacji. Z wnioskami o realizację zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy Bydgoszczy mogą występować bezpośrednio oraz za pośrednictwem organizacji pozarządowych lub innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego. Do końca 2022 r. w programie łącznie zrealizowano **61 zadań**.

W 2022 r. na realizację zadań w trybie inicjatywy lokalnej zaplanowano w budżecie kwotę 5 000 000 zł. Łącznie prowadzono 12 postępowań dotyczących realizacji inwestycji. Zrealizowano trzy zadania:

- Budowa ul. Nefrytowej wraz z kanałem technologicznym. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 530 130 zł brutto, z czego: Stowarzyszenie pokryło 25%, a Miasto 75% kosztów inwestycji.
- Przebudowa ul. Sarniej, fragmentu ul. Ziębiej oraz ciągu pieszego łączącego ul. Sarnią z ul. Wiewiórczą wraz z kanałem technologicznym pod przyszłe oświetlenie. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 268 785,21 zł brutto, z czego: Stowarzyszenie pokryło 15%, a Miasto 85% kosztów inwestycji.
- Przebudowa ul. Trzciny wraz z odwodnieniem. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 454 317,96 zł brutto, z czego: Stowarzyszenie pokryło 15%, a Miasto 85% kosztów inwestycji.

Natomiast rozliczono pięć inwestycji drogowych na łączną kwotę 2 611 493,04 zł brutto, z czego wkład finansowy Miasta wyniósł 2 042 567,87 zł brutto (w tym rozliczenie zadań, których realizacja rzeczowa zakończyła się w 2021 r.: ul. Chełkowskiego, ul. Brylla, ul. Cytrusowa).

W 2022 r. została podpisana umowa pomiędzy Stowarzyszeniem, a Miastem na przebudowę ul. Tranowej wraz z przebudową kolektora deszczowego, rozbudową oświetlenia drogowego oraz budową kanału technologicznego. Przeprowadzono 4 postępowania przetargowe, z których na 3 postępowania nie wpłynęła żadna oferta i dopiero ostatnie czwarte postępowanie pozwoliło wyłonić wykonawcę, któremu w grudniu 2022 r. przekazano plac budowy. Natomiast w styczniu 2023 r. została podpisana umowa pomiędzy Stowarzyszeniem, a Miastem na przebudowę ul. Przemyskiej wraz z włączeniem do istniejącej kanalizacji deszczowej oraz ogłoszono przetarg na wykonanie robót budowlanych. Realizacja kolejnych czterech inwestycji tj. budowy ulic: Trägerów, Kotwicznej, Maciejowickiej i Siewnej planowana jest w 2023 r. W 2022 r. wnioskodawcy nie zdążyli skompletować dokumentów niezbędnych do podpisania umowy z Miastem. Dla inwestycji opracowywane są dokumentacje projektowe. Z kolei dla ulicy Krzywej i Podnóże, Stowarzyszenie uzyskało decyzję o pozwoleniu na budowę i kompletuje dokumentację niezbędną do podpisania umowy z Miastem, jednak z uwagi na konieczność wykonania wyprzedzająco przebudowy gazociągu, przebudowa ulic planowana jest w 2024 r. W 2022 r. prowadzono również rozmowy z inwestorami w sprawie realizacji kolejnych inwestycji tj. budowy sięgacza drogowego ul. Grunwaldzkiej, budowy ul. Amurowej, Chroślicy, Malinowej, Unisławskiej, fragmentu ul. Zamczysko oraz miejsc postojowych przy ul. Szlakowej.

Mieszkańcy na bieżąco otrzymywali informacje i wyjaśnienia dotyczące realizacji Programu Inicjatyw Lokalnych 25/75 i przygotowania projektów. W 2022 r. odbyło się w tym zakresie wiele spotkań bezpośrednich w urzędzie oraz rozmów telefonicznych. Ponadto informacje te są na bieżąco prezentowane w serwisie Miasta Bydgoszczy: www.bydgoszcz.pl/dla-inwestora/inicjatywy-obywatelskie-program-2575

Bydgoskie konsultacje

Bydgoszczanie mają możliwość wypowiedzenia się w sprawach istotnych dla rozwoju miasta oraz jakości życia w mieście, poprzez udział w organizowanych przez Miasto konsultacjach społecznych. Dają one możliwość aktywnego uczestnictwa w procesach decyzyjnych poprzez zgłaszanie uwag, wniosków i sugestii dotyczących konsultowanych przedsięwzięć. Konsultacje realizowane są na podstawie *Uchwały Nr XLI/879/17 Rady Miasta Bydgoszczy z 29 marca 2017 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Bydgoszczy*.

W 2022 r. przeprowadzono 3 procesy konsultacji społecznych, wszystkie z inicjatywy Prezydenta Miasta Bydgoszczy, dotyczyły one:

– **regulaminu programu Bydgoski Budżet Obywatelski**

Termin: 1 – 22 kwietnia 2022 r.

Narzędzia konsultacyjne: ankieta w formie papierowej i elektronicznej (58 ankiet), dyżur konsultacyjny, spotkanie online z mieszkańcami (3 tys. wyświetleń).

Efekt konsultacji: uwagi zostały przekazane Radzie ds. Partycypacji Społecznej. Podczas posiedzeń Rady powołano specjalny Zespół roboczy, który opracował – na podstawie propozycji mieszkańców – zmiany do regulaminu programu Bydgoski Budżet Obywatelski.

– **kładki dla pieszych przy ul. Wojska Polskiego**

Termin: 7 – 28 kwietnia 2022 r.

Narzędzia konsultacyjne: karta konsultacyjna w formie papierowej i elektronicznej (2 696 ankiet), spotkanie online z mieszkańcami (3,9 tys. wyświetleń), spacer badawczy.

Efekt konsultacji: uwagi zgłoszone przez mieszkańców zostały przanalizowane, część z nich zostanie uwzględniona w dalszych pracach.

– **adaptacji budynku przy ul. Gawędy 5 na potrzeby Centrum Kultury Fordon**

Termin: 24 sierpnia – 14 września 2022 r.

Narzędzia konsultacyjne: karta konsultacyjna w formie papierowej i elektronicznej (24 ankiety), spacer badawczy.

Efekt konsultacji: uwagi zgłoszone przez mieszkańców zostały przanalizowane, część z nich zostanie uwzględniona i wprowadzona do koncepcji.

Bydgoskie Konsultacje 2022	
3	procesy konsultacyjne
2 778	kart konsultacyjnych
2	spotkania z mieszkańcami w formule zdalnej
2	dyżury/spotkania dla mieszkańców
2	spacery badawcze

W 2022 r. przeprowadzono, w oparciu o ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, konsultacje projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego: „Fordon: osiedle Eskulapa-Jasińska”, „Czyżkówko – Siedlecka-Mściwoja”, „Miedzyń-Cieplicka” oraz „Łęgowo-Hutnicza”.

Mieszkańcy Bydgoszczy brali też udział w konsultacjach społecznych dotyczących ich potrzeb i oczekiwań w zakresie zieleni w mieście, realizowanych w ramach projektu „Bez lipy”. Konsultacje realizowane były m.in. przez grupy robocze zajmujące się wypracowaniem projektu standardów zieleni w mieście. Dokument zostanie jeszcze skonsultowany z mieszkańcami.

Konsultacjom poddany został również projekt „Programu współpracy miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2023”.

Otwarty urząd

Urząd Miasta Bydgoszczy na bieżąco przekazuje mieszkańcom szeroki zakres informacji o toczących się w mieście wydarzeniach i sprawach miasta. W celu dotarcia do jak najszerszego grona odbiorców wykorzystywane są różne środki przekazu, w tym zwłaszcza miejskie portale i kanały społecznościowe:

Wyszczególnienie	2022
Liczba odsłon portali miejskich:	4 896 941
www.bydgoszcz.pl	3 678 491
www.bydgoszczinformuje.pl	1 100 000
Biuletyn Informacji Publicznej	118 450*
Liczba obserwujących kanały społecznościowe:	211 441
Facebook:	
www.facebook.com/bydgoszczpl	148 247
www.facebook.com/BydgoszczInformuje	14 453
www.facebook.com/bydgoskiekonsultacje	2 734
www.facebook.com/bdgb	8 681
www.facebook.com/RewitalizacjaBydgoszcz/	8 000
Instagram:	
www.instagram.com/bydgoszcz.pl	28 515
www.instagram.com/bydgoszczinformuje	780
Twitter:	
www.twitter.com/BydgoszczPl	5 500
www.twitter.com/BIInformuje	151
YouTube:	
www.youtube.com/bydgoszczpl	2 380

Źródło: Biuro Komunikacji Społecznej

*Spadek liczby odsłon w odniesieniu do 2021 r. wynika z uruchomienia w 2022 r. nowego Biuletynu Informacji Publicznej.

Mieszkańcy mogą również korzystać z instytucji dostępu do informacji publicznej. W 2022 r. do Urzędu Miasta Bydgoszczy złożono 506 wniosków o udostępnienie informacji publicznej (o 29 mniej niż rok wcześniej), z czego dla 2 wniosków wydano decyzje o odmowie udzielenia informacji.

Aplikacja **Dbamy o Bydgoszcz** umożliwia szybką komunikację z mieszkańcami i poznanie bieżących problemów, które dostrzegają w mieście. Za pośrednictwem aplikacji pobranej na telefon lub na stronie internetowej www.dbamy.bydgoszcz.pl mieszkańcy mogą zgłaszać informacje o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu infrastruktury według kategorii: drogi, odśnieżanie, komunikacja

Statystyka najczęstszych zgłoszeń za 2022 r.

6 891	nieprawidłowo zaparkowany pojazd
2 323	uszkodzona jezdnia, pobocze, chodnik, droga rowerowa
1 450	teren zanieczyszczony
1 164	uszkodzone oświetlenie uliczne, latarnia
1 150	utrzymanie zieleni

miejska, pojazd, śmieci, zieleń i środowisko, zwierzęta, uszkodzenia i dewastacje oraz bezpieczeństwo i porządek. W 2022 r. do systemu wdrożono kolejnych wykonawców: Wydział Mienia i Geodezji, Wydział Edukacji i Sportu oraz jednostki miejskie: Bydgoskie Centrum Sportu, Bydgoskie Obiekty Sportowe, Tramwaj Fordon, Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera, Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego. Za realizację i rozwiązanie problemu odpowiadało łącznie 21 wykonawców. W 2022 r. obsłużono 19 763 zgłoszenia, co daje 1 639 zgłoszeń miesięcznie i średnio 55 zgłoszeń dziennie. Udało się zrealizować 83% zgłoszeń, a 2,4% zostało przekazanych do instytucji, które nie współpracują z aplikacją np. Enea, Orange, PGNiG, PKP.

W 2022 r. odbywały się spotkania Prezydenta Miasta z:

- przedstawicielami Rad Osiedli oraz mieszkańcami w ramach programu Bydgoski Budżet Obywatelski, Bydgoskie Konsultacje,
- przedstawicielami stowarzyszeń oraz mieszkańcami w ramach Programu Inicjatyw Lokalnych 25/75,
- pracodawcami oraz pracownikami podczas odwiedzin bydgoskich firm,
- przedstawicielami organizacji pozarządowych,
- innymi samorządowcami, m.in. w ramach przynależności miasta do związków i stowarzyszeń np. Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz, Unia Metropolii Polskich i Związek Miast Polskich,
- uczestnikami uroczystości miejskich i rocznicowych,
- uczestnikami zawodów sportowych, w tym o charakterze międzynarodowym,
- władzami uczelni wyższych,
- przedstawicielami sił zbrojnych, w tym oficerów korpusu państw NATO stacjonujących w Bydgoszczy,
- korpusem dyplomatycznym,
- przedstawicielami jednostek oświatowych oraz młodzieżą ze szkół i wychowankami przedszkoli,
- mieszkańcami w sprawach dotyczących Miasta.

W 2022 r. odbyło się 69 konferencji prasowych. Materiały informacyjne, komunikaty prasowe, zaproszenia na konferencje oraz zamierzenia oficjalnych wyjść prezydenta oraz jego zastępców przesyłane były do dziennikarzy znajdujących się w bazie mailingowej Biura Prasowego. W 2022 r. odbyło się 314 wysyłek medialnych. Na www.bydgoszcz.pl zamieszczano także prezentacje z konferencji oraz fotorelacje z oficjalnych wydarzeń.

Ponadto Miasto wydaje tytuł prasowy „Bydgoszcz Informuje”, traktujący o wydarzeniach w mieście, BBO, konsultacjach społecznych, edukacji ekologicznej, sprawach ważnych dla seniorów, dokonaniach bydgoszczan, pełni istotną funkcję informacyjną. Jest on publikowany na stronie miasta oraz w portalu www.bydgoszczinformuje.pl, który ruszył w połowie 2022 r. Papierowe wydanie „Bydgoszcz Informuje” jest bezpłatne i było dostępne w 86 punktach m.in. budynkach urzędu miasta, bibliotekach, jednostkach kultury, centrach handlowych, szpitalach. Liczba tych punktów regularnie rośnie. W 2022 r. ukazało się 20 papierowych wydań „Bydgoszcz Informuje”.

Transformacja cyfrowa zwiększa efektywność realizacji zadań urzędu, usprawnia funkcjonowanie oraz poprawia dostępność danych i usług. Najważniejsze działania prowadzone w 2022 r. związane z **cyfryzacją** Urzędu Miasta Bydgoszczy to:

- Podpisanie umowy z wykonawcą na opracowanie „Programu cyfryzacji usług Miasta Bydgoszczy”. Celem programu jest wdrożenie elektronicznej obsługi spraw w urzędzie, stanowiącej syntezę e-usług świadczonych dla klientów urzędu oraz cyfrowych procesów związanych z obsługiwanymi sprawami, realizowanych przez pracowników urzędu. Przeprowadzona została analiza 12 procesów związanych głównie z zagadnieniami geodezyjnymi (użytkowanie wieczyste opłata, czasowe zajęcie terenu, sprzedaż nieruchomości, użytkowanie wieczyste przekształcenie, decyzja o warunkach zabudowy, gospodarowanie odpadami komunalnymi, numer porządkowy nieruchomości, podatek od nieruchomości, usunięcie drzew i krzewów, wypis i wyrys z ewidencji gruntów i budynków, wzrost wartości nieruchomości, zajęcie pasa drogowego). Projekt ma pozwolić na opracowanie koncepcji cyfryzacji usług miasta z naciskiem na zdalną obsługę obywateli oraz zdalną pracę pracowników Urzędu Miasta Bydgoszczy np. w trybie „home office”.
- Urząd Miasta Bydgoszczy otrzymał I Nagrodę w konkursie Smart City Poland Award 2022 w kategorii "E-usługi" za projekt "Baza Zarządzania Energią - robotyzacja procesu pozyskiwania dokumentów za energię elektryczną". Robot sam zajmuje się dystrybucją i archiwizacją dokumentów za energię elektryczną od sprzedawcy oraz dystrybutora dla jednostek Miasta Bydgoszczy wraz z pozyskaniem danych z tych dokumentów. W skali roku potrafi pozyskać około 20 000 wielostronicowych dokumentów PDF. Wdrożone

rozwiązanie jest jedyną działającą, autorską aplikacją w Polsce. Zainteresowanie tym rozwiązaniem wyraziła Warszawa i Wrocław. Zespół ds. Zarządzania Energią zgłosił potrzebę rozbudowy aplikacji o usługi świadczone przez dostawców gazu i wody.

Robotyzacja procesów została wprowadzona również w Biurze Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi i Wydziale Windykacji.

- Kontynuowano udział Miasta w projekcie „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”, poprzez:
  - rozbudowę Systemu Informacji Przestrzennej ERGO, którego jedną z funkcjonalności są usługi online dla mieszkańców regionu. System ERGO jest współużytkowany również przez jednostki i spółki miejskie takie jak: ADM, ZDMiKP, MPG, MPU, co realizuje m.in. założenia o konsolidacji i unifikacji kluczowych rozwiązań technologiczno-informatycznych oraz wspólne zarządzanie zasobami i rozwiązaniami informacyjno-komunikacyjnymi. Ponadto współużytkowanie jednego systemu przez kilka jednostek umożliwia uspołnienie danych oraz dostęp do posiadanych zasobów.
  - wdrożenie i uruchomienie Platformy Miejskiej, która będzie odpowiadała na potrzeby mieszkańców związane z elektroniczną obsługą spraw. Będzie to system, który stopniowo będzie integrował się z systemami dziedzinowymi Urzędu Miasta Bydgoszczy, a w dalszej kolejności z systemami informatycznymi jednostek czy spółek Miasta. Rozstrzygnięto przetarg na Platformę Miejską i w I etapie zostaną uruchomione usługi związane z podatkami lokalnymi.
- Wprowadzono udogodnienie dla mieszkańców poprzez uruchomienie elektronicznych płatności na platformie e-urząd pod adresem um.bydgoszcz.pl oraz bydgoszcz.oplatyurzedowe.pl. Dostawcą usług płatności jest firma BlueMedia.
- W celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa świadczonych usług dla pracowników Urzędu Miasta Bydgoszczy, Wydział Informatyki wytworzył we własnym zakresie 2 aplikacje:
  - Twoje Transfery – system umożliwiający bezpieczną wymianę plików między Urzędem Miasta Bydgoszczy, a zewnętrznymi kontrahentami/jednostkami. Zapewnia pełne logowanie każdego pobrania pliku. Eliminuje konieczność korzystania z zewnętrznych serwisów typu wetransfer.com.
  - Twoje Foldery – system służy do zarządzania uprawnieniami do folderów sieciowych wydziałów UMB. Pozwala na samodzielne dodawanie/odbieranie oraz podgląd uprawnień do folderów sieciowych przez pracowników. Zwiększa to kontrolę właścicieli merytorycznych nad udostępnianymi danymi.
- Uruchomiono internetową rezerwację wizyt w Urzędzie Miasta – to usługa dla mieszkańców, dzięki której w kilku prostych krokach mogą umówić się do urzędnika, we wskazanej w formularzu sprawie na konkretny dzień i godzinę. Usługa jest dostępna w elektronicznej wersji urzędu pod adresem www.um.bydgoszcz.pl. Kalendarz swoich e-usług udostępniły: Wydział Uprawnień Komunikacyjnych, Wydział Mienia i Geodezji, Urząd Stanu Cywilnego, Wydział Spraw Obywatelskich, Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi, Wydział Świadczeń Rodzinnych, Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej, Wydział Zintegrowanego Rozwoju i Środowiska. Tę formę wizyty od lutego do grudnia 2022 r. wybrano 43,5 tys. razy, z czego zdecydowaną większość stanowiły wizyty związane z rejestracją pojazdów. Ponadto w wyniku wybuchu wojny i napływu uchodźców z Ukrainy do Polski wykorzystano tę aplikację do rozładowania kolejek z uchodźcami ubiegającymi się o nadanie numeru PESEL.
- Stworzono aplikację „Sprzedaż preferencyjna paliwa stałego SPPS”, która służy do ewidencjonowania wniosków o preferencyjny zakup paliwa stałego dla gospodarstwa domowego. Na podstawie tzw. Ustawy węglowej Bydgoszcz włączyła się w proces zakupu, dystrybucji i sprzedaży węgla po preferencyjnych cenach dla mieszkańców.
- Opracowano założenia dla wdrożenia Centralnego Systemu Windykacyjnego (CSW), który ma przyspieszyć i w dużym stopniu zautomatyzować proces odzyskiwania należności Miasta.
- Uzyskano dofinansowanie w ramach programu:
  - „Cyfrowa Gmina” – na zakup komputerów stacjonarnych na potrzeby Urzędu Miasta Bydgoszczy,

- „Granty PPGR - Wsparcie dzieci i wnuków byłych pracowników PGR w rozwoju cyfrowym” – na zakup 153 laptopów dla dzieci bydgoskich szkół, których bliscy krewni pracowali w PGR.
- Urząd Miasta Bydgoszczy bierze udział jako jednostka testująca w pilotażu wdrożeniowym EZD RP w obszarze administracji samorządowej. Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa - Państwowy Instytut Badawczy w partnerstwie z Wojewodą Podlaskim realizuje projekt "EZD RP - elektroniczne zarządzanie dokumentacją w administracji publicznej", którego głównym celem jest usprawnienie funkcjonowania jednostek administracji rządowej i samorządowej poprzez budowę oraz udostępnienie nowoczesnych i uniwersalnych rozwiązań cyfrowych back-office w obszarze elektronicznego zarządzania dokumentacją. Planowane produkty projektu to system EZD RP do elektronicznego zarządzania dokumentacją oraz infrastruktura chmurowa, udostępniająca usługi EZD RP w modelu SaaS.
- Przyłączono Przedszkole nr 34 oraz Tor Regatowy Brdyujście do Miejskiej Sieci Teleinformatycznej.
- W ramach projektu „Edu(R)ewolucja 3” – zainstalowano sieć LAN w 8 szkołach podstawowych. Sieć ta usprawnia komunikację między jednostkami, zwiększa bezpieczeństwo sieci i ułatwia dostarczanie usług do jednostek Miasta.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

I.1.1. Powszechność udziału mieszkańców w wyborach różnych szczebli.

I.1.2. Aktywny udział mieszkańców w decyzjach dotyczących funkcjonowania miasta.

I.2.1. Wysoka jakość usług publicznych opartych na kapitale ludzkim i nowoczesnych technologiach.

Współpraca krajowa i międzynarodowa

Bydgoszcz podejmuje aktywną współpracę, zarówno z partnerami krajowymi, jak i międzynarodowymi. Ma to istotne znaczenie dla promocji miasta, przyciągania inwestorów zagranicznych i zwiększania ruchu turystycznego, a także dla transferu wiedzy, rozwiązań i technologii.

W 2022 r. Bydgoszcz była członkiem następujących organizacji:

- EUROCITIES – międzynarodowej sieci zrzeszającej ponad 200 dużych miast europejskich,
- ALDA – Europejskiego Stowarzyszenia na rzecz Demokracji Lokalnej,
- Stowarzyszenia Inland Waterways International – stowarzyszenia śródlądowych dróg wodnych,
- Porozumienia Burmistrzów na rzecz klimatu i energii,
- Stowarzyszenia Gmin Polska Sieć „EnergeCities”,
- Unii Metropolii Polskich,
- Związku Miast Polskich,
- Stowarzyszenia Miast Króla Kazimierza Wielkiego,
- Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia Europa Kujaw i Pomorza,
- Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej,
- Bydgoskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej „ByLOT”,
- Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz,
- Stowarzyszenia Bydgoska Lokalna Grupa Działania "Dwie Rzeki",
- Stowarzyszenia „Droga Ekspresowa S-10”,
- Stowarzyszenia Ruch Samorządowy Tak! Dla Polski.

W ramach współpracy międzynarodowej w 2022 r. zrealizowano następujące zadania:

- Kontynuowano współdziałania z miastami partnerskimi:
  - **Mannheim:**
    - Mannheim przekazało darowiznę na potrzeby edukacyjne uchodźców w kwocie 1,1 mln zł, za którą przeprowadzono remonty i dostosowanie pomieszczeń oraz zakupiono niezbędne wyposażenie i pomoce dydaktyczne do 39 placówek edukacyjnych w Bydgoszczy.

- Wspólny udział w projekcie „Ogród miast partnerskich” - W 2023 r. w Mannheim odbędzie się Niemiecka Narodowa Wystawa Ogrodnicza BUGA – najważniejsza w Niemczech wystawa ogrodnictwa i architektury krajobrazu. Na terenie Luisenpark przekształcono powierzchnię ok. 800 m² w Ogród Miast Partnerskich. Stworzono miejsce, które uwidoczni mieszkańcom i wszystkim odwiedzającym wieloletnie powiązania między miastami partnerskimi. Przedstawiciele Urzędu Miasta Bydgoszczy przygotowali koncepcję zaaranżowania przestrzeni przeznaczonej na część bydgoską ogrodu (temat: polska wierzba). Ponadto w 2022 r. młodzi adepci i pasjonaci ogrodnictwa z bydgoskich szkół wzięli udział w warsztatach ogrodniczych w Mannheim.
- Realizacja projektu polsko-niemieckiego „U mnie i u Ciebie/Bei mir und bei dir”. Bydgoszcz wraz z Mannheimem złożyły aplikację w konkursie organizowanym przez Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży dla najbardziej aktywnych partnerstw samorządowych Polska-Niemcy. Bydgoszcz i Mannheim znalazły się w gronie 12 finalistów, których wieloletnie wspólne działania zostały nagrodzone udziałem w dwuletnim programie warsztatów dla partnerów współpracujących z obu miast. W 2022 r. odbyło się spotkanie „stacjonarne” kilkunastu partnerów z Bydgoszczy i Mannheimem oraz złożenie inspirowanych warsztatami projektów.
- Organizacja sztabu 30. Finału WOŚP w Karlsruhe - Mannheim. Towarzystwo Niemiecko-Polskie i Polonia w Mannheim przekazało Prezydentowi Bydgoszczy żużlowy plastron z podpisem Tomasza Golloba. Oprócz identycznego plastronu, w Mannheim można było licytować m.in. koszulkę z autografem lekkoatlety Pawła Wojciechowskiego – zawodnika bydgoskiego Zawiszy, mistrza świata z 2011 r.
- **Czerkasy i Krzemieńczuk:** Bydgoszcz przekazała dotację celową w kwocie 200 tys. zł (po 100 tys. zł dla miasta Czerkasy i Krzemieńczuk), o czym zdecydowała Rada Miasta Bydgoszczy w marcu 2022 r. W geście wsparcia i solidarności z walczącymi Ukraińcami Miasto Krzemieńczuk zostało uhonorowane Medalem Prezydenta Miasta Bydgoszczy oraz Medalem Kazimierza Wielkiego.
- **Wilhelshaven:** w mieście zorganizowano zbiórkę publiczną mającą na celu wsparcie Bydgoszczy w związku z wybuchem wojny w Ukrainie. Zebrano i przekazano naszemu miastu kwotę 10 890 euro.
- Miasto dofinansowało wydarzenia realizowane w ramach projektów mających szczególne znaczenie dla promocji i rozwoju współpracy międzynarodowej Bydgoszczy:
  - przeprowadzenie kursów języka polskiego dla cudzoziemców, w szczególności dla uchodźców z Ukrainy w ramach projektu „Bydgoszcz - moje bezpieczne miejsce na świecie” – program edukacyjnego wsparcia cudzoziemców zamieszkujących Metropolię Bydgoską,
  - udział bydgoskich muzyków specjalizujących się w wykonawstwie historycznym w koncercie muzyki polskiej w Mannheim w ramach cyklu muzycznego „Rhein-Neckar-Barock” oraz wygłoszenie prelekcji dotyczącej Bydgoszczy jako znaczącego ośrodka muzyki dawnej,
  - organizacja projektu zainspirowanego „Salonem Karykatury Antywojennej”, nawołującym do podkreślenia wartości wolności i wyrażania poprzez sztukę sprzeciwu wobec wojen na świecie, w którym udział wzięła młodzież i dzieci z Bydgoszczy i Kragujevca; przedsięwzięcie obejmowało: warsztaty plastyczne, konkurs finałowy prac plastycznych oraz warsztaty muzyczne z koncertem finałowym,
  - wydanie książki wzajemnych tłumaczeń twórców poezji z Bydgoszczy i Czerkas „Muzy nad Brdą i Dnieprem”. Bydgoskie i czerkaskie środowiska literackie utrzymują kontakt od 2009 r., kiedy to obie strony uczestniczyły w bydgoskim wydarzeniu Trójkąt Literacki. Nakład książki wyniósł 500 egzemplarzy.
- Spotkania Prezydenta Bydgoszczy z dyplomatami:
  - Ambasadorem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w Polsce, Anną Clunes. Była to pierwsza wizyta Ambasador w Bydgoszczy od czasu objęcia przez nią funkcji w 2020 r. Rozmowa koncentrowała się wokół potencjału gospodarczego i inwestycyjnego Bydgoszczy i polsko-brytyjskiej

- współpracy w tym zakresie. Ambasador podkreślała również, jak ważna w dzisiejszym świecie jest ochrona środowiska i klimatu.
- Ambasadorem Republiki Federalnej Niemiec w Polsce, dr Thomas Bagger. W spotkaniu wzięli udział Konsul Honorowy Niemiec w Bydgoszczy dr Jarosław Kuropatwiński i prezes Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego Edyta Wiwatowska. Podczas spotkania rozmawiano o relacjach polsko-niemieckich, szczególnie w kontekście współpracy gospodarczej. Była to pierwsza oficjalna wizyta niemieckiego dyplomaty w Bydgoszczy i regionie.
  - Ambasadorem Izraela w Polsce, dr Yacov Livne. Ambasador odbył spacer po Starym Fordonie i miejscach związanych z pamięcią o Żydach w Bydgoszczy.
    - Inne spotkania:
  - Wizyta młodzieży z lwowskiego liceum, które wspólnie ze Szkołą Podstawową nr 41 realizuje projekt „Kulturalnie i ze smakiem” w ramach programów bilateralnych Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. Idea projektu powstała przed rosyjską agresją w Ukrainie, a dzięki dużej determinacji polskich i ukraińskich partnerów, pomimo trudnej sytuacji w kraju naszych sąsiadów, udaje się go realizować.
  - Wizyta młodzieży niewidomej i słabowidzącej, biorącej udział w projekcie Erasmus+ „A Journey to Independence”. Koordynatorem projektu, w którym bierze udział młodzież z Rumunii, Grecji i Polski, jest Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 im. Louisa Braille'a. Projekt zakłada wsparcie młodych ludzi z dysfunkcją wzroku w kierunku rozwoju kompetencji miękkich, zarówno na poziomie osobistym, jak i interpersonalnym.
  - Spotkanie z uczestnikami międzynarodowego projektu „E-PSY: Establishment of Psychological Counseling Centers at Georgian HEIs”. Jego głównym celem jest wymiana doświadczeń w zakresie wsparcia psychologicznego studentów. Partnerami projektu są: Ministerstwo Edukacji, Nauki, Kultury i Sportu Gruzji, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, 9 wyższych uczelni państwowych w Gruzji, Uniwersytet Transylwania w Braşovie (Rumunia) oraz włoska organizacja STEPs (Strategie i Narzędzia Zwiększające Umiejętności Ludzi). Projekt jest realizowany w ramach programu Erasmus+ „Podnoszenie potencjału szkolnictwa wyższego”.

W 2022 r. Prezydent Bydgoszczy objął Honorowym Patronatem 21 wydarzeń o charakterze międzynarodowym.

Ważnym działaniem była również współpraca i wymiana doświadczeń w ramach realizowanych w 2022 r. projektów międzynarodowych:

- **Program Horyzont 2020:**
  - Inteligentna przemiana miast UE w kierunku nowej koncepcji inteligentnego życia i gospodarki (mySMARTLife).
  - Badanie zastosowania lokalnych obszarów bilansowania energii dla optymalizacji i rozwoju sieci rozproszonych (eNeuron).
- **Program Interreg Europa Środkowa:** Obieg Wody w Mieście – City Water Circles.
- **Program Interreg Europa:** Łagodzenie skutków zmian klimatu w obszarze mobilności w mieście (2050 CliMobCity).
- **Program LIFE:** LIFE-MAPPING AIR/PL „Czy wiesz czym oddychasz? Kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz czystszej powietrza”.
- **Program Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy (finansowany z Funduszy EOG):**
  - Wypracowanie i wdrożenie mechanizmów usprawniających system zarządzania zielenią (Bez Lipy!).
  - Bydgoski Włócznik Antysmogowy.
- **Fundusz EOG:** Termomodernizacja VII Liceum Ogólnokształcącego.
- **Europejski Instrument Miejski (EUCF):** Bydgoszcz – the city of clean energy.

W zakresie współpracy krajowej Bydgoszcz współdziałała z innymi samorządami, m.in. w ramach członkostwa w stowarzyszeniach, uczestnictwa w spotkaniach jst o zasięgu regionalnym i krajowym, bieżącej wymiany doświadczeń, jak również wspólnego wypracowywania stanowisk. W 2022 r. w Bydgoszczy spotkał się Zespół Unii Metropolii Polskich ds. odpadów komunalnych. Rozmawiano o problemach i wyzwaniach związanych z gospodarką odpadami komunalnymi, z którymi mierzą się samorzady. Zespół jednogłośnie przyjął stanowisko ws. rozszerzonej odpowiedzialności producenta i systemu kaucyjnego.

Należy również wspomnieć o udziale przedstawicieli Bydgoszczy w wydarzeniach organizowanych przez **Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza”**, m.in. w: zagranicznych i krajowych wizytach studyjnych i misjach gospodarczych, szkoleniach, programie stażowym w biurze Radostawa Sikorskiego, posła Parlamentu Europejskiego.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

1.2.3. Bydgoszcz znaczącym krajowym i europejskim ośrodkiem metropolitalnym.

Współpraca metropolitalna

Obszar Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz, w przyjętej przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego *Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, został oficjalnie uznany Miejskim Obszarem Funkcjonalnym Bydgoszczy, z możliwością realizacji najistotniejszego narzędzia dedykowanego wsparciu miast i ich obszarów funkcjonalnych – **Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT)** w perspektywie finansowej UE 2021-2027. W 2022 r. zostały podjęte działania na rzecz integracji funkcjonalnej i instytucjonalnej Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz realizacji ZIT BydOF:

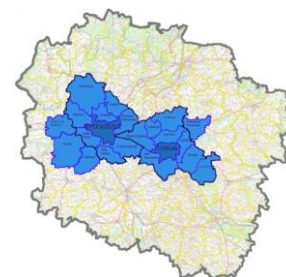
- 31 sierpnia 2022 r. podpisane zostało Porozumienie w sprawie: zasad współpracy Stron Porozumienia przy programowaniu, wdrażaniu, finansowaniu, ewaluacji, bieżącej obsłudze i rozliczeniach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego tj. obszaru gmin członkowskich Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz oraz powierzenia przez Strony Porozumienia Miastu Bydgoszcz realizacji zadań w ramach instrumentu ZIT Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego w latach 2021-2027.
- Trwały prace końcowe nad opracowaniem Strategii ZIT wraz z listą projektów przewidzianych do realizacji w ramach ZIT BydOF. Dokument będzie podstawą do wdrażania polityki terytorialnej w ramach ZIT BydOF. Strategia ZIT w 2023 r. będzie poddana ocenie oddziaływania na środowisko oraz konsultacjom społecznym, a następnie zostanie przekazana do zaopiniowania do Urzędu Marszałkowskiego (Instytucji Zarządzającej Programem FEdKP 2021-2027) oraz do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.
- Realizowano ostatni etap prac nad Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej – SUMP BydOF, który jest warunkiem w dostępie do środków finansowych w ramach Polityki Spójności w obszarze transportowym w latach 2021-2027 dla ZIT Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego.
- Odebrano dwa dokumenty strategiczne dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego: „Rozwój potencjału turystycznego Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+” oraz „Strategia zarządzania gospodarką odpadami komunalnymi na terenie Stowarzyszenia Metropolii Bydgoszcz w perspektywie na lata 2025-2055.”
- 23 grudnia 2022 r. podpisana została z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego umowa o dofinansowanie projektu „Wsparcie potencjału administracyjnego IP ZIT na lata 2014-2020 w 2022 roku”. Celem projektu jest zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego IP ZIT poprzez utrzymywanie wykwalifikowanego personelu.

W perspektywie finansowej 2014-2020, realizacja **Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych** odbywała się w ramach związku ZIT Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, do którego należą 23 gminy i 2 powiaty.

ZIT BTOF jako Instytucja Pośrednicząca zarządza kwotą 708 105 798 zł w ramach RPO WK-P. Podstawą do realizacji projektów finansowanych w ramach ZIT była **Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego**. Do 31.12.2022 r. ogłoszone zostały 93 nabory wniosków w ramach instrumentu ZIT RPO WK-P.

W 2022 r. nie ogłoszono nowych konkursów, trwała realizacja i monitorowanie projektów rozstrzygniętych z konkursów z ubiegłych lat. Rozstrzygnięty został 1 konkurs nr RPKP.09.01.01-IZ.00-04-421/21 w ramach Poddziałania 9.1.1 – Aktywne włączenie społeczne w ramach ZIT.

Według danych z systemu SL 2014 na dzień 31.12.2022 r. w ramach ZIT Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego podpisane zostały 402 umowy o dofinansowanie projektów na łączną kwotę dofinansowania UE 719 460 051,06 zł, co stanowi 101,6 % alokacji ZIT BTOF. 1,6 % stanowi wykonanie nadkontraktacji, na którą

IP ZIT uzyskała zgodę IZ RPO WK-P 2014-2020. Wartość dofinansowania UE z zatwierdzonych wniosków o płatność to 572 183 697,66 zł, co stanowi 80,8 % alokacji ZIT BTOF.

Efekty realizacji Strategii ZIT dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Oś priorytetowa Poddziałanie	Nazwa wskaźnika	Wartość osiągniętych wskaźników	% wykonania wartości docelowej
OP 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie / 3.5.1	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – szt.	122	99,19
OP 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie / 3.5.2	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra – km	3,11	110,35
OP 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie / 3.5.1; 3.5.2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	99 109 406	92,96
OP 4 Region przyjazny środowisku / 4.6.1	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków – RLM	14 457	87,09
OP 4 Region przyjazny środowisku / 4.6.2	Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem – szt.	22	104,76
OP 4 Region przyjazny środowisku / 4.6.1; 4.6.2; 4.6.3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	19 533 812	103,71
OP 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry / 6.4.2; 6.4.3	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – szt.	32	100,00
OP 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry / 6.4.1; 6.4.2; 6.4.3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	35 676 278	86,00
OP 8 Aktywni na rynku pracy / 8.4.3	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – szt.	278	123,56
OP 8 Aktywni na rynku pracy / 8.4.3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	1 130 956	68,67
OP 9 Solidarne społeczeństwo / 9.1.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – osoby	685	110,31
OP 9 Solidarne społeczeństwo / 9.1.2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie – osoby	1 533	152,39
OP 9 Solidarne społeczeństwo / 9.1.1; 9.1.2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	5 809 947	68,38
OP 10 Innowacyjna edukacja / 10.1.1	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – szt.	1 290	225,92
OP 10 Innowacyjna edukacja / 10.1.2	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie – osoby	22 123	239,14
OP 10 Innowacyjna edukacja / 10.1.3	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – osoby	1 460	129,20
OP 10 Innowacyjna edukacja / 10.1.1; 10.1.2; 10.1.3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych – euro	12 917 363	77,12

Źródło: Biuro ZIT BTOF

Współpraca metropolitalna realizowana jest głównie w ramach **Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz**. Główne inicjatywy podjęte w 2022 r. przez Stowarzyszenie to:

- Współpraca z BARR Sp. z o.o. w zakresie promocji gospodarczej regionu:
  - BARR przygotowując oferty inwestycyjne dla potencjalnych inwestorów bierze pod uwagę tereny nie tylko z Bydgoszczy, ale i z obszaru całego Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz,
  - samorządy mają możliwość zamieszczania ofert swoich terenów inwestycyjnych w metropolitalnej, internetowej bazie pod adresem www.invest.barr.pl,
  - kontynuowana była realizacja projektu „Wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji gospodarczej regionu na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz”. W 2022 r. przedstawiciele SMB oraz BARR uczestniczyli w roli wystawcy na Międzynarodowych Targach Nieruchomości i Inwestycji Expo Real 2022 w Monachium oraz Międzynarodowych Targach Turystycznych WTM Londyn 2022 – promując walory turystyczne i produkty regionalne. Natomiast przedsiębiorcy z obszaru Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz wzięli udział w 12 misjach gospodarczych: Expo Dubaj 2020 (dwie edycje), Cosmoprof 2022, Amsterdam Drone Week, London Games Festival, Middle East Coatings Show, Innotrans Berlin, SIAL Paris, Fachpack, Metal Madrid, Gitex Global, The Big 5 Dubai.
- Metropolitalna Karta Seniora 60+ – seniorzy mogą korzystać z szeregu zniżek i atrakcji w ramach karty, która obowiązuje u wszystkich partnerów z całego obszaru metropolii. W 2022 r. kontynuowano realizację programu. Przeprowadzona została akcja promocyjna celem upowszechniania programu wśród seniorów, a także zachęcenie kolejnych przedsiębiorców do zostania jego partnerem.
- Aplikacja mobilna „Metropolia Bydgoszcz”, skupiająca w jednym miejscu niezbędne informacje dotyczące zrzeszonych samorządów, m.in.: kalendarz wydarzeń, bazę noclegową, partnerów Karty Seniora 60+.
- Bydgoska Grupa Zakupowa tworzona przez Miasto Bydgoszcz, do której poza innymi podmiotami, należy 12 samorządów z terenu SMB. Członkowie Bydgoskiej Grupy Zakupowej wspólnie kupują gaz ziemny oraz energię elektryczną. W 2022 r. odbyły się kolejne przetargi na wspólny zakup gazu i energii elektrycznej.
- Na rzecz zapewnienia członkom Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz samowystarczalności w zakresie zagospodarowywania odpadów komunalnych, Miasto Bydgoszcz i MKUO ProNatura Sp. z o.o. realizują projekt budowy biogazowni. Planowane moce przerobowe instalacji – do 60 tys. ton rocznie. Planowany termin uruchomienia inwestycji to 2027 r.

Na koniec 2022 r., 11 gmin z obszaru metropolii miało podpisane z Miastem Bydgoszcz porozumienie ws. przekazania zadania własnego w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych, a 14 gmin podpisało z Miastem podobne porozumienia dotyczące zagospodarowania bioodpadów w powstającej biogazowni.
- Rozwój połączeń aglomeracyjnych Bydgoszczy z gminami ościennymi w oparciu o miejskie autobusy – na koniec 2022 r., w ramach porozumień zawartych pomiędzy Miastem Bydgoszcz z gminami Białe Błota, Osielsko, Nowa Wieś Wielka oraz Dobrcz, funkcjonowało 12 linii autobusowych całorocznych – 41, 42, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 oraz jedna linia sezonowa w ramach porozumienia z Gminą Dąbrowa Chełmińska na obsługę połączenia do Ostromecka – linia nr 40. W 2022 r. uruchomiono połączenia do Wudzyna w gminie Dobrcz oraz Kruszyna Krajeńskiego w gminie Białe Błota.
- Metropolitalna Karta Uczniowska dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – umożliwiała uczniom korzystanie z komunikacji miejskiej zarówno na liniach międzygminnych, jak i na terenie Bydgoszczy w cenie: 10 zł bilet miesięczny, 100 zł bilet roczny. W 2022 r. w programie uczestniczyły gminy: Dobrcz, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Sienko i Mrocza.
- Udział w badaniu rozwoju regionalnego prowadzonego przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) na zlecenie strony rządowej. W 2022 r. opublikowano raport *Powiązania miejsko-wiejskie w Polsce*, w którym jako przykłady dobrych praktyk wskazano realizowane w ramach naszej metropolii wspólne działania. Przedstawiciel Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz został także zaproszony, w roli panelisty, do udziału w debacie na temat ww. raportu podczas World Urban Forum w Katowicach.

- Szósta edycja akcji rabatowej „Metropolia za pół ceny” – akcję zorganizowano na całym obszarze bydgoskiej metropolii. Z uwagi na pozytywne opinie uczestników i przedsiębiorców (partnerów akcji), podobnie jak w czasie pandemii, organizowana we wcześniejszych latach akcja w formule weekendowej, w 2022 r. trwała przez cały tydzień.
- Udział w ogólnopolskiej rywalizacji *Rowerowa Stolica Polski* – głównym organizatorem i inicjatorem akcji jest Miasto Bydgoszcz, które z gminami SMB startuje jako drużyna Metropolia Bydgoszcz. W 2022 r. w projekcie wzięło udział 56 miast prezydenckich. Uczestnicy czerwcowej rywalizacji przejechali łącznie, blisko 8 mln km przy użyciu bezpłatnej aplikacji Aktywne Miasta. W ramach działań integrujących mieszkańców obszaru metropolii zorganizowano cosobotnie przejazdy rowerowe z Bydgoszczy do turystycznie atrakcyjnych miejsc na terenie gmin członkowskich. W ramach wewnętrznej rywalizacji wybrano Najbardziej Rowerowe Gminy (zwycięzca Gmina Osielsko) i Najbardziej Rowerowe Szkoły: w Bydgoszczy (zwycięzca ZS nr 16), w Metropolii Bydgoszcz (zwycięzca SP w Żołędowie). Trzy pierwsze szkoły, zarówno w Bydgoszczy, jak i spośród pozostałych gmin Metropolii Bydgoszcz otrzymały nagrody finansowe w kwocie odpowiednio 3 000 zł za I miejsce, 2 000 zł za II miejsce i 1 000 zł za III miejsce.
- Budowa pięciu nowoczesnych elektrociepłowni gazowych pracujących w wysokosprawnej kogeneracji – 2022 r. zakończyła się budowa trzech obiektów: na os. Osowa Góra w Bydgoszczy, w Solcu Kujawskim i w Koronowie. Wcześniej instalacje powstały w Szubinie i Nakle nad Notecią. Energia wyprodukowana w tych źródłach pozwala na dostarczenie w okresie letnim do odbiorców energii cieplnej do podgrzania wody użytkowej, natomiast w okresie zimowym pozwolą na zredukowanie ilości spalonego węgla, dzięki wspomaganie ciepłowni tradycyjnej źródłem gazowym.
- Opracowanie „Programu Ograniczenia Emisji Gazów Ciepłarnianych dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego (Obszar Działania SMB) – 2027+”. Program stanowi narzędzie do kreowania przyszłej współpracy na rzecz poprawy jakości powietrza, stanu środowiska jako całości oraz zdrowia ludzi na obszarze Metropolii Bydgoszcz. Pozytywnym aspektem opracowania jest możliwość aplikowania o środki finansowe na zaplanowane inwestycje w latach 2021-2027, w zdefiniowanych obszarach oraz przygotowanie i koordynowanie projektów zintegrowanych w Bydgoskim Obszarze Funkcjonalnym.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

**I.2.2. Mocne powiązania funkcjonalne w ramach bydgoskiego obszaru metropolitalnego.
I.2.3. Bydgoszcz znaczącym krajowym i europejskim ośrodkiem metropolitalnym.**

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze I.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa /tendencja
Cel I.1. SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE							
I.1.1. Powszechność udziału mieszkańców w wyborach różnych szczebli	Frekwencja w wyborach do Rady Miasta	53,05% (2018)	—	—	—	—	powyżej średniej dla miast wojewódzkich
	Udział osób głosujących w wyborach do Rad Osiedli wśród pełnoletnich mieszkańców osiedli, na których odbyły się wybory w danym roku	2,0% od 1,3% do 6,3% (2018)	1,2% od 0,4% do 13,6 %	Wybory nie odbyły się.			tendencja wzrostowa
	Frekwencja w wyborach do Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej:						
	– Sejm	66,77%	66,77%	—	—	—	powyżej średniej dla miast wojewódzkich
	– Senat	66,78% (2019)	66,78%	—	—	—	
Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego	51,25% (2019)	51,25%	—	—	—	powyżej średniej dla miast wojewódzkich	
I.1.2. Aktywny udział mieszkańców w decyzjach dotyczących funkcjonowania miasta	Liczba osób biorących udział w głosowaniu w ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego	24 422 (2018)	24 152	21 885	18 139	21 126	tendencja wzrostowa
	Liczba procesów konsultacyjnych prowadzonych w ciągu roku (dane nie obejmują wyłożenia do publicznego wglądu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego)	8 (2018)	12	8	10	3	powyżej 20

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa /tendencja
Cel I.2. MIASTO SPRAWNIE ZARZĄDZANE							
I.2.1. Wysoka jakość usług publicznych opartych na kapitale ludzkim i nowoczesnych technologiach	Ocena wiarygodności kredytowej miasta	A- (2018)	A-	A-	A-	B++	najwyższa możliwa ocena w kraju
	Udział jednostek miejskich podłączonych do Miejskiej Sieci Teleinformatycznej	66,7% (2018)	67,8%	69,3%	70,9%	70,9%	100%
	Liczba osób korzystających z portalu otwartych danych miejskich w ciągu roku	—	—	—	—	—	15 000
	Udział uchylonych przez organ odwoławczy decyzji administracyjnych w liczbie złożonych odwołań od decyzji	28,8% (2018)	32,3%	37,5%	36,8%	45,1%	coroczny spadek
I.2.2. Mocne powiązania funkcjonalne w ramach bydgoskiego obszaru metropolitalnego	Liczba porozumień zawartych z jednostkami samorządu terytorialnego w obszarze Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz	45 (2018)	47	50	48	54	powyżej 50
	Liczba dojeżdżających do pracy do Bydgoszczy z innych gmin Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz	40 017 (2018)	40 084	34 187	40 003	b.d.*	tendencja wzrostowa
I.2.3. Bydgoszcz znaczącym krajowym i europejskim ośrodkiem metropolitalnym	Saldo migracji na pobyt stały mieszkańców obszaru Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz	- 89 (2018)	- 57	-195	-244	-274	saldo dodatnie
	Liczba studentów zagranicznych w Bydgoszczy Liczba studentów zagranicznych na 1 000 mieszkańców Bydgoszczy	1 453 (2018) 4,1 (2018)	1 487 4,3	1 270 3,7	1 490 4,5	b.d.**	tendencja wzrostowa

* Dane Izby Administracji Skarbowej będą dostępne w drugiej połowie 2023 r.

** Dane statystyki publicznej będą dostępne w III/IV kwartale 2023 r.

OBSZAR II.

AKTYWNI, OTWARCI I KOMPETENTNI OBYWATELE

Edukacja

Bydgoską sieć szkół w roku szkolnym 2022/2023 tworzyły publiczne i niepubliczne przedszkola, 8-letnie szkoły podstawowe, 4-letnie licea ogólnokształcące, 5-letnie technika, 3-letnie branżowe szkoły I stopnia, 2-letnie branżowe szkoły II stopnia, 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy oraz szkoły policealne.

W 2022 r. w Bydgoszczy wychowaniem przedszkolnym objętych było 12 145 dzieci, z czego do placówek prowadzonych przez Miasto uczęszczało 5 338 osób, tj. 44% ogółu.

Edukacja przedszkolna

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Przedszkola (bez specjalnych):	110	115	116	122
Dzieci	11 415	11 416	11 753	11 994
Miejsca	11 449	11 586	11 766	12 012
Przedszkola (specjalne):	2	1	1	1
Dzieci	48	26	34	38
Miejsca	130	26	34	38
Punkty przedszkolne:	8	8	8	7
Dzieci	113	111	108	113
Miejsca	102	111	111	113

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy

Ponadto działały 24 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz 5 zespołów wychowania przedszkolnego.

Na terenie Bydgoszczy funkcjonuje sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, która uwzględnia także edukację dzieci ze specjalnymi potrzebami:

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Szkoły podstawowe:	63	60	60	60
w tym specjalne	7	5	5	5
uczniowie	24 768	24 448	24 559	24 922
Licea ogólnokształcące:	28	26	26	26
w tym specjalne	4	1	1	1
uczniowie	7 123	7 142	7 380	8 291
Technika:	24	23	24	24
w tym specjalne	2	0	0	0
uczniowie	9 187	8 720	8 866	9 627
Branżowe szkoły I stopnia:	16	17	17	18
w tym specjalne	3	1	1	1
uczniowie	2 062	2 159	2 241	2 062
Branżowe szkoły II stopnia:	–	2	3	3
w tym specjalne	–	0	0	0
uczniowie		21	113	313
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy zawodowej:	5	3	3	3
uczniowie	176	132	119	117

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Szkoły policealne:	42	33	47	41
w tym specjalne	2	0	0	0
uczniowie	2 914	3 298	3 971	4 313

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy

Powyższe zestawienia nie obejmują placówek publicznych, dla których Miasto Bydgoszcz nie jest organem prowadzącym tj. Państwowego Zespołu Szkół Muzycznych im. A. Rubinsteina, Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a, Zespołu Szkół Plastycznych im. L. Wyczółkowskiego, Zespołu Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej oraz zarejestrowanych placówek niepublicznych nieprowadzących działalności.

W roku szkolnym 2022/2023 Miasto Bydgoszcz było organem prowadzącym dla 82% szkół podstawowych, 72% szkół branżowych I stopnia, 67% szkół branżowych II stopnia, 58% liceów ogólnokształcących oraz 54% techników funkcjonujących w mieście. Do szkół prowadzonych przez Miasto uczęszczało ok. 39,5 tys. dzieci i młodzieży. Liczba uczniów i wychowanków objętych działalnością dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczą w miejskich placówkach oświatowych wynosiła około 54 tys.

Szkoły dla dzieci i młodzieży prowadzone przez Miasto Bydgoszcz

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Szkoły podstawowe:	49	49	49	49
w tym specjalne	4	4	4	4
uczniowie	22 524	22 683	22 805	23 227
Branżowe szkoły I stopnia:	13	13	13	13
w tym specjalne	1	1	1	1
uczniowie	1 169	1 291	1 345	1 287
Branżowe szkoły II stopnia:	–	2	2	2
w tym specjalne	–	0	0	0
uczniowie	–	21	83	255
Licea ogólnokształcące:	15	15	15	15
w tym specjalne	1	1	1	1
uczniowie	6 229	6 296	6 424	7 182
Technika:	13	13	13	13
uczniowie	7 162	7 141	7 091	7 481
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy zawodowej:	3	3	3	3
uczniowie	141	132	119	117

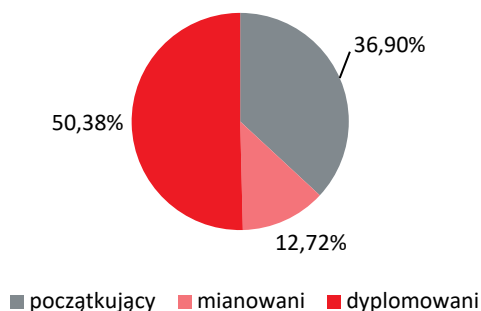
Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy

W ramach sieci placówek oświatowych prowadzonych przez Miasto działały również: 2 poradnie psychologiczno-pedagogiczne, 5 burs i internatów, 6 młodzieżowych domów kultury, Pałac Młodzieży, szkolne schronisko młodzieżowe. Oferta edukacyjna Pałacu Młodzieży skierowana była do dzieci od 3. roku życia aż po młodzież maturalną. Zajęcia prowadzono w ramach 4 działów dydaktycznych: artystyczny, sztuka, edukacja oraz sport i rekreacja. W ofercie Pałacu znajdowały się m.in. zajęcia z matematyki, informatyki, języków obcych, filmu i fotografii, dziennikarstwa i sztuki radiowej, plastyczne, taneczne, śpiewu oraz sportowo-rekreacyjne. Dla najmłodszych dzieci dedykowane były zajęcia w ramach Dziecięcej Akademii Sztuki. Ponadto prowadzono także zajęcia dla dzieci i młodzieży z dysleksją rozwojową. Szeroką propozycję zajęć dla dzieci i mło-

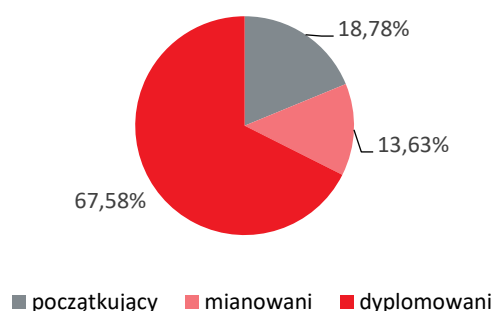
dzieży oferowały również Młodzieżowe Domy Kultury. W placówkach tych realizowano m.in. zajęcia: językowe, wokalne i instrumentalne, szachowe, robotyki i programowania, modelarstwa, stolarskie oraz sportowe.

W 2022 r. w Bydgoszczy zatrudnionych było 7 886 nauczycieli, z czego 5 398 (tj. 68,5% ogółu) w jednostkach prowadzonych przez Miasto. W porównaniu z 2021 r. liczba zatrudnionych nauczycieli ogółem zmniejszyła się o 812 osób, natomiast w placówkach prowadzonych przez Miasto wzrosła o 93 zatrudnionych. Strukturę bydgoskich nauczycieli w 2022 r. według stopnia awansu zawodowego przedstawiają poniższe wykresy.

Nauczyciele ogółem

Nauczyciele w placówkach prowadzonych przez Miasto

W porównaniu z 2021 r. na skutek zmiany przepisów oświatowych zmieniła się struktura stopni awansu zawodowego nauczycieli – usunięto nauczycieli stażystów i kontraktowych, natomiast wprowadzeni zostali nauczyciele początkujący (bez stopnia awansu zawodowego).

W ramach wsparcia dydaktycznego działalność prowadzi **Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli**. Jest on akredytowaną placówką doskonalenia nauczycieli, która oferuje różnorodne formy wsparcia. Oferta szkoleń, warsztatów, konferencji, sieci współpracy tworzona jest na podstawie wymagań i priorytetów określanych przez Ministra Edukacji i Nauki oraz Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty, zadań ujętych w lokalnej polityce oświatowej oraz przeprowadzonych diagnoz i analiz. MOEN posiada status Microsoft in Education Global Training Partner i pomaga wdrażać stosowanie aplikacji pakietu Office 365 w szkołach i placówkach. Ośrodek, w 2022 r. realizował wiele projektów w obszarze wykorzystywania nowoczesnych technik i technologii w procesie kształcenia m.in.:

- warsztaty, konferencje i szkolenia z wykorzystaniem narzędzi TIK,
- „Przestrzeń edukacji na miarę ucznia XXI wieku”,
- sieci współpracy TIK,
- „MOje E-Nauczanie. Kre@tywna edukacja cyfrowa – wsparcie dla szkół”, w ramach programu "Lekcja: Enter" w ramach PO Polska Cyfrowa,
- Ogólnopolski Projekt Centrum Mistrzostwa Informatycznego we współpracy z Politechniką Łódzką,
- „Poszerzamy granice w matematyce” – „Ścieżki współpracy – wsparcie dla podmiotów wdrażających współpracę międzynarodową” realizowanego w ramach PO WER.

Realizowano również przedsięwzięcia edukacyjne o charakterze innowacyjnym, wśród których znalazły się działania podejmowane w ramach programu „Erasmus+”, tj: „SCIENCE - Searching clue innovations in neighbourhood countries' education” wraz z czeską szkołą partnerską: Zakładni skola a Gymnazium w Vodnanach. Ponadto w MOEN działało Mobilne Centrum Pomocy Dydaktycznych, które w ramach działań ponadstandardowych do miejskich przedszkoli przekazało zakupione pomoce dydaktyczne.

Kształcenie na odległość związane z kolejnymi falami pandemii Covid-19 obowiązywało w ograniczonym wymiarze. W trybie zdalnym szkoły funkcjonowały w okresie od 20.12.2021 r. do 9.01.2022 r. W formie zdalnej od 27 stycznia do 20 lutego 2022 r. kształcili się także uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych oraz wszystkich klas szkół ponadpodstawowych. Przedszkolaki i uczniowie klas I-IV szkół podstawowych kontynuowali w tym czasie naukę w trybie stacjonarnym. W efekcie pandemii w 2022 r. egzamin ósmoklasisty oraz egzamin maturalny sprawdzały poziom opanowania wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach egzaminacyjnych, które zostały wprowadzone rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki w grudniu 2020 r. Wymagania egzaminacyjne stanowiły zawężony katalog wymagań podstawy programowej.

W 2022 r. bydgoskie placówki oświatowe stanęły przed wyzwaniem zapewnienia edukacji dzieciom z Ukrainy, które na skutek wojny w swoim kraju zamieszkały w Bydgoszczy. W pierwszych tygodniach napływu tych osób większość uczniów dołączała do istniejących klas, z czasem powstawały oddziały przygotowawcze w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, które miały inną podstawę programową, większą liczbą lekcji języka polskiego oraz wsparcie asystentów. W marcu 2022 r. przy MOEN został uruchomiony Edukacyjny Punkt Informacyjny dla uchodźców z Ukrainy.

Uzupełnieniem oferty edukacyjnej są publiczne szkoły dla dorosłych. W 2022 r. do tej grupy skierowana była działalność:

- Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 1,
- Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 2,
- Szkoły Podstawowej dla Dorosłych przy Zespole Szkół Drzewnych im. S. Staszica,
- I Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych przy Zespole Szkół nr 1 im. Bartłomieja z Bydgoszczy,
- IV Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych przy Zespole Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych,
- VI Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych przy Zespole Szkół Mechanicznych nr 2.

Uzupełnienie i zmianę kwalifikacji zawodowych poprzez różnego rodzaju kursy i szkolenia oferowało również szereg niepublicznych szkół i placówek kształcenia ustawicznego.

W 2022 r. w Bydgoszczy można było zdobyć wyższe wykształcenie na 9 uczelniach. Były to:

- 4 uczelnie publiczne:
  - Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego,
  - Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu - Collegium Medicum im. L. Rydygiera,
  - Uniwersytet Kazimierza Wielkiego,
  - Politechnika Bydgoska im. J.J. Śniadeckich,
- 4 uczelnie niepubliczne:
  - Bydgoska Szkoła Wyższa,
  - Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa,
  - Wyższa Szkoła Gospodarki,
  - Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu,
- 1 wydział zamiejscowy uczelni niepublicznej:
  - Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu, Wydział Finansów i Zarządzania.

W 2022 r. w rankingu publicznych uczelni akademickich PERSPEKTYWY w porównaniu z 2021 r. UKW awansował o 10 pozycji, natomiast Politechnika Bydgoska utrzymała swoją pozycję. Spośród uczelni niepublicznych swoją pozycję poprawiła BSW (awans o 5 miejsc), natomiast nieznacznie pogorszyły swoje lokaty KPSW oraz WSG (spadek o 2 miejsca).

Najwięcej studentów w mieście kształciło się na UKW (6 883), Politechnice Bydgoskiej (5 683) oraz CM UMK (5 198).

Liczba studentów na bydgoskich uczelniach

Wyszczególnienie	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Studenci ogółem:	30 825	28 361	28 583	29 594
w tym cudzoziemcy	1 453	1 487	1 270	1 490
Słuchacze studiów podyplomowych	3 895	4 808	2 085*	2 475

* Nie uzyskano informacji z Wyższej Szkoły Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy oraz Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności w Łodzi, Wydział Zamiejscowy w Bydgoszczy.

Źródło: BDL GUS, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, uczelnie wyższe zlokalizowane na terenie Bydgoszczy

Na bydgoskich uczelniach uruchomiono szereg nowych specjalności i kierunków studiów, w tym m.in.: geodezja i gospodarka nieruchomościami (specjalność geomatyka), komunikacja wizualna, wsparcie rodziny z doradztwem systemowym, pomocą psychologiczno-pedagogiczną z elementami psychoterapii, neurologopedia z elementami neurogeriatrii, kompozycja i teoria muzyki (specjalność sound design) oraz muzyka filmowa i teatralna.

Podstawowym dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań edukacyjnych był **Program Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2030**. Celem programu jest poprawa dobrostanu psychicznego i fizycznego wśród wszystkich uczestników procesu edukacyjnego. Realizacja programu odbywała się w ramach wyznaczonych celów operacyjnych:

Świadczenia oferty edukacyjnej dostosowanej do wymagań nowoczesnego rynku pracy, technologii i gospodarki.

Cel ten realizowano w 2022 r. poprzez współpracę z podmiotami zewnętrznymi i obejmowała ona:

- staże wakacyjne – m.in. I i II LO – staże językowe Oponeo; Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich – 3-miesięczne staże we Włoszech; Zespół Szkół Budowlanych – zrealizował 25 staży wakacyjnych;
- staże zagraniczne – m.in. uczniowie Technikum Ekonomicznego odbyli staże w Maladze w Hiszpanii (16 osób) oraz w Bradze w Portugalii (16 osób) w firmach usługowych, produkcyjnych, biurach finansowych, biurach podróży, hotelach; uczniowie Zespołu Szkół Spożywczych odbyli staż w Hiszpanii w zawodzie technik technologii żywności i cukiernik,
- praktyki zawodowe – np. Zespół Szkół Budowlanych – 301 uczniów realizowało praktyki w 221 firmach; Zespół Szkół Chemicznych – uczniowie klas III i IV realizowali praktyki w firmach z lokalnego rynku pracy; Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich – praktyki w hotelach: CITY, Holiday Inn, Mercure, Bohema, Hotel pod Orłem, Hotel Cukrownia Żnin oraz w restauracjach: Scoria, Campanile, Villa Calvados, Sowa, Villa Tatrzńska, Przystań Zawisza, Gazdówka,
- dodatkowe zajęcia dla uczniów klas patronackich np. Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Drukarnia „Kreska”, Sklejka S.A., Cukiernia SOWA, Fale Loki Koki, Hotel City, KOMANDOR,
- stypendia firm patronackich dla najlepszych uczniów np. Bohamet-Armatura Sp. z o.o., Belma Accessories Systems Sp. z o.o., Graform Sp. z o.o., PKP PLK S.A.

Pracodawcy zostali włączeni w proces kształcenia kadr, poprzez wspólne przygotowanie programów i realizację kształcenia praktycznego.

Wsparciem na rzecz współpracy placówek oświatowych z firmami są programy unijne m.in.:

- „Dzisiaj staż jutro praca” – program obejmuje staże i praktyki u pracodawców. Wsparciem objęto 1 568 uczniów oraz 20 opiekunów staży i praktyk. Grupę docelową stanowią uczniowie uczący się w 67 zawodach z 14 bydgoskich placówek prowadzących kształcenie zawodowe.

- „*Akcja - kwalifikacja 3*” – współpraca szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. Wsparciem objęto 1 760 uczniów i 110 nauczycieli z 23 szkół w 13 zespołach szkół zawodowych.
- „*Akcja - kwalifikacja 4*” – kompleksowa współpraca 23 szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. Udział uczniów w specjalistycznych kursach i szkoleniach, zajęciach dodatkowych rozwijających kompetencje matematyczne i przygotowujących do egzaminów zawodowych oraz w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- „*Moje E - Nauczanie. Kre@tywna edukacja cyfrowa*” – projekt edukacji cyfrowej skierowany do dyrektorów i nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w ramach którego prowadzone są szkolenia z doskonalenia kompetencji cyfrowych.
- „*Zadanie planowanie*” – celem projektu jest poprawa efektywności i jakości kształcenia w zakresie doradztwa zawodowego związanego z wyborem dalszych kierunków kształcenia i uwzględniającego potrzeby rynku pracy w 28 szkołach podstawowych, poprzez realizację zajęć dla 3 093 uczniów (głównie uczniowie klas VII i VIII) oraz podniesienie kompetencji i kwalifikacji 66 nauczycieli-doradców. Uczniowie biorą udział w zajęciach indywidualnych oraz warsztatach grupowych w zakresie doradztwa zawodowego, natomiast nauczyciele – udział w szkoleniach i studiach podyplomowych.
- „*Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą w Bydgoszczy*” – projekt pilotażowy, którego celem jest poprawa dostępności usług edukacyjnych dla dzieci ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Rolę tę spełniać ma Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 3 przy ul. Granicznej. Wsparciem objęte są 2 przedszkola i 6 szkół.

W 2022 r. kontynuowano realizację **Miejskiego Programu Wspierania Ucznia Zdolnego „Zdolni znad Brdy”**, który składa się z kilku elementów, w tym z działań skierowanych do nauczycieli, rodziców i uczniów, m.in.: Granty Rozwoju Zdolności, Granty Fabryka Szans, udział w kołach naukowych prowadzonych przez bydgoskie uczelnie. Odbyły się konferencje naukowe, wykłady, warsztaty, zajęcia na uczelni oraz obóz naukowy dla uczniów zdolnych, z których łącznie skorzystało 1 579 uczniów z bydgoskich szkół. Prowadzący warsztaty, konferencje, wykłady, to 12 uczniów i 24 wykładowców, pedagogów, psychologów oraz innych specjalistów. W 2022 r. przyznane zostały nagrody dla uczniów oraz ich nauczycieli za szczególne osiągnięcia w olimpiadach i konkursach przedmiotowych – otrzymało je 85 uczniów i 63 nauczycieli z 25 szkół. W ramach programu zrealizowano m.in.:

- cykl konferencji naukowych prowadzonych przez zdolnych uczniów, laureatów i finalistów konkursów i olimpiad przedmiotowych oraz przez nauczycieli, wykładowców - pasjonatów (łącznie dla 428 uczniów) oraz cykl konferencji naukowych „Poznajemy Świat Biologii” (łącznie dla 720 uczniów),
- warsztaty wsparcia psychologicznego dla uczniów zdolnych z cyklu Poradnia Rozwoju Zdolności – zrealizowano 12 warsztatów dla 362 uczniów,
- warsztaty poszerzające wiedzę uczniów zdolnych z cyklu Poszerzanie Horyzontów Myślowych – zrealizowano dla 69 uczniów szkół ponadpodstawowych,
- warsztaty wsparcia dla rodziców uczniów zdolnych z cyklu Niezwykły umysł a funkcjonowanie w rodzinie (dla 116 rodziców/opiekunów).

Dodatkowo realizowano projekt „Bydgoska Liga Debat”, w którym udział brało 12 szkół.

Młodzi byli zachęceni do zainteresowania się techniką, m.in. poprzez **Bydgoski Festiwal Nauki**, organizowany przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Politechnikę Bydgoską, Collegium Medicum UMK, Wyższą Szkołę Gospodarki i Bydgoską Szkołę Wyższą. Bydgoski Festiwal Nauki to zajęcia dla studentów, nauczycieli, dzieci w wieku szkolnym, seniorów i najmłodszych. Oferta programowa została podzielona na 7 ścieżek tematycznych: artystyczną, humanistyczną, medyczną i nauk o zdrowiu, nauk ścisłych, nauk

przyrodniczych, ścieżkę społeczną oraz techniczną. W ciągu dwóch dni Festiwalu przeprowadzono ponad 320 wydarzeń – wykładów, pokazów, warsztatów, laboratoriów itp. w Campusach uczelni organizatorów. Dodatkowo można było skorzystać z oferty programowej partnerów festiwalu, którzy przeprowadzali zajęcia w swoich siedzibach: Muzeum Wodociągów, Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej, Centrum Edukacyjnego ROBOproject czy Szkoły Muzycznej Yamacha, a także sponsora festiwalu firmy Pasamon.

Wsparcie rozwoju świadomego społeczeństwa obywatelskiego opartego na poszanowaniu środowiska naturalnego, współpracy międzynarodowej i pomocy potrzebującym.

W 2022 r. wspierano przedsięwzięcia o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, czy wzmacniającym aktywność społeczną młodzieży. Prowadzono działania na rzecz aktywności samorządów uczniowskich i wychowania w duchu tolerancji i demokracji, poszanowania wartości społeczeństwa obywatelskiego, m.in.:

- Kontynuowano miejski projekt **„Szkoła Otwarta i Tolerancyjna”**, którego celem jest podjęcie przez bydgoskie szkoły, działań promujących postawę tolerancji i otwartości na ludzi, bez względu na rasę, pochodzenie, wygląd, poglądy, wyznanie oraz status społeczny i materialny. W 2022 r. łącznie we wszystkich konkursach nagrodzonych zostało 230 szkół lub osób. Zrealizowano m.in.: instalację interaktywną Festiwalu Kultur: Timeline (z pokazem Talentów Endorfina Show i wręczeniem nagród ponad 100 laureatom 12 konkursów) z udziałem ponad 730 uczniów z 28 szkół, Gale Liderów SOiT z jubileuszem 5-lecia projektu i wręczeniem nagród dla młodych społeczników KOSTKA 2022, konferencję The Wind of Change z udziałem przedstawicieli 37 szkół (184 osoby) oficjalnie inaugurującą VI sezon projektu, debatę społeczną Młodzieżowy Hyde Park IV: Złota Gałąź w Ratuszu z prelekcjami młodzieży i udziałem ekspertów z UKW; grę terenową Tropiciele V i Open YourMind VIII: Outsider z łącznym udziałem uczniów z 20 szkół, manifest SOiT - happening z udziałem publiczności w 4 miejscach bydgoskiego centrum i z hasłami promującymi świadome i otwarte myślenie. Nastąpiło otwarcie pierwszego w Polsce Parku Tolerancji przy ZS nr 32 - jedyny w Polsce tematyczny park poświęcony tolerancji, wolności, pokojowi i demokracji i Plenerowym Salonem Gier. Odbył się konkurs Tropiciele VI z udziałem uczniów 15 szkół. Ponadto zainaugurowano działalność wirtualnej Akademii Pięknego Umysłu. W 2022 r. ukazał się również IV odcinek Młodzieżowego Kwartalnika Internetowego Kompas. Odbyły się konkursy: Ad Astra, Efekt Motyla, Svetovid, Rebus Miejski III, Teatr Variete, Mówią Młodzi, Sztuka 2.0, Krzywe Zwierciadło, Mapa Tolerancji VII i VIII.
- **Młodzieżowa Rada Miasta Bydgoszczy** – do jej zadań należy upowszechnianie idei samorządności wśród młodzieży, kształtowanie postaw obywatelskich i zachęcanie do aktywnego włączenia się w życie lokalnej społeczności. W 2022 r. Młodzieżowa Rada Miasta Bydgoszczy, razem z innymi Radami z całej Polski, podpisała apel do Prezydenta RP o weto w sprawie nowelizacji ustawy o oświacie, zwanej potocznie Lex Czarnek. Ponadto Rada uczestniczyła w Polsko-Niemieckim Seminarium Młodzieżowych Rad oraz w Kongresie edukacyjnym dla samorządów uczniowskich „Z demokracją za pan brat”. Wspólnie z Młodzieżowymi Radami z innych miast oraz Związkiem Miast Polskich rozmawiali o powołaniu Ogólnopolskiej Federacji Młodzieżowych Rad. Zorganizowali warsztaty z kształtowania praw obywatelskich, z symulacją wyborów prezydenckich oraz panel dyskusyjny o przyszłości Europy. Dodatkowo Młodzieżowa Rada Miasta i Bydgoska Rada Seniorów postanowili zacieśnić swoją współpracę, podpisując list intencyjny, w którym deklarują wspólne działania informacyjne, promocyjne i edukacyjne, których wspólnym mianownikiem jest budowanie wrażliwości mieszkańców.
- Wśród innych przedsięwzięć kształtujących postawy obywatelskie wymienić można działania w zakresie edukacji kulturalnej prowadzone w ramach statutowej działalności przez młodzieżowe domy kultury i Pałac Młodzieży oraz przez szkolne koła zainteresowań.
- **Bydgoskie Granty Oświatowe** (BGO) stanowią formę wsparcia finansowego dla inicjatyw kulturalnych i edukacyjnych wyróżniających się innowacyjnością, nowatorstwem i oryginalnością, podejmowanych

przez szkoły i placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Miasto Bydgoszcz. W 2022 r. granty otrzymało 121 projektów, które realizowane były w 63 placówkach oświatowych. W ramach BGO placówki zorganizowały różnorodne przedsięwzięcia w zakresie nauki, kultury i sztuki, integracji środowiskowej i rekreacji. Przeprowadzono konkursy i olimpiady przedmiotowe, warsztaty specjalistyczne, prelekcje, dyskusje, biesiady, gry terenowe, koncerty, imprezy mające wymiar integracyjny od poziomu szkoły do przedsięwzięć o zasięgu miejskim, regionalnym i ogólnokrajowym. Dofinansowano działalność zespołów artystycznych: wokalnych, tanecznych, instrumentalnych, organizację przedsięwzięć promujących aktywność, twórcze i artystyczne osiągnięcia dzieci i młodzieży, przeprowadzono autorskie programy zajęć z dziećmi i młodzieżą. Łącznie, w zajęciach objętych dofinansowaniem BGO w 2022 r. brało udział 41 122 uczestników.

- Miasto wsparło rozwój chórów szkolnych realizujących projekt **Akademia Chóralna – Śpiewająca Polska**. Projekt realizowany jest przez Narodowe Forum Muzyki we Wrocławiu, przy finansowym wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W 2022 r. realizowało go 9 zespołów chóralnych w 8 placówkach oświatowych.
- Przy Pałacu Młodzieży funkcjonuje **Młodzieżowe radio internetowe OMG RADIO**, prowadzone przez młodzież już od 2013 r. Realizuje autorskie audycje radiowe, rozwija własną twórczość dziennikarsko-muzyczną oraz prowadzi akcje informacyjne wspierając politykę edukacyjną, kulturalną i sportową, skierowaną do bydgoskiej młodzieży. W 2022 r. w Radio OMG zwiększona została liczba godzin nadawania audycji z 6 do 7 godzin, stworzono dział newsroom, objęto patronatem wydarzenia w naszym mieście skierowane do młodych ludzi, prowadzono warsztaty dziennikarskie. Radio obsługiwało imprezy szkolne. W 2022 r. redakcja odebrała Główną Nagrodę od Prezydenta Miasta za działalność wolontariacką.
- Celem **Młodzieżowego Centrum Informacji i Rozwoju (MCIiR)**, działającego przy Pałacu Młodzieży, jest prezentowanie pozytywnego wizerunku Bydgoszczy wśród młodzieży, jako miejsca atrakcyjnego do podejmowania wszelkiej aktywności, w tym kontynuowania nauki. W 2022 r. podjęto następujące działania: rekrutacja nowej grupy wolontariuszy (ogółem 100 osób, zasięg oddziaływania - 8 000 osób - odbiorcy działań i akcji online), szkolenia, zajęcia integracyjne dla wolontariuszy, koordynacja pracy młodzieży, przygotowania Bydgoskiego Uniwersytetu Otwartego, promocja MCIiR w szkołach średnich, organizacja Dnia Pamięci, turniej gier planszowych w szkołach ponadpodstawowych.

W 2022 r. zainaugurowano działalność **Centrum Mediacji i Edukacji Prawnej im. Kamili Wyrębskiej**, gdzie specjaliści z zakresu prawa, mediacji i psychologii będą uczyć dzieci i młodzież m.in. trudnej sztuki dialogu i polubownego sposobu rozwiązywania konfliktów oraz będą prowadzić zajęcia z zakresu edukacji prawnej. Centrum powstało przy Zespole Szkół nr 24. To pierwsze, takie miejsce w województwie kujawsko-pomorskim. Inicjatorzy projektu (Okręgowa Rada Adwokacka i ZS nr 24) za główny cel postawili sobie przeciwdziałanie niewłaściwym postawom wśród dzieci i młodzieży takim jak np. dyskryminowanie rówieśników ze względu na pochodzenie, wygląd, niepełnosprawność, ubiór czy problemy edukacyjne.

Program **Bydgoska Karta Młodzieży**, jako element polityki społecznej realizowanej przez Miasto, ma na celu aktywizację społeczno-obywatelską młodzieży oraz promocję miejsc przyjaznych młodzieży. Uprawnionymi do korzystania z programu są uczniowie publicznych i niepublicznych bydgoskich szkół ponadpodstawowych, także tych mieszkających poza granicami Bydgoszczy. Program jest realizowany w zakresie edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz w innych obszarach oferowanych przez partnerów. Od początku funkcjonowania programu złożono 1 270 wniosków w sprawie wydania karty, a w programie uczestniczy 80 partnerów, którzy proponują posiadaczom kart zniżki na wybrane usługi oraz produkty.

Zwiększenie poziomu dobrostanu psychofizycznego uczniów, nauczycieli i pracowników systemu edukacji

Cel ten realizowano poprzez wspieranie działań i programów profilaktycznych, w tym zapewnienie dostępu do oferty psychologicznej i psychoterapeutycznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli, realizację programu wyposażenia i doposażenia szkół i placówek, zarówno gabinetów przedmiotowych, świetlic, bibliotek, placów zabaw, jak i wewnętrzzszkolnej sieci internetowej.

W 2022 r. w zakresie bazy materialnej placówek oświatowych m.in.:

- zrealizowano następujące przedsięwzięcia:
  - budowę basenu krytego przy Zespole Szkół nr 8 wraz z budową placu zabaw,
  - zmianę sposobu użytkowania sali gimnastycznej na salę konferencyjną w Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej nr 1,
  - budowę boiska do siatkówki na terenie Szkoły Podstawowej nr 34,
  - budowę ogrodu społecznego ze ścieżką sensoryczną oraz osiedlowej świetlicy na terenie Szkoły Podstawowej nr 56,
  - termomodernizację Przedszkola przy Szkole Podstawowej nr 34,
  - budowę placu zabaw „Uśmiech malucha” przy Przedszkolu przy Szkole Podstawowej nr 34,
  - przebudowę budynku przy ul. Fredry 3 na potrzeby XIII Liceum Ogólnokształcącego,
  - zagospodarowanie terenu sportowego przy Szkole Podstawowej nr 60,
  - wymianę windy w Zespole Szkół nr 19,
- w trakcie realizacji pozostają inwestycje:
  - termomodernizacja Przedszkola nr: 4, 16, 19 i 22; Szkoły Podstawowej nr 22,
  - opracowywanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej przebudowy: Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Przedszkola nr: 34, 66, 70; Młodzieżowego Domu Kultury nr 2, Zespołu Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych, Zespołu Szkół nr 29 – Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem, Zespołu Szkół Chemicznych, Zespołu Szkół nr 5 Mistrzostwa Sportowego, Zespołu Szkół Elektronicznych; adaptacji budynku przy ul. Kościuszki 37a na Centrum Teatrów Alternatywnych i Edukacji Kulturowej oraz przedszkole, remontu konserwatorskiego elewacji zabytkowego budynku szkoły VI Liceum Ogólnokształcącego,
  - opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej zagospodarowania terenu: modernizacja terenu rekreacyjnego na terenie Szkoły Podstawowej nr 65, „W cieniu drzew” park kieszonkowy na terenie Szkoły Podstawowej nr 46, modernizacja placu zabaw przy Zespole Szkół nr 29, rodzinna strefa aktywności przy Szkole Podstawowej nr 27, przebudowa nawierzchni na obiektach Zespołu Szkół nr 5 Mistrzostwa Sportowego, siłownia plenerowa przy Szkole Podstawowej nr 63, przebudowa drogi pożarowej na terenie Szkoły Podstawowej nr 47, mini boisko do piłki nożnej na terenie Szkoły Podstawowej nr 60, budowa bieżni tartanowej 4-torowej wraz z rozbiegiem do skoku w dal i piaskownicą przy Zespole Szkół nr 24, miasteczko rowerowe przy Zespole Szkół nr 24, budowa bieżni lekkoatletycznej oraz siłowni zewnętrznej nad Kanałem Bydgoskim, budowa pergoli zamgławiającej na terenie Szkoły Podstawowej nr 56,
  - modernizacja i wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w Zespole Szkół Drzewnych,
  - modernizacja terenu rekreacyjnego na terenie Szkoły Podstawowej nr 58 oraz utworzenie ekologicznej strefy edukacyjnej,
  - zagospodarowanie terenu MDK nr 2,
  - plac do gier i zabaw na terenie Szkoły Podstawowej nr 14,
  - park sensoryczny na terenie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 3 (BBO).

Ponadto realizowano projekty ze wsparciem środków unijnych w celu poprawy warunków kształcenia, m.in.:

- modernizacja i wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w Zespole Szkół Drzewnych, w Zespole Szkół Handlowych, w Zespole Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych oraz w Zespole Szkół Samochodowych,
- „Edu(R)Ewolucja 2” – celem projektu była poprawa efektywności i jakości kształcenia w szkołach ponadpodstawowych, przeprowadzenie zajęć dla uczniów oraz podniesienie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli. W 2022 r. projekt realizowany był w 14 liceach ogólnokształcących i Miejskim Ośrodku Edukacji Nauczycieli. Dopusażono pracownie w pomoce dydaktyczne i sprzęt informatyczny,
- „Edu(R)Ewolucja 3” – celem projektu była poprawa efektywności i jakości kształcenia w szkołach podstawowych oraz podniesienie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli. Projekt był realizowany w 21 szkołach podstawowych. W 2022 r. w ramach projektu szkoły doposażyły pracownie w narzędzia TIK oraz zmodernizowały sieć LAN,
- zwiększenie dostępności Zespołu Szkół nr 19 Integracyjnych dla osób z niepełnosprawnościami poprzez wymianę windy osobowej i zastosowanie dodatkowych usprawnień w zakresie dostępności komunikacyjno-informacyjnej, zwiększających bezpieczeństwo, ułatwiających orientację przestrzenną i porozumiewanie się,
- Bydgoszcz = Miasto zasilane czystą energią – budowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej (mikroinstalacji) w budynkach użyteczności publicznej, w tym: w Szkole Podstawowej nr 67, Zespole Szkół Elektrycznych, Zespole Szkół Mechanicznych nr 1, Szkole Podstawowej nr 46,
- termomodernizacja Przedszkola nr 4, 16, 19, 22, Przedszkola przy SP nr 34, Szkoły Podstawowej nr 22.

Miasto wspiera rozwój bydgoskich uczelni akademickich w formie dotacji, przyznawania nagród i stypendiów naukowych, nagród Prezydenta Miasta dla naukowców, którzy zostali nominowani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na profesora zwyczajnego, Nagród Prezydenta Miasta Bydgoszczy za pracę inżynierską, licencjacką, magisterską lub doktorską związaną z Bydgoszczą. W 2022 r. przyznano:

- nagrody naukowe Prezydenta Miasta:
  - w dziedzinie nauk ścisłych, medycznych i nauk o zdrowiu dla adiunkta Politechniki Bydgoskiej,
  - w dziedzinie nauk humanistycznych, społecznych i sztuki dla profesora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego,
- 2 stypendia naukowe dla wybitnych młodych naukowców z Akademii Muzycznej i Politechniki Bydgoskiej,
- 2 stypendia dla wyróżniających się studentów z Collegium Medicum UMK i Politechniki Bydgoskiej,
- stypendium dla studenta Politechniki Bydgoskiej w ramach Programu Stypendialnego dla Młodzieży Osiągającej Szczególne Wyniki w Nauce,
- po 3 nagrody w kategorii prace magisterskie i doktorskie oraz po 3 nagrody w kategorii prace inżynierskie i licencjackie związane z Bydgoszczą,
- wsparcie rozwoju bydgoskich uczelni publicznych dla:
  - Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego – na promocję Bydgoskiego Festiwalu Nauki, na zakup materiałów do utrzymania i ochrony kolekcji roślin oraz bezpieczeństwa i konserwacji infrastruktury Ogrodu Botanicznego, na zakup rezystorów i kondensatorów - wyposażenia stanowisk do pracowni elektronicznej Wydziału Fizyk,
  - Politechniki Bydgoskiej – na doposażenie w sprzęt informatyczny – zakupiono 16 komputerów i 16 monitorów,
  - Akademii Muzycznej – na zakup instrumentarium i akcesoriów (pokrowce do instrumentów, pulpity do nut, ławy fortepianowe oraz stołki perkusyjne),

- Collegium Medicum UMK – na doposażenie sal ćwiczeniowych Katedry Transplantologii i Chirurgii Ogólnej, Katedry Geriatrii oraz Katedry Technologii Postaci Leku zakupiono m.in.: laptopy, tablety graficzne, komputery, słuchawki z mikrofonem, wytrząsarkę laboratoryjną, pipety zmiennobjętościowe automatyczne, symulator niedowładu połowicznego, kamizelkę piersiowo-grzbietową oraz symulator wad wzroku.

Rada Miasta Bydgoszczy wyraziła zgodę na przekazanie w formie darowizny na rzecz **Politechniki Bydgoskiej** nieruchomości gruntowej o pow. 2,5 ha położonej przy ul. Kaliskiego. Pozwoli to na odpowiednie zagospodarowanie terenu przyległego do istniejących budynków: Auditorium Novum, Regionalnego Centrum Innowacyjności i nowo wybudowanego budynku dydaktycznego. W 2022 r. rozpoczęto budowę Akademickiego Centrum Sportu, a w planach jest budowa zewnętrznej infrastruktury sportowej z boiskiem do piłki nożnej, boiskami do koszykówki, siatkówki plażowej, tenisa ziemnego i strefą lekkoatletyczną. Uczelnia planuje również modernizację akademików oraz uruchomienie klasy politechnicznej pod swoim patronatem. Politechnika poszerza swoją ofertę dydaktyczną. Powstają nowe kierunki studiów, w dużej mierze oparte na współpracy z przedsiębiorcami i wydłużonym okresie praktyk m.in.: energetyka uruchomiony razem z Telefoniką-Kable oraz inżynieria farmaceutyczna. W 2022 r. uczelnia podpisała umowę ze spółką miejską ProNatura, dotyczącą objęcia patronatem specjalności „zarządzanie recyklingiem”, dzięki której studenci będą mogli odbywać praktyki i wizyty studyjne na terenie spółki. W planach są także wspólne działania przy studiach podyplomowych na kierunku „gospodarka odpadami”.

Natomiast **Uniwersytet Kazimierza Wielkiego** przy wsparciu Miasta i Ministerstwa Obrony Narodowej adaptuje budynek szkolny przy ul. Bośniackiej na potrzeby szkoły międzynarodowej. Będą z niego korzystać rodziny żołnierzy przebywających na szkoleniu w JFTC. W 2022 r. do użytku oddany został przebudowany gmach dawnej biblioteki przy ul. Chodkiewicza, w której siedzibę ma Wydział Językoznawstwa. W planach UKW jest też budowa przedszkola uniwersyteckiego skierowanego do dzieci anglojęzycznych na placu przy Muzeum Dyplomacji. Uczelnia stara się też o prawo do kształcenia na kierunkach około medycznych: fizjoterapii i pielęgniarstwa.

W 2022 r. rozpoczęły się prace przy budowie **Akademii Muzycznej**. Nowy kampus między ulicami Kamienną i Chodkiewicza będzie siedzibą uczelni, domem studenta i salami dydaktycznymi jednocześnie. Na jego terenie działać będą 4 sale koncertowe (organowa, kameralna, symfoniczna i teatralno-operowa). W głównym gmachu, który ma mieć 8 kondygnacji, znajdzie się ponad 600 sal.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

II.1.1. Wysoki poziom edukacji na wszystkich etapach kształcenia.

II.1.2. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju i ustawicznego kształcenia mieszkańców.

Aktywność społeczna

Miasto dąży do rozwijania współpracy z organizacjami pozarządowymi, ruchami obywatelskimi oraz formalnymi i nieformalnymi grupami mieszkańców działającymi w mieście. W 2022 r. Bydgoszcz współpracowała z organizacjami pozarządowymi w wielu obszarach życia.

Liczba organizacji pozarządowych w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Organizacje pozarządowe, z tego:	1 144	1 170	1 215	1 217
Stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym	626	622	633	607
Stowarzyszenia zwykłe wpisane do ewidencji prowadzonej przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy	101	110	118	121
Fundacje	305	327	353	378
Odziały stowarzyszeń bez osobowości prawnej	112	111	111	111

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Bydgoszczy

Organizacje pożytku publicznego (OPP) miały możliwość otrzymywania 1% podatku od osób fizycznych. W ramach rozliczeń podatku za 2021 r. 1% przekazano w 64,7% zeznań. W sumie bydgoszczanie w swoich rozliczeniach rocznych na OPP przekazali blisko 11,68 mln zł, w tym na bydgoskie OPP 1,28 mln zł.

W 2022 r. współpraca Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi była realizowana w oparciu o **Program współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego**. Dokument powstaje w sposób partycypacyjny oraz jest pod-

W 2022 r. spośród wszystkich organizacji pozarządowych działających w mieście, 86% stanowiły organizacje zarejestrowane od co najmniej 3 lat. Stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym stanowiły połowę ogółu organizacji.

dawany konsultacjom społecznym, jak również opiniowany przez Radę Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy. Podstawową formą wspierania organizacji pozarządowych przez samorząd jest zlecenie realizacji zadań publicznych w otwartych konkursach ofert oraz w ramach tzw. małego grantu. W Programie ujętych zostało 17 priorytetowych zadań publicznych, w ramach których w 2022 r. ogłoszono konkursy na realizację zadań publicznych przez organizacje pożytku publicznego.

Miasto Bydgoszcz w 2022 r. na realizację przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego zadań publicznych przeznaczyło kwotę 30,5 mln zł (27,7 mln zł otwarte konkursy ofert, 0,2 mln zł „małe granty”, 2,6 mln zł Programu inicjatyw lokalnych „25/75”).

Dotacje przekazane organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego z budżetu Miasta Bydgoszczy w latach 2019-2022 (w zł)

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Wydatki ogółem	33 096 099	29 494 559	28 240 848	30 554 608
Pomoc społeczna	4 590 250	9 064 260	9 483 163	9 859 435
Ochrona i promocja zdrowia, w tym:	843 260	967 531	857 036	864 660
promocja zdrowia	228 840	197 370	200 000	200 000
profilaktyka uzależnień - przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii	614 420	770 161	657 036	664 660
Edukacyjna opieka wychowawcza	290 300	290 300	272 862	290 300
Turystyka	81 465	–	81 750	82 544

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Kultura fizyczna i sport	19 147 289	15 105 623	14 130 267	13 063 359
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 548 100	1 692 000	1 800 000	2 620 998
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	50 000	65 444	80 000	80 000
Wymiar sprawiedliwości	438 075	448 140	448 140	448 140
Polityka społeczna	239 735	209 119	311 579	633 678
Inicjatywa lokalna	4 867 625	1 652 142	776 051	2 611 493
Liczba organizacji realizujących zadania publiczne Miasta Bydgoszczy	218	130	162	193

Źródło: Biuro Aktywności Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Ponadto w 2022 r. Miasto współpracowało z organizacjami pozarządowymi, zlecając im zadania z zakresu promocji, głównie w ramach organizacji konkursów:

- „Bydgoszcz Zaprasza” – dofinansowano 6 projektów na łączną kwotę 225 000 zł,
- „Bydgoszcz Dzieje się” – dofinansowano 5 projektów na łączną kwotę 60 000 zł,
- „Ambasadora Marki Aktywna Bydgoszcz” – dofinansowano 2 projekty na łączną kwotę 180 000 zł,
- na projekty mające szczególne znaczenie dla promocji i rozwoju współpracy międzynarodowej Miasta Bydgoszczy – dofinansowano 13 projektów na łączną kwotę 69 100 zł,

oraz w ramach umów promocyjnych udzielono wsparcia finansowego 16 organizacjom na łączną kwotę 112 159 zł.

W 2022 r. przygotowano i uchwalono kolejną edycję Programu współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego – na 2023 rok.

W 2022 r. z inicjatywy Prezydenta Miasta Bydgoszczy oraz Rady Działalności Pożytku Publicznego Miasta Bydgoszczy został rozstrzygnięty **konkurs na najlepszą bydgoską inicjatywę pozarządową 2021 roku „Przechodzący przez rzekę”**. W kategorii na najlepszą inicjatywę 2021 r. laureatem została inicjatywa *SprzątaMY Bydgoszcz* realizowana przez Fundację Zielone Jutro. W kategorii na najlepszą inicjatywę partnerską 2021 r. laureatem konkursu została inicjatywa *Bazylikapomaga – kompleksowa pomoc najuboższym*, realizowana przez Parafię św. Wincentego a Paulo.

Wsparcie w zakresie współpracy Miasta z organizacjami stanowi **Rada Działalności Pożytku Publicznego**, która jest organem konsultacyjnym i opiniodawczym. W 2022 r. odbyły się 4 posiedzenia Rady, podczas których m.in. opiniowano projekt programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Ponadto w każdy ostatni wtorek miesiąca przedstawiciel Rady pełnił dyżur w BCOPW.

W 2022 r. odbył się V Piknik Bydgoskich Organizacji Pozarządowych, który miał na celu zaprezentowanie się przedstawicieli trzeciego sektora, stowarzyszeń i fundacji, kształtujących bydgoski klimat aktywności społecznej oraz nawiązywanie i zacieśnianie współpracy.

W rozwijaniu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi istotną rolę odgrywa **Bydgoskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu „BCOPW Gdańska 5”**, którego celem jest stwarzanie warunków do działania i rozwoju bydgoskim organizacjom pozarządowym oraz wolontariuszom działającym w sferze pożytku publicznego na rzecz mieszkańców Bydgoszczy. W 2022 r. w BCOPW odbyło się w sumie 1 485 wydarzeń (o 601 więcej niż w poprzednim roku), w których łącznie uczestniczyło 22 380 osób (wzrost o 13 520 osób). Średnio miesięcznie odbywały się 124 wydarzenia, wśród których było m.in.: 20 wystaw plastycznych i 33 wydarzenia online. Ponadto podpisano również 202 umowy o współpracy z organizacjami pozarządowymi dotyczące różnych form korzystania z przestrzeni oraz zasobów BCOPW Gdańska 5.

W roku szkolnym 2022/2023 Bydgoskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu oferowało wsparcie wolontariatu w szkołach. Ofertę wsparcia skierowano zarówno do szkół, które rozpoczynały działalność w obszarze wolontariatu (chciały założyć koło/klub wolontariusza i zaplanować jego działania), jak i dla tych, które miały już doświadczenie, ale liczyły na inspirujące pomysły lub okazję do wymiany doświadczeń. W ramach pomocy oferowano doradztwo indywidualne, warsztaty, szkolenia, spotkania, kursy oraz program „Inkubator Szkolnego Klubu Wolontariusza”.

W celu popularyzowania pozytywnych postaw i działań osób, które poświęcają bezinteresownie swój czas dla innych, corocznie organizowany jest konkurs „Bydgoski Wolontariusz Roku”. Rozstrzygnięcie konkursu odbywa się corocznie około 5 grudnia, tj. w terminie obchodzonego Międzynarodowego Dnia Wolontariatu. Konkurs obejmuje kategorie:

- wolontariat dziecięcy (do 14. roku życia) – tytuł zdobyła Wiktoria Turowska z Zespołu Szkół nr 29,
- wolontariat młodzieżowy (od 15. do 25. roku życia) – tytuł zdobył Bartosz Mazur z Zespołu Szkół Mechanicznych nr 1,
- wolontariat dorosły (osoby, które ukończyły 25. rok życia) – tytuł zdobył Mariusz Gotowicz ze Związku Harcerstwa Polskiego, Hufiec ZHP Bydgoszcz-Miasto,
- opiekun wolontariatu – tytuł zdobyła Joanna Wideł ze Szkoły Podstawowej nr 32.

W 2022 r. konkurs został poszerzony o nową kategorię: wolontariat w obliczu wojny i pomocy uchodźcom – w tej kategorii Wolontariuszem Roku 2022 został, nominowany przez Społeczność Białoruską Miasta Bydgoszczy, Vadim Grinyov.

Aktywność mieszkańców przejawia się również w organizacji imprez i wydarzeń inicjowanych przez obywateli. W związku z sytuacją epidemiczną, liczba zorganizowanych wydarzeń nadal była znacząco niższa niż przed pandemią, jednak widoczny jest wzrost w porównaniu z 2021 r. (o prawie 70%).

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba przedsięwzięć i wydarzeń organizowanych w mieście z inicjatywy obywateli	111	66	36	61

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Bydgoszczy

Sprawozdanie z realizacji „Programu współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2022” zostało przedstawione na sesji Rady Miasta Bydgoszczy w dniu 24.05.2023 r.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

II.2.1. Silne i aktywne organizacje społeczne.

W Bydgoszczy aktywnie realizowane są działania zmierzające do budowania postaw tolerancji, równości i akceptacji społecznej oraz włączania osób z różnych grup społecznych. Podejmowane są liczne inicjatywy mające na celu wdrożenie polityki równego traktowania.

W 2022 r. kontynuowała swoją działalność **Bydgoska Rada ds. Równego Traktowania**, która jest ciałem monitorująco-doradczym Prezydenta w zakresie przeciwdziałania wszelkim przejawom nietolerancji. Do zadań Rady należy m.in. monitorowanie i analizowanie zjawisk dyskryminacji oraz formułowanie rekomendacji, edukowanie oraz promowanie idei i postaw równego traktowania, a także opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Miasta Bydgoszczy. W 2022 r. odbyły się 2 posiedzenia Rady, a w każdy pierwszy wtorek miesiąca w BCOPW odbywał się dyżur Rady.

W 2022 r. został opracowany projekt **Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania dla Miasta Bydgoszczy**. W proces tworzenia dokumentu zaangażowana była Bydgoska Rada ds. Równego Traktowania, organizacje pozarządowe, Urząd Miasta Bydgoszczy i jednostki miejskie. W trakcie tworzenia programu dokonano analizy 58 kierunków działań określonych we wcześniej opracowanej diagnozie potrzeb w obszarze równego traktowania. Na jej podstawie określono propozycje celów, kierunków działań oraz działań, które wpisują się w ramy równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji oraz stanowią odpowiedź na potrzeby, na które Miasto nie odpowiadało do tej pory systemowo. Dodatkowo, członkowie Zespołu ds. przygotowania programu, uczestniczyli w wizycie studyjnej w Gdańsku, w trakcie której zapoznali się m.in. z działaniami równościowymi wdrażanymi w ramach Gdańskiego Modelu na rzecz Równego Traktowania oraz z działalnością Gdańskiego Centrum Równego Traktowania. Projekt Programu, po poddaniu konsultacjom społecznym, zostanie przedłożony Radzie Miasta Bydgoszczy w celu uchwalenia.

Urząd Miasta Bydgoszczy od 2021 r. jest sygnatariuszem **Karty Różnorodności**, tj. programu, który polega na wdrażaniu i promowaniu idei równości i różnorodności w miejscu pracy. W Urzędzie działa powołany przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy Zespół ds. Wdrożenia w UMB Karty Różnorodności. W 2022 r. odbyły się dwa spotkania Zespołu. Miasto Bydgoszcz jest także sygnatariuszem **Europejskiej Karty Równości Kobiet i Mężczyzn w Życiu Lokalnym**, która została opracowana przez Komisję Stałą ds. Równouprawnienia, działającą w ramach Rady Gmin i Regionów Europy. W jej skład wchodzi przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych z całej Europy. Podpisując Kartę, podmioty lokalne i regionalne podejmują silne i formalne zobowiązanie publiczne do przestrzegania zasady równości oraz wdrażania polityki i konkretnych działań we współpracy z instytucjami i organizacjami na swoim terytorium.

Rok 2022 został w Bydgoszczy ogłoszony **Rokiem Praw Człowieka**. W ramach jego obchodów odbyło się wiele wydarzeń i inicjatyw, przede wszystkim działań mających na celu wsparcie Ukrainy i uchodźców wojennych. Ponadto nadano nazwę Plac Praw Kobiet dla placu zlokalizowanego przy ul. Gdańskiej nr 6 – w ostatnich latach było to miejsce, w którym organizowano liczne protesty w obronie praw kobiet. Miasto ściśle współpracowało z organizacjami pozarządowymi w obszarach, gdzie prawa człowieka są naruszane m.in. poprzez małe granty na działania równościowe, czy małe granty na zadania promujące prawa człowieka. W Roku Praw Człowieka w Bydgoszczy szczególnie obchodzono:

- Dzień Zero dla Dyskryminacji, w którego obchody włączyły się instytucje kultury i placówki oświatowe.
- Maj Miesiącem Równości, Różnorodności i Praw Człowieka, w ramach którego wśród ponad 20 wydarzeń, warsztatów, wykładów dotyczących tematu praw człowieka nastąpiła m.in. inauguracja pierwszej w Bydgoszczy dostępnej dla mieszkańców półki równościowej w Biblioteczce Społecznika/Społecniczki w BCOPW.
- Światowy Dzień Uchodźcy upamiętniający odwagę i siłę uchodźców na całym świecie.

- Międzynarodowy Dzień Tolerancji, podczas którego m.in. odbyła się „Żywa Biblioteka”, spotkanie, którego celem jest osvajanie z innością. Wykorzystuje ona metodę spotkania i rozmowy do przeciwstawiania się uprzedzeniom i stereotypom. W ramach wdrażania idei równości odbyło się szkolenie z języka inkluzywnego, w którym udział wzięli również pracownicy Urzędu Miasta Bydgoszczy.
- Doroczne Forum Inicjatyw Pozarządowych odbyło się pod hasłem „Prawa człowieka nasze prawa, nasze obowiązki”.
- Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka, w ramach którego w BCOPW m.in. zorganizowano warsztaty poszerzania wiedzy na temat praw człowieka, pogadanki oraz Maraton Pisania Listów Amnesty International.

W 2022 r. miał miejsce jubileusz pięciolecia programu „Szkoła Otwarta i Tolerancyjna”. W ramach projektu odbywały się m.in. debaty społeczne, happeningi i konkursy. Ponadto nastąpiło otwarcie pierwszego w Polsce Parku Tolerancji (przy ZS nr 32) poświęconego tolerancji, wolności, pokojowi i demokracji, a także oficjalnie zainaugurowano działalność wirtualnej Akademii Pięknego Umysłu.

Inicjatywy w ramach integracji społecznej Miasto wspierało dotacjami w trybie tzw. „małych grantów” w ramach naborów: „Granty równościowe” – dofinansowano 9 projektów, „Tydzień działań na rzecz Praw Człowieka” – dofinansowano 4 projekty.

Monitorowane są również statystyki w zakresie przestępczości związanej z brakiem tolerancji, które przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Przestępstwa stwierdzone przez Policję przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	330	370	377	374
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności (%)	77,4	75,9	84,4	84,2
Przestępstwa stwierdzone przez Policję przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności na 1 000 mieszkańców	0,95	1,09	1,12	1,13

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2022 r. wszczęto w Bydgoszczy 18 postępowań w zakresie tzw. przestępstw motywowanych przynależnością: narodową, etniczną, rasową, polityczną, wyznaniem lub bezwyznaniowością (art. 119, 256 i 257 kodeksu karnego). Nie wszczęto natomiast postępowań dotyczących złośliwego przeszkadzania w publicznym wykonywaniu aktu religijnego lub obrzędu żałobnego (art. 195 kodeksu karnego).

W 2022 r. w Bydgoszczy na pobyt stały lub czasowy zameldowało się 4 084 cudzoziemców. Ponadto do dnia 31.12.2022 r. zostało zarejestrowanych 13 113 osób z obywatelstwem ukraińskim, którym nadano numery PESEL oraz status uchodźcy z Ukrainy (bez konieczności dokonania zgłoszenia pobytu stałego lub czasowego na terenie Bydgoszczy). Programem dla osób polskiego pochodzenia przyjeżdżających do Polski z zamiarem osiedlenia się na stałe (Karta Polaka) w 2022 r. objęto 76 cudzoziemców, którym wypłacono 684 świadczenia pieniężne na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżące utrzymanie w Polsce. Poza zamiarem osiedlania się, cudzoziemcy przybywali do Bydgoszczy w celu podjęcia pracy. W 2022 r. zarejestrowano 12 657 oświadczeń pracodawców z Bydgoszczy i powiatu bydgoskiego o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom.

Bydgoszcz jest również docelowym miejscem podróży dla osób z zagranicy kontynuujących naukę na studiach wyższych. W roku akademickim 2021/2022 podobnie jak rok wcześniej, najwięcej studentów cudzoziemców odnotowała Wyższa Szkoła Gospodarki (639 osoby), na drugim miejscu uplasowało się Collegium Medicum UMK (413 studentów), a na trzecim Uniwersytet Kazimierza Wielkiego (159 osób).

W następstwie trwania konfliktu zbrojnego w Ukrainie, poza udzielaniem bezpośredniej pomocy osobom uchodźczym, szczególnie istotnymi działaniami były wszelkie przedsięwzięcia mające na celu włączanie imigrantów oraz ułatwienie im funkcjonowania w mieście. W 2022 r. Fundacja ADRA Polska otworzyła w Bydgoszczy przy ul. Dworcowej 57 **Centrum Integracyjne dla Cudzoziemców**. Placówka zapewnia kompleksowe, eksperckie wsparcie mające na celu integrację osób przybywających do Polski z polskim społeczeństwem, tak aby mogły one wieść w nim godne życie. Centrum to jedno z dwóch takich ośrodków otwartych przez Fundację w Polsce. Centrum oferuje lekcje języka polskiego dla dorosłych i dzieci, wsparcie finansowe oraz doradztwo i poradnictwo zawodowe, a także prowadzenie punktów dziennej opieki nad dziećmi, co umożliwi rodzicom skorzystanie z konsultacji w placówce oraz swobodne poszukiwanie pracy lub realizowanie swojej aktywności zawodowej.

W Bydgoszczy od 2020 r. działa Świetlica ukraińska będąca agendą Stowarzyszenia Pracy Społecznej. W 2022 r. w pracach Świetlicy uczestniczyło ponad 200 dzieci, 8 wychowawców i 12 wolontariuszy. W Świetlicy prowadzono zajęcia artystyczne, naukę języków: polskiego, ukraińskiego, angielskiego, prowadzone były zajęcia z grafiki komputerowej oraz różne wydarzenia. Po 24 lutego 2022 r., podczas dużego napływu uciekinierów wojennych, Stowarzyszenie zorganizowało filię świetlicy w piwnicach Miejskiego Ośrodka Edukacji Nauczycieli przy ul. Sobieskiego 10. Filia ta działała do końca czerwca 2022 r. Organizowano również liczne przedsięwzięcia mające na celu zintegrowanie społeczności ukraińskiej, m.in. wydarzenia skierowane do dzieci, wystawy, występy z udziałem ukraińskich artystów. Przykładem tego typu inicjatyw był Festyn Przyjaźni Trzech Narodów zorganizowany przez Społeczność Białoruską Miasta Bydgoszczy, który odbył się w Muzeum Kanału Bydgoskiego oraz obiektach sportowych III LO. Wzięli w nim udział bydgoszczanie, a także najliczniej reprezentowane społeczności obcokrajowców w Bydgoszczy, tj. społeczność ukraińska i białoruska.

Szeroki zakres działań w zakresie włączenia społecznego oraz przeciwdziałania wykluczeniu, w tym również ze względu na niepełnosprawność, prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje także **Program Aktywności Lokalnej Miasta Bydgoszczy**. W ramach programu podejmowano inicjatywy służące rozwojowi, integracji i budowaniu poczucia wspólnotowości w bydgoskiej społeczności lokalnej. W ramach integracji społecznej podejmowane są również działania wobec osób wykluczonych, w tym m.in. z przyczyn społeczno-zawodowych. W Bydgoszczy wsparcie osobom w usamodzielnianiu społecznym i ekonomicznym świadczy **Centrum Integracji Społecznej im. Jacka Kuronia**. Centrum realizuje zadania w zakresie integracji społecznej przez powrót na rynek pracy. Działalność CIS jest w szczególności skierowana do osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, zwalnianych z zakładów karnych, po leczeniu odwykowym i psychiatrycznym, bezdomnych oraz w trudnej sytuacji materialnej. W ramach realizowanych form wsparcia organizowane były zajęcia z podstaw prawa, kreatywności, treningi personalne, warsztaty aktywizujące, motywacyjne i planowania życia oraz gry edukacyjne m.in. w zakresie edukacji prozdrowotnej i kulturalnej. Reintegracja zawodowa odbywała się natomiast poprzez: przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie, podwyższenie kwalifikacji, przekazywanie wiedzy w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, spółdzielni socjalnych, podstaw ekonomii społecznej.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

II.2.2. Otwartość społeczności bydgoskiej na osoby z różnych kręgów kulturowych i społecznych.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze II.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa /tendencja
Cel II.1. BYDGOSZCZANIE ROZWIJAJĄCY SWOJE TALENTY I WYKORZYSTUJĄCY SWOJE UMIEJĘTNOŚCI							
II.1.1. Wysoki poziom edukacji na wszystkich etapach kształcenia	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty w stosunku do średniej krajowej (Polska=100):						tendencja wzrostowa
	– z matematyki	104,4 (2019)	104,4	102,2	102,1	103,5	
	– z języka polskiego	98,4 (2019)	98,4	100,0	100,0	105,0	
	– z języka angielskiego	108,5 (2019)	108,5	109,3	106,1	107,5	
	Średni wynik egzaminu maturalnego pisemnego na poziomie podstawowym w stosunku do średniej krajowej (Polska=100)						tendencja wzrostowa
	– z matematyki	101,8 (2018)	101,7	100,0	98,2	100,0	
	– z języka polskiego	96,4 (2018)	94,2	96,2	94,5	100,0	
	– z języka angielskiego	102,7 (2018)	102,8	104,2	102,6	103,9	
	Liczba studentów na 1 000 mieszkańców	88,0 (2018)	81,5	84,3	88,6	b.d.*	powyżej 90
II.1.2. Dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju i ustawicznego kształcenia mieszkańców	Liczba uczestników stałych zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia na 1 000 dzieci i młodzieży w placówkach prowadzonych przez Miasto						utrzymanie poziomu
	– zajęcia pozalekcyjne (w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych)	538,3 (2018)	b.d.**	90,4	138,8	182,7	
	– zajęcia pozaszkolne (dzieci i młodzież w wieku 3-21 lat)	285,1 (2018)	286,3	253,7	268,8	277,6	

* Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2023 r.

** Brak danych za 2019 r. w Systemie Informacji Oświatowej.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa /tendencja
	Liczba osób przystępujących do egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie na 1 000 mieszkańców (z wyłączeniem uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe)	9,2 (2018)	6,2	1,7	1,4	1,1	tendencja wzrostowa
	Liczba słuchaczy studiów podyplomowych na 1 000 mieszkańców	11,1 (2018)	13,8	6,1*	7,4	b.d.**	15
Cel II.2. OTWARCI I ZAANGAŻOWANI MIESZKAŃCY							
II.2.1. Silne i aktywne organizacje społeczne	Liczba zarejestrowanych NGO na 1 000 mieszkańców						
	– w tym zarejestrowanych od co najmniej 3 lat	3,1 (2018) 2,4 (2018)	3,3 2,6	3,5 2,8	3,6 3,1	3,7 3,2	5,0 4,5
	Udział bydgoskich podatników, którzy przekazali 1% podatku na organizacje pożytku publicznego	65,6% (2019)	65,6%	66,4%	76,8%	64,7%	80%
	– w tym na organizacje bydgoskie	10,6% (2019)	10,6%	9,3%	10,7%	8,2%	20%
II.2.2. Otwartość społeczności bydgoskiej na osoby z różnych kręgów kulturowych i społecznych	Liczba cudzoziemców zameldowanych na pobyt stały lub czasowy	4 394 (II 2019)	5 097	4 630	5 329	4 084	tendencja wzrostowa
	Liczba wszczętych postępowań w zakresie tzw. przestępstw popełnionych na tle nienawiści, homofobii oraz rasizmu z art. 119, 256 i 257 kodeksu karnego	17*** (2018)	10	14	13	18	0

* Dane nie obejmują studentów Wyższej Szkoły Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy oraz Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejętności w Łodzi, Wydziału Zamiejscowego w Bydgoszczy.

** Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2023 r.

*** Korekta danych Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy

OBSZAR III.

PRZYJAZNE WARUNKI ŻYCIA

Bydgoszcz jest ważnym ośrodkiem medycznym o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, z wyspecjalizowanymi placówkami i kadrą medyczną. W mieście siedzibę mają regionalne oddziały instytucji krajowych zajmujących się opieką zdrowotną m.in.: Kujawsko-Pomorski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia, Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny i Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. W Bydgoszczy znajdują się: Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy oraz Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego, która realizuje zadania poprzez 18 zespołów ratownictwa medycznego, zlokalizowanych w 9 miejscach, na terenie miasta i powiatu bydgoskiego.

Szkoły wyższe w Bydgoszczy oferują przyszłym studentom kształcenie na kierunkach medycznych i pokrewnych. Collegium Medicum im. L. Rydygiera UMK w Toruniu, prowadzi kształcenie na trzech wydziałach: Lekarskim, Farmaceutycznym i Nauk o Zdrowiu. Uczelnia korzysta z bazy dwóch szpitali uniwersyteckich, dla których jest podmiotem tworzącym, natomiast Politechnika Bydgoska we współpracy z CM UMK oferuje przyszłym studentom kształcenie na kierunku inżynierii biomedycznej. Dodatkowo ofertę kształcenia uzupełniają uczelnie niepubliczne m.in.: pielęgniarstwo (BSW, K-PSW, WSNoZ); dietetyka (BSW, WSG) i kosmetologia (BSW, WSNoZ). W ramach Wyższej Szkoły Gospodarki działa Akademickie Centrum Medyczne.

W 2022 r. Rada Miasta Bydgoszczy wyraziła swoje głębokie zaniepokojenie decyzją Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu o konsolidacji Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 i Szpitala Uniwersyteckiego nr 2, co spowoduje m.in. ograniczenie dostępności do świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców Bydgoszczy. Rada Miasta Bydgoszczy apelowała do Rektora UMK, aby odstąpiono od projektu konsolidacji szpitali uniwersyteckich oraz o zaprzestanie działań osłabiających Collegium Medicum w Bydgoszczy. Ponadto Rada Miasta Bydgoszczy apelowała o niezwłoczne podjęcie prac przez Senat RP nad ustawą o medycynie laboratoryjnej, która może zablokować fuzję szpitali uniwersyteckich.

Placówki ochrony zdrowia

Bydgoskie szpitale charakteryzują się dużym potencjałem, z szerokim zakresem świadczonych usług i wysokospecjalistyczną kadrą medyczną. Świadczenia medyczne, którymi się wyróżniają zarówno w kraju, jak i na świecie, to m.in. przeszczepy (szpiku, wątroby, rogówki i wszczepianie sztucznego oka dla osób po nowotworze), leczenie otyłości, zabiegi wszczepiania implantów ślimakowych i pionowych u dzieci, kompleksowa opieka nad dziećmi chorymi na padaczkę lekooporną, operacje neurochirurgiczne oraz leczenie nowotworów ośrodkowego układu nerwowego.

W 2022 r. w Bydgoszczy funkcjonowało **9 szpitali publicznych** o różnym profilu działalności, w tym:

- 5 prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego: Centrum Onkologii im. prof. F. Łukaszczyka, Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii, Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. E. Warmińskiego, Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego, Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza,
- 2 prowadzone przez Collegium Medicum im. L. Rydygiera: Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr. A. Jurasza, Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dr. J. Bizuela,
- 2 prowadzone przez ministerstwa: Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, 10. Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką.

łącznie dysponowały one potencjałem 3 203 łóżek (łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków w oddziałach neonatologicznych i łózkami w szpitalnych oddziałach ratunkowych), w tym 9,5% łóżek w Szpitalu Miejskim.

Liczba łóżek w szpitalach publicznych w 2022 r.	
848	Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr A. Jurasza
497	Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dr J. Biziela
321	Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii
303	Centrum Onkologii im. dr F. Łukaszczyka
215	Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego
108	Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza
303	Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr. E. Warmińskiego
474	10 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką
134	SPWZOZ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

W trzech szpitalach bydgoskich: Wojskowym, Uniwersyteckim nr 1 i Uniwersyteckim nr 2 funkcjonują Szpitalne Oddziały Ratunkowe (SOR-y). Dodatkowo w Szpitalu Uniwersyteckim nr 1 działa jedno z 14 w kraju Centrów Urazowych.

W Smukale znajduje się sanatorium Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii dla przewlekle chorych z 2 oddziałami: rehabilitacji oraz leczenia gruźlicy i chorób płuc. Planowane jest tu powstanie jedyne w regionie Centrum Rehabilitacji i Edukacji Zdrowotnej „Aktywne Starzenie Sień”, które zapewni kompleksowe leczenie i edukację seniorów. Kompleks szpitalny przy ul. Meysnera 9 będzie zrewitalizowany, powstaną tam również nowe obiekty. W 2022 r. trwały prace projektowe dla inwestycji.

Bydgoskie szpitale świadczą usługi na wysokim poziomie, otrzymując liczne wyróżnienia w konkursach i rankingach ogólnopolskich. Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dr E. Warmińskiego został wyróżniony:

- w rankingu szpitali „Gdzie rodzić po ludzku 2022” – po raz drugi znalazł się wśród najlepszych szpitali położniczych w regionie,
- w plebiscycie medycznym „Hipokrates 2022” – 1. miejsce w kategorii „Najlepszy Szpital” w województwie kujawsko-pomorskim,
- w ogólnopolskim konkursie „Liderzy zarządzania – Najlepiej Zarządzane Szpitale Publiczne” – 10. miejsce w swojej kategorii; do rywalizacji przystąpiło 317 placówek,
- w Rankingu "Głos Matek" – 1. miejsce w regionie kujawsko-pomorskim.

Centrum Onkologii jest jednym z najnowocześniejszych szpitali w Polsce. Placówka otrzymała europejski certyfikat Lung Cancer Centre (Centrum Raka Płuc), związany z diagnostyką i leczeniem raka płuc, potwierdzający stosowanie w tym ośrodku europejskich standardów. Ponadto placówka została laureatem konkursu "Liderzy zarządzania - najlepiej zarządzane szpitale według BFF Banking Group" w kategorii *Kontrakt z NFZ powyżej 150 mln zł*.

Szpitala Uniwersytecki nr 1 im. dr. A. Jurasza, otrzymał wyróżnienia w konkursie „Zdrowa Przyszłość – Inspiracje” firmy Idea Trade – 1. miejsce w kategorii "Nowatorskie produkty i usługi poprawiające jakość życia, zdrowia i dostęp do usług" zdobyła Klinika Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Wątroby i Chirurgii Transplantacyjnej, natomiast w kategorii „Profilaktyka i popularyzacja zdrowego stylu życia" finalistą został Zakład Rehabilitacji Kardiologicznej i Promocji Zdrowia.

Podmioty publiczne wspierane były przez **5 szpitali niepublicznych**, które dysponowały 184 łózkami:

Liczba łóżek w szpitalach niepublicznych w 2022 r.	
138	Centrum Medyczne Gizińscy Sp. z o.o.
16	Consultron S. Listopadzki, J. Szyperski, P. Jarzemski Spółka Jawna
6	Centrum Medyczne Alfa-Med
9	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stadmedica
15	Liliana Winiarska Prywatna Klinika Vident

Usługi świadczyły również następujące prywatne podmioty lecznicze zapewniające opiekę pacjentów po zabiegach, posiadające w strukturze wyłącznie oddziały leczenia jednego dnia: Centrum Chirurgiczne Chirurgia Plastyczna Bieńkowski, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej VISCO, Specjalistyczny Ośrodek Okulistyczny OCULOMEDICA, ENDONET Sp. z o.o. oraz OFTALMIKA Klinika Okulistyczna Sp. z o.o.

Zakłady opieki długoterminowej udzielają stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne. Obejmują swoim zakresem pielęgnację, opiekę i rehabilitację pacjentów niewymagających hospitalizacji. Zapewniają pacjentom produkty lecznicze potrzebne do kontynuacji leczenia, pomieszczenia i wyżywienie odpowiednie do stanu zdrowia, a także prowadzenie edukacji zdrowotnej dla pacjentów i członków ich rodzin oraz przygotowanie tych osób do samoopieki i samopielęgnacji w warunkach domowych. W Bydgoszczy w 2022 r. funkcjonowały zakłady opiekuńczo-lecznicze (Bydgoski Zakład Opiekuńczo-Leczniczy MSWiA, Szpital Uniwersytecki nr 1, Wielospecjalistyczny Ośrodek Zdrowia GRYF-MED Sp. o.o., PALLMED Sp. z o.o., Centrum Opieki Leczniczej ATMA Mateusz Mularski Sp. J.), zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze (Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Bydgoszczy, Wielospecjalistyczny Ośrodek Zdrowia GRYF-MED Sp. z o.o.), hospicja stacjonarne (Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Świętych Polskich Braci Męczenników, PALLMED Sp. z o.o.) oraz oddział medycyny paliatywnej (Szpital Uniwersytecki nr 1).

Zakłady/oddziały opieki długoterminowej w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Opiekuńczo-lecznicze	5	5	5	5
Pielęgnacyjno-opiekuńcze	2	2	2	2
Hospicja stacjonarne	1	1	2	2
Oddziały opieki paliatywnej	2	2	1	1

Źródło: Kujawsko-Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki

Do dyspozycji mieszkańców było również 1,2 tys. poradni specjalistycznych, które w 2022 r. udzieliły łącznie 4,3 mln porad.

W 2022 r. Miasto udostępniło nową, bezpłatną usługę dla kobiet w ciąży – domowe KTG po 30. tygodniu ciąży, z całodobową opieką Centrum Monitoringu Położniczego. Do realizacji usługi medycznej wykorzystany był System KTG Sigmafon. Dzięki temu kobieta ciężarna miała możliwość wykonania badania KTG samodzielnie w domu. Z usługi tej skorzystało 100 pacjentek. Z uwagi na duże zainteresowanie usługą planowana jest kontynuacja zadania w 2023 r.

Placówki ochrony zdrowia w Bydgoszczy modernizowały swoją infrastrukturę:

- Zakończono rozbudowę **Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii**. Nadbudowano zachodni blok szpitala i docieplono starsze części kompleksu od strony ul. Seminarnej. Nowa część kompleksu pomieści oddział leczenia niewydolności oddechowej i oddział rehabilitacji oddechowej, a także izbę przyjęć ze specjalnie izolowaną strefą dla pacjentów z chorobami zakaźnymi.

- Kontynuowano rozbudowę **Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 im. dr Jana Bizuela**. Inwestycja zakłada budowę nowego budynku szpitala z ładowiskiem dla śmigłowców, przebudowę części istniejącego budynku oraz modernizację i adaptację części istniejącego budynku w celu połączenia z projektowaną rozbudową. W nowym budynku umiejscowione zostaną: Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Blok Operacyjny, Dział Sterylizacji i Dezynfekcji, Klinika Hematologii i Chorób Rozrostowych Układu Krwiotwórczego, Klinika Foniatrii i Audiologii z Oddziałem Otolaryngologii i Onkologii Laryngologicznej z Pododdziałem Chirurgii Szczękowej oraz Oddział Kliniczny Rehabilitacji.
- Zaplanowano kolejny etap modernizacji **Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno-Zakaźnego**. W ramach tych prac zostanie powiększony i wyremontowany budynek B placówki przy ul. św. Floriana.
- Zaplanowano remont w **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1**. Dawna sala gimnastyczna zostanie zaadaptowana na pomieszczenia dydaktyczno-wykładowe oraz zostanie wykonana termomodernizacja całego obiektu.
- Trwało opracowanie koncepcji funkcjonalno-architektonicznej rozbudowy **Wojewódzkiej Przychodni Zdrowia Psychicznego** o budynek przeznaczony na Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży oraz Centrum Leczenia Uzależnień.
- **Centrum Onkologii** w ramach Krajowego Planu Odbudowy, planuje rozbudowę budynku głównego szpitala, w wyniku której powstaną nowoczesne: Dział Sal Operacyjnych, Dział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Zakład Patologii Nowotworów i Patomorfologii, Zakład Diagnostyki Obrazowej i Radiologii Interwencyjnej, Zakład Endoskopii, Apteka Szpitalna oraz Dział Centralnej Sterylizacji. Natomiast w nowo wybudowanym obiekcie ma powstać Centrum Innowacyjnych Terapii Onkologicznych.

W 2022 r. rozbudowywano także infrastrukturę placówek niepublicznych m.in.: Centrum Psychiatrii oraz Centrum Badawczo-Rozwojowe przy Centrum Medycznym Gizińscy przy ul. Leśnej, Centrum Medyczne Stadmedica przy ul. Nakielskiej oraz kontynuowano budowę przy ul. Gdańskiej Centrum Innowacyjnych Symulacji Medycznych VR i AR, czyli „Wirtualny szpital” – jest to pierwsza tego typu inwestycja na świecie. „Wirtualny szpital” umożliwi testowanie najnowocześniejszych rozwiązań technologicznych i prototypowych symulatorów.

Miasto od kilku lat podejmuje działania, które mają służyć podniesieniu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców. Corocznie, określane są do realizacji **programy polityki zdrowotnej**, które stanowią kierunek działań w obszarze profilaktyki i promocji zdrowia w danym roku. W 2022 r. Miasto proponowało mieszkańcom udział w kilku programach:

- **Wcześniak w domu**, którego celem była poprawa opieki zdrowotnej nad matką, noworodkiem i małym dzieckiem. Objęto nim 155 dzieci urodzonych przed 37/38. tygodniem ciąży oraz dzieci urodzonych o czasie, ale z niską wagą urodzeniową. Udzielono 155 indywidualnych porad, tj. porad lekarskich, jak również porad rehabilitacyjnych, pielęgniarских i laktacyjnych. Zorganizowano 6 wykładów, które prowadzili lekarze neonatolodzy, pielęgniarki, położne, Międzynarodowy Konsultant Laktacyjny oraz rehabilitant.
- **Program szczepień przeciw grypie dla mieszkańców miasta Bydgoszczy na lata 2021-2030**, z którego skorzystało 1 694 seniorów. Program przeznaczony był dla osób po 65. roku życia. Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu badań kwalifikacyjnych połączonych z edukacją pacjenta i wykonaniu szczepień.
- We współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz w podziale kosztów 50/50 zrealizowano **Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w Województwie Kujawsko-Pomorskim**. Realizacja programu polegała na przeprowadzeniu badań kwalifikacyjnych połączonych z edukacją pacjenta i wykonaniu szczepień. Miasto sfinansowało szczepienia dla 298 osób powyżej 65. roku życia.
- **Program polityki zdrowotnej z zakresu wsparcia leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego - in vitro dla mieszkańców Miasta Bydgoszczy w latach 2019-2022** – umożliwiała jednorazowe skorzy-

stanie z procedury zapłodnienia pozaustrojowego i metod medycznie wspomaganey reprodukcji tym parom, u których zdiagnozowano niepłodność, a inne możliwości terapeutyczne nie istnieją lub zostały już wykorzystane. W 2022 r. z programu skorzystało łącznie 58 par, z których 20 spodziewa się dziecka.

Miasto realizowało **Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego do 2022 roku:**

- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 oraz nr 2** realizowały działania mające na celu wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży oraz udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych. Terapią w obydwu poradniach objętych było łącznie 3 483 dzieci, terapią w ramach wczesnego wspomaganego rozwoju dziecka – 28 dzieci. Dodatkowo Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 koordynowała działania związane z programem „Za życiem”, w ramach którego terapią indywidualną objęto 198 dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością w wieku od urodzenia do rozpoczęcia nauki w szkole. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej obejmowało: zajęcia grupowe, interwencje kryzysowe, terapie logopedyczne oraz podejmowanie działań, których celem było wspieranie rozwoju osobistego dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem profilaktyki i promocji zdrowego stylu życia, upowszechnianie wiedzy umożliwiającej nabywanie umiejętności i zachowań związanych z podejmowaniem decyzji zgodnych z procesem rozwojowym. W 2022 r. zrealizowano m.in. takie działania jak: zajęcia profilaktyczne w przedszkolach pt.: „Smartfon, tablet i spółka, czyli jak bezpiecznie korzystać z urządzeń cyfrowych?”, „Mam e(MOC)je”, „Akceptuję to, co czuję”, zajęcia w szkołach dotyczące zaburzeń odżywiania, przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy, radzenia sobie ze stresem i wiele innych.
- **Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.** W 2022 r. osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi miały możliwość pełnego dostępu do działań prowadzonych przez Powiatowy Urząd Pracy, m.in. skorzystały z pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu, miejsca zatrudnienia lub kierunku przekwalifikowania. W 2022 r., 59 niepełnosprawnych osób z uwagi na zaburzenia psychiczne, zamieszkałych w Bydgoszczy zostało wyłączonych z ewidencji PUP z powodu podjęcia zatrudnienia. Ich udział w ogóle wyłączeń w wyniku znalezienia pracy wśród osób niepełnosprawnych wynosił 24,5%, natomiast wśród ogółu podjęć pracy przez bezrobotnych wynosił 1,7%.
Zakład Aktywności Zawodowej poprzez działalność usługowo-wytwórczą branży poligraficznej oraz niszczenia dokumentów, prowadzi rehabilitację zawodową oraz społeczną osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi. Wśród 49 osób zatrudnionych na umowę o pracę, w 2022 r. przypadało 29 osób z zaburzeniami psychicznymi. Zakład zapewnia dostosowane do ich potrzeb pomieszczenia pracy, a także transport pracowników.
- Działania w obszarze ochrony zdrowia psychicznego podjęte zostały również przez **Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia.** W 2022 r. zrealizowano 17 655,5 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych. łącznie wsparciem objęto 129 osób (dzieci oraz dorośli), w tym były to osoby ze spektrum autyzmu, z upośledzeniem umysłowym, z chorobami i zaburzeniami psychicznymi, z opóźnieniami rozwoju oraz innymi zakłóceniami czynności psychicznych zaliczanymi do zaburzeń psychicznych. **Środowiskowe Domy Samopomocy** prowadziły dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi działania aktywizująco-wspierające, zapobiegające wykluczeniu społecznemu, aktywizujące zawodowo, zapewniające poradnictwo i wsparcie specjalistyczne. W 2022 r. wsparciem objętych zostało 235 osób. Dom Pomocy „Słoneczko” dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, prowadził działania w zakresie usług bytowych, opiekuńczych i wspomagających, zapewniał edukację, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze. W 2022 r. wsparciem objęto 58 osób. Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelektualnie w 2022 r. wsparciem objął 60 osób. Głównym zadaniem Ośrodka było prowadzenie działań wspierająco-aktywizujących, zapewnienie fachowej i troskliwej opieki (m.in. psychologa, logopedy, rehabilitan-

tów, terapeutów, opiekunów, pielęgniarki). Celem podejmowanych działań było wykształcenie u osób niepełnosprawnych, w miarę ich możliwości, umiejętności niezbędnych do samodzielnego zaspokajania własnych potrzeb.

W trosce o zdrowie bydgoszczan Rada Miasta Bydgoszczy w 2022 r. wystosowała apel do Ministra Zdrowia o kontynuowanie i przywrócenie finansowania z budżetu państwa „Programu badań przesiewowych raka jelita grubego”.

Bydgoszcz działa wielotorowo na rzecz promocji zdrowego stylu życia. W 2022 r. szkoły i placówki oświatowe aktywnie uczestniczyły w programach prozdrowotnych np. promowano zdrowe odżywianie, realizowano zajęcia z zakresu gimnastyki korekcyjnej oraz nauki pływania m.in.:

- Szkolny Klub Sportowy, w ramach którego funkcjonowało 114 grup ćwiczebnych w 50 placówkach oświatowych i łącznie w zajęciach wzięło udział ponad 1 700 uczniów,
- program „Umiem pływać” skierowany był do dzieci klasy II i III szkół podstawowych, obejmował 20 godzin zajęć nauki pływania, dofinansowano koszty dojazdu dzieci na basen oraz udzielono zniżki na wynajęcie torów basenowych. Z programu skorzystało ok. 730 dzieci,
- organizację lekcji wychowania fizycznego na lodowisku Torbyd - z lodowiska skorzystało 60 bydgoskich placówek oświatowych.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.1.1. Zintegrowana opieka zdrowotna.

Bydgoszcz posiada rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, na której odbywają się liczne zawody sportowe o randze regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Obiekty sportowe zapewniają możliwość uprawiania sportu zarówno zawodowego, jak i amatorskiego. Do dyspozycji mieszkańców są ogólnodostępne tereny i obiekty sportowe: stadiony, boiska, hale sportowe, korty tenisowe, baseny, przystanie, strzelnice, kręgielnie, skate parki, kartodrom, lodowiska, pola golfowe, wypożyczalnie sprzętu sportowego, a także kluby fitness i siłownie. Działalność w mieście prowadzą liczne kluby sportowe w wielu dyscyplinach.

W zakresie sportu akademickiego należy wspomnieć o Centrum Edukacji Kultury Fizycznej i Sportu UKW, w którym znajduje się pełnowymiarowa hala sportowa z trybunami, nowoczesna pływalnia, siłownie, boisko do piłki nożnej, korty tenisowe. Kompleks sportowy uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych. Ponadto, w 2022 r. rozpoczęto budowę Akademickiego Centrum Sportu Politechniki Bydgoskiej. Miasto na ten cel przekazało działki u zbiegu ulic Akademickiej i Kaliskiego. Będzie to wielofunkcyjna hala z boiskami do koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej, futsalu i badmintonu. W obiekcie znajdzie się również siłownia, ścianka wspinaczkowa oraz sale do fitnessu, tańca, czy rehabilitacji ruchowej.

Miejską infrastrukturę sportową uzupełnia zaplecze hotelowo-gastronomiczne m.in. Hotel Zawisza oraz Przystań Bydgoszcz. W 2022 r. Hotel Zawisza obsłużył blisko 35 tys. gości, w tym, 2,2 tys. z zagranicy. W hotelu organizowane są zgrupowania: lekkiej atletyki, podnoszenia ciężarów, piłki nożnej, strzelectwa, gimnastyki, akrobatyki, pływania i kajakarstwa. Natomiast w Przystani z noclegów korzystały m.in. zgrupowania hokeistów, łyżwiarzy, pływaków, siatkarek i koszykarek.

Z historią bydgoskiego sportu można zapoznać się w Galerii Sportu Bydgoskiego.

Miejskimi obiektami przeznaczonymi do uprawiania sportu, wychowania fizycznego oraz rehabilitacji ruchowej zarządzają **Bydgoskie Centrum Sportu** oraz **Bydgoskie Obiekty Sportowe Sp. z o.o.** Na obiektach trenują zarówno olimpijczycy, medaliści mistrzostw świata i Europy, członkowie klubów sportowych, dzieci i młodzież. Ponadto jednostki te oferują usługi związane z wynajmem: obiektów, powierzchni reklamowych, sal i powierzchni eventowych oraz udostępniają zaplecze hotelowe.

Bydgoskie Centrum Sportu

Na obiektach Bydgoskiego Centrum Sportu w 2022 r. odbyło się blisko 255 zawodów rangi międzynarodowej, ogólnopolskiej, wojewódzkiej i miejskiej, w których wzięło udział około 120 tys. uczestników. Największe wydarzenia sportowe to m.in.: 4. Memoriał Ireny Szewińskiej, 1. Memoriał Wiesława Czapiewskiego, Kryterium Asów Polskich Lig Żużlowych, Polska - Reszta Świata - żużel, Ocean Lava Planet Championships – Triathlon, Enea Bydgoszcz Triathlon, mecze ligowe w piłce nożnej.

Mieszkańcy Bydgoszczy i okolic skorzystali z ok. 50 tys. zajęć sportowych odbywających się na obiektach sportowych BCS, w których wzięło udział ponad 600 tys. osób (również w ramach zgrupowań sportowych z całej Polski). Z obiektów korzystają również drużyny siatkarskie i koszykarskie, występujące w najwyższych klasach rozgrywkowych w Polsce: Pałac Bydgoszcz, Klub Sportowy 25 Basket oraz Enea Abramczyk Astoria. Ponadto na stadionach i boiskach piłkarskich w minionym roku rywalizowały kluby sportowe, występujące od B Klasy do III ligi.

Obiekty sportowe Bydgoskiego Centrum Sportu w 2022 r.

15	Boiska
6	Hale sportowe/sale gimnastyczne
6	Stadiony
10	Pływalnie kryte
2	Kompleksy z kortami tenisowymi odkrytymi
1	Lodowisko
10	Obiekty sportów wodnych
1	Tor speedrowerowy

BCS zarządza następującymi pływalniami: Bryza (ul. Goszczyńskiego 3), Czwórka (ul. Stawowa 39), Ikar (ul. Golloba 7), Laguna (ul. Glinki 117), Neptun (ul. Swarzewska 10), Perła (ul. Grzymały-Siedleckiego 11), Pięta Fala (ul. Szarych Szeregów 4a), Sardynka (ul. Sardynkowa 7), Aqua Fordon (ul. Kromera 11 – obiekt o charakterze parku wodnego) oraz otwartą w 2022 r. pływalnią Łabędź (ul. Pijarów 4), która razem z pływalnią Aqua Fordon stanowi jeden z najnowocześniejszych i zaawansowanych technologicznie basenów. Z pływalni korzystali mieszkańcy w ramach wejść indywidualnych oraz dzieci i młodzież w ramach zorganizowanych zajęć sportowych (kluby sportowe, szkoły pływania). Najbardziej uczęszczaną pływalnią była Aqua Fordon, z której w 2022 r. skorzystało 151 tys. osób.

Kompleks Sportowy Zawisza od lat jest przyjazny sportowcom niepełnosprawnym. Tutaj do najważniejszych zawodów przygotowują się polscy paralekkoatleci. Na Zawiszy odbywały się zawody dedykowane osobom niepełnosprawnym, m.in.: Mistrzostwa Polski w podnoszeniu ciężarów osób niepełnosprawnych, Puchar Polski w strzelectwie sportowym osób niepełnosprawnych, Mistrzostwa Polski osób niepełnosprawnych w szachach. Łącznie na obiektach BCS odbyło się około 1 tys. zajęć sportowo-rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych, w których wzięło udział 10 tys. osób.

Niezwykle ważnym elementem jest wsparcie rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży. Na obiektach sportowych trenowały dzieci z bydgoskich klubów sportowych oraz z bydgoskich placówek oświatowych. W 2022 r. odbyło się 10 tys. zajęć szkolnych z wychowania fizycznego dla 285 tys. uczniów m.in. na pływalniach miejskich oraz na bieżniach lekkoatletycznych Kompleksu Sportowego Zawisza i Stadionu Miejskiego przy ul. Sielskiej.

Bydgoskie Centrum Sportu posiada zaplecze szkoleniowo-konferencyjne z ofertą miejsc szkoleniowo-konferencyjnych oraz targowo-eventowych (m.in. Kompleks Sportowy Zawisza oraz Hala Widowiskowo-Sportowa Immobile Łuczniczka). W 2022 r. odbyło się ponad 300 szkoleń, konferencji, targów oraz innych wydarzeń biznesowych. Odbywały się także koncerty, widowiska oraz imprezy o charakterze rodzinnym oraz dla amatorów, w których wzięło udział około 48 tys. uczestników.

Stowarzyszenie Sport Biznes Polska podczas IV Kongresu Sport Biznes Polska 2022 doceniło Bydgoskie Centrum Sportu, które znalazło się w trójce najlepszych instytucji i marek w kategorii „Ośrodek Sportu Roku 2022”.

W 2022 r. zakończono kilka inwestycji w infrastrukturę sportową BCS m.in.:

- budowę pływalni „Łabędź” przy Zespole Szkół nr 8, ul. Pijarów 4,
- modernizację Toru Regatowego w związku z przygotowaniem obiektu do Akademickich Mistrzostw Świata,
- wymianę nawierzchni z trawy syntetycznej na boisku piłkarskim (Kompleks Sportowy Zawisza),
- założenie systemu automatycznego nawodnienia na boiskach treningowych (Stadion Gwiazda).

Bydgoskie Obiekty Sportowe Sp. z o.o.

Bydgoskie Obiekty Sportowe w 2022 r. zarządzały obiektami: Lodowisko Torbyd, Hala Tenisowa Zawisza oraz Centrum Rekreacji Astoria. Organizowano również szkolenia, konferencje i eventy firmowe wraz z usługą hotelową oraz wydarzenia skierowane do wszystkich mieszkańców.

Liczba osób korzystających z obiektów w 2022 r.

340 613	Centrum Rekreacji Astoria
205 430	Lodowisko „Torbyd”
34 931	Hotel Zawisza
12 000	Hala i korty tenisowe „Zawisza”
11 915	Hotel Przystań Bydgoszcz

W ofercie nowoczesnego **Centrum Rekreacji Astoria** oprócz pływalni o wymiarach olimpijskich można skorzystać ze strefy SPA, siłowni oraz zajęć fitness. Astoria była miejscem organizacji wielu ogólnopolskich wydarzeń sportowych, m.in.: Zimowych Mistrzostw Polski w pływaniu osób z niepełnosprawnością, Zimowych Mistrzostw Polski Seniorów, Młodzieżowców, Juniorów 17-18 lat. W kompleksie w 2022 r. zorganizowano

również *Triathlon pod dachem* oraz *Kongres Ratownictwa* w ramach, którego odbywały się prelekcje i pokazy z częścią praktyczną realizowaną na Astorii. Z infrastruktury basenowej korzystają także szkoły pływackie, zgrupowania sportowe oraz szkoły sportowe.

Podczas XVIII Gali Sportu i Biznesu DEMES, Bydgoszcz otrzymała wyróżnienie w kategorii „Sportowy Samorząd”, natomiast Centrum Rekreacji Astoria zdobyła statuetkę w kategorii „Zarządzanie Małym Obiektem Sportowym”.

Lodowisko Torbyd cieszy się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców Bydgoszczy i okolicznych gmin. Spełnia ono wymogi Międzynarodowej Federacji Hokeja na Lodzie i dysponuje m.in.: wypożyczalnią łyżew, szatniami i suszarnią sprzętu hokejowego, pomieszczeniami medycznymi, trybunami dla widzów oraz restauracją. Przez cały rok szkolny na Torbydzie odbywały się przedpołudniowe lekcje wychowania fizycznego dla uczniów bydgoskich szkół. Co tydzień w zajęciach na lodowisku uczestniczyło ponad 4 200 uczniów. Na bydgoskim lodowisku odbywały się stałe rozgrywki hokejowe grup amatorskich, warsztaty i zgrupowania dla dzieci i młodzieży w hokeju oraz łyżwiarstwie figurowym. Bydgoskie Obiekty Sportowe, w porozumieniu z Polskim Związkiem Łyżwiarstwa Figurowego, współorganizowały ogólnopolski program „Chodź na łyżwy”, gdzie prowadzona była darmowa nauka jazdy na łyżwach. Od października do grudnia 2022 r. z bezpłatnych zajęć mogły korzystać dzieci z bydgoskich przedszkoli. Na lodowisku odbywały się zawody, m.in. druga edycja Halloween Cup i pierwsze eliminacje do Międzywojewódzkich Mistrzostw Młodzików Północy oraz Czerkawski Cup w hokeju na lodzie.

Z **hali tenisowej Zawisza** korzystają zawodnicy, w tym młodzież, objęci systemem szkolenia Polskiego Związku Tenisowego. Realizowane są tam również zajęcia nauki tenisa dla dzieci i młodzieży oraz doskonalenia gry dla dorosłych. W okresie od maja do października do dyspozycji amatorów gry w tenisa są korty odkryte.

Sport szkolny

Uczniowie korzystają z obiektów sportowych bydgoskich szkół m.in.: hal sportowych, sal gimnastycznych, pomieszczeń do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, kortów tenisowych, pływalni, boisk oraz „orlików” – dostępnych dla wszystkich mieszkańców.

Placówki oświatowe dbając o rozwój fizyczny uczniów co roku organizują imprezy sportowe. W 2022 r. przeprowadzono 321 zawodów i turniejów, w których wzięło udział 36,2 tys. osób.

W 2022 r. zrealizowano inwestycje, w ramach Programu BBO, mające na celu poprawę stanu przyszłolnej infrastruktury sportowej służącej jednocześnie lokalnym społecznościom do aktywnego spędzania czasu wolnego m.in.:

- nowe trybuny sportowe na Orliku przy ul. Piwnika-Ponurego,
- przebudowę boiska piłkarskiego wraz z budową hali pneumatycznej przy ul. Bohaterów Kragujewca,
- budowę boiska do piłki plażowej na terenie sportowym (osiedlowe centrum sportu i rekreacji) oraz modernizację placu zabaw "Uśmiech malucha" na terenie przedszkola przy SP nr 34 przy ul. Opławiec.

Kluby sportowe

Działalność sportowa prowadzona jest w szczególności w formie klubu sportowego, w ramach którego tworzona jest sekcja danej dyscypliny sportu, której zadaniem jest utworzenie drużyny sportowej mającej występować

Szkolne obiekty sportowe

102	Sale gimnastyczne
59	Boiska
23	Boiska „Orlik”
14	Skocznie
12	Hale sportowe
10	Bieżnie
4	Korty tenisowe
2	Baseny
2	Rzutnie do pchnięcia kulą

pować w rozgrywkach sportowych. Bydgoszczanie trenowali w 121 klubach sportowych (w tym 42 przeznaczonych dla uczniów). W Bydgoszczy działają również kluby sportowe, które zarejestrowane są w Krajowym Rejestrze Sądowym lub w ewidencji stowarzyszeń zwykłych.

Bydgoskie kluby sportowe^a

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba klubów sportowych:	121	120	122	121
liczba uczniowskich klubów sportowych	45	44	42	42
Liczba miejskich stypendiów sportowych:	25	26	23	29
seniorzy	18	20	17	17
młodzież	4	4	4	7
juniorzy	3	2	2	5
juniorzy młodszy	–	–	–	–
Wartość środków na miejskie stypendia sportowe (tys. zł)	225,4	304,2	213,6	281,6

^a Na podstawie ewidencji klubów sportowych Prezydenta Miasta Bydgoszczy.

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wysokość przekazanych w 2022 r. dotacji celowych dla stowarzyszeń sportowych to 13,1 mln zł, z czego:

- dotacje na szkolenie sportowe: 11,6 mln zł; na które składa się:
  - szkolenie sportowe seniorów w indywidualnych dyscyplinach olimpijskich oraz szkolenie sportowe dzieci i młodzieży w indywidualnych dyscyplinach sportu objętych systemem sportu młodzieżowego,
  - szkolenie sportowe seniorów oraz dzieci i młodzieży w dyscyplinach drużynowych,
  - szkolenie sportowe osób niepełnosprawnych.

Dotacji na szkolenie sportowe udzielono 49 stowarzyszeniom, prowadzącym szkolenie w 20 dyscyplinach indywidualnych oraz 8 dyscyplinach drużynowych i objęto nimi około 4 860 zawodników w kategoriach wiekowych dzieci i młodzieży oraz 400 seniorów.

- dotacje na imprezy sportowe: kwota 1,5 mln zł (w tym 1 mln zł na 4. Memoriał Ireny Szewińskiej).

Za osiągnięcia sportowe Prezydent Miasta Bydgoszczy przyznał nagrody finansowe dla drużyny LOTTO Polski Cukier Gwiazda Bydgoszcz za zdobycie srebrnego medalu Drużynowych Mistrzostw Polski Lotto Superliga Mężczyzn w Tenisie Stołowym (sezon 2021/2022), dla 28 zawodników oraz 22 trenerów. Miasto wspiera utalentowanych sportowców przyznając okresowe stypendia sportowe dla zawodników, którzy osiągnęli wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym współzawodnictwie w dyscyplinach objętych programem igrzysk olimpijskich. Ze stypendiów skorzystało 29 sportowców, reprezentujących 11 klubów w 8 dyscyplinach (8 wioślarzy, 9 lekkoatletów, 4 kajakarzy, 1 siatkarz, 1 parakolarz, 3 strzelców, 1 pływak i 2 ciężarowców).

Organem doradczym Prezydenta w zakresie kultury fizycznej jest **Rada Sportu Miasta Bydgoszczy** – złożona z przedstawicieli sportów drużynowych z klubów biorących udział w krajowych rozgrywkach ligowych na poziomie najwyższej klasy rozgrywkowej. Rada m.in. opiniuje wnioski w zakresie przyznawania stypendiów sportowych oraz współdecyduje o sposobie finansowania szkoleń sportowych dzieci, młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Głos Rady jest ważny także przy organizacji imprez sportowych w mieście.

Aktywna Bydgoszcz

Portal Aktywna Bydgoszcz jest miejscem, gdzie gromadzone są informacje o sportowych imprezach w Bydgoszczy i okolicach oraz umożliwia pasjonatom sportu uczestnictwo w rywalizacjach jako zawodnik. Miejskie imprezy o charakterze sportowo-rekreacyjnym odbywają się pod szyldem Aktywnej Bydgoszczy. W 2022 r. udało się zorganizować duże imprezy sportowo-rekreacyjne, które uzyskały tytuł ambasadorów Marki Ak-

tywna Bydgoszcz (dofinansowane przez Miasto przedsięwzięcia o charakterze ponadregionalnym i międzynarodowym oraz o istotnej roli budowania wizerunku i promocji Miasta): Terenowa Masakra (dwie edycje), Enea Bydgoszcz Triathlon, Ocean Lava Triathlon Polska i Focus Ice Swimming Bydgoszcz Festival.

W 2022 r. odbyła się czwarta edycja rywalizacji miast o Puchar Rowerowej Stolicy Polski, której Bydgoszcz jest inicjatorem i głównym organizatorem. Darmowa aplikacja Miasta Bydgoszczy „Aktywne Miasta”, rejestruje aktywności uczestników. W imprezie wzięło udział 56 miast, a ponad 48 tys. rowerzystów przejechało łącznie 8,4 mln km. Akcji towarzyszyły liczne konkursy, wewnętrzne rywalizacje oraz rowerowe przejazdy po regionie. Miejsce na podium zajęły: Biała Podlaska, Puławy oraz Gniezno.

Bydgoski projekt Aktywne Miasta został doceniony podczas Gali Sport Biznes Polska w kategorii „Lokalne Inicjatywy Sportowe 2022” oraz w konkursie „Innowacyjny Samorząd” zorganizowanym przez Serwis Samorządowy Polskiej Agencji Prasowej.

Rekreacja

Rekreacyjne przestrzenie w mieście są ważnym elementem wpływającym na jakość życia i poprawę zdrowia mieszkańców. Bydgoszcz wyróżnia się dużą powierzchnią parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej i ulicznej oraz lasów (ok. 6 tys. ha). Do dyspozycji mieszkańców jest m.in. największy w Polsce park miejski – Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”. Ten rekreacyjno-wypoczynkowy obszar, łączący piękno natury z infrastrukturą, pozwala na aktywny wypoczynek. Znajdują się tu: Ogród Botaniczny, Ogród Fauny Polskiej - ZOO, Park linowy, Park Rozrywki - Lunapark, Ośrodek Rekreacji Konnej, Całoroczne Centrum Rekreacji, wyposażone w stoki narciarskie i pole golfowe, a także infrastruktura gastronomiczna, tereny sportowe i spacerowe oraz hotel Pałac. Istotne znaczenie społeczne i rekreacyjno-wypoczynkowe mają rodzinne ogrody działkowe, których w mieście jest ponad 60. Miasto oferuje sieć dróg rowerowych (124 km), która systematycznie jest rozbudowywana. Od marca do końca października mieszkańcy korzystali z roweru miejskiego (Bydgoski Rower Aglomeracyjny). Dla osób, które chciały zobaczyć Bydgoszcz z poziomu wody, dostępna była wypożyczalnia sprzętu wodnego znajdującego się w Przystani Bydgoszcz, a także bezpłatna wypożyczalnia sprzętu wodnego, dostępna w sezonie wiosenno-letnim, na torze regatowym w Brdujściu.

Parki oraz tereny osiedlowe doposażano obiektami i urządzeniami do rekreacji i wypoczynku (place zabaw, siłownie zewnętrzne, ścieżki zdrowia). Wiele projektów związanych z rozbudową bazy rekreacyjnej realizowanych było w ramach BBO. W 2022 r. prowadzono prace dotyczące modernizacji/budowy m.in.:

- trasy pieszo-rowerowej Jar Czynu Społecznego na os. Wyżyny,
- ścieżki rowerowej na Al. Powstańców Wielkopolskich na os. Bielawy,
- toru OCR na os. Wzgórze Wolności,
- placów zabaw: przy Zespole Szkół nr 29 na os. Wilczak-Jary, przy ul. Okólnej na os. Łęgowo,
- plenerowej siłowni przy placu zabaw na os. Zimne Wody-Czersko Polskie,
- ogrodu społecznego ze ścieżką sensoryczną na os. Wzgórze Wolności,
- parku sensorycznego na terenie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 3 na os. Okole,
- miniboiska wielofunkcyjnego ze sztuczną, bezpieczną nawierzchnią do gier zespołowych na terenie rekreacyjnym w parku oraz skateparku przy ul. Kossaka na os. Górzyskowo,
- modułowego pomostu pływającego Wodny Orlik na os. Smukała-Optawiec-Janowo.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.1.2. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywności mieszkańców.

III.2.3. Przyjazne dla wszystkich mieszkańców rozwiązania funkcjonalne infrastruktury publicznej

Kultura jest jednym z najważniejszych czynników rozwoju współczesnych miast. Stanowi istotną rolę w budowaniu jakości życia mieszkańców, wzrostu spójności społecznej, także w wymiarze praktycznym: ekonomii, gospodarki i rewitalizacji. Miasto realizuje i wspomaga działalność kulturalną m.in. poprzez wsparcie finansowe, różnorodną ofertę wydarzeń, jednocześnie dbając o ochronę zabytków oraz kształtowanie przestrzeni miejskiej.

Bydgoszcz posiada cenne zasoby dziedzictwa kulturowego, m.in. zachowany układ urbanistyczny miasta lokacyjnego i XIX-wieczny śródmiejski układ urbanistyczny, Kanał Bydgoski z infrastrukturą techniczną oraz zespół kościołów średniowiecznych: katedra p.w. św. Marcina i Mikołaja, kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny (klaryski), zespół klasztorny bernardynów, liczne kościoły XIX-wieczne oraz Stary Fordon z jego najstarszą budowlą sakralną: Kościołem św. Mikołaja z I połowy XVII w., Synagogą z XVII w., a także Kościołem św. Jana Apostoła i Ewangelisty z II połowy XIX w. Krajobraz kulturowy Bydgoszczy najczęściej utożsamiany jest z charakterem zabudowy Śródmieścia i Starym Miastem, które stanowią obszary o największej koncentracji historycznej zabudowy mieszkalnej i najbardziej reprezentacyjnych dla miasta obiektów. W mieście działają liczne instytucje kultury: Teatr Polski im. H. Konieczki, Teatr Kameralny, Opera Nova, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera, Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego, Muzeum Wojsk Lądowych, Galeria Miejska bwa, Miejskie Centrum Kultury, Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego, Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury oraz Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna.

Bydgoszcz wyróżnia się pod względem rozwoju kultury muzycznej. Znajdują się tu kluczowe w województwie instytucje kultury związane z muzyką: Opera Nova, Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego oraz szkoły muzyczne: Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego i Państwowy Zespół Szkół Muzycznych im. A. Rubinsteina. Szczególnym walorem funkcjonalnym i przestrzennym jest wzajemna, bliska lokalizacja Teatru Polskiego im. H. Konieczki, Filharmonii Pomorskiej, Akademii, Szkoły, a także Rozgłośni Polskiego Radia Pomorza i Kujaw oraz Parku im. J. Kochanowskiego, które razem tworzą tzw. dzielnicę muzyczną miasta.

W 2022 r. trwały prace związane z budową kampusu Akademii Muzycznej. Nowy budynek będzie istotnym punktem tworzącego się miasteczka uniwersyteckiego w centrum Bydgoszczy. Głównym elementem będzie nowy 8-kondygnacyjny gmach, który pomieści m.in. 4 sale koncertowe: symfoniczną, kameralną, teatralno-operową i organową, a także sale dydaktyczne i dom studenta. Częścią kampusu Akademii Muzycznej będzie nowy układ komunikacyjny. Inwestycja od początku jest wspierana przez bydgoski samorząd. Miasto na ten cel nieodpłatnie przekazało grunty i uwzględniło nową inwestycję w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto w 2022 r. Filharmonia Pomorska podpisała umowę z wykonawcą na opracowanie dokumentacji projektowej rozbudowy budynku Filharmonii, która w całości finansowana jest z budżetu województwa kujawsko-pomorskiego (14 mln zł). Nowy gmach powstanie przy ul. Kołłątaja. Znajdzie się tu m.in.: druga sala koncertowa na 350 osób, garderoby dla artystów, podziemny parking, salon wydawniczy i restauracja. Generalny remont przejdzie także stary gmach Filharmonii. Przebudowana zostanie m.in. obecna sala kameralna, dzięki czemu powstanie wielofunkcyjna przestrzeń dla organizacji różnych spotkań czy też wystaw.

Miasto rozpoczęło przebudowę Teatru Polskiego – podpisano umowę z wykonawcą robót oraz prowadzono prace rozbiórkowe. Rozbudowana zostanie główna bryła budynku. Budynek zyska m.in. nową widownię, zostanie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz polepszona zostanie akustyka. Całość prac będzie kosztować Miasto niespełna 40 mln zł, a istotnym wsparciem będzie 7 mln zł pozyskanych ze środków unijnych.

Jedną z największych inwestycji prowadzonych wspólnie przez Miasto i samorząd województwa jest rozbudowa Opery Nova o IV krąg. Koszt całej inwestycji to ok. 114 mln zł netto, która będzie finansowana po połowie przez oba samorządy. Czwarty krąg obejmował będzie m.in. salę kameralną dla 485 osób, hol dla widzów z zapleczem szatniowo-sanitarnym, wielofunkcyjną przestrzeń wystawienniczą i salę kinową dla 205 osób. Wraz z IV kręgiem powstanie również podziemny parking. W styczniu 2023 r. Opera Nova podpisała umowę z wykonawcą robót budowlanych.

Ważny wkład w rozwój kultury mają także placówki muzealne, m.in.: Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego. Unikalnym na skalę światową jest Exploseum (Centrum Techniki Wojennej DAG Fabrik Bromberg), które należy do sieci obiektów Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego, a także współtworzy bydgoski Szlak Wody, Przemysłu i Rzemiosła TeH2O. W 2022 r. nastąpiło otwarcie Muzeum Apteki pod Łabędziem, którego częścią główną wystawy jest oryginalne laboratorium galenowe. Służyło ono do wytwarzania leków z produktów pochodzenia roślinnego, zwierzęcego oraz z minerałów. Takimi zbiorami i wyposażeniem nie dysponuje żadna tego typu placówka muzealna w Polsce.

W muzeach i galeriach organizowane są każdego roku setki wernisaży i wystaw. W Młynach Rothera w 2022r. na dwóch poziomach spichrza zbożowego została otwarta pierwsza stała wystawa „Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką”, która powstała m.in. dzięki zaangażowaniu mieszkańców, którzy podzielili się swoimi zbiorami oraz wspomnieniami o dawnej Bydgoszczy.

Kulturalna działalność edukacyjna, której odbiorcami są głównie dzieci i młodzież, realizowana jest przez 5 młodzieżowych domów kultury, Pałac Młodzieży, a także placówki i instytucje kultury (Muzeum Okręgowe, Teatr Polski, Galerię Miejską bwa).

W Bydgoszczy odbywały się w 2022 r. liczne festiwale i przeglądy kulturalne o zasięgu ogólnopolskim oraz międzynarodowym, które cieszą się niezmiennie dużą popularnością, m.in.: Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. I.J. Paderewskiego, Bydgoski Festiwal Operowy, czy też Festiwal Prapremier.

Ponadto w Bydgoszczy działają kluby muzyczne, kulturalne imprezy organizują rady osiedla i środowiska branżowe. Do dyspozycji bydgoszczan w 2022 r. były 4 kina stałe z 31 salami (5 657 miejsc), w których odbyło się 52,1 tys. seansów (828,1 tys. widzów o 300,6 tys. więcej niż w poprzednim roku).

Realizowane w 2022 r. działania samorządu na rzecz kultury to szereg wzajemnie przenikających się i uzupełniających działań instytucjonalnych oraz pozainstytucjonalnych, odnoszących się zarówno do kultury, jak również do innych aspektów funkcjonowania naszego Miasta, takich jak edukacja, pomoc społeczna czy zagospodarowanie przestrzeni publicznej. Cele i działania polityki kulturalnej określa **Strategia rozwoju kultury Miasta Bydgoszczy na lata 2017-2026**. Cel nadrzędny strategii sformułowano w postaci hasła: **Kultura energią i marką Bydgoszczy**, a jej realizację podzielono na cztery cele strategiczne będące obszarami działania:

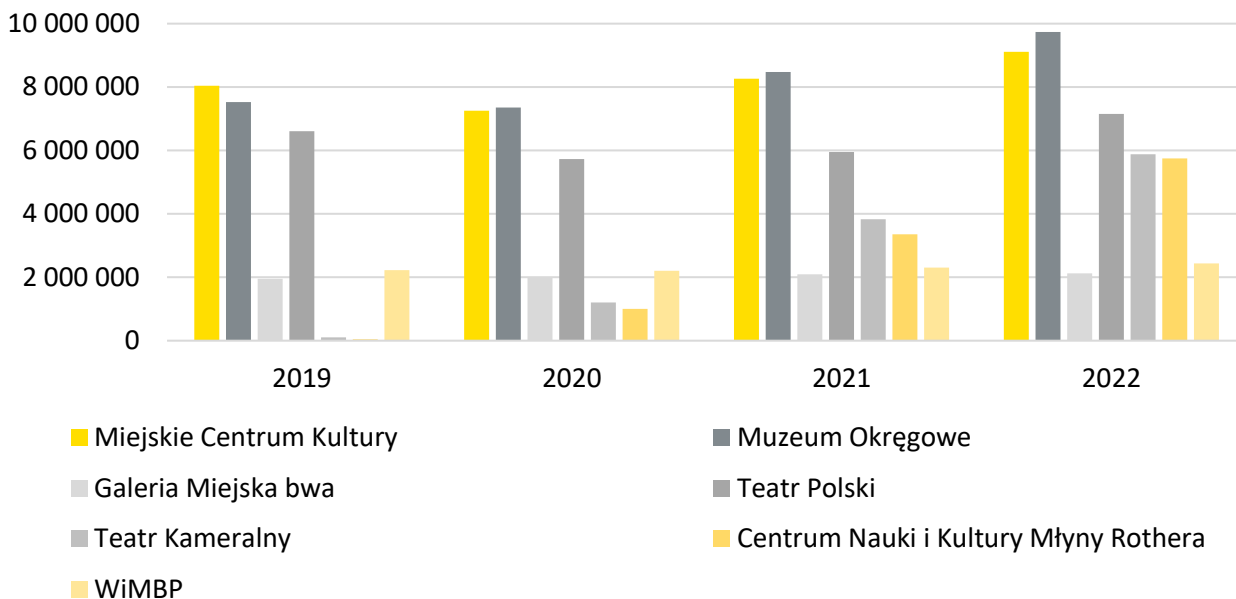
- Wyraziste oblicze kulturowe Bydgoszczy budujące poczucie tożsamości mieszkańców.
- Aktywne i powszechne uczestnictwo mieszkańców Bydgoszczy w kulturze.
- Miasto kreatywne kulturowo.
- Mechanizmy zarządcze samorządu miasta wspierające rozwój kultury.

Celom przypisano szereg działań, których realizacja przewidziana jest na lata 2017-2026. Do najważniejszych z nich, realizowanych przez samorząd Bydgoszczy w 2022 r. zaliczyć można:

Tworzenie warunków dla stabilnego rozwoju miejskich instytucji kultury

Z budżetu Miasta finansowana jest działalność: Teatru Polskiego im. Hieronima Konieczki, Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego, Galerii Miejskiej bwa, Miejskiego Centrum Kultury, Teatru Kameralnego, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera oraz Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej, zgodnie z zawartym porozumieniem między Zarządzeniem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a Miastem Bydgoszcz w sprawie wspólnego prowadzenia instytucji.

Dotacje podmiotowe i celowe z budżetu Miasta na wydatki bieżące dla instytucji kultury (zł)

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wspieranie działalności bydgoskich instytucji kultury, dla których Miasto nie jest organizatorem

Z budżetu Miasta corocznie przekazywane są dotacje, w formie pomocy finansowej, udzielanej Samorządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego, na działalność instytucji kultury prowadzonych przez Samorząd Województwa: **Operę Nova, Filharmonię Pomorską** oraz **Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury**.

Wykaz dotacji udzielonych instytucjom kultury, dla których Miasto nie jest organizatorem (zł)

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego	200 000	200 000	200 000	200 000
Bydgoski Festiwal Muzyczny	200 000	200 000	200 000	200 000
Opera Nova	240 000	rezygnacja	rezygnacja	240 000
Bydgoski Festiwal Operowy	240 000	–	–	240 000
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna	20 000	20 000	67 600	40 000
LiterObrazki – Festiwal Książki Obrazkowej dla dzieci	20 000	20 000	20 000	30 000
Bydgoszcz czyta bez końca (Program BBO)	–	–	38 600	–
Kącik Malucha - miejsce spotkań i zabaw w bibliotece (Program BBO)	–	–	–	10 000
Gry planszowe i VR w Bibliotece (Program BBO)	–	–	9 000	–
Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury	18 700	10 000	10 000	–
Kwartalnik Artystyczny Kujawy i Pomorza	10 000	10 000	10 000	–
Wystawa "Niepewny czas – Bydgoszcz w latach 1918-1920"	8 700	–	–	–
OGÓŁEM	478 700	230 000	277 600	480 000

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. kwota wsparcia z budżetu Miasta na realizację zadań bieżących wzrosła o 202 400 zł w stosunku do roku poprzedniego. Wpływ na to miała realizacja Bydgoskiego Festiwalu Operowego, który w latach 2020-2021 był odwołany z powodu pandemii. Natomiast zadania z BBO realizowane były w niższej wysokości.

Rozwój oferty instytucji kultury

Miejskie Centrum Kultury

Działalność merytoryczna Miejskiego Centrum Kultury

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba imprez kulturalnych	1 776	915	1 195	1 661
Liczba wystaw	36	22	19	30
Liczba premier	115	77	76	89
Liczba uczestników	199 063	106 772	136 547	161 642
Liczba audycji radiowych i wydawnictw	436	370	375	370
Liczba słuchaczy i czytelników	105 670	108 280	105 270	122 672
Liczba wydarzeń online/liczba wyświetleń	–	130 / 675 575	132 / 361 493	495 / 37 526

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Do najważniejszych przedsięwzięć zrealizowanych w ramach sekcji tematycznych w 2022 r. zaliczyć należy:

- Literatura i nowe media
  - Festiwal Literatury Przeczytani – w 2022 r. Festiwal przyjął formułę rezydencji artystycznej dla artystek ukraińskich z dziedziny: teatru, literatury, muzyki oraz sztuk wizualnych. Festiwal *Przeczytana Ukraina 2022* poświęcony został w całości kulturze ukraińskiej. Podczas Festiwalu odbyły się: spotkania literackie, projekcje filmów, wystawa szkiców J. Mohytycz, spotkanie z ukraińskim reżyserem filmowym M. Illienką, koncert projektu ZEMLA, pokaz spektaklu *Życie na wypadek wojny* w reż. U. Kijak.
  - wydawnictwa:
    - Świat kobiety* – album fotograficzny dot. tradycji ukraińskiego stroju ludowego z okolic Odessy,
    - Wiersze/Wirshi Ołeny Boryszpołec* wydane z okazji festiwalu *Przeczytana Ukraina 2022*,
    - Z peryferii* Jany Bodnarovej w tłumaczeniu Zofii Bałdygi wydanej w ramach Biblioteczki Ethniesów,
    - Aurora 2022. Sztuki finałowe/finał list* – antologia dramatów wydana razem z Teatrem Polskim,
    - Obrazy wojny. Ukraina* – debata dotycząca medialnych przedstawień wojny toczącej się w Ukrainie,
  - *Bydgoski Informator Kulturalny* – 11 numerów miesięcznika w nowym, większym formacie oraz z nowymi działami w części publicystycznej. BIK – do słuchania w internecie.
- Prezentacja, produkcja i edukacja muzyczna
  - XV Międzynarodowy Festiwal Rytmu i Sztuki Perkusyjnej DRUMS FUSION: koncerty UB40 na Wyspie Młyńskiej, Dubska, *Rytmu Rapu*, Jeff Ballard and Felix Jazz Orchestra, w ramach Międzynarodowego Forum Perkusyjnego, Pat Metheny w Operze Nova; Masterclasss Jeff Ballard – warsztaty i spotkania perkusyjne w ramach Open Day; pobicie rekordu Polski w liczbie osób jednocześnie grających na instrumentach recyklingowych,
  - koncerty w sali kinowo-widowiskowej MCK oraz w Cafe Szpulka m.in.: Zespół Pieśni i Tańca Płomienie, Klub Akademii Jazzu, *Bydgoscy muzycy w hołdzie*, Grupa Mozarta, Alameda 5, Progressive Evening, GET UP, Metalowe Zakończenie Roku, Contemporary Noise Ensemble, Bisz B.O.K., Tuning Ensemble, Variete, Jachna Squad, Kaśka Sochacka, Jucho, Cezik Dzieciom oraz koncerty w ramach festiwalu Nowa Muzyka i FONOMO, a także rezydencja artystyczna zespołu You Guru,
  - wydanie *Ewolucji Brzmienia Fortepianu* – unikatowe płyty winylowe z koncertami fortepianowymi zagrałymi na instrumentach z Kolekcji Zabytkowych Fortepianów w Ostromecku oraz prezentacja online cyklu 4 koncertów z płyty,
  - praktyki i warsztaty z realizacji dźwięku dla uczniów bydgoskiej szkoły policealnej TEB Edukacja,
  - działalność Dziecięcej Orkiestry Recyklingowej BEATGOSZCZ – próby, koncert i audycje wyjazdowe,
  - działalność koncertowa Orkiestry na Dużym Rowerze – w ciągu roku zagrała 61 koncertów w całej Polsce,

- nagrywanie oraz publikowanie na platformach internetowych materiałów audio i audio-video: audiobooków, słuchowisk, pism w wersji do słuchania, spotów radiowych i internetowych, debat kulturalnych.

▪ Sztuki wizualne

- 9 wystaw w Galerii Wspólnej: T. Bukowski, M. Rakowska-Molenda, M. Stępak, I. Czwartos, P. Jaszczyk oraz wystawy zbiorowe: *Nie do śmiechu*, *Pięknie już było*, *Obrazy typowe dla artysty*, *Memory*,
- 14 wystaw w przestrzeni MCK (kawiarnia Szpulka, foyer), wystawy autorskie oraz wystawy towarzyszące wydarzeniom i festiwalom MCK czy partnerów zewnętrznych,
- warsztaty *Piątki w pracowni* oraz inne warsztaty m.in.: plastyczne dla dzieci z Ukrainy, z monotypii, kaligrafii, warsztaty z Cosmino Production,
- Noc Muzeów w Galerii Wspólnej – performance M. Stępaka i W. Kowalczyka.

▪ Kino i edukacja filmowa

- Międzynarodowy Festiwal Filmów Animowanych ANIMOCJE – ponad 3 tys. zgłoszonych filmów; Konkursy: Międzynarodowy „Do-grywka”, Filmów dla Dzieci i Młodzieży, Filmów Muzycznych; Warsztaty: *Piosenkotwór* – teledysk animowany poklatkowo, masterclass z reżyserem Alexandrem Siqueira, spotkanie z M. Tokarzem, Lead VFX Supervisor w Platige Image; Nagroda za Szczególne Osiągnięcia w Dziedzinie Dubbingu – W. Paszkowski,
- Kino Orzeł: 650 seansów - 11,5 tys. widzów; na platformie VOD kin studyjnych – mojeekino.pl z konta kina Orzeł zakupiono prawie 600 wirtualnych biletów na blisko 500 oferowanych przez platformę tytułów; prezentacje filmów: Międzynarodowy Festiwal Filmowy MILLENIUM DOCS AGAINST GRAVITY, PRZEŻYCZA, Ogólnopolski Konkurs Filmów Amatorskich KLAPS, AfryKamera, LGBT+, Kino Dzieci; akcje specjalne: seanse w ramach WOŚP, Urodziny Kina Orzeł, obchody święta *Zero dla dyskryminacji*, filmowe urodziny Bydgoszczy, cykl *Wystawa w kinie*, nocny maraton filmów grozy *Halloween w Ginie PotwOrzeł*, Dzień Kina Polskiego i Europejski Dzień Kina Artystycznego, filmy *Ukraina! Festiwal Filmowy*, pokaz klasyki ukraińskiego kina, filmu *Najemca*, plenerowy seans filmu *Tołoka*, seanse w cyklach *Małe Animacje* i *Animacje prezentują* oraz Klubu Miłośników Filmów MOZAIKA; warsztaty filmowe, w tym produkcja filmu *Slava Ukraini*; projekt nowego festiwalu *Wspólne kino* (zgłoszony do Państwowego Instytutu Sztuki Filmowej).

Kino Orzeł znalazło się w gronie 73 kin (na 232 kina w Stowarzyszeniu Kin Studyjnych) w Polsce, które spełniły wymogi organizacji seansów filmów studyjnych w 2022 r.

▪ Edukacja i sztuka improwizacji teatralnej

- Improdrom – Międzynarodowy Festiwal Teatrów Impro – 6 spektakli, premiera filmu improwizowanego *In Between/Pomiędzy*, warsztaty z improwizacji teatralnej prowadzone przez B. Różalską, masterclass z K. Pańczyk i z O. Galvanem oraz 2 spektakle powarsztatowe,
- 2 trzymiesięczne warsztaty z techniki impro,
- warsztaty we współpracy z Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym Nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. L. Braille’a w Bydgoszczy, w formie regularnych lekcji prowadzonych raz w tygodniu przez cały semestr,
- 6 spektakli Teatru Improwizowanego wymyWammy, 3 spektakle Letniej Sceny Impro.

▪ Dziedzictwo kulturowe i lokalne

Zespół Pałacowo-Parkowy w Ostromecku (ZPP):

- Pałac Nowy: wystawa stała/aranżacja przestrzeni (Stara Kuchnia, Sala Balowa, Sala Ogrodowa, Sala Katarzyny Bnińskiej, Salonik Schönbornów, Sala Kominkowa i Salon Alvenslebenów oraz salony tematyczne: Gabinet Schinkla – sala poświęcona pamięci Karla Friedricha Schinkla oraz Skład Sommerfelda: przestrzeń stylizowana na warsztat słynnego bydgoskiego producenta fortepianów wraz z kolekcją instrumentów z Bydgoskiej Fabryki Akordeonów),

- Pałac Stary: Kolekcja Zabytkowych Fortepianów im. A. Szwalbego,
- koncerty m.in.: Piano Day 2022, Akordeon w Ostromecku, Wieczór z winylem – odsłuch japońskiej edycji „The Koln Concert” Keitha Jarreta,
- oprowadzania kuratorskie: *Smaki przeszłości, czyli Ostromecko od kuchni, Kobiety Ostromecka. W poszukiwaniu kobiecości, Pod skrzydłami Amora. Ścieżkami miłości i romansu (Walentyнки), Źródła 1222-2022, Jubileuszowy spacer przez 800 lat historii Ostromecka, „Noc Muzeów z dreszczykiem”,*
- Sztambuch Bydgoski – nowa przestrzeń w Pałacu Nowym w Ostromecku prowokująca do wspomnień i wyobrażeń o przebywających i mieszkających w Pałacu ludziach,
- *Źródło. O wodzie z Ostromecka* – wystawa, aranżacja została poświęcona słynnej wodzie, do dzisiaj wydobywanej w Ostromecku,
- warsztaty P. Schutty *Djembe na salonach*, prelekcje *Czwartki w Ostromecku, Ostromeckie opowieści* – cykl wywiadów – reportaży publikowanych na kanale You Tube (25 odcinków), Kurier Ostromecki.

Muzeum Legend Szyperskich – Barka Lemara:

- wystawy: stała poświęcona tradycjom i życiu szyprów na Barce Lemara, Archiwum Dittmana – Inwentura 2022, plenerowa *Marsz, marsz Dąbrowski* na Dzień Flagi z festynem na wodzie,
- warsztaty i akcje edukacyjne, wieczory taneczne, spotkania autorskie, prelekcje dla seniorów, pchle targi, promocje wydawnicze (T. Izajasz, *Pozdrowienia znad Brdy*), koncerty,
- *Dwie łodzie – dwa głosy – polsko-ukraińskie Wianki* – impreza integrująca społeczność ukraińską,
- *Nieszczęście Rozalii* – produkcja parodii niemego filmu grozy (Noc Muzeów).

Dziedzictwo Kulinarne:

- projekty m.in.: „Wielkanocny stół rodzimych smaków szlaku „Niech Cię Zakole” i pomocny gościniec wielkanocny w Pałacach Ostromecko” zorganizowane z okazji wstąpienia na Szlak Krajoznawczo-Kulinary „Niech Cię Zakole”; *Woda ze źródła Marii, Kulinarna podróż przez 800 lat historii Ostromecka*, rebranding ciasteczek w kształcie klucza wypiekanych z okazji powrotu Bydgoszczy do Macierzy,
- warsztaty: rodzinne, zielarskie, botaniczno-kulinarne, piernikarskie,
- spotkania i oprowadzania m.in. w ramach Bydgoskiego Dnia Kawy, projektu *Przepis na Bydgoszcz. Kulinarne tradycje miasta i regionu, Kulinarnym szlakiem przez Bydgoszcz i Dolinę Dolnej Wisły* (zwiedzanie dla dziennikarzy kulinarnych z Berlina), *Wybierz Strawę i Wyprawę na szlaku Niech Cię Zakole*,
- pikniki w Ostromecku (wypożyczalnia koszy w Pałacu Nowym),
- ZPP Ostromecko został nominowany do plebiscytu *Mistrzowie Smaku 2022* w trzech kategoriach: *Kucharz Roku; Kelner Roku; Restauracja Roku*.

▪ Sztuka ludowa, tradycja i design

- Festiwal Muzyki Tradycyjnej i Ludowej – ETHNIESY – koncerty m.in.: Marala (Hiszpania), Yegor Zabelov, Sambach, Matthew Halsall & Gondwana Orchestra, Tęgie Chłopy; warsztaty taneczne prowadzone przez P. Zgorzelskiego, wokalne z B. Songin; wystawa Kolektywu Siostry Rzeki, pokaz filmu dokumentalnego *Siostry Rzeki*, spotkanie literackie z J. Bodnarową,
- Kultura na świeżym - cykl wycieczek po regionie (10 wypraw), a także *Wyprawy Kobiecte*.

▪ Laboratorium Animacji Kultury

- wdrażanie Dzielnicowego Programu Edukacji Kulturowej Kooperacje-Fordon: konkurs na mikrodotacje Kooperacje-Fordon 2022, warsztaty, spotkania informacyjne, diagnoza lokalnego systemu kultury, ewaluacja projektów, spotkania sieciujące,
- Nowe Współrzędne – Dzielnicowy Dom Kultury – program Terenowy Dom Kultury, dofinansowany w ramach konkursu Narodowego Centrum Kultury – warsztaty, spotkania sieciujące, badania, regionalne

Camp Arty oraz największe i zarazem pierwsze w regionie Forum Praktyków Animacji i Edukacji Kulturowej 2022, siecujące instytucje kultury, oświaty i samorządy; w ramach projektu wraz z 9 partnerami z regionu zorganizowano 48 warsztatów, prezentacji i spotkań informacyjno-siecujących.

- Edukacja senioralna: wykłady dla studentów w ramach Uniwersytetu III Wieku (UTW) Agora Nestora; warsztaty m.in.: wokalne, taneczne, plastyczne, teatralne, zajęcia z medytacji; cotygodniowe zajęcia nordic walking i inne wydarzenia integracyjne; debata i pokaz filmu dokumentalnego *W tym wieku można być szczęśliwym*; koncerty okolicznościowe dla słuchaczy UTW oraz chóru Agora Nestora.
- Radio Kultura
  - blisko 200 wywiadów i rozmów zarówno w studiu radiowym, jak i telefonicznych, emisja ponad 50 reportaży, codzienne audycje poranne (od poniedziałku do piątku) – *Z kawą przy mikrofonie*,
  - cykl Przesłuchane/Obejrzone/Retro (POR) - przedstawienie prawie 300 nowości wydawniczych.
- Projekty partnerskie: IV Festiwal Ukraiński Barwy Muzyki, Europejskie Spotkania, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Protonarodów: Kurdystan. Oblicza trwania, Festiwal Teatralny Sytuacja-Relacja.

Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego

Działalność merytoryczna Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba wystaw stałych	30	22	30	29
czasowych	10	9	11	12
poza muzeum	15	9	14	14
Liczba zwiedzających	5	4	5	3
Liczba wystaw online/liczba wyświetleń	75 969	23 191	47 245	98 224
	–	5/18 882	5/39 676	–

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wystawy prezentowane w Muzeum Okręgowym (MOB):

- ekspozycje stałe:
  - Europejskie Centrum Pieniądza: *Skarb bydgoski część numizmatyczna, Mennica Bydgoska*,
  - Zbiory Archeologiczne: *Na pograniczu Wielkopolski i Pomorza. Bydgoszcz i region u zarania dziejów, W grodzie Bydgosza. Tajemnice życia wczesnośredniowiecznych mieszkańców Bydgoszczy i okolic*,
  - Spichrze nad Brdą: *Od Starego Rynku do Placu Wolności. Spacer ulicami międzywojennej Bydgoszczy*,
  - Dom Leona Wyczółkowskiego: *Twórczość Leona Wyczółkowskiego (1852-1936), Leon Wyczółkowski wystawa biograficzna*,
  - Galeria Sztuki Nowoczesnej – *Galeria Sztuki Nowoczesnej*,
  - Exploseum – *Centrum Techniki Wojennej DAG Fabrik Bromberg*,
  - Gmach Główny: *Jan Stanisławski i uczniowie z kolekcji Wandy i Leonarda Pietraszaków, Obrazy nie-/rzeczywistości: inspiracje i aspiracje*,
  - Apteka pod Łabędziem – *Aptekarstwo bydgoskie (wystawa nowa)*.
- ekspozycje czasowe kontynuowane:
  - Galeria Sztuki Nowoczesnej: *Czterdzieści. Refleksja 40-lecia wprowadzenia stanu wojennego, Od princepski do New Look. Ubioru damskie z kolekcji Adama Leja*,
  - Spichrze nad Brdą: *Przepis na Bydgoszcz. Kulinarne tradycje miasta i regionu, Wymarzone muzeum. Przyprawione tradycjami* – wystawa pokonkursowa.
- ekspozycje czasowe nowe:
  - Gmach Główny: *Tożsamość. 100 lat polskiej architektury, V Międzynarodowe Triennale Grafiki im. L. Wyczółkowskiego „Pomiędzy nami” 2022, Wymarzone muzeum. Na tropie baśni* – wystawa pokonkursowa,

- Dom Leona Wyczółkowskiego: *Portret wewnętrzny. Graficy – mistrzowi na urodziny*,
- Spichrze nad Brdą: *12 minut*,
- Galeria Sztuki Nowoczesnej: *Leon Piesowocoki. Artysta generała Władysława Andersa, Perpetuum pictura. Krzysztof Gliszczyński, Anna Sobol-Wejman i Stanisław Wejman*,
- Bydgoskie Centrum Finansowe: *Kurdystan. Oblicza trwania, Połączeni dziedzictwem* – wystawa posterowa w ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa.
- ekspozycje plenerowe: *Na szlaku TeH2O* – plener przed Europejskim Centrum Pieniądza,
- ekspozycje poza siedzibą muzeum nowe:
  - *Leon Wyczółkowski. Malarstwo, rysunek, grafika* – Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim,
  - *Beksiński - Inspiracje* – Galeria Miejska / Kujawskie Centrum Kultury w Inowrocławiu,
  - *Lloyd Bydgoski* – wystawa posterowa w Domu Kultury Fabryka Lloyd.

W ramach działalności edukacyjnej prowadzone były lekcje i warsztaty muzealne. Pracownicy Muzeum przeprowadzili i koordynowali 177 lekcji, w ramach 45 tematów oraz oprowadzili po wystawach 140 grup zorganizowanych. Muzeum realizowało także prace związane z inwentaryzacją i nadzorem nad zbiorami, a także konserwacją muzealiów, przeglądem konserwatorskim oraz opisem konserwatorskim. W 2022 r. pracownicy MOB przeprowadzili 333 kwerendy i konsultacje, zanotowano 920 odwiedzin w czytelni, 315 wypożyczeń z Biblioteki. Prowadzona była też działalność naukowa, w ramach której brano udział w projektach badawczych, w sesjach i konferencjach naukowych oraz prowadzono badania własne.

Ponadto Muzeum było organizatorem różnorodnych wydarzeń kulturalnych i działań m.in.:

- Tematyczne Spacer Historyczne: *Śladami bydgoskiego dziedzictwa kulinarnego; Okupacyjna Bydgoszcz; Śladami żydowskich mieszkańców Bydgoszczy; Modernizm-funkcjonalizm-styl okrętowy, czyli architektura międzywojennej Bydgoszczy; Lekki z naturalnej apteki – lecznicze rośliny wokół nas; Bydgoskimi śladami Rejewskiego; Tajemnice staropolskiej Bydgoszczy; Ora et Labora. Zakonnicy w dawnej Bydgoszczy; 148 lat. Polacy w niemieckiej Bydgoszczy; Od Sielanki do wyścigów konnych. Co zostało, a co zniknęło z ulic naszego miasta; Drzewa leczą – śródmiejskie pomniki przyrody; Tajemnice Wyspy Młyńskiej; Flora i fauna Starego Kanalu Bydgoskiego; Prezydenci Bydgoszczy w II Rzeczypospolitej; Bydgoskie nekropolie. Śladem mogli zasłużonych bydgoszczan,*
- pikniki plenerowe: *ESKAPADA – Poznaj swój region z przewodnikiem; Urodziny Leona Wyczółkowskiego*,
- imprezy dla dzieci: *Gzuby małe i duże, czyli Dzień Dziecka w Muzeum!; Wakacyjne Samograje; Wakacyjna Strefa Wolnego Czasu; Ferie w Muzeum: Warsztaty kulinarne*,
- udział w Międzynarodowych Targach Turystyki „W Stronę Słońca” w Opolu oraz Targach Turystyki „Atrakcje Regionów” w Chorzowie,
- cykle wykładów i spotkań: *Ona i kultura; Historia medycyny dla dociekliwych; Daleki Wschód bliżej nas; Poznajmy naszych sąsiadów; Literatura w Muzeum; Urodziny Leona, naszego Patrona; Typografia w Muzeum; Wykłady do wystawy; Bydgoszcz dla dociekliwych; Bohaterowie naszych ulic; Psyche znaczą mózg; Z Oskarem Kolbergiem pod rękę; Piernikalia; Psychoedukacja w Muzeum; Kaligrafia w Muzeum*,
- wydarzenia: Europejska Noc Muzeów; Ster na Bydgoszcz; Muzealna majówka z kulturą i sztuką; EtnoMOB – Ogólnopolski Dzień Etnografii, Etnologii i Antropologii Kulturowej; Polska Zobacz Więcej – Weekend za pół ceny; Niedziela w Muzeum,
- Exploseum inaczej – sezonowa trasa alternatywna,
- Europejskie Dni Dziedzictwa w MOB: *Korzenie – Wspólnie budujemy Bydgoszcz* – spotkanie integracyjne dla mieszkańców i sympatyków Bydgoszczy, *Połączeni dziedzictwem* – wystawa posterowa,
- warsztaty: *Amor w mózdzierzu, Aromatyczna Bydgoszcz, Dziecięce Graffiti* – zajęcia rewalidacyjne dla osób z Zespołem Downa i ich rodzin, *Warsztaty metodyczne dla nauczycieli, Zielona Bydgoszcz* – warsztaty

w ramach „Seniorady”, *Wiosenne Inspiracje* i *Choinki czas* – warsztaty rodzinne, *Zielona Apteka – Dawny Ogród Apteczny*; *Exploczwartki* – wakacyjne warsztaty w leśnej scenerii Exploseum, *Świat do góry nogami* – zajęcia tworzenia makiet, *Plenerowe Święto Papieru*.

Zakupy i pozyskiwanie muzealiów Muzeum Okręgowego

Lata	Zakupy		Dary i przekazania		Pozyskania własne
	liczba	wartość zł	liczba	wartość zł	liczba
2019	298	307 555	334	186 907	451
2020	250	111 782	1 277	74 249	–
2021	11	4 794	714	1 583 485	–
2022	154	341 812	524	134 184	–

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Galeria Miejska bwa

Wstęp do Galerii jest bezpłatny.

Działalność merytoryczna Galerii Miejskiej bwa

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022*
Liczba wystaw	28	25	28	29
Liczba warsztatów	66	37	38	55
Liczba wydarzeń kulturalnych	41	45	59	35
Liczba zwiedzających	32 940	7 430	16 702	20 670
Liczba wydarzeń online/liczba wyświetleń	–	50/336 004	31/221 081	–

*od lipca do listopada 2022 r. trwały prace budowlane na fasadzie budynku przy ul. Gdańskiej 20; w tym czasie Galeria działała w mniejszym wymiarze godzin (15-20 / 16-20) oraz odwołane zostały wszystkie warsztaty i spotkania odbywające się zwyczajowo we wcześniejszych godzinach.

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Do najważniejszych przedsięwzięć artystycznych Galerii Miejskiej bwa w 2022 r. zaliczyć można:

- wystawy w gmachu głównym: *Stan zawieszenia w samym środku niczego* – J. Hejnowicz (instalacje); *Nad morzem mgieł* – S. Baj i R. Borcz (malarstwo); wystawy prezentujące prace dyplomowe studentów Politechniki Bydgoskiej kierunku Wzornictwo oraz Architektura Wnętrz; *Woal* – M. Karpińska (malarstwo, tkaniny, instalacja); *Po-za czasem i kanonem* – wystawa pedagogów Liceum Plastycznego im. L. Wyczółkowskiego; *Bajka* – M. Szpaczyński, K. Maniak (fotografia, obiekty, video); *Jesteśmy wśród was* – wystawa prac warsztatowych uczniów klas specjalnych Zespołu Szkół nr 29; *Great Patriotic. Celina Kanunnikava, Hanna Shumska, Vitalii Shupliak, Endre Tót* – wystawa konfrontująca prace i postawy młodego pokolenia artystów związanych z Ukrainą i Białorusią, z dziełami Endre Tóta; *Tania Bohuslavskaya. Potrzebuję czasu i przeszerzenia na płacz* (rezydencja artystyczna); *Karuzela* – warsztaty Dziecko na warsztat (wystawa dla dzieci); *Joanna Rajkowska. Rhizopolis* – instalacja zrealizowana w ramach Festiwalu OKO NIGDY NIE ŚPI; *Elwira Sztetner. Ćwiczenia z empatii; Wszystko jest historią pewnej miłości; V Ogólnopolski Konkurs Malarski im. Leona Wyczółkowskiego* – wystawa pokonkursowa; *Adam Witkowski. adamwitkowski_obrazy* – wystawa w ramach 11. Fonomo Music & Film Festival Bydgoszcz, Pomorze i Kujawy 2022; *Marginalia* – Marcin Kędziński, Jacek Sztuka, Agnieszka Wielewska,
- wystawy w Galerii ul. Gdańska 3: *Sprawa domowa* – Z. Kiepuszewska (wystawy również poza Galerią w Filharmonii Kaszubskiej, Wejherowo oraz w ramach 8.VINTAGE PHOTO FESTIVAL); *Niemalowanie. Krajobraz i tusz* – A. Józwiak; *Proces eksperymentu* – A. Szwed; *Lubię ekspresjonizm* – J. Gordon; *Modus Pansamondi* – G. Kozera (rezydencja artystyczna); *Pracownia* – Kamila i Nikodem Szpunar; *De facto – jutro będzie lepiej* – S. Stasiulewicz,

- wystawy poza Galerią: *Jerzy Puciata* – wystawa towarzyszyła odsłonięciu tablicy pamiątkowej dedykowanej artyście – Robotnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa JEDNOŚĆ, Bydgoszcz; *Prace/fotografie Zofii Kiepuszewskiej* w ramach wystawy FOTOGRAFIKA; *Fotografia artystyczna w Polsce 1927-1978*, Muzeum Fotografii, Kraków,
- imprezy – warsztaty: *Dziecko na warsztat* – 18 warsztatów dla przedszkoli i szkół podstawowych; *Sztuka w samo południe* – 9 warsztatów dla seniorów; 28 różnych, dodatkowych warsztatów,
- pozostałe realizacje artystyczne: Noc Muzeów; Performance Mikołaja Szpaczyńskiego 20 METRÓW; Działanie w ramach konferencji *Sztuka edukacji. Alfabet sztuki* współorganizowanej z Narodową Galerią Sztuki ZACHĘTA; premierowy pokaz filmu Joanny Rajkowskiej *Night Herons/Ślepowrony* i spotkanie z reżyserką oraz prezentacja performance Andrew Dixon *Echa Drzew Przyszłości* w ramach Festiwalu Oko Nigdy Nie Śpi Kujawsko-Pomorskie; Emilia Biskupik & Ola Koziół. Performance,
- inne m.in.: *Biblioteki bez granic. Zbiórka książek dla uchodźców i migrantek*; *Metropolia za pół ceny*; *Weekend Seniora z Kulturą* – wydarzenie koordynowane przez MKiDN; wykłady z cyklu *Akademia Sztuki*.

Ponadto Galeria Miejska bwa utrzymuje i konserwuje rzeźby w mieście: rzeźba w przestrzeni miasta *Linoskoczek*; rzeźby wolnostojące: *Wędrowiec*, *Runda I*, formy przestrzenne: płyta kamienna *Nieznanemu Artyście*, *Krzęsta*, *Drzewo Pinokio*, 1:2.

Teatr Polski im. Hieronima Konieczki

Działalność merytoryczna Teatru Polskiego

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba premier	6	2	5	7
Liczba spektakli	229	74	107	108
Liczba wydarzeń kulturalnych	55	24	14	15
Liczba widzów	38 255	11 028	6 950	6 428
Liczba wydarzeń online/liczba wyświetleń	–	22/3 179	29/1 314	0

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Do najważniejszych przedsięwzięć artystycznych Teatru Polskiego w 2022 r. zaliczyć można:

- spektakle premierowe: *Nic o nas bez nas* w reż. D. Tavadze; *Czerwony Kapturek* w reż. W. Farugi; *Kierunek zwiedzania* w reż. A. Bielewicz; *Oficerki. O policji. Fantazja oparta na faktach* w reż. A. Smolar; *Srebrny glob* w reż. M. Buszewicza; *Ameryka* w reż. J. Holewińskiej; *F***ing in Brussels* w reż. M. Ilyinychyka (premiery w ramach Festiwalu Prapremier 2022. OŚWIECENIE),
- pozostałe spektakle:
Duża Scena: *Przemiany*, reż. M. Borczuch (od marca 2022 r. Duża Scena TPB jest wyłączona z użytkowania, w związku z trwającym remontem budynku przy al. Mickiewicza),
Mała Scena: *Ameryka*, reż. J. Holewińska; *Czerwony Kapturek*, reż. W. Faruga; *Katyń. Teoria barw*, reż. W. Faruga; *Maszyna*, reż. J. Szelc; *Motyle*, reż. E. Piech; *Oficerki. O policji. Fantazja oparta na faktach*, reż. A. Smolar; *Pchła Szachrajka*, reż. Ł. Gajdzis; *Plastusiowy pamiętnik*, reż. L. Frankiewicz; *Ptak*, reż. M. Drab,
- spektakle grane poza siedzibą: *Ach, jeżeli przyjdę dać, tak okrutne, moje ostatnie pożegnanie*, reż. K. Hartung-Wójciak; *Kierunek zwiedzania* reż. A. Bielewicz; *Mleko*, reż. P. Łysak; *Nic o nas bez nas*, reż. D. Tavadze; *Oficerki. O policji. Fantazja oparta na faktach*, reż. A. Smolar (w siedzibie koproducenta – Komuna/Warszawa); *Przemiany*, reż. M. Borczuch (w siedzibie koproducenta – Teatr STUDIO w Warszawie); *Srebrny glob*, reż. M. Buszewicz; *Twarzą w twarz*, reż. M. Kleczewska (w siedzibie koproducenta – Teatr Powszechny w Warszawie),
- spektakle gościnne/wymiany: *Jestem. Tylko. Ja* – teatr niebopiekło; Międzynarodowy Festiwal Teatralny Sytuacje/Relacje: *Jestem. Tylko. Ja*. – Teatr niebopiekło; *Heartburn* – Cosmino Production; *Ghost Dance* – Teatr

Brama; Spektakl Dyplomowy studentów III roku wydziału wokalnno-aktorskiego Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego – *Zapisane w ścianach*, reż. M. Witkowska,

▪ spektakle wyjazdowe: Festiwal Nowe Epifanie – *Kierunek zwiedzania*, reż. A. Bielewicz; 56. Przegląd Teatrów Małych Form KONTRAPUNKT 2022 oraz Festiwal INTERPRETACJE w Katowicach – *Maszyna*, reż. J. Szelc; Międzynarodowy Festiwal Teatralny KONTAKT, Festiwal Literacki PRZECZYTANI oraz Festiwal Boska Komedia w Krakowie – *Życie na wypadek wojny*, reż. U. Kijak; Konfrontacje Teatralne w Lublinie – *Oficerki. O policji. Fantazja oparta na faktach*, reż. A. Smolar; Forum Młodej Reżyserii w Krakowie – *Kierunek zwiedzania*, reż. A. Bielewicz,

▪ Festiwal Prapremier 2022. OŚWIECENIE: temat 21. Edycji Festiwalu to próba reakcji na aktualne, toczące się w Polsce i na świecie dyskusje o tzw. kryzysie oświeceniowych wartości; w trakcie Festiwalu zaprezentowano łącznie 22 wydarzenia kulturalne, wśród których znalazły się: prezentacje spektakli i projektów rezydencyjnych, prezentacje szkiców scenicznych, spotkania z twórcami, debata oraz gala finałowa Festiwalu i AURORY.

W 2022 r. Teatr Polski w ramach Festiwalu Prapremier ogłosił open call do drugiej edycji AURORY. Nagrody Dramaturgicznej Miasta Bydgoszczy przyznawanej za wybitny dramat współczesny. Laureatką AURORY 2022 została rumuńska autorka Elise Wilk za sztukę *Zniknięcie*.

▪ projekty artystyczne: *1981. Nowy wspaniały kraj*, reż. W. Faruga (koprodukcja: Polski Ośrodek ASSITEJ, Teatr Ochoty, Dom Spotkań z Historią, Teatr Polski w Bydgoszczy) – spektakl z okazji 40. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce; *Mój sztandar zasikał kotek*, reż. K. Hartung-Wójciak – czytanie performatywne zorganizowane przez Teatr Polski i MCK na rzecz pomocy humanitarnej Ukrainie; *Antoniusz* – spektakl K. Łysonia w ramach rezydencji artystycznej w Teatrze Polskim, prezentacja spektaklu odbyła się podczas 26. Edycji Festiwalu Szekspirowskiego w Gdańsku; *Życie na wypadek wojny*, reż. U. Kijak, interdyscyplinarny projekt stworzony przez ukraińskie artystki, które uciekły przed wojną (Teatr im. W. Horzycy w Toruniu, Teatr Polski w Bydgoszczy, Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy),

▪ projekty edukacyjne: *Oficerowie i Robotnicy* – pokazy spektaklu „Katyń. Teoria barw” w reż. W. Farugi i „Nic o nas bez nas” w reż. D. Tavadze oraz debata „Odzyskiwanie historii”; *Rozmówki w ruchu/ Розмовник на ходы* – półkolonie dla polskich i ukraińskich dzieci, w ramach programu „Lato w Teatrze” Instytutu Teatralnego im. Z. Raszewskiego, które poprzez działania artystyczne uczyły się języków,

▪ inne działania, współorganizacja m.in.:

– program rezydencji artystycznych dla uchodźczyń z Ukrainy – w 2022 r. rezydentkami Teatru (przy wsparciu Miasta Bydgoszczy oraz Instytutu Teatralnego im. Z. Raszewskiego) były: aktorka Zhenia Doliak oraz dramatopisarka, finalistka AURORY 2021 Lena Laguszonkova,

– Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu (organizator Młyny Rothera),

– Europejska Noc Muzeów,

– XVI Bydgoski Trójkąt Literacki – organizacja warsztatów teatralnych; Forum Przyszłości Kultury (organizator Teatr Powszechny w Warszawie, realizacja MCK),

– spektakl *Duży Książę* w reż. E. Makohona i W. Farugi inspirowany słynną opowieścią Antoine'a de Saint-Exupéry'ego prezentacja na Rynku Głównym w Krakowie (współpraca Teatr KTO, Teatru Polskiego oraz Muzeum Inżynierii i Techniki w Krakowie),

– współpraca ze stowarzyszeniem Stan Równości oraz fundacją „Różowa Skrzyneczka”,

– oferta preferencyjnych cen biletów podmiotom takim jak: Fundacja EMIC, Piecza Zastępcza przy MOPS, Chorągiew Kujawsko-Pomorska ZHP, HUFIEC Bydgoszcz oraz Orkiestra Kujawia.

Zdobyte nagrody i wyróżnienia Teatru Polskiego:

– Nagroda im. Kazimierza Krzanowskiego dla Sary Celler-Jeziarskiej za rolę w spektaklu *Maszyna* w reż. J. Szelc – 56. Przegląd Teatrów Małych Form KONTRAPUNKT 2022,

- Wyróżnienie jury dla Aleksandry Bielewicz za reżyserię spektaklu *Kierunek zwiedzania* na Forum Młodej Reżyserii w Krakowie,
- Nagroda publiczności dla Jagody Szelc za reżyserię spektaklu *Maszyna* na Festiwalu INTERPRETACJE w Katowicach,
- Nagroda Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru dla Małgorzaty Trofimiuk i Artura Ekwińskiego,
- Stypendium Artystyczne Prezydenta Miasta Bydgoszczy dla Damiana Kwiatkowskiego, przyznane z okazji 676. rocznicy nadania praw miejskich Bydgoszczy.

Teatr Kameralny

Teatr prowadzi działalność od 2019 r., a od października 2021 r. posiada swoją siedzibę. W marcu 2022 r., polską prapremierą spektaklu „Matylda”, Teatr oficjalnie otworzył się dla widzów. Do końca 2022 r. trwało doposażanie budynku przy ul. Grodzkiej 14-16.

Działalność merytoryczna Teatru Kameralnego

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba premier	1	7	5
Liczba spektakli	2	53	123
Liczba wydarzeń kulturalnych	29	19	39
Liczba widzów	626	3 689	16 117
Liczba wydarzeń online/ Liczba wyświetleń, w tym słuchowisk radiowych	9/15 854	11/2 261	–

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Do przedsięwzięć artystycznych Teatru Kameralnego w 2022 r. należą:

- spektakle premierowe: *Matylda – musical* Dennisa Kelly’ego i Tim’a Minchin’a na podstawie powieści Rolda Dahl’a „Matilda”, reż. J. Mikołajczyk; *WAG. Żona i dziewczyna piłkarza*, reż. M. Henke; *Opowieści z Narni* według C.S. Lewis’a, reż. G. Gietzky; *Rozplątanie tęczy* spektakl autorski dla tzw. najniżów (dzieci w wieku 0-3), reż. A. Czekerda; *Trzy świnki i przyjaciele* Szymona Jachimka, reż. W. Wolański,
- działania edukacyjne: cykl *Detektyw Pozytywka - Spacer po Teatrze*; *Detektyw w Muzeum – Explozeum* oraz *Spacer z Detektywem po zabytkach*, które zniknęły z mapy Bydgoszczy; cykl *Kameralne Zakamarki* czyli spacer po Teatrze; projekt *Kooperacje Fordon*, realizowany przez MCK; warsztaty świąteczne dla dzieci; warsztaty dla grup szkolnych nawiązujące tematycznie do problematyki podejmowanej w spektaklach m.in. *Dziewczynka z herbacianych pól*, *Te sprawy*, *Nowe szaty Tindielli*, *Nina i Paul*,
- inne działania:
  - 2 spektakle: *Mamy problem. Monodram macierzyński*, reż. J. Ehrlich; *Takie tam*, reż. A. Płoszajska w ramach Sceny Prezentacje (scena dorosłego widza),
  - film dokumentalny *Tu był i... będzie Teatr* w ramach programu Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. R. Dmowskiego i I. J. Paderewskiego,
  - Lato w Teatrze. Półkolonie w budynku Teatru Kameralnego. Do udziału zaproszono dzieci polskie i ukraińskie w wieku 10-14 lat. Zajęcia koncentrowały się wokół tematu wody, a szczególnie rzeki. Projekt dofinansowany przez Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego,
  - wystawa *Zjawiska Teatralne w przestrzeni teatralnej i nie teatralnej* organizowana we współpracy z Uniwersytetem Artystycznym im. M. Abakanowicz w Poznaniu,
  - *Larpy Mickiewiczowskie* – projekt dofinansowany z MKiDN pt.: „Ballady i Romanse”,
  - dwutygodniowe warsztaty dla dzieci z Ukrainy w wieku 8-14 lat (dofinansowanie z Narodowego Centrum Kultury),

- pokazy spektaklu *Te sprawy* w ramach programu Teatr Polska realizowanego przez Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego (dofinansowanie z MKiDN) zaprezentowano 10 spektakli w małych miejscowościach i Ośrodkach Kultury w całej Polsce,
- XXVII Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek „Spotkania” organizowany przez Teatr Baj Pomorski w Toruniu – w części konkursowej zaprezentowano spektakl *Te sprawy* w reż. T. Kaczorowskiego,
- warsztaty Impro przeznaczone dla młodzieży i dorosłych. Na stałe w repertuarze Teatru pojawił się Recital Szymona Jachimka *Z dala od tonacji*.

Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera

Instytucja rozpoczęła działalność pod koniec 2019 r. pod nazwą Park Kultury.

Działalność merytoryczna Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba imprez m.in. spotkania, warsztaty, prelekcje, wydarzenia, wprowadzania z przewodnikiem	–	98	236
Liczba wystaw	–	–	19
Liczba pozostałych realizacji m.in. wydarzeń artystycznych, edukacyjnych realizowanych we współpracy/partnerstwie z zewnętrznymi organizatorami	–	36	130
Liczba widzów/zwiedzających	–	31 920	255 640
Liczba wydarzeń online/liczba wyświetleń	–	12/435	10/2 200

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Działalność programowa w Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera w 2022 r. była podzielona na 3 obszary tematyczne: program Spichrza Zbożowego, Młyny Rothera i Spichrza Mącznego. Podział ten wynikał z wymogów realizacji projektów dofinansowanych ze środków UE oraz dominujących funkcji obiektów wchodzących w skład kompleksu Młyny Rothera. Zadania realizowane w Spichrzu Zbożowym skupiają się wokół kultury, w Młynie Rothera – wokół nauki, a w Spichrzu Mącznym – wokół edukacji.

▪ **Program Spichrza Zbożowego**

- wystawa stała „Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką”,
- działania edukacyjne, animacyjne wokół wystawy, oferta zwiedzania, spotkania i dyskusje, spacer z przewodnikiem zorganizowane w ramach wydarzenia Ster na Bydgoszcz,
- *Wywiad rzeka. Archiwum Bydgoskich Historii* – projekt tworzenia archiwum społecznego Bydgoszczy, w ramach którego mieszkańcy mogą dzielić się swoimi wspomnieniami, historiami i fotografiami związanymi z miastem i historią lokalną, ale też ukazującymi relacje sąsiedzkie, rodzinne i przyjacielskie; w ramach projektu zorganizowano szereg aktywności m.in.: warsztaty, spotkania czy *Młyński rozmownik / МЛИНОВИЙ РОЗМОВНИК / Mill talks*,
- *Pełno ich nigdzie. Przywracanie pamięci o polskich Żydach w przestrzeni miejskiej* – wystawa plenerowa Muzeum POLIN prezentująca wybór ok. 30 murali wraz z cyklem wydarzeń towarzyszących,
- Hub Kreatywny – przestrzeń nawiązywania współpracy, podnoszenia kompetencji; w 2022 r. przeprowadzono cykl rozmów o kulturze, cykl rozmów o sercu miasta oraz Europejski Dzień Sąsiadki i Sąsiada *Rozgość się*,
- kawiarnia społeczna *Nowe Miejsce* – wielokulturowe miejsce spotkań tworzące przestrzeń do dialogu społecznego, z kawiarni mogą korzystać zarówno lokalne stowarzyszenia, jak i fundacje wspierające osoby w kryzysie uchodźczym,

- *Program Współpracy Młyny – Kultura* – program obejmował udostępnianie zasobów i przestrzeni różnym typom organizacji i w różnych formach, wsparcie dla nowych organizacji oraz działania adresowane bezpośrednio do młodzieży – zrealizowano 60 działań wspólnych i 12 wystaw,
- pomoc Ukrainie – Centrum użyczyło przestrzeni do prowadzenia działań pomocowych i nawiązało współpracę ze Stowarzyszeniem My Też, Fundacją EMIC, Stowarzyszeniem ROZKWIT oraz Słowińską Pracownią Kultury i Dialogu SLAVOS,
- *Bydgoskie Dni Projektowe* – miejski festiwal poświęcony polskiej myśli projektowej i celebrowaniu współtwórczej przestrzeni dobrego bycia; w ramach wydarzenia zostały zaprezentowane 3 wystawy pułkowe Dizajn na wynos, którym towarzyszyły warsztaty, Strefa Partnerów oraz trzydniowy konkurs Design Challenge.

▪ Program Młynu Rothera

- wystawa stała w Młynie Rothera – działania przygotowawcze i inauguracyjne wokół oferty edukacyjnej wystawy, której celem jest popularyzacja nauki w kontekście dziedzictwa przemysłowego Bydgoszczy; otwarcie wystawy stałej w Młynie Rothera planowane jest w 2023 r.,
- Kodowanie: międzypokoleniowy piknik z okazji 117. rocznicy urodzin M. Rejewskiego, w tym wystawa przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Bydgoszczy; szereg aktywności nawiązujących do 90. rocznicy złamania szyfru Enigmy: wykłady, warsztaty, oprowadzanie po wystawie, etiuda nowocyrkowa inspirowana życiem M. Rejewskiego,
- popularyzacja nauki i dziedzictwa: spotkania autorskie; udział w Bydgoskim Festiwalu Nauki; organizacja cyklu wydarzeń: *Porozmawiajmy o Śmierci*; *Festiwal Filozofii* – cykl wydarzeń, na które składały się wykładokoncerty, wykłady, performance i debata oksfordzka dla uczniów bydgoskich liceów.

▪ Program Spichrza Mącznego

- przestrzeń edukacji – program działań edukacyjno-warsztatowych, w tym w oparciu o eksperyment, metody interaktywne, nowe technologie w nauczaniu realizowany w ramach GPR; w 2022 r. zrealizowano: *Miejskie Lato* – seria wydarzeń weekendowych; warsztaty oraz spotkania dla dzieci i młodzieży; pokazy popularnonaukowe; wydarzenie *KOMPOT – Kulturalne Opowieści Miejskich Praktyk oraz Tradycji*; Europejska Noc Muzeów, TeHoFest 2022, Dzień Dziecka,
- Centrum Wiedzy o Mózgu: wykład dr. Marka Jurgowiaka *Czy mózg może się starzeć zdrowo?*; wykład z pokazem interaktywnej instalacji – „Niesłyszalna muzyka fal mózgowych”.

Ponadto realizowane były działania:

- *Chleb nasz powszedni. Tradycje kulinarne Pomorza i Kujaw* – piknik popularnonaukowy zorganizowany we współpracy z Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy w Toruniu, m.in.: pokazy kuchni molekularnej; warsztaty chlebowe Młynów Rothera; atrakcje na stanowiskach edukacyjnych przygotowanych przez wystawców: „Ile może małe ziółko?” – Akademia Natury, „Słowo o pszczołach” – WSG, „Rosnąć jak na drożdżach” – Fundacja Profesora Ciekawskiego, „Bakterie, ziemniaki i pradawne ziarna” – Politechnika Bydgoska, „Kuchnia roślinna” – Fundacja Zdrowego Życia,
- *Kultura bez barier* – Centrum otrzymało grant w wysokości 69 650 zł z projektu realizowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z PO WER 2014-2020.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna

Stan organizacyjny Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej (WiMBP)

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Placówki biblioteczne:	27	25	24	23
Biblioteka Główna	1	1	1	1

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Filie dla dorosłych	6	4	4	3
Filie dla dzieci	2	2	2	2
Filie ogólne	18	18	17	17
Zbiory biblioteczne:	1 007 501	979 264	988 477	987 822
Książki	873 861	842 851	848 951	845 667
Czasopisma	63 289	64 101	64 727	65 127
Zbiory specjalne	70 351	72 312	74 799	77 028

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Stan organizacyjny Biblioteki uległ zmianie w 2022 r. Zlikwidowana została Filia Nr 25 dla dorosłych i dla dzieci przy ul. Jeżewskiej 6. Natomiast Filia Nr 10 dla dorosłych i dla dzieci zmieniła lokalizację z ul. Noakowskiego 4 na ul. L. Kaczyńskiego 35.

Zakupy książek w WiMBP

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba wptywów	24 476	26 219	31 434	33 331
Liczba zakupów ogółem	13 725	13 622	20 772	26 110
Wartość ogółem w zł	396 445	402 002	614 574	758 578

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. nastąpił wzrost, w stosunku do dwóch pierwszych lat pandemii, poziomu czytelnictwa.

Poziom czytelnictwa

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Czytelnicy zarejestrowani w wypożyczalniach	44 624	36 346	34 683	38 255
Wypożyczenia na zewnątrz	781 611	571 998	724 521	781 960
Książki i czasopisma udostępnione na miejscu	64 421	32 099	28 569	40 347

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. w Bibliotece Głównej oraz w filiach zrealizowano 2 327 wydarzeń kulturalnych, w których uczestniczyły 41 834 osoby. Wśród organizowanych wydarzeń odbyły się: spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, zajęcia edukacyjne, zajęcia plastyczne, koncerty, przedstawienia teatralne, wystawy oraz głośne czytanie. Do najważniejszych przedsięwzięć artystycznych WiMBP zaliczyć można:

- *XI Festiwal Książki Obrazkowej dla Dzieci LiterObrazki* – festiwal, który na stałe wpisał się w kalendarz wydarzeń kulturalnych Bydgoszczy; w programie znalazły się m.in. takie wydarzenia jak: konkursy, spotkania autorskie, warsztaty plastyczne, spektakle, wystawy, kiermasz książek; ogółem w ramach Festiwalu zorganizowano 78 imprez, w których udział wzięły 4 132 osoby,
- II Ogólnopolski Konkurs Literacki im. W. Dobaczewskiej *Na chwałę słońca*,
- Tydzień Bibliotek „*Biblioteka – świat w jednym miejscu*”,
- *Bydgoskie środy literackie* – cykl spotkań z bydgoskimi twórcami,
- *XVI Bydgoski Trójkąt Literacki*,
- *Narodowe czytanie*,
- *PROJEKTOR* – klub filmowy klasyki kina polskiego i światowego prezentowanych na bibliotecznym strychu,
- *Dyskusyjne Kluby Książki*,
- *Program ProKultura*,
- *Pokój zagadek*,
- *Poszerzenie pola dźwięku* – festiwal,
- *Letnia akademia recyklingu w bibliotece u Bełzy*,

- *Długi spacer* – święto ulicy Długiej,
- *Krypto(gram) Enigmy* – gra mobilna,
- spotkania autorskie, wystawy w formie tradycyjnej oraz online, koncerty, prelekcje, warsztaty.

Prowadzone były lekcje biblioteczne, celem zapoznania uczniów z działalnością biblioteki, posiadanymi zbiorami i zasadami korzystania. W 2022 r. przeprowadzono 330 lekcji bibliotecznych, w których uczestniczyło 5 286 osób (w tym 12 w ramach lekcji wyjazdowych do szkół – *Wędrujący katalog*). W ramach działalności edukacyjnej odbywały się także szkolenia dla seniorów, praktyki studenckie, staże oraz wolontariat. Biblioteka prowadziła też działalność wydawniczą: almanach II Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Wandy Dobaczewskiej „Na chwałę słońca”, *Bibliografia województwa kujawsko-pomorskiego*, *Bibliotekarz kujawsko-pomorski*, *Kalendarium na rok 2023* oraz newsletter.

Dostęp do książki elektronicznej odbywa się w WiMBP poprzez platformy:

- ACADEMICA – Biblioteka udostępnia zasoby cyfrowe Biblioteki Narodowej. W 2022 r. skorzystało 87 osób, udostępniono 248 publikacji,
- IBUK Libra – WiMBP wraz z bibliotekami z podregionu bydgoskiego i podregionu toruńskiego tworząc konsorcjum 18 bibliotek, wykupiła dostęp do elektronicznych wersji publikacji udostępnionych przez PWN w systemie ibuk.pl. W 2022 r. czytelnicy WiMBP wchodzili na portal 2 759 razy pobierając 8 870 stron,
- LEGIMI – WiMBP wraz z innymi bibliotekami wspólnie opłacała dostęp do platformy. W 2022 r. w Legimi było zarejestrowanych 1 401 użytkowników, czytelnikom WiMBP wydano 9 894 kody dostępu. Czytelnicy pobrali, na swoje urządzenia mobilne, 82 459 darmowych e-booków, audiobooków i synchrobooków.

Wspieranie nowatorskich inicjatyw organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów nieinstytucjonalnych działających na rzecz rozwoju oferty kulturalnej miasta

W Bydgoszczy funkcjonuje w formie stowarzyszeń lub fundacji blisko 210 organizacji pozarządowych, których statut przewiduje możliwość prowadzenia działalności kulturalnej. Reprezentują one różnorodne dziedziny sztuki, edukacji kulturalnej, współpracy międzynarodowej, animacji społecznej oraz organizatorów przedsięwzięć z zakresu muzyki, plastyki, teatru, filmu i literatury. Miasto doceniając społeczne zaangażowanie przedstawicieli organizacji pozarządowych podejmuje różnorodne formy współpracy, obejmujące wsparcie finansowe, jak również przyznając prawo do wpływania na podejmowane przez samorząd decyzje w sferze polityki kulturalnej. Przedstawiciele tych organizacji mają możliwość współpracy przy opracowywaniu treści aktów prawa miejscowego oraz innych dokumentów regulujących tematykę działalności kulturalnej. Corocznie z budżetu Miasta wspierane są przedsięwzięcia inicjowane przez bydgoskie środowiska twórcze. Najczęstszą formą wsparcia są dotacje udzielane w trybie otwartych konkursów ofert o charakterze tematycznym.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba dofinansowanych przedsięwzięć	68	49	51	53
Liczba dofinansowanych podmiotów	42	34	41	37
Kwota wykorzystanej dotacji (w złotych)	2 402 734	1 581 990	1 765 000	2 556 000

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. zrealizowano cztery konkursy ofert:

- Realizacja projektów i przedsięwzięć artystycznych wzmacniających lokalny kapitał kulturowy Bydgoszczy – pozytywnie rozpatrzono 26 wniosków z 79 złożonych, wsparcie finansowe otrzymały m.in.: *Festiwal Fontanna Muzyki Bydgoszcz 2022*; *Bydgoska scena barokowa*; *Bydgoskie Chóry. Mecenat i promocja twórczości*; *Wystawa "Archiwum pięknej miłości" i koncert w katedrze Św. Mikołaja i Marcina w Bydgoszczy*,
- Realizacja projektów dokumentacyjnych oraz wydawniczych – pozytywnie rozpatrzono 16 wniosków

z 29 złożonych, wsparcie finansowe otrzymały m.in.: *Kalendarz Bydgoski 2023*; *Magiczna Bydgoszcz – legendy i baśnie wierszem pisane*; wydawanie w 2022 r. *Kwartalnika o Nowej Kulturze "Fabularie"*; *Bydgoszcz przez dziurkę od klucza*

oraz dwa na realizację zadań w latach 2022-2025:

- Realizacja projektów i przedsięwzięć artystycznych o znaczeniu promocyjnym dla miasta Bydgoszczy, dofinansowano realizację 10 projektów. Kwota dotacji przekazanych w 2022 r. wyniosła 1,6 mln zł, dzięki którym wsparcie finansowe otrzymały m.in.: *Vintage Photo Festiwal – Międzynarodowy Festiwal Miłośników Fotografii Analogowej*; *Magiczny Festiwal Świata Baśni i Bajek „Pozytywka”*; *Przeźrocza Festiwal Filmowy*; *Festiwal Muzyki Kameralnej Muzyka u Źródeł*,
- Prowadzenie Muzeum Kanału Bydgoskiego im. Sebastiana Malinowskiego w budynku przy ul. Staroszkolnej 10 w Bydgoszczy, dotację otrzymało Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Kanału Bydgoskiego. Wsparcie finansowe w 2022 r. na zadanie *Kultura nad Kanałem – prowadzenie Muzeum Kanału Bydgoskiego* wyniosło 80 tys. zł.

Otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w 2022 r.

Nazwa konkursu	Liczba zadań wybranych do realizacji	Kwota przyznanych dotacji na 2022 r. w zł	Liczba zadań zrealizowanych	Kwota dotacji rozliczonych za 2022 r. w zł
Realizacja projektów i przedsięwzięć artystycznych tworzących ofertę kulturalną Bydgoszczy	26	741 000	24	686 000
Realizacja projektów dokumentacyjnych oraz wydawniczych	16	250 000	15	235 000
Realizacja cyklicznych projektów i przedsięwzięć artystycznych o znaczeniu promocyjnym dla miasta Bydgoszczy (lata 2022-2025)	10	1 555 000	10	1 555 000
Prowadzenie Muzeum Kanału Bydgoskiego im. Sebastiana Malinowskiego w budynku przy ul. Staroszkolnej 10 w Bydgoszczy	1	80 000	1	80 000
Ogółem	53	2 626 000	50	2 556 000

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

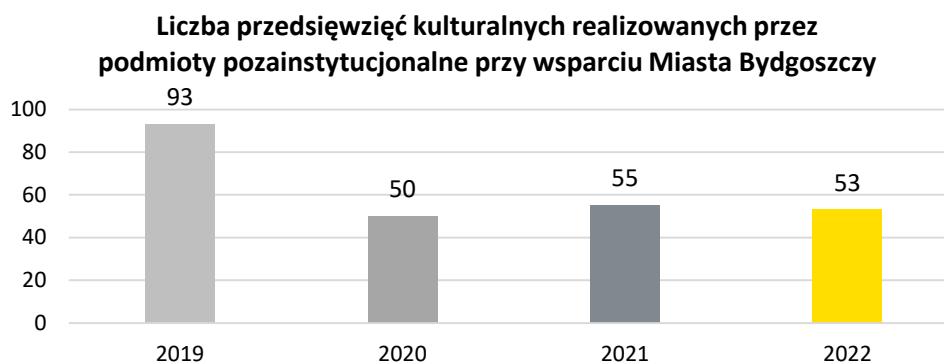
Kolejną formą wspierania realizacji zadań publicznych z zakresu kultury były tzw. "małe granty", w których dotacja ze strony Miasta nie przekracza jednorazowo kwoty 10 tys. zł, a czas realizacji nie jest dłuższy niż 90 dni. W 2022 r. dofinansowano 3 przedsięwzięcia na łączną kwotę 9 998 zł: Bydgoski Festiwal Pięknego Czytania im. Kazimierza Hoffmana *Wybieramy mistrzów pięknego czytania grodu nad Brdą* 10. edycja; Konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży *Antek Akantek. Spacer po Bydgoszczy*; Kongres *Jeden świat - wiele kultur* – XIII Międzynarodowa Konferencja Interdyscyplinarna „Europa Ojczyzn - Europa wartości”.

Realizacja zadań publicznych w zakresie kultury w trybie tzw. „małych grantów”

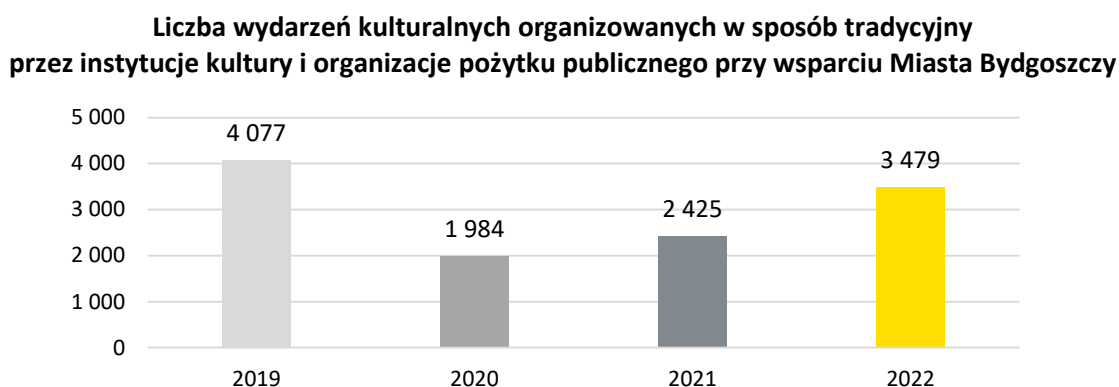
Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba dofinansowanych przedsięwzięć	25	1	4	3
Liczba dofinansowanych podmiotów	23	1	4	3
Kwota wykorzystanej dotacji (w zł)	133 248	3 100	25 000	9 998

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

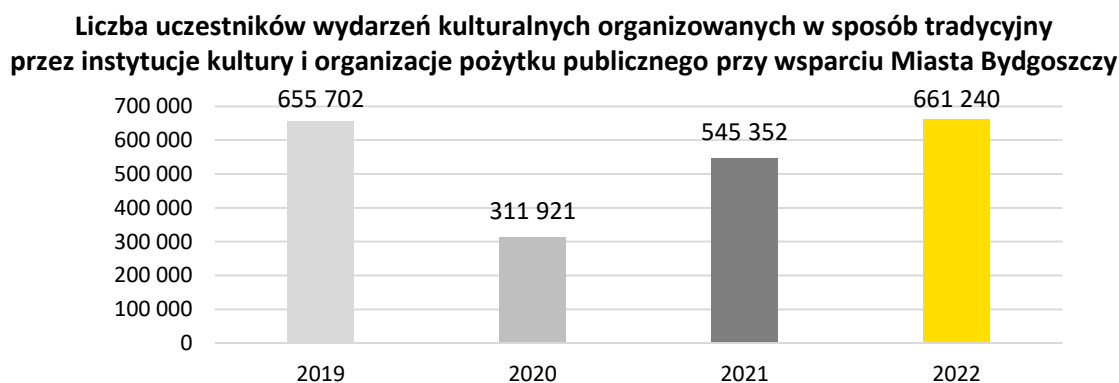

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wspieranie indywidualnych twórców i animatorów kultury

Przedstawiciele bydgoskich środowisk twórczych znacząco wzbogacają ofertę kulturalną miasta, organizując różnorodne przedsięwzięcia artystyczne, imprezy kulturalne, sesje naukowe, popularyzując muzykę, sztukę, teatr, literaturę, folklor i sztukę ludową oraz prowadząc działalność wydawniczą.

W ramach mecenatu nad twórcami kultury corocznie, od 1995 r. przyznawane są: **Nagroda Artystyczna i stypendia artystyczne Prezydenta Miasta**. Prezydent przyznaje nagrody oraz stypendia na wniosek Kapituły Nagród i Stypendiów Artystycznych. W 2022 r. Kapituła wyłoniła następujących laureatów:

- Nagroda Artystyczna   – dr Stefan Pastuszewski,
- stypendia artystyczne   – Damian Kwiatkowski, Dariusz Gackowski.

Nagrody przyznano również laureatom **Konkursu na Bydgoską Literacką Nagrodę Roku „Strzała Łuczniczki”**, dla najlepszej książki treścią lub osobą autora związanej z Bydgoszczą, wydanej w roku kalendarzowym poprzedzającym rok przyznania nagrody. W 2022 r. nagrodę „Strzała Łuczniczki” otrzymali:

- **w kategorii poezja:** „Rekuhara” – Karolina Sałdecka,
- **w kategorii proza i eseistyka:** „Śpiewaczka” – Maciej Klimarczyk,
- **w kategorii poziom edytorski:** „Ginące miejsca kujawsko-pomorskie” - Wydawnictwo Pejzaż.

Łącznie wysokość nagród i stypendiów stanowiła kwotę 66 690 zł.

W ramach mecenatu Miasta nad indywidualnymi twórcami, ze środków budżetu Miasta, przyznawane są **stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem kultury na rzecz Miasta Bydgoszczy**. Stypendia są przyznawane osobom indywidualnym lub grupom osób na konkretne przedsięwzięcia i projekty artystyczne oraz twórcze, działania artystyczne w przestrzeni miasta, udział w konkursach lub festiwalach – również odbywających się poza granicami kraju. Mogą się o nie ubiegać osoby mieszkające lub tworzące w Bydgoszczy lub realizujące projekt dotyczący miasta.

Stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem kultury

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Przedsięwzięcia stypendialne:				
wydawnictwa książkowe w formie drukowanej i elektronicznej	35	33	15	11
wydawnictwa muzyczne	29	26	26	23
filmy	2	–	3	2
koncerty	8	4	–	2
wystawy	8	10	3	4
spektakle	2	–	–	1
projekty interdyscyplinarne	23	16	15	10
projekty z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego	–	–	–	2
przedsięwzięcia o charakterze jubileuszowym	1	1	1	2
uczestnictwo w kursach, festiwalach, konkursach	11	1	3	3
Liczba projektów stypendialnych	119	91	66	60
Liczba osób	126	93	74	64
Łączna kwota stypendiów (w zł)	504 987	399 863	307 000	301 000

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Stypendia, poza funkcją wspierania indywidualnego rozwoju artystycznego twórców, pełnią rolę promocyjną bydgoskich osiągnięć poza granicami kraju. Stypendia promują uznanych artystów, a także debiutantów.

W 2022 r. przyznano 21 działaczom kultury oraz 4 instytucjom (w związku z jubileuszem powstania) nagrody okolicznościowe Prezydenta Miasta na łączną kwotę 111 309 zł.

Modernizacja i rozbudowa instytucji kultury. Tworzenie nowych podmiotów i form organizacyjnych w kulturze

Zapewnienie właściwej infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej jest jednym z najistotniejszych zadań samorządu miasta warunkującym prawidłowe funkcjonowanie oraz rozwój instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych podmiotów kultury.

Wykaz zadań inwestycyjnych z zakresu kultury w 2022 r.

Obiekt	Zakres prac	Kwota w zł
Miejskie Centrum Kultury	Modernizacja obiektów Zespołu Pałacowo-Parkowego w Ostromecku oraz ich doposażenie – zakup i montaż systemu monitoringu oraz folii okiennych antywłamaniowych w pomieszczeniach wystawowych ZPP.	56 000
	Zakup sześciuosobowego roweru, przyczepki do transportu instrumentów oraz pokrowca ochronnego na pojazd.	12 500
	Zaprojektowanie i stworzenie strony internetowej platformy informacyjnej dotyczącej wydarzeń kulturalnych w Bydgoszczy.	7 400
Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego	Remont konserwatorski i rozbudowa obiektu Muzeum Okręgowego im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy ul. Gdańska 4 (kontynuacja).	13 500
	Fabryka Kultury – zagospodarowanie pozostałych budynków DAG Fabrik Bromberg.	52 000
	Zakup dzieł do zbiorów muzealnych instytucji.	200 000
	Wykonanie strony internetowej Muzeum oraz zakup urządzeń do stworzenia muzeum cyfrowego.	20 284
	Modernizacja budynku MOB na cel organizacji wystawy stałej "Skarb bydgoski" (kontynuacja).	11 200
Teatr Polski im. H. Konieczki	Modernizacja i przebudowa infrastruktury Teatru Polskiego im. H. Konieczki w Bydgoszczy (GPR).	801 185
	Modernizacja pomieszczeń budynku Teatru Polskiego oraz zakupy inwestycyjne - wykonanie drenażu w dwóch pomieszczeniach piwnicznych.	120 000
	Zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem.	30 000
Teatr Kameralny - druga scena teatralna	Rewitalizacja nieruchomości dawnego Teatru Kameralnego przy ul. Grodzkiej (kontynuacja).	3 374 685
	Rewitalizacja nieruchomości dawnego Teatru Kameralnego przy ul. Grodzkiej - zakup wyposażenia niezbędnego do uruchomienia działalności obiektu.	1 287 899
Centrum Kultury i Nauki Młyny Rothera	Rewitalizacja Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej w Bydgoszczy (kontynuacja).	8 450 026
	Przestrzeń edukacji w Młynach Rothera.	411 303
	Zaprojektowanie i wykonanie instalacji w formie napisu oraz ławek, elementów małej architektury.	3 000
	Realizacja strony internetowej, zintegrowanej z systemem sprzedaży biletów.	50 184
	Zakup mobilnego punktu spotkań ECHO.	15 000
Wyspa Młyńska	Zagospodarowanie Wyspy Młyńskiej.	60 299
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna	Strefa aktywnego umysłu w bibliotece na os. Kapuściska.	319 527
Opera Nova	Rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg.	19 818
Hala Targowa	Rewitalizacja Miejskiej Hali Targowej.	188 644
Obiekty zabytkowe	Bydgoski Program Wsparcia Renowacji Zabytków.	500 000
OGÓŁEM		16 004 454

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Estetyczna przestrzeń publiczna

Działania w tym zakresie prowadzi Plastyk Miejski, współpracując ze Społeczną Radą ds. Estetyki oraz jednostkami miejskimi i wydziałami Urzędu Miasta. W 2022 r. działania dotyczyły m.in.:

- opracowania projektu Zarządzenia w sprawie zasad i warunków sytuowania tablic reklamowych i urządzeń reklamowych, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych z jakich mogą być wykonane – w miejskiej przestrzeni publicznej, na gruntach, obiektach budowlanych i urządzeniach użyteczności publicznej, stanowiących wyłączną własność Miasta Bydgoszcz lub będących w zarządzie Prezydenta Miasta Bydgoszczy,
- zagospodarowania: Wyspy Młyńskiej, Placu Wolności, Placu Kościeleckich, Rybiego Rynku, terenów zieleni (skweru A. Bukolta przy ul. Zapolskiej, skweru prof. J. Kałużnego pomiędzy ulicami Focha, Królowej Jadwigi i Grottgera, skweru przy ul. Śniadeckich, terenu przy ul. Gniewkowskiej i Cmentarnej, terenu przy ul. Nakielskiej oraz Nabrzeże Manikowskich przy ul. Toruńskiej),
- udziału w pracach zespołów doradczych przy realizacji najważniejszych inwestycji tj.: Opera Nova (praca nad ostateczną koncepcją formy czwartego kręgu), Młyny Rothera, Teatr Kameralny, nabrzeża Wisły oraz Rynek w Starym Fordonie,
- konkursów na projekty związane z estetyzacją przestrzeni miejskiej:
  - na projekt i wykonanie rzeźby-instalacji artystycznej poświęconej prof. J. Kałużnemu w przestrzeni skweru pomiędzy ulicami Grottgera i Marszałka Focha,
  - na najlepszą pracę dyplomową Katedry Architektury Wnętrz Politechniki Bydgoskiej – przyznanie nagród Plastyka Miasta, promowanie estetycznych rozwiązań,
- tworzenia koncepcji: murali na elewacji Zakładu Karnego w Starym Fordonie i na murach ogrodu botanicznego (dla UKW), oświetlenia ul. Gimnazjalnej, aranżacji iluminacji w przestrzeni miejskiej oraz jarmarku świątecznego,
- innych działań: porządkowania szyldów, reklam w pasie drogowym, kiosków, pawilonów handlowych; nadzór nad estetyką i formą funkcjonujących w mieście ogródków gastronomicznych; opiniowanie kolorystyki elewacji budynków.

Jakość miejskiej przestrzeni podnoszą także nakazy remontów w stosunku do budynków, które znajdowały się w złym stanie technicznym i estetycznym. W 2022 r. Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego przeprowadził 80 postępowań.

Ochrona zabytków i dokumentowanie dziedzictwa kulturowego

Jednym z priorytetowych zadań samorządu jest ochrona lokalnego dziedzictwa kulturowego tj. dóbr kultury, nauki i sztuki, które stanowią ważny element tożsamości oraz wspólnoty kulturowej społeczności. Bydgoszcz dba o ochronę lokalnego dziedzictwa kulturowego. Umożliwia to szereg działań podjętych przez Miasto, m.in. dotacje konserwatorskie, rewitalizacja budynków np. Starego Fordonu, Miejskiej Hali Targowej, Młynów Rothera i Teatru Kameralnego.

Miejski Konserwator Zabytków w 2022 r. prowadził zadania związane z dotacjami na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków. W 2022 r. przeprowadzono: renowację elewacji frontowej i bocznej budynku przy ul. Gdańskiej 96, renowację elewacji frontowej – fasady budynku przy ul. Śląskiej 11 oraz elewacji frontowych przy ul. Hetmańskiej 1/ul. Pomorskiej 57. W ramach sporządzania dokumentacji dziedzictwa kulturowego wykonano (kontynuację) Studium Historyczno-Konserwatorskiego dla Miasta Bydgoszczy dla obszaru objętego ul. Nakielska 1-30 wraz z działkami, ul. Ułańska z działkami, ul. Wincentego Pola z działkami, ul. Czarnieckiego wraz z działkami. Wykonano 150 kart ewidencyjnych zabytków ruchomych tj. nagrobków historycznych na cmentarzu przy ul. Wyszyńskiego

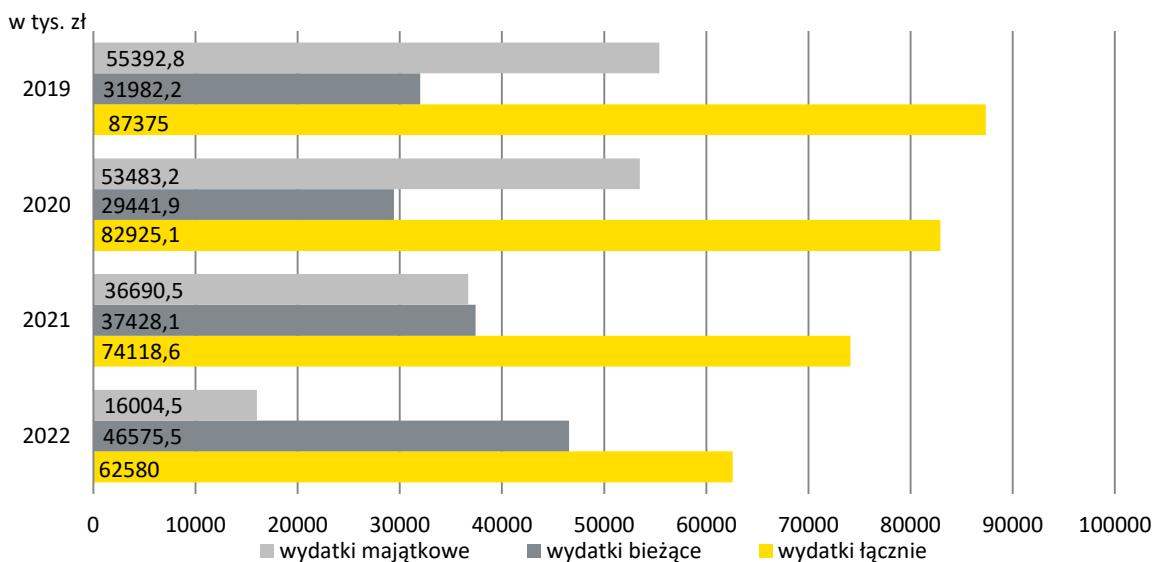
oraz 200 kart ewidencyjnych zabytków ruchomych, tj. elementów wyposażenia klatek schodowych w zabytkowych budynkach przy Pl. Wolności, ulicach: Gdańskiej, Chocimskiej, Dworcowej, Fredry, Matejki, Śniadeckich, Chrobrego. Ponadto wykonano studium wykonalności podchwycenia fundamentów budynku przy ul. Grodzkiej 4. Wykonano 2 tablice informacyjne na budynki przy ul. Kapeluszników 2 w Starym Fordonie oraz dla kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy Placu Piastowskim. Oczyszczono szklaną tablicę oraz opracowano tekst i grafikę o Pałacu Nowym w Ostromecku. Wyremontowano pylon przy makiecie zamku przy ul. Grodzkiej. Wykonano i zamontowano tablicę grodziska w Zamczysku. Naprawiono zniszczoną tablicę okolicznościową dr Stefana Buxakowskiego na rondzie w Fordonie.

W 2022 r. prowadzono prace przy budowie nowoczesnej siedziby Archiwum Państwowego przy ul. Karłowicza. Czterokondygnacyjny obiekt pozwoli na prawie trzykrotne zwiększenie dotychczasowego zasobu Archiwum i pomieszczenie 30 km akt, zapewniając im bezpieczne warunki przechowywania. Będą tam przechowywane materiały wymagające m.in. obniżonej temperatury. W placówce przechowywane są materiały archiwalne z Pomorza i Kujaw oraz Wielkopolski i Dolnego Śląska, które dotychczas zlokalizowane są w kilku magazynach w Bydgoszczy. We wnętrzu budynku znajdują się pomieszczenie czytelnicy, sala konferencyjna i wystawiennicza, pokoje pracy archiwistów oraz biura.

Finansowanie zadań związanych z realizacją polityki kulturalnej Bydgoszczy

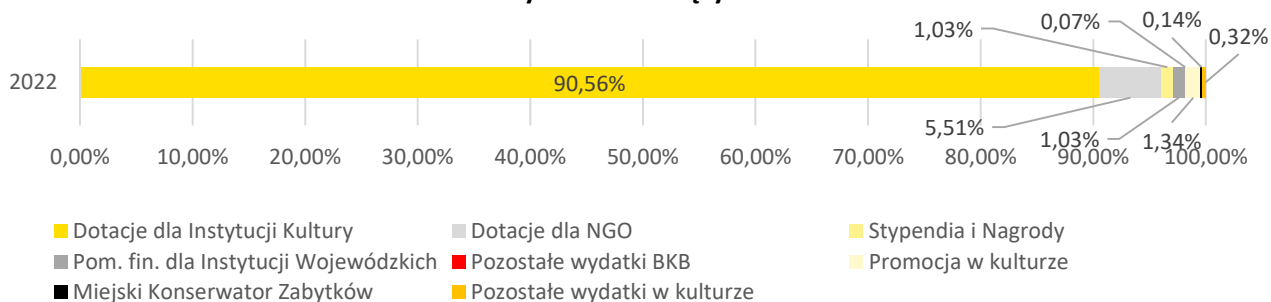
Uchwała o mecenacie miasta nad kulturą i nauką, wyznacza wysokość kwoty z budżetu miasta na wspieranie działalności kulturalnej, naukowej oraz ochronę dziedzictwa narodowego w wysokości nie mniejszej niż **2,6% dochodów miasta**, z wyłączeniem subwencji i dotacji z budżetu państwa, określonych w uchwale budżetowej, w roku poprzedzającym rok budżetowy.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w budżecie Miasta Bydgoszczy

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Struktura wydatków bieżących w kulturze

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. spełniono wymogi wskaźnika nakładów finansowych przeznaczonych z budżetu Miasta na kulturę w zakresie wydatków bieżących, który wyniósł **3,5%** dochodów Miasta.

Wykaz przedsięwzięć sfinansowanych w 2022 r. ze środków rezerwy celowej na realizację Strategii rozwoju kultury Miasta Bydgoszczy na lata 2017-2026

Instytucja/ Podmiot	Przedsięwzięcia sfinansowane ze Strategii rozwoju kultury	Kwota w zł
Teatr Kameralny	Zwiększenie dotacji podmiotowej z przeznaczeniem na aranżację wewnątrz Teatru Kameralnego (II etap).	25 000
	Zwiększenie dotacji celowej inwestycyjnej z przeznaczeniem na dofinansowanie projektu na realizację filmu dokumentalnego o Teatrze Kameralnym w Bydgoszczy.	18 000
	Zwiększenie dotacji podmiotowej na dofinansowanie programu "Lato w Teatrze" - warsztaty artystyczne na temat rzeki.	4 834
	Zwiększenie dotacji podmiotowej z przeznaczeniem na dofinansowanie projektu na realizację wystawy poświęconej sztuce scenografii pt. "Pracownia zjawisk teatralnych i przyjaciele".	11 000
Galeria Miejska bwa	Zwiększenie dotacji podmiotowej z przeznaczeniem na wydanie katalogu do wystawy zbiorowej "Wszystko jest historią pewnej miłości" (nakład 200 szt.).	10 000
	Zwiększenie dotacji podmiotowej z przeznaczeniem na remont windy w pomieszczeniach magazynowych.	13 000
WiMBP	Zwiększenie dotacji celowej dla WiMBP na organizację Bydgoskiego Trójkąta Literackiego.	32 000
Muzeum Okręgowe	Zwiększenie dotacji podmiotowej z przeznaczeniem na realizację wystawy "Kurdystan. Oblicza trwania".	200 000
Miejskie Centrum Kultury	Zwiększenie dotacji podmiotowej z przeznaczeniem na realizację zadania pn. "Przyjęcie ozdób choinkowych od bydgoskiej firmy SOPEL, stanowiący element rzemiosła artystycznego w mieście oraz wizualizacja planowanej ekspozycji".	6 200
	Zwiększenie dotacji celowej inwestycyjnej z przeznaczeniem na monitoring w ZPP w Ostromecku oraz zakup i montaż folii okiennych antywłamaniowych w Pałacu Nowym.	56 000
	Zwiększenie dotacji podmiotowej z przeznaczeniem na projekt pn. Sztambuch bydgoski.	60 000
	Zwiększenie dotacji celowej inwestycyjnej z przeznaczeniem na zakup zapasowego egzemplarza sześciuosobowego roweru dla muzyków Orkiestry na	12 500

Instytucja/ Podmiot	Przedsięwzięcia sfinansowane ze Strategii rozwoju kultury	Kwota w zł
	Dużym Rowerze, przyczepki do transportu instrumentów oraz pokrowca ochronnego na pojazd.	
	Zwiększenie dotacji podmiotowej z przeznaczeniem na realizację zadania pn. "Bydgoskie wianki" - Noc Świętojańska.	7 500
	Zwiększenie dotacji celowej inwestycyjnej z przeznaczeniem na zaprojektowanie i stworzenie internetowej platformy informacyjnej dotyczącej wydarzeń kulturalnych w Bydgoszczy.	30 000
Teatr Polski	Zwiększenie dotacji podmiotowej z przeznaczeniem na sfinansowanie wkładu własnego do programu "Lato w Teatrze 2022" projekt "Rozmówki w ruchu/ Розмовник на ходу".	11 000
OGÓŁEM		497 034

Źródło: Biuro Kultury Bydgoskiej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Istotne inicjatywy w zakresie kultury w 2022 r.

W 2021 r. zainicjowała swoje działania Komisja Dialogu Obywatelskiego ds. Kultury. Ciało kolegialno-społeczne wspierające działania samorządu w obszarze kultury jest wzorowane na podobnych rozwiązaniach funkcjonujących z powodzeniem w innych miastach. Praca w strukturach Komisji cieszy się dużym zainteresowaniem środowiska kultury, od momentu oficjalnej inauguracji do końca 2022 r. w jej skład weszło łącznie 27 organizacji pozarządowych.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.1.3. Szeroki udział mieszkańców w życiu kulturalnym miasta.

Warunki zamieszkania

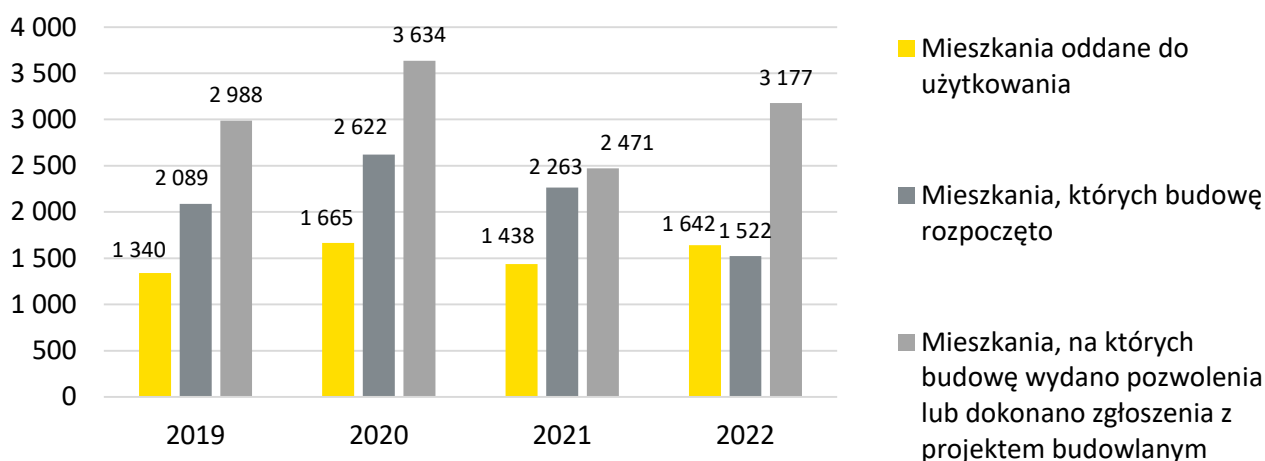
Mieszkania wraz z infrastrukturą są podstawowymi czynnikami decydującymi o jakości życia, a dynamika sektora budowlanego bezpośrednio wpływa na zmiany społeczne oraz tempo rozwoju gospodarczego.

Zgodnie z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, w Bydgoszczy zasoby mieszkaniowe obejmowały 155,7 tys. mieszkań (w tym 90,7% zamieszkanym) w 23,7 tys. budynkach. Liczba mieszkań w ciągu dekady zwiększyła się o 12,5 tys. (wzrost o 8,7%). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 58,3 m². Niemal wszystkie mieszkania są wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne. Sukcesywnie rośnie również odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie.

Tereny mieszkaniowe w 2022 r. stanowiły 11,5% gruntów w mieście.

W 2022 r. w 140 nowych budynkach oddano do użytkowania 1 642 mieszkania (o 14,2% więcej niż rok wcześniej) o przeciętnej powierzchni użytkowej 55,92 m², średnio z 3 pomieszczeniami (o powierzchni większej niż 4 m²). W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przypadało blisko 5 nowych mieszkań (o 1 mieszkanie więcej niż w poprzednim roku). Wśród ogółu mieszkań oddanych do użytkowania 85,2% powstało w ramach budownictwa deweloperskiego.

Budownictwo mieszkaniowe w Bydgoszczy

Źródło: BDL GUS

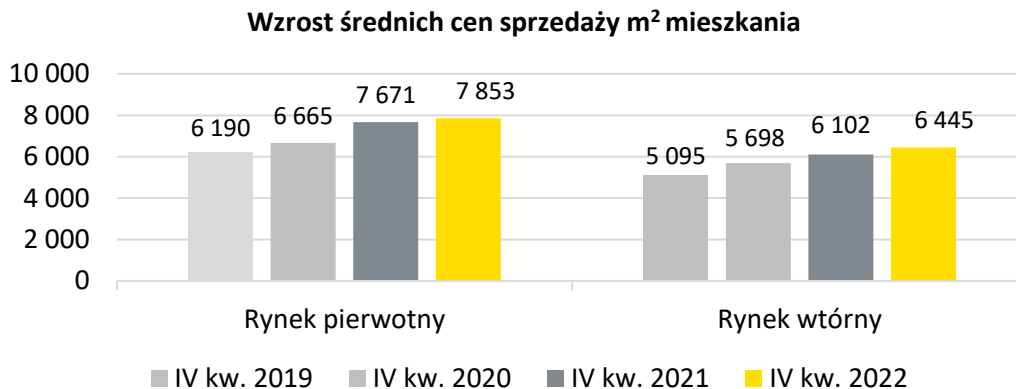
Największe inwestycje mieszkaniowe w 2022 r. to:

- Osiedle Akademickie – ul. Akademicka 8 i 8b (170 mieszkań),
- Colian Developer – ul. Garbary 5 (162 mieszkania),
- Osiedle Enklawa – ul. Zaświat 16 i 18 (145 mieszkań),
- Osiedle Filmowe IV – ul. Filmowa 5 (145 mieszkań),
- Osiedle Impresja 2 – ul. Powstańców Warszawy 4e (140 mieszkań),
- Osiedle Rabatki – ul. Czarna Droga 47-49 (130 mieszkań).

W 2022 r. rozpoczęto budowę 1 522 mieszkań, o 32,7% mniej niż w poprzednim roku i prawie wszystkie z nich (93%) stanowiły mieszkania przeznaczone przez deweloperów na sprzedaż lub wynajem – 1 415 lokali. Ponadto realizowano również budowę 107 mieszkań w budownictwie indywidualnym. Wydano także 148 pozwoleń na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na nowe budynki mieszkalne (spadek o 9,2% względem poprzedniego roku), co pozwala na realizację 3 177 mieszkań.

Tereny z funkcją mieszkaniową w 2022 r. wskazano w mpzp „Międzyń-Cieplicka” (25,56 ha).

Średnia cena transakcyjna 1 m² mieszkania na rynku pierwotnym w IV kw. 2022 r. wyniosła 7 853 zł (wzrost o 2,4% w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku), natomiast na rynku wtórnym 6 445 zł – wzrost o 5,6% porównując do IV kw. 2021 r.

Źródło: Baza cen nieruchomości mieszkaniowych Narodowego Banku Polskiego (ceny transakcyjne)

1. lokata w Rankingu Dostępności Mieszkaniowej portalu RynekPierwotny.pl – ocena relacji pomiędzy przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem brutto w sektorze przedsiębiorstw, a średnią ceną 1 m² mieszkań oferowanych w budownictwie deweloperskim.

Bydgoskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. buduje mieszkania na wynajem korzystając z programów wspierania budownictwa czynszowego oraz zarządza powstałym zasobem mieszkaniowym. Oferta skierowana jest do osób, których nie stać na zakup własnego mieszkania lub dla których własne mieszkanie nie stanowi priorytetu, a ich stabilna sytuacja finansowa pozwala na długotrwały (na czas nieokreślony) najem mieszkania. Na przydział mieszkania w BTBS oczekiwało 4 515 osób.

Bydgoskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego	
32	budynki
1 463	mieszkania
50,08 m ²	przeciętna powierzchnia mieszkania
21	lokale użytkowe
320	garaże i stanowiska postojowe

W 2022 r. Spółka zakończyła budowę i oddała do użytkowania dwa budynki mieszkalne wielorodzinne, 5 kondygnacyjne przy ul. Swarzewskiej 43 i ul. Sobieszewskiej 6. Do dyspozycji mieszkańców jest 90 mieszkań o śr. pow. użytkowej 51,95 m² oraz dwie hale garażowe z 57 stanowiskami postojowymi. Ponadto uzyskano pozwolenie na realizację inwestycji mieszkaniowych przy ul. Zygmunta Augusta 30 oraz przy ul. Rycerskiej 11-13. Przygotowano również dokumentację techniczną inwestycji mieszkaniowej przy ul. Poślusznego.

Natomiast w 2023 r. spółka planuje realizację następujących zadań:

- rozpoczęcie budowy dwóch budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Zygmunta Augusta 30 i Rycerskiej 11-13 (127 mieszkań, 42 stanowiska postojowe w hali garażowej, 2 lokale usługowe). Planowany termin zakończenia inwestycji II kw. 2025 r.,
- zakończenie prac projektowych inwestycji przy ul. Poślusznego,
- nabycie nieruchomości zabudowanych pod przyszłe inwestycje mieszkaniowe przy ul. Grunwaldzkiej 72, 74, 76-78,
- zakup nieruchomości gruntowej przy ul. Rycerskiej 19 oraz rozpoczęcie prac projektowych związanych z realizacją kolejnego etapu inwestycji przy ul. Zygmunta Augusta 30 i ul. Rycerskiej 11-13,
- realizację I etapu termomodernizacji budynku mieszkalnego przy ul. Bora-Komorowskiego 24,
- modernizację źródeł ogrzewania w budynkach przy ul. Sowiej 1 i 3.

Mieszkania komunalne – realizacja Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Bydgoszczy na lata 2022-2030.

Mieszkaniowym zasobem Miasta Bydgoszczy gospodaruje Prezydent Miasta. Czynności z zakresu zarządzania nieruchomościami powierzone zostały Administracji Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Budynki i lokale w zasobie komunalnym

Miejski zasób mieszkaniowy obejmował ponad 6% wszystkich mieszkań w Bydgoszczy. W 1 781 budynkach znajdowały się 9 583 lokale mieszkalne należące do zasobu Miasta Bydgoszczy (5 219 lokali znajdowało się w budynkach należących do Miasta – 54,5%).

„ADM” Sp. z o.o. zarządzała 1 529 budynkami mieszkalnymi, w których usytuowane były lokale komunalne, w tym 882 budynkami będącymi własnością Miasta Bydgoszczy, 598 budynkami stanowiącymi własność wspólnot mieszkaniowych, 42 budynkami mieszkalnymi w samoistnym posiadaniu oraz 7 budynkami mieszkalnymi stanowiącymi własność spółki. Ponadto zarządzała lokalami Miasta w 26 budynkach spółdzielni mieszkaniowych oraz w 205 budynkach wspólnot mieszkaniowych zarządzanych przez innych zarządców.

9 583	mieszkania w zasobie Miasta
1 963	lokale niezamieszkałe
450	lokale do zasiedlenia

Liczba budynków, w których znajdują się lokale należące do mieszkaniowego zasobu Miasta

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Budynki	1 865	1 849	1 814	1 781
Mieszkalne:	1 841	1 825	1 792	1 760
własność Miasta	924	910	901	882
własność lub współwłasność prywatna w samoistnym posiadaniu Miasta	55	49	45	42
własność ADM Sp. z o.o.	7	7	7	7
własność wspólnot mieszkaniowych w zarządzie ADM, w których Miasto posiada udziały	632	623	608	598
własność wspólnot mieszkaniowych będące w obcym zarządzie, w których Miasto posiada udziały	194	209	205	205
własność spółdzielni mieszkaniowych, w których Miasto posiada lokale (spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu)	29	27	26	26
Niemieszkalne:	24	24	22	21
w których Miasto posiada lokale mieszkalne	23	22	20	19
wspólnot mieszkaniowych, w których Miasto posiada lokale mieszkalne	1	2	2	2

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Na ubytek ogólnej liczby budynków, w których znajdują się lokale należące do mieszkaniowego zasobu Miasta, największy wpływ miały następujące działania:

- zbycie nieruchomości przy ulicach: Chocimska 24, Paderewskiego 21, Jasna 29, Żwirki i Wigury 31, Fordońska 224, Grunwaldzka 55, Mazowiecka 24, Gdańska 104,
- wyłączenie z umowy powierzenia nieruchomości przy ul. Wyczółkowskiego 8,
- fizyczna likwidacja obiektów przy ulicach: Czarnieckiego 7, Garbary 6, Bielicka 16, Pomorska 57, Toruńska 52, Jasna 29, Babia Wieś 16,
- nabycie przez Skarb Państwa własności części udziałów w nieruchomości przy ul. Śniadeckich 13-15 w wyniku regulacji stanu prawnego nieruchomości,

- wyodrębnienie ostatniego lokalu mieszkalnego w budynkach wspólnot mieszkaniowych przy ulicach: Grunwaldzka 53, Poznańska 9, Płońska 6, Łomżyńska 47B, Modrakowa 62, Sułkowskiego 50,
- przekwalifikowanie ostatniego gminnego lokalu mieszkalnego we wspólnocie mieszkaniowej na pomieszczenie tymczasowe przy ul. Powstańców Wielkopolskich 34.

Liczba lokali mieszkalnych

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Lokale mieszkalne	10 320	9 961	9 746	9 583
w budynkach mieszkalnych:	10 263	9 905	9 706	9 545
własność Miasta	5 418	5 293	5 251	5 219
własność lub współwłasność prywatna w samodzielnym posiadaniu Miasta	287	271	262	243
własność ADM Sp. z o.o.	269	269	269	269
własność wspólnot mieszkaniowych w zarządzie ADM, w których Miasto posiada udziały	3 139	2 967	2 841	2 774
własność wspólnot mieszkaniowych będące w obcym zarządzie, w których Miasto posiada udziały	1 110	1 067	1 046	1 004
własność spółdzielni mieszkaniowych, w których Miasto posiada lokale (spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu)	40	38	37	36
w pozostałych budynkach (własność Miasta)	57	56	40	38

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Spadek liczby zarządzanych lokali komunalnych, jaki miał miejsce w 2022 r., wynikał przede wszystkim z wyodrębniania kolejnych lokali w budynkach wspólnot mieszkaniowych oraz zbycia przez Miasto Bydgoszcz całych nieruchomości. Ponadto istotne znaczenie miał ubytek liczby lokali w zasobach gminnych w wyniku rozbiórek obiektów, przeprowadzonych głównie z uwagi na ich zły stan techniczny. Dodatkowo na zmniejszenie zasobu wpłynęły scalania lokali w celu przywrócenia jednej jednostki mieszkaniowej bądź poszerzenia lokalu oraz przekwalifikowanie lokalu na pomieszczenie tymczasowe. Nastąpiła również sprzedaż lokalu Miasta w spółdzielni mieszkaniowej. Wyżej opisane ubytki zostały częściowo zrekomensowane włączeniem do umowy powierzenia zmodernizowanego budynku przy ul. Łukasiewicza 10 z 43 lokalami.

Lokalne niezamieszkałe

W zasobie mieszkaniowym Miasta Bydgoszczy na koniec 2022 r. było 1 963 lokali niezamieszkałych (20,5% lokali komunalnych), w tym 450 przeznaczonych do zasiedlenia (22,9% lokali niezamieszkałych) oraz 1 513 nieprzeznaczonych do remontu i wynajęcia (77,1% wolnych lokali). W ramach komunalnego zasobu mieszkaniowego odzyskano 201 lokali.

Lokale niezamieszkałe według przeznaczenia

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Lokale niezamieszkałe ogółem	1 816	1 876	1 958	1 963
przeznaczone do zasiedlenia:	514	545	546	450
wskazane najemcom lokale mieszkalne do zasiedlenia	10	14	11	12
wskazane eksmitowanym pomieszczenia tymczasowe i lokale do najmu socjalnego	28	55	68	86
wolne lokale mieszkalne do remontu	189	166	139	178
wolne lokale do remontu przeznaczone do najmu socjalnego i na pomieszczenia tymczasowe	97	67	71	98

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
wolne lokale w budynkach przeznaczonych do przebudowy i modernizacji	190	243	257	76
nieprzeznaczone do remontu i wynajęcia:	1 302	1 331	1 412	1 513
wolne lokale przeznaczone do sprzedaży	154	135	152	162
wolne lokale do scalenia lub podziału	79	63	71	62
wolne lokale do przekwalifikowania na pomieszczenia gospodarcze	25	–	–	–
wolne lokale, w stosunku do których trwa regulacja stanu prawnego	14	11	7	10
wolne lokale położone w części budynku w złym stanie technicznym	80	118	98	92
wolne lokale w budynkach opróżnianych do zbycia	523	552	621	722
wolne lokale w budynkach przewidzianych do opróżnienia	427	452	463	465

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Lokale niezamieszkałe (odzyskane) są podstawą do realizacji zadań Miasta w zakresie:

- dostarczania zasądzonych wyrokami sądowymi lokali przeznaczonych do najmu socjalnego,
- dostarczania lokali dla osób o niskich dochodach,
- wskazywania lokali zamiennych dla rodzin uprawnionych (wykwaterowania związane z działalnością inwestycyjną Miasta, nakazy PINB).

Liczba lokali odzyskanych w ramach komunalnego zasobu mieszkaniowego według przyczyn

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Lokalne odzyskane	189	158	180	201
Zgon	68	76	78	63
Eksmisja	56	16	17	17
Wyprowadzenie	59	47	69	65
Porzucenie	6	5	12	23
Zamiana	–	14	4	33

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Zagospodarowanie lokali niezamieszkałych dokonywane jest na podstawie ich selekcji, pozwalającej określić, które lokale mogą zostać:

- wskazane osobom uprawnionym bez konieczności wykonania remontu,
- wskazane osobom uprawnionym po przeprowadzeniu remontu,
- wynajęte w ramach najmu socjalnego lub na pomieszczenia tymczasowe,
- przeznaczone do sprzedaży na wolnym rynku,
- przeznaczone na powiększenie mieszkań sąsiednich na wniosek ich najemców,
- przeznaczone do przekwalifikowania na pomieszczenia gospodarcze.

Lokale do zasiedlenia są przeznaczone do dalszego wynajmu, ale przed zawarciem umowy (poza tymi, które nie wymagają remontu) prowadzone są działania, które umożliwią oddanie ich w najem. Do nich należą m.in.: remonty podstawowe (głównie w budynkach typu blok), remonty mające na celu podniesienie standardu (poprzedzone wymaganym zleceniem projektu na remont lub przebudowę, zwykle związane z wymianą systemu grzewczego), remonty prowadzone w następstwie opracowania koncepcji podziału (dotyczy lokali wielkopowierzchniowych) lub scalenia (dotyczy lokali z częściami wspólnymi – przedpokój, łazienka, kuchnia). Wyremontowano/zmodernizowano 90 niezamieszkałych lokali mieszkalnych.

W ostatnich latach remonty lokali niezamieszkałych wykonują ich nowi najemcy, zarówno w ramach zamiany lokalu, jak i w ramach listy oczekujących na gminny lokal. Zawartych zostało 17 porozumień dotyczących remontów wolnych lokali przez przyszłych najemców (lista – 14, zamiany – 3).

Remonty, modernizacje, inwestycje

Realizowane zadania w 2022 r. wynikały ze stanu technicznego zarządzanych budynków, jak i ich wyposażenia, potrzeb inwestycyjnych i przebudowy budynków na lokale przeznaczone do najmu socjalnego. W ramach zadań remontowych i inwestycyjnych w zasobie komunalnym Miasta realizowano następujące zadania:

- Przygotowanie do zasiedlenia 90 lokali niezamieszkałych.
- Modernizacja komunalnego zasobu nieruchomości: modernizacja 11 lokali do zasiedlenia i opracowanie dokumentacji projektowej dla 6 lokali oraz podniesienie standardu technicznego zamieszkałych budynków i lokali, tj. 6 budynków wyposażono w instalację gazową, w tym: 37 lokali mieszkalnych wyposażono w ogrzewanie gazowe i kuchenki, 10 lokali mieszkalnych wyposażono w ogrzewanie gazowe, w 1 budynku przebudowano werandę drewnianą, w 1 budynku zakończono rozpoczęte w 2021 r. podłączenie budynku do miejskiej sieci ciepłowniczej wraz z wyposażeniem w instalacje c.o. i c.w.u., na 4 budynkach odnowiono elewację wraz z wykonaniem termomodernizacji, w 1 budynku rozpoczęto termomodernizację dachu, opracowano 19 dokumentacji projektowych, 7 dokumentacji projektowych jest w trakcie opracowania.
- Przebudowa i remont pozostałych 4 z 8 budynków w celu ich adaptacji na mieszkania przeznaczone do najmu socjalnego:
  - zakończono roboty przy ul. Jasnej 21, 28 oraz ul. Wrocławskiej 11 i uzyskano 29 pełnostandardowych mieszkań socjalnych. Budynki zostały wyposażone w węzły cieplne i wewnętrzną instalację c.o. i c.w.u., nową wewnętrzną instalację wodno-kanalizacyjną i elektryczną. Budynki uzyskały nową elewację, remont dachu, izolację przeciwwilgociową, wymianę stolarki otworowej, remont klatek schodowych oraz odrębne przyłącza wodociągowe. Prace były realizowane w latach 2020-2022,
  - w trakcie prac remontowych był 1 budynek przy ul. Ugory 18 (zakończenie planowane jest w 2023 r.).
- Remonty budynków stanowiące własność Miasta i lokale gminne w budynkach wspólnot mieszkaniowych zarządzanych przez ADM: wykonano m.in. remont elewacji 3 budynków, na które był wydany nakaz PINB (ul. Mazowiecka 15, ul. Łokietka 7, ul. Orła 39), remonty pokryć dachowych, instalacje wewnętrzne, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, roboty zduńskie, remonty klatek schodowych, roboty rozbiórkowe.

Modernizacja i remonty zasobów mieszkaniowych oraz infrastruktury odbywają się z uwzględnieniem potrzeb osób z ograniczeniami w mobilności i percepcji.

W 2022 r. zakończono prace przy przebudowie dawnego hotelu robotniczego przy ul. Łukasiewicza 10. Powstały 43 lokale mieszkalne, w tym 1 lokal dla osób z niepełnosprawnością. Zadanie dofinansowane zostało z Banku Gospodarstwa Krajowego. W ramach zadania wykonano prace wykończeniowe, a także prace związane z zagospodarowaniem terenu.

Kolejną tego typu inwestycję, planuje się zrealizować przy ul. Łukasiewicza 5 – utworzenie 47 mieszkań komunalnych wraz z termomodernizacją budynku. W 2022 r. wykonano prace przygotowawcze do robót budowlanych, tj. wycinkę krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją oraz udrożnienie kanalizacji deszczowej w celu ochrony budynku przed zalewaniem. Kontynuacja prac inwestycji uzależniona jest od pozyskania dofinansowania z BGK, które będzie możliwe dopiero po uregulowaniu spraw spadkowych.

Potrzeby mieszkaniowe

Komunalny zasób mieszkaniowy służy do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej oraz zapewnienia lokali w najmie socjalnym i lokali zamiennych na realizację zadań miasta określonych

w ustawie o ochronie praw lokatorów (...) oraz w uchwale Rady Miasta Bydgoszczy w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Bydgoszczy. W rezultacie prowadzonych przez zarządzającego czynności w 2022 r. zawarto łącznie 194 umowy na wolne lokale.

Potrzeby mieszkaniowe

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Potrzeby mieszkaniowe	1 579	1 424	1 264	1 144
Liczba rodzin do wykwaterowania w związku z realizacją decyzji PINB nakazujących opróżnienie budynku	13 ^a	10 ^b	3 ^c	1 ^c
Liczba rodzin uprawnionych do otrzymania lokalu w związku z inwestycjami i prowadzoną polityką mieszkaniową	112	93	67	45
Lista osób uprawnionych do otrzymania lokalu z tytułu trudnych warunków materialnych i mieszkaniowych, z tego:	233	189	198	201
lokal mieszkalny	189	148	145	143
lokal w najmie socjalnym	44	41	53	58
Liczba wyroków eksmisyjnych do realizacji, z tego:	1 221	1 132	996	897
z zasądzonym prawem do lokalu w najmie socjalnym	971	902	746	661
do pomieszczenia tymczasowego	250	230	250	236
Liczba rodzin do wykwaterowania z lokali socjalnych zlokalizowanych w budynkach niestanowiących w 100% własności Miasta Bydgoszczy	–	–	–	–

Dodatkowe postępowanie wyjaśniające prowadzone przez PINB: ^a6 budynków z 12 rodzinami, ^b5 budynków z 10 rodzinami, ^c1 budynek z 1 rodziną.

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Zasiedlenie wolnych lokali

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba umów na zasiedlenie wolnych lokali	238	156	138	194
Wykwaterowania w związku z realizacją decyzji PINB nakazujących opróżnienie budynku, z tego:	–	3	4	13
lokal mieszkalny	–	1	3	8
lokal w najmie socjalnym	–	2	1	2
pomieszczenie tymczasowe	–	–	–	3
Zawarcie umowy w związku z inwestycjami, prowadzoną polityką mieszkaniową oraz występującymi zdarzeniami losowymi, z tego:	54	67	60	61
lokal mieszkalny	50	55	56	60
lokal w najmie socjalnym	4	12	4	1
Realizacja listy osób uprawnionych do otrzymania lokalu z tytułu trudnych warunków materialnych i mieszkaniowych, z tego:	77	51	46	26
lokal mieszkalny	72	47	43	22
lokal w najmie socjalnym	5	4	3	4
Realizacja wyroków eksmisyjnych, z tego:	49	30	22	46
lokal w najmie socjalnym	46	24	18	35
pomieszczenie tymczasowe	3	6	4	11
Zamiana na wolny lokal, z tego:	53	2	5	41
lokal mieszkalny	44	2	5	23
lokal w najmie socjalnym	9	–	–	18
Likwidacja lokali wspólnych w ramach scaleń, z tego:	5	3	1	7
lokal mieszkalny	5	3	1	6
lokal w najmie socjalnym	–	–	–	1

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Najemcom lokali mieszkalnych zainteresowanym poprawą warunków mieszkaniowych, proponuje się dokonanie zamiany z innym najemcą, bądź na wolny lokal. Zamiana lokali pomiędzy najemcami umożliwi również, osobom posiadającym zadłużenie z tytułu opłat czynszowych, pozbycie się długu. W 2022 r. zrealizowano 2 zamiany pomiędzy najemcami. Na wolny lokal w 2022 r. przeprowadzono 41 zamian.

Następuje stopniowa likwidacja niesamodzielnych lokali mieszkalnych poprzez scalanie lokali o małej powierzchni użytkowej, w których nie ma możliwości wykonania pomieszczeń sanitarnych oraz scalanie lokali wspólnych w ramach poszerzeń. W 2022 r. zawarto z tego tytułu 7 umów. Takie działanie umożliwia uzyskanie zaświadczeń o samodzielności lokali oraz ich wykup przez lokatorów.

W 2022 r. zawarto 67 umów najmu lokalu mieszkalnego na czas nieoznaczony z dotychczasowym najemcą lokalu socjalnego lub lokalu w najmie socjalnym.

Na dzień 31.12.2022 r., przeznaczony do rozbiórki, na mocy decyzji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, był 1 budynek z 1 rodziną, w stosunku do którego prowadzone jest dodatkowe postępowanie wyjaśniające.

Zasady polityki czynszowej

Czynsze za najem lokali mieszkalnych wynajmowanych przez Miasto są wyliczane na podstawie stawki bazowej określonej przez Prezydenta Miasta, do której stosuje się zwwyżki i zniżki odpowiednio do występowania czynników podwyższających lub obniżających wartość użytkową lokalu, określonych w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta.

W 2022 r. obowiązywała stawka bazowa czynszu za najem 1 m² powierzchni użytkowej lokali mieszkalnych w wysokości 10,80 zł/m² oraz 1,23 zł za najem 1 m² powierzchni użytkowej lokali w najmie socjalnym. Waloryzacja stawki bazowej czynszu doprowadziła do uzyskania zalecanego poziomu stawki czynszu zbliżonego do 3% wartości odtworzeniowej (13,07 zł/m²) oraz miała na celu wzrost przychodów Miasta przeznaczonych na sfinansowanie przez ADM Sp. z o.o. realizacji zadań remontowych i inwestycyjnych.

Najemcy lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu Miasta albo w lokalu stanowiącym własność lub współwłasność Skarbu Państwa o niskich dochodach mogą uzyskać obniżki czynszu. Udziela się je na okres 12 miesięcy.

Czynsz lokali mieszkalnych w mieszkaniowym zasobie Miasta Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba wniosków o udzielenie obniżki do czynszu	1 110	924	904	846
rozpatrzone pozytywnie	1 061	883	866	809
rozpatrzone negatywnie	48	37	25	28
wycofane	1	4	13	9
Kwota naliczonych obniżek (tys. zł)	2 447,96	2 177,60	2 005,78	2 035,05
Średnia stawka czynszu w lokalach mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta (zł/1m ²)	9,19	9,24	9,25	9,32
Wysokość stawki bazowej czynszu za najem powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego (zł/1 m ²)	10,80	10,80	10,80	10,80
Wysokość stawki czynszu za najem powierzchni użytkowej lokalu w najmie socjalnym (zł/1 m ²)	1,23	1,23	1,23	1,23
Liczba gospodarstw domowych objętych zniżką czynszu (stan na dzień 31 grudnia)	3 480	3 335	3 504	3 308
Liczba gospodarstw domowych objętych zwwyżką czynszu (stan na dzień 31 grudnia)	37	36	33	74

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

Średnia stawka czynszu na dzień 31.12.2022 r. w lokalach mieszkalnych Miasta wynosiła 9,32 zł/m². Wynika ona z zastosowania obniżek ze względu na osiągnięte dochody w gospodarstwie domowym, a także zniżek uwzględniających wyposażenie i usytuowanie lokalu oraz stan techniczny budynku, których wysokość waha się od -5% do -50%, oraz wyżki ze względu na położenie budynku w strefie staromiejskiej, która wynosi +5% oraz lokalu w budynku jednorodzinnym +30%. Czynniki podwyższające i obniżające czynsz sumuje się, przy czym suma nie może przekroczyć 50%. Ze zniżek korzystały 3 308 gospodarstw domowych, natomiast wyżką objęto 74 gospodarstwa domowe.

Warunkiem zawarcia umowy najmu lokalu mieszkalnego jest wpłacenie przez przyszłego najemcę lokalu kaucji zabezpieczającej w wysokości 3 lub 6-krotnego miesięcznego czynszu.

Źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej

Głównym źródłem finansowania gospodarki mieszkaniowej Miasta są wpływy czynszowe z lokali użytkowych, terenów, reklam, garaży oraz wpływy dotyczące lokali mieszkalnych, w najmie socjalnym, pomieszczeń tymczasowych i ogrodów. Wyższe dochody są m.in. wynikiem przyznania wyższej kwoty dodatków mieszkaniowych niż w roku ubiegłym, wzrostem ściągальności dla całego zarządzanego zasobu przy jednoczesnym wzroście przychodów. Ponadto osiągnięto wyższe niż planowano dochody z tytułu odsetek (w dużej mierze spowodowane wzrostem stóp procentowych i naliczonych odsetek). Odnotowano także zwiększenie wpływów na zaległości windykacyjne obejmujące m.in. koszty wynagrodzenia radcy, sądowe oraz egzekucyjne. Dodatkowo wprowadzenie w kwietniu 2022 r. nowej instrukcji windykacyjnej należności Miasta Bydgoszczy wpłynęło na wzrost wpływów w zakresie lokali użytkowych.

Źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej Miasta Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
	tys. zł			
Wpływy dotyczące lokali użytkowych, terenów, reklam, garaży (netto) oraz wpływy dotyczące lokali mieszkalnych, socjalnych, pomieszczeń tymczasowych i ogrodów	69 807	68 971	69 133	71 782
Pozostałe wpływy – odsetki od lokali użytkowych, terenów, reklam, garaży, lokali mieszkalnych, socjalnych, pomieszczeń tymczasowych i ogrodów	759	846	886	1 373
Przychody z tytułu wynagrodzenia Radcy, kosztów sądowych, pozostała sprzedaż oraz VAT do odliczenia	1 008	1 026	1 021	1 369
RAZEM	70 566	70 843	71 040	74 524

Źródło: *Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.*

W 2022 r. łączne wpływy uzyskane z ww. tytułów wyniosły 74,5 mln zł, natomiast dochody ze sprzedaży budynków, lokali mieszkalnych i użytkowych wyniosły 17,4 mln zł (w tym dochody ze sprzedaży następujących budynków: ul. Mazowiecka 24, ul. Grunwaldzka 55, ul. Gdańska 104, ul. Fordońska 244, ul. Żwirki i Wigury 31, ul. Jasna 29/ul. Śląska 37, ul. Paderewskiego 21, ul. Chocimska 24). W 2022 r. zostało sprzedanych na rzecz najemców 77 lokali mieszkalnych na łączną kwotę 2 260 038 zł. Natomiast 13 lokali sprzedano w trybie przetargu ustnego nieograniczonego na łączną kwotę 4 015 587 zł. Przedmiotem w/w postępowań przetargowych było również spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu w zasobach spółdzielni mieszkaniowych, które zostało sprzedane za kwotę 213 000 zł. Łącznie w wyniku sprzedaży substancji mieszkaniowej w drodze przetargu uzyskano 6 488 625 zł.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
	tys. zł			
Dochody ze sprzedaży budynków, lokali użytkowych i lokali mieszkalnych:	4 740	10 971	10 363	17 396
sprzedaż budynków	2 814	5 255	6 000	8 647
sprzedaż lokali mieszkalnych na rzecz najemców	1 926	4 580	3 327	2 260
sprzedaż lokali nieprzeznaczonych do wynajęcia	–	1 136	1 036	6 489

Źródło: Wydział Mienia i Geodezji Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wydatki na pokrycie kosztów bieżącej eksploatacji, remontów itp. mieszkaniowego zasobu gminy w 2022 r. poniesione zostały w wysokości 69,1 mln zł i były nieznacznie (o 0,3%) wyższe w porównaniu do poprzedniego roku ze względu na:

- wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1,5% wydatków bieżących na c.o. i c.w.u., zimną wodę, gaz i energię elektryczną, m.in. z powodu przyłączenia kolejnych budynków do sieci ciepłowniczej, wyposażenia lokali w instalację ciepłej wody oraz wzrostu cen za dostawę ciepła częściowo złagodzonych wprowadzoną tarczą antyinflacyjną i ograniczeniami ustawowymi,
- ubytek zarządzanej powierzchni,
- ceny uzyskane w przetargach na realizację usług,
- wzrost wydatków sądowych w następstwie wprowadzenia w życie nowej Instrukcji windykacji należności Miasta Bydgoszczy, zgodnie z którą zaostrzono reguły realizowanego procesu windykacyjnego, stąd konieczne było skierowanie na drogę postępowania sądowego znacznie większej liczby spraw o zapłatę niż w roku poprzednim.

Wydatki inwestycyjne oraz wydatki na pokrycie kosztów bieżącej eksploatacji poniesione na budynki i lokale mieszkalne przez ADM Sp. z o.o.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
	tys. zł			
Wydatki inwestycyjne	2 567	7 759	20 904	5 124
Wydatki bieżące:	67 741	68 486	68 840	69 058
c.o. i c.w.u., zimna woda, gaz, energia elektryczna	15 021	14 499	15 324	15 558
podatek od nieruchomości	2 194	2 115	2 048	1 925
opłaty na rzecz budżetów jst	3 997	5 689	5 230	5 053
konserwacje i remonty	6 634	6 440	6 318	6 475
opłaty za administrowanie	18 563	18 318	17 998	17 469
ubezpieczenia budynków	204	238	241	303
koszty sądowe	812	579	626	833
pozostałe, w tym ścieki	20 316	20 608	21 055	21 442
RAZEM	70 308	76 245	89 744	74 182

Źródło: Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.2.2. Dobry standard budynków mieszkalnych.

Bezpieczeństwo

W 2022 r. nad ochroną bezpieczeństwa mieszkańców Bydgoszczy czuwał szereg współdziałających ze sobą instytucji, do których należą: Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej oraz Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Bydgoszczy. Współdziałanie wszystkich służb miało istotne znaczenie dla utrzymania porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców.

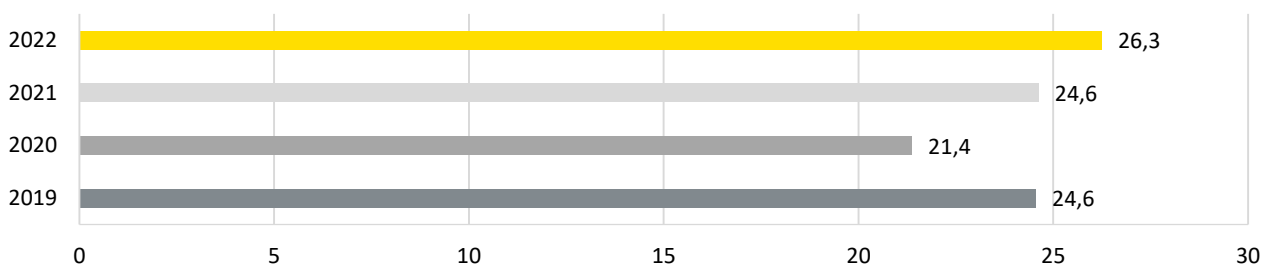
W 2022 r. w Bydgoszczy miało miejsce 8,7 tys. przestępstw, co oznacza ich wzrost w odniesieniu do poprzedniego roku o 5,1%.

Przestępstwa stwierdzone przez Policję

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem	8 573	7 306	8 292	8 711
w tym przestępstwa:				
o charakterze kryminalnym	4 854	4 607	5 220	4 755
o charakterze gospodarczym	3 126	2 140	2 389	3 218
drogowe	346	336	386	461
Przestępstwa według rodzajów (z wartości ogółem):				
przeciwko życiu i zdrowiu	108	87	117	108
przeciwko mieniu	5 090	3 787	4 194	4 615
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	330	370	377	374
przeciwko rodzinie i opiece	671	505	567	327
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	405	404	462	539

Źródło: BDL GUS

Przestępstwa stwierdzone przez Policję na 1 000 mieszkańców

Źródło: BDL GUS

Dla poczucia bezpieczeństwa mieszkańców szczególnie istotna jest wykrywalność sprawców przestępstw, która w 2022 r. wzrosła o 1,8 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku.

Wykrywalność sprawców przestępstw przez Policję

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	74,6%	74,6%	75,0%	76,8%
w tym przestępstwa:				
o charakterze kryminalnym	63,6%	66,8%	69,1%	70,6%
o charakterze gospodarczym	87,4%	85,6%	81,4%	81,0%
drogowe	97,4%	97,9%	99,5%	98,9%

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Przestępstwa według rodzajów (z wartości ogółem):				
przeciwko życiu i zdrowiu	88,9%	93,1%	94,9%	97,2%
przeciwko mieniu	65,7%	61,6%	59,5%	62,5%
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	77,4%	75,9%	84,4%	84,2%
przeciwko rodzinie i opiece	99,9%	100%	100%	100%
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	97,3%	98,3%	99,4%	99,1%

Źródło: BDL GUS

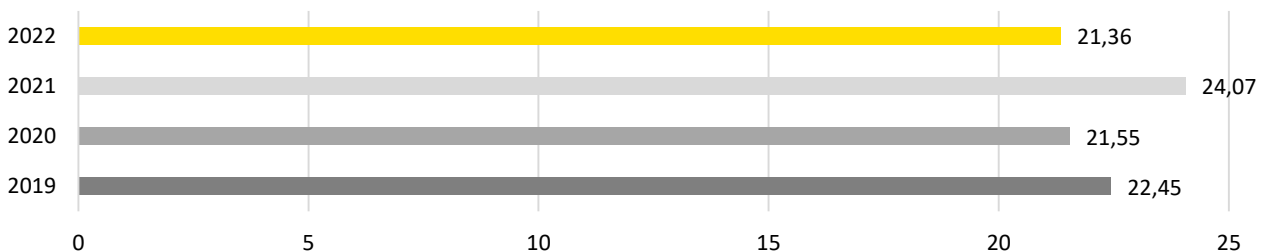
Komenda Miejska Policji

Informacje na temat działania Komendy Miejskiej Policji dotyczą całego obszaru jej działalności, tj. obejmują miasto Bydgoszcz oraz gminy powiatu bydgoskiego. Na koniec 2022 r. w Komendzie Miejskiej Policji w Bydgoszczy funkcjonowało 1 001 etatów (w tym 3 wakaty). W ciągu roku ze służby odeszły 33 osoby, natomiast przyjęto 80 osób. Szeregi bydgoskiej komendy zasilili 12 policjantów przeniesionych z innych jednostek, a 63 zdecydowało się na kontynuowanie służby poza jej strukturami.

Jednym z zadań realizowanych przez funkcjonariuszy policji, mającego istotny wpływ na indywidualne poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, są wykonywane patrole. Spośród wszystkich patroli zrealizowanych w 2022 r. 56,6% to patrole zmotoryzowane, natomiast 43,4% piesze. Funkcjonariusze KMP reagowali również na zgłoszenia mieszkańców.

Patrole Policji w 2022 r.	
73 621	patrole ogółem
64 338	patrole prewencyjne
9 283	patrole Wydziału Ruchu Drogowego

Średni czas reakcji Policji na terenie Bydgoszczy od otrzymania wezwania ogółem (min, sek)

Źródło: Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy

W wyniku realizacji służb patroloво-interwencyjnych i obchodowych w 2022 r. policjanci przeprowadzili 54 068 interwencji (o 7,9% więcej niż w poprzednim roku). W 2022 r. odnotowano wzrost liczby osób doprowadzonych do „Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych”. W całym 2022 r. doprowadzono 3 940 osób, tj. o 2,6% więcej niż rok wcześniej. Policjanci z KMP w 2022 r. nałożyli na sprawców wykroczeń 44 064 mandaty karne na łączną kwotę 18,86 mln zł oraz skierowano do sądu 3 648 wniosków o ukaranie.

W 2022 r. odnotowano spadek liczby wszczętych postępowań przygotowawczych w stosunku do poprzedniego roku. Łącznie wszczęto 9 841 postępowań przygotowawczych, tj. o 434 mniej niż w 2021 r. Dla przestępstw kryminalnych statystyki te wyglądały następująco:

- w kategorii przestępstw kryminalnych ogółem, liczba wszczętych postępowań wyniosła 6 420,
- wszczęto 6 postępowań przygotowawczych o zabójstwo, odnotowano 3 przestępstwa stwierdzone i ustalono sprawców wszystkich tych zbrodni,

- wszczęto 45 postępowań przygotowawczych o gwałt, z czego stwierdzono 14 przestępstw, nie ustalono sprawców 2 przestępstw z tej kategorii,
- w siedmiu kategoriach pospolitych przestępstw kryminalnych najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa tj. uszczerbek na zdrowiu, bójka i pobicie, kradzież cudzej rzeczy, kradzież samochodu, kradzież z włamaniem, przestępstwa rozbójnicze oraz uszkodzenie rzeczy, odnotowano 2 730 wszczętych postępowań, natomiast przestępstw stwierdzonych 2 956.

Szczegółowe informacje dla każdej z siedmiu kategorii pospolitych przestępstw kryminalnych, najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa:

- uszczerbek na zdrowiu: 98 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 98,0%,
- bójka i pobicie: 29 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 97,0%,
- kradzież cudzej rzeczy: 1 510 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 57,7%,
- kradzież samochodu: 38 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 42,1%,
- kradzież z włamaniem: 639 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 65,2%,
- przestępstwa rozbójnicze: 83 przestępstwa stwierdzone, wykrywalność 98,8%,
- uszkodzenie rzeczy: 597 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 52,9%.

Liczba przestępstw oraz wykrywalność przestępstw Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Postępowania wszczęte ogółem				
Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy (wszystkie jednostki i komórki organizacyjne), w tym:	10 405	9 642	10 275	9 841
Komisariat Policji Śródmieście	2 965	2 911	3 118	3 004
Komisariat Policji Szwederowo	1 676	1 418	1 547	1 481
Komisariat Policji Błonie	1 569	1 406	1 418	1 282
Posterunek Policji Osowa Góra	–	–	172	218
Komisariat Policji Wyżyny	1 376	1 350	1 411	1 379
Komisariat Policji Fordon	1 222	1 086	1 057	995
Przestępstwa stwierdzone ogółem				
Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy (wszystkie jednostki i komórki organizacyjne), w tym:	9 945	8 372	9 809	9 942
Komisariat Policji Śródmieście	2 749	2 535	2 740	2 838
Komisariat Policji Szwederowo	1 288	994	1 377	1 495
Komisariat Policji Błonie	1 083	1 036	1 131	1 079
Posterunek Policji Osowa Góra	–	–	109	162
Komisariat Policji Wyżyny	1 109	972	1 305	1 203
Komisariat Policji Fordon	1 003	1 071	1 154	1 307
Wykrywalność ogólna				
Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy (wszystkie jednostki i komórki organizacyjne), w tym:	73,3%	73,1%	73,9%	75,3%
Komisariat Policji Śródmieście	67,3%	68,8%	69,8%	73,0%
Komisariat Policji Szwederowo	71,2%	75,3%	78,1%	78,3%
Komisariat Policji Błonie	69,5%	74,9%	74,7%	69,8%
Posterunek Policji Osowa Góra	–	–	59,6%	66,7%
Komisariat Policji Wyżyny	71,6%	68,0%	71,7%	70,5%
Komisariat Policji Fordon	70,4%	75,9%	76,3%	81,4%

Źródło: Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy

W katalogu przestępstw kryminalnych odnotowano wzrost przestępstw stwierdzonych na Posterunku Osowa Góra oraz Komisariacie Policji Szwederowo. W katalogu siedmiu przestępstw uciążliwych dla społeczeństwa, wzrost liczby przestępstw stwierdzonych odnotowano na Posterunku Osowa Góra, Komisariacie Policji Szwederowo, Komisariacie Policji Wyżyny, natomiast na pozostałych nastąpił spadek.

Skuteczność w walce z przestępczością:

- najczęściej postępowań w zakresie przestępstw kryminalnych (31,2%) wszczął Komisariat Policji Śródmieście, gdzie odnotowano również najczęściej przestępstw stwierdzonych (30,0%),
- najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw kryminalnych odnotował Komisariat Policji Szwederowo (77,4%),
- w siedmiu kategoriach pospolitych przestępstw kryminalnych najczęściej postępowań (31,2%), wszczął Komisariat Policji Śródmieście, gdzie odnotowano również najczęściej przestępstw stwierdzonych (29,8%),
- najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w powyższych siedmiu kategoriach odnotował Komisariat Policji Szwederowo (69,4%).

Efekty działań KMP w Bydgoszczy w 2022 r.:

- ustalenie łącznie 4 227 podejrzanych, spośród których dla 137 osób, na wniosek Prokuratury, sądy zastosowały środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania,
- ustalenie 156 nieletnich, którzy dokonali łącznie 289 czynów karalnych,
- w ramach codziennych kontroli oraz prowadzonych działań, policjanci zatrzymali 350 osób poszukiwanych listami gończym,
- odzyskano mienie utracone przez pokrzywdzonych w wyniku przestępstw na łączną kwotę 2 821 258 zł,
- stwierdzono 1 017 przestępstw z ustawy „o przeciwdziałaniu narkomanii” oraz zatrzymano 541 podejrzanych, a z rynku przejęto łącznie ponad 86 kg różnego rodzaju narkotyków,
- policjanci zajmujący się zwalczaniem przestępczości gospodarczej ujawnili i zabezpieczyli tytoń oraz alkohol, które nielegalnie usiłowano wprowadzić do sprzedaży, co mogło narazić Skarb Państwa na uszczuplenia z tytułu nieodprowadzonego podatku VAT, akcyzy i cła na kwotę 1 235 919 zł.

Straż Miejska

Na koniec 2022 r. w szeregach Straży Miejskiej pracowało 149 funkcjonariuszy, 29 osób przy obsłudze wideomonitoringu miejskiego i 22 pracowników cywilnych. Strażnicy miejscy dysponowali 26 samochodami służbowymi oraz użytkowali 18 rowerów. Działalność prowadzili w sześciu siedzibach na terenie miasta, spośród których obiekt przy ul. Wiślanej 27, od 1.09.2021 r. został przejęty w trwały zarząd i jest przeznaczony na nową siedzibę Straży. W 2022 r. ruszyły prace związane z wykonaniem projektu przebudowy budynku.

Od stycznia do marca 2022 r. działania Straży Miejskiej zdominowane były przez realizowanie zadań wynikających z sytuacji epidemicznej. Przeprowadzono wspólne patrole piesze z funkcjonariuszami Policji służące weryfikacji nakazów, zakazów i obowiązków wynikających z przepisów, związanych z zapobieganiem rozprzestrzeniania się wirusa Covid-19. Po tym okresie służby realizowały zadania własne związane m.in. z utrzymaniem porządku w miejscach publicznych, pomocy osobom bezdomnym, działaniami na rzecz ochrony środowiska, ochroną obiektów komunalnych i urzędzeń użyteczności publicznej.

Zrealizowane patrole Straży Miejskiej w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Patrole piesze	2 714,5	1 685	1 889,5	1 023,5
Patrole piesze z Policją (w tym z Żandarmerią Wojskową)	79	291,5	157	–
Patrole zmotoryzowane	6 078,5	6 632,5	6 887,5	6 568,5
Patrole zmotoryzowane z Policją (w tym z Żandarmerią Wojskową)	86	529	102,5	–

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Patrole piesze i zmotoryzowane z Policją	–	–	–	821
Patrole segway	–	–	–	21,5
Patrole rowerowe	101	105,5	95	12,5
Razem	9 059	9 243,5	9 131,5	8 447

Źródło: Straż Miejska w Bydgoszczy

W 2022 r. liczba zgłoszeń do Straży Miejskiej nieznacznie wzrosła w porównaniu do ubiegłego roku, o 3%. Najwięcej zgłoszeń (50,7%) dotyczyło nieprawidłowego parkowania, na drugim miejscu pod względem częstotliwości zgłaszania (7,0%) było udzielenie pomocy osobom bezdomnym. Nastąpił duży spadek liczby zgłoszeń w kategorii spalanie odpadów (o 37,4%). Mieszkańcy kierowali swoje zgłoszenia do Straży Miejskiej również poprzez aplikację „Dbamy o Bydgoszcz”, która cieszy się coraz większą popularnością. Z tej formy powiadomienia skorzystało 8 970 osób (o prawie 3 tys. więcej niż w poprzednim roku), co stanowiło 35,2% wszystkich zgłoszeń.

Ujawnione wykroczenia kończyły się: mandataми karnymi (57,35%), pouczeniami (41,57%), wnioskami do sądu (1,03%) oraz przekazaniem sprawy innym organom (0,05%). Strażnicy miejscy podejmując interwencję sporadycznie zmuszeni byli do użycia środków przymusu bezpośredniego. W 2022 r. skorzystano z nich 17 razy w celu zapobieżenia ucieczce osób ujętych oraz pomocy w bezpiecznym przekazaniu Policji.

Działania funkcjonariuszy Straży Miejskiej w 2022 r.	
22 599	wylegitymowanych osób
8 356	udzielonych pouczeń
28	osób ujętych i przekazanych Policji
11 525	nałożonych grzywien na kwotę 1,4 mln zł
5 387	unieruchomionych pojazdów

Liczba zgłoszeń wymagających interwencji Straży Miejskiej

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Zgłoszenia wpływające do Straży Miejskiej razem, w tym:	27 372	22 040	24 804	25 486
Naruszenie przepisów o zatrzymaniu i postoju, nieprawidłowe parkowanie	10 476	7 492	11 021	12 921
Niszczanie roślinności, trawnika, wycinka drzew	883	679	1 126	1 488
Spalanie odpadów, palenie ogniska	1 952	1 868	1 517	949
Spożywanie alkoholu w miejscach zabronionych	923	1 341	703	827
Zaśmiecanie/zanieczyszczenie miejsca publicznego	1 090	986	1 236	1 268
Zwierzęta bezpańskie	1 185	815	881	962
Udzielanie pomocy nietrzeźwym	1 598	811	799	662
Udzielanie pomocy bezdomnym	4 174	3 358	2 016	1 784

Źródło: Straż Miejska w Bydgoszczy

W 2022 r. realizowano program „Czyste Miasto”, w ramach którego przeprowadzono m.in.: kontrole gospodarowania odpadami przez mieszkańców, kontrole eliminujące spalanie odpadów (ograniczanie tzw. niskiej emisji), eliminowanie terenów zanieczyszczonych oraz tzw. dzikich wysypisk. Strażnicy miejscy z Ekopatrolu przeprowadzili m.in. 353 kontrole nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków, pod kątem prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej. W wyniku ujawnionych nieprawidłowości strażnicy udzielili 13 pouczeń, nałożyli 43 mandaty na kwotę 7 600 zł oraz skierowali 2 wnioski o ukaranie do sądu. Dodatkowo od listopada 2022 r. weryfikowano prawidłowość złożonych przez mieszkańców wniosków o przyznanie dodatku węglowego.

Miasto Bydgoszcz przekazało Straży Miejskiej 52 fotopułapki, które zainstalowano w różnych lokalizacjach miasta w celu wyeliminowania dzikich wyspisk. Od lipca do grudnia 2022 r. bydgoscy strażnicy ujawnili 12 przypadków pozbywania się odpadów niezgodnie z obowiązującymi przepisami. Podczas kontroli 2 403 nieruchomości strażnicy miejscy odnotowali 2 137 osób, które nie zostały zgłoszone do systemu opłat za odbiór odpadów. Mieszkańcy w 2022 r. zgłosili blisko 3,0 tys. nieprawidłowości dotyczące czystości i porządku w mieście.

W okresie jesienno-zimowym strażnicy miejscy realizowali zadania związane z pomocą osobom bezdomnym. Przyjętą od kilku lat praktyką jest tworzenie tzw. map bezdomności – wykazu miejsc przebywania osób bez-

Działania Straży Miejskiej w ramach pomocy bezdomnym w 2022 r.	
365	miejsc skontrolowanych w ramach zadań własnych
1 755	liczba interwencji wobec osób bezdomnych
1 562	osoby odmawiające pomocy
7	osób dowiezionych do schroniska dla osób bezdomnych
60	osób potrzebowało pomocy pogotowia ratunkowego

domnych. Na podstawie aktualizowanych na bieżąco informacji, strażnicy w ramach służby patrolowej przeprowadzali kontrole ze szczególnym ich nasileniem w porze nocnej, gdy temperatury powietrza spadały poniżej 0° C. Ponadto patrole Straży Miejskiej były kierowane w miejsca wskazywane bezpośrednio przez mieszkańców, w tym m.in. do klatek schodowych, wiat przystankowych i śmietnikowych, ogródków działkowych oraz do pustostanów. Bezdomnych, którzy wyrazili na to zgodę odwożono do schronisk i ogrzewalni.

Straż Miejska realizowała również zadania polegające na ochronie obiektów komunalnych oraz konwojowaniu przedmiotów wartościowych i wartości pieniężnych na potrzeby gminy.

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej

Za bezpieczeństwo przeciwpożarowe miasta odpowiada Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy, która składa się z następujących jednostek ratunkowo-gaśniczych:

- nr 1 przy ul. Pomorskiej 16 (specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego),
- nr 2 przy ul. Produkcyjnej 5 (specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemicznego i Ekologicznego),
- nr 3 przy ul. Ludwikowo 5 (specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wysokościowego),
- nr 4 przy ul. Łochowskiej 69,
- Szkoły Podoficerskiej PSP, ul. Glinki 86.

Według stanu na koniec 2022 r. liczba etatów strażaków w Komendzie oraz w Jednostkach Ratunkowo-Gaśniczych wynosiła 235, a liczba etatów cywilnych 6 (nie zwiększono zatrudnienia w ciągu roku).

Komenda Miejska PSP dysponowała 36 pojazdami, w tym pojazdami gaśniczymi, specjalnymi i specjalistycznymi. W 2022 r. dokonano zakupu samochodu ratowniczo-gaśniczego dla Ochotniczej Straży Pożarnej Bydgoszcz-Fordon oraz w ramach Programu BBO dostarczono urządzenie gaśniczo-tnące.

W 2022 r. średni czas dojazdu PSP do zdarzenia na terenie miasta wyniósł 9 minut (taki sam czas jak w ubiegłym roku). W ciągu roku odnotowano w Bydgoszczy 3 486 zdarzeń, w tym 662 pożary (19,0% wyjazdów), 2 377 miejscowych zagrożeń (68,0% wyjazdów) oraz 447 alarmów fałszywych (13,0% wyjazdów). Spośród miejscowych zagrożeń 277 interwencji związanych było z pomocą uchodźcom z Ukrainy.

Interwencje Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Interwencje z powodu huraganu, silnego wiatru lub tornada	196	283	301	712
Interwencje w skutek gwałtownych opadów atmosferycznych	17	77	15	126
Interwencje w skutek wypadków w transporcie	470	409	351	251

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy

Liczba akcji gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba pożarów ogółem	899	608	647	662
w tym:				
budynków mieszkalnych	167	127	164	123
innych obiektów	567	23	406	341
środków transportu	78	51	52	58
lasów	87	40	25	78
Požary według wybranych przyczyn:				
umyślne podpalenie	542	310	331	360
nieostrożne postępowanie się ogniem (w tym papierosami i zapałkami)	74	77	78	69
wady urządzeń i instalacji elektrycznych	49	35	38	37
wady środków transportu	46	39	34	39

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy

Zarządzanie kryzysowe

Szeroki zakres działań zmierzających do zapobiegania zdarzeniom zagrażającym zdrowiu, życiu i mieniu mieszkańców oraz do likwidacji ich skutków na terenie Bydgoszczy i powiatu bydgoskiego realizował Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Bydgoszczy. Do zadań Wydziału należało również organizowanie i koordynacja funkcjonowania Bydgoskiego Centrum Bezpieczeństwa oraz Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Ponadto w 2022 r. prowadzono stały monitoring w zakresie:

- warunków pogodowych,
- awarii i planowanych wyłączeń dostaw energii elektrycznej, energii cieplnej, wody, gazu,
- utrudnień w ruchu drogowym, komunikacji zbiorowej,
- poziomu wód rzek Wisły i Brdy.

Codziennie sprawdzano także łączność:

- radiowej sieci współdziałania służb ratowniczych „GOPŁO” – 48 podmiotów zapewniających bezpieczeństwo mieszkańcom,
- w grupie zamkniętej telefonów komórkowych obejmujących 408 aktywacji – łączność alternatywna (uzupełniająca) służb ratowniczych Miasta Bydgoszczy oraz 110 Obiektowych Koordynatorów Bezpieczeństwa w jednostkach oświatowo-wychowawczych.

Utrzymywano w sprawności technicznej Centralny System Alarmowania Miasta Bydgoszczy. Ogółem w mieście funkcjonowały 103 syreny alarmowe, w tym 18 syren elektronicznych z funkcją umożliwiającą nadawanie komunikatów głosowych. Do mediów i służb przekazano 165 komunikatów informacyjno-ostrzegawczych. Dodatkowo za pośrednictwem:

- CB Radia (kanał 19 drogowy) nadano 9 komunikatów,
- systemu SI SMS oraz aplikacji „Blisko” nadano 275 komunikaty (w systemie SI SMS zarejestrowanych było 6 669 użytkowników, w aplikacji „Blisko” 2 193 użytkowników).

Na panelach informacyjnych systemu ITS, zlokalizowanych na przystankach komunikacji miejskiej, umieszczono 30 komunikatów o osobach poszukiwanych. Na portalu miejskim www.bydgoszcz.pl w zakładce Bezpieczna Bydgoszcz, na bieżąco publikowano informacje z zakresu bezpieczeństwa, w tym m.in. ostrzeżenia, komunikaty oraz codzienne raporty służb ratowniczych. Na stronie tej znajduje się również formularz internetowy dla mieszkańców, który umożliwia zgłaszanie zagrożeń.

Interwencje związane z zapewnieniem bezpieczeństwa na obszarze Bydgoszczy i powiatu bydgoskiego w 2022 r.	
47 000	Pogotowie Ratunkowe
45 567	Policja
27 563	Straż Miejska
16 350	Zarządzanie Kryzysowe
5 303	Państwowa Straż Pożarna

Dyżurni Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego:

- przekazywali codzienne meldunki dotyczące m.in. funkcjonowania komunikacji, awarii, katastrof, pożarów, zdarzeń kryzysowych w mieście i powiecie bydgoskim. Kierowane były one do: Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, Wojskowej Komendy Uzuppełnień, Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A., ważniejsze zdarzenia umieszczano w Centralnej Aplikacji Raportującej „CAR”,
- na bieżąco aktualizowali listę osób wentylowanych mechanicznie (w miejscu zamieszkania) oraz monitorowali planowe wyłączenia energii elektrycznej – w przypadku potwierdzonego wyłączenia energii elektrycznej w miejscu przebywania osoby wentylowanej dyżurny Centrum powiadamiał opiekuna, lekarza prowadzącego osobę wentylowaną, administratora budynku oraz służby (Pogotowie Ratunkowe, Państwową Straż Pożarną), w 2022 r. miało miejsce 67 takich zdarzeń,
- współdziałając ze służbami ratowniczymi i komunalnymi Miasta, Powiatu Bydgoskiego oraz jednostkami specjalistycznymi i mieszkańcami, przyjęli oraz przekazali do realizacji 16 350 zgłoszeń, z czego 12 555 dotyczyło zdarzeń z terenu Bydgoszczy, 3 326 z terenu powiatu bydgoskiego, a 469 spoza tych terenów, w odniesieniu do 2021 r. liczba zgłoszonych zdarzeń zmniejszyła się o 456, na terenie Bydgoszczy najwięcej zgłoszeń było z kategorii weterynaria i dotyczyły one rannych ptaków (1 364).

Ponadto Wydział Zarządzania Kryzysowego realizował szereg innych zadań, w tym m.in. związanych z łowiectwem i wydawaniem decyzji zezwalających na dokonanie odstrzału redukcyjnego zwierzyny łownej oraz w zakresie usuwania martwych zwierząt.

W kwietniu 2022 r. weszła w życie ustawa o obronie Ojczyzny, która **wyeliminowała z obiegu prawnego przepisy dotyczące obrony cywilnej**. Tym samym miasto utraciło podstawy prawne do realizacji zadań obrony cywilnej. W 2022 r., do czasu wejścia w życie ustawy o obronie Ojczyzny, w Bydgoszczy stan organizacyjny obrony cywilnej obejmował 24 formacje, liczące łącznie 196 etatów. Bydgoszcz dysponowała 220 budowlami ochronnymi mogącymi pomieścić ponad 18,5 tys. osób oraz 6 piwnic ze wzmocnionymi stropami, mogących pomieścić 320 osób. Obiekty te wymagają modernizacji. Miasto w dalszym ciągu prowadziło działania w zakresie ochrony ludności w sytuacji zagrożeń i obrony pokoju, m.in.:

- przekazano uwagi i propozycje zmian do projektu ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej do Unii Metropolii Polskich,
- zaktualizowano wykaz stanów i wyposażenia magazynu obrony cywilnej oraz wykaz budowli ochronnych w mieście,
- opracowano i przekazano do Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego bilans kadry medycznej,
- utrzymywano w aktualności „Miejski Plan Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych”.

Natomiast w zakresie infrastruktury technicznej obrony cywilnej w 2022 r., utrzymywano w aktualności wykaz zakładowych ujęć wody pitnej, nadzorowano prace w zakresie utrzymania, konserwacji i remontu studni

publicznych, studni awaryjnych, hydrantów i pompowni przewałowej. Ponadto w mieście funkcjonuje detektor burzowy oraz 5 stacji meteorologicznych zlokalizowanych na budynkach: Urzędu Miasta Bydgoszczy - budynek B (ul. Grudziądzka 9-15), Szkoły Podstawowej nr 65 (ul. Golloba 7), Szkoły Podstawowej nr 64 (ul. Sardynkowa 7), Bydgoskiego Centrum Targowo-Wystawienniczego (ul. Gdańska 187), oczyszczalni ścieków należących do Chemwik Sp. z o.o. (ul. Toruńska 324A).

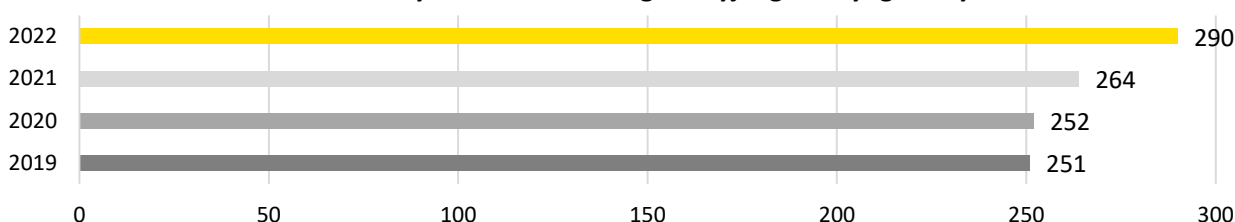
Na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej, bydgoskie szpitale publiczne deklarowały możliwość dostawienia 570 łóżek. Natomiast placówki niepubliczne: Klinika Vident, Szpital św. Łukasza, Centrum Medyczne Gazińscy, Centrum Medycznym Esculap, zadeklarowały udostępnienie łącznie ok. 40 łóżek przeznaczonych do krótkotrwałego pobytu.

W ramach realizacji **ochrony przeciwpowodziowej** w 2022 r.:

- na bieżąco aktualizowano „Plan ochrony miasta przed powodzią”,
- dokonywano codziennych notowań stanów i wielkości przepływów w rzekach Wiśle i Brdzie oraz poziomu rzeki Brdy z hydrowskazów na Moście Bernardyńskim i Jazie Walcowym,
- zapewniono całoroczną konserwację ochronnego wału przeciwpowodziowego Fordon-Łoskoń,
- konserwowano w każdym kwartale roku mechanizm podnoszenia i opuszczania śluz w Porcie Drzewnym.

Ważnym elementem systemu bezpieczeństwa jest **monitoring miejski**. Ogółem w mieście na koniec 2022 r. funkcjonowało 290 kamer wizyjnych monitoringu miejskiego, stanowiących narzędzie wspierające działania służb. Studia wideomonitoringu obsługiwane są całodobowo, przez 7 dni w tygodniu, przez pracowników cywilnych Straży Miejskiej.

Wzrost liczby kamer monitoringu wizyjnego w Bydgoszczy

Źródło: Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. z monitoringu miejskiego ujawniono 2 721 zdarzeń, z czego 1 418 skierowano do Policji, a 1 303 do Straży Miejskiej.

Ujawnione zdarzenia na podstawie monitoringu wizyjnego Bydgoszczy

Wyszczególnienie	Liczba ujawnionych zdarzeń			
	2019	2020	2021	2022
Włamanie do pojazdów	–	–	–	–
Włamanie do obiektów	–	–	–	–
Bójki, awantury (szarpaniny) uliczne	127	114	137	202
Kradzieże	12	9	12	12
Dewastacje mienia	14	33	58	40
Zakłócanie ładu i porządku publicznego	86	56	46	69
Spożywanie alkoholu w miejscach zabronionych	219	222	303	452
Osoby nietrzeźwe	593	383	281	313
Zanieczyszczenie terenu	44	29	87	68
Nieprawidłowe parkowanie	1 330	542	1 045	727
Zdarzenia w ruchu drogowym	500	156	64	74

Wyszczególnienie	Liczba ujawnionych zdarzeń			
	2019	2020	2021	2022
Łamanie przepisów handlowych	7	3	16	2
Inne zdarzenia	584	651	561	762
Razem	3 516	2 198	2 610	2 721
Przekazano do:				
Dyżurnego Straży Miejskiej	2 126	1 077	1 618	1 303
Dyżurnego Policji	1 390	1 121	992	1 418

Źródło: Straż Miejska w Bydgoszczy

Powstały 3 nowe Zintegrowane Punkty Ratownictwa Wodnego: na Rybim Rynku, Wyspie Młyńskiej (Brda) oraz na Nabrzeżu Fordon (Wisła). ZPRW to instalacja, w skład której wchodzi rzutka i koło ratownicze w zamkniętej obudowie, kamera obrotowa wideomonitoringu miejskiego oraz alarm świetlny-akustyczny. Punkty zlokalizowane są na nabrzeżu rzeki Brdy i Wisły. Po otwarciu obudowy sprzętu ratowniczego w celu jego użycia uruchamia się sygnał dźwiękowy i świetlny, a kamera monitoringu automatycznie ustawia się w takiej pozycji, aby rejestrować obraz w obrębie omawianego punktu. Jednocześnie uaktywnia się alarm dla operatorów kamer w Miejskim Studiu Monitoringu Wizyjnego.

Realizację zadań w obszarze bezpieczeństwa wykonywało wiele instytucji m.in.: Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”, Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej, Wydział Zarządzania Kryzysowego i Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi Urzędu Miasta Bydgoszczy oraz organizacje pozarządowe, które ze sobą współdziałały. W celu poprawy poziomu bezpieczeństwa bydgoszczan w 2022 r. Miasto realizowało **Miejski program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego**, który jest kompleksowym planem działań realizowanych przez różne podmioty mającym na celu stopniową poprawę stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Dokument ten został uchwalony w 2003 r. Ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, nowe uwarunkowania i zagrożenia, w 2022 r. Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego dla Miasta Bydgoszczy oraz Powiatu Bydgoskiego podjęła uchwałę o powołaniu Zespołu roboczego ds. opracowania nowego dokumentu. Nowa formuła programu zostanie opracowana z wykorzystaniem wyników projektu naukowego „Badanie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnych w miastach w Polsce liczących od 250 tys. do 500 tys. mieszkańców”.

W 2022 r. większość zawartych w programie zadań była realizowana w formie programów profilaktycznych i różnego rodzaju akcji w zakresie:

■ **bezpieczeństwa w ruchu drogowym m.in.:**

- „Przestrzegaj, przewiduj i bezpiecznie dojeżdż do celu”, „Prawo jazdy”, „Ruch pieszych”, „Ruch rowerowy”, „Pierwszeństwo na drodze” – przeprowadzono 194 spotkania dla 8 069 uczestników z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
- „Bezpieczna droga do szkoły” – zrealizowano 261 spotkań z 6 365 dziećmi ze szkół podstawowych oraz przedszkoli, podczas których przekazywane były informacje dotyczące podstawowych zagadnień związanych z bezpiecznym przechodzeniem przez ulicę wraz z ćwiczeniami praktycznymi. Ponadto zrealizowano kampanie: „Świeć przykładem”, „Na drodze patrz i słuchaj”, „Twoje światła nasze bezpieczeństwo”, „Dla każdego jest miejsce na drodze”, „Noś odblask”, w ramach których omówiono z dziećmi potrzebę noszenia elementów odblaskowych.
- „Bezpieczna droga do szkoły z Polfinkiem” – zrealizowano 32 spotkania z 674 dziećmi w 3 szkołach oraz przeprowadzono ćwiczenia praktyczne na przejściach dla pieszych, celem wyuczenia dzieci bezpiecznego przechodzenia przez ulicę.
- „Bezpieczny pieszy” – przeprowadzono spotkanie z 150 seniorami.

- „*Na drodze kozioł i alpaka, bezpiecznie przez jezdnię przeprowadzi przedszkolaka*” – przeprowadzono zajęcia dla przedszkolaków z udziałem żywych zwierząt, dotyczące bezpiecznego poruszania się na przejściu dla pieszych.
- „*Egzaminy na kartę rowerową dla dzieci ukraińskich*” – 28 dzieci uchodźców z Ukrainy przeszło kurs na kartę rowerową.
- „*Dzień bezpiecznego kierowcy*” – akcja przeprowadzona z przedstawicielami NFZ, której celem było pokazanie kierowcy, że prowadząc samochód bierze odpowiedzialność nie tylko za swoje życie.
- „*Bezpieczni w Ruchu*” – w ramach współpracy z Zespołem Szkół Samochodowych przeprowadzono spotkanie z 21 uczniami szkół podstawowych.
- W ramach programu „*Oznakuj rower poznaj swojego dzielnicowego*” organizowane były akcje znakowania rowerów w komisariatach policji. Znakowanie i ewidencjonowanie rowerów ma służyć zapobieganiu kradzieżom. W 2022 r. na terenie Bydgoszczy zarejestrowano w systemie policyjnym 323 rowery.
- W ramach Europejskiego Tygodnia Mobilności przeprowadzono akcję *ROADPOL Safety Days (Dni Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego)*, polegającą na rozmowie z kierowcami o ich bezpieczeństwie w ruchu drogowym.
- Przeprowadzono spotkanie z 20 żołnierzami JFTC nt. „*Podstawowe informacje dot. bezpieczeństwa w ruchu drogowym dla cudzoziemców*”.
- **bezpieczeństwa dzieci i młodzieży m.in.:**
  - Przeprowadzono 318 spotkań z udziałem 7 417 uczniów nt. „*Odpowiedzialność prawna nieletnich*”.
  - „*Zostań kimś wyjątkowym*” – przeprowadzono 26 spotkań dla 4 545 uczniów przedstawiając zagadnienia z zakresu: rola i zadania Policji, musztra policyjna, cechy i predyspozycje kandydata do służby w Policji, przeprowadzenie interwencji policyjnych.
  - „*Praca policjanta - ogólne pojęte zasady bezpieczeństwa*” – przeprowadzono 129 spotkań z 3 564 osobami, podczas których przybliżono pracę policjanta, omówiono podstawowe zasady bezpieczeństwa.
  - „*Akademia bezpieczeństwa*” – zrealizowano 7 spotkań, w których wzięło udział ok. 2 000 uczniów szkół podstawowych. Celem była edukacja dzieci w zakresie bezpiecznego poruszania się po drogach, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, zachowania w kontakcie ze zwierzętami czy wobec obcych osób.
  - „*Bezpieczny przedszkolak*” – przeprowadzono 71 spotkań dla 1 313 dzieci, podczas których promowano zawód policjanta oraz uczono jak korzystać z numerów alarmowych.
  - „*Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą*” – zrealizowano 65 spotkań dla 1 321 osób, które miały miejsce w szkołach, przedszkolach, ośrodkach wypoczynkowych i harcerskich.
  - Zrealizowano 234 tzw. „*Patrole przyszkolne*” w rejonach placówek oświatowych.
  - „*Obcy niebezpieczny*” – przeprowadzono 25 spotkań z 454 przedszkolakami, podczas których omówiono zasady bezpieczeństwa podczas kontaktu z osobami nieznanymi dziecku.
  - „*Bezpieczne zachowania w kontakcie z psem*” – zrealizowano 18 spotkań z 457 dziećmi. Omówiono zasady bezpiecznego kontaktu z psem oraz przedstawiono pracę policyjnego psa służbowego.
  - Przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla 30 dzieci z Ukrainy, podczas których uczono jak korzystać z numerów alarmowych.
  - „*Bezpieczne ferie*” – zrealizowano 16 spotkań, w których wzięło udział 921 uczestników.
  - „*Bezpieczne wakacje*”, „*Bezpieczna woda*” – zrealizowano 103 spotkania, w których wzięło udział 3 590 dzieci i młodzieży.
- **profilaktyki uzależnień m.in.:**
  - Przeprowadzono 66 spotkań dla 1 315 uczniów na temat konsekwencji prawnych zażywania i posiadania narkotyków i dopalaczy. Zajęcia przeprowadzono pod hasłem „*Narkotyki i dopalacze – kradną życie*”, „*Narkotyki? To mnie nie kręci*”, „*Narkotyki kradną wolność*”.

- Podczas festynu rodzinnego „Bezpieczny powrót dzieci do szkoły” zorganizowanego przez NFZ, zwrócono uwagę rodziców i opiekunów na to z jakimi niebezpieczeństwami mogą spotkać się dzieci i młodzieży w dzisiejszym świecie.
- **przemocy w rodzinie m.in.:**
  - Zrealizowano 146 patroli w ramach „Przyjaznego Patrolu”, podczas których policjanci wraz z pracownikami socjalnymi 224 razy interweniowali w sprawach zagrożenia dobra małoletnich dzieci. Każdorazowo informację z ustaleń przekazywano do MOPS oraz do Policji. W 13 przypadkach bezpośrednio informowano Sąd Rejonowy, rozpoznano sytuację opiekuńczo-wychowawczą 216 małoletnich oraz przeprowadzono rozmowy z 219 osobami dorosłymi.
  - „Przemoc i agresja rówieśnicza” – przeprowadzono 87 spotkań z 1 780 uczniami na temat przemocy w rodzinie, jak również nasilającej się przemocy rówieśniczej i domowej.
  - W oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” pomocą objęto 475 rodzin. Przeprowadzono m.in. 573 rozmowy o charakterze wspierającym, z osobami podejrzanymi o doznawanie przemocy oraz 387 rozmów o charakterze pouczenia, z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie.
- **bezpieczeństwa osób starszych m.in.:**
  - „Aktywnie w trosce o III wiek”, „Bezpieczny senior” – zrealizowano 66 spotkań, w których uczestniczyło 1 501 seniorów. Spotkania miały na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludzi starszych, a także zapobieganie przestępstwom oraz przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych.
  - Przeprowadzono 15 spotkań dla 983 seniorów na temat oszustw popełnianych na szkodę osób starszych, wyjaśniono metody działania sprawców oszustw „metoda na wnuczka”, na „policjanta”.
  - Przeprowadzono debatę społeczną „Stop dla oszustów - porozmawiajmy jak ustrzec seniorów przed oszustami”, podczas której przedstawiono program „Moja Komenda”, „Krajowa Mapa Zagrożeń” oraz „Dzielnicowy bliżej Nas”. W debacie wzięło udział 100 osób.
  - „Seniorze, nie daj się oszukać” – przygotowano spot profilaktyczny dotyczący metod działania sprawców i rodzajów oszustw, które są wykorzystywane przez przestępców w celu wyłudzenia majątku od osoby starszej.
- **cyberprzestępczości m.in.:**
  - „Bezpieczny Internet” – zrealizowano 160 spotkania dla 2 598 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, podczas których poruszano tematykę cyberzagrożeń, bezpiecznego Internetu, cyberprzemocy i cyberprzestępstw. Podczas spotkań zwracano uwagę na bezpieczeństwo w sieci oraz konsekwencje prawne wynikające z popełnionych przestępstw za pośrednictwem Internetu.
  - „Hejt, mowy nienawiści, tolerancja, stereotypy, dyskryminacja i uprzedzenia” – zrealizowano 76 spotkań dla 1 942 osób, podczas których omówiono tematykę tzw. "hejtowania". Ponadto zorganizowano konkurs na spot profilaktyczny „Bądź fair - nie hejtuj”.
- **bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej m.in.:**
  - „Zabiegaj - Przetrwaj” – program realizowany od 2009 r. przez powołany Zespół do spraw koordynacji bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych, którego zadaniem jest tworzenie i doskonalenie systemu bezpieczeństwa placówek oświatowych na terenie Bydgoszczy.
  - „Bezpieczna Kobieta” – odbyło się 9 spotkań, w których udział wzięło 186 kobiet chcących poznać tajniki samoobrony, aspekty prawne, socjologiczne i psychologiczne samoobrony. Na zajęciach kobiety uczyły się również jak nabrać pewności siebie i nie być bierną w sytuacji, gdy ktoś je zaatakuje.
  - Zorganizowano 7 spotkań z gronem pedagogicznym w zakresie algorytmów postępowania w sytuacjach naruszenia norm szkolnych, społecznych i prawnych oraz procedur postępowania nauczycieli i metod współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia, na podstawie przepisów Ustawy o Postępowaniu w Sprawach Nieletnich. W spotkaniach udział wzięło 258 pedagogów.

- Przeprowadzono 2 spotkania ze studentami WSG z programu Erasmus na temat stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji, z którą mogą spotkać się młodzi ludzie. Omówiono zagadnienia związane z przeciwdziałaniem propagowaniu faszyzmu. W spotkaniach wzięło udział 25 studentów.
- **inne m.in.:**
  - „Handel ludźmi” – przeprowadzono 8 spotkań dla 178 osób, podczas których omówiono to przestępstwo jako rażąco naruszające podstawowe prawa człowieka.
  - „Bezpieczny Ogród” – odbyło się 124 spotkania z przedstawicielami ogródków działkowych, uczestniczono w 82 zebraniach, przeprowadzono 16 szkoleń instruktażowych, dokonano 789 kontroli stanu zabezpieczenia ogródków.

Zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom, poprawa warunków i zwiększenie adopcji zwierząt bezdomnych – to główne zadania **Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt**, w ramach którego w 2022 r. m.in.:

- dokarmiano wolno żyjące koty - zakupiono 182 worki karmy,
- wykonano 90 kastracji i 251 sterylizacji wolno żyjących kotów wraz z ich odpchleniem i odrobaczeniem,
- zapewniono gospodarstwo rolne dla zwierząt gospodarskich i bezdomnych innych niż psy i koty,
- działalność prowadziło Schronisko dla Zwierząt, które przyjęło 1 778 zwierząt (psy i koty), do adopcji wydano 1 434 psów i kotów, zaszczepiono przeciwko wściekliznie 6 287 zwierząt oraz wysterylizowano 525 zwierząt. Tak jak w latach wcześniejszych Schronisko prowadziło działania edukacyjne w szkołach, przedszkolach i mediach, przyjmowało wycieczki z przedszkoli i szkół, organizowało konkursy dla uczniów oraz stałe spacerowanie z psami dla pełnoletnich osób odwiedzających Schronisko, prowadziło akcję adopcji zwierząt, a także zorganizowało „Piknik dobrych psów i ludzi” oraz „Paradę psów adopcyjnych”. Schronisko współpracowało z Inspektoratem OTOZ Animals w zakresie interwencji dotyczących zwierząt zaniedbanych i okrutnie traktowanych. W celu poprawy obsługi komunikacyjnej Schroniska zakończono budowę parkingu przy ul. Zalew oraz budowę zewnętrznych schodów terenowych wraz z pochylnią i oświetleniem.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.2.1. Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców.

Miasto Bydgoszcz podejmuje szereg inicjatyw i przedsięwzięć związanych z problemami społecznymi, które istnieją w różnym natężeniu. Ukierunkowane są one szczególnie na wsparcie osób i rodzin z problemami takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, bierność zawodowa, bezdomność, wykluczenie społeczne, niepełnosprawność, zaburzenia psychiczne, przemoc domowa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Dostrzegając wagę problemów społecznych Miasto realizuje **Strategię rozwiązywania problemów społecznych Miasta Bydgoszczy na lata 2016-2023**, która przyczynia się do podniesienia jakości życia bydgoszczan. Działania podejmowane w jej ramach kierowane są ku środowisku wykluczonym społecznie lub zagrożonym tym zjawiskiem, a realizowane są przez Urząd Miasta Bydgoszczy, jednostki organizacyjne Miasta, służby oraz organizacje pozarządowe. Wszelkie podejmowane w jej ramach przedsięwzięcia są prowadzone w oparciu o współdziałanie tych podmiotów. Strategię zbudowano wokół siedmiu obszarów problemowych:

- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych,
- tworzenie warunków sprzyjających wychowaniu i edukacji dzieci i młodzieży oraz rozwój systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- podejmowanie działań wspierających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością,
- pobudzanie aktywności społecznej seniorów i organizacja działań zmierzających do poprawy jakości ich życia,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- promocja zdrowia i profilaktyka zdrowotno-społeczna oraz uzależnieniom.

Natomiast szczegółowe zadania ujęte są w poszczególnych programach.

Pomoc społeczna

Działania w zakresie polityki społecznej, poza udzieleniem wsparcia finansowego, koncentrują się na realizacji zadań sprzyjających zmianom sposobu funkcjonowania klientów ośrodka pomocy społecznej oraz wzmocnieniu ich potencjału do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Istotne znaczenie w tym zakresie ma dostęp do instytucji zapewniających specjalistyczne wsparcie. Jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z 6 Działami Pomocy Środowiskowej. MOPS pomaga dzieciom i rodzinom, osobom starszym, z niepełnosprawnościami, bezdomnym, chorym oraz innym, które przeżywają różne sytuacje kryzysowe. Formy i metody wsparcia dostosowywane są do indywidualnych potrzeb i sytuacji konkretnej osoby lub rodziny. Oprócz wsparcia finansowego prowadzona jest praca socjalna, działania aktywizujące, poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, grupy wsparcia oraz wspieranie rodzicielstwa zastępczego. Dążąc do poprawy warunków socjalno-bytowych klientów pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2022 r. realizowali m.in. następujące działania:

- udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego oraz usługowego,
- motywowanie do udziału w szkoleniach, kursach przekwalifikujących lub podnoszących kwalifikacje zawodowe i społeczne,
- pomoc w uzyskaniu lub zamianie mieszkania, kierowanie osób do ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- pomoc w załatwianiu formalności związanych z orzecnictwem o niepełnosprawności,
- kierowanie do punktów wydawania żywności, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa,
- wskazywanie środowisk do udziału w akcjach pomocowych,
- zgłaszanie osób chorych, niepełnosprawnych do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej,

- prowadzenie monitoringu związanego z procedurą Niebieskiej Karty oraz współpracę ze specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych.

Działania z zakresu pomocy społecznej realizują następujące miejskie jednostki organizacyjne:

- Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia – wielofunkcyjna placówka zapewniająca całodobowy pobyt w domach pomocy społecznej oraz wsparcie dzienne w środowiskowych domach samopomocy oraz ośrodka wsparcia dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie,
- Domy Dziennego Pobytu – placówki wsparcia dziennego dla osób starszych,
- Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych – wielofunkcyjna placówka zapewniająca całodobowy pobyt dzieci i młodzieży w sytuacji kryzysowej (w skład placówki wchodzi m.in. dom dziecka, mieszkania usamodzielnienia wraz z Hostelem),
- Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn i Kobiet – placówka realizująca na zlecenie Miasta pomoc dla osób bezdomnych,
- Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA” – podmiot leczniczy wykonujący zadania służące zachowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia, a w szczególności realizujący profilaktykę, terapię i rehabilitację w zakresie uzależnień,
- Centrum Integracji Społecznej – samorządowy zakład budżetowy, którego celem jest wsparcie i readaptacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Zakład Aktywności Zawodowej – samorządowy zakład budżetowy, który prowadzi działalność produkcyjno-usługową zatrudniając osoby niepełnosprawne,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej – placówki będące częścią struktury organizacji pozarządowej, stwarzają osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności działa w strukturze bydgoskiego MOPS.

Bezdomni i ubodzy mogą otrzymać darmowe posiłki w jadłodajniach znajdujących się w mieście: Bydgoskie Stowarzyszenie Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, Al. Ossolińskich 2; Kuchnia dla Ubogich Centrum Pomocy im. św. Brata Alberta, ul. Koronowska 14; Centrum Pomocy Betlejem (Caritas Diecezji Bydgoskiej), ul. Drukarska 6; Centrum Chrześcijańskie Kanaan Misja Betezda, ul. Czartoryskiego 12. Funkcjonują również jadłodzielnie, miejsca nieodpłatnej wymiany żywności w ramach tzw. foodsharingu: Jadłodzielnie Wyższej Szkoły Gospodarki (ul. Naruszewicza 11, ul. Obrońców Bydgoszczy 1), Wspólna Spizarnia (ul. Gdańska 79) i Dobrodzielnia Wisła Stary Fordon (ul. Piekary 1).

Osoby potrzebujące pomocy uzyskują wsparcie również w działających na terenie miasta licznych fundacjach i stowarzyszeniach.

Świadczenia pomocy społecznej

Świadczenia pomocy społecznej są zróżnicowane, mają charakter obligatoryjny lub fakultatywny, a każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki będące podstawą ich przyznania. Udzielenie świadczeń wymaga wcześniejszego przeprowadzenia przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego, celem ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób czy rodzin. MOPS udziela różnorodnych form wsparcia w formie pieniężnej oraz bezgotówkowej, polegających na pokrywaniu kosztów pomocy np. posiłków lub usług opiekuńczych.

Wsparcie w postaci **zasiłku stałego** przysługuje osobom pełnoletnim pozostającym w rodzinach lub samotnie gospodarującym, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy.

W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej obejmował wsparciem osoby i rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie były w stanie przezwyciężyć występujących problemów bez wsparcia zewnętrznego. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na

ich rodzaj, formę i źródła finansowania, przyznano łącznie 4 336 rodzinom (spadek o 10,0% porównując do poprzedniego roku), w których było 6 830 osób (spadek o 13,5%). Natomiast pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej objęto 1 322 rodziny (usługi z zakresu aktywizacji, profilaktyki i interwencji).

Zasiłki stałe w 2022 r.

13 688	wypłaconych zasiłków
1 400	osób otrzymało zasiłki
574,89 zł	średnia kwota zasiłku

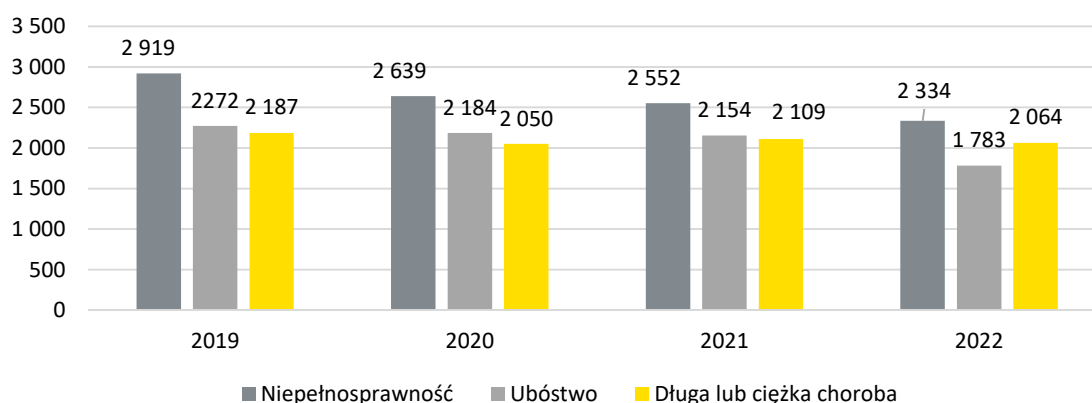
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	5 350	5 057	4 819	4 336
Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną	9 250	8 318	7 897	6 830
Liczba rodzin objętych pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej	2 335	1 743	1 752	1 322

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Głównym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej była niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo. Niepełnosprawność dotyczyła 53,83% wszystkich gospodarstw domowych, z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby pomoc otrzymało 47,60% gospodarstw domowych, natomiast trudna sytuacja materialna dotyczyła – 41,12% gospodarstw domowych.

Liczba rodzin, którym przyznano pomoc społeczną według głównych powodów jej przyznania

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Rzeczywista liczba rodzin objętych materialną pomocą społeczną wyniosła 2 945 (5 122 osoby w rodzinach), natomiast świadczenia niepieniężnego udzielono 1 899 rodzinom (3 281 osób).

Pomoc dla osób starszych i niepełnosprawnych

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem systematycznie rośnie i w Bydgoszczy w 2022 r. wyniósł 26,9%. Konsekwencją niekorzystnych zmian demograficznych jest m.in. wzrost zapotrzebowania na całodobową opiekę senioralną, jak również na pomoc o innym charakterze w ośrodkach wsparcia dziennego, w zależności od stanu zdrowia fizycznego i psychicznego. Miasto zapewnia wsparcie w postaci usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych.

Całodobowe formy usług, jakie świadczą **domy pomocy społecznej**, przysługują osobom wymagającym opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

W 2022 r. w Bydgoszczy funkcjonowały 3 domy pomocy społecznej, do których MOPS na podstawie decyzji kieruje mieszkańców. Pobyt w domu jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca. Mieszkaniec domu ponosi koszty do 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich

3	Domy Pomocy Społecznej:
273	miejsca
270	mieszkańców
24	osoby oczekujące

przedstawiciel ustawy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu. Następnie w kolejności małżonek, krewni zstępni przez wstępny. Pozostałe koszty w wysokości różnicy pomiędzy kosztem utrzymania w placówce, a opłatą wnoszoną przez mieszkańca i krewnych, pokrywa gmina.

Domy Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
DPS " Promień Życia" ul. Łomżyńska 54 – dla osób przewlekle i somatycznie chorych				
liczba miejsc	170	170	142	142
liczba wolnych miejsc ^a	1	23	17	2
liczba mieszkańców ^a	169	147	125	140
liczba osób oczekujących ^a	39	54	46	15
średni czas oczekiwania na umieszczenie (w miesiącach)	24-28	32-36	36-40	2-3
DPS "Jesień Życia" ul. Mińska 15a – dla osób w podeszłym wieku				
liczba miejsc	75	75	75	75
liczba wolnych miejsc ^a	0	12	3	2
liczba mieszkańców ^a	75	63	72	73
liczba osób oczekujących ^a	37	21	26	9
średni czas oczekiwania na umieszczenie (w miesiącach)	20	20	17	3-4
DPS „Słoneczko” ul. Gałczyńskiego 2 – dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie				
liczba miejsc	56	56	56	56
liczba wolnych miejsc ^a	0	0	1	0
liczba mieszkańców ^a	56	56	55	57
liczba osób oczekujących ^a	7	1	1	0
średni czas oczekiwania na umieszczenie (w miesiącach)	2	9	9	2

^a Stan na koniec roku.

Źródło: Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia

Spośród oczekujących na umieszczenie w bydgoskich domach pomocy społecznej najwięcej osób ubiegało się o miejsce w domu dla osób przewlekle i somatycznie chorych.

Średni koszt utrzymania 1 miejsca w zł	
6 498,68	DPS „Promień Życia”
6 176,46	DPS „Jesień Życia”
8 010,82	DPS „Słoneczko”

Środowiskowe domy samopomocy i ośrodki wsparcia przeznaczone są dla osób, które potrzebują opieki i wsparcia oraz mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu, spowodowane zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną. Nadrzędnym celem działalności jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji w życiu społecznym. Placówki świadczyły usługi w ramach indywidualnych i grupowych treningów umiejętności społecznych, m.in.: interpersonalnych i rozwiązywania problemów. Ponadto prowadzono terapię ruchową, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych i w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych oraz poradnictwo psychologiczne. Średni koszt utrzymania 1 miejsca w środowiskowych domach samopomocy wyniósł 2 137,92 zł.

2	Środowiskowe Domy Samopomocy, w tym 7 sekcji:
220	miejsc
235	osób korzystających z usług

1	Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie:
30	miejsc
59	osób korzystających z usług

Z dniem 1.12.2022 r. uruchomiono 30 nowych miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy Nr 2 – Sekcja „Irys” przy ul. Gałczyńskiego 2. Placówka jest domem typu D przeznaczonym dla osób, które ukończyły 18. rok życia, ze spektrum autyzmu lub z niepełnosprawnością sprzężoną oraz posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, której przyczyną są całościowe zaburzenia rozwoju lub niepełnosprawność sprzężona (dwa lub trzy symbole przyczyny niepełnosprawności).

Środowiskowe domy samopomocy i ośrodek wsparcia w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY NR 1				
Sekcja „Stoneczko” ul. Gałczyńskiego 2 z filią przy ul. Gackowskiego 1b				
liczba miejsc	38	38	38	38
liczba osób korzystających ^a	48	43	47	40
Sekcja „Niezapominajka” ul. Ogrodowa 9				
liczba miejsc	35	42	42	44 ^b
liczba osób korzystających ^a	42	47	46	48
Sekcja „Stokrotka” ul. Mińska 15a				
liczba miejsc	30	30	30	30
liczba osób korzystających ^a	36	34	32	35
ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY NR 2				
Sekcja „Wrzos” ul. Janosika 4				
liczba miejsc	30	30	30	29 ^b
liczba osób korzystających ^a	36	35	34	35
Sekcja „Sami Swoi” ul. Szpitalna 25				
liczba miejsc	30	30	30	27 ^b
liczba osób korzystających ^a	37	35	33	33
Sekcja „Bławatek” ul. Dunikowskiego 2				
liczba miejsc	20	20	20	22 ^b
liczba osób korzystających ^a	22	21	23	25
Sekcja „Irys” ul. Gałczyńskiego 2				
liczba miejsc	–	–	–	30 ^b
liczba osób korzystających ^a	–	–	–	19
OŚRODEK WSPARCIA				
Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie ul. Gałczyńskiego 2				
liczba miejsc	60	60	60	30 ^c
liczba osób korzystających ^a	83	61	59	59

^a Stan na koniec roku.

^b od 01.12.2022 r. zmiana liczby miejsc w sekcjach: Niezapominajka, Wrzos, Sami Swoi, Bławatek oraz utworzenie nowej sekcji Irys z uwagi na Rozporządzenie MPiPS w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

^c od 01.12.2022 r. część pomieszczeń ośrodka wsparcia została przeznaczona na utworzenie sekcji ŚDS Irys, a liczba miejsc została zmniejszona do 30.

Źródło: Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia

W 2022 r. w bydgoskich domach opieki społecznej przeprowadzone zostały następujące prace remontowe i modernizacyjne istniejącej infrastruktury:

- DPS „Jesień Życia” – remont gabinetu pomocy doraźnej i dwóch łazienek, rozdzielnicę głównej prądu, wymiana videobramofonów, modernizacja windy,
- DPS „Promień Życia” – montaż wind (z dofinansowaniem ze środków PFRON, modernizacja instalacji elektrycznej, montaż rolet zewnętrznych, modernizacja systemu sygnalizacji pożaru, naprawa kanalizacji wraz z remontem pokoju, remont klatki schodowej,
- DPS „Słoneczko” i Ośrodek Wsparcia – remont pomieszczeń biurowych, bawialni dla dzieci, usunięcie zapadliska na parkingu, modernizacja: instalacji elektrycznej, systemu przyzywowego, renowacja podłogi polimerowej, remont i przystosowanie pomieszczeń w Ośrodku Wsparcia (w tym dwóch łazienek).

Dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane były **specjalistyczne usługi opiekuńcze** w miejscu zamieszkania osób wymagających pomocy (zadania zlecone z zakresu administracji rządowej). Celem pomocy jest utrzymanie osoby w jej środowisku i przeciwdziałanie instytucjonalizacji. Podopiecznym zapewnia się ochronę godności osobistej, poczucie intymności, niezależność dostosowaną do ich poziomu sprawności, bezpieczeństwo i kontakt z instytucjami. Usługi dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Realizowane są na podstawie decyzji wydanej przez MOPS i przeznaczone są dla osób dorosłych oraz w wyjątkowych przypadkach dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi, pozbawionymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych. Spośród 129 osób, które skorzystały z usług specjalistycznych, było 39 dzieci i młodzieży do 18. roku życia ze spectrum autyzmu oraz 14 osób z upośledzeniem umysłowym (41,1%).

Podopieczni objęci specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w 2022 r.

34,9%	spectrum autyzmu
20,9%	inne zakłócenia czynności psychicznych
18,6%	choroby i zaburzenia psychiczne
15,5%	upośledzenie umysłowe
10,1%	dzieci z opóźnieniem rozwoju

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane przez Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba podopiecznych	242	221	156	129
Liczba godzin wykonanych usług	42 735,0	21 033,0	23 560,5	17 655,5

Źródło: Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia

Od 2020 r. MOPS realizuje projekt „Zaopiekowani”, którego głównym celem jest zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych poprzez świadczenie usług w miejscu zamieszkania osób niesamodzielnych oraz wspomaganie opiekunów faktycznych poprzez zapewnienie tzw. opieki wytchnieniowej. Projekt obejmuje również tzw. pomoc asystencką (zakup i szkolenie psa asystującego) zwiększającą mobilność i bezpieczeństwo osób z niepełnosprawnością ruchową lub niewidomych/niedowidzących. W 2022 r. usługami opiekuńczymi objęto 93 osoby (14 920,5 godzin), natomiast do listopada w ramach opieki wytchnieniowej pomoc otrzymały 33 osoby (6 900 godzin usług). Ponadto osobom niepełnosprawnym przekazano 3 psy asystujące.

Dzienna forma usług kierowana do osób starszych prowadzona była przez dwa **Domy Dziennego Pobytu**: „Senior” prowadzony przez Stowarzyszenie z Potrzeby Serca ul. Jodłowa 14 (55 miejsc) oraz „Kapuściska” prowadzony przez Stowarzyszenie Bydgoska Pomoc Społeczna ul. Kapuściska 10 (65 miejsc, w tym 30 miejsc dla osób z chorobą Alzheimera). Placówki te przeznaczone są dla osób, które nie wymagają opieki całodobowej, ale ze względu na problemy zdrowotne potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Dienne formy pomocy społecznej zapewniają osobom różne formy aktywności, m.in.: urozmaiconą terapię zajęciową, rehabilitację leczniczą, opiekę pielęgniarską – promujące aktywność i samodzielność osób starszych, a także integrację społeczną. Osobom przyjętym do ośrodków zapewnia się 8-godzinny pobyt w dni robocze tygodnia, podstawowe świadczenia opiekuńcze, rekreacyjno-kulturalne, a także wyżywienie. W 2022 r.

z usług Domu Dziennego Pobytu „Kapuściska” skorzystały 93 osoby (54 osoby starsze oraz 39 osób z chorobą Alzheimera), natomiast wsparcie w Domu Dziennego Pobytu „Senior” udzielono 59 osobom.

Miasto kontynuowało w 2022 r. partnerską współpracę przy dwóch programach w ramach RPO WK-P: Bydgoski Dzienny Dom Pobytu „Senectus” przy ul. Długiej 34 oraz Bydgoski Dzienny Dom Pobytu „Virtus” przy ul. Fordońskiej 120. W każdym z domów były do dyspozycji 23 miejsca, natomiast wsparcie i opiekę w trybie dziennym otrzymało średnio około 20 seniorów.

W ramach projektu „Rozwój usług opiekuńczych w mieście Bydgoszczy”, realizowanego przez Wyższą Szkołę Gospodarki, Fundację PRO OMNIS oraz MOPS, działały placówki opieki dziennej: przy ul. Wojska Polskiego 65a, ul. Garbary 2, ul. Jarużyńskiej 9, ul. Karpackiej 52, dysponujące łącznie 85 miejscami. W 2022 r. projektem objętych było łącznie 214 osób. Realizowane były następujące formy wsparcia: usługi opiekuńcze w placówce dziennej, usługi opiekuńcze w placówce opieki wytchnieniowej oraz opieka w miejscu zamieszkania osób nie-samodzielnych.

W ramach programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc Miasta Bydgoszczy w zakresie dożywiania - posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, wsparciem objęto 570 rodzin, a posiłek przyznano 651 osobom. Pomoc udzielana jest dzieciom i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz osobom dorosłym, które z różnych względów nie są w stanie zabezpieczyć sobie posiłku lub środków finansowych na jego zakup. Tą formą pomocy zostali objęci również obywatele Ukrainy. Inną formą pomocy dla rodzin z dziećmi była realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu” poprzez zapewnienie posiłku bądź przyznanie zasiłku celowego na zakup żywności. W 2022 r. objęto programem 4 133 osoby, w tym 1 595 dzieci; bezpłatny posiłek zapewniono dla 589 dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół (do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej).

Pomoc osobom w kryzysie bezdomności

Działania ograniczające skutki bezdomności mają istotne znaczenie dla procesu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób pozostających w kryzysie bezdomności, w ramach działań MOPS, realizują wyznaczeni pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej nr 6, którzy są niejako rzecznikami osób bezdomnych, bowiem w skutek bezpośredniego kontaktu ze zjawiskiem bezdomności poznają jego strukturę. W ramach podejmowanej pracy socjalnej pracownicy MOPS:

- przeprowadzali wywiady środowiskowe z osobami pozostającymi w kryzysie bezdomności, motywowali do przełamywania postaw wykluczenia społecznego, zawodowego, do podjęcia leczenia,
- pomagali w formalnym uporządkowaniu sytuacji zdrowotnej,
- kierowali osoby do Centrum Integracji Społecznej, w celu wzmocnienia ich aktywności zawodowej i powrotu na otwarty rynek pracy,
- udzielali poradnictwa i wsparcia w zakresie: spraw urzędowych, rodzinnych, społecznych,
- pomagali w dopełnieniu formalności zmierzających do uzyskania własnych świadczeń finansowych (np. emerytury czy renty z ZUS, KRUS),
- motywowali i świadczyli pomoc w zakresie złożenia wniosków do ADM, w celu uzyskania przez osoby bezdomne lokalu z zasobów gminy,
- przeprowadzali trening ekonomiczny,
- wspierali w odbudowaniu zerwanych więzi rodzinnych.

W działaniach na rzecz osób w kryzysie bezdomności uczestniczą również inne organy i instytucje publiczne, Straż Miejska i Policja, a także organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje (m.in.: Caritas, Polski Czerwony Krzyż, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta).

Pomoc osobom w kryzysie bezdomności udzielano w **Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn** (schronisko i noclegownia, ul. Fordońska 422), **Centrum Pomocy dla Bezdomnych Kobiet** (ul. Polanka 9) prowadzone

w 2022 r. przez Fundację Inkubator Społeczny (zadanie zlecone przez Miasto). Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn dysponowało 100 miejscami dla osób w kryzysie bezdomności, natomiast Centrum Pomocy dla Bezdomnych Kobiet oferowało 80 miejsc. Z pomocy w formie schronienia, w 2022 r. łącznie skorzystało 377 osób, w tym 68 mężczyzn oraz 65 kobiet otrzymało wsparcie w postaci miejsca w schronisku oraz 244 mężczyźni skorzystało z noclegowni.

Ponadto funkcjonowały dwie ogrzewalnie: **Ogrzewalnia przy Zgromadzeniu Sióstr Albertynek dla Bezdomnych Posługującym Ubogim** (ul. Koronowska 14) oraz **Ogrzewalnia Bydgoskiego Stowarzyszenia Miłosierdzia św. Wincentego a' Paulo** (Al. Ossolińskich 2). Ogrzewalnie w 2022 r. działały w dwóch okresach od 1 stycznia do 30 kwietnia oraz od 1 października do 31 grudnia i dysponowały 41 miejscami (Ogrzewalnia dla Bezdomnych przy Zgromadzeniu Sióstr Albertynek - 25 miejsc, natomiast Ogrzewalnia Bydgoskiego Stowarzyszenia Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo - 16 miejsc). Wsparcie uzyskało 416 osób.

Kontynuowano w 2022 r. prace związane z budową Centrum Pomocy dla Bezdomnych przy ul. Kaplicznej, obejmującego 4 energooszczędne budynki: schronisko dla mężczyzn na 80 osób (w tym 50 miejsc z usługami opiekuńczymi i 30 miejsc bez usług opiekuńczych), schronisko dla kobiet na 60 osób (w tym 30 miejsc z usługami opiekuńczymi i 30 miejsc bez usług), noclegownię na 80 osób (20 kobiet i 60 mężczyzn) oraz budynek kuchenneo-administracyjny. Łącznie z placówki będzie mogło korzystać 220 osób. W 2022 r. wykonano projekt budowlany, wykonawczy oraz specyfikację i kosztorysy inwestorskie. Rozpoczęcie robót budowlanych zaplanowane zostało na 2023 r.

Mieszkanie chronione (wspierane, treningowe)

Rozwój mieszkalnictwa społecznego dostosowanego do potrzeb osób w kryzysie i zagrożonych wykluczeniem społecznym jest jednym z ważniejszych wyzwań polityki społecznej miast. Bydgoszcz udziela wsparcia w mieszkaniach chronionych osobom ze względu na trudną sytuację życiową, podeszły wiek, chorobę czy niepełnosprawność. Mieszkania chronione mają za zadanie wykształcenie w osobach w nich przebywających umiejętności do samodzielnego życia społecznego i zawodowego. Wsparcie w wykonywaniu codziennych obowiązków połączone z treningiem umiejętności społecznych może pozwolić osobom na częściowe lub całkowite usamodzielnienie.

Mieszkania wspomagane funkcjonujące w Bydgoszczy od 2017 r. zostały wydzielone z zasobów mieszkaniowych Miasta, na których remont i adaptację otrzymano dofinansowanie w ramach projektu „Przebudowa zdegradowanych lokali zasobu komunalnego Bydgoszczy, w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane”. Mieszkania wspomagane (w latach 2017-2020) prowadzone były w projekcie „Przepis na Dom” i „ZaDOMowieni” przez Fundację Inkubator Społeczny, w partnerstwie z MOPS. W celu zachowania rezultatów projektów dalsze ich prowadzenie zostało zlecone organizacji pozarządowej („Inkubator Społeczny”). Projekty obejmowały 13 mieszkań (ok. 40 osób), w tym 6 mieszkań wspomaganych (22 osoby) wydzielonych z mieszkaniowego zasobu Miasta Bydgoszczy, użyczonych na zasadzie porozumień zawartych z ADM Sp. z o.o. Po zakończeniu projektu „ZaDOMowieni” mieszkania wspomagane, od dnia 1.03.2022 r. prowadzone są w programie pomocy społecznej „Wsparcie w formie mieszkań wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2022-2023”. W ramach programu w 2022 r. funkcjonowały 4 mieszkania wspomagane (przy ul. Chełmińskiej, Grunwaldzkiej, Kanałowej, Nakielskiej) wydzielone z mieszkaniowego zasobu Miasta, w których przebywało 17 osób bezdomnych, niesamodzielnich oraz starszych, borykających się z problemami zdrowotnymi. W mieszkaniach świadczone były usługi opiekuńcze oraz wspierające proces aktywizacji społecznej. Mieszkańcy byli objęci pomocą społeczną m.in.: w formie zasiłków stałych, celowych, posiłków i pracy socjalnej.

MOPS nadzoruje 8 mieszkań chronionych wspieranych przy ul. Techników 2, w których znajduje się 26 miejsc. Do mieszkań tych, rekrutuje się w szczególności osoby bezdomne lub zagrożone bezdomnością, które z uwagi na wiek, chorobę i niepełnosprawność potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W 2022 r. z tej

formy pomocy skorzystało 26 osób, w tym 2 osoby, które dotychczas mieszkały w Centrum Pomocy dla Bezdomnych.

Mieszkania chronione treningowe to lokale przeznaczone dla osób usamodzielniających się, które opuściły pieczę zastępczą. Na terenie Bydgoszczy prowadzone są przez MOPS 3 takie mieszkania przy ul. Kapuściska 9 (łącznie 9 miejsc). W 2022 r. tą formą pomocy objęto 4 osoby.

Opieka nad dzieckiem i wsparcie rodzin

Rodzinom przeżywającym różnorodne trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielano wsparcia w postaci usługi asystenta rodziny, poradnictwa rodzinnego, terapii i mediacji. W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców sprawowana była nad nim piecza zastępcza w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Instytucjonalna opieka nad dzieckiem na terenie Bydgoszczy realizowana była przez **Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych**. W strukturze BZPOW działają placówki interwencyjne, nakierowane na przyjęcia dzieci i młodzieży z terenu Bydgoszczy w sytuacji kryzysowej, wymagającej zabezpieczenia profesjonalnej opieki i pomoc w formie zamieszkania, odzieży, leków itp. oraz placówki socjalizacyjne obejmujące mieszkania usamodzielnienia, w których przebywają wychowankowie do czasu usamodzielnienia się, nie dłużej jednak niż do 25. roku życia (jeżeli się uczą).

Wykonywanie przez MOPS zadań na rzecz rodziny realizowane jest w ścisłej współpracy z innymi instytucjami i służbami, w szczególności z Policją, sądami rodzinnymi, Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej, BORPA, placówkami oświatowymi i służby zdrowia.

Wsparcie rodziny, asysta rodzinna

W 2022 r. działania podejmowane w ramach **Programu wspierania rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2023** kierowane były do rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych i/lub zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, a także rodzin pragnących odzyskać władzę rodzicielską. Oferowana pomoc miała charakter profilaktyczny, reintegracyjny i interwencyjny, w zależności od zdiagnozowanych potrzeb i możliwości rodziny. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży. MOPS oraz Hostel BZPOW oferują rodzinom specjalistyczne konsultacje i poradnictwo indywidualne oraz grupowe, a także asystenturę rodzinną.

Praca z rodzinami wymagającymi wsparcia prowadzona jest m.in. poprzez pomoc asystenta rodziny, który wdraża indywidualny plan pracy przy-

12	asystentów rodziny
175	rodzin objętych wsparciem
18 m-cy	przeciętny czas pracy asystenta z rodziną

gotowany dla rodziny. Asystenci i psycholodzy współpracują z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Asystenci pracują również z rodzinami na rzecz powrotu dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej. Wsparciem asystenta objęto łącznie 175 rodzin. Z konsultacji psychologicznych skorzystało 228 rodzin (1 038 konsultacji), natomiast 202 rodziny zgłosiły się o udzielenie pomocy do radców prawnych (273 porady z zakresu prawa rodzinnego). Asystenci zakończyli współpracę z 31 rodzinami (11 rodzin – ze względu na osiągnięcie celów, 15 rodzin zaprzestało współpracy, 3 rodziny ze względu na brak efektów, 2 rodziny ze względu na zmianę formy pracy). Na koniec 2022 r. wsparciem asystenta objęte były 144 rodziny. Hostel Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych udziela pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym prowadzi poradnictwo, organizuje grupy wsparcia i edukacyjno-terapeutyczne oraz udziela tymczasowego schronienia (30 miejsc noclegowych). Hostel w 2022 r. dysponował 16 miejscami dla osób i rodzin wymagających wsparcia, z którego w ciągu roku skorzystało 77 osób (34 osoby dorosłe oraz 43 dzieci). W ramach poradnictwa indywidualnego udzielono w Hostelu 85 porad psychologicznych.

W 2022 r. zorganizowano cykl zajęć psychoedukacyjnych dla rodziców pn. „Świadome rodzicielstwo”, zajęcia dla młodzieży pn. „Rozpoznawanie uczuć i wyrażanie emocji”, spotkania grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz cykl spotkań dla rodziców samotnie wychowujących dzieci pn. „Nie jesteś sam, otwórz się na nowe”. Ponadto MOPS realizował III edycję projektu pt. „Rodzina w Centrum”, w ramach którego przeprowadzono m.in. specjalistyczne poradnictwo rodzinne (psychologiczne, pedagogiczne i psychiatryczne – udział 35 rodzin), terapie rodzinne (udział 43 rodzin), warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie oraz grupy wsparcia (udział 34 rodzin).

W ramach pomocy rodzinie działają **placówki wsparcia dziennego**, które obejmują opieką i wychowaniem dzieci w czasie pozalekcyjnym. Do placówek wsparcia dziennego zalicza się m.in.: świetlice i kluby środowiskowe oraz ogniska wychowawcze. Sprawują one funkcje opiekuńcze, wspierają rodziców w wychowywaniu dzieci, uczą gospodarowania czasem, odpowiedzialności i obowiązkowości. W placówkach tych prowadzi się zajęcia socjoterapeutyczne, wspomagające dzieci z zaburzeniami zachowania. Działają także tzw. wychowawcy podwórkowi, którzy pomagają rodzinie poprzez organizowanie zajęć dla dzieci na podwórkach, placach zabaw itp., w bezpośrednim kontakcie z dziećmi w ich środowisku. W 2022 r. na terenie Bydgoszczy funkcjonowało 15 placówek wsparcia dziennego dysponując 315 miejscami:

- 10 placówek posiadających zezwolenie Prezydenta Miasta Bydgoszczy, w tym 7 placówek o charakterze opiekuńczym (165 miejsc), 1 placówka o charakterze specjalistycznym (20 miejsc) i 2 placówki o charakterze podwórkowym (30 miejsc); razem 215 miejsc,
- 5 placówek o charakterze opiekuńczym, prowadzone na zlecenie gminy przez Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA – razem 100 miejsc.

Pieczna zastępcza

Pieczna zastępcza ma charakter czasowy i występuje w dwóch formach: rodzinnej i instytucjonalnej. Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej na terenie Bydgoszczy jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Na terenie miasta funkcjonują spokrewnione i niezawodowe rodziny zastępcze, które ustanawiane są przez sąd oraz zawodowe formy rodzinnej pieczy zastępczej i rodzinne domy dziecka, zatrudniane przez MOPS na podstawie umowy zlecenia. W 2022 r. w Bydgoszczy funkcjonowało 298 rodzin zastępczych (w tym 5 rodzinnych domów dziecka), w których łącznie przebywało 455 dzieci. W rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów przebywało 99 dzieci z Bydgoszczy.

Rodzinne domy dziecka i rodziny zastępcze w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzinnych domów dziecka	4	4	4	5
Liczba rodzin zastępczych	326	315	328	293
zawodowych (w tym specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego)	15	17	17	16
niezawodowych	80	74	76	65
spokrewnionych	231	224	235	212
Liczba dzieci przebywających w rodzinnych domach dziecka	34	34	35	41
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	445	423	436	414
spokrewnionych	289	279	298	271
niezawodowych	104	96	97	85
zawodowych (w tym specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego)	52	48	41	58

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Wsparcia rodzinom zastępczym udzielali Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. W 2022 r. z rodzinami zastępczymi współpracowało 15 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, ich wsparciem objęto 198 rodzin zastępczych, w tym 4 rodzinne domy dziecka. Podtrzymano praktykę dotyczącą interwencyjnego umieszczania dzieci do 10. roku życia w zawodowych rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, które są w stałej w gotowości do natychmiastowego zabezpieczenia miejsca dla najmłodszych dzieci, w razie wystąpienia takiej konieczności.

Do pełnienia funkcji niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych i prowadzących rodzinne domy dziecka przeszkolono 31 kandydatów. W przypadku braku kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej współpracuje z innymi powiatami, w celu pozyskania rodzin zastępczych dla dzieci pochodzących z Bydgoszczy. Brak wolnych miejsc, w istniejących już rodzinach zastępczych oraz deficyt chętnych osób do ich pełnienia, jest problemem nie tylko bydgoskim, ale ogólnopolskim. Liczba miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej pozostaje niewystarczająca, zwłaszcza, że od 2021 r. nie ma możliwości umieszczania dzieci, poniżej 10. roku życia, w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, a jedynie w formach prorodzinnych.

Gotowość do pełnienia funkcji rodzin zastępczych w 2022 r. zgłosiło:

- na spokrewnione rodziny zastępcze – 5 małżeństw, 18 osób samotnych,
- na niezawodowe rodziny zastępcze – 19 małżeństw, 14 osób samotnych, 3 związki partnerskie,
- na zawodowe rodziny zastępcze – 1 małżeństwo, 1 współmałżonek osoby pełniącej funkcję ZRZPR,
- na rodziny pomocowe – 3 osoby samotne.

Natomiast pomyślnie proces kwalifikacji ukończyły:

- 1 rodzina (małżeństwo), z którą zawarto umowę o pełnienie rodzinnego domu dziecka,
- 1 rodzina (małżeństwo), z którą zawarto umowę na pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej.

Promując ideę rodzicielstwa zastępczego pracownicy MOPS realizowali różnorodne działania m.in:

- przystąpiono do III Edycji Konkursu ogłoszonego przez Ernst & Young pn.: „Dzień Rodzicielstwa Zastępczego - Kampania Społeczna”, zajmując drugie miejsce wśród 45 podmiotów z kraju, zdobywając grant na realizację kampanii społecznej na rzecz rodzicielstwa zastępczego. W 2022 r. odbyły się m.in.: Drzwi Otwarte Rodzicielstwa Zastępczego oraz happening pod hasłem „Zostań Rodzicem Zastępczym!”,
- zorganizowano, wraz z Kujawsko-Pomorskim Związkiem Lekkiej Atletyki, „Mikołajkowy Bieg po Rodzinę”, dzięki wspólnej akcji zachęcano do rodzicielstwa zastępczego,
- udzielano pomocy rodzinom zastępczym w postaci szkoleń, warsztatów i grupy wsparcia.

W celu poszerzenia wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego w 2022 r., dwukrotnie w Polskim Radio PiK przeprowadzono wywiady z udziałem pracowników MOPS oraz dwukrotnie wyemitowano reportaże o bydgoskiej rodzinie zastępczej, przedstawiono reportaże o bydgoskiej rodzinie zastępczej w lokalnej telewizji TVP 3 w programie „Zbliżenia” oraz ukazały się dwa artykuły w „Bydgoszcz Informuje”. Na Facebooku dostępna jest strona „Skrzydła Pieczy”, która służy stałej i aktywnej promocji rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskiwaniu kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze lub prowadzących rodzinne domy dziecka. Można na niej zapoznać się z wywiadami przeprowadzonymi z opiekunami zastępczymi, którzy dzielą się swoimi doświadczeniami zachęcając do podjęcia pracy na rzecz dzieci. Ponadto MOPS zorganizował dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą różnorodne szkolenia i warsztaty np. „Rola dorosłego w wirtualnym świecie dzieci i młodzieży”, „Emocje dziecka - emocje opiekuna. Sposoby radzenia sobie z emocjami”, „Motywacja dzieci i dorosłych”, „Jak rozmawiać ze zbuntowanym nastolatkiem?”, „Zaburzenia psychiczne i przywiązania u dzieci z rodzin zastępczych”.

Rozwój systemu pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na formy rodzinne jest głównym celem **Programu rozwoju pieczy zastępczej dla Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2023**.

Instytucjonalną pieczę zastępczą objętych było mniej dzieci niż w formach rodzinnych. Od 1.01.2021 r. mogą działać jedynie placówki maksymalnie 14-osobowe. Instytucjonalna pieczę zastępcza zapewniona jest w następujących placówkach opiekuńczo-wychowawczych: Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych przy ul. Traugutta 5 (3 placówki interwencyjne, 1 specjalistyczno-terapeutyczna, 8 placówek socjalizacyjnych - mieszkania usamodzielnienia) oraz Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu Rodzinnego, ul. Chażykowska 18a. W 2022 r. placówki dysponowały 163 miejscami, w których przebywało 172 dzieci, w tym w placówce: socjalizacyjnej – 102 dzieci, interwencyjnej – 49 dzieci, specjalistyczno-terapeutycznej – 14 dzieci, rodzinnej – 7 dzieci.

Na umieszczenie w pieczy instytucjonalnej oczekiwało 20 dzieci. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów przebywało 67 dzieci pochodzących z Bydgoszczy (w tym w zakładach opiekuńczo-wychowawczych 6 dzieci).

W 2022 r. rozpoczęto prace związane z przebudową i modernizacją pomieszczeń budynku Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych przy ul. Traugutta 5. Inwestycja uwzględnia podział na dwie placówki typu interwencyjnego wraz ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczeń. Wykonano aktualizację dokumentacji projektowej oraz dodatkowe prace projektowe obejmujące wykonanie programu prac konserwatorskich dotyczących historycznej stolarki drzwiowej. Planowany termin zakończenia inwestycji to I połowa 2024 r.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Miejskiej Policji, Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym, Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz-Południe, Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 i stowarzyszenia „Bezpieczeństwo Dziecka”. Zadaniem zespołu jest m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym problemami społecznymi.

Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane były w oparciu **Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2022**. Realizacja Programu skupiała się na rozwoju działań profilaktycznych oraz udzielaniu pomocy osobom doświadczającym przemocy. W 2022 r. podejmowane były przede wszystkim działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, pomocą objęto 475 rodzin. Przeprowadzono m.in. 573 rozmowy o charakterze wspierającym, z osobami podejrzanymi o doznawanie przemocy oraz 387 rozmów o charakterze pouczenia, z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie. Dodatkowo zorganizowano 9 spotkań profilaktyczno-edukacyjnych dla 140 uczniów klas VII i VIII wybranych bydgoskich szkół podstawowych pn. „To tylko pół godziny” na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizuje Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która m.in. kieruje osoby na leczenie odwykowe do poradni lub występuje do Sądu Rejonowego z wnioskiem o wydanie postanowienia o przymusowym leczeniu. Natomiast Hostel Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych ma za zadanie udzielanie pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej bez względu na wiek, płeć, wykształcenie czy sytuację materialną, w tym prowadzenie poradnictwa, organizację grup wsparcia, grup edukacyjno-terapeutycznych i udzielanie tymczasowego schronienia. W 2022 r. zrealizowano 145 patroli w ramach „Przyjaznego Patrołu” w trakcie, których policjanci wraz z pracownikami socjalnymi przeprowadzili 230 interwencji. W 15 przypadkach bezpośrednio informowano Sąd Rodzinny, rozpoznano sytuację opiekuńczo-wychowawczą 220 małoletnich oraz przeprowadzono rozmowy z 211 osobami dorosłymi.

Sprawozdanie z realizacji „Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2022 za 2022 rok” zostało przedstawione na sesji Rady Miasta Bydgoszczy w dniu 26.04.2022 r.

Ponadto realizowany był **Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie Miasta Bydgoszczy na lata 2019-2022**. Adresatami programu są osoby dorosłe, które mają problem z zachowaniami przemocowymi, nie kontrolują swoich emocji i stosują przemoc wobec innych, deklarują chęć uczestnictwa w programie i mają motywację do zmiany. Uczestników do programu mogą kierować instytucje, np. sądy, kuratorzy sądowi, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Zespół Interdyscyplinarny i inne instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizacja programu została powierzona Stowarzyszeniu „TAK dla POMOCY”. W 2022 r. do programu przystąpiły 23 osoby, a ukończyły go 9 osób, uzyskując stosowne zaświadczenie.

Promowaniem modelu dużej rodziny i kształtowaniem jej pozytywnego wizerunku oraz tworzeniem w mieście klimatu sprzyjającego wychowaniu dzieci zajmuje się **Program Bydgoska Rodzina 3+**. Uczestnictwo w programie umożliwia rodzinom zamieszkującym na terenie Bydgoszczy korzystanie z ulg i zniżek oferowanych przez instytucje miejskie oraz partnerów prywatnych. W programie uczestniczą duże rodziny, w tym rodziny zastępcze zamieszkujące pod wspólnym adresem na terenie Bydgoszczy, mających na utrzymaniu troje i więcej dzieci w wieku do 18. roku życia lub 25 w przypadku, gdy dziecko uczy się lub studiuje. Dokumentem potwierdzającym uprawnienia do korzystania z programu jest Bydgoska Karta Rodzinna. Karta jest wydawana na 5 lat, z tym, że nie dłużej niż do ukończenia przez uprawnione dziecko 18. roku życia. W przypadku uprawnionych dzieci powyżej 18. roku życia karta wydawana jest na rok. Do 31.12.2022 r. wyprodukowano łącznie 52 957 kart, a w 2022 r. wyprodukowano 4 935 kart. W 2022 r. do Programu „Bydgoska Rodzina 3+” przystąpiło kolejnych 5 partnerów.

Rodziny objęte programem Bydgoska Rodzina 4+ r. zwolnione są z opłat za przejazdy komunikacją miejską. Natomiast rodziny objęte programem „Bydgoska Rodzina 3+” posiadają uprawnienia do:

- bezpłatnych przejazdów w soboty, niedziele i święta,
- 75% ulgi w opłatach za przejazdy dzieci i młodzieży na podstawie biletów miesięcznych lub 30 dniowych,
- 50% ulgi w opłatach za przejazdy rodziców lub opiekunów na podstawie biletów miesięcznych lub 30 dniowych.

Problematykę rodzin upowszechniano w 2022 r. poprzez organizację m.in.:

- III edycji „Międzynarodowego Dnia Kobiet (w ciąży)” – podczas spotkania przyszli rodzice mogli dowiedzieć się jak przygotować się do powitania swojego dziecka na świecie, w czym może pomóc położna środowiskowa, przedstawiono wykład nt. pierwszej pomocy, realizacji szczepień w Polsce oraz porady dietetyczne. Wydarzenie było transmitowane na kanale facebookowym BCOPW.
- X edycja „Maj Mam 2022” – pod hasłem „Matka też człowiek – prawa człowieka prawa mam”, podczas których odbyły się warsztaty i wykłady dla bydgoskich mam m.in. „Prawo mamy do wyznaczania granic i równego traktowania w rodzinie” oraz „Prawo mamy do dobrego życia – równowaga między pracą a życiem prywatnym”.
- „Dzień z Rodziną” – to wydarzenie, które jest kontynuacją „Forum Dużej Rodziny”. W przestrzeni BCOPiW odbywały się animacje dla dzieci, jak również rodziców i opiekunów oraz panel dyskusyjny „Wielokulturowość, szacunek i tolerancja w rodzinie”.

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami

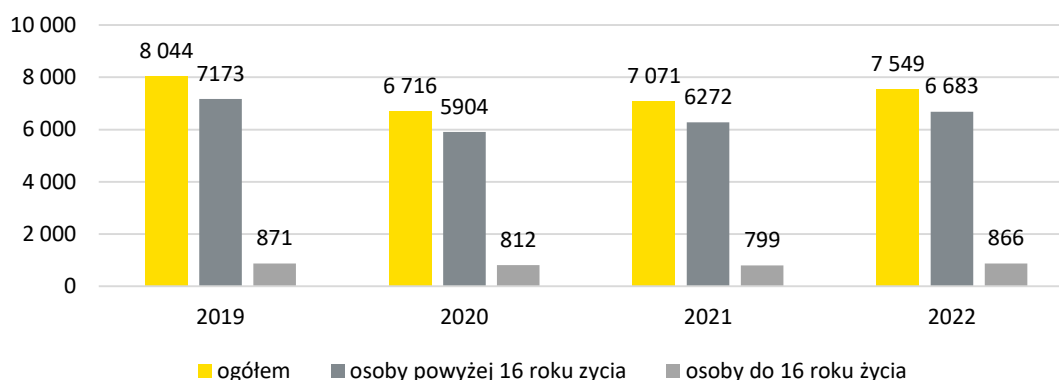
Osoby z niepełnosprawnością, poza problemami zdrowotnymi, zwykle borykają się z ograniczeniami w funkcjonowaniu na płaszczyźnie społecznej, zawodowej i ekonomicznej. Negatywne zmiany w strukturze

demograficznej społeczności oraz związany z tym wzrost liczby osób dotkniętych niepełnosprawnością stają się coraz bardziej istotną kwestią społeczną. Na podstawie wstępnych danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w Bydgoszczy było 54,6 tys. osób niepełnosprawnych (w tym 30,8 tys. kobiet oraz 23,8 tys. mężczyzn), co stanowiło 16,2% mieszkańców Bydgoszczy. W 2022 r. niepełnosprawność była nadal głównym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej (53,8% rodzin korzystających z pomocy społecznej).

Zadania na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców miasta w zakresie przewidzianym Ustawą o rehabilitacji osób niepełnosprawnych realizował **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności** (m.in.: wydawano orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, legitymacje osób niepełnosprawnych, karty parkingowe). W 2022 r. zostało wydanych 7,5 tys. orzeczeń o niepełnosprawności (o 6,8% więcej względem ubiegłego roku), w tym 88,5% osobom powyżej 16. roku życia. Orzeczenia wydawano głównie z powodu upośledzenia narządu ruchu (26,3%), chorób: psychicznych (18,1%), neurologicznych (12,7%), układu oddechowego i krążenia (12,4%). Spośród osób powyżej 16. roku życia ponad połowa (52,9%) posiadała umiarkowany stopień niepełnosprawności, a blisko 75% z nich nie podjęło zatrudnienia. Orzeczenie uprawniało m.in.: do podjęcia pracy w warunkach chronionych, korzystania z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, korzystania z zasiłków i świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków z pomocy społecznej o charakterze stałym oraz otrzymania karty parkingowej.

2 826	wydanych legitymacji osoby niepełnosprawnej
1 916	wydanych kart parkingowych

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Bydgoszczy

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy

W Bydgoszczy działa **Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych**, która jest organem opiniotwórczo-doradczym Prezydenta Miasta Bydgoszczy, powoływanym na czteroletnią kadencję (aktualnie na lata 2020-2024), spośród przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Rada m.in. inspiruje przedsięwzięcia zmierzające do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych, opiniuje i ocenia realizację programów na rzecz osób niepełnosprawnych.

W 2022 r. Miasto kontynuowało realizację **Samorządowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych mieszkańców Bydgoszczy na lata 2020-2023**, którego celem jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości ich życia poprzez zapewnienie warunków do samodzielnego i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz zawodowym. Realizacja programu możliwa była dzięki szerokiemu zaangażowaniu wielu instytucji (UMB, MOPS, ZDMiKP, BTBS, Straż Miejska, Zespół Żłobków Miejskich, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy, Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Centrum Integracji Społecznej, PUP, Zakład Aktywności Zawodowej, Miejskie Centrum Kultury,

Teatr Polski, Muzeum Okręgowe, Galeria Miejska bwa). Program obejmuje realizację zadań w ramach siedmiu priorytetów: prewencji niepełnosprawności; dostępu do informacji i komunikacji społecznej; edukacji; sportu, rekreacji i kultury; likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych i transportowych; wsparcia środowiskowego i pomocy społecznej; aktywizacji zawodowej.

Program realizowany był dzięki środkom finansowym pochodzącym m.in. z budżetu Miasta Bydgoszczy, Państwa, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Powiatowego Urzędu Pracy. Podejmowane inicjatywy zmierzały do zwiększenia dostępu osób niepełnosprawnych do dóbr i usług, opieki, rehabilitacji, kształcenia oraz informacji. Służyły podnoszeniu poziomu kwalifikacji oraz sprzyjały wzrostowi motywacji do poszukiwania zatrudnienia. Zmierzały również do usamodzielnienia się, osiągnięcia jak najwyższego poziomu niezależności, rozwijania pasji i zainteresowań oraz integracji ze społeczeństwem.

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami realizują instytucje, których celem jest rehabilitacja, wspieranie aktywności i pomoc materialna. Wsparcie całodobowe dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie realizuje **Dom Pomocy Społecznej „Słoneczko”** z 56 miejscami dla podopiecznych. Do dyspozycji mieszkańców są sale terapii zajęciowej, muzykoterapii, doświadczenia świata, świetlice, bawialnie, kuchnia. Osoby wymagające rehabilitacji ruchowej mogą korzystać z zabiegów: kinezyterapii, fizykoterapii, hydroterapii i masażu.

Opiekę dzienną dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie lub ruchowo, w wieku od 3 do 25 lat, świadczy **Ośrodek Wsparcia przy ul. Gałczyńskiego 2**. Celem działalności Ośrodka jest umożliwienie dziecku, a w przyszłości osobie dorosłej, życia w jej środowisku rodzinnym, a tym samym ograniczenie liczby osób kierowanych do placówek całodobowych. Praca terapeutyczna w placówce ukierunkowana jest na umożliwienie rodzicom podjęcia lub kontynuowania pracy zawodowej oraz wspieranie rodzin w pełnieniu ról rodzicielskich i społecznych. Ośrodek zapewnia wyżywienie, podstawowe świadczenia opiekuńcze i pielęgnacyjne, opiekę medyczną. Posiada także bogato wyposażoną bazę rehabilitacyjną i terapeutyczną. Z końcem 2022 r. Ośrodek dysponował mniejszą niż dotychczas liczbą miejsc (spadek z 60 do 30 miejsc), ze względu na utworzenie w Środowiskowym Domu Samopomocy Nr 2 nowej sekcji „Irys” przeznaczonej dla osób dorosłych, posiadających spektrum autyzmu lub niepełnosprawność sprzężoną oraz orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, której przyczyną są całościowe zaburzenia rozwoju lub niepełnosprawność sprzężona.

Środowiskowe Domy Samopomocy to dzienne ośrodki wsparcia dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi. Prowadzą one oddziaływania wspierające i aktywizujące w zakresie włączenia społecznego, usamodzielniania w czynnościach dnia codziennego, kontaktach społecznych, sprawach urzędowych i zdrowotnych. Pod koniec 2022 r. Miasto zapewniało 220 miejsc w Środowiskowych Domach Samopomocy Nr 1 i Nr 2 (łącznie w 7 sekcjach).

Wspieranie edukacji dzieci ze specjalnymi potrzebami

Dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi organizowane było dodatkowe wsparcie, polegające m.in. na udziale w odpowiednich do potrzeb specjalistycznych zajęciach.

W **Żłobku Integracyjnym przy ul. Stawowej 1c**, świadczona jest ukierunkowana, dostosowana do potrzeb niepełnosprawnego dziecka opieka specjalistyczna. Ideą działań prowadzonych w żłobku jest integracja dzieci niepełnosprawnych z dziećmi zdrowymi. Żłobki wchodzące w skład Zespołu Żłobków Miejskich posiadają udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami.

Wsparcie finansowe otrzymało 10 szkół z oddziałami integracyjnymi, z przeznaczeniem na realizację zajęć pozalekcyjnych (o charakterze warsztatowym, terapeutyczno-profilaktycznym, artystycznym, rekreacyjno-sportowym) oraz projektów wspierania dziecka niepełnosprawnego, a także innych działań edukacyjnych obejmujących różnorodne formy i metody pracy oraz aktywne uczestnictwo uczniów. W ramach projektu, którego celem jest wzmocnienie efektów pracy nauczycieli z dziećmi niepełnosprawnymi, zrealizowano dodatkowe zajęcia pozalekcyjne.

Realizowany był program finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego „Akademia Przedzszkolaka IV”, koordynowany przez Zespół Szkół nr 29 oraz Przedszkole nr 31. Celem projektu jest utworzenie 20 nowych miejsc przedszkolnych dla dzieci z niepełnosprawnościami, doposażenie/adaptacja 5 nowo powstałych oddziałów przedszkolnych w 2 Ośrodkach Wychowania Przedszkolnego, podniesienie kompetencji zawodowych 31 nauczycieli oraz realizacja zajęć dodatkowych dla 26 dzieci.

Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością

Istotną rolę w procesie przygotowania do życia i pracy oraz włączenia osób niepełnosprawnych we wszystkie przejawy życia społecznego, mają warsztaty terapii zajęciowej. Placówki te stwarzają osobom niezdolnym do podjęcia pracy możliwość w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Czas trwania zajęć w warsztacie wynosi nie więcej niż 7 godzin dziennie i 35 godzin tygodniowo. Zajęcia prowadzone są zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii przygotowanym przez Radę Programową. Zawiera on szereg informacji niezbędnych do zrozumienia zachowania, postaw i nawyków danej osoby.

Na terenie Bydgoszczy funkcjonuje siedem **Warsztatów Terapii Zajęciowej**, z oferty których w 2022 r. skorzystało 255 osób. Działalność warsztatów terapii zajęciowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami, finansowana jest w 90% przez PFRON oraz w 10% przez Miasto Bydgoszcz.

Warsztaty Terapii Zajęciowej funkcjonujące w Bydgoszczy

Nazwa jednostki prowadzącej WTZ	Nazwa warsztatu	Adres	Liczba uczestników	Specyfika warsztatu
„Caritas” Diecezji Bydgoskiej	Tęcza	ul. Pl. 6-letniego 37	35	osoby upośledzone umysłowo
Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury	Biały Domek	ul. Toruńska 28	25	osoby upośledzone umysłowo
Fundacja „Wiatrak”	Bajka	ul. J. Porazińskiej 9	35	osoby upośledzone umysłowo i ruchowo
Polski Związek Niewidomych w Bydgoszczy	Mega Art	ul. Stawowa 1	50	osoby ze schorzeniami psychicznymi, niewidome, z niepełnosprawnością sprzężoną
	Victoria	ul. Bernardyńska 3	30	osoby niewidome i niedowidzące
Liga Kobiet Polskich Zarząd Wojewódzki	Modrzew	ul. Modrzewiowa 6	55	osoby upośledzone umysłowo w stopniu znacznym i umiarkowanym
Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Dzieciom i ich Rodzicom „Przystań”	Przystań	ul. Noakowskiego 4	25	osoby z dysfunkcją narządu ruchu

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, MOPS w 2022 r. ze środków PFRON, udzielił pomocy w formie dotacji na:

- zwrot kosztów wyposażenia 13 stanowisk pracy dla osoby niepełnosprawnej; pracodawcy mają obowiązek utrzymać zatrudnienie na stanowisku obejmowanym przez osobę niepełnosprawną przez okres 36 miesięcy, pod rygorem zwrotu uzyskanej pomocy wraz z odsetkami,
- rozpoczęcie indywidualnej działalności gospodarczej 5 osobom niepełnosprawnym; dotacja ma charakter pomocy bezzwrotnej, pod warunkiem nieprzerwanego prowadzenia działalności przez okres 24 miesięcy.

Ponadto MOPS dysponując środkami PFRON, udzielił indywidualnej pomocy osobom niepełnosprawnym w zakresie likwidacji barier:

- technicznych – zakupiono 92 łóżka rehabilitacyjne, 6 podnośników oraz specjalistyczny sprzęt medyczny,

- architektonicznych – przekazano środki na modernizację 97 łazienek w miejscach zamieszkania osób niepełnosprawnych,
- w komunikowaniu się – dofinansowano zakupy m.in.: 7 komputerów stacjonarnych, 113 laptopów, 40 telefonów, 4 tabletów, 4 drukarek, 22 sprzętów specjalistycznych, wagę do pomiaru masy ciała, sygnalizator świetlny, czytnik oznaczeń głosowych, odtwarzacz cyfrowej książki mówionej (zawarto 369 umów).

Również udzielono dofinansowania do:

- zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i leczniczych (wsparcia udzielono 1 419 osobom),
- pobytu na turnusie rehabilitacyjnym (przyznano 405 dofinansowań).

W roku ubiegłym realizowano zadania w ramach pilotażowego **Programu „Aktywny Samorząd”**, który skierowany jest do osób z niepełnosprawnościami, w wieku aktywności zawodowej oraz niepełnosprawnej młodzieży i dzieci. W wyniku objęcia programem również niepełnosprawnych dzieci, zwiększyła się aktywność zawodowa ich niepełnosprawnych rodziców oraz realnie poszerzył się dostęp do edukacji przedszkolnej. Dofinansowanie udzielone osobom niepełnosprawnym w ramach Programu dotyczyło, m.in.:

- zakupu i montażu oprzyrządowania do samochodu,
- uzyskania prawa jazdy kat. „B” i „C”,
- utrzymania w sprawności technicznej wózka o napędzie elektrycznym,
- zakupu sprzętu komputerowego, urządzeń lektorskich i brajlowskich, protez III generacji i skuterów,
- dofinansowania czesnego.

Ubiegający się o wsparcie zobowiązani byli w części partycypować w kosztach zakupu wymienionych urządzeń. W 2022 r. w ramach Programu „Aktywny Samorząd”, do MOPS wpłynęło 405 wniosków. Pozytywnie zaopiniowano 349 wniosków.

Ponadto MOPS realizował resortowy Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej **„Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2022”**, którego celem była pomoc osobom niepełnosprawnym, poprzez wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Usługi asystenta przyczyniły się do umożliwienia prowadzenia przez osoby niepełnosprawne bardziej aktywnego i samodzielnego życia. W ramach Programu zatrudniono 140 asystentów na podstawie umowy zlecenia. W 2022 r. z Programu skorzystało 269 osób niepełnosprawnych, w tym: 18 dzieci do 16. roku życia, 199 osób legitymujących się znacznym stopniem niepełnosprawności i 52 osoby posiadające orzeczenie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym.

Na koniec 2022 r. spośród bezrobotnych bydgoszczan zarejestrowanych w **Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy** 8,9% stanowiły osoby niepełnosprawne (o 0,4 p. proc. więcej niż w poprzednim roku). Na przestrzeni 2022 r. PUP dysponował 923 propozycjami zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych od pracodawców funkcjonujących na terenie Bydgoszczy (było to o prawie 23% więcej niż w roku poprzednim), z czego ponad 3% stanowiły oferty pracy subsydiowanej. Pracodawcy najczęściej poszukiwali pracowników: utrzymania czystości, usług porządkowych, gospodarczych, ochrony, produkcji, biurowych, dozorców/portierów, kasjerów-sprzedawców, magazynierów, salowych. Prowadzona była pomoc osobom niepełnosprawnym związana m.in. z wyborem odpowiedniego zawodu, miejsca zatrudnienia lub kierunku przekwalifikowania. W okresie 2022 r. z ewidencji PUP z tytułu podjęcia pracy wyłączonych zostało 241 osób z niepełnosprawnością zamieszkałych w Bydgoszczy.

Rehabilitację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami prowadzi **Zakład Aktywności Zawodowej** poprzez działalność usługowo-wytwórczą branży poligraficznej oraz niszczenia dokumentów. Zakład zapewnia dostosowane pomieszczenia pracy, a także transport pracowników. W 2022 r. w zakładzie w ramach umowy o pracę zatrudnionych było 49 osób (w tym 29 osób z zaburzeniami psychicznymi).

W celu likwidacji barier architektonicznych Miasto podejmuje wiele działań. Nowo instalowane sygnalizacje świetlne dostosowane są do potrzeb osób niewidomych, poprzez wyposażenie jej w sygnały dźwiękowe. W 2022 r. zostały zamontowane sygnalizacje świetlne m.in. w następujących miejscach: ul. Nad Torem/ul. Żnińska, ul. Powstańców Wielkopolskich na wysokości Ogrodu Botanicznego UKW, ul. Toruńska 426. Ponadto każda nowa inwestycja drogowa czy remont ulic prowadzony jest z myślą o niwelowaniu barier architektonicznych np. poprzez obniżanie krawężników przy przejściach dla pieszych, wyposażanie w ryflowane bądź bąbelkowe płyty naprowadzające. W 2022 r. takie rozwiązania zastosowano m.in. przebudowując zatokę na rondzie Jagiellonów przy ul. Bernardyńskiej, remontując ul. Grudziądzką czy też na kolejnym odcinku ul. Jagiellońskiej przy ul. Kolberga.

W 2022 r. usługi przewozowe wykonywano taborem częściowo przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych (wszystkie autobusy oraz 35 tramwajów). Nowy tabor posiada udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami tj. rampy dla niepełnosprawnych, dedykowane miejsca dla wózków, zapowiedzi głosowe, elektroniczne wyświetlacze czołowe i boczne wyświetlające w kolorze żółtym i pomarańczowym, dodatkowy wyświetlacz o zwiększonej czcionce (pomiędzy pierwszymi a drugimi drzwiami), poręczce wewnątrz pojazdów w kolorze żółtym. Podpisano umowę z wykonawcą na budowę dwóch wiedeńskich przystanków tramwajowych na ul. Gdańskiej, przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące poprawy dostępności kładki dla pieszych nad ul. Wojska Polskiego.

Realizując miejskie inwestycje uwzględniano w projektach budowlanych udogodnienia dla osób z dysfunkcjami. W budynkach miejskich montowano windy, pochylnie, podnośniki, podjazdy m.in. na basenie osiedlowym przy Zespole Szkół nr 8 przy ul. Pijarów 4, w Zespole Szkół nr 19 Integracyjnych przy ul. Grzymały-Siedleckiego, w Przedszkolu przy Szkole Podstawowej nr 34, w budynku przy ul. Fredry 3 dostosowanym na potrzeby XIII Liceum Ogólnokształcącego, w lokalu przy ul. Gdańskiej 5 dostosowanym na potrzeby Muzeum Okręgowego, w lokalu przy ul. Dworcowej 3 zaadaptowanym na potrzeby Bydgoskiego Centrum Seniora, a na placach zabaw zastosowano integracyjne urządzenia (m.in. w Zespole Szkół nr 29).

Do Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego mieszkańcy zgłaszają także projekty skierowane do osób niepełnosprawnych – w 2022 r. zrealizowano m.in.: budowę miejsc parkingowych na ul. Szarych Szeregów 13 i ul. Goszczyńskiego (po 2 stanowiska dla pojazdu osoby niepełnosprawnej), wybudowano stałą pochylnie przy Przychodni Lekarskiej przy ul. Opławiec 153, rozpoczęto modernizację terenu rekreacyjnego na terenie Szkoły Podstawowej nr 65 na os. Nowy Fordon.

W 2022 r. Młyny Rothera otrzymały grant PFRON na realizację projektu „Młyny - zobacz i usłysz kulturę”, który pozwoli na organizowanie warsztatów dla dzieci i młodzieży, stałej wystawy narracyjnej oraz spektakli dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami w obszarze widzenia i słyszenia. Natomiast w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 realizowano II edycję programu rządowego „Za życiem”, którego celem było kompleksowe wsparcie dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością od narodzin do podjęcia nauki szkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do 3. roku życia. Dzieci z niepełnosprawnościami mogły skorzystać ze wsparcia fizjoterapeutów, psychologów, pedagogów, terapeutów integracji sensorycznej, a także z wczesnego wspomagania rozwoju.

„Szczegółowa informacja o realizacji Samorządowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2020-2023 za rok 2022” została przedstawiona na sesji Rady Miasta Bydgoszczy w dniu 24.05.2023 r.

Opieka nad dziećmi do lat 3

Wsparcie rodziców w opiece nad najmłodszymi dziećmi organizowane jest w czterech formach: żłobka (opieka nad dziećmi w wieku powyżej 5. miesiąca życia), klubu dziecięcego (opieka nad dziećmi powyżej 1. roku życia) do 10 godzin dziennie, dziennego opiekuna oraz niani.

W Bydgoszczy instytucjonalna opieka nad dziećmi do lat 3 sprawowana była przez 24 żłobki (w tym 8 miejskich) oraz przez 26 klubów dziecięcych, co zapewniało opiekę dla 2,8 tys. dzieci (36,5% dzieci w wieku żłobkowym). Do dyspozycji w bydgoskich żłobkach było 2 160 miejsc (o 20,5% więcej niż w 2021 r.) oraz 607 miejsc w klubach dziecięcych (wzrost o 2,2%).

380 nowych miejsc w bydgoskich żłobkach i w klubach dziecięcych

Opieka na dziećmi w wieku do 3 lat w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022*
Żłobki ogółem	19	24	26	24
miejsca	1 428	1 737	1 793	2 160
Kluby dziecięce ogółem	19	25	26	26
miejsca	411	542	594	607

* Dane nie obejmują 2 żłobków (71 miejsc) oraz 3 klubów dziecięcych (69 miejsc), których funkcjonowanie w 2022 r. było zawieszona.

Źródło: Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. żłobki miejskie oferowały 1 230 miejsc, do których uczęszczało 1 236 dzieci, w tym 9 z Ukrainy. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka uczęszczającego do żłobków miejskich wynosił 1 341,78 zł.

Liczba miejsc i dzieci w bydgoskich żłobkach miejskich

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba miejsc	1 070	1 180	1 180	1 230
Żłobek nr 1 Słoneczko	123	123	123	123
Żłobek nr 5 Chatka Puchatka	63	63	63	63
Żłobek nr 12 Balbina	138	138	138	138
Żłobek nr 13 Maciuś	138	138	138	138
Żłobek nr 17 Muszelka	96	96	96	146
Żłobek nr 18 Biedroneczka	143	253	253	253
Żłobek nr 20 Żaczek	253	253	253	253
Żłobek Integracyjny	116	116	116	116
Średnia liczba dzieci uczęszczających do żłobków	727	597	731	768
Żłobek nr 1 Słoneczko	82	67	78	82
Żłobek nr 5 Chatka Puchatka	45	34	39	40
Żłobek nr 12 Balbina	91	77	92	91
Żłobek nr 13 Maciuś	93	76	79	81
Żłobek nr 17 Muszelka	67	53	62	87
Żłobek nr 18 Biedroneczka	100	93	157	157
Żłobek nr 20 Żaczek	164	132	145	153
Żłobek Integracyjny	84	65	79	77

Źródło: Zespół Żłobków Miejskich w Bydgoszczy

Na początku 2022 r. zakończyły się prace remontowe w żłobku nr 17 „Muszelka” przy ul. Morskiej 2, w którym uruchomiono 50 nowych miejsc dla dzieci. Inwestycja realizowana była w ramach projektu unijnego „Bydgoskie żłobki plus 2021” oraz Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch+ 2021”. Prace remontowo-adaptacyjne polegały na dostosowaniu pomieszczeń do prowadzenia opieki nad dziećmi do lat 3. Kompleksowo wyremontowano część parteru i piętra. Zagospodarowano łącznie trzy pomieszczenia wielofunkcyjne dla dzieci, salę rehabilitacyjną z elementami sali doświadczenia świata, ze

szczególным przeznaczeniem dla dzieci z niepełnosprawnościami oraz szatnie i łazienki dla dzieci i personelu. Przygotowano również pokój do pracy dla psychologa i logopedy oraz doposażono kuchnię.

W 2022 r., podczas miesięcznej przerwy wakacyjnej, wykonano niezbędne prace remontowe we wszystkich placówkach. Głównie dotyczyły one malowania sal, w których przebywają dzieci. W Żłobku nr 13 przy ul. Kasprzaka 5 wykonano również remont dachu oraz wyremontowano klatkę schodową. Natomiast w Żłobku nr 5 przy ul. Asnyka 7 wymieniono ogrodzenie.

Od maja 2022 r. przywrócono, zawieszono w okresie pandemii, warsztaty dla rodziców dzieci uczęszczających do bydgoskich żłobków miejskich:

- wielotematyczne, mające na celu wspieranie opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych umiejętności rodziców/opiekunów prawnych dziecka, zajęcia odbywały się raz na kwartał w każdej grupie wiekowej z udziałem dzieci.
- specjalistyczne, które były przygotowane przez psychologów i logopedów,
- „koleżeńskie”, mające na celu utrzymanie wysokich standardów opieki nad dziećmi w placówkach, polegające na przygotowaniu scenariusza zajęć z dziećmi i zaprezentowanie ich przedstawicielom kadry opiekuńczej z pozostałych żłobków,
- „kulinarne” dla rodziców. Dzięki tej inicjatywie rodzice pogłębili wiedzę dotyczącą zdrowego i zbilansowanego żywienia dzieci do lat 3.

Miasto Bydgoszcz od kilku lat wspiera finansowo prywatne żłobki i kluby dziecięce przyznając dotacje w ramach otwartego konkursu ofert „Organizacja opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, sprawowanej w formie żłobka lub klubu malucha”. W 2022 r. trwała druga edycja konkursu (do 31 sierpnia) oraz rozpoczęła się kolejna, która realizowana będzie do sierpnia 2023 r. Łącznie dotacje w 2022 r. otrzymało 31 żłobków i klubów dziecięcych na kwotę 2,4 mln zł. Maksymalna kwota wnioskowanego dofinansowania, zarówno w drugiej, jak i trzeciej edycji konkursu wynosiła 320 zł miesięcznie na jedno obsadzone miejsce opieki na podstawie informacji o liczbie dzieci zapisanych do żłobka lub klubu dziecięcego.

Dzienny opiekun sprawuje opiekę maksymalnie nad 5 dziećmi, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia, jest niepełnosprawne lub wymaga szczególnej opieki nad 3 dziećmi. Natomiast, za zgodą wszystkich rodziców, może zapewnić opiekę do 8 dzieci, a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia, jest niepełnosprawne lub wymaga szczególnej opieki, maksymalnie do 5 dzieci – jeżeli co najmniej jedno z rodziców będzie sprawowało opiekę nad dziećmi razem z dziennym opiekunem. W 2022 r. w Bydgoszczy tą formę opieki sprawowało 10 osób.

Seniorzy

W ostatnich latach nasilają się procesy zmian demograficznych spowodowane m.in. zmianą struktury wieku społeczeństwa i depopulacją. Na koniec 2022 r. w mieście zamieszkiwało 88,8 tys. seniorów, tj. kobiet w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyzn 65 lat i więcej. Wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym nie równoważy przyrost liczby urodzeń (przyrost naturalny podobnie jak w poprzednich latach był ujemny wynoszący minus 1 939 osób).

Prognozowane zmiany ludności wskazują, że starzenie się ludności będzie postępowało. Systematycznej zmianie będzie ulegała struktura ludności według wieku. Konsekwentnie będzie ubywało ludności w młodszych rocznikach i przybywało w rocznikach starszych. Współczynnik starości demograficznej zobrazowany udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. wyniósł 26,9%. Według prognoz jego wartość systematycznie będzie wzrastała i w 2030 r. będzie wynosić 29,4% (o 2,5 p. proc. więcej).

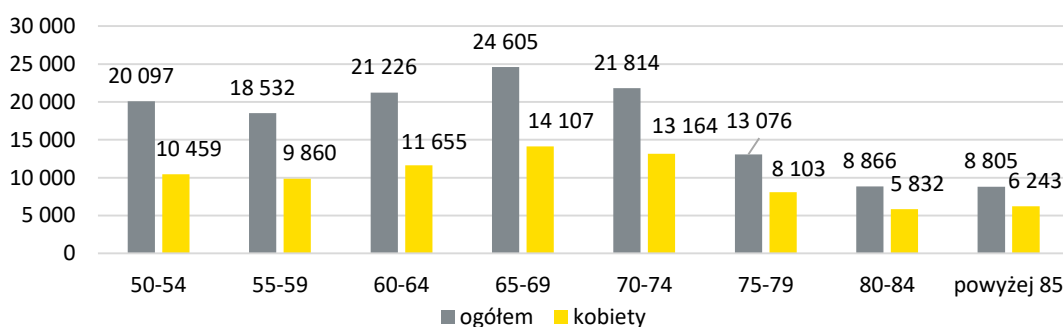
Seniorzy według płci

29 717	liczba mężczyzn (33,5%)
59 104	liczba kobiet (66,5%)

Jedną z miar struktury osób starszych jest skala podwójnego starzenia się ludności, czyli zwiększania się udziału ludzi sędziwych (ludność w wieku 80 lat i więcej) wśród osób w wieku 60 lat i więcej. W 2022 r. udział osób w wieku powyżej 79 lat w ogólnej liczbie ludności starszej wyniósł 18,0% (o 0,1 p. proc. więcej niż w poprzednim roku). Przewiduje się, że w 2030 r. osoby sędziwe będą stanowiły blisko ¼ populacji osób starszych. Rosnąca populacja osób starszych i sędziwych zmienia popyt na usługi medyczne i opiekę społeczną.

Istotny z punktu widzenia gospodarki i osób pracujących jest wskaźnik obciążenia demograficznego, według którego w 2022 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 74,2 osoby w wieku nieprodukcyjnym (o 1 osobę więcej względem poprzedniego roku). Zjawisko to wpływa na sytuację na rynku pracy powodując niedostateczną podaż zasobów pracy. W 2022 r. w Bydgoszczy było 73,0 tys. osób w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-59/64 lat). Stanowiły one 38,6% wszystkich osób w wieku produkcyjnym. Osoby bezrobotne powyżej 50. roku życia na koniec grudnia 2022 r. stanowiły 28,0% ogółu zarejestrowanych bydgoszczan (o 3,6 p. proc. mniej niż w poprzednim roku).

Liczba osób powyżej 50. roku życia według wybranych grup wieku w 2022 r.

Źródło: Baza Demografia GUS

Zmiany demograficzne i proces starzenia się społeczeństwa stwarzają konieczność podejmowania działań mających na celu tworzenie w mieście warunków przyjaznych seniorom i sprzyjających ich aktywizacji. Działania na rzecz seniorów mają w Bydgoszczy szeroki zakres: dotyczą zarówno ich aktywizacji, opieki, bezpieczeństwa, jak również wsparcia finansowego, czego przykładem jest darmowa komunikacja miejska dla osób, które ukończyły 65. rok życia.

Wsparcie instytucjonalne dla osób starszych realizowane było przez:

- Domy Pomocy Społecznej, tj.: „Jesień Życia” dedykowany dla 75 osób w podeszłym wieku oraz „Promień Życia” kierowany do 142 seniorów przewlekle somatycznie chorych. Placówki zapewniają podopiecznym całodobową opiekę, usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne.
- Domy Dziennego Pobytu: „Senior” mieszczący się przy ul. Jodłowej 14 z przeznaczeniem dla 55 osób oraz „Kapuściska” przy ul. Kapuściska 10 z 65 miejscami. Placówki te zapewniają beneficjentom posiłki, zajęcia wspierająco-rehabilitacyjne, pomoc w sprawach osobistych, rodzinnych, aktywne formy spędzania czasu, zajęcia o charakterze kulturalno-edukacyjnym – w zależności od indywidualnych potrzeb.
- Domy Dziennego Pobytu: „Senectus” przy ul. Długiej 34 oraz „Virtus” przy ul. Fordońskiej 120 w ramach kontynuowanych projektów RPO WK-P. W każdym z domów wsparcie i opiekę w trybie dziennym otrzymywało średnio około 20 seniorów.

W ramach dofinansowania w trybie otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych, od sierpnia do grudnia 2022 r. funkcjonowały w Bydgoszczy cztery Osiedlowe Centra Seniora „Bydgoszcz Seniorom”: ul. Garbary 2 (Stowarzyszenie „Złoty wiek – żyj stokrotnie”), ul. Karpacka 52 (Stowarzyszenie „Europejskie

Centrum Sportów i Ratownictwa”), ul. Jarużyńska 9 (Fundacja „Pro Omnis”), ul. Połczyńska 3 (Stowarzyszenie „Bezpieczeństwo Dziecka”). W ramach działalności w Centrach prowadzono: indywidualne doradztwo senioralne, dostępne w jeden stały dzień, zajęcia tematyczne, grupowe oraz udostępniano w ramach potrzeb obiekty dla inicjatyw sąsiedzkich i grup nieformalnych. Z projektu skorzystało 742 seniorów (o 142 osób więcej niż zakładano).

Miasto kontynuowało w 2022 r. prace inwestycyjne w budynku przy ul. Dworcowej 3, w którym docelowo powstanie **Bydgoskie Centrum Seniorów**. W obiekcie odbywać się będą szkolenia, konsultacje i zajęcia tematyczne. Prowadzone będzie również poradnictwo dla seniorów, mediacje i spotkania towarzyskie. Sale centrum udostępniane będą rotacyjnie organizacjom działającym na rzecz osób starszych i klubom seniora. Cały obiekt będzie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ograniczeniami ruchowymi. Otwarcie centrum planowane jest w 2023 r.

W 2022 r. kontynuowała swą działalność **Bydgoska Rada Seniorów**, której celem jest poprawa jakości życia oraz pobudzania aktywności obywatelskiej bydgoskich seniorów. Rada ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Rada organizowała regularne posiedzenia, angażowała się w internetowe akcje informacyjne oraz różne przedsięwzięcia. Ogólnopolskie Porozumienie o Współpracy Rad Seniorów z Krakowa, we współpracy z Bydgoską Radą Seniorów, zorganizowało w 2022 r. w Bydgoszczy seminarium „Aktywne Rady Seniorów ważnym ogniwem partycypacji społecznej”. W spotkaniu wzięli udział m.in. przedstawiciele rad seniorów z wielu miast Polski i gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Miasto Bydgoszcz zaprezentowało dobre praktyki związane z międzygminną współpracą w ramach Stowarzyszenia Metropolii Bydgoszcz, które spośród wielu płaszczyzn działalności podejmuje ważne projekty sąsiedzkiej współpracy senioralnej. Ponadto Bydgoska Rada Seniorów organizowała bezpłatne lekcje języka polskiego dla seniorów przybyłych z Ukrainy (Polsko-Ukraiński Klub Seniora „Razem Raźniej”). Organizowano również wspólne spacerory oraz wyjścia do instytucji kultury. Klub aktywnie włączył się w organizację: ukraińskiego święta niepodległości - Tołoki, dnia sąsiedzkiego oraz Seniorady – tygodnia międzypokoleniowego.

W pomoc seniorom w 2022 r. angażowały się również Rady Osiedli, które współpracowały z Bydgoską Radą Seniorów wspólnie organizując przedsięwzięcia i spotkania oraz przekazywały paczki i talony z okazji świąt.

W 2022 r. realizowane były dwa stałe programy:

- **„Bydgoska Karta Seniora 60+”** – program ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz sprzyja upowszechnianiu koncepcji aktywnego starzenia się, a także promowania firm i miejsc przyjaznych seniorom. Podmioty uczestniczące w programie oferowały zniżki na wybrane usługi oraz produkty w takich obszarach jak: kultura, gastronomia, podróże, rozrywka i sport, zdrowie i uroda, handel i usługi oraz kursy i szkolenia. Dużym zainteresowaniem cieszyła się możliwość otrzymania karty drogą elektroniczną przez platformę ePUAP. W 2022 r. obsłużono ponad 500 wniosków złożonych w tym trybie, dzięki czemu wnioskodawcy otrzymali swoje karty bez wychodzenia z domu. Od 2018 r. funkcjonuje „Metropolitalna Karta Seniora 60+”, jako projekt bliźniaczy, realizowany przez gminy zrzeszone w Stowarzyszeniu Metropolia Bydgoszcz.
- **„Bydgoska Koperta Życia”** – program skierowany jest głównie do samotnych osób starszych oraz przewlekle chorych. Założenia Programu są takie, aby w sytuacji zagrożenia życia służby medyczne mogły szybciej i łatwiej podejmować akcję ratunkową, dzięki dostępnej w miejscu zamieszkania podstawowej informacji medycznej zawartej w plastikowej kopercie i umieszczonej w lodówce. W 2022 r. wydano ponad 660 Koperet Życia.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z Biurem Aktywności Społecznej wdrożyły w 2022 r. program **„Korpus Wsparcia Seniorów”**. Realizowano usługi wsparcia seniorów w wieku 65 lat i więcej, którzy mieli problemy z samodzielnym funkcjonowaniem. Zaangażowanych było 14 wolontariuszy, w tym jedna osoba niepełnoletnia, która udzielała pomocy wraz ze swoim opiekunem oraz 24 pracowników MOPS. Świadczone

usługi wolontariacie w ramach programu odbywały się cyklicznie i miały charakter systematycznego wsparcia, które polegało w szczególności na:

- wsparciu społecznym (wspólne spędzanie czasu) i psychologicznym (dostęp do telefonu zaufania) oraz pomocy w codziennych czynnościach (zakupy, posiłki, prace porządkowe),
- ułatwieniu dostępu do podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej (umawianie, towarzyszenie podczas wizyt).

W 2022 r. do programu zgłosiło się 37 osób, a ostatecznie wsparciem objęto 13 środowisk, w tym 14 osób.

W 2022 r. zorganizowano pierwszą bydgoską **Senioradę** – tydzień międzypokoleniowy, którą wspólnie z Miastem tworzyło 25 partnerów. Był to cykl międzypokoleniowych wydarzeń, spotkań plenerowych, warsztatów, koncertów, pikników i szkoleń. Przez 7 dni zorganizowano ponad 70 wydarzeń, które odbyły się w 20 lokalizacjach miasta. Szacuje się, że z atrakcji Seniorady skorzystało ok. 3 tys. osób, z czego ponad trzy czwarte stanowili seniorzy. Dużą popularnością cieszyły się szkolenia komputerowe oraz badania profilaktyczne. Wydarzenie było dofinansowane w trybie otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego.

Dla posiadaczy Bydgoskiej Karty Seniora kontynuowano, zainicjowaną w 2020 r., pomoc w formie Konsultacji Komputerowych. Zakres wsparcia obejmował podstawy korzystania z Internetu, poczty elektronicznej, popularnych komunikatorów i portali społecznościowych, a także elektronicznych usług administracyjnych, takich jak ePUAP czy Internetowe Konto Pacjenta. Prowadzono konsultacje indywidualne i grupowe.

Bydgoscy seniorzy mogli korzystać z usługi opiekuńczej, tzw. teleopieki. Bydgoszcz realizuje projekt Kujawsko-Pomorska Teleopieka, który współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej. Oferowanymi formami wsparcia są: usługa teleopieki (np. bransoletki), usługa pomocy sąsiedzkiej i wolontariat opiekuńczy. W 2022 r. z 607 urzędzeń do teleopieki skorzystało 730 mieszkańców Bydgoszczy.

W ramach Programu Senior+ w Bydgoszczy działał Klub Senior+, prowadzony przez MOPS przy ul. Fredry 3. Głównym adresatem zadania są seniorzy – mieszkańcy Bydgoszczy w wieku 60+, osoby nieaktywne zawodowo, które w sposób kreatywny, w miłej atmosferze pragną spędzać swój wolny czas. W 2022 r. w zajęciach klubu uczestniczyło łącznie 35 osób, średnio po 26 osób w miesiącu.

Spośród prowadzonych działań z zakresu pomocy społecznej m.in. do seniorów skierowany był **Program aktywności lokalnej dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2025**. Celami programu są poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zaspokojenie ich potrzeb społecznych, pomoc w tworzeniu grup samopomocowych dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz inicjowanie i wspieranie aktywności i samodzielności. W ramach programu w 2022 r. m.in. kontynuowano inicjatywę Ogród Społeczny – Rośniemy Razem, która ma integrować seniorów i młodzież poprzez tworzenie przyjaznej przestrzeni społecznej. Regularnie organizowano spotkania z przedstawicielami bydgoskiej kultury i sztuki z udziałem podopiecznych Domu Dziennego Pobytu „Kapuściska” oraz mieszkańców bydgoskiego osiedla Wyżyny. Odbywały się spotkania „O pomocy seniorom i osobom niepełnosprawnym przy kawie” realizowane w ramach dotacji Miasta Bydgoszczy pn. „Bydgoszcz – Seniorom – Osiedlowe Centra Seniorów”. Podczas spotkań uczestnicy mogli zasięgnąć wiedzy z zakresu pomocy społecznej, przekazywanej w przystępny sposób przez pracowników MOPS.

Ponadto, w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju, dla mieszkańców Śródmieścia, Bocianowa, Wilczaka, Błonia, Fordonu i Okola odbywały się dedykowane seniorom bezpłatne spacerunki po miejscach związanych z historią Bydgoszczy i regionu, wykłady i warsztaty w ramach projektu „Turystyczny Klub Seniora”. Natomiast Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji-Ekologicznej i Sportu realizowało projekt „Klub Seniora przy KPCEiS”. W projekcie wzięło udział 17 osób, a zajęcia obejmowały: wsparcie psychologiczne indywidualne i grupowe; ekologiczne spacerunki badawcze; warsztaty sportowo-relaksacyjne – gimnastyka, elementy jogi; warsztaty BIR-DWATCHING; wyjazdy rekreacyjne; spotkania integracyjne.

MCK we współpracy z UMB kontynuował projekt comiesięcznych, wyjazdowych spotkań dla seniorów „Czwartki w Ostromecku”. W każdym ze spotkań uczestniczyło 50 seniorów. W mieście odbywały się również inne przedsięwzięcia kulturalne dedykowane osobom starszym, m.in:

- „Weekend Seniora z Kulturą” – ogólnopolskie wydarzenie, w którego realizację włączyły się bydgoskie instytucje kultury m.in. Galeria Miejska bwa, Muzeum Okręgowe, Teatr Kameralny, Teatr Polski, Filharmonia Pomorska, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna,
- warsztaty dla seniorów „Sztuka w samo południe” oraz „Ecoczwartki dla seniora”.

Jednym z najważniejszych wydarzeń dedykowanym seniorom jest doroczna gala z okazji **Bydgoskiego Dnia Seniora**, w której wzięło udział ponad 200 seniorów. W 2022 r. podczas tej uroczystości wręczono wyróżnienia dla osób szczególnie zasłużonych w pracy na rzecz bydgoskich seniorów. Bydgoska Rada Seniorów i Młodzieżowa Rada Miasta podpisały list intencyjny, w którym zadeklarowali wspólne działania na rzecz budowania wrażliwości i więzi międzypokoleniowych.

Z inicjatywy Bydgoskiej Rady Seniorów w 2022 r. wznowiono po pandemicznej przerwie Forum Seniora „Żyjmy Dłużej”. W wydarzeniu wzięło udział blisko 100 uczestników, a wykłady obejmowały zagadnienia związane z m.in.: opieką uzdrowską, pilotażowym projektem przeglądu lekowego dla seniorów, komunikacją i neurologopedią oraz arteterapią. W 2022 r. realizowano program szczepień przeciw grypie skierowany do osób po 65. roku życia i oraz program profilaktyki zakażeń pneumokokowych. Miasto, jako partner, kontynuowało ogólnopolską kampanię społeczną „Mądre leczenie to szybszy powrót do zdrowia”, której celem jest uwrażliwienie osób starszych na właściwe zasady postępowania z lekami. W ramach kampanii zachęcano, aby kontrolować ilość przyjmowanych leków poprzez wykorzystanie materiałów certyfikowanych przez Polski Związek Producentów Leków bez Recepty.

Ponadto Bydgoszcz zaangażowana była w realizację projektu z dofinansowaniem z EFS „Wsparcie osób starszych i kadry świadczącej usługi społeczne w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się Covid-19, łagodzenia jego skutków na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”. Projekt obejmował zakup testów wykrywających Covid, dopłatę do wynagrodzeń miejskich jednostek (domy pomocy społecznej, bydgoskie placówki opiekuńczo-wychowawcze) oraz doposażenie instytucji bydgoskich w środki ochrony m.in. maseczki, płyny do dezynfekcji, gogle, rękawice ochronne.

Komenda Miejska Policji kontynuowała działania w zakresie bezpieczeństwa osób starszych. Realizowano takie programy jak: Aktywnie w trosce o III wiek oraz Bezpieczny senior, mające na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych, a także zapobieganie przestępstwom oraz przemocy wobec seniorów. W 2022 r. funkcjonariusze z KMP zrealizowali 2 259 działań na rzecz bezpieczeństwa osób starszych. Funkcjonariusze KMP brali udział w różnych spotkaniach, debatach i wydarzeniach, których tematem przewodnim były oszustwa popełniane na szkodę osób starszych. Dodatkowo KMP nagrała dedykowany seniorom spot profilaktyczny „Seniorze, nie daj się oszukać”.

Uzupełnienie przedsięwzięć mających na celu aktywizację seniorów stanowi oferta działających w mieście Uniwersytetów Trzeciego Wieku (UTW) prowadzonych nie tylko przez uczelnie wyższe, ale także instytucje kultury i organizacje społeczne. W 2022 r. na terenie Bydgoszczy działało 8 takich instytucji:

- Bydgoski Uniwersytet Trzeciego Wieku, działający przy Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Seniora z siedzibą w Bydgoszczy,
- Kazimierzowski Uniwersytet Trzeciego Wieku w Bydgoszczy Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego,
- Kujawski Uniwersytet Trzeciego Wieku Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy,
- Uniwersytet Każdego Wieku przy Wyższej Szkole Bankowej w Bydgoszczy,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku „Agora Nestora” Miejskiego Centrum Kultury,
- Politechnika Bydgoska Trzeciego Wieku,

- Uniwersytet Trzeciego Wieku Fundacji „Wiatrak” w Bydgoszczy,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy.

Uniwersytety te w 2022 r. organizowały liczne przedsięwzięcia i wydarzenia dla seniorów m.in. wykłady, warsztaty, koncerty, wystawy i konkursy. Uczestnictwo w „srebrnych uniwersytetach” to doskonały sposób na trening umysłu i rozwijanie zainteresowań oraz okazja do nawiązywania znajomości.

Miejskie instytucje kultury realizowały następujące działania:

- wykłady dla studentów UTW w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku Agora Nestora,
- koncerty okolicznościowe dla słuchaczy UTW oraz chóru Agora Nestora, warsztaty m. in. wokalne, tańeczne, plastyczne, teatralne oraz zajęcia z medytacji,
- cotygodniowe zajęcia Nordic Walking i inne wydarzenia integracyjne,
- debata i pokaz filmu dokumentalnego dla seniorów pn. „W tym wieku można być szczęśliwym”.

W informatorze miejskim **Bydgoszcz Informuje** wprowadzono dział dla seniorów oraz publikowano dane kontaktowe do Biura Aktywności Społecznej. Ponadto na miejskiej stronie www.bydgoszcz.pl prowadzony jest odrębny dział „seniorzy” z aktualnościami dla tej grupy mieszkańców.

Przeciwdziałanie bezrobociu

W ostatniej dekadzie obserwowany jest systematyczny spadek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Po chwilowym wzroście w 2020 r. w następnych latach zarówno liczba bezrobotnych jak i stopa bezrobocia powróciła do tendencji spadkowej.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Bezrobotni zarejestrowani w PUP (Bydgoszcz i powiat bydgoski)	6 542	8 051	5 724	5 054
w tym mieszkańcy Bydgoszczy	4 773	5 822	4 102	3 631
kobiety	2 624	3 163	2 212	1 910
mężczyźni	2 149	2 659	1 890	1 721
długotrwale bezrobotni	2 175	2 506	1 950	1 338
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %				
Bydgoszcz	2,9	3,6	2,5	2,2
powiat bydgoski	4,1	5,2	3,9	3,4

Na koniec 2022 r. zarejestrowanych w Bydgoszczy było 3 631 osób, tj. mniej o 471 osób niż w roku poprzednim. W skali roku liczba bezrobotnych w PUP łącznie spadła o 11,7%, w Bydgoszczy o 11,5%, a w powiecie bydgoskim o 12,3%. Rok 2022 charakteryzował się spadkiem poziomu bezrobocia. Jednak w ostatnim kwartale, liczba bezrobotnych zaczęła rosnąć.

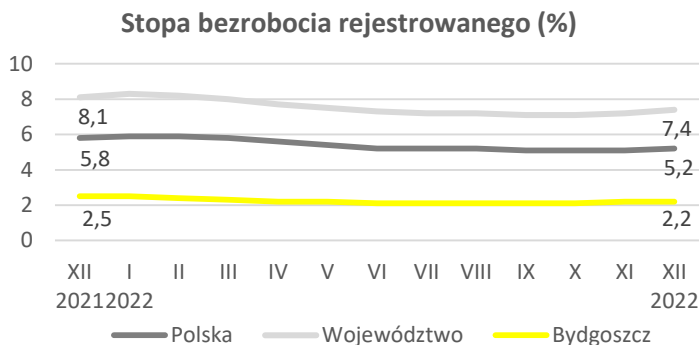
Bezrobotni zarejestrowani w PUP Bydgoszcz

Rok	Miesiąc	w PUP ogółem (Bydgoszcz i powiat bydgoski)	Bezrobotni		
			ogółem	w tym kobiety	przyrost/spadek w skali kwartału
2021	XII	5 724	4 102	2 212	
2022	III	5 281	3 779	2 015	-323
	VI	4 769	3 477	1 900	-302
	IX	4 694	3 390	1 850	-87
	XII	5 054	3 631	1 910	+241

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

W 2022 r., w Bydgoszczy wśród bezrobotnych przeważały kobiety i stanowiły 52,6% ogółu. Jednak liczba bezrobotnych mężczyzn spadła w mniejszym stopniu niż kobiet, odpowiednio o 8,9% i o 13,7%.

Stopa bezrobocia w pierwszej połowie roku wykazywała stałą tendencję spadkową, by w drugiej połowie roku ustabilizować się na stałym poziomie, osiągając na koniec 2022 r. 2,2%, tj. 0,3 p. proc. mniej w porównaniu z końcem 2021 r.

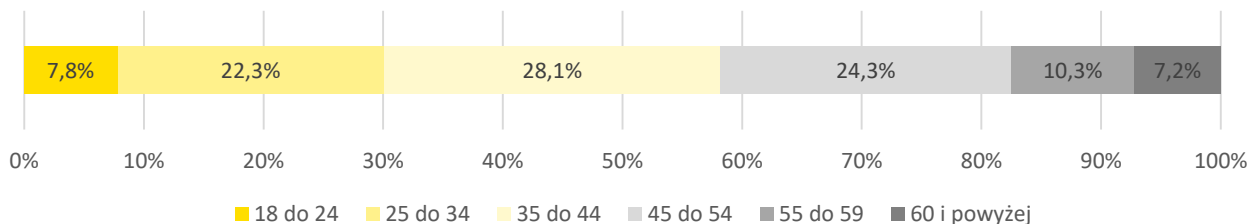

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

3 631	zarejestrowanych bezrobotnych	-11,5%
1 338	osób długotrwale bezrobotnych	-31,4%
629	osób z prawem do zasiłku	-2,9%

Największą grupę bezrobotnych w Bydgoszczy stanowiły osoby w wieku od 35 do 44 lat. W ciągu roku, najbardziej spadła liczba bezrobotnych w najstarszych grupach, tj. w grupie osób 55-59 lat o 28,2% i 60 lat i więcej o 20,8%. Natomiast w grupie osób do 24 lat nastąpił wzrost o 19,5%.

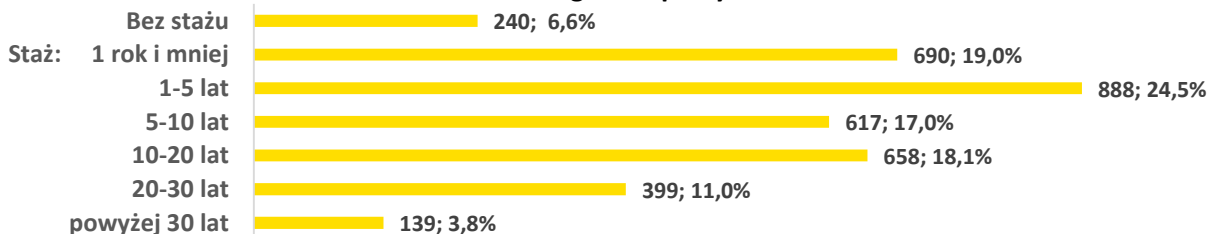
Struktura bezrobotnych według wieku w 2022 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

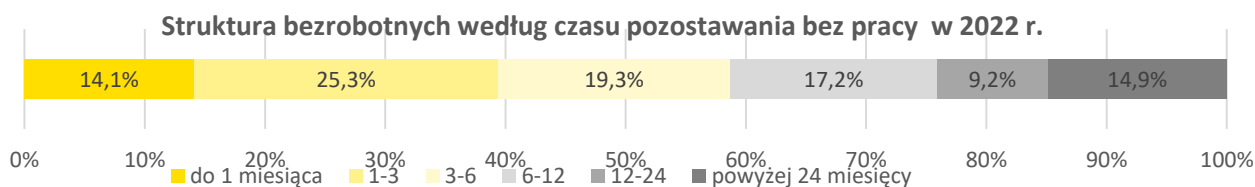
Połowa zarejestrowanych osób miała staż pracy nieprzekraczający 5 lat, a 25,6% z nich krótszy niż rok.

Bezrobotni według stażu pracy w 2022 r.

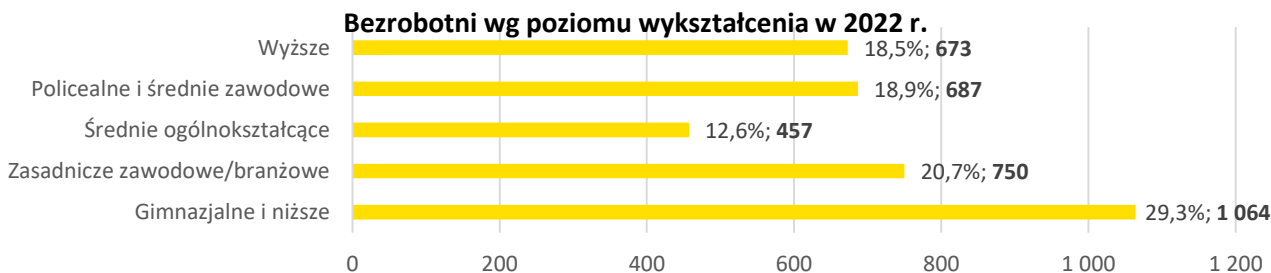
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

W strukturze bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy, najliczniejsza była kategoria osób poszukujących pracy powyżej 24 miesięcy. W tej grupie spadek był niewielki i wyniósł tylko 8,6%. Znacznie spadła liczebność grup osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy oraz od 3 do 6 miesięcy odpowiednio o 47,9% i o 45,9%. W znacznie mniejszym stopniu spadła liczebność w grupie skrajnej, tj. poszukujących pracy krócej niż miesiąc o 3,8% oraz pozostający bez pracy od 12 do 24 miesięcy o 15,5%.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, największą grupę stanowili bezrobotni, którzy ukończyli co najwyżej szkołę podstawową lub gimnazjum. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych w ciągu 2022 r. wzrósł.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

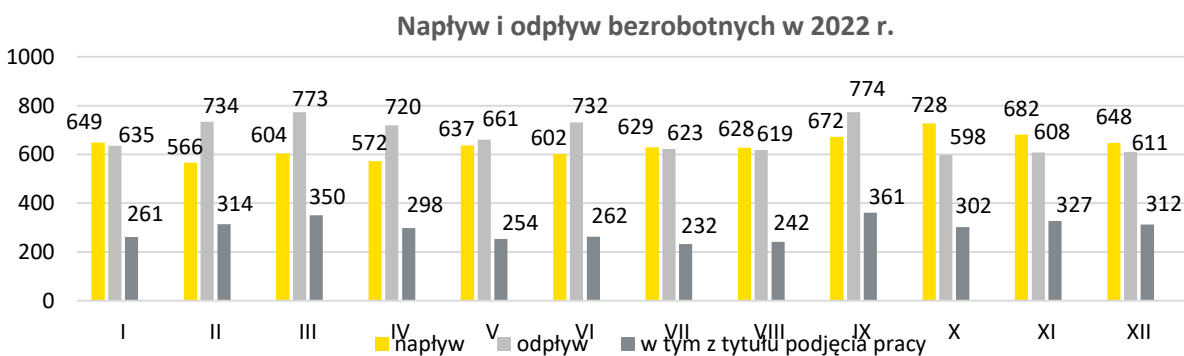
Udział poszczególnych grup bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem w 2022 r.

bez wykształcenia średniego	bez kwalifikacji zawodowych	bez doświadczenia zawodowego	w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki
50,0%	33,8%	11,7%	3,2%
długotrwale bezrobotni	powyżej 50. roku życia	do 30. roku życia	do 25. roku życia
36,8%	28,0%	17,5%	7,8%
osoby posiadające co najmniej 1 dziecko do 6. roku życia		kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	
16,5%		13,9%	
osoby niepełnosprawne		osoby posiadające co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia	
8,9%		0,4%	

Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy realizował Program przeciwdziałania bezrobociu, promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy do 2030 roku:

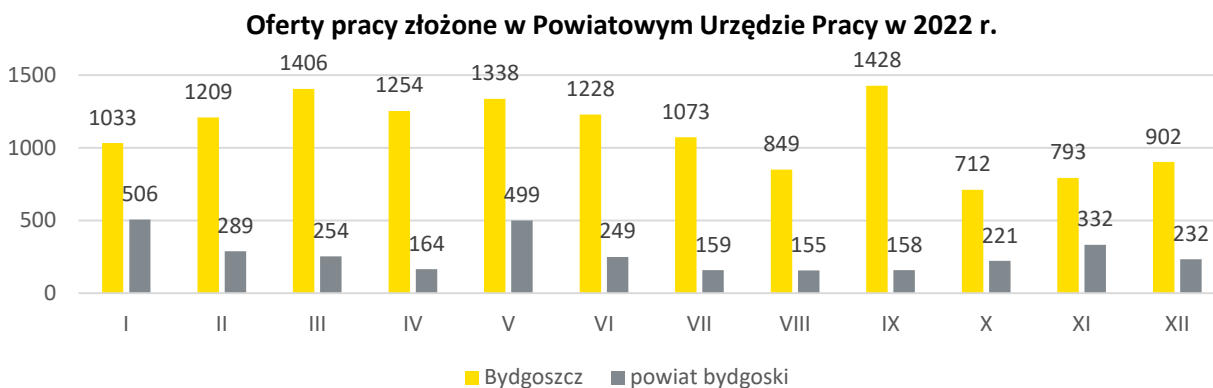
Pośrednictwo pracy

W 2022 r. w PUP zarejestrowało się 7 617 bydgoszczan. Wyłączono z ewidencji 8 088 mieszkańców Bydgoszczy, w tym z tytułu podjęcia pracy 3 515 osób.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

W 2022 r. PUP dysponował łącznie 13 225 ofertami pracy z Bydgoszczy. Najwięcej zapotrzebowań pracodawcy z Bydgoszczy złożyli w miesiącach: wrześniu – 1 428 ofert oraz w marcu – 1 406 ofert. Najliczniejsze wyrejstrowania z powodu podjęcia zatrudnienia odnotowano we wrześniu (774 osoby) i marcu (773 osoby).

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy w celu aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy prowadził:

Poradnictwo zawodowe

Z uwagi na panującą pandemię, w 2022 r., porady udzielane były w trybie indywidualnym. Usługi doradcze polegały m.in. na udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy, możliwościach szkolenia i kształcenia, tworzeniu „Indywidualnych Planów Działania” oraz ocenie szans uruchomienia działalności gospodarczej. Z usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej skorzystało ogółem 561 osób, w tym 323 kobiety:

- 436 osób (w tym 255 kobiet) skorzystało z porad indywidualnych w ramach 613 wizyt,
- 125 osobom (w tym 68 kobietom) udzielono indywidualnych informacji zawodowych.

Zatrudnienie subsydiowane

W 2022 r. w ramach **prac interwencyjnych** zatrudnionych było 95 osób ze środków Funduszu Pracy, w tym 32 osoby w ramach umów z 2021 r. Osoby pracowały m.in. na stanowiskach: kierowca - zaopatrzeniowiec, sprzedawca, pracownik biurowy, kierowca, kelnerka, pracownik ds. logistyki, dealer samochodowy, pomoc księgowej, rejestratorka medyczna, pracownik myjni samochodowej, pomocnik kamieniarza, pracownik ds. rekrutacji, pomocnik posadzkarza, pomoc kuchenna, opiekunka dziecięca, pracownik gospodarczy.

Natomiast w robotach publicznych uczestniczyło 10 osób z Bydgoszczy (Fundusz Pracy). Osoby wykonujące roboty publiczne były zatrudnione m.in. na stanowiskach: pomocnik magazyniera, opiekunka, pomoc przedszkolna, magazynier.

W 2022 r. łącznie **staż** odbywało 345 osób bezrobotnych (z tego 78 osób w ramach umów z 2021 r.), w tym w ramach: Funduszu Pracy – 150 osób, PO WER – 105 osób, RPO – 89 osób bezrobotnych, PFRON – 1 osoba. Bezrobotni odbywali staż u pracodawców m.in. na stanowiskach: pomoc biurowa, handlowiec, księgowa, tynkarz, sekretarka, pracownik pralni, kosmetyczka, murarz, tynkarz, rejestratorka medyczna, referent, kelner, pomoc nauczyciela, sprzedawca, pracownik ogólnobudowlany, technik informatyk, recepcjonistka, glazurnik, barber, pomoc tapicera, fryzjer, szwaczka, elektromechnik.

Ponadto, w 2022 r. 62 osoby z Bydgoszczy zostały zatrudnione przez pracodawców na wyposażonym lub doposażonym stanowisku. Osoby bezrobotne wykonywały prace m.in. na stanowiskach: sprzedawca - handlowiec, operator urządzeń rozdrabniających, pomocnik obsługi imprez plenerowych, pracownik biurowo-magazynowy, operator plotera, rejestratorka medyczna, sprzętaczką, sprzedawca, pomoc kuchenna, pracownik magazynowy. Zadanie finansowane było ze środków Funduszu Pracy, PO WER i RPO.

Promowanie aktywności osób bezrobotnych

Dodatek aktywizacyjny to instrument motywujący osoby bezrobotne z prawem do zasiłku do podejmowania zatrudnienia. Jest świadczeniem należnym osobie bezrobotnej z prawem do zasiłku, która z własnej inicjatywy podejmie pracę w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Dodatek aktywizacyjny wypłacany był za pełen miesiąc w wysokości 50% kwoty zasiłku dla bezrobotnych, tj. 620 zł, a od czerwca 2022 r. – 652 zł. Dodatki aktywizacyjne wypłacono 554 mieszkańcom Bydgoszczy zarejestrowanym w PUP.

Koszty opieki nad dzieckiem/dziećmi do lat 7 lub osobą zależną, PUP zrefundował 50 osobom bezrobotnym. Natomiast 14 osobom bezrobotnym zrefundował koszty zakwaterowania, a koszty dojazdu do pracy 5 osobom.

W 2022 r. **szkoleniami** objęto 44 osoby z Bydgoszczy, które skorzystały ze szkoleń organizowanych w formie:

- grupowej – łącznie 43 osoby bezrobotne, w tym: 9 osób ze środków Funduszu Pracy (prawo jazdy kat. D – 4 osoby, wózki jezdniowe podnośnikowe – 5 osób) oraz 34 osoby ze środków RPO (spawanie blach i rur – 5 osób, uprawnienia elektryczne grupa I – 17 osób, wózki jezdniowe podnośnikowe – 12 osób),
- indywidualnej – 1 osoba bezrobotna niepełnosprawna (kurs psychodietetyki z elementami dietetyki, dietetyki zaawansowanej, dietetyki podstawowej).

Warunkiem skierowania osób bezrobotnych na szkolenie był brak kwalifikacji zawodowych lub konieczność zmiany/uzupełnienia kwalifikacji w związku z brakiem propozycji otrzymania odpowiedniej pracy, a także utrata zdolności do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie.

W 2022 r. wprowadzono możliwość finansowania kosztów postępowania nostryfikacyjnego lub postępowania w sprawie potwierdzenia ukończenia studiów. Z tej formy wsparcia skorzystała 1 osoba z Bydgoszczy.

W 2022 r. prace w ramach zatrudnienia wspieranego wykonywało 19 osób bezrobotnych z Bydgoszczy. Osoby bezrobotne były zatrudnione m.in. na stanowiskach: sprzątaczkę, pomocy kuchennej, barmanki, sprzedawcy - magazyniera, pokojowej, konserwatora, pracownika gospodarczego.

Natomiast w ramach refundacji kosztów zatrudnienia osób poniżej 30. roku życia, do pracy skierowano 1 bezrobotnego z Bydgoszczy.

Udzielanie dotacji osobom bezrobotnym na podjęcie działalności gospodarczej

W 2022 r. wyłączono z ewidencji osób bezrobotnych z tytułu podjęcia działalności gospodarczej 314 osób z Bydgoszczy, w tym:

- 177 osób przy udziale środków z urzędu pracy (w tym 30 dotacji z Funduszu Pracy, 60 dotacji w ramach Poddziałania 1.1.2 PO WER, 87 dotacji w ramach Działania 8.1 RPO),
- 137 osób bez udziału dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Dzięki otrzymanym środkom osoby bezrobotne uruchomiły własną działalność gospodarczą m.in. z zakresu: usług kosmetycznych, usług geodezyjnych, usług remontowo-budowlanych, usług trenera personalnego, mechanika samochodowego, usług reklamowych, produkcji mebli, usług fotograficznych, usług sprzątających, nauczania języka angielskiego, usług wulkanizacyjnych, biuro rachunkowe, gabinet masażu, produkcji mebli, usług prawniczych, naprawy i konserwacji komputerów i urządzeń peryferyjnych.

Wskaźnik samozatrudnienia dla Bydgoszczy wyniósł 8,94% (liczba podjęć działalności gospodarczych w stosunku do podjęć pracy przez osoby bezrobotne ogółem).

Zatrudnianie cudzoziemców

Od 2018 r. pracodawca ubiegający się o zatrudnienie cudzoziemca składa oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi. Zastosowanie uproszczonej procedury legalizacji zatrudnienia obywateli Ukrainy w postaci powiadomień spowodowało zmniejszenie liczby oświadczeń. PUP w 2022 r. zarejestrował 12 657 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom – obywatelom Republiki Białorusi, Federacji Rosyjskiej, Ukrainy, Mołdawii, Gruzji oraz Armenii na okres 24 miesięcy.

Liczba zarejestrowanych oświadczeń według obywatelstwa cudzoziemca

Wyszczególnienie	Białoruś	Rosja	Ukraina	Mołdawia	Gruzja	Armenia	Razem
Liczba oświadczeń	2 078	191	8 523	333	1 354	178	12 657
w tym dla kobiet	582	50	3 568	82	161	52	4 495
Wiek pracownika:							
poniżej 24 lat	305	23	1 217	62	142	14	1 763
25-34 lata	742	51	2 094	82	385	49	3 403
35-44 lat	557	61	2 435	86	379	57	3 575
powyżej 45 lat	474	56	2 777	103	448	58	3 916

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

W 2022 r. złożono 843 wnioski, natomiast wydano 136 zezwoleń na pracę sezonową cudzoziemców. Ponadto PUP wydał 629 opinii Starosty, które stanowią załącznik do wniosku o wydanie zezwolenia na pracę.

Środki na aktywizację osób bezrobotnych pochodzące z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego wydatkowane były w ramach realizacji projektów:

„Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Bydgoszczy i powiecie bydgoskim (V)” – RPO WK-P

Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych powyżej 29. roku życia, w szczególności należących co najmniej do jednej z poniższych grup osób: powyżej 50. roku życia, kobiet, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach. Dla każdego z uczestników przygotowane zostały odpowiednio dobrane usługi i instrumenty rynku pracy. W ramach projektu objęto wsparciem 333 osoby bezrobotne, w tym 234 mieszkańców Bydgoszczy w wieku powyżej 29. roku życia. Wsparcie obejmowało:

- podniesienie posiadanych lub nabycie nowych umiejętności i kwalifikacji: szkolenia (43 osoby, w tym 34 mieszkańców Bydgoszczy), staże (119 osób, w tym 90 mieszkańców Bydgoszczy),
- dotacje na podjęcie działalności gospodarczej (137 osób, w tym 8 mieszkańców Bydgoszczy),
- podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (36 osób, w tym 24 mieszkańców Bydgoszczy),
- objęcie usługami poradnictwa zawodowego (335 osób, w tym 236 mieszkańców Bydgoszczy),
- objęcie usługami pośrednictwa pracy (162 osoby, w tym 124 mieszkańców Bydgoszczy).

„Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Bydgoszczy i powiecie bydgoskim (V)” – PO WER

Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych poniżej 30. roku życia, w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET), osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych oraz o niskich kwalifikacjach. W ramach projektu dla każdego z uczestników przedstawienie konkretnej oferty aktywizacji zawodowej poprzedzone było analizą umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych danego uczestnika.

Od początku realizacji projektu (styczeń 2021 r.) objęto wsparciem 496 osób bezrobotnych, w tym 318 mieszkańców Bydgoszczy, w wieku od 18 do 29 lat. Osoby bezrobotne objęto następującym wsparciem:

- nabycie umiejętności praktycznych do wykonywania pracy – staże (298 osób, w tym 181 z Bydgoszczy),
- dotacje na podjęcie działalności gospodarczej (163 osoby, w tym 111 mieszkańców Bydgoszczy),
- podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (35 osób, w tym 26 mieszkańców Bydgoszczy),
- objęcie usługami poradnictwa zawodowego (496 osób, w tym 318 osób z Bydgoszczy),
- objęcie usługami pośrednictwa pracy (298 osób, w tym 181 osób z Bydgoszczy).

Aktywizacja zawodowa mieszkańców Bydgoszczy

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA		Staż	Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej	Refundacja kosztów wyposażenia stanowiska	Prace interwencyjne	Roboty publiczne	Szkolenia grupowe	Szkolenia indywidualne	Nostryfikacja	Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem	Zwrot kosztów zakwaterowania	Zwrot kosztów dojazdu do pracy	Refundacja 30 -	Zatrudnienie wspierane	OGÓŁEM
2021/ 2022r	Fundusz Pracy	47			32					27	9			4	119
	POWER	30													30
	PFRON	1						1							2
z 2022r.	Fundusz Pracy	103	30	18	63	10	9		1	23	5	5	1	15	283
	POWER	75	60	17											152
	RPO	89	87	27			34								237
RAZEM	Fundusz Pracy	150	30	18	95	10	9		1	50	14	5	1	19	402
	POWER	105	60	17											182
	RPO	89	87	27			34								237
	PFRON	1						1							2
OGÓŁEM		345	177	62	95	10	43	1	1	50	14	5	1	19	823

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

Bezrobocie jest jednym z istotnych czynników na podstawie, których przyznawane są świadczenia z pomocy społecznej. W 2022 r. z tego powodu pomocą społeczną objęto 804 rodziny (1 709 osób w rodzinach). Celem pracy socjalnej jest wzmocnienie oraz tworzenie warunków sprzyjających odzyskaniu przez bezrobotnych zdolności do powrotu i funkcjonowania na rynku pracy. W ramach podejmowanych działań MOPS motywował osoby bezrobotne do poszukiwania zatrudnienia, udziału w szkoleniach czy kursach zawodowych podnoszących kwalifikacje lub umożliwiających przekwalifikowanie. Pracownicy socjalni edukowali w zakresie alternatywnych form poszukiwania pracy, tj.: za pośrednictwem portali społecznościowych, agencji pośrednictwa i zatrudnienia oraz pracy tymczasowej. Młodzież była motywowana do kontynuowania nauki, uzupełniania wiedzy, zdobycia zawodu i pracy. Ważną rolę w podejmowanej pracy socjalnej odgrywa uświadamianie konieczności wypracowania lat pracy do uzyskania własnego świadczenia emerytalnego, a w przypadku osób niepełnosprawnych – renty inwalidzkiej wypłacanej przez ZUS. Pracownicy socjalni wskazywali także możliwość poprawy sytuacji zawodowej poprzez podejmowanie zatrudnienia w zakładach pracy chronionej lub na stanowiskach przystosowanych dla osób niepełnosprawnych. Deklarowano także wsparcie finansowe dla osób podejmujących zatrudnienie do czasu uzyskania pierwszego wynagrodzenia. Narzędziem w procesie aktywizacji, jest zawierany z bezrobotnym kontrakt socjalny, określający uprawnienia i zobowiązania w ramach wspólnie podejmowanych działań.

W 2022 r. realizowano projekt „Klucz do lepszego życia” współfinansowany przez EFS w ramach RPO WK-P, którego celem jest zaktywizowanie zawodowe 30 kobiet w wieku 45+, przede wszystkim korzystających z pomocy społecznej, o niskich kwalifikacjach i deficytach społecznych. W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia: indywidualne poradnictwo psychologiczne (3 osoby skorzystały łącznie z 10 godzin), Indywidualny Plan Działania (27 uczestniczek zrealizowało 74 godziny wsparcia), warsztaty aktywnego poszukiwania pracy (24 osoby), warsztaty kreacji wizerunku (23 kobiety), kurs podstawowej obsługi kompu-

tera, Internetu i urządzeń mobilnych (ukończyło 20 osób). Ponadto odbyły się szkolenia zawodowe o profilach: pracownik administracyjno-biurowy z podstawami kadr i płac (7 osób), florystka (5 osób), opiekun osób starszych, chorych i niepełnosprawnych (5 osób), asystent nauczyciela przedszkola z podstawami wczesnego wspomaganie rozwoju (2 osoby), magazynier z obsługą wózka podnośnikowego (widłowego) z wymianą butli gazowej (2 osoby), magazynier (1 osoba). Staże zawodowe trwające 6 miesięcy zostały podjęte przez 18 osób.

Według przeprowadzonej prognozy, w ramach badania Barometr zawodów, na terenie Bydgoszczy oraz powiatu bydgoskiego w 2023 r. wystąpi zapotrzebowanie m.in. na takie zawody jak: analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych, betoniarze i zbrojarze, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, lekarze, magazynierzy, monterzy maszyn i urządzeń, operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, pielęgniarki i położne, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych, przetwórcy mięsa i ryb, spawacze, ślusarze. Natomiast trudność w znalezieniu zatrudnienia będą mieli m.in. pracownicy w zawodach: filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

III.2.3. Przyjazne dla wszystkich mieszkańców rozwiązania funkcjonalne infrastruktury publicznej.

III.3.1. Wsparcie dla osób potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

III.3.2. Wspieranie aktywizacji zawodowej.

Gminny Program Rewitalizacji

Uchwała w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Bydgoszczy, która jest aktem prawa miejscowego wyznaczyła następujące podobszary rewitalizacji:

Podobszar I: Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto, Okole oraz Wilczak-Jary,

Podobszar II: Stary Fordon,

Podobszar III: Zimne Wody-Czersko Polskie.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Bydgoszczy 2023+ (GPR) uchwalony w listopadzie 2018 r. określa kierunki i zadania służące poprawie jakości życia na obszarze rewitalizacji poprzez realizację zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Główne działania podjęte w 2022 r. to:

- kontynuacja realizacji projektów objętych GPR,
- 4 spotkania Komitetu Rewitalizacji, poświęcone m.in.: omówieniu postępów GPR i projektów, ocenie realizacji programu i związanej z tym jego modyfikacji oraz nowej perspektywie finansowania z funduszy unijnych,
- opracowanie sprawozdania Prezydenta Miasta pn. „Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bydgoszczy 2023+”,
- monitoring i kwartalne raportowanie do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego dotyczące stanu realizacji projektów ujętych na liście podstawowej GPR,
- monitoring wskaźników statystycznych i obserwacja zmian w obszarze rewitalizacji.

W 2022 r. ukończono realizację projektów inwestycyjnych, które uzyskały dofinansowanie UE z RPO WK-P na lata 2014-2020, Poddziałanie: Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych w ramach ZIT:

- *Przestrzeń edukacji w Młynach Rothera* – projekt obejmował remont, adaptację i wyposażenie części zabawkowego Spichrza Mącznego Młynów Rothera na potrzeby prowadzenia działań edukacyjno-warsztatowych, w tym dla dzieci i młodzieży,
- *Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu – Etap I, Część II - nabrzeża* – zrewitalizowano tereny strefy nadbrzeżnej Wisły w Starym Fordonie – stworzono przy rzece nowe miejsca rekreacji dla mieszkańców oraz poprawiono estetykę panoramy miasta od strony Wisły.

W 2022 r. realizowane były również projekty społeczne:

- *Nasze podwórko* – warsztaty integracyjno-plastyczne realizowane przez Miasto Bydgoszcz, w warsztatach wzięło udział 39 dzieci z obszaru rewitalizacji,
- *Rozwój usług społecznych, Rozwój postaw społeczno-obywatelskich, Zajęcia edukacyjne dla młodzieży, Kultura od podstaw* – projekty realizowane w Centrum Edukacyjno-Społecznym, w różnorodnych inicjatywach społecznych wzięło udział 30 716 osób,
- *Zajęcia edukacyjne, w tym przyrodniczo-matematyczne dla dzieci i młodzieży* realizowane przez Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera, w których wzięło udział 3 207 uczestników,
- *Działalność świetlicy opiekuńczo-wychowawczej "Marzenia"* – zajęcia edukacyjno-integracyjne, z których skorzystało średnio 15 dzieci miesięcznie.

Młyny Rothera nagrodzono w konkursie Modernizacja Roku & Budowa XXI w. za wysokiej jakości modernizację i rewitalizację jednego z najcenniejszych zabytków architektury przemysłowej województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Młyny Rothera i Teatr Kameralny w konkursie serwisu Portalsamorządowy.pl i Grupy PTWP znalazły się w gronie 10 najlepszych inwestycji komunalnych w Polsce.

Wskaźniki oceny skuteczności wdrażanych projektów

Obszar rewitalizacji	Wartość wskaźnika		
	bazowy 2015	2022	docelowy 2023
Cel I: Pogłębienie spójności społecznej i ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych			
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy w ludności ogółem w % (średnia dla gminy w 2015 r.: 3,42%)			
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	12,92	8,54	10,9
Okole	10,85	6,78	8,9
Wilczak-Jary	8,32	5,25	6,3
Stary Fordon	14,81	3,95	12,8
Zimne Wody-Czersko Polskie	12,94	5,52	10,9
Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12-m-cy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym ogółem (średnia dla gminy w 2015 r.: 0,024)			
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	0,038	0,009	0,037
Okole	0,030	0,009	0,029
Wilczak-Jary	0,041	0,006	0,040
Stary Fordon	0,079	0,004	0,078
Zimne Wody-Czersko Polskie	0,053	0,012	0,052
Wynik średni sprawdzianu na zakończenie szkoły podstawowej w placówkach działających w obszarze rewitalizacji w stosunku do średniej dla gminy w % (średnia dla gminy w 2015 r.: 65,75%)			
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	82,8	75,3	85,0
Okole	86,6	72,9	88,8
Wilczak-Jary	95,5	87,7	97,7
Stary Fordon	85,8	98,5	88,0
Zimne Wody-Czersko Polskie	83,6	72,2	85,8
Cel II: Wzmocnienie inicjatywy gospodarczej			
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym ogółem (średnia dla gminy w 2015 r.: 13,5)			
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	21,1	30,5	22,0
Okole	10,0	14,7	13,5
Wilczak-Jary	12,7	16,1	14,0
Stary Fordon	13,6	14,7	15,0
Zimne Wody-Czersko Polskie	19,3	29,8	20,0
CEL III. Polepszenie stanu środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem jakości powietrza			
Udział gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe ogółem (średnia dla gminy w 2015 r.: 29,4%)			
Bocianowo-Śródmieście-Stare Miasto	40,2	36,3	37,2
Okole	43,7	41,0	40,7
Wilczak-Jary	38,5	40,4	36,5
Stary Fordon	52,2	36,6	50,2
Zimne Wody-Czersko Polskie	55,4	49,8	54,4

Źródło: UMB, ADM Sp. z o.o., MOPS, PUP, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, BDL GUS

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

- III.1.2. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywności mieszkańców.
- III.2.2. Dobry standard budynków mieszkalnych.
- III.3.1. Wsparcie dla osób potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- III.3.2. Wsparcie aktywizacji zawodowej.
- IV.1.1. Ład przestrzenny.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze III.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/ tendencja
Cel III.1. AKTYWNY I ZDROWY STYL ŻYCIA							
III.1.1. Zintegrowana opieka zdrowotna	Liczba lekarzy na 1 000 mieszkańców miasta wojewódzkie = 100	6,6 (2018) 120,5 (2018)	6,6 117,4	6,6 115,8	7,2 84,6	b.d.*	powyżej średniej w miastach wojewódzkich
	Liczba pielęgniarek i położnych na 1 000 mieszkańców miasta wojewódzkie = 100	12,3 (2018) 117,2 (2018)	12,3 118,2	12,7 121,2	12,5 107,7	b.d.*	powyżej średniej w miastach wojewódzkich
	Liczba łóżek w szpitalach na 1 000 mieszkańców miasta wojewódzkie = 100	9,8 (2018) 116,4 (2018)	9,6 121,6	9,9 124,6	10,1 122,3	b.d.*	powyżej średniej w miastach wojewódzkich
	Liczba zgonów: - niemowląt na 1 000 urodzeń żywych - osób w wieku do 65 lat na 1 000 ludności w tej grupie wiekowej - osób w wieku powyżej 65 lat na 1 000 ludności w tej grupie wiekowej	4,3 (2018) 3,2 (2018) 44,0 (2018)	5,9 3,2 41,8	6,0 3,5 50,0	5,8 3,6 55,1	5,7 b.d.** b.d.**	tendencja spadkowa

* Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2023 r.

** Dane statystyki publicznej będą dostępne w III kwartale 2023 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/ tendencja
	Liczba osób, u których stwierdzono choroby przewlekłe lub inne schorzenia wymagające systematycznej kontroli lekarskiej na 1 000 ludności w danej grupie wiekowej: 0-18 lat w tym po raz pierwszy 19 lat i więcej w tym po raz pierwszy <i>Dane dotyczą osób będących pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej.</i>	218,0 (2018) 35,7 (2018) 366,0 (2018) 64,8 (2018)	204,0 33,9 386,3 47,9	240,1 60,8 413,8 80,8	255,6 73,0 464,4 103,9	b.d.*	tendencja spadkowa
III.1.2. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywności mieszkańców	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych	9 354 (2018)	b.d.**	8 824	b.d.**	b.d.***	tendencja wzrostowa
	Liczba uczestników imprez sportowych dla dzieci i młodzieży organizowanych przez placówki oświatowe	45 725 (2018)	40 329	9 261	17 123	36 184	tendencja wzrostowa
	Liczba uczestników ogólnodostępnych zawodów sportowych z kalendarza marki „Aktywna Bydgoszcz”	20,1 tys. (2018)	25,8 tys.	10,3 tys.	15,9 tys.	16,5 tys.	tendencja wzrostowa
III.1.3. Szeroki udział mieszkańców w życiu kulturalnym miasta	Liczba widzów w teatrach, słuchaczy w filharmonii, zwiedzających muzea, galerie i salony sztuki	330 443 (2018)	338 272	116 394	169 777	297 647	tendencja wzrostowa
	Liczba uczestników imprez w centrach, domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	159 980 (2018)	123 064	23 228	65 389	b.d.***	tendencja wzrostowa
	Liczba widzów w kinach stałych	1 184 887 (2018)	1 227 333	394 379	527 428	828 074	tendencja wzrostowa
	Liczba czytelników w bibliotekach publicznych w ciągu roku	37 627 (2018)	35 745	29 204	27 621	b.d.****	tendencja wzrostowa
	Liczba podmiotów sekcji PKD „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”	789 (2018)	805	828	847	859	tendencja wzrostowa

* Dane Wydziału Zdrowia Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy będą dostępne w III/IV kwartale 2023 r.

** Dane statystyki publicznej publikowane w cyklu dwuletnim.

*** Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2023 r.

**** Dane statystyki publicznej będą dostępne w czerwcu 2023 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/ tendencja
Cel III.2. PRZYJAZNE WARUNKI ZAMIESZKANIA							
III.2.1. Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców	Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 1 000 mieszkańców	20,6 (2018)	24,6	21,4	24,6	26,2	poniżej 18,0
	Liczba rannych w wypadkach drogowych	186 (2018)	161	143	146	141	poniżej 100
	Liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych	8 (2018)	14	10	2	11	0
III.2.2. Dobry standard budynków mieszkalnych	Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców	432,1 (2018)	438,2	459,0	467,5	b.d.*	470
	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ²	25,0 (2018)	25,4	26,7	27,2	b.d.*	28,0
	Udział lokali komunalnych o dobrym standardzie (brak podstaw do zastosowania zniżek technicznych)	46,6% (2018)	50,8%	47,8%	46,9%	49,0%	60%
III.2.3. Przyjazne dla wszystkich mieszkańców rozwiązania funkcjonalne infrastruktury publicznej	Udział osób zameldowanych w promieniu 300 m od publicznych urządzonych terenów zieleni	69,6% (2015)	69,3%	69,3%	66,2%	66,1%	80%
	Udział długości utwardzonych dróg publicznych o charakterze lokalnym do wszystkich dróg publicznych o charakterze lokalnym	65,8% (2018)	67,4%	67,0%	67,5%	68,2%	80%

* Dane statystyki publicznej będą dostępne w IV kwartale 2023 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/tendencja
Cel III.3. MIASTO WRAŻLIWE SPOŁECZNIE							
III.3.1. Wsparcie dla osób potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (w miejscu zamieszkania) w ogólnej liczbie mieszkańców	2,7% (2018)	2,9%	2,5%	2,5%*	2,1%	poniżej 3%
	Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego na 1 000 osób w wieku poniżej 18 roku życia	9,5 (2018)	10,1	8,5	8,9	7,8	15
	Liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców	1,8 (2018)	1,9	2,0	2,0	2,1	3,0
III.3.2. Wspieranie aktywizacji zawodowej	Liczba miejsc w żłobkach na 1 000 dzieci do lat 3	142,5 (2018)	190,7	258,2	292,5	364,8	250
	Liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat	1 041,9 (2018)	952,6	949,6	986,8	1 026,9	utrzymanie poziomu
	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	48,5% (2018)	45,6%	43,0%	47,5%	36,8%	tendencja spadkowa

* Dane zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej wersji Raportu (2,3%) ze względu na aktualizację danych w Banku Danych Lokalnych GUS.

OBSZAR IV.

ZDROWE I BEZPIECZNE ŚRODOWISKO

PORTAL STRATEGICZNEJ
MAPY HAŁASU I
MONITORINGU HAŁASU
MIASTA BYDGOSZCZY

Zagospodarowanie przestrzenne

Gospodarka przestrzenna stanowi istotny element zarządzania miastem. Jej znaczenie rośnie dodatkowo w sytuacji, gdy nasilają się procesy „rozlewania się” miast. Jednocześnie podejmowane są działania zmierzające do efektywnego wykorzystania istniejącej infrastruktury przestrzeni miejskich. Zamierzenia te mają odzwierciedlenie już na etapie aktualizowania obowiązujących i projektowania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp).

Ogólna powierzchnia geodezyjna Bydgoszczy przyjęta w państwowym rejestrze granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, wynosi 175,96 km².

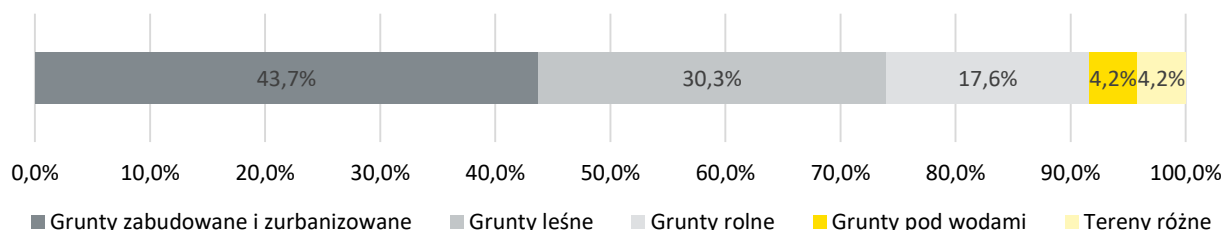
Powierzchnia gruntów wg rodzajów własności

Powierzchnia	2019	2020	2021	2022
Ogółem w ha, w tym:	17 598	17 598	17 598	17 596
grunty Skarbu Państwa w ha	8 119	8 109	8 166	8 376
grunty komunalne w ha	4 245	4 193	4 159	4 520
grunty innych jednostek samorządowych w ha	284	310	300	97
grunty prywatne w ha	4 950	4 986	4 973	4 603

Źródło: Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej

W zakresie struktury gruntów według kierunków wykorzystania, w ostatnich latach następowały nieznaczne zmiany. Największe zmiany w 2022 r. w stosunku do roku poprzedniego to: ubyło 20 ha zurbanizowanych terenów niezabudowanych, 10 ha gruntów ornych i 10 ha leśnych gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, natomiast zwiększyły się: o 78 ha grunty w kategorii "inne tereny zabudowane", o 23 ha tereny mieszkaniowe oraz o 21 ha tereny przemysłowe.

Struktura gruntów wg kierunków wykorzystania w 2022 r.

Źródło: Wydział Mienia i Geodezji Urzędu Miasta Bydgoszczy

Grunty zabudowane i zurbanizowane według rodzajów (w gruntach ogółem)	2022
Tereny mieszkaniowe	11,5%
Tereny komunikacyjne	11,3%
Inne tereny zabudowane	7,5%
Tereny przemysłowe	6,8%
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	3,5%
Zurbanizowane tereny niezabudowane	3,1%
Użytki kopalne	~ 0,0%

Źródło: Wydział Mienia i Geodezji Urzędu Miasta Bydgoszczy

Realizacja **Kierunków polityki gospodarowania mieniem komunalnym (nieruchomościami)**:

Racjonalne gospodarowanie zasobem gruntów komunalnych, w ramach celu w 2022 r.:

- Przejęto 0,72 ha gruntów pod drogi gminne i powiatowe oraz 7,79 ha w ramach komunalizacji.
- Zakupione zostały 2 nieruchomości o łącznej pow. 0,30 ha.
- Z opłat za użytkowanie wieczyste uzyskano dochód w wysokości 6,2 mln zł, natomiast z tytułu przekształcania prawa użytkowania wieczystego w prawo własności – 1,5 mln zł.

Racjonalne gospodarowanie nieruchomościami gminnymi, w ramach celu w 2022 r.:

- Ustanowiono trwałe zarząd w stosunku do 2 nieruchomości o łącznej pow. 0,47 ha oraz stwierdzono wygaśnięcie prawa trwałego zarządu oddając je w trwałe zarząd innym podmiotom – w odniesieniu do 2 nieruchomości o łącznej pow. 1,58 ha.
- Stwierdzono wygaśnięcie prawa trwałego zarządu gruntów stanowiących własność Miasta w stosunku do 3 nieruchomości o pow. 1,62 ha.
- Sprzedano:
  - pod budownictwo mieszkaniowe wielo- i jednorodzinne – 55 działek o łącznej pow. 1,79 ha,
  - pod usługi – 30 działek o łącznej pow. 24,24 ha,
  - 77 lokali mieszkalnych na rzecz najemców,
  - 13 lokali mieszkalnych w trybie przetargowym oraz spółdzielcze własnościowe prawo do 1 lokalu,
  - 8 nieruchomości zabudowanych opróżnionymi budynkami mieszkalnymi,
  - 3 lokale użytkowe.łącznie ze sprzedaży uzyskano dochód netto w kwocie 37,7 mln zł.
- Dokonano zamiany nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy o pow. 0,33 ha na nieruchomość gruntową Skarbu Państwa o pow. 0,24 ha oraz na prawo własności do nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa, będących w użytkowaniu osób fizycznych i prawnych.
- Ustanowiono 29 służebności drogowych.
- Zawarto 16 umów użyczenia na grunty o łącznej pow. 46,08 ha oraz 16 umów użyczenia na lokale użytkowe o łącznej pow. 2 097 m² i 2 umowy na użyczenie terenu o pow. 607 m².

Zachowanie nieruchomości przynoszących Miastu stały dochód, w ramach celu w 2022 r.:

- Czasową dzierżawą gruntów objęto nieruchomości o łącznej pow. 120,28 ha, na które zawarto 2 843 umowy. Przyniosły one dochód w kwocie 5,4 mln zł.
- Prowadzona była windykacja należności. W drodze postępowania cywilnego wystosowano 2 629 wezwań o zapłatę na kwotę 1,9 mln zł. Wobec 39 dłużników, na łączną kwotę zaległości 0,3 mln zł, przekazano sprawy do Zespołu Prawnego celem podjęcia postępowania sądowego o zapłatę.
- W trybie ściągania należności w postępowaniu administracyjno-prawnym wobec opłat i należności wystosowano 3 446 upomnień na kwotę 0,6 mln zł oraz 398 tytułów wykonawczych na kwotę 0,1 mln zł.
- Do Rejestru Dłużników BIG InfoMonitor wpisano dotychczas 221 dłużników na kwotę 1,5 mln zł.
- Wystosowano 3 wezwania o zwrot bonifikaty w związku ze sprzedażą lokali mieszkalnych. W 2022 r. tytułem zwrotu bonifikat Miasto uzyskało kwotę 0,2 mln zł.
- Ogłoszono:
  - 73 przetargi na sprzedaż 54 nieruchomości i wolnych lokali,
  - 40 wykazów zbiorczych zawierających ofertę dotyczącą wydzierżawienia nieruchomości, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy,
  - 3 konkursy w ramach programu „lokal na start” – wskazując 30 lokali o łącznej pow. 1 486 m²,
  - 5 przetargów na najem 70 nieruchomości: 64 lokale użytkowe i 6 garaży o łącznej pow. 5 211 m²,
  - 12 wykazów zbiorczych zawierających ofertę dotyczącą wynajęcia 838 nieruchomości stanowiących własność Miasta Bydgoszczy.

Stanowienie ładu przestrzennego Miasta, w ramach celu w 2022 r.:

W dniu 14 grudnia 2022 r. Rada Miasta Bydgoszczy uchwaliła **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Bydgoszczy** (Uchwała Nr LXII/1263/22). Nowe studium jako główny dokument planistyczny Bydgoszczy ukazuje w sposób przekrojowy uwarunkowania oraz walory miasta i na tej podstawie określa jego kierunki rozwojowe, w tym rozmieszczenie funkcji w mieście.

Jego celem jest ukształtowanie miasta harmonijnie rozwijającego się zgodnie z zasadą zachowania ładu przestrzennego, zwartego i spójnego architektonicznie, kształtowanego z dbałością o krajobraz, zabytki i dobra kultury, stanowiącego przyjazną przestrzeń zamieszkania i pracy. Studium wskazuje standardy urządzania terenów poprzez określenie parametrów i wskaźników zabudowy oraz zagospodarowania obszarów funkcjonalnych, stanowiąc wytyczne dla ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dokument opracowano przy aktywnym udziale mieszkańców, którzy uczestniczyli w procesie jego tworzenia w trakcie dwukrotnego wykładania projektu Studium do publicznego wglądu, a także składania indywidualnych wniosków i uwag.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stan na 31.12.2022 r.	
161	obowiązujących mpzp
6 994,6 ha	łąączna powierzchnia objęta mpzp
39,75%	udział powierzchni objętej mpzp w ogólnej powierzchni miasta
29	mpzp w trakcie opracowywania
2 199,78 ha	powierzchnia mpzp w trakcie opracowywania

Ponadto w 2022 r. uchwalone zostały 2 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o łącznej pow. 45,41 ha: „Miedzyń-Cieplicka” (43,93 ha, w tym 25,56 ha z funkcją mieszkaniową) oraz „Łęgowo-Hutnicza” (1,48 ha).

W ramach działań podejmowanych w zakresie poprawy ładu przestrzennego i wypracowania standardów zagospodarowania przestrzeni Miejska Pracownia Urbanistyczna przygotowuje wizualizacje zagospodarowania wybranych fragmentów miasta, w tym kluczowych dla wizerunku Bydgoszczy miejsc (przy wykorzystaniu oprogramowania „SketchUp” i „Lumion”). W 2022 r. wykonana została aranżacja dla obszaru w rejonie ul. Gimnazjalnej i ul. Libelta. Wizualizacja prezentuje zmianę wizerunku ulic jako przestrzeni kontaktów społecznych. Najważniejsze założenia koncepcji to m.in.: uspokojenie ruchu, zagospodarowanie ulicy z zachowaniem priorytetu dla ruchu pieszego, poprawa stanu zagospodarowania i estetyki ulicy w nawiązaniu do jej charakteru, wprowadzenie form zieleni.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

IV.1.1. ładu przestrzenny.

Jakość powietrza i gospodarka niskoemisyjna

Jakość powietrza

Ze względu na stosunkowo łagodną zimą z wysoką średnią temperaturą powietrza, nie uwidocznił się wpływ niskiej emisji z pieców węglowych na jakość powietrza atmosferycznego. Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM10 w wysokości $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ nie przekroczyła normy na poziomie 35 dni w roku na żadnej ze stacji pomiarowych w Bydgoszczy.

Stacja pomiarowa (pomiar automatyczny)	Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia 24-godz. dla PM10			
	2019	2020	2021	2022
Plac Poznański	48	20	54	19
ul. Warszawska	36	25	40	29
norma	35 dni			

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Stan jakości powietrza w Bydgoszczy jest monitorowany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Po raz kolejny przekroczenia stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na stacji przy ul. Warszawskiej zdecydowały o zaliczeniu aglomeracji bydgoskiej do niekorzystnej klasy C według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Klasy strefy aglomeracja bydgoska dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w 2022 r.

Substancja											
SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

Klasa A, A1 – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celu długoterminowego;

Klasa C, C1 jeżeli stężenia zanieczyszczeń na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe.

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Klasy strefy aglomeracja bydgoska dla pyłów i beznzo(a)pirenu uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi.

Substancja	Symbol klasy: A, B, C, A1, C1 dla strefy aglomeracja bydgoska			
	2019	2020	2021	2022
PM10	C	A	C	A
poziom dopuszczalny:	40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$			
PM2,5	A	A1	A1	A1
poziom dopuszczalny:	25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$		20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	
Benzo(a)piren	C	C	C	C
poziom docelowy:	0,001 $\mu\text{g}/\text{m}^3$			

Klasa A, A1 – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celu długoterminowego;

Klasa C, C1 jeżeli stężenia zanieczyszczeń na jej terenie **przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe.**

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

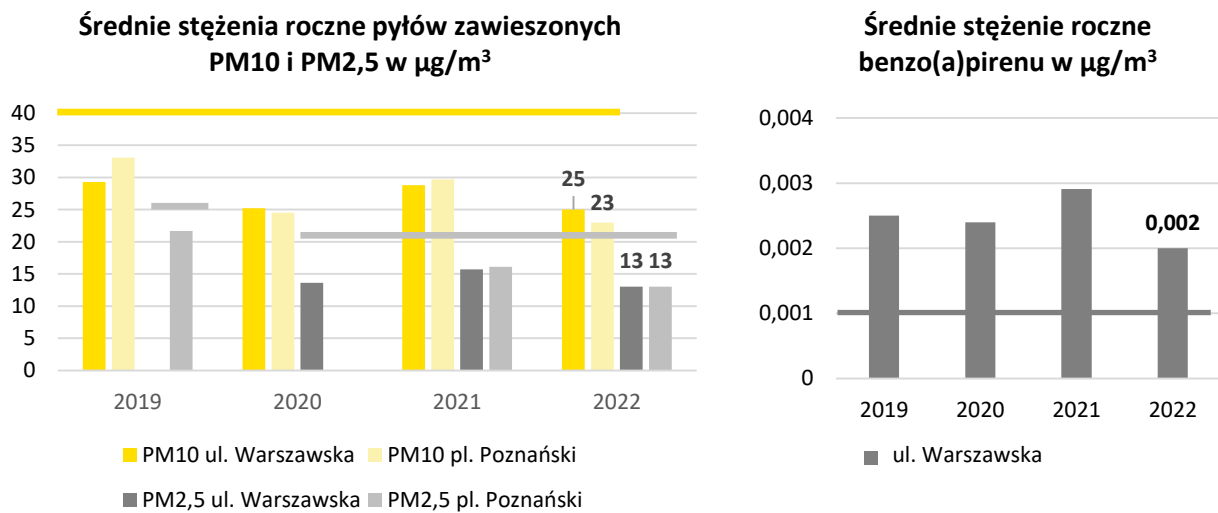
W 2022 r. średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 ani PM2,5 nie przekroczyło progu dopuszczalnego na żadnej ze stacji pomiarowych w Bydgoszczy. W oparciu o wyniki modelowania oszacowano że średnie roczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 wynosiło od 12,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Puszczy Bydgoskiej (w jednostce urbanistycznej Łęgnowo I) do 30,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w obszarze Śródmieścia i Bocianowa.

Z kolei uzyskane na podstawie metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania, średnioroczne stężenie PM2,5 było najniższe (8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) w jednostkach urbanistyczne Lotnisko, Łęgnowo i Opławiec, a najwyższe (16 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) na Miedzyniu.

Natomiast stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym na stacji przy ul. Warszawskiej kolejny raz przekroczyło poziom docelowy. W 2022 r. wyniosło 0,002 µg/m³, podczas gdy stężenie nie powinno być wyższe niż 0,001 µg/m³ średnio w roku.

Najniższe wartości średnioroczne odnotowano w południowej części jednostki urbanistycznej Łęgnowo I (0,00022 µg/m³), a najwyższe (0,00301 µg/m³) na Miedzyniu.

Obszar przekroczeń benzo(a)pirenu objął w całości 4 jednostki urbanistyczne (Bocianowo, Flisy, Okole i Zawisza) oraz części 19 jednostek (Biedaszkowo, Bielawy, Bielice, Błonie, Czyżkówko, Górzyskowo, Jachcice, Jary, Lotnisko, Miedzyń, Myślęcinek, Osiedle Leśne, Osowa Góra, Prądy, Rynkowo, Skrzetusko, Szwederowo, Śródmieście, Wilczak). Obszar przekroczeń objął 11,9% powierzchni miasta i 31,6% mieszkańców. Jako przyczynę przekroczeń wskazano oddziaływanie związane z indywidualnym ogrzewaniem budynków.

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu docelowego benzo(a)pirenu, w mieście realizowany jest **programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska**, przyjęty przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2020 r. Głównymi źródłami emisji benzo(a)pirenu w Bydgoszczy są procesy spalania w sektorze komunalnym i mieszkaniowym oraz emisja z transportu. Najwyższe stężenia notowane były w najzimniejszych miesiącach. Głównymi źródłami emisji pyłów było ogrzewanie mieszkań i domów, tzw. niska emisja, emisja z transportu oraz pochodząca z przemysłu, w tym szczególnie z produkcji energii. Mieszkańcy Bydgoszczy mogą na bieżąco sprawdzać jakość powietrza i aktualny stan zanieczyszczenia powietrza pyłami PM10 i PM2,5 na stronach: <https://powietrze.gios.gov.pl>, <https://airquality.uni.wroc.pl/map> oraz <https://airly.org/map/pl>.

W 2022 r. podejmowane były działania w zakresie walki ze smogiem:

Ograniczanie emisji z mieszkalnictwa

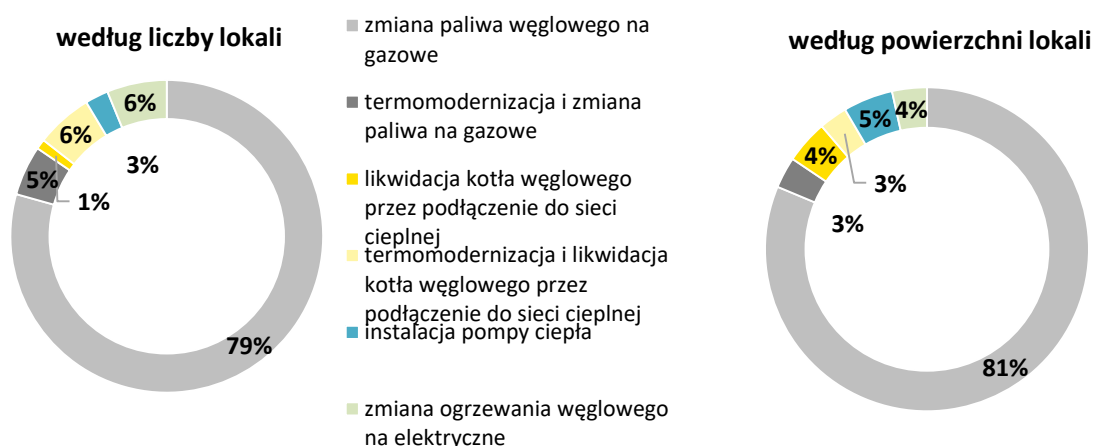
- Miasto, w walce z tzw. „niską emisją” z mieszkalnictwa, udziela mieszkańcom dotacji na wymianę źródeł ogrzewania opalanych paliwem stałym na niskoemisyjne urządzenia grzewcze lub podłączenie do sieci ciepłej. Wspierane działania mogło obejmować wymianę samego kotła lub zmianę kotła wraz z termomodernizacją lokalu. Mieszkańcy mogą uzyskać dotację do 5 000 zł na jeden lokal mieszkalny lub budynek

Zainstalowano:	
232	kotły gazowe
14	urządzeń elektrycznych
83	pompy ciepła
3	budynki podłączono do miejskiej sieci ciepłowniczej

jednorodzinny. W przypadku kompleksowego podłączenia budynków wielorodzinnych do niskoemisyjnych źródeł ciepła, można uzyskać dotację do 8 000 zł na jeden lokal. W 2022 r. złożono 383 wnioski, z których 332 zostały rozpatrzone pozytywnie, a 11 aneksowano na 2023 r., 17 wniosków dotyczyło mieszkań w zasobie komunalnym. Właścicielom, współwłaścicielom i najemcom samodzielnych lokali lub budynków mieszkalnych zlokalizowanych w Bydgoszczy przyznano łączne dofinansowanie w wysokości 1,7 mln zł. Efektem działań było zlikwidowanie 427 nieekologicznych urządzeń grzewczych na paliwa stałe (w tym 5 w zasobie komunalnym) w 283 budynkach mieszkalnych.

W 2022 r. w zasobie komunalnym dokonano likwidacji 147 pieców węglowych w 95 lokalach. W 59 lokalach zastąpiono je ogrzewaniem gazowym, w 4 ogrzewaniem elektrycznym, a 4 budynki (32 lokale) podłączono do sieci ciepłowniczej. Jednocześnie przeprowadzono termomodernizację 25 lokali. W 18 lokalach źródła ogrzewania wymienili sami najemcy.

Struktura wymienianych źródeł ogrzewania

Efekty wymiany źródeł ogrzewania w 2022 r.

Całkowita szacunkowa redukcja emisji [Mg/rok]		
PM10	PM2,5	B(a)P
16,78	16,52	0,008308

- Właściciele budynków mieszkalnych jednorodzinnych mogli korzystać z dofinansowania wymiany źródeł ogrzewania w ramach programu rządowego „Czyste powietrze”, realizowanego przez WFOŚiGW w Toruniu. Beneficjenci byli kwalifikowani ze względu na dochody do podstawowego, podwyższonego i najwyższego poziomu dofinansowania. W ramach porozumienia zawartego między WFOŚiGW w Toruniu a Miastem Bydgoszcz na realizację programu na terenie gminy, w tym wsparcia i obsługi wnioskodawców, w 2022 r. wydano łącznie 216 zaświadczeń o dochodach, które upoważniały mieszkańców do starania się o podwyższony i najwyższy poziom dofinansowania. Pracownicy udzielali także informacji o możliwościach pozyskania dotacji, wysokościach dofinansowania oraz o rodzajach przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach programu. Informacje udzielane były w dwóch lokalizacjach Urzędu, przy ul. Grudziądzkiej 9-15 oraz Wojska Polskiego 65 (od 28 września do 30 listopada 2022 r.), a od grudnia 2022 r. w punkcie ekodradczym w Centrum Handlowym „RONDO”. W 2022 r. w ramach programu „Czyste Powietrze” wpłynęło do WFOŚiGW łącznie 120 wniosków o dofinansowanie, 94 wnioski obejmowały wymianę źródła ogrzewania na nowe. W 2022 r. zawarto łącznie 192 umowy, w 149 przypadkach dofinansowanie związane było z instalacją nowego źródła ogrzewania.

- W 2022 r. został ogłoszony nabór w ramach programu rządowego „Ciepłe Mieszkanie”, który finansowany jest ze środków NFOŚiGW, przekazanych WFOŚiGW w Toruniu. Program ma na celu poprawę jakości powietrza, zmniejszenie emisji pyłów oraz gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych, znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych. Umowa z WFOŚiGW w Toruniu, na dofinansowanie w kwocie 8,5 mln zł (Miasto wnioskowało o 19,4 mln zł) została podpisana w grudniu 2022 r. Kwota dotacji powinna pozwolić zrealizować przedsięwzięcia w około 385 lokalach mieszkalnych. Planowany termin zakończenia realizacji zadania – 31.03.2025 r. Beneficjentem programu jest gmina, a beneficjentem końcowym osoba fizyczna, posiadająca tytuł prawny wynikający z prawa własności lub ograniczonego prawa rzeczowego do lokalu mieszkalnego, znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym (program wyklucza wsparcie najemców). Program zakłada 3 poziomy dofinansowania uzależnione od wysokości dochodu. Ogłoszenie naboru dla mieszkańców planowane jest na 2023 r.
- Miasto realizowało obowiązek, wynikający z ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, w zakresie wprowadzania do systemu ZONE deklaracji dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw, składanych przez mieszkańców Bydgoszczy w wersji papierowej. Do 30.06.2022 r. wpłynęło około 17 200 deklaracji w wersji papierowej, co stanowiło 43,5% wszystkich złożonych deklaracji (w wersji papierowej i elektronicznej). W ostatnim okresie składania deklaracji, kiedy to najwięcej mieszkańców zgłaszało się do urzędu w celu ich wypełnienia, utworzono dwa punkty ich przyjmowania przy ul. Grudziądzkiej 9-15 oraz przy ul. Jezuickiej 4a. Po wprowadzeniu możliwości uzyskania rządowych dodatków do zakupu paliw, mieszkańcy miasta, w przypadku złożenia wadliwych, niepełnych deklaracji, zostali zobligowani do ich skorygowania i uzupełnienia. Wszystkie złożone w wersji papierowej deklaracje, a także 1 200 złożonych do dnia 2.03.2023 r. korekt do deklaracji wprowadzono do systemu informatycznego CEEB. Według statystyk prowadzonych przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego poziom wypełnienia bazy CEEB dla miasta Bydgoszczy na dzień 2.03.2023 r. wyniósł 82%. Pełna funkcjonalność bazy pozwalająca na generowanie raportów ma zostać uruchomiona przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego w 2023 r.
- Miasto Bydgoszcz było partnerem projektu „Bydgoski Włęcznik Antysmogowy”, który realizowany był wspólnie z Pracownią Zrównoważonego Rozwoju i Bydgoskim Alarmem Smogowym. Celem projektu jest uaktywnienie mieszkańców do podejmowania własnych działań antysmogowych poprzez powołanie Osiedlowych Grup Antysmogowych, Miejskiego Zespołu Antysmogowego, realizację działalności edukacyjno-informacyjnej w szkołach, rozbudowę sieci czujników jakości powietrza i prowadzenie działalności doradczej. Punkty ekodoradcze działały przy ul. Wojska Polskiego 65 oraz w Centrum Handlowym „RONDO”.
- Informację o postanowieniach uchwały antysmogowej i możliwości uzyskania wsparcia finansowego na wymianę źródeł niskiej emisji przekazywali również zewnętrzni ekodoradcy, działający na zlecenie Urzędu Miasta, realizujący działania w ramach projektu „Czy wiesz czym oddychasz – kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz czystszej powietrza” LIFE-MAPPINGAIR/PL, którego Miasto Bydgoszcz jest partnerem wraz z Uniwersytetem Wrocławskim i Politechniką Wrocławską. Punkty ekodoradcze były czynne przez dwa dni w tygodniu na terenie Miedzynia, Śródmieścia, Fordonu i Osowej Góry.
- Prowadzono kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach:
W 2022 r. strażnicy miejscy przeprowadzili 1 572 kontrole, podczas których ujawnili 300 przypadków spalania odpadów, głównie pociętych płyt meblowych, ram okiennych, drzwi i ościeżnic. Większość interwencji została zakończona nałożeniem mandatów. Łącznie na sprawców wykroczeń nałożono 284 mandaty, na kwotę 50 150 zł. Ponadto strażnicy skierowali 16 wniosków o ukaranie do sądu. Nie udzielano w 2022 r. żadnych pouczeń za spalanie odpadów.

Kontrole prowadzone były także pod kątem przepisów tzw. uchwały antysmogowej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Stwierdzonych zostało 195 nieprawidłowości. Dotyczyły one głównie spalania drewna o wilgotności przekraczającej 20%. W 131 przypadkach strażnicy poprzestali na udzieleniu pouczenia. Ponadto nałożyli 64 mandaty na łączną kwotę 8 900 zł. Podczas interwencji pomiary wilgotności drewna, dokonane higrometrem, wskazywały niekiedy wartości przekraczające skalę pomiarową ustanowioną przez producenta na poziomie 60% wilgotności. W trakcie kontroli strażnicy informowali mieszkańców o wymogach, które wprowadzone zostały tzw. uchwałą antysmogową w zakresie dopuszczonych do użytku urządzeń grzewczych. Uchwała ta przewiduje bowiem obowiązek wymiany kotłów grzewczych bezklasowych do końca 2023 r. Natomiast od 2028 r. pozwala ona na stosowanie wyłącznie kotłów najwyższej, tj. 5 klasy. Jednocześnie strażnicy informowali mieszkańców o możliwości uzyskania dofinansowania do wymiany starego kotła oraz przypominali o obowiązku zgłoszenia wszystkich źródeł ogrzewania do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, a niekiedy odbierali wypełnione deklaracje i przekazywali do Urzędu. Dodatkowo od 23.11.2022 r. funkcjonariusze weryfikowali prawidłowość złożonych wniosków o przyznanie dodatku węglowego na podstawie ustawy z dnia 6.08.2022 r. Z przekazanych przez Urząd 1 176 spraw, do końca roku bydgoscy strażnicy miejscy zweryfikowali 525 nieruchomości.

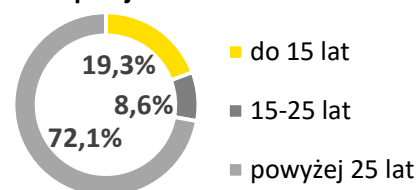
Rozwój sieci ciepłowniczej

Długość sieci ciepłowniczej w 2022 r. wzrosła o 3,8 km do 407,7 km, a szacowany udział mieszkań w budynkach przyłączonych do sieci KPEC wyniósł około 72%.

Sieć ciepła

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
	w km			
Długość sieci:	399,6	399,3	403,9	407,7
magistralna	82,7	82,1	85,7	86,2
rozdzielcza	157,2	160,1	160,3	162,0
przyłącza i niski parametr	159,7	157,1	157,9	159,5

Struktura wieku sieci ciepłej w 2022 r.

Źródło: Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Bydgoszczy

W 2022 r. zrealizowano następujące zadania w ramach wydatków własnych KPEC Sp. z o.o.:

- budowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych,
- podłączenia 59 nowych odbiorców,
- modernizacja urządzeń w obrębie kotłów – w Bydgoszczy zrealizowano 6 zadań, a w terenie – 12,
- modernizacja 20 szt. węzłów ciepłych w Bydgoszczy i 6 w terenie,
- wymiana 52 pomp c.o. i c.w.u. w Bydgoszczy i 5 szt. w terenie,
- modernizacja budynków i dróg wewnętrznych – 14 zadań w Bydgoszczy i 7 zadań w terenie,
- zakup i montaż urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych (montaż liczników ciepła i modułów radiowych, RRCO oraz wodomierzy),
- rozbudowa systemów telemetrycznych, automatycznych i informatycznych:
  - monitoring wraz z rozbudową systemów telemetrycznych w 40 węzłach ciepłych,
  - układy telemetryczne do odczytu ciśnienia sieciowego w 40 węzłach,
  - modernizacja układu telemetrycznego w 100 węzłach,
  - system komunikacji AVEVA i kontroli dostępu do obiektów ciepłowniczych,
  - upgrade systemu SIPP zbierania danych z węzłów ciepłych,
- zakup narzędzi i urządzeń,
- opracowania koncepcyjne i dokumentacje techniczne.

W 2022 r. KPEC Sp. z o.o. kontynuowała realizację czterech projektów współfinansowanych ze środków Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach POIiŚ 2014-2020.

Dofinansowanie w trybie pozakonkursowym w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych:

- „Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez przebudowę oraz termomodernizację sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy – etap I”,
- „Budowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy umożliwiającej wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji”.

Realizacja tych zadań przyczyni się do redukcji strat ciepła na przesyłce oraz do ograniczenia tzw. niskiej emisji, co będzie skutkowało ograniczeniem emisji CO₂ i pyłów do atmosfery. W 2022 r.:

- zakończono przebudowę sieci ciepłowniczej DN600 w rejonie ul. Łęczyckiej, co skutkuje wymianą przestarzałej technologii na preizolowaną na odcinku 0,24 km,
- zakończono przebudowę sieci ciepłowniczej DN400 w rejonie ulic: Unii Lubelskiej, Królowej Jadwigi, Dworcowej, Bulwary i Obrońców Bydgoszczy, łącznie na odcinku 1,8 km,
- kontynuowano budowę sieci ciepłowniczej łączącej osiedle Osowa Góra z miejską siecią ciepłowniczą w pozostałej części miasta i umożliwiającą przyłączenie nowych obiektów do zasilania ciepłem z miejskiej sieci ciepłowniczej (ponad 2 km),
- przyłączono 7 obiektów do miejskiej sieci ciepłowniczej,
- zawarto umowy na wymianę termoizolacji na ciepłociągach napowietrznych w Bydgoszczy na odcinku ok. 4,5 km – roboty budowlane zostały rozpoczęte w 2022 r. i będą kontynuowane w 2023 r.,
- wszczęto postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawców wymiany izolacji sieci napowietrznych na dalszych odcinkach o łącznej długości ponad 4 km; umowy z wykonawcami zawarto w lutym 2023 r. łącznie uzyskano ok. 9 mln zł dotacji na ww. projekty w 2022 r.

Dofinansowanie uzyskano w drodze konkursu:

- „Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej poprzez budowę źródła ciepła pracującego w wysokosprawnej kogeneracji zasilanego gazem ziemnym na terenie Ciepłowni Solec Kujawski i Koronowo”,
- „Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej poprzez budowę źródła ciepła pracującego w wysokosprawnej kogeneracji zasilanego gazem ziemnym na terenie Ciepłowni Szubin, Nakło nad Notecią i Osowa Góra”.

Umowy o dofinansowanie dla tych projektów zostały zawarte w 2017 r. Projekty przyczyniają się zmniejszenia emisji CO₂ i pyłów do atmosfery. W efekcie tych projektów Spółka produkuje energię elektryczną, która stała się dodatkowym obszarem działalności. Instalacja i uruchomienie urządzeń następowało stopniowo dla każdej z lokalizacji w latach: 2020 – Szubin, 2021 – Nakło nad Notecią, a w 2022 r. – Osowa Góra, Solec Kujawski i Koronowo. łącznie uzyskano ponad 1 mln zł dotacji na ww. projekty w 2022 r.

KPEC Sp. z o.o. po raz kolejny znalazł się na podium Ogólnopolskiego Rankingu Przedsiębiorstw Energetyki Ciepłej PEC 2022 organizowanym przez Strefę Gospodarki Gazety Prawnej. Tym razem zajął miejsce drugie razem z przedsiębiorstwami ciepłowniczymi z Koszalina i Krakowa, za Gdańską ciepłownią.

Ograniczanie emisji transportowej

W 2022 r. zwiększyła się liczba pojazdów niskoemisyjnych użytkowanych przez spółki miejskie. MWiK zakupił 10 pojazdów elektrycznych, KPEC – 2, LPKiW „Myślęcinek” – 3, a ProNatura – 4 zasilane gazem CNG. Jednocześnie zgodnie z ustawą o elektromobilności i paliwach alternatywnych, Miasto wymaga od wykonawców, którym zleca realizację zadań publicznych, aby 10% pojazdów wykorzystywanych do ich realizacji było zasilanych energią elektryczną lub gazem ziemnym.

Liczba samochodów osobowych elektrycznych zarejestrowanych w Bydgoszczy jest wciąż niska, jednak w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła prawie dwukrotnie do 317 sztuk. Liczba wszystkich pojazdów samochodowych zasilanych wyłącznie energią elektryczną wzrosła w ciągu roku z 229 do 428. Wzrosła także, w skali roku o 28,6%, liczba samochodów hybrydowych (benzyna + energia elektryczna) do 378 na koniec 2022 r. Według Ewidencji Infrastruktury Paliw Alternatywnych na koniec 2022 r. w Bydgoszczy funkcjonowało 38 punktów ładowania pojazdów elektrycznych w 18 lokalizacjach (stacjach). W ciągu roku powstało 5 nowych stacji dysponujących łącznie 10 punktami ładowania.

Zgodnie z ustawą o elektromobilności i paliwach alternatywnych ENEA Operator zobowiązany był do budowy w Bydgoszczy ogólnodostępnych stacji ładowania, dysponujących łącznie 210 punktami ładowania. Po nowelizacji ustawy, w 2022 r. ENEA Operator zawarł umowę sprzedaży 32 stacji ładowania na rzecz Budimex S.A. Łącznie stacje będą dysponowały 64 punktami ładowania pojazdów elektrycznych. Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. wybudowała przy ul. Grzybowej stacje CNG do tankowania pojazdów napędzanych gazem.

Wyszczególnienie	2019	2021	2022
Liczba pojazdów elektrycznych zarejestrowanych w Bydgoszczy, w tym:	50	229	428
– samochodów osobowych	30	169	317
– samochodów ciężarowych	3	9	22
– autobusów	–	–	–
– motocykli	4	6	14
– motorowerów	13	45	75
Liczba punktów ładowania pojazdów:			
– elektrycznych	18	28	38
– wodorowych	–	–	–
– LNG/CNG	1	1	1

Źródło: Wydział Upnień Komunikacyjnych Urzędu Miasta Bydgoszczy, Ewidencja Infrastruktury Paliw Alternatywnych (portal: <https://eipa.udt.gov.pl/>)

Wśród efektów działań Miasta, mających wpływ na ograniczenie emisji z transportu można wymienić:

- Wzrost udziału autobusów niskoemisyjnych w taborze z 51,5% do 59,0%. Przybyło 12 autobusów spełniających normę EURO 6. Ponadto MZK Sp. z o.o. przeprowadził na bydgoskich ulicach testy kolejnego autobusu elektrycznego – Solaris Urbino 12 electric.
- Zwiększenie liczby pasażerów przewiezionych komunikacją miejską o 31,7% do 86 mln osób, z czego w większym stopniu wzrost dotyczył komunikacji tramwajowej (przewieziono o 37,8% więcej osób) niż autobusowej (wzrost o 28,7%).
- Wzrost średniej prędkości eksploracyjnej komunikacji autobusowej.
- Podpisanie umowy pomiędzy Miastem Bydgoszcz – ZDMiKP, a PESA Bydgoszcz SA na dostawę 10 szt. tramwajów niskopodłogowych Swing.
- Rozbudowę systemu ITS – w 2022 r. do systemu włączono 5 sygnalizacji świetlnych.
- Infrastruktura rowerowa: ul. Fordońska, ul. Andersa na odcinku od ul. Palińskiego do ul. GOPR, Jar Czynu Społecznego (Program BBO), Al. Powstańców Wielkopolskich (Program BBO), ul. Magnuszewska – budowa brakującego odcinka przy ul. Bohaterów Kragujewca, ul. Chemiczna i ul. Wojska Polskiego, ul. Smulkalska i ul. Jeździecka (zadanie w trakcie realizacji), wzdłuż ul. Zalew, kontrapas na ul. W. Bełzy. Długość dróg rowerowych wzrosła o 4,2 km.
- Wyremontowanie 3,6 tys. m² chodników.
- Sygnalizację świetlną wybudowaną na przejściach dla pieszych w lokalizacjach: ul. Nad Torem/ul. Żnińska, ul. Powstańców Wielkopolskich na wysokości Ogrodu Botanicznego oraz ul. Toruńska 426 oraz doświetlenie 26 przejść dla pieszych.
- Budowę i modernizację oświetlenia ulic, placów i dróg, m.in. w ciągu ulic: Grussa, Hoffmana, Magnuszewskiej, Malachitowej, Ujejskiego, Wojska Polskiego, Czartoryskiego, Szarych Szeregów 13, Jagiellońskiej, Wyszyńskiego, Armii Krajowej i Gdańskiej.
- Wybudowanie sieci parkingów typu Park&Ride („parkuj i jedź”) oraz Park&Go („parkuj i idź”).

- Ogłoszenie przetargu na przygotowanie dokumentacji projektowej dla nowej linii tramwajowej z ronda Kujawskiego do pętli tramwajowej przy ul. Bielickiej. Docelowo planowane jest wydłużenie torowiska aż do ronda Grunwaldzkiego.

Powyższe zadania w obszarze transportu, bezpośrednio wpływając na ograniczenie emisji, realizują cele i działania zapisane w **Strategii Rozwoju Elektromobilności dla Miasta Bydgoszczy do 2030 roku**.

Szczegóły dotyczące zadań transportowych zostały opisane w *Obszarze V. Transport i komunikacja*.

Gospodarka niskoemisyjna

W 2021 r. Miasto przyjęło **Plan działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu dla Miasta Bydgoszczy do roku 2030 (SECAP)**, w którym zobowiązało się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o 521 862 Mg CO₂e do 2030 r. Działania zapisane w SECAP mają na celu redukcję emisji CO₂ poprzez poprawę efektywności energetycznej: rozwój systemu zarządzania energią w gminie, termomodernizację budynków, wymianę urządzeń i oświetlenia, budowę przyłączy do sieci ciepłowniczej, rozwój infrastruktury komunikacji publicznej oraz transportu niskoemisyjnego w mieście. Inne działania będą związane z zastosowaniem źródeł OZE i wodorowych do zasilania obiektów oraz z promowaniem wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji. Dodatkowo część działań dotyczy adaptacji do skutków zmian klimatu, głównie obszaru gospodarki zasobami wodnymi, zielono-niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań zapewniających komfort termiczny mieszkańcom. W 2022r. przeprowadzono następujące inwestycje zmierzające do ograniczenia zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej w ramach zadania:

- „Doposażenie budynków użyteczności publicznej w zakresie infrastruktury energetycznej” zakupiono urządzenia do kompensacji energii biernej, które zainstalowano w 4 obiektach użyteczności publicznej: budynek biurowy ZDMiKP ul. Toruńska 174a, budynek administracyjny BBFO ul. Baczyńskiego 5, budynek sportowo-rekreacyjny ul. Żupy 4, Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera ul. Mennica 10 oraz w 14 budynkach oświatowych: Zespół Szkół Budowlanych ul. Pestalozziego 18, Zespół Szkół Samochodowych ul. Powst. Wielkopolskich 63, Zespół Szkół Handlowych ul. Gajowa 94, Zespół Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych ul. Gajowa 98, Zespół Szkół Chemicznych ul. Łukasiewicza 3, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 ul. Bora-Komorowskiego 2, VI Liceum Ogólnokształcące ul. Staszica 4, IX Liceum Ogólnokształcące ul. Nałkowskiej 9, Szkoła Podstawowa Nr 63 ul. Goszczyńskiego 3, Zespół Szkół Nr 7 ul. Waryńskiego 1, Szkoła Podstawowa nr 32 ul. Bałtycka 59, Szkoła Podstawowa 64 ul. Sardynkowa 7, Szkoła Podstawowa nr 38 ul. Węgierska 11, basen przyszkolny ul. Kromera 11,
- „Bydgoszcz - Miasto źródłem czystej energii” zainstalowane zostały instalacje odnawialnych źródeł energii o łącznej mocy 289,6 kW na 11 budynkach publicznych, tj.: Zespół Szkół Elektrycznych ul. Stawowa 41, Zespół Szkół Mechanicznych nr 1 ul. św. Trójcy 37, Szkoła Podstawowa nr 46 ul. Kombatantów 2, Szkoła Podstawowa nr 67 ul. Kromera 11, Żłobek Miejski nr 12 „Balbinka” ul. Bohaterów Westerplatte 4a, Żłobek Miejski nr 18 „Biedroneczka” ul. Brzozowa 28, Żłobek Miejski nr 20 „Żaczek” ul. Gierczak 8, Żłobek Integracyjny ul. Stawowa 1c, SISU Arena Bydgoszcz ul. Toruńska 59, Kompleks sportowy ZAWISZA ul. Gdańska 163, Kompleks sportowy ul. Słowiańska 7.

Łączna kwota inwestycji wyniosła 1 485 865 zł, dofinansowanie w wysokości 48% pochodziło z RPO W-KP.

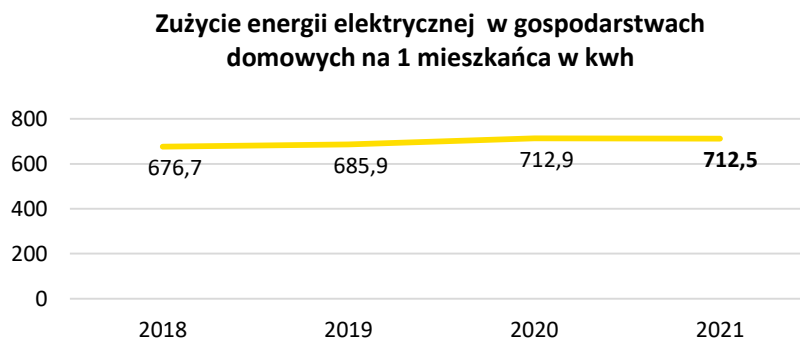
Według danych za 2022 r. Miasto Bydgoszcz posiadało w swoich zasobach 54 mikroinstalacje fotowoltaiczne zainstalowane na budynkach szkół, żłobkach, obiektach sportowych i budynkach miejskich. Instalacje znajdują się też w zasobach spółek miejskich tj. BPPT – instalacje o mocy 30 kW i 18,4 kW na budynku IDEA oraz instalacja o mocy 49,7 kW na dachu budynku Centrum Technologicznego; KPEC – 3 instalacje o mocy od 40 do 49 kW każda oraz instalacja fotowoltaiczna o mocy 49,5 kW na terenie Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. Poza tym na terenie LPKiW „Myślęcinek” w Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Ekologicznej używane są

3 pompy ciepła (każda po 19,9 kW) oraz instalacja fotowoltaiczna OFF-GRID, o mocy ogniw 15,2 kW z magazynem energii 4,5 kWh. Największą instalacją w zasobach Miasta i spółek miejskich jest elektrownia słoneczna na budynku Centrum Rekreacji „Astoria”, której moc wynosi 137 kW.

Oprócz tego, zgodnie z informacją uzyskaną od ENEA Operator Sp. z o.o., na terenie miasta Bydgoszczy na koniec 2022 r. było 4 798 mikroinstalacji PV podłączonych do sieci ENEA Operator Sp. z o.o. Łączna moc tych instalacji wynosiła ok. 42,4 MW. Z odnawialnych źródeł energii, na terenie miasta wykorzystuje się też biogaz oraz rośnie też ilość spalanej biomasy. W Bydgoszczy zlokalizowane są także elektrownie wodne o łącznej mocy jednostek wytwórczych 5,685 MW.

Produkcja energii elektrycznej

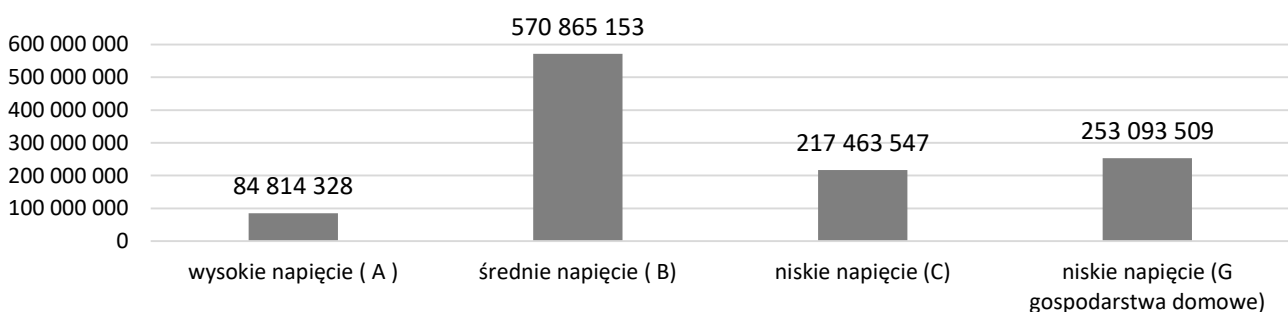
Zużycie energii w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca rośnie w ostatnich latach. W 2020 r., w okresie pandemii wzrosło w większym stopniu niż w latach poprzednich, ale już w 2021 r. odnotowano niewielki spadek.

Źródło: BDL GUS

Według informacji ENEA Operator Sp. z o.o. Oddział Dystrybucji Bydgoszcz liczba odbiorców energii elektrycznej w Bydgoszczy wzrosła w ciągu roku o 2,5 tys. do 180,8 tys. (166,2 tys. odbiorców indywidualnych).

Energia dostarczona przez ENEA Operator Sp z o.o. w 2022 r. w Bydgoszczy RAZEM 1 126 236 537 kWh

Źródło: ENEA Operator Sp. z o.o.

W 2022 r. Enea Operator Sp. z o.o. realizowała:

- budowę powiązania linii SN GPZ Fordon-Kotomierz ze stacją SN/nn Pałcz 2,
- wymianę kabla SN 15kV relacji GPZ Jachcice p. 24 kier. ST Belma Graniczna nr 10208 przy ul. Jasnej, Czarna Droga, Nadrzecznej i Żeglarskiej,
- budowę stacji transformatorowych pod potrzeby związane z przyłączeniem nowych odbiorców,
- rozbudowę sieci nn pod potrzeby związane z przyłączeniem nowych odbiorców.

Sieć elektroenergetyczna rozdzielcza

Długość linii w km		2019	2020	2021	2022
niskich napięć (nn 0,4 kV; bez przyłączy)	napowietrznych	272,9	273,8	275,8	274,9
	kablowych	1 141,1	1 155,4	1 172,2	1 187,0
średnich napięć (SN 15 kV)	napowietrznych	68,9	68,4	67,9	66,8
	kablowych	690,3	692,7	699,9	702,8
wysokich napięć (WN 110 kV)	napowietrznych	87,6	86,7	88,4	86,6
	kablowych	0,78	0,78	3,13	3,13

Źródło: ENEA Operator Sp. z o.o.

Dane dotyczą sieci eksploatowanych przez ENEA Operator Sp. z o.o. Na terenie Bydgoszczy dystrybucją energii zajmują się jeszcze D-Energia Sp. z o.o. (teren byłego „Zachemu”), PKP Energetyka S.A. oraz PGE Energia Ciepła S.A.

Produkcja energii cieplnej

Ciepło dostarczane przez **Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.** na terenie miasta pochodzi od producentów: Oddziału Elektrociepłowni w Bydgoszczy należącego do PGE Energia Ciepła S.A. oraz Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych należącego do MKUO ProNatura Sp. z o.o. oraz z własnych ciepłowni. W ciągu 2022 r. sprzedano 3,9 PJ energii cieplnej, o 6,8% mniej niż przed rokiem. W 2022 r. KPEC korzystał z następujących źródeł energii:

Produkcja i zakupy energii cieplnej w 2022 r.

Źródło	Zakup w GJ	Produkcja w GJ
EC I	296 726	–
EC II	3 556 699	–
ZTPOK	610 900	–
Osowa Góra KPEC	–	103 526
RAZEM	4 464 325	103 526

Emisja roczna CO₂:

EC I – 35 277 Mg

EC II – 723 452 Mg

Źródło: PGE Energia Ciepła S.A.

Oddział Elektrociepłownia w Bydgoszczy

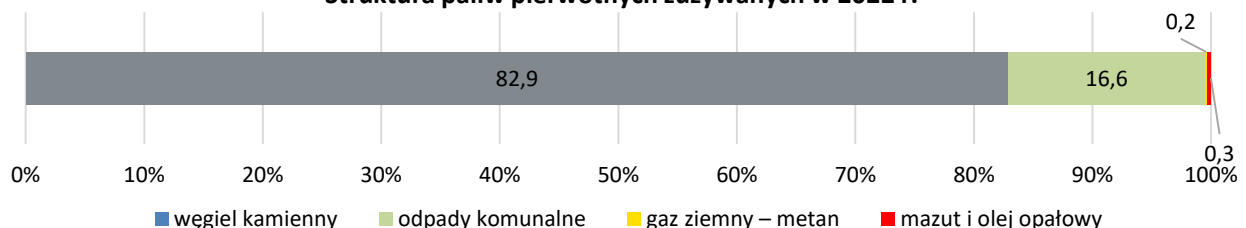
Źródło: KPEC Sp. z o.o.

Poza źródłami ciepła przedstawionymi w tabeli powyżej, KPEC posiada jeszcze na terenie Bydgoszczy 20 kotłowni lokalnych gazowych oraz 3 kotłownie olejowe.

Większość energii pochodziła z Elektrociepłowni Bydgoszcz II PGE Energia Ciepła S.A., która w 2022 r. wyprodukowała (EC I i EC II łącznie) 4,228 PJ energii cieplnej (brutto) oraz 0,536 TWh energii elektrycznej (brutto). Udział procentowy ciepła dostarczonego w ciągu 2022 r. do sieci G.1.1. Bydgoszcz, wytworzonego w instalacjach odnawialnego źródła energii, ciepła użytkowego w kogeneracji lub ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych w łącznej ilości ciepła dostarczonego wyniósł 91,74%.

W ciepłowniach KPEC spalany jest węgiel wysokoenergetyczny o obniżonej zawartości siarki i popiołu, co wpływa na ograniczanie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych odprowadzanych do atmosfery

Struktura paliw pierwotnych zużywanych w 2022 r.

Źródło: KPEC Sp. z o.o.

Zaopatrzenie w gaz

Z danych **Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy** wynika, że długość sieci gazowej na koniec 2022 r. wyniosła 706,7 km i 288,9 km przyłączy. Na obszarze miasta Bydgoszczy znajdowało się 36 systemowych stacji gazowych średniego ciśnienia oraz 2 systemowe stacje gazowe wysokiego ciśnienia.

W 2022 r. Spółka rozbudowywała i modernizowała infrastrukturę gazową, głównie sieci średniego ciśnienia w wielu lokalizacjach w Bydgoszczy:

Wyszczególnienie		Nowo wybudowane	Zmodernizowane
Długość [m]			
Gazociągi	n/c	253,43	3 386,66
	ś/c	3 706,81	4 133,01
	Razem	3 960,24	7 519,67
Przyłącza	n/c	698,29	1 419,55
	ś/c	1 323,72	90,16
	Razem	2 022,01	1 509,71
Ilość [szt.]			
Przyłącza	n/c	62	205
	ś/c	162	7
	Razem	224	212

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy

Poza tym w 2022 r. przy ul. Grzybowej wybudowano stację CNG do tankowania pojazdów.

Na bieżąco monitorowany jest stan techniczny infrastruktury gazowej oraz realizowane są inwestycje związane z budową nowej sieci, zgodnie z zawartymi z klientami umowami przyłączeniowymi i wymianą wyeksploatowanej sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia zlokalizowanej na terenie miasta.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

IV.1.2. Czyste powietrze.

IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Woda dostarczana w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę gospodarstwom domowym i pozostałym odbiorcom w Bydgoszczy systemem wodociągowym, jest pobierana z dwóch ujęć:

- ujęcia wody powierzchniowej z rzeki Brdy na stacji wodociągowej „Czyżkówko”,
- ujęcia wód podziemnych stacji wodociągowej „Las Gdański”.

Ich uzupełnieniem są studnie awaryjne, wykorzystywane w sytuacjach wyjątkowych.

W 2022 r. produkcja wody wyniosła 18,9 mln m³, natomiast do odbiorców dostarczono 16,4 mln m³. W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w 2022 r. dostarczały wodę do 30,3 tys. odbiorców, w tym 26,4 tys. gospodarstw domowych oraz do 301 odbiorców przemysłowych. W 2022 r. wzrosło zużycie wody w stosunku do dwóch ostatnich lat, tj. 2020, 2021.

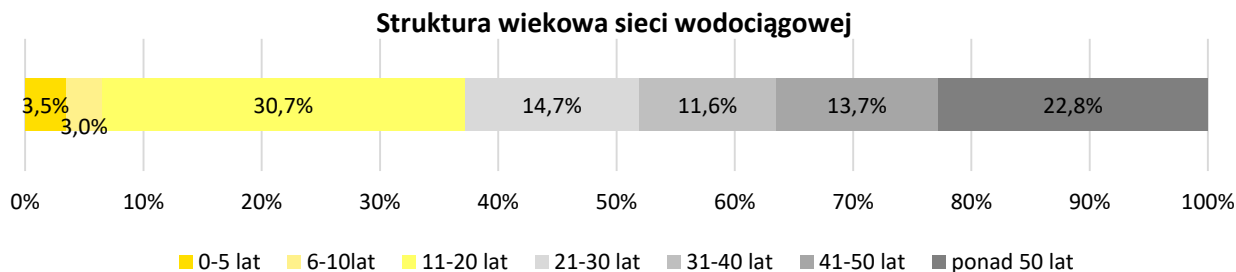
Jakość wody pitnej spełnia wymogi norm polskich i europejskich oraz jest zgodna z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia.

Woda dostarczana jest do odbiorców systemem sieci wodociągowych o długości 1 077,4 km.

Sieć wodociągowa

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Sieć wodociągowa ogółem w km, w tym:	1 057,5	1 065,5	1 071,4	1 077,4
sieć magistralna	126,5	126,5	126,5	126,2
sieć rozdzielcza	633,4	636,8	639,8	643,4
przyłącza wodociągowe	297,6	302,2	305,1	307,8

Źródło: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.

Źródło: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.

W zakresie rozwoju i rozbudowy sieci wodociągowej w 2022 r.:

- zakończono i oddano do eksploatacji sieci wodociągowe w drogach dojazdowych: od ul. Toruńskiej (obr. 0452), od ul. Opławiec – rejon posesji 247, od ul. Lisiej (obr. 0003 i obr. 0006); w sięgaczu ul. Piaski i do ul. Rajskiej; w rejonie ul. Szamarzewskiego; w ulicach: Bieszczadzkiej-Kromera, Piziewiczza oraz Grussa,
- kontynuowano budowę sieci wodociągowej w ul. Smukalskiej na odc. od ul. Błędzkiej do ul. Rajskiej,
- zakończono roboty związane z przebudową sieci wodociągowej w ulicach: Curie-Skłodowskiej na wysokości posesji 90-92, Karmazynowej, Stromej i Topolowej,
- rozpoczęto budowę sieci wodociągowej w ul. Smardzowej oraz prace związane z monitoringiem przewodu DN 500 w ul. Chemicznej.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych

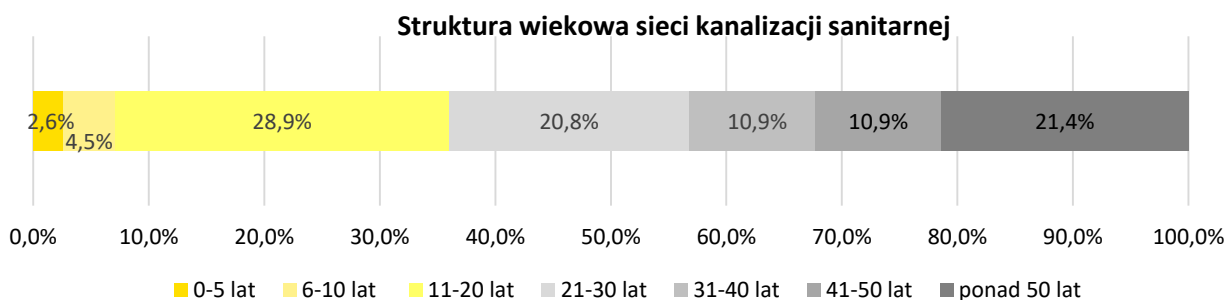
Długość sieci kanalizacji sanitarnej wzrosła w ostatnich trzech latach o 13,2 km do 894,7 km w 2022 r.

Sieć kanalizacji sanitarnej

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Sieć kanalizacji sanitarnej ogółem w km, w tym	881,5	885,0	888,5	894,7
sieć w układzie pojedynczym	488,3	490,1	492,1	496,1
sieć w układzie piętrowym	223,5	223,5	223,5	223,5
przyłącza kanalizacyjne	169,8	171,4	172,9	175,1

Źródło: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.

Źródło: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.

W 2022 r. realizowano zadania związane z rozbudową i modernizacją kanalizacji sanitarnej:

- zakończono i oddano do eksploatacji sieci w drogach dojazdowych: od ul. Toruńskiej (obr. 0452), od ul. Opławiec – rejon posesji 247, od ul. Lisiej (obr. 0003 i obr. 0006); w sięgaczu ul. Piaski; w rejonie ul. Szamarzewskiego; w ulicach: Bieszczadzkiej-Kromera, Grussa, Tuchołkowa-Wyzwolenia i Zaświat,
- przebudowano kanalizację sanitarną w rejonie Park Ludowy/ul. Piotrowskiego,
- kontynuowano przebudowę kanalizacji sanitarnej w ul. Smukalskiej w związku z rozbudową ulicy,
- rozpoczęto budowę sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Smardzowej,
- zakończono renowacje kanałów sanitarnych rozpoczęte w 2021 r. w ulicach: 11 Listopada-Jarzębinowa, Ziębiej, Konopnej, Sułkowskiego, Smukalskiej, Tucholskiej, Grodzkiej-Bernardyńskiej, Gierczak, Jaskółczej,
- wykonano renowacje kanałów w ul. Wrocławskiej i ul. Grunwaldzkiej,
- prowadzono prace związane z renowacją kanalizacji w ul. Fordońskiej, Sportowej, Kujawskiej, Powstańców Wielkopolskich i Focha.

System oczyszczania ścieków oparty jest o dwie oczyszczalnie:

- oczyszczalnia ścieków „Fordon” o przepustowości 41 000 m³/d,
- oczyszczalnia ścieków „Kapuściska” o przepustowości 37 800 m³/d.

Miasto Bydgoszcz realizuje **Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych** stanowiący wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. Wyznaczona w 2020 r. przez Radę Miasta Bydgoszczy aglomeracja Bydgoszcz, obszarem obejmuje Miasto Bydgoszcz. Aglomeracja Bydgoszcz zapewnia dotrzymanie wymogów określonych w dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21.05.1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, tj. art. 3 zapewniającego wyposażanie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych, art. 10 dotyczącego zapewnienia odpowiedniej wydajności oczyszczalni oraz art. 4 i 5 odnoszących się do standardów oczyszczania ścieków. Dane za 2022 r.:

- 99,7% w zakresie wymogu osiągnięcia, co najmniej 98% poziomu obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi (% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego),

- sumaryczna wydajność obu oczyszczalni ścieków przewyższa RLM aglomeracji obliczony zgodnie z zasadami przyjętymi do wyznaczania granic aglomeracji (sumaryczny RLM obu oczyszczalni – 651 063 RLM, RLM aglomeracji zgodny z obowiązującą uchwałą ustanawiającą aglomerację – 536 753 RLM),
- 100% w zakresie spełniania przez oczyszczalnie wymogu związanego z podwyższonym usuwaniem związków biogenych.

W 2022 r. realizowany był projekt „**Modernizacja oczyszczalni ścieków KAPUŚCISKA – II etap oraz wykonanie inteligentnego systemu zarządzania sieciami wod.-kan.**” Projekt otrzymał dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej (wartość projektu: 96,9 mln zł, dofinansowanie z POIiŚ: 61,7 mln zł). W ramach projektu realizowane są dwa zadania:

- wykonanie inteligentnego systemu zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi obejmującego wdrożenie systemu inteligentnego sterowania retencją zbiornikową, rozbudowę istniejącego systemu SCADA, narzędzia wspierające procesy systemu zarządzania sieciami wodociągowymi i kanalizacyjnymi – zadanie w trakcie realizacji, wykonawca MWiK Sp. z o.o.,
- modernizacja oczyszczalni ścieków KAPUŚCISKA – II etap. Kontynuowano realizację zadania rozpoczętego w 2019 r., polegającego na rozbudowie gospodarki osadowej – dostosowaniu do docelowego obciążenia oczyszczalni ładunkiem RLM, wykonawca Chemwik Sp. z o.o.

Z bydgoskiego systemu oczyszczania ścieków korzystają także gminy ościenne: Dąbrowa Chełmińska, Solec Kujawski, Sicienko, Osielsko, Dobrcz i Białe Błota.

Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

Długość sieci kanalizacji deszczowej w zarządzie MWiK Sp. z o.o. w ostatnich latach nie zmieniała się znacząco, na koniec 2022 r. wyniosła: **509,1 km**, w tym:

- sieć w układzie pojedynczym - 283,5 km
- sieć w układzie piętrowym - 223,7 km
- przyłącza deszczowe - 1,9 km

Ponad 60% sieci deszczowej to kanały wybudowane ponad 30 lat temu.

Natomiast długość sieci deszczowej w zarządzie ZDMiKP wynosiła 115,7 km.

W zakresie rozbudowy i modernizacji kanalizacji deszczowej MWiK w 2022 r.:

- wybudował kanalizacje deszczowe w ramach programu BBO: w ul. Rajdowej i ul. Sowiej,
- zakończył budowę sieci kanalizacji deszczowej w ul. Gdańskiej z odprowadzeniem wód deszczowych do istniejącego zbiornika,
- zakończył renowacje kanałów deszczowych rozpoczęte w 2021 r. w ulicach: 11 Listopada-Jarzębinowa, Sułkowskiego 60-62, Gierczak, Wejherowskiej, Szczytowej, Unii Lubelskiej, Malinowej, Łochowskiej, Fordońskiej i Tucholskiej,
- kontynuował budowę kanalizacji deszczowej w ul. Smukalskiej na odc. od ul. Błędzkiej do ul. Rajskiej,
- realizował renowacje kanałów deszczowych w ulicach: Fordońskiej, Granicznej, Jasnej, Maciaszka, Żeglarskiej i Kujawskiej.

W 2022 r. kontynuowana była realizacja projektu „**Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych, na terenie miasta Bydgoszczy**” (wartość projektu: 258 mln zł, dofinansowanie z POIiŚ: 154,8 mln zł). Celem przedsięwzięcia jest dostosowanie kanalizacji deszczowej do obecnego i planowanego sposobu zagospodarowania terenu, zabezpieczenie miasta przed skutkami deszczy nawaalnych oraz dużej ilości wód opadowych i roztopowych – minimalizacja podtopień budynków i zalania ulic, umożliwienie retencjonowania wody i wykorzystania jej w okresach suchych. Zakres rzeczowy projektu to:

- budowa sieci kanalizacji deszczowej o długości ok. 14 km,
- przebudowa sieci kanalizacji deszczowej o długości ok. 90 km,
- budowa urządzeń służących gospodarowaniu wodami opadowymi – 81 szt.

Projekt jest realizowany od 2017 r., do końca 2022 r. osiągnięto następujące efekty:

- wybudowano 1,55 km sieci kanalizacji deszczowej,
- zrealizowano renowację 85,5 km kanalizacji deszczowej,
- wykonano: zbiornik retencyjny w ul. Kolbego, zbiornik retencyjno-infiltracyjny otwarty, przy ul. Zaświat/ul. Artyleryjska, zbiornik retencyjno-infiltracyjny ze skrzynek rozsączających oraz upust z kolektora deszczowego przy ul. Kasztelańskiej.

Pozostały zakres będzie realizowany w kolejnych latach.

Realizacja ww. zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wynikała z **Planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2021-2024**. Ponadto infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna powstaje w ramach inwestycji transportowych.

Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. oraz Politechnika Bydgoska ubiegają się o uzyskanie współfinansowania projektu „Inteligentny system monitoringu, badania i oceny stanu ekosystemów wodnych oparty na autonomicznych bezzałogowych jednostkach pływających i powietrznych oraz metodach i technikach uczenia maszynowego” z rządowego programu strategicznego Hydrostrateg „Innowacje dla gospodarki wodnej i żeglugi śródlądowej”. Efektem projektu będzie stworzenie systemu zbierania i przetwarzania w czasie rzeczywistym danych o obecności mikroplastików i substancji ropopochodnych w wodzie miejskiej.

2030 STRATEGIA 2.0

**POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:**

IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

W zurbanizowanych przestrzeniach miejskich, zieleń pełni niezwykle ważne role. Jest naturalnym elementem minimalizującym negatywne skutki zmian klimatu. Reguluje temperaturę i wilgotność otoczenia, produkcję tlenu i pochłanianie dwutlenku węgla. Roślinność poprawia także gospodarkę wodną, zatrzymując opady atmosferyczne oraz pełni funkcje izolacyjne, tłumi hałasy i filtruje zanieczyszczenia. Poza tym nie do przecenienia jest funkcja estetyczna zieleni, zachęcająca do wypoczynku czy uprawiania sportu na zewnątrz.

Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, prawnie chronione, zajmują w Bydgoszczy niemal ¼ powierzchni miasta. Obejmują tereny należące do Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego, Obszaru Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy i Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej. Oprócz nich w Bydgoszczy zlokalizowane są dwa użytki ekologiczne: Zielona Ostoja, znajdujący się przy ul. Rekinowej i Stawy akademickie przy ul. Rejewskiego.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w Bydgoszczy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (w ha)	4 321,67	4 321,67	4 321,67	b.d.*
Obszary chronionego krajobrazu razem (w ha)	2 824,84	2 824,84	2 824,84	b.d.*
Parki krajobrazowe razem (w ha)	1 486,00	1 486,00	1 486,00	b.d.*
Użytki ekologiczne (w ha)	10,83	10,83	10,83	b.d.*

*dane statystyki publicznej dostępne będą w III kwartale 2023 r.

Źródło: BDL GUS

W Bydgoszczy znajdują się też tereny wchodzące w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Są to fragmenty 4 obszarów: Dolina Dolnej Wisły, Solecka Dolina Wisły, Dolina Noteci oraz Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego, stanowiące korytarze ekologiczne dla rzadkich i zagrożonych gatunków fauny i flory.

W 2022 r. do obiektów przyrodniczych objętych ochroną włączono 5 obiektów: dąb szypułkowy, zwany „Dębem Lotników” o obwodzie 358 cm (na wysokości 130 cm) przy ul. Inowrocławskiej, dąb szypułkowy o obwodzie 324 cm z ul. Flisackiej, dąb szypułkowy „Irek” o obwodzie 339 cm przy ul. Kutrowej, platan klonolistny o obwodzie 405 cm z Placu Teatralnego oraz topolę szarą „Katarzynę” o obwodzie 545 cm (poniżej rozwidlenia) rosnącej na terenie SP nr 12 przy ul. Kcyńskiej. Natomiast ze względu na zły stan fitosanitarny, w celu zapewnienia bezpieczeństwa, zniesiono formę ochrony z klonu zwyczajnego rosnącego przy ul. Chodkiewicza 44 oraz dwóch kasztanowców czerwonych z Parku Jana Kochanowskiego. Na koniec 2022 r. ochroną objętych było 105 pomników przyrody.

W celu ochrony gatunkowej zwierząt, poprzez tworzenie siedlisk zastępczych do rozrodu, wyczyszczono 460 skrzynek (łącznie dla ptaków i nietoperzy). Natomiast dla lepszego zarządzania zasobami – siedliskami zastępczymi – wykonano inwentaryzację cyfrową skrzynek lęgowych, schronów dla ssaków i domów dla owadów. Uzyskano dane przestrzenne, określające lokalizację 682 obiektów na mapie. W ramach czynnej ochrony płażów przeniesiono 452 płazy, należące do 6 gatunków. Prowadzono nasadzenia roślin przyjaznych dla owadów zapylających, tworzących bazę pokarmową, siedliska i schronienia dla wielu gatunków zwierząt. Przy nasadzeniach roślin cebulowych, bylin, drzew i krzewów, kierowano się zasadą dbałości o zróżnicowanie biologiczne miasta.

Tereny zieleni komunalnej znajdują się przede wszystkim w utrzymaniu Wydziału Zieleni i Gospodarki Komunalnej, część z nich jest zarządzana także przez inne podmioty, ADM Sp. z o. o. i placówki szkolno-wychowawcze. Właścicielami pozostałych terenów zieleni są osoby prywatne i prawne m.in.: Lasy Państwowe (Nadleśnictwo Żołędowo i Nadleśnictwo Bydgoszcz), spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, gminy wyznaniowe oraz firmy prywatne.

Powierzchnia terenów zieleni w stałym utrzymaniu Wydziału Zieleni i Gospodarki Komunalnej

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Powierzchnia parków skwerów, bulwarów (w ha):	607,82	629,29	642,88	635,77
parki, skwery, bulwary	279,54	281,52	287,46	282,01
zielen przyuliczna	328,28	347,77	355,42	353,76
Powierzchnia lasów gminnych i LPKiW (w ha):	384,28	384,28	384,15	384,15
powierzchnia lasów komunalnych	177,58	177,58	177,45	177,45
powierzchnia LPKiW	206,70	206,70	206,70	206,70

Źródło: Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Do najważniejszych terenów zieleni urządzonej, będących w utrzymaniu Miasta, z uwagi na parametry, lokalizację i funkcję rekreacyjną należą: Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”, Park gen. Jana Henryka Dąbrowskiego z aleją widokową na skarpie południowej, Park Jana Kochanowskiego wraz ze Skwerem im. Krzysztofa Komedy, Park Kazimierza Wielkiego, Park Ludowy im. Wincentego Witosa, Park nad Starym Kanałem Bydgoskim, Zielen na Wyspie Młyńskiej, Park Bydgoskiego Harcerstwa, Park Wolności, Park Dolina Pięciu Stawów, Bulwar Leona Janty-Pończyńskiego, Park Centralny, Park Milenijny, Skwer nad "Balatonem".

Zapoznavanie mieszkańców ze skarbami przyrodniczymi, znajdującymi się w przestrzeni miejskiej, ułatwiają ścieżki dydaktyczne. Na terenach ogólnodostępnych, będących w stałym utrzymaniu Miasta wytyczono sześć ścieżek o tematyce przyrodniczej.

Bydgoszcz wyróżnia się, na tle innych miast na prawach powiatu, wysokim udziałem terenów zielonych w powierzchni miasta. Projektowane są nowe tereny

zieleni urządzonej, modernizuje się istniejące, jednak największe obszary zieleni stanowią lasy, które zajmowały 4,8 tys. ha i stanowiły 27,6% powierzchni miasta (według ostatnich dostępnych danych GUS z końca 2021 r.). Większość lasów należy do Skarbu Państwa – 4,6 tys. ha. Lasy gminne zajmują 177,5 ha, a będące własnością prywatną – 86,0 ha. W skali roku powierzchnia lasów ogółem zmniejszyła się o 7 ha, przybyły 3 ha lasów należących do Skarbu Państwa, natomiast powierzchnia lasów prywatnych zmniejszyła się o 10 ha.

Kierunki rozwoju terenów zieleni zawarte zostały w **Strategii rozwoju terenów zieleni Miasta Bydgoszczy**, w ramach której w 2022 r. realizowano następujące działania:

▪ **Przedsięwzięcia związane z przebudową miejskich parków, skwerów i zieleni przyulicznej:**

Kompleksowa rewaloryzacja

- Plac Kościeleckich – prace nad projektem rewaloryzacji placu.
- Plac Wolności – prace nad projektem rewaloryzacji placu.
- Skwer im. prof. J. Kałużnego – wykonano ścieżki i część wyposażenia, m.in.: lampy, ławki, umieszczono obelisk na cześć patrona w centralnej części skweru.
- Rewitalizacja (modernizacja) skweru spacerowego wzdłuż ul. 11 Listopada w ramach projektu „Zagospodarowanie terenu przy ul. 11 Listopada” (Program BBO).
- Opracowanie projektu zagospodarowania terenu pomiędzy ul. Glinki, ul. Bohaterów Kragujewca i ul. Łomżyńską, „Skwer Małej Łąki”. Projekt parku nawiązuje do Doliny Małej Łąki w Tatrach. Istotnym elementem parku jest roślinność, zaplanowano: ścieżki, wybieg dla psów oraz plac zabaw – kalistenika, lampy, ławki itp. (Program BBO).
- Zagospodarowanie i rewitalizacja nabrzeży i bulwarów nad Brdą:

Ścieżki dydaktyczne
STARY KANAŁ BYDGOSKI
FLIS I KANAŁ BYDGOSKI
POMNIKI PRZYRODY CENTRUM BYDGOSZCZY
W PARKU BYDGOSKIEGO HARCERSTWA
W PARKU DOLINA PIĘCIU STAWÓW
WOKÓŁ BALATONU

- „Bydgoski Węzeł Wodny – rewitalizacja bulwarów i nabrzeży Brdy, odcinek VI od dworca autobusowego PKS do Mostu Pomorskiego” oraz „Bydgoski Węzeł Wodny – rewitalizacja bulwarów i nabrzeży Brdy”,
  - odcinek IVa od Mostu Bernardyńskiego do ul. Uroczej, polegające na realizacji ścieżek pieszo-rowerowych, umocnieniu nabrzeża, wprowadzeniu małej architektury i wykonaniu zieleni,
  - odcinek od mostu Królowej Jadwigi do przystani kajakowej. Opracowanie projektu kompleksowego zagospodarowania terenu, stworzenia miejsca rekreacji codziennej oraz realizacji ścieżki pieszo-rowerowej w celu dojazdu i dojścia do nabrzeża,
  - „Rewitalizacja bulwarów i nabrzeży obejmująca przebudowę umocnień, zagospodarowanie terenu nabrzeżnego rzeki Brdy z towarzyszącą infrastrukturą” od mostu Pomorskiego do mostu Kazimierza Wielkiego, w ramach programu Polski Ład.
- Opracowanie projektu „Rewitalizacja skweru im. A. Bukolta w obszarze ul. Konopnickiej, ul. Brzozowej, ul. Zapolskiej” (Program BBO). Inwestycja polega na kompleksowym zagospodarowaniu terenu poprzez stworzenie miejsca rekreacji codziennej dla mieszkańców i organizacji imprez masowych oraz wyeksponowanie głazu upamiętniającego patrona skweru.
  - Rewitalizacja placu Św. Wojciecha wraz z zagospodarowaniem skweru przy ul. Smukalskiej na os. Piaski (Program BBO). Inwestycja polega na kompleksowym zagospodarowaniu placu poprzez realizację ścieżek, ustawieniu ławek, koszy, stołów do gier oraz wprowadzeniu nasadzeń zieleni.
  - Nowe zagospodarowanie Skweru Edwarda Woyniłłowicza (Program BBO).

Realizacja zadań będzie kontynuowana w 2023 r.

Częściowa przebudowa:

- Rozbudowa terenu zieleni (nowe trawniki, nasadzenia krzewów) w sąsiedztwie Młynów Rothera na terenie Wyspy Młyńskiej – inwestycja zrealizowana.

Inwestycje, które będą kontynuowane w 2023 r.:

- Wykonanie ścieżki z punktami widokowymi i elementami małej architektury: ławkami i koszami, w ramach zadania „Budowa ścieżki nad Kanałem Bydgoskim przy ul. Bronikowskiego” (Program BBO).
- Zagospodarowanie terenu wzdłuż nabrzeży Kanału Bydgoskiego przy ul. Spacerowej na os. Miedzyń-Prądy. Koncepcja obejmuje odcinek od ul. Plażowej do ul. Bronikowskiego oraz od ul. Polanickiej do ul. Cieplickiej, co stanowi kontynuację już realizowanych projektów.
- Realizacja zadania „Budowa punktu widokowego przy ul. Obrońców Tobruku” poprzez wydzielenie placu – punktu widokowego z barierką zabezpieczającą i wyposażeniem: lunety, ławki i kosze – oraz umocnienie skarpy narzutem kamiennym i realizacją nasadzeń kompensacyjnych (Program BBO).
- Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej w ramach zadania „Budowa mini podestu, placu zabaw, plaży i utwardzeń na działce nr 1/33 obręb 154 przy ul. Gniewkowskiej, Cmentarnej” (Program BBO).
- Budowa trasy rekreacyjnej u podnóża „Górek Fordońskich”, tzw. Wielka Pętla Fordonu (Program BBO) obejmująca wykonanie ścieżki i oświetlenia, ustawienie: koszy, ławek, stojaków na rowery.
- Realizacja zadania „Budowa ścieżki pomiędzy ul. Bydgoskich Olimpijczyków a ul. Andersa” poprzez wykonanie ścieżki i oświetlenia oraz ustawienie: koszy, ławek, stojaków na rowery i elementów zabawowych do kalisteniki i „piłkarzyków” (Program BBO).
- Remont nawierzchni ścieżek oraz dostawienie ławek i koszy w ramach zadania „Modernizacja nawierzchni alejek w parku przy ul. Schulza na os. Błonie” (Program BBO).
- Realizacja „Pszczółkowego” placu zabaw wraz z domkami dla owadów i łąką kwietną w ramach zadania „Kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy nad Starym Kanałem Bydgoskim (Program BBO)”. Wykonanie obejmuje realizację ścieżek, zieleni i miejsca integracji wyposażonego w ławki.

- Modernizacja głównej alei parkowej przy wejściu na teren Parku Wolności od strony Centrum Handlowego Zielone Arkady oraz rozbudowa placu zabaw i budowa domku dla owadów w ramach inwestycji „Zagospodarowanie terenu w Parku Wolności na os. Wzgórze Wolności” (Program BBO).

Małe tereny rekreacji, w tym tzw. parki kieszonkowe i nawierzchnie odszczelnione:

- Kompleksowe zagospodarowanie terenu przy ul. Błądzimskiej w ramach zadania „Zagospodarowanie skweru przy ul. Błądzimskiej na osiedlu Piaski” (Program BBO), poprzez wykonanie ścieżek, zieleni i miejsca integracji wyposażonego w ławki – inwestycja w toku.
- Wykonanie małego skweru wypoczynkowego dla oczekujących petentów, w ramach budowy drogi publicznej – ul. Nowogrudziądzkiej, w ramach budowy parkingu wielopoziomowego typu Park&Ride i Park&Go – inwestycja zrealizowana.
- Wykonanie małego skweru w ramach zadania „Zagospodarowanie alejki na os. Jachcice przy ul. Czołgi-stów” (Program BBO), poprzez wykonanie ścieżek, zieleni i miejsca integracji wyposażonego w ławki, bujawkę i przepłotnie w kształcie rakiety – inwestycja w toku.
- Odszczelnienie nawierzchni utwardzonych mające na celu ograniczanie zjawiska tzw. „wyspy ciepła”:
  - ul. Podgórna – usunięcie istniejących utwardzeń i wykonaniu nasadzeń drzew i krzewów ozdobnych oraz ustawieniu ławek – zadanie w toku,
  - u zbiegu ul. Wojska Polskiego i ul. Prezydenta L. Kaczyńskiego – usunięcie istniejących utwardzeń w pasie rozdziału jezdni (asfaltu, kostki betonowej) i wykonanie nasadzeń krzewów ozdobnych – zadanie w toku,
  - ul. Grunwaldzka – usunięcie istniejących utwardzeń w pasie rozdziału jezdni (asfaltu, kostki betonowej) i wykonanie nasadzeń krzewów ozdobnych – zadanie w toku,
  - przebudowa chodnika przy ul. 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich – inwestycja zrealizowana,
  - „Budowa miejsc postojowych przy ul. Goszczyńskiego na osiedlu Szwederowo” – realizacja ażurowych miejsc postojowych z zielenią towarzyszącą, nasadzeniami drzew – zadanie w toku.

▪ Nasadzenia i wycinki drzew i krzewów

Decyzje administracyjne wydane oraz drzewa i krzewy przewidziane do usunięcia i nasadzeń kompensacyjnych w ilościach wynikających z tych decyzji

Wyszczególnienie	Decyzje wydane przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy		Decyzje ZRID	
	2021	2022	2021	2022
Decyzje administracyjne wydane	249	479	4	3
Drzewa przewidziane do usunięcia w szt.	6 861	3 616	323*	246
Drzewa przewidziane do nasadzeń w szt.	8 251	6 458	466	262
Krzewy przewidziane do usunięcia w m ²	2 974	28 18,7	1 166	1 534,6
Krzewy przewidziane do nasadzeń	w m ²	.	4551	2 087
	w szt.	16 385	18 203	8 300

* Dodatkowe 634 w ramach gospodarki leśnej.

Źródło: Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Bydgoszczy

W większości przypadków nie jest wymagane (od 2017 r.) uzyskanie zezwolenia właściwego organu na usunięcie drzew lub krzewów, które rosną na nieruchomościach (z wyłączeniem terenów wpisanych do rejestru zabytków) stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, pod warunkiem, że usunięcie nie zagraża gatunkom chronionym. Jednak, gdy obwód pnia drzewa mierzonego na wysokości 5 cm przekracza 50 cm, a w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego 80 cm, czy 65 cm w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego, właściciel nieruchomości jest obowiązany dokonać zgłoszenia. W 2022 r. przyjęto 348 zgłoszeń dotyczących usunięcia 1 452 drzew z terenów należących do osób fizycznych.

Wydanie decyzji często nie musi skutkować dokonaniem nasadzeń w tym samym roku, często jest przesunięte w czasie, szczególnie, gdy nasadzenia kompensacyjne mają być wykonane w miejscu realizacji inwestycji. W 2022 r. posadzono 2 135 drzew i ponad 16 tys. krzewów.

Nasadzenia i wycinki wykonane

Wyszczególnienie		2019	2020	2021	2022
Nasadzenia:					
drzew	w szt.	3 565	2 166	2 901	2 135
krzewów		10 748	30 594	34 579	16 192
Ubytki:					
drzew	w szt.	3 303	906	6 861	3 616
krzewów	w m ²	1 560	1 061	2 974	2 819

Źródło: BDL GUS, w przypadku 2022 r. – dane Wydziału Zieleni i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Bydgoszczy

Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej samodzielnie lub we współpracy z innymi jednostkami miejskimi w ramach dosadzania roślin i prac w drzewostanie, wykonywał w 2022 r. m.in.:

Nasadzenia realizowane z budżetu Miasta:

nasadzenia drzew:

- w Parku nad Starym Kanałem – 6 szt. jarzęb pospolity, 1 szt. miłorząb dwuklapowy, 1 szt. dąb szkarłatny,
- przy ul. Podmiejskiej – 3 szt. klon polny,
- przy ul. Andersa/ul. Gryfa Pomorskiego – 6 szt. brzoza brodawkowata,
- przy ul. Kasprzaka – 2 szt. klon zwyczajny i wiśnia,
- przy Alejach Ossolińskich – 2 szt. dąb czerwony,
- przy ul. Korfantego/ul. Twardzickiego – 1 szt. wiąz górski,
- przy ul. Nowodworskiej – 4 szt. klon zwyczajny,
- przy ul. Kraszewskiego – 1 szt. kasztanowiec biały.

zagospodarowanie terenu:

- 222 szt. róży okrywowej, 54 szt. krzewów przy ul. Mostowej,
- 75 szt. krzewów przy ul. Krętej,
- 390 szt. krzewów przy ul. Nowodworskiej,
- 69 szt. krzewów, 113 szt. bylin, 560 szt. roślin cebulowych przy Wełnianym Rynku,
- 719 szt. róży okrywowej przy ul. Schulza/ul. Szubińskiej,
- 649 szt. róży okrywowej przy ul. Żwirki i Wigury/ul. Szubińskiej,
- 176 szt. krzewów przy ul. Grunwaldzkiej,
- 289 szt. róży okrywowej przy ul. Nad Torem,
- 619 szt. krzewów na terenie zieleni u zbiegu ulic Siedleckiej/Chmielnej/Byszewskiej,
- 111 szt. krzewów przy ul. Kasprzaka,
- 74 szt. krzewów przy ul. 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich,

uzupełnienie nasadzeń:

- 158 szt. krzewów, 132 szt. bylin w Parku Jana Kochanowskiego,
- 496 szt. krzewów przy ul. Ostroroga,
- 272 szt. krzewów na Skwerze Dunarowskiego,
- 96 szt. róży okrywowej na Rondzie Toruńskim,
- 125 szt. krzewów przy ul. Żwirki i Wigury/ul. Strzeleckiej,
- 101 szt. krzewów przy ul. Skandynawskiej,

nasadzenia roślin cebulowych w trawnikach, towarzyszące ciągom pieszym i jezdnym: ulice: Fordońska, Rejewskiego, Grunwaldzka, Poznańska, Lewińskiego, Nakielska – mieszanki roślin cebulowych 2 110 m², założenie łąki kwietnej przy ul. Chocimskiej na powierzchni 50 m².

Przykładowe nasadzenia drzew na terenach zieleni miejskiej, w ramach nasadzeń kompensacyjnych, za drzewa usuwane na podstawie wydanych zezwoleń, nasadzenia realizowane przez inwestorów zewnętrznych (na podstawie planów oraz przy nadzorze merytorycznym Wydziału Zieleni i Gospodarki Komunalnej):

- ul. Andersa, ul. Piastowa/ul. Kasztelańska, ul. Wyzwolenia, ul. Styki, ul. Kryształowa – 204 szt. drzew, realizacja 7R Sp. z o.o.
- ul. GOPR – 26 szt. drzew, realizacja ADM Sp. z o.o.

Ponadto w 2022 r. MWiK na terenie Stacji Uzdatniania Wody „Czyżkówko” założył łąkę kwietną na powierzchni ok. 5 tys. m².

- **Pomniki przyrody:** wykonano zabiegi ochronne na 25 pomnikach przyrody oraz zbadano stan sanitarny, stabilność, warunki glebowe (w zależności od potrzeb) 24 pomników przyrody i 11 projektowanych obiektów.

W 2022 r. trwały prace Zespołu ds. zieleni w ramach projektu „Bez lipy!” realizowanego przez Miasto Bydgoszcz i Pracownię Zrównoważonego Rozwoju z Torunia. Celem projektu było partycypacyjne opracowanie i wdrożenie mechanizmów usprawniających bydgoski system zarządzania zielenią w postaci Standardów Zarządzania Zielenią w Bydgoszczy.

Bydgoszcz w rankingach prezentujących udział terenów zieleni, tj.: parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej łącznie z lasami w powierzchni ogółem zajmuje 2. miejsce wśród 18 miast wojewódzkich (za Katowicami) oraz 9. przy porównaniu 66 miast na prawach powiatu.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

- III.1.2. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna sprzyjająca aktywności mieszkańców.
- IV.1.1. Ład przestrzenny.
- IV.1.2. Czyste powietrze.
- IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.
- IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi

System gospodarowania odpadami komunalnymi w Bydgoszczy oparty jest na instalacjach **Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.**, która posiada następujące obiekty:

- Stację Segregacji Odpadów (sortownia), zlokalizowaną przy ul. Prądocińskiej 28,
- Instalację do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji (kompostownia) przy ul. Prądocińskiej 28,
- Instalację do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów (składowisko) przy ul. Prądocińskiej 28,
- Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych przy ul. Petersona 22, do którego kierowane są zmieszane odpady komunalne.

W mieście funkcjonują także instalacje do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji firm: Corimp Sp. z o.o. - ul. Wojska Polskiego 65 oraz Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o. - ul. Inwalidów 45. Odpady ulegające biodegradacji kierowane były zarówno do instalacji spółki ProNatura, jak również do instalacji należącej do spółki Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o.

ProNatura realizowała w 2022 r. zadania w zakresie rozbudowy systemu unieszkodliwiania odpadów, m.in.:

- Budowa Instalacji Recyklingu Organicznego – rozszerzenie zakresu selektywnej zbiórki odpadów o odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady kuchenne, stwarza konieczność zapewnienia instalacji do przetwarzania nowej frakcji odpadów. Spółka kontynuowała prace zmierzające do realizacji biogazowni o wydajności do 60 tys. Mg/rok.
- Rozbudowa istniejącego składowiska odpadów – Spółka rozpoczęła przygotowania do rozbudowy składowiska o nową kwaterę balastu nr 3 z przeznaczeniem na odpady inne niż niebezpieczne i obojętne. Powodem budowy nowej kwatery jest znaczne wypełnienie oddanej do użytku w 2012 r. kwatery balastu nr 2.
- Realizacja projektu „Zwiększenie efektywności instalacji do odzysku surowców wtórnych w Zakładzie Gospodarki Odpadami MKUO ProNatura Sp. z o.o.” (dofinansowanego na kwotę 41,4 mln zł z NFOŚiGW). W 2022 r. rozpoczęto realizację robót związanych z budową hali sortowni odpadów i infrastruktury towarzyszącej. Po zakończeniu prac budowlanych realizowana będzie dostawa maszyn i urządzeń. Inwestycja zostanie oddana do użytkowania w 2023 r. i przyczyni się do znaczącego podniesienia efektywności instalacji do odzysku surowców wtórnych.

Miasto Bydgoszcz, na podstawie zawartych porozumień międzygminnych, realizuje zadania w zakresie zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych dla gmin: Toruń, Sicienko, Dąbrowa Chełmińska, Koronowo, Mrocza, Kcynia, Nakło, Osielsko, Solec Kujawski, Dobrcz, Pruszcz, Nowa Wieś Wielka. W 2022 r. zawarte zostały z tymi gminami oraz z gminami Barcin, Białe Błota, Łabiszyn, Szubin, porozumienia w sprawie zagospodarowania bioodpadów. Porozumienia obowiązywać będą od 1.01.2025 r.

Odbiór odpadów komunalnych

W 2022 r. system odbioru odpadów komunalnych, zorganizowany przez Miasto, dzielił cały obszar Bydgoszczy na 9 sektorów, z których odpady zbierano według ustalonych harmonogramów. Wyznaczone sektory są bardzo zbliżone pod względem liczby mieszkańców, natomiast dość istotnie różnią się między sobą pod względem powierzchni.

Sektor	Zasięg terytorialny	Firma obsługująca sektor
I.	Stary Fordon, Tatrzańskie, Terenów Nadwiślańskich	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Corimp Sp. z o.o.
II.	Bydgoszcz Wschód - Sierniezek - Brdujście, Nowy Fordon	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
III.	Bartodzieje, Jachcice, Leśne	Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o.
IV.	Bielawy, Bocianowo - Śródmieście - Stare Miasto	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
V.	Czyżkówko, Flisy, Okole, Osowa Góra, Piaski, Smukała - Oplawiec - Janowo	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
VI.	Błonie, Miedzyń - Prądy, Wilczak - Jary	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
VII.	Górzyskowo, Szwederowo	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
VIII.	Glinki - Rupienica, Wyżyny, Wzgórze Wolności	MKUO ProNatura Sp. z o.o.
IX.	Kapuściska, Zimne Wody - Czersko Polskie, Łęgnowo, Łęgnowo Wieś	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Corimp Sp. z o.o.

Umowy na transport i odbiór odpadów komunalnych obowiązują do 31.12.2023 r.

W 2022 r. na terenie miasta funkcjonowały trzy miejskie **Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)**, prowadzone przez MKUO ProNatura Sp. z o.o.: ul. Inwalidów 15, ul. Ołowiana 43, ul. Jasiniecka 7a. Punkty przyjmowały powstające w gospodarstwach domowych kłopotliwe odpady komunalne w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (tzw. „opłaty śmieciowej”). Były to m.in.: chemikalia, przeterminowane leki, tekstylia, zużyte baterie i akumulatory, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Odpady komunalne

W 2022 r. na terenie Miasta odebrano w ramach miejskiego systemu gospodarki odpadami komunalnymi 138 917 Mg odpadów komunalnych, w tym 53 620 Mg odpadów selektywnie zebranych.

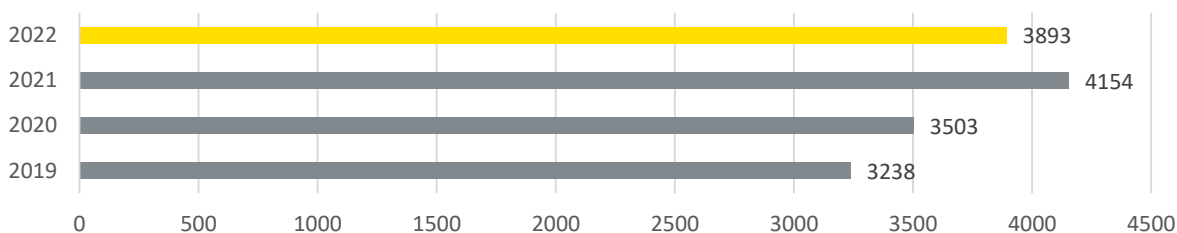
Odebrane odpady komunalne

Rodzaj odpadów	2019	2020	2021	2022
Razem w Mg	141 720	143 340	145 251	138 917
odpady zmieszane	77 459	70 538	70 064	68 680
papier, tektura	22 833	7 351	8 673	8 184
metale i tworzywa sztuczne		15 841	15 052	14 221
opakowania ze szkła	7 245	7 692	8 080	8 089
odpady ulegające biodegradacji	13 743	22 034	22 845	23 126
odpady budowlane i rozbiórkowe (o kodzie 17)	12 456	11 178	11 369	9 273
pozostałe odpady: odpady wielkogabarytowe, sprzęt elektryczny i elektroniczny, leki i inne	7 984	8 706	9 168	7 345

Źródło: Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. na podstawie deklaracji złożonych przez właścicieli nieruchomości przyjęto liczbę mieszkańców na poziomie 301 388 osób. Po przeliczeniu zebranych odpadów na 1 mieszkańca w 2022 r. przypadało 461 kg odpadów komunalnych, o 4,4% mniej niż w roku poprzednim. Blisko połowę (49,4%) masy stanowiły odpady zmieszane. Poza tym w 2022 r. każdy mieszkaniec Bydgoszczy dostarczył do PSZOK przeciętnie 12,9 kg odpadów, tj. o 0,9 kg mniej niż w 2021 r.

Ilość odpadów zebranych w Punktach Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (Mg)

Źródło: Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2021 r. zmianie uległ sposób obliczania poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych sprawozdawanych. Obniżone zostały jednocześnie wartości wymagane do osiągnięcia w gminach. Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych za 2022 r. wyniósł w Bydgoszczy 37,15% przy wymaganych ustawowo 25%. Do termicznego przekształcania przekazano 67 991,08 Mg odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy.

Likwidacja „dzikich wysypisk”

W 2022 r. zlikwidowano **405** tzw. „dzikich wysypisk”, z których usunięto łącznie **1,2 tys. Mg odpadów**.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba zlikwidowanych wysypisk	289	254	352	405
Usunięta masa odpadów (Mg)	1 070	814	1 078	1 161

Źródło: Biuro Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi Urzędu Miasta Bydgoszczy

Rejestr dzikich wysypisk jest na bieżąco aktualizowany na podstawie obserwacji pracowników odpowiedzialnych za kontrolę poszczególnych sektorów miasta, zgłoszeń pracowników Straży Miejskiej, Bydgoskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz samych mieszkańców. Do ww. danych statystycznych wliczane są również odpady usuwane w ramach akcji ekologicznych prowadzonych przez Miasto, które cieszą się coraz większą popularnością. Należy wskazać, że około 30% ww. ilości pochodzi właśnie z takich akcji.

Azbest

Wyroby zawierające azbest można wykorzystywać do 31.12.2032 r. Miasto wspiera mieszkańców w działaniach związanych z likwidacją i unieszkodliwianiem wyrobów z azbestu. W 2022 r., na podstawie stosownej Uchwały Rady Miasta Bydgoszczy, realizowano 2 umowy o dofinansowanie kosztów inwestycji obejmujących usuwanie materiałów budowlanych zawierających azbest. Usunięto 4,52 Mg wyrobów zawierających azbest. Natomiast w ramach realizacji umowy dotacji zawartej z WFOŚiGW w Toruniu na realizację przedsięwzięcia pn. „Unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Bydgoszczy” usunięto 45,98 Mg wyrobów zawierających azbest.

Wyroby, instalacje lub urządzenia zawierające azbest, drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest, rury azbestowo-cementowe inwentaryzuje się na podstawie informacji ze spisu z natury, przekazanych każdego roku przez wykorzystujących wyroby zawierające azbest. Według danych z Bazy Azbestowej Ministerstwa Rozwoju i Technologii, na terenie Bydgoszczy w 2022 r. zinwentaryzowano 4 657 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego unieszkodliwiono 1 445 Mg (31%). Do usunięcia pozostaje 3 212 Mg, tj. 69% zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest.

Podejmowane działania są realizacją **Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Miasta Bydgoszczy**.

Tereny zanieczyszczone

W Bydgoszczy znajdują się tereny zanieczyszczone, gdzie skażenie gruntów i wód podziemnych zostało udokumentowane i dla których wymagane jest przeprowadzenie działań remediacyjnych. Do terenów tych należą:

- Tereny historycznie zanieczyszczone zgodnie z rejestrem prowadzonym na podstawie art. 101c ustawy Prawo ochrony środowiska:
  - Obszar 13,1269 ha na terenie dawnych Z.Ch. „Zachem”, wchodzący w skład dawnego składowiska szlamu anilinowego. Stwierdzono występowanie zanieczyszczeń w postaci miedzi, niklu i aniliny. Remediacja terenu nie została podjęta.
  - Działka przy ul. Równej 2 o powierzchni 1,5062 ha. Stwierdzono występowanie zanieczyszczeń w postaci sumy węglowodorów C₁₂-C₃₅ i składników frakcji oleju. Uzyskano zwolnienie z wykonywania remediacji na podstawie art. 101p ust. 2 Poś (samooczyszczanie powierzchni ziemi).
  - Działki przy ul. Jagiellońskiej 34-38 o powierzchni 0,5703 ha (teren rekreacyjny, bulwary). Stwierdzono występowanie zanieczyszczeń w postaci: sumy węglowodorów C₁₂-C₃₅, składników frakcji oleju, naftalenu, antracenu, benzo(a)antracenu, chryzenu, benzo(b)fluorantenu, benzo(k)fluorantenu, benzo(a)pirenu, dibenzo(a,h)antracenu, benzo(ghi)perylenu, indeno(1,2,3-c,d)pirenu. Nie podjęto remediacji.
  - Działka przy ul. Jagiellońskiej 34 o powierzchni 0,443 ha (tereny zurbanizowane, budynki, miejsca parkingowe). Stwierdzono występowanie zanieczyszczeń w postaci: sumy węglowodorów C₁₂-C₃₅ i składników frakcji oleju, naftalenu, antracenu, benzo(a)antracenu, chryzenu, benzo(b)fluorantenu, benzo(k)fluorantenu, benzo(a)pirenu, dibenzo(a,h)antracenu, benzo(ghi)perylenu, indeno(1,2,3-c,d)pirenu, sumy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Nie podjęto remediacji.
- Potencjalne tereny historycznie zanieczyszczone zgodnie z rejestrem prowadzonym na podstawie art. 101c ustawy Prawo ochrony środowiska: obszar składowiska przy ul. Lisiej na terenie byłych Z.Ch. „Zachem” o powierzchni 48,4218 ha.
- Tereny, na których występuje bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku w rejestrze prowadzonym przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na podstawie art. 25 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie:
  - Kompleks składowisk przy ul. Zielonej na terenie byłych Z.Ch. „Zachem” wraz z obszarem migracji zanieczyszczeń w wodach podziemnych – substancje zanieczyszczające: fenole, adsorbowane związki chloroorganiczne, lotne węglowodory aromatyczne, ogólny węgiel organiczny i przewodność elektrolityczna. Postępowanie administracyjne zostało zakończone. Jednak strona zobowiązana nie ma zdolności ekonomicznych do przeprowadzenia remediacji.
  - Teren stacji paliw przy ul. Fordońskiej 419 – substancje zanieczyszczające: suma węglowodorów C₆-C₁₂, składników frakcji benzyn, suma węglowodorów C₁₂-C₃₅, składników frakcji oleju, ksylen i styren. Prowadzone są działania zapobiegawcze lub naprawcze.
  - Studnie indywidualne mieszkańców os. Łęgnowo Wieś – substancje zanieczyszczające: lotne węglowodory aromatyczne, fenole lotne - indeks fenolowy, siarczany, azotyny, amonowy jon, fosforany, arsen, bor, wapń, żelazo, potas, mangan, sól, nikiel, selen, cynk i ogólny węgiel organiczny. Prowadzone jest postępowanie administracyjne.
  - Tereny w okolicy „kaskady zachemowskiej” – substancje zanieczyszczające: 4-Amino-2,6 - dinitrotoluenu (nitropochodna toluenu). Prowadzone jest postępowanie administracyjne.
  - Tereny byłych Z. Ch. „Zachem” (dz. 1/40, obręb 0136) – substancje zanieczyszczające: pH; ogólny węgiel organiczny, przewodność elektrolityczna, amonowy jon, azotany, azotyny, glin, mangan, nikiel, potas, siarczany, wapń, wodorowęglany, żelazo, benzo(a)piren i fenole. Prowadzone jest postępowanie administracyjne.

- Teren przy ul. Startowej – substancje zanieczyszczające: naftalen, antracen, benzo(a)antracen, chryzen, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(a)piren, indeno(1,2,3-c,d)piren, dibenzo(a,h)antracen, benzo(ghi)perylene, cynk, suma węglowodorów C₁₂-C₃₅, składniki frakcji oleju. Prowadzone jest postępowanie administracyjne.
- Tereny po dawnych Z.Ch. „Zachem” przy ul. Petersona – substancje zanieczyszczające: cynk, nikiel, suma węglowodorów C₆-C₁₂, składniki frakcji benzyn, chlorobenzeny pojedyncze, chlorobenzeny (suma). Prowadzone są działania zapobiegawcze lub naprawcze.
- Teren przy ul. Wojska Polskiego 65 (dz. 7/148, obręb 0132) – substancje zanieczyszczające: suma węglowodorów C₁₂-C₃₅, składniki frakcji oleju. Postępowanie zostało zawieszono.

Największym problemem w zakresie skażenia są tereny działalności dawnych Z.Ch. „Zachem”. Działania podjęte w 2022 r. w zakresie monitorowania i likwidacji zagrożeń oraz zwalczania negatywnych skutków wynikających ze skażenia terenów to:

- Realizacja przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy projektu w ramach POIiŚ „Remediacja terenów zanieczyszczonych w rejonie dawnych Z.Ch. „ZACHEM” w Bydgoszczy w celu likwidacji zagrożeń zdrowotnych i środowiskowych, w tym dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły oraz Morza Bałtyckiego”.

Działania rozpoczęto od badania gleby i ziemi. Pobrane zostały próbki wód podziemnych z 43 otworów geologicznych. Wyniki badań stanowiły ważny punkt wyjścia dla doboru modułów technologicznych projektowanej innowacyjnej instalacji remediacyjnej. Uruchomiona we wrześniu 2021 r. innowacyjna instalacja remediacyjna odpompowuje zanieczyszczone wody podziemne z wydajnością nie mniejszą niż 100 m³/h, oczyszcza je, a następnie zatłacza wody z powrotem do warstwy wodonośnej. W ciągu 15 miesięcy pracy systemu remediacyjnego (październik 2021 r. – grudzień 2022 r.) ponad 1 000 000 m³ wód podziemnych zostało poddanych procesowi oczyszczania. Ze środowiska gruntowo-wodnego usunięto ponad 21,28 Mg substancji organicznych charakteryzowanych parametrem OWO - ogólny węgiel organiczny oraz ponad 3,7 Mg szkodliwych substancji fenolowych.

Badania środowiskowe wykonywane w warunkach prowadzonej remediacji wskazują na poprawę stanu środowiska. Wykazały one zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń w gruntach o około 50%, przy czym w przypadku strefy aeracji osiągnięto efekt ekologiczny w postaci ograniczenia zanieczyszczeń do poziomów dopuszczalnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1.09.2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi na całym obszarze prowadzonych prac remediacyjnych o powierzchni 26,9 ha.

- Badania prowadzone przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w ramach posiadanych kompetencji na terenie byłych Z.Ch. Zachem:
  - działania prośrodowiskowe w zakresie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i szkód w środowisku, realizowane jako zadanie dwuletnie obejmujące m.in. przeprowadzenie badań środowiskowych, analiz i ekspertyz oraz opracowanie wykazu działań koniecznych dla likwidacji zagrożeń i skutecznej remediacji środowiska na terenie dawnych Z.Ch. Zachem,
  - wykonanie badań środowiskowych dla potrzeb kontroli czasowych zmian stanu gleb, gruntów oraz wód podziemnych w obrębie obszaru prowadzonej remediacji.
- Projekt ustawy o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych.

W styczniu 2022 r. miasta zobowiązane w projekcie ustawy do podejmowania działań na wskazanych terenach zdegradowanych: Bydgoszcz, Jaworzno, Tarnowskie Góry i Zgierz, utworzyły zespół ds. współpracy w sprawie ustawy o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych. W wyniku prac zostało wypracowane i przekazane do Ministra Klimatu i Środowiska, wspólne stanowisko z propozycją zorganizowania spotka-

nia przedstawicieli Ministerstwa oraz miast. Wyrażono również niepokój w zakresie braku możliwości finansowania zadań ze środków budżetu państwa i wyłączenia administracji rządowej z całego procesu oczyszczania zdegradowanych terenów. Zaproponowano opracowanie strategicznego planu działań przeciwko zanieczyszczeniom chemicznym. Miasto Bydgoszcz nie uzyskało odpowiedzi na przekazane pismo. W ramach opiniowania projektu ustawy, Prezydent Bydgoszczy zgłosił uwagi dotyczące kompetencji organów, finansowania działań objętych ustawą, wskazania jednostek upoważnionych do opracowania projektu planu poprawy stanu środowiska. Zwrócił także uwagę na kwestie związane z przygotowaniem pracowników (odpowiednie kwalifikacje), rozbieżnością wynikającą z przepisów obowiązujących, złożonością i trudnościami tematów. Rada Miasta Bydgoszczy na sesji w dniu 28.09.2022 r. przyjęła stanowisko, w którym poparła uwagi i stanowisko Prezydenta Miasta Bydgoszczy, skierowane do Ministra Klimatu i Środowiska, dotyczące projektu ustawy o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych.

2030)STRATEGIA 2.0

**POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE
„BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:**

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Wyniki uzyskane z mapy akustycznej wykonanej w 2017 r., na podstawie której przygotowano **Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Bydgoszczy**, wykazały, że działania naprawcze powinny być skierowane na eliminację hałasu drogowego.

W ramach programu w 2022 r. realizowano następujące zadania:

- Budowa pochłaniająco-rozpraszających ekranów akustycznych w ul. Kamiennej (od ul. Sułkowskiego do Alei Kardynała Wyszyńskiego) – przygotowano materiał do przetargu na projekt budowlany, przetarg na wykonawcę projektu na odcinku od ul. Lelewela do ul. Łęczyckiej, rozpoczęcie prac projektowych.
- Pomiary hałasu w ramach analizy porealizacyjnej inwestycji „Przebudowa ul. Grunwaldzkiej na odcinku od Węzła Zachodniego do granicy miasta Bydgoszczy”. Z analizy porealizacyjnej wynika, że część działek zlokalizowanych wzdłuż ul. Grunwaldzkiej narażonych jest na ponadnormatywny hałas i brak jest możliwości technicznych i organizacyjnych zapewnienia odpowiedniej ochrony przed hałasem.
- W ramach skarg interwencyjnych, Prezydent Miasta zlecił 4 pomiary hałasu przemysłowego i impulsowego w lokalizacjach: ul. Kcyńska 35, ul. Wczasowa 10, ul. Orna 6, ul. M. Curie-Skłodowskiej 32a/18.
- Uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miedzyń-Cieplicka, w którym znalazły się m.in. wymagania kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów w sposób zmierzający do ochrony budynków przed nadmiernym hałasem i drganiami. Ponadto kwestie ochrony przed hałasem są zawierane w decyzjach o ustaleniu inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy.
- W ramach zadania „Budowa osłon akustycznych na estakadzie na osiedlu Bydgoszcz Wschód-Siernieczek (Program BBO) – dokapitalizowanie spółki Tramwaj Fordon Sp. z o.o.” zamontowano ekrany akustyczne po północnej stronie estakady na odcinku 152 m.

W 2022 r. wykonana została „Strategiczna mapa hałasu miasta Bydgoszczy” ze stanem na 2021 r. Mapa dostępna jest na portalu: <http://mapy.bydgoszcz.pl/bydgoszcz/monitwebapp>. Prowadzono również monitoring hałasu. Mapa powstała zgodnie z obowiązującymi przepisami i została przekazana do Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

	Wyniki mapy akustycznej z 2017 r.	Wyniki mapy akustycznej z 2022r.
Hałas drogowy	<p>Okolo 1,9% (6,8 tys.) mieszkańców narażonych na hałas przekraczający ustalone wartości dopuszczalne określone wskaźnikiem L_{DWN}.</p> <p>Okolo 1,1% (3,6 tys.) mieszkańców narażonych na hałas przekraczający ustalone wartości dopuszczalne określone wskaźnikiem L_N.</p> <p>Okolo 57% (204 tys.) osób narażonych na ekspozycję hałasu powyżej 55 dB określoną wskaźnikiem L_{DWN}.</p> <p>Największe narażenie na negatywne oddziaływanie hałasu występuje wzdłuż ulic: Grunwaldzkiej, Nakielskiej, Fordońskiej, Al. Wyszyńskiego, Bydgoskiej, Nad Torem, Kamiennej, Jagiellońskiej, Królowej Jadwigi, Szubińskiej, Poznańskiej.</p>	<p>Okolo 2,7% (9,3 tys.) mieszkańców narażonych jest na hałas przekraczający ustalone wartości dopuszczalne określone wskaźnikiem L_{DWN}.</p> <p>Okolo 3% (10,3 tys.) mieszkańców narażonych jest na hałas przekraczający ustalone wartości dopuszczalne określone wskaźnikiem L_N.</p> <p>Okolo 37% (128 tys.) osób narażonych jest na ekspozycję hałasu powyżej 55 dB określoną wskaźnikiem L_{DWN}.</p> <p>Największe narażenie na negatywne oddziaływanie hałasu występuje wzdłuż ulic: Grunwaldzka, Szubińska, Kruszwicka, Poznańska, Grudziądzka, Wały Jagiellońskie, Focha, 3 Maja, Markwarta, Skłodowskiej-Curie, Al. Wyszyńskiego, Fordońska, Wyzwolenia,</p>

		Skarżyńskiego, Nad Torem, Żeglarska, Ludwikowo, Żwirki i Wigury, Solskiego, Wojska Polskiego, Glinki, Toruńska, Kaczyńskiego.
Hałas kolejowy	Przekracza wartości dopuszczalne (nieprzekraczające 5 dB), dla niewielkiej liczby mieszkańców: ok. 0,028% dla L _N . Tereny zagrożone hałasem kolejowym położone są w obrębie osiedli: Jary, Okole, Łęgnowo i Sierniczek.	Nie ma przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L _{DWN} oraz L _N .
Hałas tramwajowy	Nie ma przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L _{DWN} oraz L _N .	Przekroczenia odnotowano jedynie przy ul. Jagiellońskiej w porze nocnej.
Hałas lotniczy	Nie ma przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L _{DWN} oraz L _N .	Nie ma przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L _{DWN} oraz L _N .
Hałas przemysłowy	Przekracza wartości dopuszczalne (nieprzekraczające 5 dB), dla niewielkiej liczby mieszkańców: ok. 0,04% dla L _{DWN} i ok. 0,17% dla L _N . Uciążliwości występują lokalnie.	Przekracza wartości dopuszczalne (nieprzekraczające 5 dB), dla niewielkiej liczby mieszkańców: ok. 0,08% dla L _{DWN} i ok. 0,14% dla L _N . Uciążliwości występują lokalnie. Przekroczenia zanotowano w 14 miejscach na terenie Bydgoszczy.

Kolejny program naprawczy, który zostanie opracowany do końca czerwca 2023 r., będzie zawierał inny zakres zadań zmierzających do poprawy klimatu akustycznego w Bydgoszczy niż ten, który jest przedmiotem niniejszego sprawozdania (ze względu na Strategiczną Mapę Hałasu ze stanem na rok 2021). Na podstawie wyników mapy akustycznej, projekt uchwały w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem opracuje Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a Prezydent Bydgoszczy, jako organ ochrony środowiska, będzie zobligowany do jej zaopiniowania.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

V.1.1. Przyjazne, ekologiczne, funkcjonalne i bezpieczne rozwiązania transportowe.

W dobie trwających zmian klimatycznych szczególnego znaczenia nabiera edukacja ekologiczna mieszkańców, której prowadzenie przyczynia się do zwiększania świadomości ekologicznej i klimatycznej, a co za tym idzie, prowadzi do zmian nawyków i zachowań ludności na bardziej przyjazne dla środowiska.

Przedsięwzięcia edukacyjne prowadzone w 2022 r. adresowane były do wszystkich mieszkańców, a przede wszystkim do dzieci i młodzieży szkolnej. Liczne działania realizowano w różnorodnych formach. Były to m.in. konkursy, warsztaty, konferencje, akcje w celu zachęcenia do udziału jak najszerszego grona bydgoszczan.

W 2022 r. w bydgoskich szkołach i placówkach oświatowych Miasto prowadziło działania na rzecz promocji postaw proekologicznych, m.in.:

- **Bydgoski Grant Ekologiczny** – jest formą wyróżnienia przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska, działaniami proekologicznymi oraz propagowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. O grant mogły ubiegać się przedszkola, szkoły, uczelnie wyższe, stowarzyszenia, fundacje i rady osiedli. W ostatnim naborze złożono 55 wniosków, a przyznano 34 granty w poszczególnych tematach priorytetowych:
  - **Zieleń w mieście na straży klimatu** – przyznano 11 grantów – główne cele to poznanie zależności pomiędzy zielenią i klimatem, obserwacja i troska o walory botaniczne miasta, a przede wszystkim zwiększenie ilości zielonych enklaw w najbliższym otoczeniu.
  - **Poznajemy i chronimy zwierzęta w mieście** – przyznano 14 grantów – temat miał zachęcić do popularyzacji wiedzy o naszych różnorodnych zwierzęcych sąsiadach oraz do rozpowszechnienia odpowiedzialnych postaw i zachowań wobec nich.
  - **Wodę chronimy – suszy nie lubimy** – przyznano 9 grantów – celem priorytetowym było upowszechnianie wiedzy na temat sposobów zatrzymywania i gromadzenia wody w środowisku. Istotnym aspektem było aktywne przeciwdziałanie skutkom suszy i promocja zielono-niebieskiej infrastruktury.
- Projekt edukacyjny „**Czy to SmoK, czy SmoG? Profilaktyczny program ekologiczny dla dzieci przedszkolnych i uczniów klas pierwszych szkół podstawowych**” realizowany w placówkach przedszkolnych i szkolnych w Bydgoszczy i okolicy. Program objęty został honorowym patronatem Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy oraz Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Głównym celem projektu jest wykształcenie świadomości zagrożeń płynących z zanieczyszczenia powietrza. Zawiera on innowacyjny komplet scenariuszy oraz pomocy dydaktycznych i stanowi ważny punkt edukacji ekologicznej związanej ściśle z problemem smogu. W 2022 r. do projektu przystąpiły 23 placówki oświatowe.
- Szkolenia dla nauczycieli, współorganizowane z Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli, dotyczące jakości powietrza i wybranych problemów środowiskowych. Odbyły się 2 szkolenia, w których udział wzięło 48 osób.
- **Obchody Dnia Czystego Powietrza** – przeprowadzono zajęcia edukacyjne „Na tropie dymów, czyli co brudzi nasze powietrze”, połączone z doświadczeniami i konkursem wiedzy dla najmłodszych uczniów dwóch placówek edukacyjnych. W zajęciach wzięło udział 110 osób.
- **Forum Ochrony Środowiska** stanowi doskonałą szansę na zrozumienie problemów ekologicznych oraz wyczulenie na potrzeby środowiska. XXVII Forum odbyło się pod hasłem „Świadomi dla czystego powietrza” i przeznaczone było dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Miało formułę złożoną z panelu edukacyjnego składającego się z 4 prelekcji poświęconych jakości powietrza w Bydgoszczy oraz Turnieju Wiedzy Ekologicznej. W wydarzeniu wzięło udział 65 uczniów z 13 bydgoskich placówek ponadpodstawowych.

Każdego roku w czerwcu Miasto podsumowuje działania i projekty ekologiczne prowadzone w szkołach i przedszkolach. Przez cały rok szkolny dzieci i młodzież pod opieką nauczycieli brały udział w różnego rodzaju akcjach i konkursach. W 2022 r. tytuł EKOPRZEDSZKOLA otrzymało Przedszkole nr 34 „Mali Odkrywcy”, a tytuł EKOSZKOŁY - Szkoła Podstawowa nr 56 z Oddziałami Integracyjnymi.

Miasto promuje rozwiązania ekologiczne poprzez realizację projektów ze środków europejskich m.in.:

- **Bydgoski włącznik antysmogowy** – w 2021 r. Miasto przystąpiło do projektu, którego celem jest aktywne zaangażowanie mieszkańców w oddolne działania na rzecz poprawy jakości powietrza. W 2022 r. zorganizowano animacje antysmogowe w 2 szkołach ponadpodstawowych.
- **Czy wiesz czym oddychasz?** – to kampania edukacyjno-informacyjna z programu LIFE, którą realizowano razem z Uniwersytetem Wrocławskim. Celem projektu jest pogłębienie świadomości mieszkańców w zakresie jakości powietrza. W 2022 r. przeprowadzono m.in.:
  - Konkurs plastyczny „Nie tylko płuca!” adresowany do dzieci i młodzieży. Na konkurs napłynęło 129 prac konkursowych z 34 bydgoskich placówek oświatowych.
  - Wystawę plenerową „Młodzi reporterzy na rzecz poprawy jakości powietrza”, która była efektem trzech edycji konkursu dla dzieci i młodzieży. Otwarcia wystawy na Placu Wolności towarzyszyły warsztaty dla dzieci klas IV szkoły podstawowej.
  - Zajęcia edukacyjne dla 124 uczestników Uniwersytetów Trzeciego Wieku.
  - Zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z 17 placówek oświatowych.
  - Kontynuowano działanie punktów doradczo-konsultacyjnych z ekspertami ekologicznymi, którzy zachęcają do wymiany ogrzewania oraz zapewniają doradztwo w zakresie przygotowania wniosków na dofinansowanie wymiany źródeł ogrzewania, na termomodernizacje czy odnawialne źródła energii.
- **City Water Circles** – projekt promujący kulturę oszczędzania wody, sposoby pozyskiwania i wykorzystywania wody deszczowej, odzyskiwania wody szarej i stosowania rozwiązań opartych na naturze. W 2022 r. w ramach projektu powstał drugi ogród deszczowy ulokowany przy budynku Urzędu Miasta przy ul. Grudziądzkiej 9-15. Ponadto Miasto wraz z MWiK zorganizowało na terenie Muzeum Wodociągów 2 spotkania oraz konferencję prasową. Podczas spotkań omówiono m.in. opracowaną strategię gospodarki wodą w obiegu zamkniętym dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz plan działania dla Miasta Bydgoszczy.
- **BeePathNet – Budowanie i łączenie miast świadomych roli pszczół w Europie**, którego celem jest popularyzacja i rozwój pszczelarstwa w warunkach miejskich oraz poprawa warunków bytowania owadów zapylających. W 2022 r. włączono się w obchody Światowego Dnia Pszczół polegające na propagowaniu informacji nt. zachowań przyjaznych tym owadom.

W 2022 r. kontynuowano liczne akcje oraz organizowano wydarzenia proekologiczne, w tym m.in.:

- **Ekoprojekty** – skierowane do organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń, szkół, przedszkoli oraz osiedli. Nagradzane były projekty oraz inicjatywy w obszarze segregacji, selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów oraz dbania o czystość Bydgoszczy, których realizacja przyczynia się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. Co miesiąc 3 najciekawsze projekty otrzymują nagrodę finansową. W 2022 r. przyznano 10 ekoprojektów na łączną kwotę 25 tys. zł.
- **Bydgoska EkoAkademia** – projekt edukacyjny skierowany do dzieci i młodzieży. Przygotowano pakiety materiałów edukacyjnych, filmy, interaktywne karty pracy dla uczniów i nauczycieli dotyczące segregacji odpadów i recyklingu, z których mogą skorzystać nauczyciele i uczniowie.
- **Czysta Bydgoszcz. Podejmij wyzwanie** – wspierano akcje sprzątania organizowane przez mieszkańców. Zrealizowano 17 akcji z udziałem 550 osób.
- **EKOklubY – Podejmij wyzwanie** – akcja skierowana do zawodników bydgoskich klubów sportowych polegająca na zgłoszeniu zaśmieconego miejsca, a następnie posprzątaniu tego terenu. Zrealizowano 29 akcji z udziałem 436 osób. Wszystkie sekcje klubów sportowych, które zorganizowały akcje otrzymały voucher na zakup sprzętu sportowego.
- **Mobilna Szkoła Recyklingu** – Miasto przeszkoliło 2 119 uczniów z 114 klas w 21 szkołach. Tematem zajęć były zasady segregacji odpadów komunalnych oraz wyjaśnienie idei recyklingu.

- **Letnia Szkoła Recyklingu** – zajęcia odbywały się w lipcu i sierpniu 2022 r. W wakacyjnych warsztatach dotyczących ekologii i recyklingu uczestniczyło 225 osób, w tym 150 dzieci.
- **Akcja „Zero tolerancji dla śmiecenia”** – miała na celu zapobieganie powstawaniu „dzikich wysypisk” w ramach programu „Czyste Miasto”. Na terenie miasta zamontowano fotopułapki w różnych lokalizacjach, które były co jakiś czas zmieniane.
- **Dzień Ziemi 2022** – w corocznej akcji Miasto zachęcało placówki do działań w terenie oraz prowadzenia dodatkowych działań edukacyjnych. W akcji udział wzięło 12 000 dzieci i młodzieży.
- **Sprzątanie Świata 2022** – do corocznego sprzątania świata przystąpiło 67 placówek edukacyjnych. Oprócz działań w terenie, w przedszkolach i szkołach odbyły się liczne prelekcje oraz konkursy o tematyce recyklingu i ochrony środowiska.
- **Ekologiczny Dzień Dziecka** zorganizowany na terenie kampusu Politechniki Bydgoskiej, we współpracy z ProNatura Sp. z o. o.
- Druga edycja projektu „**Kultura-ProNatura**” Miejskiego Centrum Kultury oraz ProNatury Sp. z o.o.
- **Konkurs na zbiórkę nakrętek** organizowany przez Miasto we współpracy z ProNatura Sp. z o.o. Środki ze sprzedaży zebranych w ten sposób nakrętek wspierają rehabilitację i leczenie dzieci.

Miasto prowadziło również działania informacyjno-edukacyjne na stronach internetowych <https://www.czystabydgoszcz.pl/> oraz www.bydgoszcz.pl/ekologia. Ponadto informacje z tego zakresu przekazywano podczas realizacji zadania związanego z prowadzeniem Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, poprzez wysyłanie korespondencji elektronicznej do zarządców nieruchomości, spółdzielni mieszkaniowych, bydgoskich placówek oświatowych i spółek miejskich, ulotek do skrzynek mieszkańców na wybranych osiedlach, za pośrednictwem miejskich mediów społecznościowych, portalu miejskiego oraz poprzez kampanię plakatową na przystankach i wyświetlaczach LED. Ponadto 140 tys. ulotek dot. ogólnych zasad segregacji trafiło do gospodarstw indywidualnych. Prowadzono również akcje informacyjne na nośnikach elektronicznych m.in. kampania #SegregujDobrze, której celem było zwrócenie uwagi na odpady problemowe (bio w workach, paragony, odpady budowlane).

MWiK Sp. z o.o. realizowała wiele różnorodnych form edukacji ekologicznej dla lokalnej społeczności, w tym:

- programy edukacyjne na antenie TVP Bydgoszcz – *Woda Bydgoska* oraz w telewizji internetowej – *Rozmowy przy wodzie o wodzie*,
- zielone lekcje w Muzeum Wodociągów dla różnych grup młodzieży,
- współpraca z: uczelniami (UKW – udział w Bydgoskim Festiwalu Nauki, Politechnika Bydgoska – propagowanie rozwiązań małej retencji w trakcie Inżynierii); Bydgoskim Towarzystwem Naukowym (prelekcje, wykłady); Expressem Bydgoskim (akcje proekologiczne np. Bądź EKO, Piknik Ekologiczny),
- udział w akcji sprzątania Brdy,
- dzielenie się doświadczeniami i osiągnięciami w zakresie tworzenia i rozwoju miasta inteligentnego Smart City z branżą wodociągowo-kanalizacyjną (konferencja naukowo-techniczna w nowym cyklu „Bydgoszcz Smart City – potrzeby, realizacje, perspektywy rozwoju”),
- udział w webinarjach, kongresach, spotkaniach eksperckich, konferencjach np. „StormWater”.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Adaptacja miasta do zmian klimatu

Realizowane w 2022 r. działania związane z poprawą jakości powietrza, efektywnością energetyczną, rozwojem terenów zieleni, gospodarowaniem wodami opadowymi, mają także na celu ochronę klimatu i adaptację miasta do jego zmian. Dotychczasowe efekty realizacji zaplanowanych w **Planie adaptacji miasta Bydgoszczy do zmian klimatu do roku 2030** działań, osiągnięte na koniec 2022 r., przedstawiają się następująco:

Poddziałanie	Wskaźnik	Horyzont czasowy	% wykonania lub (tak/nie)
Promocja i wdrożenie opracowanego "Katalogu zielono-niebieskiej infrastruktury" wśród mieszkańców, jako elementu systemu - rozwiązania służące retencjonowaniu wód opadowych i roztopowych	Liczba kampanii [szt.] - 4	2022	100%
Regularna pielęgnacja drzew ze szczególnym uwzględnieniem ich wieku i stanu w kontekście możliwości złamania/przewrócenia się	Wykonanie prac pielęgnacyjnych [tak/nie]	2030	tak
Konserwacja i utrzymanie wału przeciwpowodziowego Fordon-Łoskoń chroniącego m.in. oczyszczalnię ścieków Fordon	Wykonanie prac utrzymaniowych [tak/nie]	2030	tak
Zachowanie i przebudowa powierzchni asymilacyjnej w mieście	Powierzchnia terenów zieleni będących w utrzymaniu [ha] – 911,7	2030	111,7%
Likwidacja niskiej emisji - dotacje na wymianę pieców opalanych paliwem stałym zgodnie z programami ochrony powietrza	Liczba zlikwidowanych źródeł ciepła na paliwo stałe w budynkach i lokalach mieszkalnych [szt.] – 1 200	2030	25,3%
Nowy program ograniczania niskiej emisji	Liczba zlikwidowanych źródeł ciepła na paliwo stałe w budynkach i lokalach mieszkalnych [szt.] – 4 200	2027	36,7%
Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez przebudowę oraz termomodernizację sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy – etap I	Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej [km] – 6,62	2021 (2023)	122,4%
	Długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej [km] – 22,61		33,6%
Budowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy umożliwiającej wykorzystanie energii ciepłej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji	Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej [km] – 18,72	2023	89,9%
Budowa i utrzymanie fontann i kurtyn wodnych, utrzymanie pergoli wodnej i ulicznych źródeł wody pitnej, rozdawanie wody pitnej przechodniom, zacienianie terenów rekreacyjno-sportowych	Bieżące utrzymanie fontann, pergoli wodnej i ulicznych źródeł wody pitnej [tak/nie]	2030	tak
	Liczba zacienionych terenów rekreacyjno-sportowych [szt.] – 20		110,0%
Zazielenianie miasta - Realizacja projektu pn. "Rewaloryzacja Parku Ludowego im. Wincentego Witosa w Bydgoszczy"	[tak/nie]	2030	tak
Rozbudowa Inteligentnych Systemów Transportowych w Bydgoszczy	Liczba obiektów wyposażonych w sygnalizację świetlną włączonych do systemu ITS [szt.] – 141	2030	69,5%
Projekt pn. "Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej MWiK do zmian klimatycznych na terenie miasta Bydgoszczy"	Długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej [km] – 14	2022 (2023)	10,4%
	Długość przebudowanej sieci kanalizacji deszczowej [km] – 90		95,0%
	Liczba wybudowanych urządzeń służących gospodarowaniu wodami opadowymi [szt.] – 81		23,5%

Poddziałanie	Wskaźnik	Horyzont czasowy	% wykonania lub (tak/nie)
Modernizacja i rozbudowa systemu ostrzegania mieszkańców przed powodzią (od Zbiornika Koronowskiego)	Liczba syren alarmowych [szt.] – 48	2030	4,2%
Rozbudowa meteorologicznego systemu pomiarowego miasta z uwzględnieniem biomonitoringu	Liczba zamontowanych stacji meteorologicznych [szt.] – 4	2030	0,0%
Modernizacja wału przeciwpowodziowego Fordon-Łoskoń	Wykonanie prac modernizacyjnych [tak/nie]	2030	nie
Budowa i utrzymanie fontann i kurtyn wodnych, utrzymanie pergoli wodnej i ulicznych, źródeł wody pitnej, rozdawanie wody pitnej przechodniom, zacienianie terenów rekreacyjno-sportowych	Liczba kurtyn wodnych [szt.] – 11	2030	54,5%
Zazielenianie miasta - wzbogacanie szaty roślinnej, przebudowa istniejących parków i tworzenie parków kieszonkowych (mikro skwerów) na terenach gminnych	Park kieszonkowy, zagospodarowanie skweru prof. J. Kałużnego, modernizacja Skweru Inwalidów Wojennych, Ogród społeczny ze ścieżką sensoryczną na Wzgórzu Wolności [tak/nie]	2021	tak
Budowa kąpielisk miejskich	Liczba obiektów oddanych do użytku [szt.] – 1	2024	0,0%

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.

IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze IV.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/ tendencja
Cel IV.1. ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA							
IV.1.1. Ład przestrzenny	Udział powierzchni miasta objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	37,4% (2018)	37,9%	39,3%	39,5%	39,8%	50% lub więcej
IV.1.2. Czyste powietrze	Roczna ocena jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia (najniższa ocena wśród badanych parametrów)	Klasa C (2018)	Klasa C	Klasa C	Klasa C	Klasa C	Klasa B
	Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężeń dobowych pyłu zawieszonego PM10 w ciągu roku:						poniżej 35 dni
	– Plac Poznański (pomiar automatyczny)	85 (2018)	48	20	54	19	
	– ul. Warszawska (pomiar automatyczny)	81 (2018)	36	25	40	29	
IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu	Pojemność miejskich urządzeń do retencjonowania wody opadowej	10,8 tys. m ³ (2018)	11,0 tys. m ³	11,6 tys. m ³	11,6 tys. m ³	12,0 tys. m ³	45 tys. m ³
	Udział terenów zieleni: lasów, parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej oraz ulicznej w powierzchni miasta	36,9% (2018)	36,9%	34,1%	34,1%	b.d.*	utrzymanie poziomu
	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, z wyłączeniem innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne (dane liczone od 2020 r.)	–	–	42,4%	24,8%**	37,15%	60%
	Roczna emisja CO ₂ z terenu całego miasta	2 518 907 Mg CO ₂ e (2018)	2 421 438 Mg CO ₂ e	2 138 664 Mg CO ₂ e	2 169 557 Mg CO ₂ e	2 096 120 Mg CO ₂ e	tendencja spadkowa
	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	26,0% (2018)	24,6%	24,6%	24,6%	b.d.*	utrzymanie poziomu

* Dane statystyki publicznej będą dostępne w III kwartale 2023 r.

** Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3.08.2021 r. zmieniono sposób obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Nowelizacja ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach z dnia 17.12. 2020 r. zmieniła wysokość wskaźnika do osiągnięcia w 2021 r. i latach następnych.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/ tendencja
IV.1.4. Wysoka jakość środowiska i zachowanie jego zasobów	Potencjał ekologiczny rzeki Brdy (w pięciostopniowej skali, klasa I – bardzo dobry, klasa V – zły)	klasa II (2017)	klasa III	b.d.*	b.d.*	b.d.*	utrzymanie poziomu
	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w ciągu roku	34,7 m ³ (2018)	35,0 m ³	35,6 m ³	35,4 m ³	b.d.**	poniżej 33 m ³
	Udział odpadów posegregowanych w ogólnej ilości odpadów komunalnych (dane liczone od 2020 r.)	–	–	45,1%	47,0%	45,6%	tendencja wzrostowa

* Główny Inspektorat Ochrony Środowiska rozpoczął kolejny cykl badań dla punktu JCWP w 2022 r.

** Dane statystyki publicznej będą dostępne w III kwartale 2023 r.

OBSZAR V.

NOWOCZESNY TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Dostępność zewnętrzna

Bydgoszcz jest ważnym, krajowym węzłem transportowym, w którym zbiegają się szlaki kolejowe, drogowe, wodne śródlądowe oraz funkcjonuje międzynarodowy port lotniczy.

Węzeł kolejowy w Bydgoszczy tworzą szlaki kolejowe łączące Trójmiasto (porty morskie) ze Śląskiem i Wrocławiem (linie nr 131 i nr 201) oraz Szczecin (port morski) z Warszawą (linia nr 18). Ich uzupełnieniem jest linia nr 209 do Chełmży. Ponadto Bydgoszcz znajduje się również na trasie linii nr 356, będącej najkrótszym połączeniem z Poznaniem. W 2022 r. PKP PLK S.A. podpisała umowę z wykonawcą w ramach, której zostanie opracowana dokumentacja przedprojektowa i projektowa **rewitalizacji linii kolejowej nr 356 Poznań Wschód - Bydgoszcz Główna**, na odcinku od Kcyni do granicy z województwem wielkopolskim wraz z budową mijanki na linii nr 281 Oleśnica - Chojnice, na odcinku Kcynia - Nakło nad Notecią. Jest to pierwszy krok do przywrócenia pociągów pasażerskich z Poznania do Bydgoszczy przez Kcynię. Ostatni pociąg pasażerski przejechał trasę z Poznania przez Kcynię do Bydgoszczy w 2004 r.

Projekt „**Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz -Trójmiasto**” obejmuje swoim zakresem modernizację linii kolejowych nr: 201 Maksymilianowo - Gdynia Główna, 214 Somonino - Kartuzy, 229 Stara Piła - Gliniec - Kartuzy, 234 Kokoszki - Stara Piła oraz 131 na stacji Maksymilianowo. W 2022 r. PKP PLK S.A. ogłosiło przetarg na modernizację odcinka Kościerzyna – Somonino (nr 201). Po zakończeniu całej inwestycji zwiększy się prędkość pociągów pasażerskich do 160 km/h oraz towarowych do 120 km/h na odcinku Maksymilianowo - Kościerzyna i odpowiednio do 140 km/h oraz 100 km/h na odcinku Kościerzyna - Gdynia Główna. Linia kolejowa nr 201 ma nie tylko znaczenie krajowe, ale też europejskie – w 2013 r. została uznana za element sieci kompleksowej TEN-T. Po przebudowie stanowić będzie główną linię transportową z południa na północ do trójmiejskich portów, czyli będzie jednym z ważniejszych szlaków komunikacyjnych w Unii Europejskiej. Jest linią kluczową dla przyszłego **terminala intermodalnego Bydgoszcz-Emilianowo**. Będzie to węzeł przeładunkowy stanowiący tzw. suchy port dla morskich portów w Trójmieście, oparty o transport kolejowo-drogowy. Realizacja tej inwestycji, jest na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowych.

W związku z pracami nad rewizją sieci TEN-T, Rada Miasta Bydgoszczy w 2022 r. wyraziła w formie uchwały pozytywne stanowisko w sprawie nadania Bydgoszczy statusu węzła drogowo-kolejowego sieci bazowej TEN-T w ramach korytarza Bałtyk - Adriatyk. Petycja do Parlamentu Europejskiego została złożona z inicjatywy Nowego Bursztynowego Szlaku. Oprócz Rady Miasta Bydgoszczy poparły ją m.in.: Stowarzyszenie Polskich Regionów Korytarza Bałtyk Adriatyk, Zarząd Portu Morskiego Gdynia, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz, Rada Powiatu Bydgoskiego, Rada Miejska w Solcu Kujawskim i Rada Gminy Nowej Wsi Wielkiej. O ostatecznym kształcie sieci TEN-T zdecyduje procedura trilogu, czyli uzgodnień pomiędzy Komisją Europejską, Parlamentem Europejskim oraz Radą Unii Europejskiej.

W granicach administracyjnych miasta przebiegają **drogi krajowe**:

- nr 5: Nowe Marzy - Bydgoszcz - Poznań (A2) - Wrocław (A8) – granica państwa/Lubawka,
- nr 10: granica państwa/Lubieszyn - Piła - Bydgoszcz - Toruń - Płońsk,
- nr 25: Bobolice - Bydgoszcz - Białe Błota - Konin - Kalisz - Oleśnica,
- nr 80: Pawłówek - Bydgoszcz - Toruń - Lubicz.

W 2022 r. zostały oddane do ruchu ostatnie odcinki drogi ekspresowej S5 w województwie kujawsko-pomorskim, co istotnie przyczyniło się do poprawy dostępności komunikacyjnej miasta oraz wpłynęło na ruch drogowy w Bydgoszczy. Drogi krajowe nr 5 i nr 25 otrzymały status dróg wojewódzkich (odpowiednio nr 239 i nr 238), co pozwoliło zmniejszyć towarowy ruch tranzytowy w mieście.

Ważną inwestycją jest budowa drogi ekspresowej S10, która w docelowym kształcie połączy Warszawę ze Szczecinem, łącząc liczne trasy szybkiego ruchu (A1, A6, S3, S5, S11). W 2022 r. zostały zawarte 3 umowy na zaprojektowanie i wybudowanie 56 km drogi ekspresowej S10 na odcinkach:

- odcinek 1 od węzła Bydgoszcz Południe do węzła Emilianowo wraz z rozbudową DK 25,
- odcinek 2 od węzła Emilianowo do węzła Solec Kujawski,
- odcinek 3 od węzła Solec Kujawski do węzła Toruń Zachód.

Droga ekspresowa S10 utworzy nowoczesny szlak drogowy po południowej stronie Wisły, pomiędzy Bydgoszczą i Toruniem. Bydgoszcz uzyska trasę szybkiego ruchu do autostrady A1.

Znaczącym elementem transportowego systemu miasta jest **bydgoski port lotniczy** zlokalizowany zaledwie 3 km od centrum. W ostatnich latach istotny wpływ na funkcjonowanie Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. wywarły obowiązujące w całym kraju obostrzenia związane z pandemią Covid-19. W 2022 r. widoczna była stopniowa odbudowa ruchu pasażerskiego, choć liczba obsłużonych pasażerów była mniejsza o 40,4% w porównaniu ze stanem sprzed pandemii tj. z 2019 r. Natomiast w odniesieniu do poprzedniego roku wzrosła jednak aż o 155,1%.

Podstawowe informacje w zakresie ruchu lotniczego w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba pasażerów obsłużonych na bydgoskim lotnisku	425 230	127 959	99 303	253 361
Operacje lotnicze ogółem	11 134	6 920	6 740	8 167
Stale połączenia z portami zagranicznymi	10	9	5	6
Stale połączenia z portami krajowymi	1	1	2	2
Połączenia czarterowe	4	1	1	2

Źródło: Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.

W 2022 r. realizowano 6 stałych połączeń z portami zagranicznymi, tj. do Kijowa (do końca lutego 2022 r.), Londynu: Stansted i Luton, Birmingham, Dublinu i Bristolu oraz 2 zagraniczne połączenia czarterowe do Turcji (Antalya) oraz do Bułgarii (Burgas). Ponadto realizowano również 2 stałe połączenia krajowe, tj. do Warszawy i Krakowa. Wygodne połączenia z Bydgoszczy za pośrednictwem PLL LOT i krótkie przesiadki w Warszawie dają możliwość podróży w różnych destynacjach. W 2022 r. Port rozpoczął współpracę z nowym przewoźnikiem Wizz Air, której efektem jest uruchomienie połączenia do Londynu Luton.

Poza prowadzeniem cywilnej działalności, lotnisko posiada infrastrukturę ważną z punktu widzenia militarnego, dzięki czemu pełni rolę stałego partnera Wojskowych Zakładów Lotniczych nr 2. W 2022 r. na bydgoskim lotnisku po raz pierwszy wylądował wielozadaniowy samolot F-16 Fighting Falcon z zastosowaniem systemu hamowania BAK-12. Wojskowa maszyna trafiła do serwisowania w Wojskowych Zakładach Lotniczych nr 2 S.A. należących do Polskiej Grupy Zbrojeniowej.

W Bydgoszczy krzyżują się międzynarodowe korytarze wodne wschodnio- i zachodnioeuropejskiego systemu śródlądowych dróg wodnych. Droga wodna E70 z Antwerpii do Kłajpedy przecina korytarz E40 łączący Bałtyk z Morzem Czarnym.

Transport w mieście

Sieć dróg w 2022 r. wynosiła 761,56 km. Na 1 km² powierzchni miasta przypadło 4,33 km dróg publicznych.

Długość dróg w Bydgoszczy w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Drogi ogółem (w km)	735,30	758,66	761,41	761,56
Udział dróg o nawierzchni utwardzonej w drogach ogółem (w %)	75,3	74,7	75,2	75,6

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Układ podstawowy (w km), w tym:	182,80	183,71	184,08	184,12
drogi krajowe	40,13	40,21	19,37*	19,37
drogi wojewódzkie	10,94	10,94	32,16*	32,24
drogi powiatowe	131,74	132,56	132,56	132,52
Układ obsługujący (w km), w tym:	552,50	574,96	577,33	577,43
drogi gminne	552,50	574,96	577,33	577,43

* Różnice w długości dróg krajowych i wojewódzkich wynikają ze zmian w kategoryzacji odcinków dróg S5, S10, DK25.

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Miasto wystąpiło do Marszałka Województwa o nadanie ciągowi ulic Nakielskiej i Łochowskiej statusu drogi wojewódzkiej. Sejmik województwa uchwałą z września 2022 r., zdecydował, że ul. Nakielska, od 1 stycznia 2023 r. uzyska status drogi wojewódzkiej. Zmiana kategorii drogi umożliwi dostęp do puli środków związanych z przebudową dróg w ramach FEKP 2021-2027. Miasto przygotowuje się do rozbudowy ul. Nakielskiej w zakresie dokumentacji projektowej.

Liczba zarejestrowanych pojazdów w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Pojazdy ogółem, w tym:	280 739	286 323	291 641	297 146
samochody osobowe	215 580	221 193	225 443	229 063
autobusy	1 390	1 395	1 404	1 425
samochody ciężarowe	31 240	31 404	31 775	31 812
jednoślady (motorowery i motocykle)	18 749	19 132	19 466	19 964
naczepty i przyczepy	7 146	7 344	7 498	7 666
pozostałe pojazdy	6 634	5 855	6 055	7 216
Wskaźniki motoryzacyjne:				
pojazdy ogółem/1 000 mieszkańców	806	844	873	900
samochody osobowe/1 000 mieszkańców	619	652	675	694

Źródło: Wydział Uprawnień Komunikacyjnych Urzędu Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. bydgoszczanie najczęściej podróżowali samochodami osobowymi napędzanymi benzyną (60,6% wszystkich samochodów osobowych).

Na drugim miejscu znajdowały się samochody napędzane olejem napędowym (23,6%), a na trzecim gazem LPG (11,8%). Wartości te utrzymują się na poziomie zbliżonym do udziałów procentowych osiągniętych w 2021 r. Na bydgoskich ulicach nastąpił niewielki wzrost liczby samochodów hybrydowych (napędzanych energią elektryczną i benzyną/olejem), w 2022 r. było ich 435, a rok wcześniej o 93 mniej. Do 317 wzrosła natomiast liczba samochodów elektrycznych (wzrost o 148 sztuk w porównaniu z poprzednim rokiem). Przyrost roczny wyniósł 87,6%.

Systematyczny przyrost pojazdów oraz wzrost ruchu samochodowego, stwarza potrzebę jego ograniczenia w centrum miasta. Służy temu Strefa Płatnego Parkowania (SPP). W 2022 r. liczba miejsc płatnego parkowania wzrosła o 473, zlokalizowane przy ul. Teskowej, ul. Ustronie oraz w parkingu przy ul. Grudziądzkiej. Opłaty za parkowanie pojazdów w bydgoskiej SPP obowiązują od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-17.00. Od 2022 r. SPP jest podzielona na 3 podstrefy cenowe. Nowoutworzona Podstrefa C swoim zasięgiem objęła 285 miejsc zlokalizowanych na parkingu wielopoziomowym przy ul. Grudziądzkiej.

Pojazdy w 2022 r.	
1 689	pojazdy na 1 km ² powierzchni miasta
1 302	samochody osobowe na 1 km ² powierzchni miasta
19	wartość przyrostu samochodów na 1 000 mieszkańców

Parking przy ul. Grudziądzkiej to 6-kondygnacyjny obiekt, na którym łącznie może parkować 570 samochodów. W 2023 r. otwarto drugą część (285 miejsc) parkingu wchodzącą w skład systemu Park&Ride. W obiekcie tym

4 257	miejsca parkingowe w SPP
780	miejsc na parkingach Park&Ride
64	miejsca na parkingach Bike&Ride

powstały też 2 stanowiska do ładowania samochodów elektrycznych. W ramach inwestycji powstał także brakujący fragment ul. Teskowej. Miasto buduje sieć parkingów typu Park&Ride („parkuj i jedź”) oraz Park&Go („parkuj i idź”), które mają zachęcać m.in. do przemieszczania się komunikacją publiczną oraz pozwolą ograniczyć parkowanie na ulicach miasta. System tworzą: parking przy ul. Grudziądzkiej oraz 4 parkingi przy ważnych węzłach komunikacyjnych:

- Parking Las Gdański (skrzyżowanie Gdańska-Rekreacyjna) – 125 miejsc,
- Rondo Kujawskie (w pasie dzielącym ul. Kujawską - wlot południowy) – 140 miejsc,
- Parking na Węźle Zachodnim (skrzyżowanie Nad Torem-Grunwaldzka) – 75 miejsc,
- Parking Przylesie (rejon skrzyżowania Akademicka-Korfantego) – 160 miejsc.

W 2022 r. testowo uruchomiono obiekty przy Węźle Zachodnim, przy Rondzie Kujawskim oraz przy Lesie Gdańskim.

W 2022 r. w konkursie „Arcydzieło Sztuki Budowlanej” organizowanym przez Pomorsko-Kujawską Izbę Budownictwa, w kategorii „Budownictwo inżynieryjne i drogowe” zwyciężyła budowa drogi publicznej i otwartego parkingu wielopoziomowego typu „Park&Ride” i „Park&Go” przy ul. Grudziądzkiej.

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i tramwajowej

W 2022 r. realizowano duże, ogólnomiejskie inwestycje m.in.: budowa północnego wiaduktu w ciągu ul. Wojska Polskiego, budowa 2 nowych przepraw mostowych w ciągu ul. Kazimierza Wielkiego, przebudowa torowiska na ul. Perłowej, rewitalizacja płyty Rynku oraz uliczek w Starym Fordonie od ul. Bydgoskiej do brzegu Wisły, przebudowa ul. Zalew, ul. Łowiskowej i parkingu przy schronisku dla zwierząt, modernizacja wiaduk-tów Warszawskich i kładek dla pieszych, przebudowa zachodniego wiaduktu wzdłuż ul. Armii Krajowej.

Największą miejską inwestycją była **budowa nowych mostów nad Brdą**, które usprawnią ruch między Kapuściskami i Bartodziejami. Budowa ta powiązana jest też z przebudową torowiska na ul. Perłowej. W tym miejscu powstaną nowe torowisko i zmodernizowane zostaną perony przystankowe. Nową nawierzchnię otrzyma też odcinek ul. Toruńskiej, od skrzyżowania z ul. Spokojną do skrzyżowania z ul. Perłową. Przebudowane zostaną odcinki osiedlowych ulic przyległych do węzła. Dzięki temu w ramach jednego zadania powstaną nowoczesna infrastruktura na całym ciągu komunikacyjnym od ul. Fordońskiej aż do węzła Szarych Sze-regów.

W ramach **budowy wiaduktu w ciągu ul. Wojska Polskiego** – decyzją Rady Miasta Bydgoszczy od stycznia 2022 r. oba wiadukty w ciągu ul. Wojska Polskiego noszą nazwę Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – zastosowano nowe rozwiązania, które podniosą walory użytkowe obiektu. Pierwszą z nich jest tzw. cicha dy-latacja. Efektem jest obniżenie poziomu hałasu o ok. 40%. Drugą nowością jest zastosowanie na ciągu pieszo-rowerowym fibrobetonu, czyli betonu zbrojonego włóknem rozproszonym, w tym przypadku bazaltowym. Technologia ta powinna zmniejszyć koszty utrzymania chodników i dróg rowerowych oraz ich napraw i re-montów. Ponadto powstał szeroki ciąg pieszo-rowerowy, który połączy wybudowane wcześniej drogi rowe-rove na Wyzynach i Wzgórzu Wolności.

W 2022 r. po przeprowadzonych konsultacjach dotyczących **poprawy dostępności kładki dla pieszych nad ul. Wojska Polskiego**, do realizacji wybrano budowę przejścia dla pieszych na poziomie jezdni z sygnalizacją świetlną.

Kilka nowych odcinków dróg zostało wybudowanych lub wyremontowanych przez zewnętrznych inwestorów, którym zależy na bezpiecznym dojeździe do wznoszonych bloków mieszkalnych, hal i budynków np. ul. Studencka, ul. Strzeleckiego, ul. Nowołęgnowska.

W 2022 r. ogłoszono przetarg na przygotowanie dokumentacji projektowej **dla nowej linii tramwajowej z ronda Kujawskiego do pętli tramwajowej przy ul. Bielickiej**. Docelowo planowane jest przedłużenie torowiska aż do ronda Grunwaldzkiego. Dwutorowa linia tramwajowa o długości 3,4 km pozwoli na lepsze skomunikowanie licznie zamieszkałych Szwederowa, Górzyskowa oraz części Błonia z centralną częścią miasta. Będzie to alternatywna trasa pomiędzy Górnym Tarasem, a Śródmieściem. Przedsięwzięcie będzie realizowane etapami.

Ponadto realizowano roboty przy ponownym napięciu want oraz przeprowadzono badania laboratoryjne wybranych elementów konstrukcji **Mostu Uniwersyteckiego**, a także zakończono roboty na **Wiaduktach Warszawskich**, które umożliwią bezpieczne ich użytkowanie przez kolejne 10 lat. Rozpoczęto przebudowę **zachodniego wiaduktu na ul. Armii Krajowej**. Nowy wiadukt, podobnie jak sąsiedni, będzie miał najwyższą nośność, jaką przewidują aktualne normy budowlane dla obiektów inżynierskich.

Zakończono konsultacje dotyczące **budowy nowego układu drogowego na potrzeby nowej Akademii Muzycznej**. Po konsultacjach, Miejski Konserwator Zabytków oraz Rada Estetyki Miasta Bydgoszczy wydała zalecenia dotyczące sposobu układania chodnikowych płyt i materiałów do budowy dróg. Poza tym koncepcja zostanie skorygowana i uzupełniona o zjazd do Szkoły Podstawowej nr 37.

W 2023 r. kontynuowane będą inwestycje drogowe m.in.: budowa 2 nowych przepraw mostowych w ciągu ul. Kazimierza Wielkiego, przebudowa torowiska na ul. Perłowej, budowa ul. Promenada i ul. Nad Wisłą w Starym Fordonie, przebudowa zachodniego wiaduktu wzdłuż ul. Armii Krajowej, budowa 3 km odcinka ul. Smukalskiej od ul. Błądzimskiej do ul. Rajskiej, budowa dwóch przystanków wiedeńskich przy ul. Gdańskiej, budowa drogi rowerowej na ul. Jeździeckiej od ul. Gdańskiej do osiedla Podkowa (II etap).

W 2022 r. utwardzono 30 ulic gruntowych. Pomagały w tym miejskie programy: program utwardzania ulic gruntowych, stosowanie ażurowych płyt, Bydgoski Budżet Obywatelski oraz Program Inicjatywy Lokalnej. Podstawową formą realizacji osiedlowych inwestycji drogowych jest **Wieloletni program utwardzania ulic gruntowych zlokalizowanych na terenie miasta Bydgoszczy**. Zadania do programu wybierane są w oparciu o kryteria oceny dróg gruntowych. W pierwszej kolejności realizowane są zadania, które zdobyły najwięcej punktów w takich kryteriach jak: gęstość zaludnienia, ważność ulicy lokalnej w układzie transportowym miasta (połączenie z układem dróg podstawowych i innymi drogami twardymi) oraz wskaźnik długości lokalnych dróg gruntowych do sumy długości dróg lokalnych na osiedlu. W oparciu o ten program w 2022 r. zakończono budowę ulic: Rajdowej o długości 212 m, Wejherowskiej o długości 284 m, Platynowej o długości 309 m.

Realizowano też zadania, których zakończenie zaplanowano na 2023 r., w ulicach:

- Smukalskiej na odcinku od ul. Błądzimskiej do ul. Rajskiej – wykonano zakres rzeczowy od ul. Błądzimskiej o długości około 2,7 km,
- Wycieczkowej – przekazano wykonawcy plac budowy i rozpoczęto roboty drogowe,
- Sowiej – przekazano wykonawcy teren budowy i rozpoczęto roboty drogowe,
- Strusiej – wykonano część dokumentacji projektowej dla zakresu zgłoszenia (ciąg główny) oraz złożono wnioski na ZRID dla sięgacza z płyt ażurowych,
- Odrzańskiej – zadanie realizowane w formule projektuj i buduj,
- Podleśnej – wyłoniono wykonawcę na wykonanie dokumentacji projektowej.

Ponadto wyłoniono wykonawców koncepcji programowo-przestrzennych i programów funkcjonalno-użytkowych dla następujących ulic: Pszczelna, Kogucia, Gradowa, Podhalańska, Bortnowskiego, Gościeradzka, Krynicka, Przyłubska i Kudowska. Dla wszystkich ulic zakończono konsultacje społeczne. Odebrano koncepcje dla ulic: Pszczelna, Kogucia, Gradowa, Podhalańska, Bortnowskiego i Gościeradzka.

Dzięki realizacji **programu stabilizowania dróg płytami ażurowymi**, w 2022 r. wykonano w 17 miejscach stabilizację nawierzchni dróg gruntowych płytami oraz nawierzchnie towarzyszących chodników z kostki betonowej: ul. Grodziska od ul. Nowej do sklepu Stokrotka (296 m²), ul. Katowicka od ul. Żywieckiej do ul. Głogowskiej (1 370 m²), ul. Szlakowa od ul. Andersa do nr 20 (1 226 m²), ul. Młyńska odc. od ul. Nadrzecznej do śluzy „Okole” (767 m²), ul. Widok od ul. Kłosowej do ul. Leszczyny (604 m²), ul. Charzykowska odc. od ul. Bruskiej do ul. Koronowskiej (793 m²), ul. Kocińska cała (276 m²), ul. Bruska odc. od ul. Łębskiej do ul. Krajeńskiej (311 m²), ul. Motylowa odc. od ul. Dzięciołowej do ul. Kormoranów (1 387 m²), ul. Pstrągowa cała (512 m²), ul. Nadrzeczna odc. od ul. Młyńskiej do ul. Grunwaldzkiej (822 m²), ul. Fiołkowa cała (744 m²), ul. Janickiego cała (978 m²), ul. Jeżewska cała (961 m²), ul. Krecia cała (881 m²), ul. Letnia odc. od ul. Wiosennej do ul. Letniej (4 262 m²), ul. Obrońców Helu odc. od ul. Kameralnej do ul. Siemaszkowej (598 m²).

Dzięki zawartemu porozumieniu z gminą Osiesko została utwardzona ekokostką ul. Bielska w Myślecinku, co poprawi obsługę sąsiadujących z nią terenów.

Utwardzanie ulic osiedlowych realizowano również w **ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego**. W ten sposób w 2022 r. powstała na osiedlu Jachcice – ul. Kosmonautów, ul. Batalionów Chłopskich oraz sięgacz ul. Księcia Witolda, na osiedlu Czyżkówko – ul. Bruska, na osiedlu Łęgnowo – ul. Okólna, na osiedlu Stary Fordon – ul. Targowisko, a na osiedlu Brdyujście – ul. Wioślarska. Natomiast w ramach Programu Inicjatyw Lokalnych 25/75 oddane zostały do użytku: ul. Sarnia i Trzciniowa na Osowej Górze, ul. Nefrytowa na Prądach.

Uzupełnieniem miejskich programów jest uzyskanie przez Miasto dofinansowania (50%) z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 30 mln zł na remont 20 ulic. Drugie 50% Miasto musi sfinansować w oparciu o środki własne. Do programu zgłoszono te zadania, które już posiadają niezbędne pozwolenia, jak również gotową dokumentację. Wśród tych ulic znajduje się ulica: Grodzka, Przy Zamczysku, Pod Blankami, Jana Kazimierza, Przyrzecze, Malczewskiego i Zaułek, w celu dokończenia przebudowy historycznego układu ulic na Starym Mieście, jako niezbędny element kompleksowej rewitalizacji tej części Bydgoszczy. Kolejną grupę stanowią drogi ułatwiające dojazd do ważnych obiektów użyteczności publicznej: ul. Ławska (budynki policji) i ul. Kromera (basen Aqua Fordon i Szkoła Podstawowa nr 67). Ostatnią najliczniejszą grupę ulic do przebudowy stanowią drogi bez twardej nawierzchni – Janowiecka, Kętrzyńska, Ciechocińska, Żeromskiego, Charzykowska, Szamarzewskiego, Baranowskiego, Piaski, Kotowicza, Pogodna i Syrokomli.

Infrastruktura rowerowa

Główne drogi rowerowe w Bydgoszczy przebiegają w układzie wschód-zachód, w efekcie czego dają 3 równoległe ciągi rowerowe:

- od wjazdu do miasta (skrzyżowanie ulic Czapla-Grunwaldzka) do „Węzła Wschodniego” (skrzyżowanie ulic Fordońska-Kamienna-Sporna),
- trasa rowerowa wzdłuż Kanału Bydgoskiego łączącego Miedzyń z rondem Grunwaldzkim,
- we wschodniej części miasta wyznaczono drogę rowerową wzdłuż ul. Fordońskiej na odcinku od ul. Kaplicznej w kierunku wschodnim.

Pozostałe trasy w dzielnicy Fordon: droga rowerowa wzdłuż ulic Twardzickiego i Pelplińskiej oraz wzdłuż ulic Lewińskiego i Akademickiej. Ponadto w północnej części miasta wyznaczona jest droga rowerowa z Myślecinka do Fordonu (przez Las Gdański), a w południowej zbudowano drogi rowerowe wzdłuż ul. Wojska

Drogi rowerowe w Bydgoszczy w 2022 r.:	
101,99 km	ścieżki liczone po jednej stronie drogi
124,06 km	ścieżki liczone po dwóch stronach drogi
0,71 km dróg rowerowych na 1 km ² powierzchni miasta	

Polskiego i ul. Solskiego oraz w Bydgoskim Parku Przemysłowo-Technologicznym. W układzie północ-południe główne trasy rowerowe wyznaczono na ciągach ulic:

- Koronowska, Nad Torem, Grunwaldzka i Kruszwicka,
- Gdańska od Kamiennej do Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”,
- Magnuszewska, Zdobywców Wału Pomorskiego i Wyszyńskiego,
- Ogińskiego i Sułkowskiego,
- Rejewskiego i Matki Teresy z Kalkuty,
- Kujawska.

Przez Bydgoszcz przebiegają również turystyczne szlaki rowerowe, których wytyczeniem zajmują się głównie organizacje turystyczne. Szlaki te przebiegają po istniejących drogach publicznych oraz leśnych i mają charakter typowo rekreacyjno-krajoznawczy. Są to: Międzynarodowa Trasa Rowerowa R1, Szlak rowerowy po Dolinie Dolnej Wisły, Szlak rowerowy dookoła Doliny Wisły, Rowerowy Szlak Przyjaźni Toruńsko-Bydgoskiej, Szlak Rowerowy BY 6001n, Szlak rowerowy między Bydgoszczą a Nakłem i Wiślana Trasa Rowerowa.

W 2022 r. rozbudowano infrastrukturę rowerową w ulicach: Fordońskiej, Andersa na odcinku od ul. Palińskiego do ul. GOPR, Jar Czynu Społecznego (Program BBO), Powstańców Wielkopolskich (Program BBO), Magnuszewska – budowa brakującego odcinka przy ul. Bohaterów Kragujewca, Chemicznej i Wojska Polskiego, Smukalskiej i Jeździeckiej, Zalew oraz kontrapas na ul. Bełzy. Wszystkie inwestycje związane z infrastrukturą rowerową są opiniowane przez środowiska rowerzystów. Pod uwagę brana jest też kolejność zadań wskazywana przez Zespół ds. Polityki Rowerowej.

Na 2023 r. zaplanowano kolejne działania w zakresie powstania tras rowerowych m.in.:

- dokończenie realizacji infrastruktury rowerowej wzdłuż ul. Smukalskiej oraz wzdłuż ul. Jeździeckiej od ul. Podkowa do ul. Gdańskiej,
- rozpoczęcie prac projektowych w ciągu ulic: Krasińskiego - Markwarta - Sieńki - Moniuszki - Skłodowskiej-Curie - Łęczyckiej oraz w ciągu pieszo-rowerowym wzdłuż ul. Fordońskiej (odc. Sochaczewska-Ametystowa wraz z ciągiem wzdłuż Ametystowej i Kasztelańskiej do połączenia z Andersa),
- rozpoczęcie prac nad koncepcją programowo-przestrzenną i programem funkcjonalno-użytkowym dla kolejnych lokalizacji: Wojska Polskiego (odc. Szpitalna - Chemiczna), Magnuszewska (brakujący odcinek przy Bohaterów Kragujewca), Sułkowskiego (odcinek od Kozińskiego do Modrzewiowej), Glinki (Dąbrowa – BPPT), ciągu Chemiczna – Kielecka, ciągu Sudecka - Wyzwolenia- Pelplińska,
- w ramach Programu BBO: park na Bartodziejach - Głowackiego/Gajowa – ścieżka pieszo-rolkowo-rowerowa, remont ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż ul. Pelplińskiej.

W Bydgoszczy od kilku lat działa system **Bydgoskiego Roweru Aglomeracyjnego**, który będąc bezobsługową wypożyczalnią rowerów, stanowi uzupełnienie miejskiego systemu komunikacyjnego. Samoobsługowe stacje wypożyczalni rowerów zlokalizowane są głównie w centrum miasta, na sąsiadujących z nim osiedlach oraz w Fordonie. Każda ze stacji posiada 15 miejsc do zaparkowania rowerów, których dostępność widoczna jest w dedykowanej aplikacji i na stronie internetowej.

System BRA w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Stacje ogółem, z tego:	55	56	56	56
stacje dobudowane w danym roku	1	1	0	0
stacje sponsorskie	3	3	3	3
Liczba rowerów do dyspozycji użytkowników	590	610	489	420
Liczba jazd na 1 rower w sezonie	445	152	119	139
Łączna liczba wypożyczeń rowerów w sezonie	262 758	93 119	58 150	55 849

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Pomimo systematycznego przyrostu długości dróg rowerowych w mieście, system BRA podobnie jak inne tego typu systemy w kraju, co roku traci użytkowników. Mając na uwadze spadającą liczbę wypożyczeń, wykorzystywane są umowy pomostowe podpisywane na 1 sezon, podczas którego usługa prowadzona jest wyłącznie w oparciu o istniejące stacje i rowery. W 2022 r. BRA bazował na rowerach zakupionych do systemu w trybie przetargu zrealizowanego na lata 2018-2020. Coroczne zużycie i zniszczenia pojazdów powoduje wyłączenie części z nich z eksploatacji, co tłumaczy spadek liczby rowerów.

Podobnie jak w wcześniejszych latach, w 2022 r. przeważającą część wypożyczeń (74%) stanowiły podróże bezpłatne, tj. trwające do 20 minut.

Do najpopularniejszych stacji rowerowych należały poniższe lokalizacje:

- Dworzec PKP (liczba wypożyczeń: 2 697, liczba zwrotów: 2 328),
- Wojska Polskiego/L. Kaczyńskiego (liczba wypożyczeń: 2 049, liczba zwrotów: 1 697),
- Wojska Polskiego/Magnuszewska (liczba wypożyczeń: 1 970, liczba zwrotów: 1 623).

Infrastruktura ruchu pieszego

W 2022 r. kontynuowano prace przy **budowie i modernizacji wielu chodników**. Wyremontowano łącznie powierzchnię 3 629 m² chodników w następujących ulicach: Kręta, Bernardyńska, Rycerska, Gnieźnieńska, Teskowej, Baczyńskiego, Bełzy, Rybaki, Boczna, Jesionowa, Niemcewiczka, Pod Blankami, Czołgistów/Partyzantów, Jarzębinowa, Witebska, Targowisko, Wolna, Powstańców Wielkopolskich, Jagiellońska, Grudziądzka, Kasztanowa, Wielorybia/Wyspowa.

Szereg nowych ciągów pieszo-rowerowych powstało w związku z realizacją dużych inwestycji drogowych. Piesi już korzystają z części nowej infrastruktury, która powstaje w ramach rewitalizacji Starego Fordonu, przebudowy ul. Smukalskiej, ul. Jeździeckiej, ul. Chemicznej i ul. Grudziądzkiej. Nowe chodniki powstaną wokół nowych mostów pomiędzy ul. Fordońską i ul. Toruńską oraz w obrębie ul. Perłowej.

W oparciu o Bydgoski Budżet Obywatelski zmodernizowano chodniki:

- po obu stronach ul. Śniadeckich – nawierzchnia z kostki granitowej o pow. 32 m² i nawierzchnia z płytek betonowych o pow. 134 m²,
- w ul. 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich – nawierzchnia z kostki betonowej o pow. 960 m²,
- w ul. Czerkaskiej – nawierzchnia chodnika z płytek betonowych o pow. 410 m² oraz wjazdy z kostki betonowej o pow. 45 m²,
- w ul. Filtrowej i ul. Deszczowej – nawierzchnia chodnika z kostki betonowej o pow. 380 m²,
- w ul. Powstania Listopadowego – nawierzchnia chodnika z kostki betonowej o pow. 170 m² oraz nawierzchnia jezdni bitumiczna z SMA o pow. 450 m².

Przebudowa chodnika na ul. Krakowskiej i na ul. Mazowieckiej, rewitalizacja ul. Skargi oraz modernizacja chodnika przy ul. Skorupki, zaplanowana w ramach BBO, w związku z pracami prowadzonymi przez gestora sieci wodno-kanalizacyjnej zostały przeniesione na 2023 r. Ponadto część prac związana z remontami chodników zlecona została na podstawie zgłoszeń mieszkańców korzystających z aplikacji „Dbamy o Bydgoszcz” np. ul. Markwarta.

Dzięki inwestycjom Bydgoszcz dołącza do miast, które stają się coraz bardziej przyjazne dla pieszych. W 2022 r. zakończono rewitalizację Rynku w Fordonie. Trwają przygotowania do rewitalizacji kolejnych ulic, placów, bulwarów, które mają również stać się atrakcyjną przestrzenią dla pieszych (bulwary Brdy, Plac Kosieleckich, Plac Wolności, Rybi Rynek).

Bezpieczeństwo na drogach

W 2022 r. na bydgoskich ulicach zauważalny był wzrost ruchu samochodowego, zmniejszonego w poprzednich dwóch latach na skutek epidemii Covid-19. Pomimo tego, w porównaniu z 2021 r., znacząco zmniejszeniu uległa liczba kolizji drogowych (spadek o 14,1%). Mimo utrzymania się ogólnej liczby wypadków drogowych na poziomie z poprzedniego roku, wzrosła liczba zabitych o 9 osób.

Wypadki i kolizje drogowe w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Wypadki drogowe ogółem	159	139	123	123
zabici	14	10	2	11
ranni	161	143	146	141
Kolizje drogowe	6 111	5 132	5 292	4 545
Ofiary śmiertelne na 100 wypadków drogowych	8,8	7,2	1,6	8,9
Wypadki na 1 000 mieszkańców	0,46	0,41	0,37	0,37

Źródło: GUS, Komenda Główna Policji

Z myślą o pieszych i rowerzystach na bydgoskich ulicach stosowanych jest coraz więcej elementów poprawiających bezpieczeństwo m.in. nowoczesne oświetlenie na przejściach dla pieszych, które pozwala kierowcom znacznie wcześniej dostrzec pieszych i odpowiednio zareagować. W 2022 r. **doświetlono przejścia dla pieszych** w 22 lokalizacjach: ul. Nakielska/ul. Chłodna, ul. Skłodowskiej-Curie/ul. Sportowa, ul. Magnuszewska/ul. Bohaterów Kragujewca, ul. Bronikowskiego – Kanał Bydgoski, ul. Twardzickiego/ul. Witosy, ul. Kujawska/ul. Konopnickiej, ul. Łęczycka/ul. Boczna, ul. Skłodowskiej-Curie/ul. Kijowska, ul. Twardzickiego/ul. Kleina, ul. Twardzickiego/ul. Bołtucia/ul. Fiedlera, ul. Twardzickiego/ul. Bołtucia, ul. Powstańców Warszawy – Szpital Wojskowy, ul. Pelplińska/ul. Derdowskiego, ul. Twardzickiego 16, ul. Twardzickiego 29, ul. Pelplińska – Pętla Tatrzanie, ul. Wyzwolenia 116, ul. Nowotoruńska/ul. Objazdowa, ul. Wyzwolenia/ul. Derdowskiego, ul. Wyzwolenia/ul. Podgórze, ul. Nakielska/ul. Wiśniowa i ul. Nakielska/ul. Tańskich. Do tej pory w Bydgoszczy takie rozwiązanie wprowadzono na blisko 100 przejściach dla pieszych. Działanie to będzie kontynuowane, w 2023 r. zaplanowano doświetlenie kolejnych 20 przejść.

W ramach Bydgoskiego Budżetu Obywatelskiego doświetlono 4 przejścia: ul. Mińska/ul. Flisacka, ul. Witebska/ul. Odrzańska, ul. Hetmańska/ul. Sowińskiego oraz ul. Nasypowa/ul. Pochyła.

Ponadto zamontowano **sygnalizację świetlną** na 3 przejściach dla pieszych: ul. Nad Torem/ul. Żnińska, ul. Powstańców Wielkopolskich na wysokości Ogrodu Botanicznego oraz ul. Toruńska 426.

Na poprawę bezpieczeństwa ruchu wpływa także budowa i modernizacja **oświetlenia ulic, placów i dróg**, które zrealizowane zostało w 2022 r., m.in. w ciągu ulic: Grussa, Hoffmana, Magnuszewskiej, Malachitowej, Ujejskiego, Wojska Polskiego, Czartoryskiego, Szarych Szeregów 13, Jagiellońskiej, Wyszyńskiego, Armii Krajowej i Gdańskiej. Natomiast w ramach BBO wybudowano oświetlenie w ulicach: Toruńska, Inwalidów, Mochelska i Bronikowskiego wzdłuż fragmentu ścieżki nad Kanałem Bydgoskim.

Bezpieczeństwo na osiedlowych ulicach poprawiają także **mini ronda**, które zmniejszają liczbę punktów kolizji, powodują zmniejszenie prędkości pojazdów oraz wpływają na poprawę przepustowości, zmniejszając czas oczekiwania na wlocie podporządkowanym. W 2022 r. takie rozwiązanie wprowadzono na połączeniu ulic Leszczyńskiego i Czackiego, co poprawiło bezpieczeństwo na Górzyskowie.

Działania zwiększające bezpieczeństwo ruchu drogowego są analizowane przez **Zespół do działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego Miasta Bydgoszczy**. W jego skład wchodzi przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji, Straży Miejskiej, Centrum Zarządzania Kryzysowego, Zarządu Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej oraz przedstawiciele środowiska pieszych. W 2022 r. Zespół zajmował się m.in. przewężen-

niem jezdni ul. Ogińskiego na przejściu dla pieszych przy ul. Szymanowskiego, wyłączeniem z ruchu drogowego części jezdni na skrzyżowaniu Nakielska - Wrocławska - Dolina - Ułańska, ograniczeniem parkowania przy przejściach dla pieszych.

Komunikacja publiczna

W 2022 r. bydgoską sieć komunikacji publicznej tworzyło 10 linii tramwajowych oraz 48 stałych linii autobusowych, w którą włączonych było 967 przystanków. W 2022 r. zawieszono kursy linii tramwajowej nr 11, natomiast uruchomione zostały nowe linie aglomeracyjne (41 do Wudzyna i 42 do Kruszyna Krajeńskiego).

Przystanki komunikacji miejskiej

783	przystanki autobusowe
178	przystanki tramwajowe
6	przystanki łączone

Sieć tramwajowa w Bydgoszczy w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba linii	10	11	11	10
Długość torowiska (pojedynczy tor w km)	91,8	92,0	92,0	92,0
Długość czynnych tras komunikacyjnych (w km)	40,0	40,5	40,5	40,5
Długość linii (w km)	113,2	126,5	126,0	116,9

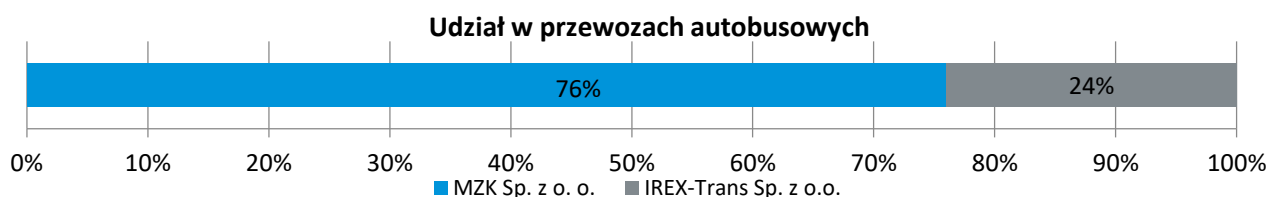
Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

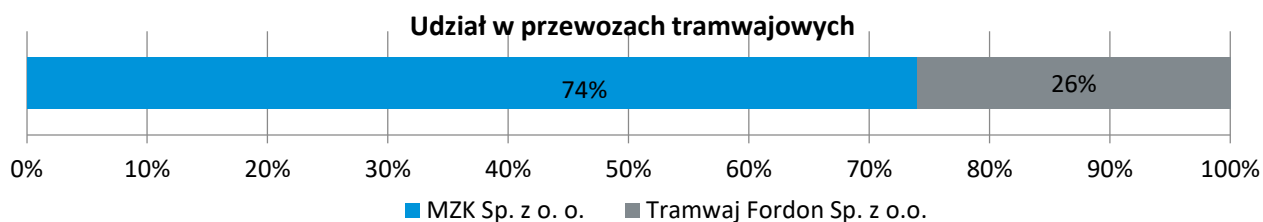
Linie i trasy autobusowej komunikacji miejskiej w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba linii ogółem	45	46	46	48
Liczba linii MZK Sp. z o. o.:	35	35	35	37
miejskie, w tym:	27	25	25	25
dienne (zwykłe)	20	19	19	19
przyspieszone	0	0	0	0
nocne	7	6	6	6
aglomeracyjne	8	10	10	12
Liczba linii IREX-Trans Sp. z o.o. – linie miejskieienne	10	11	11	11
Długość czynnych tras komunikacyjnych (w km)	286	295,4	295,7	360
Długość linii ogółem (w km), w tym:	735,6	716,2	717,2	751,0
aglomeracyjne	164,9	177,4	177,4	206,8
Długość linii autobusowych MZK Sp. z o.o. (w km):	612,3	590,9	591,5	625,2
miejskie, w tym:	447,4	413,5	414,1	418,4
dienne (zwykłe)	299,9	272,1	272,1	271,8
nocne	147,5	141,4	142,0	146,7
aglomeracyjne	164,9	177,4	177,4	206,8
Długość linii autobusowych IREX-Trans Sp. z o.o. (w km) – wyłącznie linie miejskieienne	123,3	125,3	125,7	125,8

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Największy udział w przewozach miały MZK Sp. z o.o.

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

W 2022 r. wygasła umowa na obsługę pakietu przewozów autobusowych świadczonych przez firmę IREX-Trans Sp. z o.o. W 2021 r. przeprowadzono procedurę przetargową w celu wyłonienia operatora na kolejne lata. Nowym przewoźnikiem, który obsługiwać będzie 11 linii autobusowych (nr 51, 53, 55, 56, 58, 62, 67, 69, 73, 76 i 85), została firma Mobilis Sp. z o.o. Zawarta umowa dotyczy lat 2023-2031.

W 2022 r. Miasto Bydgoszcz ponownie zajęło II. miejsce w rankingu polskich miast dotyczącym najwyższych przeciętnych prędkości ogółem rozwijanych przez tramwaje. Raport opracował portal „Puls Gdańska”.

Przewóz mieszkańców odbywał się z wykorzystaniem łącznie 321 autobusów i tramwajów należących do trzech operatorów i Miasta Bydgoszczy.

Bydgoski tabor tramwajowy w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Tramwaje ogółem, z tego:	134	130	125	121
zakupione	9	0	0	0
wyremontowane	0	0	0	0
wycofane z ruchu	6	5	0	0
zlikwidowane	1	4	5	4
w ruchu (w szt./doba)	80	89	89	76
dostosowane do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi	35	35	35	35
Średni wiek taboru tramwajowego (w latach)	27,7	26,8	27,3	27,9
Średnia prędkość eksploatacyjna taboru tramwajowego operatora MZK Sp. z o.o. (w km/h)	15,5	14,0	14,0	14,3

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Bydgoski tabor autobusowy w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Autobusy ogółem, z tego:	218	207	206	200
dostosowane do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi	212	207	206	200
niskoemisyjne (EURO 6)	91	106	106	118
zeroemisyjne	0	0	0	0
Autobusy operatora MZK Sp. z o.o., z tego:	163	152	151	142
zakupione	11	8	0	12
wycofane z ruchu	10	19	1	21
w ruchu (w szt./doba)	136	131	131	121
Średni wiek taboru autobusowego operatora MZK Sp. z o.o. (w latach)	5,91	5,84	6,79	6,29

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Średnia prędkość eksploatacyjna taboru autobusowego operatora MZK Sp. z o.o. (w km/h)	16,9	16,8	17,5	17,9
Autobusy operatora IREX-Trans Sp. z o.o., z tego:	55	55	55	58
w ruchu (w szt./doba)	43	47	47	37
Średni wiek taboru autobusowego operatora IREX-Trans Sp. z o.o. (w latach)	4,47	5,47	6,47	7,67
Średnia prędkość eksploatacyjna taboru autobusowego operatora IREX-Trans Sp. z o.o. (w km/h)	15,5	16,8	14,8	15,0

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

W 2022 r. podpisana została umowa pomiędzy Miastem Bydgoszcz – ZDMiKP, a PESA Bydgoszcz SA na dostawę 10 szt. fabrycznie nowych tramwajów wieloczołowych, całkowicie niskopodłogowych, w tym 6 szt. „długich” i 4 szt. „krótkich”. Wraz z tramwajami zamówiono również specjalistyczne wyposażenie obsługowe, pakiet eksploatacyjno-naprawczy i świadczenia dodatkowe. Zakupy są ściśle powiązane z pozyskiwanym dofinansowaniem zewnętrznym. Poza podstawowym zakresem zamówienia, w przetargu przewidziano możliwość skorzystania z prawa opcji w zakresie dostawy kolejnych 36 tramwajów (29 szt. „długich” i 7 szt. „krótkich”), tak by wszystkie starsze pojazdy zastąpić nowoczesnymi „niskopodłogowcami”. Wartość zamówienia podstawowego to 102 mln zł. Podstawowa część zamówienia obejmująca dostawę 10 tramwajów realizowana będzie do końca 2023 r. Natomiast pozostałe pojazdy planuje się domawiać sukcesywnie, w kolejnych 6 latach.

Wraz z wymianą tramwajowego taboru, niezbędna będzie **rozbudowa zajezdni tramwajowej** przy ul. Toruńskiej, ponieważ obiekt nie jest przystosowany do serwisu nowoczesnych składów. Bydgoszcz planuje przebudowę i modernizację zajezdni. W I kwartale 2023 r. zostanie ogłoszony przetarg na realizację prac budowlanych. Samorząd pozyskał na to zadanie 65 mln zł z Funduszu Inwestycji Strategicznych.

Od 7 do 15 lutego 2022 r. MZK Sp. z o.o. przeprowadzał na bydgoskich ulicach testy kolejnego autobusu elektrycznego – Solaris Urbino 12 electric. Testy przeprowadzono na wybranych liniach autobusowych: 54, 57, 80, 84, 92 i 99. Autobus posiada 24 miejsca siedzące, z czego 8 dostępnych z poziomu niskiej podłogi. Nowoczesny pojazd wyposażony jest m.in. w urządzenie liczące pasażerów, które pozwala przewoźnikowi zbierać dane o przepływie pasażerów w autobusie na danej linii.

W latach 2020-2021 pandemia Covid-19 wywarła znaczący wpływ na natężenie przemieszczania się mieszkańców komunikacją publiczną oraz ich nawyki komunikacyjne. Wielu mieszkańców zaczęło również wykorzystywać własne rowery i hulajnogi. W porównaniu z okresem pandemicznym widać już jednak odbudowywanie się ruchu pasażerskiego w komunikacji miejskiej. Liczba przewiezionych pasażerów w odniesieniu do 2021 r. wzrosła o blisko 32%, zaś o ponad milion liczba sprzedanych biletów jednorazowych i czasowych.

Przewozy pasażerów w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba sprzedanych biletów okresowych	627 056	418 003	423 063	451 752
Liczba sprzedanych biletów jednorazowych i czasowych	12 651 650	7 773 162	9 008 114	10 028 440
Liczba pasażerów przewiezionych komunikacją miejską (w mln), z tego:	91,9	59,7	65,3	86,0
autobusową	61,9	40,2	43,9	56,5
tramwajową	30,0	19,5	21,4	29,5

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Od 1 stycznia 2022 r. zaczęły obowiązywać nowe stawki za przejazd komunikacją miejską. Nowe ceny biletów jednorazowych wyniosły odpowiednio:

- bilet normalny 3,80 zł, ulgowy 1,90 zł,
- godzinny bilet normalny 4,80 zł, ulgowy 2,40 zł.

Nowością jest wprowadzenie do oferty biletów czasowych, biletu 20 minutowego za 3 zł (1,50 zł).

Od 24 czerwca do 7 lipca 2022 r. trwał strajk pracowników Miejskich Zakładów Komunikacyjnych. W związku z nielegalnym strajkiem, zawieszeniu uległa cała siatka połączeń autobusowych i tramwajowych na terenie Bydgoszczy i gmin ościennych, z którymi miasto zawarło porozumienie. Miasto Bydgoszcz nie było stroną tego sporu, a płatności na rzecz MZK regulowało zgodnie z zawartymi umowami, w których są określone stawki jednostkowe za tzw. wozokilometr. Prezydent Miasta spotkał się z organizatorami strajku oraz zachęcał protestujących do skorzystania z narzędzi prawnych jakie daje spór zbiorowy. Od 25.06.2022 r. wprowadzony został awaryjny układ komunikacji dla całego miasta oparty o dostępne zasoby taborowe. W dniu 29.06.2022 r. na sesji Rady Miasta Bydgoszczy omawiana była sytuacja w MZK oraz Rada Miasta Bydgoszczy powołała Komisję Doraźną w sprawie sytuacji w MZK Sp. z o.o. w Bydgoszczy. Porozumienie w sprawie strajku nastąpiło w dniu 7.07.2022 r. i zakończyło się osiągnięciem pewnych uzgodnień m.in. przyznano średnio 350 zł podwyżki na każdy etat w spółce z dniem 1 lipca. Od 8.07.2022 r. przywrócony został dotychczasowy rozkład jazdy komunikacji publicznej w Bydgoszczy.

W drugiej połowie 2022 r., w związku z nierealizowaniem przez Miejskie Zakłady Komunikacyjne usługi przewozowej na poziomie zapisanym w umowach, doszło do znacznego spadku jakości usług przewozowych na terenie Bydgoszczy. MZK, w tym czasie, nie realizowały od kilku do kilkunastu kursów dziennie. ZDMiKP podjął działania w celu dostosowania rozkładów jazdy do rzeczywistych możliwości kadrowych MZK. Zmiany w rozkładach jazdy w bydgoskiej komunikacji wprowadzono od 1 października 2022 r.

W 2022 r. Bydgoszcz dołączyła do grona miast dostępnych w aplikacji *Jakdojadę*, będącej kompleksowym narzędziem do planowania podróży komunikacją miejską.

Płynność ruchu autobusowego poprawiają **buspasy**, które tworzy się na drogach zatłoczonych lub należących do ruchliwych tras autobusowych. Poruszać mogą się po nich autobusy, taksówki, samochody elektryczne i pojazdy służb ratowniczych. Z większości korzystać mogą też motocykliści. Zwiększeniu przepustowości ulic sprzyja również funkcjonujący w mieście **Inteligentny System Transportowy**. W 2022 r. do Systemu ITS włączonych było 60,5% wszystkich sygnalizacji świetlnych oraz 24,3% przystanków komunikacji miejskiej.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Długość buspasów (km)	9,4	15,2	15,8	15,8
Liczba sygnalizacji świetlnych w mieście, w tym:	141	153	157	162
objętych systemem ITS	80	92	93	98
Liczba przystanków, w tym:	930	960	967	967
przystanki z wiatami i zadaszeniami	550	580	591	601
przystanki wykorzystujące ITS	214	229	235	235
Liczba wiat przystankowych zainstalowanych w danym roku	47	47	28	3
Udział kursów punktualnych komunikacji publicznej w %	87,85	88,71	85,70	86,43

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy, BDL GUS

W 2022 r. zostały uruchomione 2 nowe linie międzygminne, tj. do Wudzyna i Kruszyna Krajeńskiego. Tym samym funkcjonowało 12 linii podmiejskich oraz 1 sezonowa linia autobusowa do Ostromecka (linia nr 40). Na podstawie porozumień z gminami wchodzącymi w skład Metropolii Bydgoszcz autobusy kursowały do pięciu ościennych gmin: Białe Błota, Dobrcz, Nowa Wieś Wielka, Osielsko oraz Dąbrowa Chełmińska, co przekłada się na obsługę ponad 40 podbydgoskich sołectw. Przebieg tras i realizowanych rozkładów ustalane są z daną gminą. Trasy całorocznych dziennych linii międzygminnych w 2022 r.:

- 41 – Leśne - Wudzyn/Osielsko/Kąty,
  - 42 – Błonie - Kruszyn Krajeński przez Białe Błota,
  - 90 – Garbary - Łochowice,
  - 91 – Błonie - Przyłęki przez Ciele,
  - 92 – Błonie - Drzewce/Łochowo,
  - 93 – Leśne - Niwy/Wilcze,
  - 94 – Leśne - Żołędowo/Nekla,
  - 95 – Tatrzańskie - Strzelce Dolne przez Strzelce Górne,
  - 96 – Błonie - Przyłęki przez Trzciniec, Ciele, Zielonkę,
  - 97 – Tatrzańskie - Kozielec przez Strzelce Dolne, Strzelce Górne, Trzęsacz,
  - 98 – Przylesie - Bożenkowo przez Czarnówczyn, Osielsko, Żołędowo, Maksymilianowo,
  - 99 – Plac Kościeleckich - Nowa Wieś Wielka przez Stryzek, Brzozę, Chmielniki, Prądocin, Januszkowo.
- Linie międzygminne obsługiwane były w całości przez MZK Sp. z o.o.

Długość linii międzygminnych w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Długość linii autobusowych ogółem (w km)	735,6	716,2	717,2	751,0
aglomeracyjne	164,9	177,4	177,4	206,8
Udział linii aglomeracyjnych w długości linii autobusowych ogółem w %	22,4	24,8	24,7	27,5

Źródło: Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy

Powyższe działania realizowały **Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta Bydgoszczy – Plan Transportowy**.

Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego - SUMP BydOF był przygotowywany przez Bydgoszcz wspólnie z samorządami Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz. Wskaże on kierunki działań, które powinny uwzględniać wszystkie samorzady. Określi też kluczowe inwestycje wzmacniające spójność obszaru metropolitalnego i ułatwiające codzienne przemieszczanie się mieszkańców. Dokument będzie podstawą do ubiegania się o dofinansowanie nowych inwestycji poprawiających komunikację pomiędzy gminami Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego z europejskich funduszy na lata 2021-2027. W 2022 r. realizowano ostatni etap prac nad SUMP BydOF. Kolejne działania to konsultacje społeczne.

Realizacja zadań związanych z rozwojem komunikacji publicznej oraz infrastruktury rowerowej i pieszej jest powiązana również z wdrażaniem programów z zakresu ochrony środowiska:

- Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Bydgoszczy,
- Planu adaptacji Miasta Bydgoszczy do zmian klimatu,
- Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska,
- Strategii rozwoju elektromobilności dla miasta Bydgoszczy do 2030 roku.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

V.1.1. Przyjazne, ekologiczne, funkcjonalne i bezpieczne rozwiązania transportowe.

V.1.2. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność transportowa bydgoskiego obszaru funkcjonalnego.

IV.1.3. Ochrona klimatu i adaptacja do zmian klimatu.

Infrastruktura komunikacyjno-informacyjna

Z roku na rok zwiększają się potrzeby, ale i możliwości wykorzystania Internetu w życiu prywatnym i zawodowym. Z badania Urzędu Komunikacji Elektronicznej¹ wynika, że 79% ankietowanych zadeklarowało korzystanie z Internetu. Ponad połowa z nas codziennie przegląda strony internetowe, odbiera i wysyła pocztę elektroniczną, korzysta z portali i serwisów społecznościowych lub informacyjnych. Wśród korzystających z Internetu, 70% używało do tego dostępu stacjonarnego. Decydującym powodem wyboru tej usługi wśród respondentów była przede wszystkim wygoda i stabilniejsze łącze niż w przypadku Internetu mobilnego. Poza tym korzystający jako zaletę dostępu stacjonarnego podawali możliwość dzielenia Internetu pomiędzy różnymi urządzeniami i użytkownikami oraz większą niż w przypadku dostępu mobilnego przepustowość.

W sektorze klientów instytucjonalnych dostęp do Internetu deklarowało 91% podmiotów². Z dostępu stacjonarnego korzystała połowa firm i instytucji. Większa część firm uznawała Internet za ważne, a 36% za kluczowe narzędzie, niezbędne dla podstawowej działalności.

W Bydgoszczy na 100 mieszkań, dostęp do Internetu szerokopasmowego stacjonarnego posiadało 99 z nich, a przepustowość co najmniej 30 Mb/s była zapewniona w 93 gospodarstwach. Zatem prawie wszyscy bydgoszczanie mieli możliwość połączenia stacjonarnego z siecią internetową. Wzrasta też z roku na rok udział gospodarstw z dostępem do Internetu przy pomocy łącza o przepustowości co najmniej 100 Mb/s.

Dostępność Internetu szerokopasmowego w stacjonarnej technologii przewodowej

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
	w %			
Udział gospodarstw domowych^a z dostępem do Internetu	100	99	99	99
o przepustowości powyżej 30 Mb/s	89	90	92	93
o przepustowości powyżej 100 Mb/s	78	86	89	90
Udział gospodarstw domowych^b, w których świadczone są usługi Internetu	56	58	62	78
o przepustowości powyżej 30 Mb/s	48	51	60	75
o przepustowości powyżej 100 Mb/s	39	45	59	70

^a Wyliczono na podstawie liczby lokali mieszkalnych. ^b Wyliczono na podstawie liczby abonentów.

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej

Według ostatnich dostępnych danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej, w Bydgoszczy na koniec 2021 r. w 90 mieszkaniach na 100 istniała możliwość podłączenia do bardzo szybkich sieci szerokopasmowych, a skorzystano z niej średnio w 70 mieszkaniach na 100.

Zapewnienie dostępu do Internetu podczas wydarzeń sportowych, kulturalnych i wystawienniczych wymaga rozwoju sieci bezprzewodowego dostępu do Internetu w przestrzeniach publicznych. W 2022 r. sieć punktów WiFi zlokalizowanych w miejscach ogólnodostępnych tj. budynkach użyteczności publicznej, głównie w bibliotekach i innych instytucjach kultury, w obiektach sportowych oraz parkach i otwartych przestrzeniach rekreacyjnych została powiększona o hotspot przy budynku Urzędu Miasta przy ul. Wojska Polskiego 65.

¹ Analiza funkcjonowania rynku usług telekomunikacyjnych w Polsce oraz ocena preferencji konsumentów. Badanie klientów indywidualnych; 2022; Urząd Komunikacji Elektronicznej.

² Analiza funkcjonowania rynku usług telekomunikacyjnych w Polsce oraz ocena preferencji konsumentów. Badanie klientów instytucjonalnych; 2022; Urząd Komunikacji Elektronicznej.

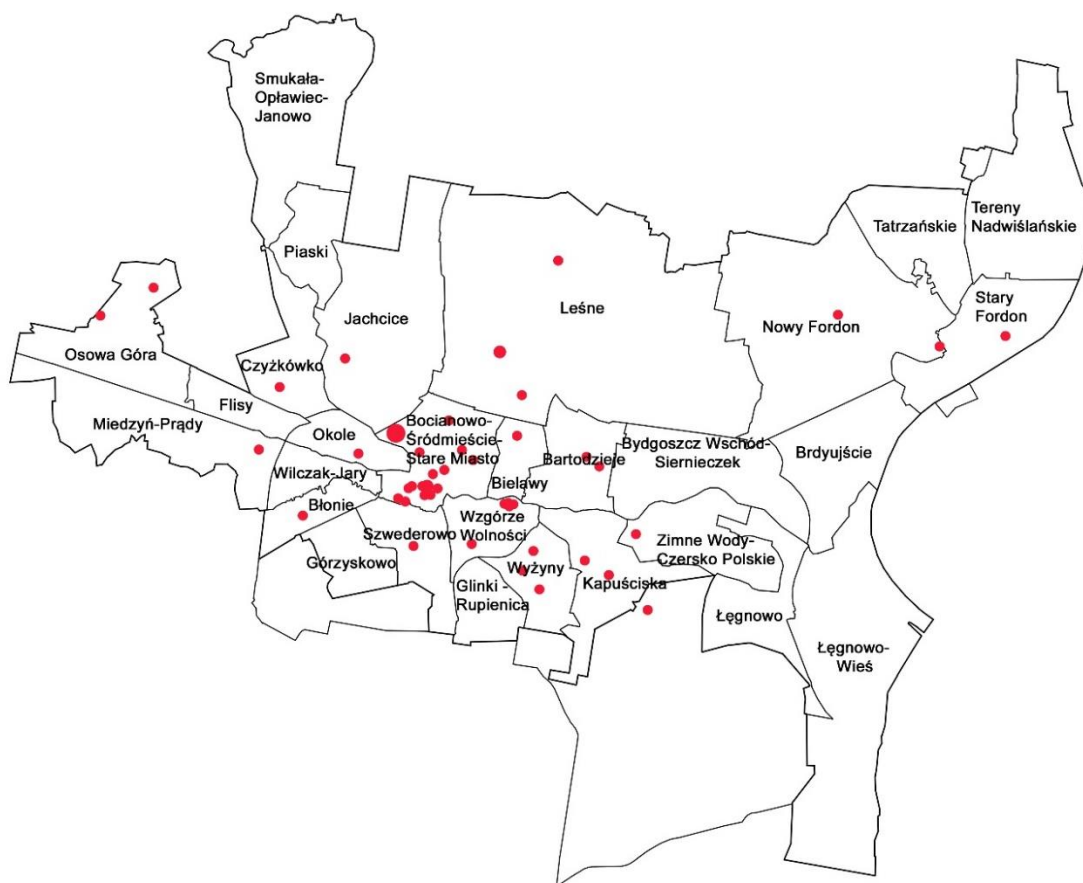
Na koniec 2022 r. sieć miejska WiFi składała się z 44 hotspotów, czyli miejsc, w których można łączyć się bezprzewodowo z Internetem za pomocą własnego urządzenia z kartą WiFi, np. smartfonu czy laptopa. Miejskie hotspoty są podłączone do Miejskiej Sieci Teleinformatycznej szybkimi łączami światłowodowymi lub w oparciu o wewnętrzną infrastrukturę sieciową, która zapewnia prędkości wyższe niż 30 MB/s.

Miejska sieć bezpłatnego dostępu do Internetu

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Hotspot	37	42	43	44
Punkty dostępu AP	61	83	84	85

Źródło: Wydział Informatyki Urzędu Miasta Bydgoszczy

Mapa hotspotów w Bydgoszczy

Źródło: Wydział Informatyki Urzędu Miasta Bydgoszczy

Głównym elementem hotspotu jest AP, czyli punkt dostępu (ang. Access Point), łączący sieć bezprzewodową z siecią przewodową. W lokalizacjach, w których z Internetu jednocześnie korzysta wiele osób, jak np. stadiony czy hale sportowe na jeden hotspot składa się kilka punktów dostępu AP. Z tego względu na koniec 2022 r. w sieci miejskiej funkcjonowało 85 punktów dostępu AP.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

V.2.1. Powszechność dostępu do infrastruktury komunikacyjno-informacyjnej.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze V.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/ tendencja
Cel V.1. ZRÓWNOWAŻONY I SPÓJNY SYSTEM TRANSPORTOWY							
V.1.1. Przyjazne, ekologiczne, funkcjonalne i bezpieczne rozwiązania transportowe	Udział sygnalizacji świetlnych objętych inteligentnym systemem transportowym (ITS) w całkowitej liczbie sygnalizacji świetlnych w mieście	49,7% (2018)	56,7%	60,1%	59,2%	60,5%	80%
	Udział podróży komunikacją publiczną lub rowerem w wewnętrznych podróżach pieszych	31,5% (2018)	23,5%		35,6%		tendencja wzrostowa
	– komunikacja publiczna	29,2% (2018)	22,0%	b.d.*	33,4%	b.d.*	
	– rower	2,3% (2018)	1,5%		2,2%		
	Liczba pasażerów przewiezionych komunikacją miejską	89,9 mln (2018)	91,9 mln	59,7 mln	65,3 mln	86,0 mln	tendencja wzrostowa
	Udział osób eksponowanych na hałas drogowy wyrażony wskaźnikiem długookresowego średniego poziomu dźwięku, wyznaczonego w ciągu wszystkich dób w roku z uwzględnieniem pory dnia $L_{DWN} > 55$ dB	56,7% (2016)	b.d.**	b.d.**	37%	b.d.**	45,0%
	Długość wydzielonej infrastruktury rowerowej przypadająca na 100 km ² powierzchni miasta	57,1 km (2018)	61,8 km	65,6 km	68,1 km	70,5 km	105,0 km
Liczba samochodów osobowych na 1 000 mieszkańców	596,0 (2018)	619,1	652,4	674,9	694,1	tendencja spadkowa	

* Nie przeprowadzono analizy zachowań transportowych.

** Mapa akustyczna miasta realizowana jest w cyklu pięcioletnim.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/ tendencja
V.1.2. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność transportowa bydgoskiego obszaru funkcjonalnego	Liczba pasażerów odprawionych z bydgoskiego lotniska	413 245 (2018)	425 230	127 959	99 303	253 361	ponad 600 000
	Średni czas podróży do innych ośrodków metropolitalnych (samochód/pociąg – liczba godzin)	(2018)					tendencja spadkowa
	Warszawa	3,2/3,3	3,2/3,4	3,2/3,4	3,3/3,5	3,4/3,3	
	Gdańsk	2,0/1,5	2,1/1,4	2,3/1,5	2,2/1,4	1,9/1,4	
	Szczecin	3,7/4,7	4,0/4,6	3,6/4,8	3,7/4,7	3,7/4,4	
	Poznań	2,0/1,4	1,9/1,4	1,7/1,5	1,8/1,4	1,7/1,5	
	Białystok	4,9/6,5	5,0/6,7	4,9/6,8	5,0/6,2	5,3/6,2	
	Wrocław	3,9/3,9	3,5/3,8	3,2/3,3	3,4/3,2	3,2/3,2	
	Kraków	5,2/6,1	5,7/6,1	5,5/5,9	5,6/6,5	5,4/5,7	
	Berlin	4,5/ 4,2	4,5/4,3	4,3/4,4	4,4/4,3	4,3/4,2	
Budapeszt	9,7/14,7	9,7/14,6	9,5/14,7	9,8/14,4	9,6/14,1		
Kijów	12,7/16,8	12,5/18,5	12,4/23,0	12,3/18,3	13,3/20,0		
Cel V.2. E-DOSTĘPNOŚĆ							
V.2.1. Powszechność dostępu do infrastruktury komunikacyjno-informacyjnej	Udział mieszkań z możliwym dostępem do Internetu szerokopasmowego o przepustowości powyżej 100 Mb/s	78% (2018)	86%	89%	90%	b.d.*	100%

* Dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej dostępne będą w IV kwartale 2023 r.

OBSZAR VI.

NOWOCZESNA GOSPODARKA

Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa mieszkańców

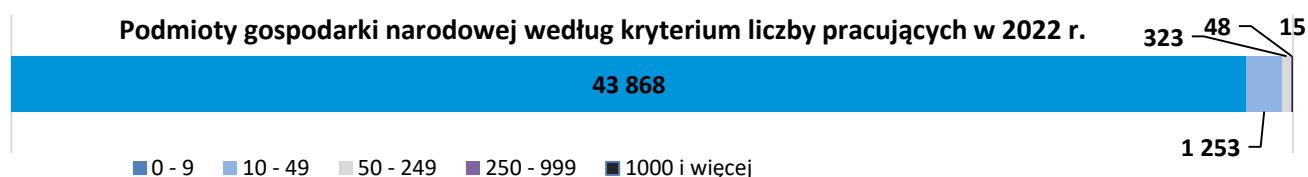
Z roku na rok wzrasta liczba **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON. Na koniec 2022 r. zarejestrowanych było w Bydgoszczy 45,5 tys. podmiotów, co oznacza wzrost o 0,3% w porównaniu z rokiem poprzednim, ale dużo niższy niż notowany w ostatnich latach. Większość rejestru, tj. 65,9% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, jednak ich udział zmniejsza się od kilku lat. Spółki handlowe i cywilne razem stanowiły 24,3% rejestru, a fundacje i organizacje społeczne – 3,1%. W skali roku liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą spadła o 0,6%. Wzrosła liczba spółek handlowych o 3,4%, natomiast aż o 15,6% spadła liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

Podmioty gospodarki narodowej według sektora własności i formy prawnej

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	2019	2020	2021	2022
Ogółem	43 362	44 593	45 388	45 507
w tym:				
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	29 447	29 939	30 141	29 967
Spółki handlowe z czego:	5 357	6 030	6 537	6 760
z udziałem kapitału zagranicznego	481	581	584	493
akcyjne	97	107	108	100
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	7	8	8	8
z ograniczoną odpowiedzialnością	4 502	5 138	5 632	5 898
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	442	544	547	460
Spółki cywilne	4 331	4 328	4 304	4 295
Fundacje	312	333	352	373
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	988	997	1 014	1 023
Przedsiębiorstwa państwowe	1	1	1	1
Spółdzielnie	52	49	49	47

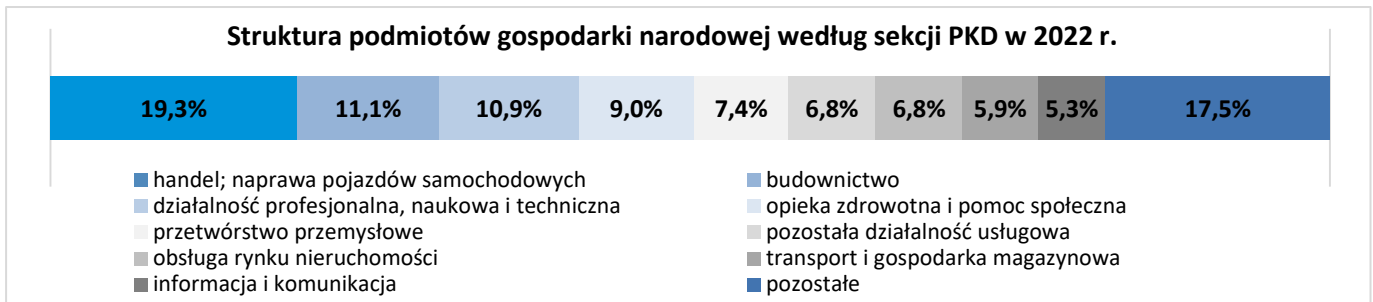
Źródło: BDL GUS

Podmioty zarejestrowane w Bydgoszczy stanowiły 60,9% wszystkich wpisanych do rejestru REGON w obszarze Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz. W 2022 r. podobnie jak w latach poprzednich, liczba podmiotów w obszarze Stowarzyszenia wzrosła bardziej niż w Bydgoszczy, tj. o 1,6% do 74,7 tys. jednostek. Wzrost nastąpił we wszystkich gminach oprócz Rojewy, gdzie liczba podmiotów zmniejszyła się o 3, tj. 0,9%. Największe wzrosty odnotowano w gminach: Osielsko o 8,2%, Dobrcz o 6,7%, Łabiszyn o 5,5% oraz Białe Błota o 5,3%. Biorąc pod uwagę kryterium liczby pracujących, w Bydgoszczy przeważały podmioty najmniejsze, zatrudniające do 9 osób, stanowiące 96,4% wszystkich zarejestrowanych w rejestrze REGON. W ciągu roku ich liczba zwiększyła się nieznacznie, tj. o 0,4%. Wzrosła też z 14 do 15 (o 7,1%) liczba podmiotów największych, zatrudniających 1 000 lub więcej osób. Zwiększyła się też liczebność grupy 250-999 o 2,1%. Zmniejszyła się natomiast o 3,8% grupa podmiotów o liczbie pracujących od 10 do 49 osób.

Źródło: BDL GUS

W Bydgoszczy najwięcej podmiotów gospodarki narodowej działało w sekcjach usługowych. W czterech najbardziej liczebnych sekcjach PKD: handel, naprawa pojazdów samochodowych, budownictwo, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna zarejestrowanych było 50,3% spośród wszystkich podmiotów.

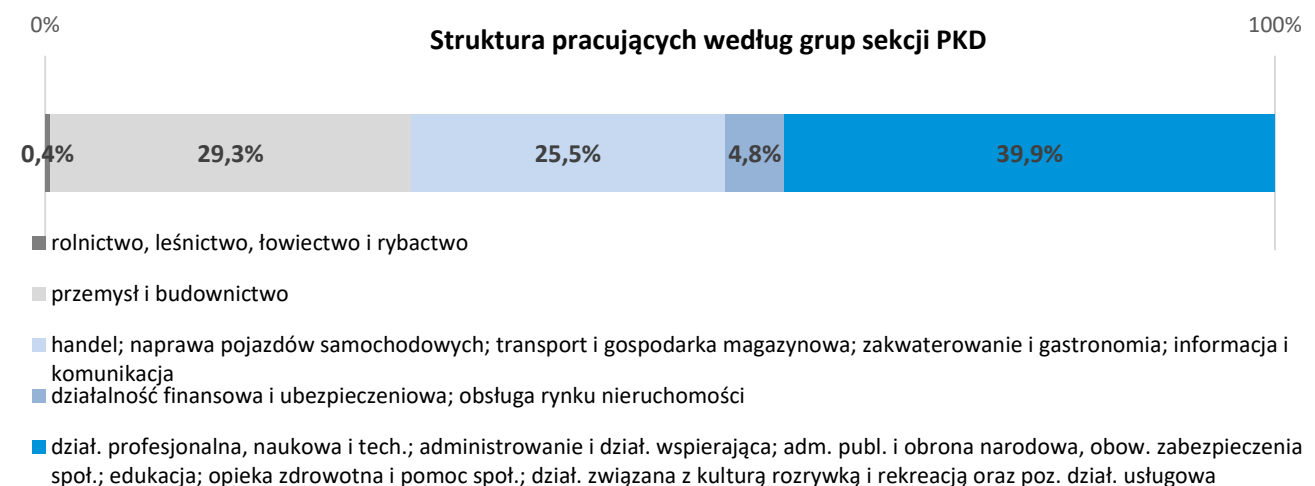

Źródło: BDL GUS

Wskaźniki przedsiębiorczości, liczone jako liczba podmiotów gospodarki narodowej w relacji do liczby ludności, wzrastają z roku na rok. W 2022 r. na 1 000 mieszkańców przypadało 138 podmiotów ogółem, czyli o 2 więcej niż przed rokiem. W przypadku wskaźnika uwzględniającego tylko osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, wartość wzrosła o 1 do 91, co oznacza, że na 1 000 mieszkańców Bydgoszczy przypadało 91 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Wskaźniki przedsiębiorczości liczone łącznie dla całego obszaru Stowarzyszenia Metropolii Bydgoszcz wyniosły w 2022 r. 126 podmiotów i 89 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności. W skali roku, w przeliczeniu na każde 1 000 mieszkańców SMB, liczba podmiotów wzrosła o 3, a osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 2. W porównaniu ze wskaźnikami dla Bydgoszczy w obu przypadkach gminy Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz razem odnotowały wyższą dynamikę.

Według ostatnich dostępnych danych, w 2021 r. w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób **pracowało 123 tys. osób**, w tym 62,6 tys. kobiet. Większość pracowała w branżach związanych z sektorem usług, chociaż Bydgoszcz jest wciąż druga wśród miast wojewódzkich (po Gorzowie Wielkopolskim) pod względem największego udziału pracujących w przemyśle i budownictwie. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosło 5 848,22 zł i stanowiło 97,5% średniej krajowej.

Źródło: BDL GUS

Wsparcie przedsiębiorczości

Miejską spółką, powołaną m.in. do stymulowania warunków sprzyjających rozwojowi kompetencji przedsiębiorczych wśród mieszkańców oraz inspirowania działań służących rozwojowi gospodarstwu, w tym rozwojowi sektora małych i średnich przedsiębiorstw, jest **Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.** W 2022 r. BARR wspierała przedsiębiorczość, realizując niekomercyjne projekty dla mieszkańców naszego miasta, m.in. „Szkoła Biznesu”. W jego ramach zorganizowano 60 warsztatów i seminariów rozwijających kompetencje osobiste oraz zawodowe przedsiębiorców, pracowników i osób, które zamierzają założyć działalność gospodarczą. Skorzystało z nich 1 330 osób. Ideą tej inicjatywy jest łączenie praktycznych i teoretycznych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. organizacji szkoleń marketingowych, księgowych, podatkowych, z zakresu rozwoju osobistego i kompetencji miękkich oraz zmian w prawie. Szkolenia były nieodpłatne dla słuchaczy. Ich zakres i tematyka została dostosowana do specyfiki potrzeb lokalnych MŚP. Osobom zamierzającym założyć lub rozwijać działalność gospodarczą dedykowano cykl 6 „Spotkań z przedsiębiorczością”, podczas których zainteresowane osoby otrzymywały informacje o aktualnie realizowanych instrumentach wsparcia, oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu.

BARR kontynuowała realizację programu „Akcja Akceleracja!”, skierowanego do osób myślących o założeniu działalności gospodarczej. Jego uczestnicy przechodzili praktyczną ścieżkę wsparcia – brali udział w szkoleniach dotyczących planowania, prowadzenia i inicjowania działalności firmy. W 2022 r. zorganizowano 13 szkoleń oraz 4 konferencje „Start-Up Bydgoszcz!”. Przeprowadzono także 59 konsultacji dotyczących możliwości finansowania działalności gospodarczej z osobami myślącymi o założeniu własnej firmy, jak i przedsiębiorcami.

Mając na uwadze wsparcie promocji zatrudnienia, BARR kontynuowała na swojej stronie internetowej akcję **#JestPraca**, za pośrednictwem której lokalni przedsiębiorcy mogli bezpłatnie zamieszczać oferty pracy. Z tej inicjatywy (od stycznia do czerwca 2022 r.), skorzystało 16 firm, które zaprezentowało 100 wakatów.

Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego zabiega o rozwój przedsiębiorczości nie tylko w Bydgoszczy, ale również wśród mieszkańców gmin Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz. Od 2017 r. realizowane jest „Porozumienie o współpracy”, które umożliwia członkom Stowarzyszenia udział w promocji gospodarczej i projektach wspierających rozwój przedsiębiorczości, a przedsiębiorcom z ich terenu udział w wydarzeniach biznesowych. Aby zwiększyć obecność lokalnych przedsiębiorców na rynku międzynarodowym Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego w 2022 r., w ramach projektu pn. „Wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji gospodarczej regionu na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz”, kontynuowała działania z zakresu organizacji misji gospodarczych dla MŚP. Przeprowadzono ok. 30 naborów i podpisano blisko 30 umów. Przedsiębiorcy uczestniczyli w 18 różnych wydarzeniach targowo-wystawienniczych, podczas których podejmowali aktywne działania celem nawiązania nowych kontaktów handlowych i tym samym zwiększenia poziomu handlu zagranicznego w regionie.

Członkowie Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz, jak i podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie gmin, mieli szansę uczestniczyć także w szkoleniach organizowanych przez BARR: „Refundacja kosztów zatrudnienia młodocianych pracowników”, „ABC eksportu” i „Fundusze unijne 2022-2027, ulgi podatkowe na działalność badawczą i innowacyjną”.

Osoby prowadzące i rozpoczynające działalność gospodarczą w Bydgoszczy mogły skorzystać z oferty **Bydgoskiego Parku Przemysłowo Technologicznego Sp. z o.o.** i obiektu **IDEA Przestrzeń Biznesu**, specjalnie dostosowanego do potrzeb prowadzenia biznesu. Przestrzeń Biznesu to ok. 7 000 m² powierzchni użytkowej z biurami i salami konferencyjnymi, z pełnym wyposażeniem multimedialnym. W obiekcie dostępna jest usługa coworkingu, polegająca na wynajęciu biurka z krzesłem i kontenerkiem w biurze na godziny/dni/miesiące. W ramach wynajmu można skorzystać m.in. z Internetu, kuchni i naziemnego miejsca

parkingowego. W pierwszych latach funkcjonowania, w obiekcie lokowały się głównie startupy, obecnie budynek jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych podmiotów. W minionym roku 17 przedsiębiorców zawitało w progi IDEA wynajmując lokale biurowe. Reprezentują oni branże: handlową, medyczną, IT, budowlaną, spedycyjną i usługową.

Dla małych i średnich przedsiębiorstw, rozpoczynających działalność w biznesie, przeznaczone będzie **Centrum Rozwoju**, pełniące rolę inkubatora przedsiębiorczości dla startupów. Centrum realizowane jest ze wsparciem środków unijnych w ramach RPO WK-P. Obiekt już został w pełni wyposażony w meble oraz sprzęt ułatwiający funkcjonowanie firmom. W budynku znajduje się 38 biur, 22 hale, sala konferencyjna oraz zaplecze socjalne dla pracowników. Budynek dostosowany jest do funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich. Pierwsi najemcy pojawią się w Centrum Rozwoju w 2023r. Miejscem łączącym interesy sektora biznesowego, naukowego i publicznego, jest **Centrum Technologiczne w Bydgoskim Parku Przemysłowo-Technologicznym**, otwarte w 2020 r., jako pierwsze tego typu miejsce w regionie. Oprócz hal magazynowych oferuje przedsiębiorcom 35 biur o powierzchni 1 275 m². Centrum powstało, aby wzmocnić konkurencyjność małych i średnich firm. Ma się to stać poprzez ułatwienie firmom prac nad innowacyjnymi rozwiązaniami w swoich dziedzinach. W Centrum Technologicznym swe miejsce znalazło 31 firm o różnorodnej specjalizacji, a miniony rok przyniósł 23 nowe umowy z przedsiębiorcami. Prowadzą one zarówno działalność produkcyjną, logistyczną, jak i usługową.

Promocja gospodarcza

Ważnym elementem działań wizerunkowych BARR była kontynuacja kampanii reklamowych „Bydgoszcz otwarta na outsourcing”, „Bydgoszcz - nr 1 dla biznesu” oraz „Invest in Bydgoszcz” prowadzona w mediach tradycyjnych i elektronicznych m.in. w takich tytułach jak: Dziennik Gazeta Prawna, Gazeta Wyborcza, businessinsider.pl, ican.pl, czy kampanią w Google Ads. Poza tym przedstawiciele BARR uczestniczyli w wydarzeniach o charakterze gospodarczym, m.in. forach, konferencjach i targach. Poprzez prowadzenie newslettera oraz profili spółki w mediach społecznościowych (Facebook, LinkedIn, Twitter, YouTube), BARR konsekwentnie budowała rozpoznawalność w otoczeniu lokalnym, branżowym oraz ogólnokrajowym, jako rzetelnego i wiarygodnego partnera, zapewniającego wsparcie w procesie inwestowania, zakładania i rozwijania działalności gospodarczej w mieście.

W ramach projektu „Wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji gospodarczej regionu na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz” realizowano kolejne etapy kampanii promocyjnej SMB w mediach elektronicznych. Ponadto w 2022 r. opublikowano ponad 130 ofert inwestycyjnych w elektronicznej bazie ofert www.invest.barr.pl, stworzonej dla obszaru działania SMB.

W 2022 r. przedstawiciele SMB wzięli udział w dwóch ważnych imprezach targowo-wystawienniczych w charakterze wystawcy, tj. w targach nieruchomości EXPO REAL 2022 w Monachium oraz targach turystycznych World Travel Market w Londynie. Ponadto, we wrześniu odbyły się wizyty na dwóch wydarzeniach targowo-wystawienniczych o charakterze międzynarodowym POLAGRA i TAROPAK, organizowanych w Polsce. Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny publikował artykuły promocyjne na portalach internetowych: Metropolia Bydgoska, Bydgoszcz Nasze Miasto oraz stronach związanych z nieruchomościami: OtoDom, Morizon, Gratka, OLX. Park wziął udział w kampanii Google Ads. W ramach krajowej promocji miasta BPPT było sponsorem oraz uczestnikiem konferencji Biznes Trendy, organizowanej przez Pracodawców Pomorza i Kujaw.

Oferta terenów inwestycyjnych

Inwestorzy oraz przedsiębiorcy szukający nowych lokalizacji mają w Bydgoszczy do dyspozycji kompleks terenów inwestycyjnych obejmujący: obszar Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego, teren zrekultywowanych pól irygacyjnych należący do MWiK Sp. z o.o. oraz obszar po dawnych Z.Ch. „Zachem”. Tereny te objęte są możliwością zwolnienia z podatku od nieruchomości, w ramach pomocy de minimis, na tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją. Oferty inwestycyjne dla tych obszarów są udostępniane

w bazie ofert na stronie www.invest.barr.pl. Wśród 82 publikowanych ofert, największą powierzchnię ma działka o przeznaczeniu usługowo-produkcyjny przy ul. Chemicznej/ul. Hutniczej – 40,31 ha.

Nowoczesna infrastruktura **Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego** oraz doskonała lokalizacja, coraz lepiej skomunikowana z głównymi krajowymi szlakami przewozowymi, sprzyja różnego rodzaju przedsięwzięciom gospodarczym i rozwojowi działalności, zarówno w sektorze logistycznym, jaki produkcyjno-usługowym. BPPT oferuje tereny inwestycyjne na sprzedaż oraz pod dzierżawę. W 2022 r. zajmował powierzchnię 290,9 ha. Tereny inwestycyjne stanowiły 223,2 ha, w tym wolne – 54,2 ha.

Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Liczba firm na terenie BPPT	144	150	144	171
Zatrudnieni	3 828	4 182	4 550	4 767

Źródło: *Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny Sp. z o.o.*

Wartość nakładów inwestycyjnych firm zlokalizowanych na terenie Parku wzrosła znacznie w skali roku i w 2022 r. wyniosła ok. 155 mln zł. Podjęto 7 nowych projektów inwestycyjnych, m.in. rozbudowę siedzib firm Skorbud, Spec-Serwis, Z.P.U.H Dexter i El-Kajo. Odpowiedzią na potrzeby inwestorów i pracowników zatrudnionych na terenie Parku było rozpoczęcie budowy przedszkola przy wjeździe od ul. Glinki.

Sprzyjające warunki dla prowadzenia biznesu i potencjał rozwojowy miasta docenia branża **magazynowo-logistyczna**. W 2022 r. w Bydgoszczy dostępnych było około 470 tys. m² nowoczesnych powierzchni magazynowych, a w realizacji i planowaniu jest dalszych 370 tys. m². Dodatkowo w gminach ościennych dostępnych było ok. 170 tys. m² powierzchni magazynowych, a w budowie i planowaniu jest kolejnych 260 tys. m² powierzchni. Będą to nowoczesne parki o wysokim standardzie. W 2022 r. największym projektem inwestycyjnym obsługiwanym przez BARR na terenie Bydgoszczy i gmin ościennych była inwestycja Zalando, która w mieście ulokuje się z obiektem o pow. 140 tys. m² na 30-hektarowym terenie nabytym od spółki komunalnej MWiK.

Sektor usług wspólnych i outsourcingowych

Bydgoszcz systematycznie umacnia swoją pozycję jednego z głównych ośrodków sektora BPO/SSC w Polsce. Obecność globalnych korporacji oraz licznych, lokalnych firm informatycznych i finansowych, świadczących usługi dla międzynarodowych klientów sprawia, iż zatrudnienie w sektorze w 2022 r. szacuje się na około 11,5 tys. osób.

Wyróżnikiem Bydgoszczy jest dominujący udział firm IT w lokalnej strukturze sektora. W 2022 r. firmy te generowały łącznie ponad 9 tys. miejsc pracy. IT odpowiadało za około 80% zatrudnienia w całym sektorze, a centra finansowo-księgowe i call-contact center – po 10%. Tak duża koncentracja firm informatycznych w Bydgoszczy jest widoczna w ogólnopolskim zestawieniu ośrodków IT. Bydgoszcz znajduje się w ścisłej czołówce lokalizacji wybieranych przez globalne firmy technologiczne. Dowodem tego są chociażby już istniejące w Bydgoszczy centra usług takich korporacji, jak: Atos, Nokia, Asseco czy Sii.

Większość pracowników zatrudnionych jest w centrach z kapitałem zagranicznym, co świadczy o skali ulokowanych w mieście międzynarodowych projektów inwestycyjnych. Aż 4 z listy 10 największych inwestorów w Polsce wg ABSL, zdecydowało o ulokowaniu swoich oddziałów w Bydgoszczy. Największy udział na lokalnym rynku stanowi kapitał francuski. Na lokalizację w Bydgoszczy swoich oddziałów zdecydowały się również firmy z Wielkiej Brytanii, Finlandii, Stanów Zjednoczonych, Kanady, Holandii czy Szwecji. Serwisy dostarczane z Bydgoszczy świadczone są w kilkudziesięciu językach dla klientów z całego świata. Do najczęściej używanych języków, oprócz angielskiego, zaliczyć można niemiecki i francuski, niemniej usługi dostarczane są również w językach: włoskim, hiszpańskim, duńskim czy ukraińskim. Globalne korporacje od wielu już lat dostrzegają potencjał Bydgoszczy, rozwijając swoje oddziały i przekierowując tu kolejne projekty. Do grona inwestorów,

którzy już zdecydowali o lokalizacji w mieście swoich kluczowych operacji należą, m.in.: Atos, NOKIA, SDL, Mobica, Sii, Cybercom, Globallogic, Vivid Games, Oponeo, ASSECO, Sunrise System, Ivy Technologies, Teldat, Bazy i Systemy Bankowe. Wielu z nich w 2022 r. rozwijało swoją działalność operacyjną w Bydgoszczy, czemu towarzyszył także wzrost liczby osób zatrudnionych. W 2022 r. jednym z największych projektów w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu, pozyskanym przez Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego do Bydgoszczy, była firma InfoPulse zajmująca się świadczeniem usług transformacji cyfrowej.

Miasto Bydgoszcz po raz kolejny znalazło się na tzw. krótkiej liście nominowanych w 11. edycji CEE Business Services Awards. Tym razem w kategorii Top CSR Initiative – Poland. Środowisko biznesowe doceniło Miasto za społeczną odpowiedzialność biznesu i propagowanie zrównoważonego podejścia do rozwoju Bydgoszczy.

Rozwojowi sektora usług w Bydgoszczy towarzyszy wzrost **nowoczesnej powierzchni biurowej**, która w 2022 r. wyniosła około 137 tys. m². W najbliższym czasie ma zwiększyć się o kolejne 9 tys. m² za sprawą realizacji II etapu inwestycji Preludium na terenach dawnego Torbydu przy ul. Ogińskiego. Budowa kolejnych obiektów biurowych realizowana będzie w zależności od czynników ekonomicznych i geopolitycznych oraz unormowania się rynku pracy w zakresie pracy zdalnej, hybrydowej i stacjonarnej. Z uwagi na obecną sytuację gospodarczo-polityczną, trudno przewidzieć czy plany deweloperów biurowych na realizację kolejnych 60 tys. m² sprzed pandemii będą w pełni zrealizowane.

W XII edycji, Rankingu Miast Polskiego Związku Firm Deweloperskich, Bydgoszcz zajęła 1. miejsce pod względem sprawności wydawanych decyzji WZ dla inwestycji biurowych w 2021 r. (rozstrzygnięcia nie dłużej niż 60 dni od momentu złożenia wniosku). Również w zakresie pozwoleń na budowę dla biur najszybsza była Bydgoszcz - wszystkie rozstrzygnięcia inwestorzy otrzymali czekając na nie, nie dłużej niż 65 dni.

Organizacja wydarzeń wystawienniczo-targowych

Bydgoskie Centrum Targowo Wystawiennicze to jeden z największych obiektów wystawienniczo-konferencyjnych w północnej Polsce. Dzięki nowoczesnej infrastrukturze organizowane są, zarówno targi o wymiarze międzynarodowym, jak i duże konferencje, a także kongresy na kilka tysięcy osób. Obiekt często gości również firmy lokalne, które korzystają z powierzchni konferencyjno-wystawienniczych. Ogólnopolskie firmy eventowe doceniają BCTW ze względu na duże możliwości techniczne, szeroki pakiet usług dodatkowych oraz wysoki poziom obsługi.

3	hale
4	sale konferencyjne na 740 osób
10 900	m ² powierzchni wystawienniczej

W ciągu 2022 r. odbyło się 78 różnych wydarzeń w BCTW, w tym 9 targów i 4 konferencje: Międzynarodowe Targi Maszyn i Urządzeń dla Wodociągów i Kanalizacji WOD-KAN, Targi Kooperacyjne Przemysłu Narzędziowo-Przetwórczego INNOFORM, Targi Zoologiczne PET EXPO, Targi Pracy, Międzynarodowa Wystawa Psów Rasowych, Targi Mieszkanie Dom i Ogród, Międzynarodowe Targi Bydła, Świń i Drobiu - FERMA 2022, Truck Day, Targi Familijne oraz konferencje, skupiające przedstawicieli branży marketingowej, IT, medycznej i kosmetycznej.

2030)STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

- VI.1.1. Atrakcyjne miejsca pracy.
- VI.1.2. Dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości.
- VI.1.3. Rozwój sieci współpracy na rzecz rozwoju gospodarki obszaru metropolitalnego.
- VI.2.2. Efektywna współpraca nauki, biznesu i samorządu.
- III.3.2. Wspieranie aktywizacji zawodowej.

Rozwój sieci współpracy

Zwiększanie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki poprzez pobudzanie współpracy między środowiskiem biznesowym, naukowym, organizacjami społecznymi oraz jednostkami miejskimi jest celem działalności klastrowej. Według Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrowanych było w Bydgoszczy 9 klastrów. Aktywne w działaniu i budowaniu sieci współpracy były 4 klastry, w których łącznie na koniec 2022 r. współpracowały 222 podmioty, o 9,4% więcej niż w roku poprzednim. Wśród członków klastrów 84,2% stanowiły firmy, a instytucje, takie jak jednostki naukowe, badawczo-rozwojowe oraz instytucje otoczenia biznesu 15,8%.

Najaktywniejszym w działalności publicznej był Bydgoski Klaster Przemysłowy Dolina Narzędziowa, który jako jedyny w naszym województwie posiada status Krajowego Klastra Kluczowego, przyznawany przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii na podstawie oceny pięciu obszarów funkcjonowania klastrów: zasoby ludzkie, infrastrukturalne i finansowe, potencjał gospodarczy klastra, tworzenie i transfer wiedzy, działania na rzecz polityk publicznych, orientacja na klienta. W 2022 r. Bydgoski Klaster Przemysłowy Dolina Narzędziowa współorganizował m.in. 5. Międzynarodowe Targi Kooperacyjne Przemysłu Narzędziowo-Przetwórczego INNOFORM®, będące największym w kraju wydarzeniem skupiającym przedstawicieli tej branży.

Liczba członków klastrów (stan w dniu 31.12.2022 r.)	
134	Bydgoski Klaster Przemysłowy Dolina Narzędziowa
32	Bydgoski Klaster Informatyczny
20	Agro Klaster Kujawy
36	Klaster Przemysłów Kreatywnych

Aktywny był także Bydgoski Klaster Informatyczny, który zorganizował 5. Bydgoski Hackathon oraz pierwszy Bydgoski Kongres Informatyczny OPERA CAMP. Na terenie Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz działał też Klaster Turystyki Zdrowotnej, zarejestrowany w Białych Błotach.

W 2022 r. funkcjonowały w Bydgoszczy także inne podmioty siecujące przedsiębiorców, w tym m.in: Business Network International (grupy Elite, Fenix, Eagles, Lions), Biznes dla Kobiet, Klub Kobiet Biznesu, grupy Toast-Masters Bydgoszcz czy Bydgoskie Marki.

Warto wspomnieć także o lokalnych instytucjach otoczenia biznesu wspierających działania i siecujących przedsiębiorców, m.in. Pracodawcach Pomorza i Kujaw Związku Pracodawców, Nadwiślańskim Związku Pracodawców Lewiatan, Stowarzyszeniu Przedsiębiorców Kujaw i Pomorza, Kujawsko-Pomorskim Zrzeszeniu Handlu i Usług w Bydgoszczy oraz izbach gospodarczych: Kujawsko-Pomorskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości oraz Izbie Przemysłowo-Handlowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Bydgoszczy.

W 2022 r. Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. po raz kolejny została regionalnym koordynatorem Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości w województwie kujawsko-pomorskim. Przedstawiciele biznesu, sektora naukowego i publicznego zorganizowali w jego ramach 69 przedsiębiorczych wydarzeń (także online), w których wzięło udział 1 597 osób. Odbyło się również spotkanie networkingowe przedsiębiorców Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego, mające na celu zapoznanie ze sobą firm funkcjonujących na terenie Parku oraz zainicjowanie ewentualnych kooperacji.

W 2022 r. BARR zorganizowała także 4 Konferencje „Start-Up Bydgoszcz!”, integrujące lokalne środowisko osób mających innowacyjne pomysły na biznes.

Przestrzenią współpracy sektora publicznego z biznesem i sektorem naukowym jest także serwis internetowy www.barr.pl. Stanowi on platformę komunikacji i udostępniania informacji biznesowych dla zainteresowanych podmiotów. W 2022 r. portal odwiedziło 82 344 użytkowników podczas 113 938 sesji.

W 2022 r. Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego prowadziła bazę firm w regionie, na której firmy z Bydgoszczy i obszaru Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz mogą rejestrować swoje profile i dzięki temu – szerzej docierać do klientów i kooperantów. Baza dostępna jest pod linkiem <https://barr.pl/rozwijaj-biznes-w-bydgoszczy/baza-firm-w-regionie/>

VI.1.2. Dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości.

VI.1.3. Rozwój sieci współpracy na rzecz rozwoju gospodarki obszaru metropolitalnego.

VI.2.2. Efektywna współpraca nauki, biznesu i samorządu.

Na rozwój społeczny i gospodarczy miasta niewątpliwym wpływ ma działalność środowiska naukowego. Badania naukowe i prace rozwojowe poszerzają zasób wiedzy i wskazują nowe praktyczne zastosowania. Korzystać z niej mogą podmioty gospodarcze, instytucje i organizacje dążące do wprowadzania innowacyjnych rozwiązań i produktów. Twórcza współpraca środowisk naukowych i biznesowych podnosi atrakcyjność tworzonych lokalnie dóbr i usług oraz konkurencyjność całej gospodarki.

Bydgoszcz jest jednym z dwóch ośrodków akademickich w regionie. W roku akademickim 2021/2022 w **szkołach wyższych** kształciło się 29,6 tys. studentów, o 3,5% więcej niż w roku poprzednim. Wśród studentów 1,5 tys. stanowili cudzoziemcy, a ich liczba wzrosła w skali roku o 17,3%.

Uczelnie w 2022 r.
Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy
Politechnika Bydgoska im. J.J. Śniadeckich w Bydgoszczy
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy UMK w Toruniu
Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy
Bydgoska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy
Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy
Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu w Bydgoszczy
Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu

W 2022 r. opublikowano wyniki ewaluacji jakości działalności naukowej uczelni wyższych i instytutów badawczych za lata 2017-2021. Minister Edukacji i Nauki, biorąc pod uwagę uchwały Komisji Ewaluacji Nauki, w drodze decyzji administracyjnych, przyznał kategorie naukowe A+, A, B+, B albo C. Podstawowymi kryteriami oceny były: poziom naukowy lub artystyczny prowadzonej działalności naukowej, efekty finansowe badań naukowych i prac rozwojowych oraz wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki. Od przyznanej kategorii (A+, A, B+, B lub C) zależą m.in. uprawnienia do prowadzenia studiów, nadawania stopni naukowych i tytułów oraz kwota subwencji.

Kategorię A przyznano Uniwersytetowi Kazimierza Wielkiego w dyscyplinach: nauka o kulturze i religii oraz nauka o polityce i administracji, a także literaturoznawstwo (po skutecznym odwołaniu). W przypadku Politechniki Bydgoskiej kategorię A otrzymały dyscypliny: rolnictwo i ogrodnictwo, zootechnika i rybactwo, a po odwołaniu także nauki chemiczne. Poza tym kategorię A przyznano (także w wyniku odwołania) sztukom muzycznym wykładowym w Akademii Muzycznej.

Uczelnie prowadzące działalność naukową w co najmniej dwóch dyscyplinach naukowych z kategorią A+, A albo B+ uzyskują prawo do prowadzenia szkoły doktorskiej. W wyniku ostatniej parametryzacji co najmniej ocenę B+ uzyskało 25 dyscyplin naukowych, wykładowych na 5 uczelniach w Bydgoszczy.

W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba udzielonych przez **Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej** bydgoskim jednostkom naukowym praw własności przemysłowej. W 2022 r. do Urzędu wpłynęły 34 zgłoszenia uczelni dotyczących ochrony praw własności przemysłowej, z których 20 dotyczyło wynalazków. Wśród uzyskanych praw własności najwięcej było patentów na wynalazki – 21 oraz praw ochronnych na wzory użytkowe – 9. Najbardziej aktywna w 2022 r. w działalności innowacyjnej prowadzącej do powstania praw własności przemysłowej była Politechnika Bydgoska, której pracownicy zgłosili 15 wynalazków i otrzymali 20 patentów na wynalazki. Zgłoszenia pochodziły też z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Natomiast wśród uzyskanych przez bydgoskie uczelnie w 2022 r. patentów na wynalazki, jeden został udzielony Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy.

Zgłoszenia i uzyskane prawa własności przemysłowej bydgoskich szkół wyższych w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej

Wyszczególnienie	Zgłoszenia				Uzyskane prawa własności			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Ogółem	78	60	51	34	49	33	29	37
Wynalazki	50	40	26	20	20	22	27	21
Wzory użytkowe	11	12	4	5	5	6	2	9
Znaki towarowe	1	–	11	1	–	–	–	1
Wzory przemysłowe i pozostałe	16	8	10	8	24	5	–	6

Źródło: Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej

Poza jednostkami naukowymi o nadanie praw własności przemysłowej do Urzędu Patentowego występowały też podmioty gospodarcze i osoby fizyczne. Podmioty gospodarcze w 2022 r. zgłosiły 18 wynalazków, 6 wzorów użytkowych oraz 70 znaków towarowych. Natomiast, w ciągu roku, uzyskały z Urzędu Patentowego 12 patentów na wynalazki, 3 prawa własności do wzorów użytkowych oraz 57 do znaków towarowych. Osoby fizyczne z kolei zgłosiły 4 wynalazki i 10 znaków towarowych, a uzyskały 3 patenty na wynalazki i 13 praw własności do znaków towarowych.

W 2022 r. dwie największe bydgoskie uczelnie realizowały wiele projektów innowacyjnych i badawczo-rozwojowych, łączących naukę z biznesem. **Uniwersytet Kazimierza Wielkiego** może pochwalić się m.in. następującymi sukcesami:

- podczas Międzynarodowych Targów Wynalazczości i Designu KIDE 2022 (Tajwan) złotymi medalami nagrodzono prace: „Innowacyjne, zautomatyzowane, mobilne stanowisko do skanowania 3D ludzi i innych obiektów zorientowanych pionowo”, „Prototyp mobilnego systemu do pomiarów wybranych warunków środowiskowych przy użyciu BSP”, „Opracowanie systemu nasączania i utrwalania kolorowych wydruków w technologii CJP”,
- w konkursie OPUS 23 Narodowego Centrum Nauki dofinansowaniem nagrodzono projekt „Opracowanie wysokowydajnych konwerterów diod białych na bazie struktur epitaksjalnych granatów przy użyciu metody epitaksji z fazy ciekłej”,
- Międzynarodowy Konkurs Wynalazków PRIX EIFFEL 2022 (Paryż) przyniósł 19 nagród: 3 złote medale, 1 platynowy, 7 srebrnych, 8 wyróżnień specjalnych. Złotymi medalami nagrodzono prace: „Prasa taśmowa do wysokociśnieniowego prasowania i suszenia odpadów spożywczych”, „Zastosowanie biopoliolu na bazie tłoczonego na zimno oleju lnianego do syntezy elastycznych pianek poliuretanowych dedykowanych przemysłowi meblarskiemu i tapicerskiemu”, „System druku 3D w transparentnych zawieszinach bazujący na aktywowanym UV monomerze akrylowym”,
- zespoły badawcze otrzymały dofinansowanie w ramach programu „Inkubator Innowacyjności 4.0” jako wsparcie działalności w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, w inicjowaniu współpracy z otoczeniem gospodarczym oraz w realizowaniu zadań, które doprowadzą do zastosowania wyników tych badań i prac na gruncie konkretnych rozwiązań rynkowych,
- w ramach konkursu Narodowego Centrum Nauki na działania naukowe MINIATURA 6 do dofinansowania zakwalifikowano prace „Wpływ etapu laktacji na zawartość czynników neurotropowych w mleku ludzkim” oraz „Synteza i badanie scyntylatorów w postaci nanokryształów mieszanych ortokrzemianów $LYSO:Ce$ ($Lu_{2-x}Y_xSiO_5:Ce$)”,
- zespół badawczy Katedry Chemii i Technologii Poliuretanów został wyróżniony w konkursie „Liderzy Innowacji Pomorza i Kujaw”,

- podczas XV Międzynarodowych Targów Wynalazków i Innowacji INTARG® 2022 pracownicy UKW otrzymali 19 nagród: sześć złotych medali, cztery srebrne, trzy brązowe oraz sześć nagród specjalnych. Złote medale otrzymały prace: „Nowatorska metoda pozyskiwania form traconych w oparciu o technologię druku 3D FDM i CJP”, „Zmodernizowany, mobilny i zautomatyzowany system do skanowania obiektów zorientowanych pionowo”, „Stanowisko do oceny rehabilitacji treningu sił człowieka - pojedynczych i zbiorowych grup mięśniowych”, „Biodegradowalne materiały o właściwościach biobójczych i zwiększonej wytrzymałości, przeznaczone na opakowania lub produkty jednorazowego użytku”, „Zielone reaktywne surowce chemiczne będące alternatywą dla toksycznych komercyjnych opóźniaczy palenia stosowanych w branży poliuretanowej”, „Nowy biodegradowalny kompozyt polimerowy o zwiększonych parametrach wytrzymałościowych”.

Do najważniejszych osiągnięć **Politechniki Bydgoskiej** zaliczyć można m.in.:

- w ramach konkursu Narodowego Centrum Nauki na działania naukowe MINIATURA 6 nagrodzono prace „Dekonsumpcja jako alternatywny nurt racjonalizacji zachowań w dobie globalnego kryzysu gospodarczego” oraz „Ocena ekotoksykologiczna wybranych mikrozanieczyszczeń z grupy emerging pollutants w środowisku wodnym pod wpływem działania różnych czynników utleniających i chlorujących”, „Mikrofalowe nanoukłady oparte o ekscytony rydbergowskie”, „Synteza oraz badanie właściwości spektroskopowych wybranych pochodnych 2-merkaptobenzotiazolu – potencjalnych inicjatorów w procesie fotopolimeryzacji”.
- decyzją Ministerstwa Edukacji i Nauki, Politechnika Bydgoska otrzymała środki finansowe na realizację inwestycji "Spektrometr hybrydowy FT-IR/Raman" (kwota przyznanej dotacji – 2,6 mln zł) oraz „AgroPV - System agrofotowoltaiczny w uprawie sterowanej gatunków roślin rolniczych i ogrodniczych” (kwota przyznanej dotacji – 2,2 mln zł),
- w 43. edycji konkursu Narodowego Centrum Nauki Sonata 17, nagrodzono grantami na finansowanie autorów dwóch prac „ActEpi: Aktywacja mechanizmów epigenetycznych u drobiu przez programowanie mikrobioty jelitowej” oraz „Badania multiomiczne układu pokarmowego i cech fenotypowych kaczek żywnych paszą z dodatkiem glinokrzemianów”.

Wśród podmiotów sektora biznesowego, trzy firmy z Bydgoszczy utrzymały status Centrum Badawczo-Rozwojowego, uzyskany od Ministra Rozwoju i Technologii: Atos Poland R&D Sp. z o.o., Instytut Genetyki Sądowej Sp. z o.o. oraz Softblue S.A.

Ważnym punktem na drodze rozwijania współpracy między szkołami wyższymi i biznesem są tzw. firmy odpryskowe, powołane w celu komercjalizacji wyników badań naukowych oraz transferu wiedzy do gospodarki. Bydgoskie szkoły wyższe tworzą spółki typu spin-off i spin-out, jako nowe podmioty utworzone przez co najmniej jednego pracownika, studenta lub absolwenta uczelni (spin-off) lub razem z jednostką naukową lub organizacyjną powołaną do komercjalizacji wyników badań (spin-out). Różnica między nimi wynika z formy powiązania spółki z uczelnią. Podczas gdy spin-out jest związany osobowo i kapitałowo z uczelnią, spin-off jest spółką wydzieloną z uczelni, z którą prowadzi współpracę na zasadach rynkowych.

Liczba przedsiębiorstw akademickich typu spin-off oraz spin-out na uczelniach bydgoskich

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
RAZEM	26	30	32	33
Politechnika Bydgoska im. J.J. Śniadeckich	4	5	4	4
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego	3	3	2	2
Collegium Medicum im. L. Rydygiera UMK	5	4	3	4
Wyższa Szkoła Gospodarki	14	18	23	23

Źródło: uczelnie bydgoskie

Innowacyjność przedsiębiorstw

Według ostatnich dostępnych danych Głównego Urzędu Statystycznego, pochodzących z badania innowacyjności przedsiębiorstw przemysłowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób, bydgoskie przedsiębiorstwa w latach 2019-2021 uzyskały 22 prawa własności, w tym 6 patentów na wynalazki.

Zgłoszenia i uzyskane prawa własności przemysłowej w latach 2019-2021 przez bydgoskie przedsiębiorstwa przemysłowe^a w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym			
		wynalazki	wzory użytkowe	wzory przemysłowe	znaki towarowe
Zgłoszenia	20	5	–	4	11
Uzyskane prawa własności	22	6	–	1	15

^a Badanie dotyczy przedsiębiorstw przemysłowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie; Ośrodek Statystyki Nauki, Techniki, Innowacji i Społeczeństwa Informacyjnego

Działalność badawczo-rozwojowa, której efekty uwidaczniają się m.in. w postaci uzyskanych patentów czy innych wyłącznych praw własności, wykorzystana w procesach produkcyjnych przyczynia się do powstawania innowacyjnych produktów i usług. Za aktywne innowacyjnie można było uznać 40,7% bydgoskich przedsiębiorstw przemysłowych wśród podmiotów, w których liczba pracujących przekraczała 49 osób, tj. o 8,8 p. proc. mniej niż w poprzedniej edycji badania. Jako aktywne innowacyjnie traktowano przedsiębiorstwa, które w latach 2019-2021 wprowadziły innowacje, rozumiane jako nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe. Nieco częściej przedsiębiorstwa podejmowały się wprowadzania innowacji produktowych. Wśród innowacji procesowych najpopularniejsze było wprowadzanie nowych lub ulepszonych metod wytwarzania wyrobów lub świadczenia usług, w tym rozwoju wyrobów lub usług. W porównaniu z danymi z poprzedniej edycji badania mocniej wzrósł jedynie odsetek podmiotów, które wprowadziły nowe lub ulepszone metody przetwarzania informacji lub komunikacji (o 0,3 p. proc.).

Przedsiębiorstwa przemysłowe^a, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2019-2021

		Ogółem	40,7
Nowe lub ulepszone produkty	razem		36,3
	w tym nowe dla rynku		16,8
	razem		33,6
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe	metody wytwarzania (produkcji) wyrobów lub świadczenia usług (w tym rozwoju wyrobów lub usług)		23,0
	metody z zakresu logistyki, dostaw lub dystrybucji		10,6
	metody przetwarzania informacji lub komunikacji		17,7
	metody księgowania lub inne czynności administracyjne		13,3
	zasady działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem		19,5
	metody podziału zadań, uprawnień decyzyjnych lub zarządzania zasobami ludzkimi		13,3
	metody marketingowe w zakresie opakowań, kształtowania cen produktów, technik promocji, lokowania produktów lub usług posprzedażowych		11,5

^a Badanie dotyczy przedsiębiorstw przemysłowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie; Ośrodek Statystyki Nauki, Techniki, Innowacji i Społeczeństwa Informacyjnego

Nakłady na działalność innowacyjną uwzględniają środki poniesione przez przedsiębiorstwo w danym roku na działalność innowacyjną prowadzoną w ciągu ostatnich trzech lat. W 2021 r. nakłady na innowacje przedsiębiorstw przemysłowych wynosiły 194,0 mln zł i były niższe o 11,3% niż przed rokiem. Przeznaczona na

działalność innowacyjną kwota została pokryta w 77,6% ze środków własnych przedsiębiorstw. Bezzwrotne środki pozyskane z Unii Europejskiej stanowiły 15,2% (przed rokiem 12,5%). Nakłady na działalność badawczą i rozwojową stanowiły 76,1% wszystkich nakładów na działalność innowacyjną. Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych, w przychodach netto ze sprzedaży przedsiębiorstw przemysłowych wyniósł 7,8%, z czego przychody z produktów nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku stanowiły 4,6%, a tylko dla przedsiębiorstwa – 3,2%. Większość produktów innowacyjnych przeznaczona została na rynki zagraniczne – przychody z eksportu produktów nowych lub istotnie ulepszonych wyniosły 7,4% przychodów netto ze sprzedaży w przemyśle.

2030 STRATEGIA 2.0

POWYŻSZE DZIAŁANIA REALIZOWAŁY NASTĘPUJĄCE CELE OPERACYJNE „BYDGOSZCZ 2030. STRATEGIA ROZWOJU”:

VI.1.1. Atrakcyjne miejsca pracy.

VI.1.2. Dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości.

VI.2.1. Wysoki status bydgoskich uczelni.

VI.2.2. Efektywna współpraca nauki, biznesu i samorządu.

Bydgoszcz coraz częściej znajduje się w kręgu zainteresowań turystów. Atutami miasta, przyciągającymi turystów krajowych i zagranicznych, są liczne zabytki, unikatowe muzea, walory krajobrazowe (położenie nad dwiema rzekami Wisłą i Brdą oraz Kanałem Bydgoskim), dogodne powiązania komunikacyjne międzynarodowe i krajowe oraz rozwinięta baza noclegowa. Miejsca przyciągające turystów to m.in.: Wyspa Młyńska i Wenecja Bydgoska, Stary Rynek z katedrą, Śródmieście z dzielnicą muzyczną, Kanał Bydgoski ze śluzami, zrewitalizowany Stary Fordon, Leśny Park Kultury i Wypoczynku, Opera Nova, Explozeum, Bazylika pw. św. Wincentego a Paulo, Spichrze nad Brdą. Do dyspozycji gości w 2022 r. było 38 turystycznych obiektów noclegowych, które dysponowały 3,7 tys. miejsc (o 12,1% więcej niż w ubiegłym roku, 84,2% z nich znajdowała się w hotelach) oraz liczne restauracje i kawiarnie.

Turystyczne obiekty noclegowe* w Bydgoszcy

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Turystyczne obiekty noclegowe ogółem	39	31	31	38
Hotele	26	23	25	26
Inne obiekty hotelowe	3	2	1	4
Szkolne schroniska młodzieżowe	1	1	1	1
Zespoły domków turystycznych	1	–	–	–
Pola biwakowe	1	1	1	1
Hostele	1	1	1	1
Pokoje gościnne/kwatery prywatne	2	2	1	3
Kwatery agroturystyczne	1	–	–	1
Pozostałe turystyczne obiekty	3	1	1	1

* Stan w lipcu. Źródło: BDL GUS

Hotele według kategorii w 2022 r.				
★★★★★	★★★★	★★★	★★	w trakcie kategoryzacji
1	6	9	7	3
51 miejsc	1 024 miejsca	1 334 miejsca	484 miejsca	211 miejsc

Bydgoszcz należy do Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej, która integruje środowisko turystyki, tworzy forum dialogu i wspiera realizację wspólnych przedsięwzięć. W ramach stowarzyszenia w 2022 r. organizowano wspólnie podróże studyjne dla touroperatorów oraz dziennikarzy (m.in. Farm trip z cyklu Destination Poland „Dawno Cię tu nie było – spotkajmy się w Polsce” wizyta członków stowarzyszenia SITE, wizyta touroperatorów z Korei Płd.) oraz brano udział w szkoleniach (Akademia liderów turystyki).

Wizerunek Bydgoszcy promowało Bydgoskie Centrum Informacji. Turyści, goście i mieszkańcy pozyskiwali w BCI informacje o mieście m.in.: jego historii, atrakcjach turystycznych, wydarzeniach kulturalnych i sportowych oraz mieli możliwość zaopatrzyć się w materiały promocyjne, również poprzez sklep internetowy. Bydgoskie Centrum Informacji w 2022 r. odwiedziło 48,5 tys. osób, tj. o 22,1 tys. więcej niż w poprzednim roku (83,9% więcej). Wśród odwiedzających BCI było 34,7 tys. turystów krajowych, 3,0 tys. zagranicznych oraz 10,8 tys. mieszkańców miasta. Ponadto BCI promowało bydgoskie produkty turystyczne w ramach wydarzeń targowo-wystawienniczych w kraju, m.in.: Szczecin - Piknik nad Odrą, Opole – Targi Turystyki, Chorzów – Atrakcje Regionów oraz za granicą – World Travel Market London. Zorganizowało także wizytę studyjną dla

przedstawiciele branży MICE – udział 10 członków stowarzyszenia SITE we współpracy z Poland Convention

W ramach E-Konkursu Polskiej Organizacji Turystycznej na Najlepsze Centrum Informacji Turystycznej w Polsce Bydgoskie Centrum Informacji zajęło drugie miejsce w najbardziej prestiżowej kategorii 4 gwiazdek.

Zwiedzanie Bydgoszczy ułatwia turystom Bydgoska Karta Turysty, która funkcjonuje w formie aplikacji. Można ją doładować wybranym pakietem zwiedzania, umożliwiającym korzystanie z większości bydgoskich muzeów, zawiera zniżki oraz daje możliwość przejazdów komunikacją miejską bez dodatkowych opłat. W 2022 r. sprzedano 731 pakietów.

Jedną z najpopularniejszych wakacyjnych atrakcji turystycznych w mieście jest Bydgoski Tramwaj Wodny. Z rejsów można było skorzystać od końca kwietnia do października 2022 r. Do dyspozycji pasażerów były dwie trasy: Staromiejska i Słoneczna, każda trwająca około 60 minut, rozpoczynające się przy Rybim Rynku. W całym sezonie skorzystało z tej formy wypoczynku 27 150 osób (o 8,9 tys. więcej niż w poprzednim roku).

Bydgoszczanie i turyści mieli również okazję poznać zrewitalizowany Stary Fordon od strony wody podczas wakacyjnych niedzielnych rejsów po Wiśle drewnianą łodzią, charakterystyczną dla dawnej żeglugi wiślanej. W rejsach uczestniczył przewodnik i ornitolog, którzy opowiadali m.in. o dawnych mieszkańcach Fordonu i ich związku z Wisłą. Co tydzień odbywało się 5 rejsów. Drewniana łódź w jednym rejsie zabierała na pokład 12 podróżnych.

W siedzibie BCI od marca do października 2022 r. do dyspozycji mieszkańców było 10 rowerów cargo ze wspomaganie elektrycznym (7 z nich to rowery trójkołowe wyposażone w 2 ławeczki oraz 3 dwukołowe z jedną ławeczką). Rowery wyposażone są w pojemną przestrzeń ładunkową dającą możliwość przewozu np. zakupów. Rower można było wypożyczyć od 10 zł na dobę (maksymalny okres wypożyczenia to dwa tygodnie – 70 zł) wraz z opłaceniem zwrotnej kaucji w wysokości 100 zł na pokrycie ewentualnych szkód. W przeciągu roku udzielono 109 wypożyczeń, średnio na 6 dni.

W ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Przewodnika Turystycznego, Koło Przewodników Bydgoskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej ByLOT zorganizowało dwudniowe „Spacerów za piątką”. Wśród propozycji spacerów trasę dla siebie wybrać mogli m.in. wodniacy, miłośnicy dawnej historii oraz architektury.

W Bydgoszczy w 2022 r. odbyło się szereg wydarzeń atrakcyjnych dla mieszkańców, ale też przyciągających uczestników i widzów z całego regionu, kraju czy z zagranicy. Odbyły się kolejne edycje imprez o tematyce sportowej, kulturalnej i podróżniczej, m.in.: Wielka Wioślarska o Puchar Brdy, Memoriał Ireny Szewińskiej, Terenowa Masakra, Ocean Lava Triathlon Polska, Woda Bydgoska, Bydgoska Noc Muzeów, Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Ignacego Jana Paderewskiego, Bydgoski Festiwal Operowy, Festiwal Prapremier i Bydgoski Festiwal „Podróżnicy”.

Miasto wzięło również udział w 11. edycji corocznej kampanii Kujawsko-Pomorskiego Paszportu Turystycznego. W 2022 r. udostępniono aplikację „Paszport od kuchni”, dzięki której można było dotrzeć do gospodarstw, w których powstają regionalne przysmaki. Dodatkowo zwiedzający mogli wziąć udział w miejskich grach terenowych (questach), podczas których zbierali punkty.

Wskaźniki osiągnięcia celów Strategii w Obszarze VI.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/ tendencja
Cel VI.1. KONKURENCYJNA GOSPODARKA							
VI.1.1. Atrakcyjne miejsca pracy	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w relacji do średniej miast wojewódzkich (miasta wojewódzkie =100%)	90,4% (2018)	92,6%	91,9%	93,7%	b.d.*	110%
	Udział pracujących w sektorze usług	69,8% (2018)	70,3%	69,9%	70,3%	b.d.**	80%
	Udział przedsiębiorstw przemysłowych (z liczbą pracujących powyżej 49 osób), które wprowadziły innowacje produktowe, procesowe, organizacyjne lub marketingowe w % ogółu przedsiębiorstw przemysłowych w ostatnich 3 latach	60,0% (2017)	39,7%	49,5%	40,7%	b.d.***	tendencja wzrostowa
VI.1.2. Dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1 000 mieszkańców	120,8 (2018)	124,5	131,5	135,9	137,9	powyżej 150
	Istniejąca powierzchnia biurowa	97 850 m ² (2018)	108 000 m ²	127 600 m ²	136 000 m ²	137 000 m ²	tendencja wzrostowa
	Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w rejestrze REGON	480 (2018)	481	581	584	493	tendencja wzrostowa
VI.1.3. Rozwój sieci współpracy na rzecz rozwoju gospodarki obszaru metropolitalnego	Liczba członków funkcjonujących klastrów	170 (2019)	170	193	203	222	tendencja wzrostowa
	Saldo rejestracji podmiotów gospodarczych w bydgoskim obszarze metropolitalnym	604 (2017)	2 275	2 262	2 251	1 247	tendencja wzrostowa

* Dane statystyki publicznej dostępne będą w III kwartale 2023 r.

** Dane statystyki publicznej dostępne będą w IV kwartale 2023 r.

*** Dane statystyki publicznej dostępne będą w I kwartale 2024 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/ tendencja
VI.1.4. Miasto atrakcyjne turystycznie	Liczba hoteli 4- i 5- gwiazdkowych	6 + 1 (2018)	7 + 1	6 + 1	6 + 1	6 + 1	7 + 2
	Liczba miejsc noclegowych w hotelach 4- i 5- gwiazdkowych	1 047 + 41 (2018)	1 177+41	1 012+41	1 037+51	1 024+51	1 220+82
	Liczba udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych	459 804 (2018)	478 737	252 279	331 505	501 388	tendencja wzrostowa
	– w tym turystom zagranicznym	114 879 (2018)	135 954	46 829	59 330	86 909	tendencja wzrostowa
	Liczba międzynarodowych wydarzeń turystyki biznesowej trwających co najmniej 2 dni, z liczbą uczestników co najmniej 50 osób	28 (2018)	13	1	7	6	tendencja wzrostowa
Cel VI.2. SILNY OŚRODEK NAUKOWY – BADANIA NAUKOWE, TRANSFER WIEDZY I INNOWACJI							
VI.2.1. Wysoki status bydgoskich uczelni	Liczba dyscyplin naukowych lub artystycznych z kategorią naukową A+, A i B+	4 (2018)	4	4	4	25	tendencja wzrostowa
	Pozycja uczelni bydgoskich w ogólnopolskim rankingu uczelni wyższych PERSPEKTYWY:						
	– ranking uczelni akademickich						
	UKW	61-70 (2019)	61-70	71-80	71-80	61-70	tendencja wzrostowa
	UTP/Politechnika Bydgoska	48 (2019)	48	61-70	61-70	61-70	
	– ranking uczelni niepublicznych						
BSW	27 (2019)	27	29	33	28		
KPSW	16 (2019)	16	16	17	19		
WSG	27 (2019)	27	25	19	21		
	Liczba nadanych w danym roku stopni naukowych oraz tytułów:						
– doktora	99 (2017)	48	27	26	b.d.*	tendencja wzrostowa	
– doktora habilitowanego	14 (2017)	19	12	3			
– profesora	3 (2017)	7	12	0			

* Dane statystyki publicznej dostępne będą w IV kwartale 2023 r.

Cele	Wskaźniki	Wartość bazowa (wartość/rok)	2019	2020	2021	2022	Wartość docelowa/tendencja
VI.2.2. Efektywna współpraca nauki, biznesu i samorządu	Liczba uzyskanych przez bydgoskie instytucje naukowe wszystkich praw własności przemysłowej	87 (2018)	52	40	33	45	300
	w tym: praw dotyczących wynalazków i wzorów użytkowych	20 (2018)	25	28	29	30	60
	Liczba projektów obejmujących badania naukowe lub prace rozwojowe	166 (2018)	152	75	45	b.d.*	tendencja wzrostowa
	Liczba funkcjonujących przedsiębiorstw akademickich typu spin-off oraz spin-out na uczelniach bydgoskich	21 (2018)	26	30	32	33	tendencja wzrostowa

*Brak danych za 2022 r. w Systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on

Załącznik nr 1.

Projekty Miasta Bydgoszczy współfinansowane ze środków UE w ramach RPO WK-P oraz krajowych programów operacyjnych

Projekty realizowane w 2022 roku z dofinansowaniem UE

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 ZIT – REWITALIZACJA					
1.	Rewitalizacja społeczno – gospodarcza Starego Fordonu – Etap I	19 442 541	11 705 046	Rewitalizacja terenów strefy nadbrzeżnej Wisły w Starym Fordonie, stworzenie przy rzece nowych miejsc do wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców oraz poprawa estetyki panoramy miasta od strony Wisły, przebudowa i rozbudowa ul. Promenada wraz z infrastrukturą towarzyszącą podziemną i nadziemną, zagospodarowanie rekreacyjne.	10.2015-09.2023
2.	Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Starego Fordonu – Etap I, część II – nabrzeża	8 015 688	5 063 733	Projekt obejmuje: wykonanie przedłużenia ul. Frycza-Modrzewskiego wraz z zawrotką; budowę umocnionego nabrzeża pionowego i tarasowego z pochylnią do wodowania; oświetlenie oraz odwodnienie drogi i umocnionego nabrzeża; budowę punktu czerpalnego wody; wyposażenie nabrzeża; umocnienie materiałami gabionowymi brzegu przy pochylni; niezbędną wycinkę drzew i rozbiórkę wylotu W64; wykonanie oświetlenia ulicy dojazdowej i nabrzeża, zestawów gniazd montowanych na słupie oświetleniowym na potrzeby nabrzeża, zasilania wind do wodowania łódek; budowę kanalizacji deszczowej.	09.2020-12.2022
3.	Przestrzeń edukacji w Młynach Rothera	5 849 225	3 554 790	Wydzielenie i wyposażenie przestrzeni edukacyjnej, integracyjnej, warsztatowej w Spichrzu Mącznym - dwa piętra (II, III p.).	06.2018-09.2022
4.	Poszerzenie oferty kulturalnej Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy poprzez dostosowanie lokalu przy ul. Gdańskiej 5 i obiektu przy ul. Mennica 6 na potrzeby muzealne	3 831 436	2 386 377	Przedsięwzięcie obejmuje działania inwestycyjne, w ramach których zaplanowano przebudowę lokalu przy ul. Gdańskiej 5, użytkowanego wcześniej jako apteka „Pod Łabędziem”, oraz obiektu przy ul. Mennica 6, który obecnie, jak i po realizacji projektu pełnił będzie funkcję muzealną.	01.2020-06.2023
5.	Rewitalizacja bulwarów Brdy	8 362 389	5 226 236	Odnowa bulwarów na odc. od Mostu Bernardyńskiego do ul. Uroczej. Obejmuje umocnienia brzegowe, wyznaczenie miejsc dla cumowania małych jednostek, ścieżki piesze, rowerowe, nowe oświetlenie terenu, rewaloryzację zieleni i małą architekturę.	10.2020-06.2023
6.	Modernizacja i przebudowa infrastruktury Teatru Polskiego	25 891 773	6 848 398	Modernizacja budynku głównego w części dostępnej dla publiczności – nadbudowa oraz rozbudowa głównej bryły budynku. Przewidziane są roboty ogólnobudowlane, wymiana konstrukcji dachu oraz wykonanie instalacji wod.-kan., c.o., elektrycznej i wentylacji mechanicznej w całym budynku Teatru.	01.2021-12.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 – ZIT					
7.	Rewitalizacja nieruchomości dawnego Teatru Kameralnego przy ul. Grodzkiej w Bydgoszczy	33 488 996	12 385 010	Remont, przebudowa i rozbudowa zespołu budynków dawnego Teatru Kameralnego – przystosowanie do pełnienia funkcji drugiej sceny i realizacji oferty kulturalno-edukacyjnej.	06.2016-04.2022
8.	Budowa buspasa w ul. Kolbego na odcinku od ul. Grunwaldzkiej do ul. Kormoranów wraz z infrastrukturą towarzyszącą	11 682 911	7 832 887	Budowa buspasa na kierunku Osowa Góra – centrum miasta, która obejmuje przebudowę ulicy, budowę jezdni serwisowej wraz z miejscami postojowymi niezbędnej dla obsługi części usługowo-handlowej ulicy, budowę chodników i infrastruktury towarzyszącej drodze.	03.2017-09.2022
9.	Budowa systemu Park & Ride wraz z realizacją infrastruktury technicznej w Bydgoszczy	45 360 050	30 377 554	Utworzenie systemu parkingów Park&Ride wraz z infrastrukturą techniczną: Węzeł Zachodni, Pętla Przylesie, Pętla Las Gdański, Rondo Kujawskie, Grudziądzka UMB; zaplanowano również rozbudowę sieci i centrum nadzoru nad systemem Park&Ride.	05.2018-12.2023
10.	Rozwój usług opiekuńczych w mieście Bydgoszczy	–	–	Projekt skierowany do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, tj. 490 osób niesamodzielnych, w tym niepełnosprawnych: placówka dziennej opieki ul. Karpacka – 75 osób (WSG); placówka opieki wytchnieniowej w formie dziennej ul. Garbary – 180 osób (WSG); opieka niestacjonarna – 180 osób (WSG); stacjonarna placówka opieki dziennej w Fordonie – 70 osób, (WSG); placówka opieki dziennej ul. Szelburg-Zarembiny 19 – 70 osób (PRO OMNIS). Zadania MOPS: promocja i rekrutacja.	01.2020-12.2022
11.	Zaopiekowani	3 308 550	2 977 695	Rozwój usług opiekuńczych i asystenckich w środowisku lokalnym. Obejmuje wsparciem 251 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.	01.2020-12.2023
12.	Akcja - kwalifikacja 4	6 374 870	6 056 126	Kompleksowa współpraca 23 szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w zakresie dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy – udział uczniów w specjalistycznych kursach i szkoleniach (zajęcia dodatkowe rozwijające kompetencje matematyczne i przygotowujące do egzaminów zawodowych), ukierunkowanych na podniesienie kompetencji, zdobycie kwalifikacji zawodowych i ułatwienie wejścia na rynek pracy oraz w doradztwie edukacyjno-zawodowym.	09.2020-09.2023
13.	Edu(R)Ewolucja 2	6 214 166	5 903 457	Udział 14 bydgoskich LO – zajęcia dla 2 443 uczniów oraz podniesienie kompetencji i kwalifikacji 137 nauczycieli. Zajęcia w zakresie kształtowania i rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (z matematyki, j. angielskiego, nauki programowania i robotyki), zajęcia specjalistyczne i dydaktyczno-wyrównawcze dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz zajęcia oparte na metodzie eksperymentu w zakresie przedmiotów przyrodniczych i matematycznych. Utworzone zostaną	01.2021-07.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
				Punkty Informacji i Kariery. Nauczyciele podniosą swoje kompetencje i kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i studiach podyplomowych. Szkoły doposażą pracownie przedmiotowe (matematyczne, przyrodnicze, komputerowe) w pomoce dydaktyczne. W 9 LO zostanie zmodernizowana sieć komputerowa LAN.	
14.	Edu(R)Ewolucja 3	1 341 358	1 274 290	Poprawa efektywności i jakości kształcenia w 21 bydgoskich szkołach podstawowych poprzez realizację zajęć dla 567 uczniów oraz podniesienie kompetencji 33 nauczycieli. Uczniowie uczestniczyć będą w zajęciach rozwijających kompetencje kluczowe i umiejętności uniwersalne, niezbędne na rynku pracy w ramach programowania i robotyki. Nauczyciele podniosą swoje kompetencje poprzez udział w szkoleniach. Szkoły objęte wsparciem doposażą pracownie w narzędzia TIK oraz zmodernizują sieć LAN.	10.2021-09.2023
15.	Klucz do lepszego życia	655 428	557 114	Projekt skierowany do 30 kobiet w wieku 50+ nieaktywnych zawodowo, w szczególności osób z obszaru rewitalizacji oraz mieszkańców ul. Saperów, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej: 1. Aktywizacja społeczna uczestników – warsztaty integracyjno-motywacyjne, treningi umiejętności i kompetencji społecznych, indywidualne poradnictwo psychologiczne. 2. Aktywizacja zawodowa uczestników – warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, warsztaty w zakresie kreacji wizerunku, kurs w zakresie podstawowej obsługi komputera, Internetu oraz urządzeń mobilnych, badania profilaktyczne, szkolenia zawodowe, staże zawodowe, wypłata stypendium szkoleniowych i stażowych. 3. Program Aktywności Lokalnej – warsztaty z elementami integracji, spotkania, grupy edukacyjne.	09.2021-03.2023
16.	Termomodernizacja Przedszkola nr 19 w Bydgoszczy	4 396 201	1 543 484	Termomodernizacja Przedszkola nr 19 przy ul. Grunwaldzkiej 13 obejmująca m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych.	02.2021-07.2023
17.	Termomodernizacja Przedszkola nr 4 w Bydgoszczy	4 997 318	1 534 256	Termomodernizacja Przedszkola nr 4 przy ul. Żółwińskiej 1 obejmująca m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych i pompy ciepła.	02.2021-07.2023
18.	Termomodernizacja Przedszkola przy Szkole Podstawowej nr 34	2 282 564	646 785	Termomodernizacja Przedszkola przy Szkole Podstawowej nr 34 przy ul. Opławiec 157 obejmująca m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych i pompy ciepła.	02.2021-02.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
19.	Termomodernizacja Przedszkola nr 16 w Bydgoszczy	3 018 490	968 061	Termomodernizacja Przedszkola nr 16 przy ul. Bukowej 3 obejmująca m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych.	02.2021-07.2023
20.	Termomodernizacja Przedszkola nr 22 w Bydgoszczy	4 927 853	1 402 009	Termomodernizacja Przedszkola nr 22 przy ul. Piwnika Ponurego 3 obejmująca m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych.	02.2021-07.2023
21.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 22 w Bydgoszczy	9 589 703	5 817 781	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 22 w Bydgoszczy przy ul. Hutniczej 89 obejmująca m.in. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropodachu, modernizację c.o., c.w.u., kanalizacji, wentylacji, instalacji elektrycznych, montaż paneli fotowoltaicznych.	02.2021-07.2023
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 - pozostałe					
22.	Budowa dróg dla rowerów w ciągu ulicy Smukalskiej w Bydgoszczy	4 348 804	1 700 000	Budowa dróg dla rowerów w ciągu ul. Smukalskiej; od ul. Błądzimskiej do ul. Rajskiej.	04.2014-12.2023
23.	Budowa dróg dla rowerów w ciągu ulicy Jeździeckiej w Bydgoszczy	4 046 081	2 348 211	Budowa dróg dla rowerów w ciągu ul. Jeździeckiej w Bydgoszczy.	02.2020-06.2023
24.	Przebudowa ul. Nad Wisłą w Bydgoszczy	806 150	669 490	Przebudowa ulicy Nad Wisłą stanowiąca element szerszego przedsięwzięcia - rewitalizacji społeczno-gospodarczej Starego Fordonu.	2015-2023
25.	Kultura w zasięgu 2.0	1 085 809	922 938	Udział 5 bydgoskich instytucji, tj. Pałac Młodzieży, Muzeum Okręgowe, Teatr Polski, Miejskie Centrum Kultury, Galeria Miejska bwa – digitalizacja zbiorów, doposażenie w sprzęt do digitalizacji, szkolenia z prawa autorskiego i technik digitalizacji, dostęp do repozytorium zbiorów cyfrowych (wirtualne muzeum), zakup elektronicznych plakatów.	I kw. 2016-06.2023
26.	Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0	6 302 447	5 357 081	Projekt Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Uruchomienie Platformy Miejskiej (agregacja usług elektronicznych w jednym miejscu), rozbudowa Systemu Informacji Przestrzennej, rozwój Elektronicznego Systemu Obiegu Dokumentów oraz zakup sprzętu informatycznego.	2017-2023
27.	Rewaloryzacja Młyna Rothera w Bydgoszczy na cele kulturalno-turystyczne	27 120 509	10 519 058	Prace budowlane wraz z zakupem wyposażenia w zabytkowym Młynie, w celu jego rewaloryzacji oraz dostosowania do prowadzenia atrakcyjnej oferty kulturalno-turystycznej.	06.2018-07.2023
28.	Przebudowa i remont budynku przy ul. Jasnej 21 w Bydgoszczy w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne	1 436 654	950 552	Projekt obejmuje przebudowę i remont budynku w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne. Łącznie oddanych zostanie 7 mieszkań socjalnych. Ograniczenie dofinansowania do maksymalnie 1 mln zł.	03.2019-06.2022

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
29.	Przebudowa i remont budynku przy ul. Jasnej 28 w Bydgoszczy w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne	2 558 463	1 000 000	Projekt obejmuje przebudowę i remont budynku w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne. Łącznie oddanych zostanie 16 mieszkań socjalnych. Ograniczenie dofinansowania do maksymalnie 1 mln zł.	03.2019-10.2022
30.	Przebudowa i remont budynku przy ul. Wrocławskiej 11 w Bydgoszczy w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne	1 126 377	806 086	Projekt obejmuje przebudowę i remont budynku w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne. Łącznie oddanych zostanie 6 mieszkań socjalnych. Ograniczenie dofinansowania do maksymalnie 1 mln zł.	03.2019-05.2022
31.	Przebudowa i remont budynku przy ul. Ugory 18 w Bydgoszczy w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne	2 116 791	1 000 000	Projekt obejmuje przebudowę i remont budynku w celu jego adaptacji na mieszkania socjalne. Łącznie oddanych zostanie 12 mieszkań socjalnych. Ograniczenie dofinansowania do maksymalnie 1 mln zł.	03.2019-06.2022
32.	Invest in BIT CITY 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego BARR Sp. z o.o.	5 871 250	4 990 563	Projekt Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Partner: BARR Sp. o.o. Udział w targach i konferencjach krajowych, promocja potencjału inwestycyjnego województwa i miast prezydenckich, poprzez kampanie reklamowe i wydarzenia promocyjne. Promocja potencjału inwestycyjnego obszaru bydgosko-toruńskiego.	06.2016-10.2023
33.	Wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji gospodarczej regionu na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz Lider: BARR Sp. z o.o., Partner: Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz	7 425 251	5 709 950	Zwiększenie poziomu handlu zagranicznego w regionie, poprzez wsparcie działalności eksportowej MŚP z terenu jst wchodzących w skład Stowarzyszenia i promocję gospodarczą tego obszaru. Projekt obejmie opracowanie i wdrożenie indywidualnych planów wsparcia internacjonalizacji dla minimum 26 przedsiębiorstw. Każde z nich może wykorzystać do 100 tys. zł na dofinansowanie działań proeksportowych.	08.2018-10.2023
34.	MORE WITH PARK BPPT Sp. z o.o.	934 652	311 777	Usługi wsparcia dla MŚP.	01.2020-06.2022
35.	LEVEL UP BPPT Sp. z o.o.	1 942 712	1 845 576	Działania służące poprawie sytuacji na rynku pracy osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych oraz pracujących w ramach umów cywilnoprawnych, w tym ubogich pracujących: szkolenia oraz dotacje na założenie działalności gospodarczej.	01.2020-07.2022
36.	Przygotowanie terenu inwestycyjnego przy ulicy Petersona BPPT Sp. z o.o.	1 654 129	1 109 813	Przygotowanie terenu inwestycyjnego przeznaczonego pod rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienia konkurencyjności MŚP.	03.2020-12.2022
37.	Przygotowanie terenu inwestycyjnego przy ulicy Dziadkiewicza BPPT Sp. z o.o.	840 050	529 570	Przygotowanie terenu inwestycyjnego przeznaczonego pod rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienia konkurencyjności MŚP.	03.2020-12.2022
38.	Budowa inkubatora przedsiębiorczości na terenie Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego BPPT Sp. z o.o.	27 069 581	18 984 772	Celem projektu jest poprawa warunków dla rozwoju i wzmocnienia konkurencyjności MŚP – nowe biura, hala magazynowo-produkcyjna, drogi wewnętrzne, przyłącza, parkingi, zieleń.	01.2020-03.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
39.	Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej - II etap.	2 556 077	2 172 666	Modernizacja systemów informatycznych i usług elektronicznych w jednostkach ochrony zdrowia, w tym rozbudowa infrastruktury sieciowej, zakup sprzętu serwerowego i oprogramowania.	01.2018-2023
40.	Modernizacja i wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w Zespole Szkół Drzewnych w Bydgoszczy	8 098 488	5 818 127	Modernizacja warsztatów ZS Drzewnych, zakup wyposażenia (segment A,B,C) oraz wzmocnienie konstrukcji, remont dachu i ocieplenie segmentu A i B budynku.	10.2018-08.2023
41.	Modernizacja i wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w Zespole Szkół Handlowych, w Zespole Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych oraz w Zespole Szkół Samochodowych w Bydgoszczy	4 391 509	3 543 041	Modernizacja i wyposażenie warsztatów i pracowni kształcenia praktycznego w trzech Zespołach Szkół Zawodowych.	06.2019-12.2022
42.	Akcja - kwalifikacja 3	6 400 967	5 760 628	Współpraca szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. Wsparciem objęci zostaną uczniowie (1 760) i nauczyciele (110) z 23 szkół w 13 Zespołach Szkół Zawodowych. Uczniowie uczestniczyć będą w specjalistycznych kursach i szkoleniach, zajęciach dodatkowych rozwijających kompetencje matematyczne i przygotowujących do egzaminów zawodowych, ukierunkowanych na podniesienie kompetencji, zdobycie kwalifikacji zawodowych i ułatwienie wejścia na rynek pracy oraz w doradztwie edukacyjno-zawodowym dostosowanym do indywidualnych potrzeb uczniów.	08.2020-07.2022
43.	Dzisiaj staż, jutro praca	4 781 482	4 303 333	Stáže i praktyki u pracodawców - wsparcie dla 1 568 uczniów oraz 20 opiekunów staży i praktyk. Grupę docelową stanowią uczniowie uczący się w 67 zawodach z 14 bydgoskich placówek prowadzących kształcenie zawodowe.	03.2019-09.2023
44.	„Aktywna Mama, aktywny Tata”	1 222 600	1 129 780	Wsparcie dla osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka do 3 lat. Liczba osób objętych w programie: 1000, w tym 100 z Bydgoszczy. Zadania MOPS: rekrutacja, wypłata voucherów na opłacenie opieki, rozliczanie projektu; zadania PUP: aktywizacja i szkolenia, stypendia szkoleniowe, poradnictwo.	04.2019-08.2022
45.	Bydgoskie Żłobki Plus 2019	2 783 206	2 365 725	Projekt obejmuje koszty działalności oraz doposażenie 110 nowych miejsc żłobkowych w żłobku przy ul. Brzozowej. Jego rozbudowa i utworzenie 110 nowych miejsc zrealizowano w ramach innego projektu (inwestycyjnego) UE.	08.2019-08.2022
46.	Bydgoskie Żłobki Plus 2021	1 895 957	1 611 563	Utworzenie i udostępnienie od 2021 r. 50 nowych miejsc w Żłobku nr 17 przy ul. Morskiej 2.	01.2021-11.2023
47.	Przebudowa Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii	2 750 573	2 337 256	Przebudowa oddziału anestezjologii i intensywnej terapii w Szpitalu Miejskim.	2019-09.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
48.	Wsparcie osób starszych i kadry świadczącej usługi społeczne w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się COVID-19, łagodzenia jego skutków na terenie województwa kujawsko-pomorskiego	1 306 359	1 203 200	Projekt ogólnowojewódzki, w którym udział biorą bydgoskie DPS-y oraz Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy. Moduły: wsparcie instytucji pomocy społecznej - zakup środków ochrony indywidualnej oraz materiałów i środków do dezynfekcji; funkcjonowanie systemu pomocy społecznej - finansowanie dodatków do wynagrodzenia personelu oraz zakup testów na obecność koronawirusa.	03.2020-06.2022
49.	reGENERATOR UMB - program prozdrowotny dla pracowników Urzędu Miasta Bydgoszczy	783 482	744 308	Wydłużanie aktywności zawodowej pracowników UMB (w szczególności osób w wieku powyżej 50 r.ż.) poprzez wdrożenie programu działań prozdrowotnych, ukierunkowanego na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy. Zaplanowano: udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych na podstawie imiennych kart sportowych, konsultacje z fizjoterapeutą i terapię indywidualną, udział w warsztatach wspierających radzenie sobie ze stresem, ergonomiczne wyposażenie stanowisk pracy, wymianę oświetlenia jarzeniowego na LED w budynkach UMB przy ul. Grudziądzkiej.	03.2020-12.2022
50.	Remont i przebudowa wraz z wyposażeniem budynku Bydgoskiego Ośrodka Rehabilitacji Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA” w Bydgoszczy	3 938 243	3 365 594	Remont i przebudowa obiektu oraz jego doposażenie na potrzeby działalności „BORPA” przy ul. Śliwińskiego 12.	10.2020-06.2023
51.	Kujawsko-Pomorska Teleopieka Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu Partner: MOPS oraz 78 partnerów (miast i gmin)	1 252 106	660 861	Zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w formie pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu opiekuńczego przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii, takich jak teleopieka. Skierowany do 3 000 mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, w tym 507 osób zamieszkujących na terenie Bydgoszczy, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Oferowane formy wsparcia: usługa teleopieki (np. bransoletki); usługa pomocy sąsiedzkiej; wolontariat opiekuńczy.	01.2021-12.2023
52.	Rodzina w Centrum 3 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu Partner: MOPS oraz 22 innych partnerów	919 190	771 045	Zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie kujawsko-pomorskim. Formy wsparcia: specjalistyczne poradnictwo rodzinne - pedagogiczne, psychologiczne, psychiatryczne, logopedyczne; terapia rodzinna/grupowa i indywidualna; warsztaty „Moje emocje” dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi; warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie; zajęcia animacyjne dla dzieci rodziców korzystających z warsztatów; grupy wsparcia dla rodzin naturalnych i zastępczych; superwizja rodzin zastępczych; warsztaty dla dzieci i młodzieży; warsztaty dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą; grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków; zajęcia profilaktyczno-wychowawcze; spotkania promujące rodzinną pieczę zastępczą.	01.2021-12.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
53.	Bydgoszcz – Miasto zasilane czystą energią	1 529 180	721 198	Budowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej (mikroinstalacji) w budynkach użyteczności publicznej: 1. Artego Arena, 2. Kompleks sportowy ZAWISZA, 3. Kompleks sportowy przy ul. Słowiańskiej 7, 4. Żłobek Miejski nr 12, 5. Żłobek Miejski nr 18, 6. Żłobek Miejski nr 20, 7. Szkoła Podstawowa nr 67, 8. Zespół Szkół Elektrycznych, 9. Zespół Szkół Mechanicznych nr 1, 10. Szkoła Podstawowa nr 46, 11. Żłobek Integracyjny.	03.2021-12.2022
54.	Akademia Przedszkolaka 4	1 903 038	1 617 582	Celem projektu jest utworzenie 20 nowych miejsc przedszkolnych dla dzieci z niepełnosprawnościami, doposażenie/adaptacja 5 nowo powstałych oddziałów przedszkolnych w 2 Ośrodków Wychowania Przedszkolnego, podniesienie kompetencji zawodowych 31 nauczycieli oraz realizacja zajęć dodatkowych dla 26 dzieci.	07.2021-06.2022
55.	Zadanie planowanie	3 119 583	2 766 846	Poprawa efektywności i jakości kształcenia w zakresie doradztwa zawodowego związanego z wyborem dalszych kierunków kształcenia i uwzględniającego potrzeby rynku pracy w 28 szkołach podstawowych, poprzez realizację zajęć dla 3 093 uczniów (gł. uczniowie klas 7 i 8) oraz podniesienie kompetencji i kwalifikacji 66 nauczycieli-doradców. Uczniowie wezmą udział w zajęciach indywidualnych oraz warsztatach grupowych w zakresie doradztwa zawodowego. Nauczyciele – udział w szkoleniach i studiach podyplomowych.	09.2021-12.2023
56.	Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Bydgoszczy i powiecie bydgoskim (V)	6 099 485	6 099 485	1. Poradnictwo zawodowe – 335 osób; 2. Pośrednictwo pracy – 262 osoby; 3. Szkolenia – 43 osoby; 4. Staże – 119 osób; 5. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 137 osób; 6. Refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy – 36 osób.	01.2022-12.2022
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020					
57.	Budowa trasy tramwajowej wzdłuż ul. Kujawskiej na odcinku od ronda Kujawskiego do ronda Bernardyńskiego wraz z rozbudową układu drogowego, przebudową infrastruktury transportu szynowego oraz zakupem taboru w Bydgoszczy	390 864 995	218 477 843	Projekt obejmuje: a) Przebudowę Ronda Bernardyńskiego oraz Kujawskiego, rozbudowę ulic: Wały Jagiellońskie, Toruńskiej, Bernardyńskiej, Kujawskiej, Długiej, Ustronie, Wojska Polskiego, Kujawskiej, Solskiego wraz z budową infrastruktury transportu publicznego (zatoki autobusowe, przystanki tramwajowe wraz z peronami). Budowę linii tramwajowej w pasie rozdziału ul. Kujawskiej. W ramach rozbudowy ulic: budowa chodników oraz ścieżek rowerowych; przebudowa miejsc parkingowych w ul. Długiej i budowa w ul. Ustronie oraz rejonie ronda Kujawskiego. b) przebudowę infrastruktury transportu szynowego wzdłuż ul. Wojska Polskiego, od pętli tramwajowej przy ul. Magnuszewskiej do węzła Wojska Polskiego-Szarych Szeregów-Betzy, obejmującą: przebudowę	I kw.2014-12.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
				dwutorowego torowiska zabudowanego wraz z pętlą oraz przebudową infrastruktury transportu publicznego. c) Zakup 18 szt. nowoczesnych tramwajów wraz z pakietem eksploatacyjno-naprawczym oraz szkoleniem z obsługi.	
58.	Budowa trasy tramwajowej łączącej ul. Fordońską z ul. Toruńską wraz z rozbudową układu drogowego, przebudową infrastruktury transportu szynowego w Bydgoszczy	135 838 249	75 220 495	Projekt obejmuje budowę 2 mostów w ciągu ul. Kazimierza Wielkiego (tramwajowego i drogowego).	12.2015-10.2023
59.	Park Kultury. Rewitalizacja Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej w Bydgoszczy – etap 1	26 973 478	17 395 851	Prace budowlano-konserwatorskie w Spichrzu Zbożowym, zakup sprzętu i wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalno-edukacyjnej.	2017-12.2022
60.	Promowanie wykorzystania wysoko-sprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej poprzez budowę źródła ciepła pracującego w wysoko-sprawnej kogeneracji zasilanego gazem ziemnym na terenie Ciepłowni Solec Kujawski i Koronowo – KPEC Sp. z o.o.	18 083 132	6 998 455	Wskaźniki produktu: liczba wybudowanych/zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w wysoko-sprawnej kogeneracji szt. 2.; dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej w warunkach wysoko-sprawnej kogeneracji MWe 2,96; dodatkowa zdolność wytwarzania energii ciepłej w warunkach wysoko-sprawnej kogeneracji MWt 3,00. Wskaźniki rezultatu: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) tony równoważnika CO ₂ : 20 939,18; zmniejszenie zużycia energii pierwotnej GJ/rok: 114 463; źródła kogeneracyjne budowane poza Bydgoszczą.	09.2016-12.2023
61.	Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez przebudowę oraz termomodernizację sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy – etap I KPEC Sp. z o.o.	82 212 797	33 393 309	Wymiana izolacji na ciepłociągach napowietrznych, modernizacja podziemnej sieci ciepłowniczej, wymiana grupowych węzłów ciepłych na indywidualne, 29,23 km wybudowanej lub zmodernizowanej sieci ciepłowniczej.	2016-09.2023
62.	Promowanie wykorzystania wysoko-sprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej poprzez budowę źródła ciepła pracującego w wysoko-sprawnej kogeneracji zasilanego gazem ziemnym na terenie Ciepłowni Szubin, Nakło nad Notecią i Osowa Góra – KPEC Sp. z o.o.	26 356 998	9 682 427	Wskaźniki produktu: liczba wybudowanych lub zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach wysoko-sprawnej kogeneracji szt. 3; dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej w warunkach wysoko-sprawnej kogeneracji MWe 4,2; dodatkowa zdolność wytwarzania energii ciepłej w warunkach wysoko-sprawnej kogeneracji MWt 4,15; liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie szt. 1. Wskaźniki rezultatu: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI) tony równoważnika CO ₂ : 29 527,36; zmniejszenie zużycia energii pierwotnej GJ/rok: 161 745,02; jedno ze źródeł powstanie na terenie Osowej Góry – wartość wydatków kwalifikowalnych: 6 835 300 zł. Jedno ze źródeł powstanie na terenie Osowej Góry – wartość dofinansowania: 3 113 582 zł.	09.2016-12.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
63.	Budowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy umożliwiającej wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji KPEC Sp. z o.o.	74 547 452	29 800 884	Budowa sieci ciepłowniczej i przyłączy do obiektów istniejących oraz nowobudowanych na terenie miasta w celu dostawy ciepła wytwarzanego w wysokosprawnej kogeneracji: budowa 18,72 km nowej sieci ciepłowniczej oraz 106 węzłów cieplnych w obiektach. Sukcesywne uruchamianie kolejnych etapów związanych z budowami sieci, przyłączy i węzłów do kolejnych obiektów.	2016-09.2023
64.	Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych na terenie miasta Bydgoszczy MWiK Sp. z o.o.	257 992 593	154 795 270	Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej, w tym m.in. budowa 66 zbiorników retencyjnych, ok. 14 km nowych kanałów deszczowych, systemu oczyszczania i zagospodarowania wody deszczowej, wylotów odciążających do istniejących stawów i rzek oraz czyszczenie i renowacja ok. 90 km istniejącej sieci deszczowej.	2017-2023
65.	Modernizacja oczyszczalni ścieków KAPUŚCISKA - II etap oraz wykonanie inteligentnego systemu zarządzania sieciami wod.-kan. MWiK Sp. z o.o.	96 874 083	61 709 415	Działania: a) modernizacja oczyszczalni „Kapuściska” obejmująca m.in.: rozbudowę obiektów w zakresie gospodarki osadowej, rozbudowę części biogazowej i energetycznej, prace odtworzeniowe w zakresie obiektów wyeksploatowanych, b) inteligentny system zarządzania sieciami wod.-kan. obejmujący m.in.: narzędzia wspierające procesy systemu zarządzania sieciami wod.-kan. (m.in.: sprzęt komputerowy i oprogramowanie), wdrożenie inteligentnego systemu zarządzania retencją zbiornikową, rozbudowę istniejącego systemu SCADA.	2018-2023
66.	Zwiększenie efektywności instalacji do odzysku surowców wtórnych w Zakładzie Gospodarki Odpadami Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. w Bydgoszczy	97 985 396	41 416 488	Zakres: budowa hali sortowni wraz z infrastrukturą towarzyszącą; zakup maszyn i urządzeń; modernizacja linii technologicznej sortowni odpadów komunalnych; zakup sprzętu.	2020-2023
67.	„Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego – SUMP BydOF”, wraz z wykonaniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz promocją SUMP BydOF	1 228 770	849 150	Opracowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego – SUMP BydOF”, wraz z wykonaniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz promocją SUMP BydOF.	2021-2023
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój					
68.	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Bydgoszczy i powiecie bydgoskim (V)	8 095 794	8 095 794	Wsparcie osób bezrobotnych: poradnictwo zawodowe – 496 osób, pośrednictwo pracy – 298 osób, staże – 298 osób, dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej – 163 osoby. Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie – 496 osób.	01.2021-12.2022

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
69.	Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą w Bydgoszczy	1 279 034	1 279 034	Projekt pilotazowy, którego głównym celem jest poprawa dostępności usług edukacyjnych dla dzieci/uczniów/słuchaczy ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w ramach udzielonego grantu na utworzenie i funkcjonowanie Specjalistycznego Centrum Wspierającego Edukację Włączającą. Rolę tę spełniać ma Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 3 przy ul. Granicznej. Wsparciem objęte będą następujące przedszkola/szkoły: Przedszkole nr 11, Przedszkole nr 20, SP nr 10, SP nr 27, SP nr 66, VII LO, Technikum nr 4 w Zespole Szkół Chemicznych, Branżowa Szkoła I stopnia nr 5 w Zespole Szkół Drzewnych.	06.2021-05.2023
70.	Zwiększenie dostępności Zespołu Szkół nr 19 Integracyjnych w Bydgoszczy dla osób z niepełnosprawnościami	327 371	250 000	Zwiększenie dostępności Zespołu Szkół nr 19 Integracyjnych dla osób o szczególnych potrzebach, w tym z niepełnosprawnościami, poprzez wymianę windy osobowej i zastosowanie dodatkowych usprawnień w zakresie dostępności komunikacyjno-informacyjnej, zwiększających bezpieczeństwo, ułatwiających orientację przestrzenną i porozumiewanie się: planów tyflograficznych, tabliczek informacyjnych w alfabecie Braille'a, nakładek na schody, systemu stonowanych dzwonek szkolnych (tzw. bezstresowych) oraz zaopatrzenia w pętle indukcyjne i maty bezpieczeństwa (ewakuacyjne).	07.2022-06.2023
71.	Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy BEZ BARIER	145 726	145 726	Projekt obejmuje m.in.: szkolenia pracowników Muzeum z zakresu obsługi osób z niepełnosprawnościami czy tłumaczenia filmów dotyczących bieżącej oferty Muzeum na język migowy.	08.2022-05.2023
72.	Poprawa i rozwinięcie dostępu do wydarzeń i budynków Miejskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy dla osób ze szczególnymi potrzebami	175 310	175 310	Projekt obejmuje szkolenia dla pracowników MCK podnoszące ich kompetencje w zakresie obsługi osób ze specjalnymi potrzebami; założenie systemu wspomagania słuchu z pętlą indukcyjną; zamontowanie tyflografiki, ułatwiającej poruszanie się osobom z dysfunkcjami wzroku oraz poprawę dostępności cyfrowej stron MCK. Dodatkowo Kino Orzeł stanie się Kinem Bez Barier i zapewni w swoim repertuarze m.in. seanse z audiodeskrypcją. Bardziej dostępne dla osób z niepełnosprawnościami staną się również pałace w Ostromecku.	08.2022-05.2023
73.	Zobaczyć dźwięk, usłyszeć obraz - cykl przedstawień dla dzieci Teatr Kameralny	75 500	75 500	Przedstawienia dla dzieci dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	08.2022-05.2023
74.	Młyny - zobacz i usłysz kulturę	69 650	69 650	Zwiększenie dostosowania obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	08.2022-05.2023
75.	"Biblioteka bez barier" - zapewnienie dostępności oferty i zasobów Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy dla osób z dysfunkcją wzroku	232 580	232 580	Zwiększenie dostosowania obiektu do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku.	08.2022-05.2023

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu	Okres realizacji
Program Operacyjny Polska Cyfrowa					
76.	Moje E - Nauczanie. Kre@tywna edukacja cyfrowa - wsparcie dla szkół Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy	63 600	63 600	Projekt edukacji cyfrowej skierowany do dyrektorów i nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w ramach którego prowadzone są szkolenia z doskonalenia kompetencji cyfrowych. Projekt realizowany na terenie województwa-pomorskiego.	09.2020-03.2022
77.	Granty PPGR - Wsparcie dzieci i wnuków byłych pracowników PGR w rozwoju cyfrowym	328 392	328 392	Projekt obejmuje zakup 153 laptopów dla uczniów szkół podstawowych i średnich z rodzin byłych pracowników PGR, zamieszkałych na terenie Bydgoszczy.	04.2022-12.2022
78.	Cyfrowa Gmina: zakup 40 komputerów dla pracowników UMB	98 031	98 031	Projekt obejmuje zakup 40 komputerów dla pracowników UMB oraz systemu konferencyjnego. Wniosek złożony w ramach programu Cyfrowa Gmina	04.2022-12.2022
RAZEM		1 448 117 286	841 996 134		
w tym spółki		617 577 279	371 278 269		

Wnioski złożone, nierozstrzygnięte do końca 2022 roku

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita (zł)	Dofinansowanie (zł)	Opis projektu
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020				
1.	Poprawa dostępności do ambulatoryjnej diagnostyki perinatologicznej w Wielospecjalistycznym Szpitalu Miejskim w Bydgoszczy	385 863	192 932	Poradnictwo zawodowe - 407 osób; pośrednictwo pracy – 260 osób; szkolenia – 42 osoby; staże – 218 osób; jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 100 osób, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy – 47 osób.
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020				
2.	Zakup nowoczesnego, niskopodłogowego taboru tramwajowego dla sieci komunikacji miejskiej w Bydgoszczy	40 913 955	25 000 000	Zakup 4 nowoczesnych, energooszczędnych, niskopodłogowych zestawów tramwajowych.
RAZEM		41 299 818	25 192 932	

Załącznik nr 2. Realizacja uchwał Rady Miasta Bydgoszczy

W 2022 r. Rada Miasta Bydgoszczy podjęła 269 uchwał, z tego 173 to uchwały przekazane do realizacji Prezydentowi Miasta. Ich realizacja (wg stanu na luty 2023 r.) przedstawia się następująco:

Uchwała nr XLIX/1025/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie przyjęcia lokalnego programu pomocy społecznej pn.: „Wsparcie w formie mieszkań wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2022-2023”

Program pn.: „Wsparcie w formie mieszkań wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2022-2023” ma na celu zapobieganie występowania oraz niwelowanie przejawów wykluczenia społecznego, kulturowego i ekonomicznego, osób ze środowisk zagrożonych przede wszystkim kryzysem bezdomności i osób niepełnosprawnych oraz starszych. Program oferuje osobom pełnoletnim pomoc w prowadzeniu samodzielnej egzystencji, poza wieloosobową placówką opieki całodobowej, przy odpowiednim profesjonalnym wsparciu, a także integrację w społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Mieszkania wspomagane stanowią realną alternatywę dla wyżej wskazanych osób przed umieszczeniem w placówkach całodobowych (np. domach pomocy społecznej, noclegowniach, schroniskach dla osób bezdomnych). MOPS zlecił realizację zadania Fundacji Inkubator Społeczny. Aktualnie w Programie prowadzone są 4 mieszkania zlokalizowane: przy ul. Grunwaldzkiej 87/1, ul. Kanałowej 2/4, ul. Chełmińskiej 9/2 i ul. Nakielskiej 22/3. W 2022 r. łącznie w mieszkaniach wspomaganych przebywało 17 osób bezdomnych, niesamodzielnym oraz starszych, borykających się z problemami zdrowotnymi. W mieszkaniach świadczone były usługi opiekuńcze oraz usługi wspierające proces aktywizacji społecznej. Mieszkańcy objęci byli pomocą społeczną, m.in. w formie zasiłków stałych, celowych, posiłków i pracy socjalnej.

Uchwała nr XLIX/1026/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie mieszkań chronionych na wykonanie zadań z zakresu pomocy społecznej

W celu realizacji lokalnego programu pomocy społecznej, pn.: „Wsparcie w formie mieszkań wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2022-2023” (uchwała RM nr XLIX/1025/22 z dnia 26.01.2022 r.) wydzielone zostały 4 mieszkania z lokalizacją: przy ul. Grunwaldzkiej 87/1, ul. Kanałowej 2/4, ul. Chełmińskiej 9/2, ul. Nakielskiej 22/3. Powyższe mieszkania, funkcjonujące od 2017 r. zostały wydzielone z mieszkaniowego zasobu Miasta Bydgoszczy, na których remont i adaptację Miasto otrzymało dofinansowanie w ramach projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, pn.: „Przebudowa zdegradowanych lokali zasobu komunalnego Bydgoszczy w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane”. Mieszkania prowadzone były przez Fundację Inkubator Społeczny w partnerstwie z MOPS, w ramach realizowanego projektu „ZaDOMowieni”. Po zakończeniu działań projektowych, od dnia 1.03.2022 r., mieszkania wspomagane prowadzone są w lokalnym programie pomocy społecznej pn.: „Wsparcie w formie mieszkań wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2022-2023”.

Uchwała nr XLIX/1027/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na likwidację Spółdzielni Socjalnej „Bydgoszczanka”

Uchwała została zrealizowana. W dniu 24.01.2023 r. Spółdzielnia Socjalna „Bydgoszczanka” w likwidacji zakończyła swoją działalność i została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

Uchwała nr XLIX/1028/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie wniesienia do Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Spółka z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy aportu w postaci nieruchomości oraz objęcia z tego tytułu udziałów w kapitale zakładowym

Uchwała została zrealizowana. W dniu 25.01.2023 r. Zgromadzenie Wspólników Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. dokonało podwyższenia kapitału w Spółce oraz objęcia z tego tytułu udziałów.

Uchwała nr XLIX/1029/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie nabycia na rzecz Miasta Bydgoszczy prawa własności nieruchomości, położonej przy ul. Bieszczadzkiej w Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Nieruchomość położona przy ul. Bieszczadzkiej, oznaczona ewidencyjnie jako działka nr 12 o pow. 0,2693 ha w obrębie 398, została nabyta w dniu 11.02.2022 r. — akt notarialny Rep. A Nr 987/2022.

Uchwała nr XLIX/1030/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych niezabudowanych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy ul. Spiżowej
Uchwała zrealizowana. Nieruchomość położona przy ul. Spiżowej, oznaczona ewidencyjnie jako działki nr 6/9 o pow. 0,1364 ha i nr 7/23 o pow. 0,1251 ha w obrębie 330, została sprzedana w dniu 05.07.2022 r. — akt notarialny Rep. A Nr 3035/2022.

Uchwała nr XLIX/1031/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie nadania nazwy drodze wewnętrznej na terenie Bydgoszczy (ul. Pruszczańska)
Uchwała zrealizowana. Uwzględniając wniosek właściciela drogi firmy WS Spółka z o.o., pozytywnie zaopiniowany przez Zespół ds. Nazewnictwa Miejskiego, Rada Miasta Bydgoszcz podjęła ww. uchwałę dot. nadania nazwy ul. Pruszczańska. Uchwała została opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z dnia 4.02.2022 r., poz. 608 i obowiązuje od dnia 19.02.2022 r.

Uchwała nr XLIX/1032/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie wykazu ponadstandardowych działań edukacyjnych finansowanych z budżetu Miasta Bydgoszczy w 2022 r. zaplanowanych w „Programie Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2030”
Uchwała zrealizowana. W 2022 r. zrealizowane zostały zadania, które są zaplanowane w 11 punktach „Programu Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy na lata 2021-2030”.

Uchwała nr XLIX/1033/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie zmiany uchwały Rady Miasta Bydgoszczy nr XIII/257/19 z dnia 26.06.2019 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta Bydgoszczy
W związku z przeprowadzoną modernizacją budynków z lokalami mieszkalnymi przy ul. Jasnej 24, Jasnej 26, Wrocławskiej 9 oraz Bielickiej 6, zgodnie z uchwałą w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta Bydgoszczy, w dniu 17.03.2022 r. Prezydent Miasta Bydgoszczy poinformował o możliwości składania wniosków o zawarcie umów najmu socjalnego na 28 nowych lokali mieszkalnych. Nabór wniosków prowadzony był od 21.03.2022 r. do 01.04.2022 r. Złożono 22 wnioski, z czego 2 rozpatrzono negatywnie. W trakcie przydziałów: 4 rodziny zrezygnowały z zasiedlenia nowych lokali, 4 rodziny wyraziły chęć zasiedlenia lokali w budynku przy ul. Bielickiej 6, na co uzyskały zgodę, 5 rodzin wyraziło chęć zasiedlenia lokali w budynku przy ul. Jasnej 24, na co uzyskały zgodę, 3 rodziny wyraziły chęć zasiedlenia lokali w budynku przy ul. Jasnej 26, na co uzyskały zgodę, 4 rodziny wyraziły chęć zasiedlenia lokali w budynku przy ul. Wrocławskiej 9, na co uzyskały zgodę. Zasiedlenie pozostałych 12 wolnych lokali następowało po wejściu w życie przepisów zmieniających regulacje dot. najmu na czas nieoznaczony oraz najmu socjalnego lokali w nowych i zmodernizowanych budynkach.

Uchwała nr XLIX/1034/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Inowrocławskiej w Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Uchwała opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 610.

Uchwała nr XLIX/1035/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody platana klonolistnego rosnącego na Placu Teatralnym w Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Uchwała opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 611.

Uchwała nr XLIX/1036/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody topoli szarej rosnącej przy ul. Kcyńskiej w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwała opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 612.

Uchwała nr XLIX/1037/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z dwóch kasztanowców czerwonych rosnących w Parku Jana Kochanowskiego i w sąsiedztwie Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Uchwałą nr LII/1078/22 zniesiono ochronę z pomnika przyrody.

Uchwała nr XLIX/1038/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z klonu zwyczajnego rosnącego przy ul. Chodkiewicza 44, na terenie będącym w użytkowaniu Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Uchwałą nr LII/1079/22 zniesiono ochronę z pomnika przyrody.

Uchwała nr XLIX/1039/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Flisackiej w Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Zakończono procedurę ustanawiania pomnika przyrody – Rada Miasta Bydgoszczy przyjęła uchwałą nr LII/1080/22 – uchwałą opublikowano w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 2043.

Uchwała nr XLIX/1040/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Kutrowej w Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Zakończono procedurę ustanawiania pomnika przyrody – Rada Miasta Bydgoszcz przyjęła uchwałą nr LII/1081/22 – uchwałą opublikowano w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 2042.

Uchwała nr XLIX/1041/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie określenia szczegółowych zadań, sposobu i trybu udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, przypadających Miastu Bydgoszcz lub jego jednostkom organizacyjnym wymienionym w art. 9 pkt 3, 4 i 13 ustawy o finansach publicznych, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organów do tego uprawnionych
Uchwała jest realizowana na bieżąco przez wydziały merytoryczne, właściwe dla rozpatrywania wniosków o udzielanie ulg w spłacie należności, w największym zakresie Wydział Mienia i Geodezji.

Uchwała nr XLIX/1044/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie ustanowienia w Bydgoszczy roku 2022 – Rokiem Praw Człowieka oraz roku 2023 – Rokiem Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy i Rokiem Andrzeja Szwalbego
Przedmiotową uchwałą Rada Miasta Bydgoszczy ustanowiła rok 2022 – Rokiem Praw Człowieka oraz rok 2023 – Rokiem Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy i Rokiem Andrzeja Szwalbego.

Uchwała nr XLIX/1059/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie nadania nazwy wiaduktom w ciągu ul. Wojska Polskiego w Bydgoszczy
Rada Miasta podjęła uchwałę w sprawie nadania nazwy Wiadukty Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, która jest wyrazem uznania bydgoszczan dla osób angażujących się w pracę Fundacji. Uchwała została opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z dnia 4.02.2022 r., poz. 615 i obowiązuje od dnia 19.02.2022 r.

Uchwała nr L/1060/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.02.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście-Plac Piastowski” w Bydgoszczy
Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr L/1061/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.02.2022 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu (Bydgoski Festiwal Operowy, Bydgoski Festiwal Muzyczny, LiterObrazki – Festiwal Książki Obrazkowej dla Dzieci)

Uchwała została zrealizowana w całości w odniesieniu do 2022 r., przyznano dotacje w wysokości 470 000 zł:

- Opera Nova w Bydgoszczy, Bydgoski Festiwal Operowy – 240 000 zł,
- Filharmonia Pomorska im. I.J. Paderewskiego w Bydgoszczy, Bydgoski Festiwal Muzyczny – 200 000 zł,

- WiMBP im. dr W. Bełzy w Bydgoszczy, LiterObrazki – Festiwal Książki Obrazkowej dla Dzieci – 30 000 zł.

Uchwała nr L/1062/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.02.2022 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna)

Rada Miasta zdecydowała o dofinansowaniu zadań kulturalnych na rzecz mieszkańców miasta w 2022 r., realizowanych przez instytucję kultury, WiMBP im. dr W. Bełzy, dla której organizatorem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Zakres dofinansowania zadań realizowanych przez Bibliotekę określony został umowami zawartymi pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Miastem Bydgoszcz na projekty:

- Kącik Malucha – miejsce spotkań i zabaw w bibliotece (Program BBO) – 10 000 zł. Zadanie zostało zrealizowane w całości w 2022 r.
- Wykonanie systemu oddymiania klatki schodowej w budynku Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy przy ul. Stary Rynek – 15 000 zł. Zadania nie zrealizowano i w całości zostało przeniesione na 2023 r. na podstawie uchwały zmieniającej Nr LXI/1238/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r.

Uchwała nr L/1066/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.02.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej na Placu Piastowskim w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Dnia 15.03.2022 r. pomiędzy Miastem Bydgoszcz a Stowarzyszeniem „Bydgoska Tradycja Bazarowa” została zawarta umowa nr WGK/d/2/2022 na dzierżawę nieruchomości zlokalizowanej przy Placu Piastowskim w celu prowadzenia targowiska.

Uchwała nr L/1067/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.02.2022 r. w sprawie nadania nazwy wiaduktom w ciągu ulic Aleja Kardynała Stefana Wyszyńskiego i al. Armii Krajowej

Rada Miasta podjęła uchwałę w sprawie nadania nazwy Wiadukty Jana Nowaka-Jeziorańskiego, która jest wyrazem szacunku i uznania bydgoszczan dla działalności legendarnego Kuriera z Warszawy. Uchwała została opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z dnia 3.03.2022 r. poz. 1070 i obowiązuje od dnia 18.03.2022 r.

Uchwała nr LI/1070/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 1.03.2022 r. w sprawie ustanowienia uprawnień do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy dla osób, które przekroczyły granicę ukraińsko-polską w dniu 24.02.2022 r. i później

Uchwała zrealizowana. Ustanowiono uprawnienie do bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską w Bydgoszczy dla osób, które przekroczyły granicę ukraińsko-polską w dniu 24.02.2022 r. i później. Uprawnienie obowiązywało w dniach 3-31.03.2022 r. Podjęcie niniejszej uchwały stanowiło formę pomocy dla obywateli Ukrainy przebywających na terenie Bydgoszczy.

Uchwała nr LII/1071/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej miastom partnerskim Czerkasy i Krzemieńczuk w Ukrainie

Przedmiotową uchwałą Rada Miasta Bydgoszczy udzieliła pomocy finansowej miastom partnerskim Bydgoszczy w Ukrainie: Krzemieńczukowi i Czerkasom z przeznaczeniem na pomoc humanitarną obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w wysokości 200 000 zł, po 100 000 zł dla każdego z miast partnerskich w Ukrainie.

Uchwała nr LII/1072/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Opławiec-Szkoła” w Bydgoszczy

Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LII/1073/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Jary-Słoneczna” w Bydgoszczy

Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LII/1074/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Okole-Śląska” w Bydgoszczy

Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LII/1075/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kapuściska-Hubala- Dobrzańskiego” w Bydgoszczy

Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LII/1076/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok

W oparciu o Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a także Ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii, które nakładają na samorządy gminne obowiązek realizacji ściśle określonych zadań, uchwalono Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok. Zgodnie z tą uchwałą zrealizowano zadania dot. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Uchwała nr LII/1077/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Bydgoszczy na rok 2022

Uchwała zrealizowana. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi zrealizowano.

Uchwała nr LII/1078/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z dwóch kasztanowców czerwonych rosnących w Parku Jana Kochanowskiego i w sąsiedztwie Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwała opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 2045.

Uchwała nr LII/1079/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z klonu zwyczajnego rosnącego przy ul. Chodkiewicza 44, na terenie będącym w użytkowaniu Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwała opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 2044.

Uchwała nr LII/1080/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Flisackiej w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwała opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 2043.

Uchwała nr LII/1081/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Kutrowej w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwała opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 2042.

Uchwała nr LII/1082/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie uzgodnienia odstępstw od zakazów obowiązujących w stosunku do pomnika przyrody – platana klonolistnego rosnącego na posesji przy ul. Szubińskiej 107 w Bydgoszczy w związku z pracami wykonywanymi na potrzeby ochrony przyrody

Uchwała w trakcie realizacji. W 2022 r. przeprowadzono zabiegi ochronne, polegające na wykonaniu cięć sanitarnych i korekcyjnych.

Uchwała nr LII/1083/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie określenia warunków udzielania bonifikat i wysokości stawek procentowych przy sprzedaży lokali mieszkalnych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy

Uchwała realizowana na bieżąco.

Uchwała nr LII/1084/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie zasad sprzedaży właścicielom lokali nieruchomości stanowiących własność Miasta Bydgoszczy

Uchwała realizowana na bieżąco.

Uchwała nr LII/1085/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie określenia warunków udzielania bonifikat i wysokości stawek procentowych przy zbywaniu nieruchomości stanowiących własność Miasta Bydgoszczy na rzecz właścicieli lokali

Uchwała realizowana na bieżąco.

Uchwała nr LII/1086/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie nadania nazwy skwerowi na terenie Bydgoszczy (skwer świętej Rity)

Uchwała zrealizowana. Uwzględniając wniosek Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Łukasza Ewangelisty i św. Rity, Rada Miasta Bydgoszczy podjęła uchwałę dot. nadania nazwy skwer świętej Rity, która została opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z dnia 8.04.2022 r., poz. 2037 i obowiązuje od dnia 23.04.2022 r.

Uchwała nr LII/1087/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie ustanowienia prawa służebności drogowej na nieruchomości stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy położonej w Bydgoszczy przy ul. Toruńskiej

Uchwała zrealizowana. Umowa ustanowienia prawa służebności drogowej na nieruchomości położonej przy ul. Toruńskiej została zawarta w dniu 28.07.2022 r. – akt notarialny Rep. A Nr 4367/2022.

Uchwała nr LII/1088/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych w Bydgoszczy przy ul. 3 Maja

Uchwała zrealizowana. Nieruchomość położona przy ul. 3 Maja, oznaczona ewidencyjnie jako działki nr 8/18 o pow. 0,0076 ha, nr 8/19 o pow. 0,1051 ha i nr 90/16 o pow. 0,0013 ha w obrębie 147, została sprzedana w dniu 10.08.2022 r. – akt notarialny Rep. A Nr 3439/2022.

Uchwała nr LII/1089/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie sprzedaży lokali użytkowych w budynkach położonych przy ul. Dworcowej 63, 65a wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej

Uchwała zrealizowana. Lokale użytkowe nr 2, nr 3 i nr 4 w budynkach położonych przy ul. Dworcowej 63, 65a wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, oznaczonej ewidencyjnie jako działki nr 48/14, nr 48/5 i nr 48/3 w obrębie 110, zostały sprzedane w dniu 15.11.2022 r. – akt notarialny Rep. A Nr 10165/2022.

Uchwała nr LII/1090/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wysokości opłat za usunięcie i przechowywanie statków lub innych obiektów pływających na obszarze wodnym miasta Bydgoszczy na rok 2022

Uchwała nie była realizowana z uwagi na brak konieczności usuwania i przechowywania statków lub innych obiektów pływających na obszarze wodnym miasta Bydgoszczy w 2022 r.

Uchwała nr LII/1091/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Barcin z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów

Miasto Bydgoszcz i gmina Barcin zawarły w dniu 28.04.2022 r. porozumienie międzygminne nr 4/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Barcin z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1092/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Białe Błota z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów

Miasto Bydgoszcz i gmina Białe Błota zawarły w dniu 10.06.2022 r. porozumienie międzygminne nr 5/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Białe Błota z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1093/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Dąbrowa Chełmińska z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów

Miasto Bydgoszcz i gmina Dąbrowa Chełmińska zawarły w dniu 28.04.2022 r. porozumienie międzygminne nr 1/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Dąbrowa Chełmińska z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1094/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Dobrcz z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Miasto Bydgoszcz i gmina Dobrcz zawarły w dniu 28.04.2022 r. porozumienie międzygminne nr 2/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Dobrcz z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1095/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Kcynia z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Miasto Bydgoszcz i gmina Kcynia zawarły w dniu 8.06.2022 r. porozumienie międzygminne nr 10/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Kcynia z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1096/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dot. przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Koronowo z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Miasto Bydgoszcz i gmina Koronowo zawarły w dniu 9.06.2022 r. porozumienie międzygminne nr 1 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Koronowo z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1097/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Łabiszyn z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Miasto Bydgoszcz i gmina Łabiszyn zawarły w dniu 28.04.2022 r. porozumienie międzygminne nr 3/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Łabiszyn z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1098/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Mrocza z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Miasto Bydgoszcz i gmina Mrocza zawarły w dniu 25.05.2022 r. porozumienie międzygminne nr 7/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Mrocza z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1099/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Nakło nad Notecią z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów

Miasto Bydgoszcz i gmina Nakło zawarły w dniu 10.05.2022 r. porozumienie międzygminne nr 6/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Nakło z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1100/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Nowa Wieś Wielka z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów

Miasto Bydgoszcz i gmina Nowa Wieś Wielka zawarły w dniu 26.04.2022 r. porozumienie międzygminne nr 032.54.4.2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Nowa Wieś Wielka z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1101/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Osielesko z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Gmina Osielesko nie wyraziła woli zawarcia porozumienia międzygminnego w przedmiotowym zakresie.

Uchwała nr LII/1102/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Pruszcz z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Miasto Bydgoszcz i gmina Pruszcz zawarły w dniu 31.03.2022 r. porozumienie międzygminne nr 031.1.2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Pruszcz z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1103/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Sicienko z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Miasto Bydgoszcz i gmina Sicienko zawarły w dniu 7.06.2022 r. porozumienie międzygminne nr 1/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Sicienko z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1104/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dot. przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Solec Kujawski z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Miasto Bydgoszcz i gmina Solec Kujawski zawarły w dniu 8.06.2022 r. porozumienie międzygminne nr 9/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Solec Kujawski z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LII/1105/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Szubin z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów
Miasto Bydgoszcz i gmina Szubin zawarły w dniu 8.06.2022 r. porozumienie międzygminne nr 8/2022 w sprawie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego gminy Szubin z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, polegającego na zagospodarowaniu bioodpadów.

Uchwała nr LIV/1117/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.04.2022 r. w sprawie określenia zadań z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie w 2022 r.

Uchwała w całości została zrealizowana. Kwota została rozdysponowana w następujący sposób:

- dofinansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej – 6 603 480 zł,
- dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych – 502 878 zł,
- dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki – 189 600 zł,
- dofinansowanie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty pomocnicze – 2 810 456 zł,
- dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych – 521 825 zł,

- dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu – 383 376 zł,
- dofinansowanie do likwidacji barier technicznych – 309 464 zł,
- refundacja kosztów przystosowania nowych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych – 349 600 zł,
- udzielenie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej – 219 395 zł,
- szkolenia i staże osób niepełnosprawnych – 9 018 zł.

Uchwała została zrealizowana na poziomie 100 % przyznaných środków. Dodatkowo Uchwałą Rady Miasta Bydgoszczy nr LXI/1247/22 z dnia 23.11.2022 r. zwiększono kwotę o 460 000 zł na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej. Środki te zostały zgodnie z przeznaczeniem wydatkowane.

Uchwała nr LIV/1118/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.04.2022 r. w sprawie przyznania w 2022 r. dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków oraz jej wysokości

Rozliczenie przekazanych dotacji budżetowych za okres 2022 r.		Kwota dotacji	
		przyznanej	rozliczonej
1.	Właściciel kamienicy przy ul. Gdańskiej 96 — renowacja elewacji frontowej i bocznej kamienicy	196 000	196 000
2.	Wspólnota Mieszkaniowa budynku przy ul. Śląskiej 11 — konserwacja i renowacja elewacji frontowej	92 000	92 000
3.	Wspólnota Mieszkaniowa Hetmańska 1/Pomorska 57 — konserwacja i renowacja dwóch elewacji frontowych	212 000	212 000

Wszystkie dotacje zostały rozliczone prawidłowo i w terminie do 31.12.2022 r., tj. zgodnie z podpisanymi umowami i uchwałami.

Uchwała nr LIV/1119/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.04.2022 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu

Rada Miasta zdecydowała o dofinansowaniu zadania inwestycyjnego pn. „Strefa Aktywnego Umysłu w bibliotece na os. Kapuściska”, którego bezpośrednim realizatorem jest Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, dla której organizatorem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Zadanie zostało wybrane do realizacji w Bydgoskim Budżecie Obywatelskim. Wysokość dofinansowania wyniosła 339 177 zł. Zakres dofinansowania zadania oraz jego termin został określony w umowie zawartej pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Miastem Bydgoszcz. Zadania nie zrealizowano w całości w 2022 r. i zostało ono na podstawie uchwały zmieniającej nr LXII/1267/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. przeniesione na 2023 rok w kwocie 14 111 zł.

Uchwała nr LIV/1120/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.04.2022 r. w sprawie wniosku do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy o przekazanie informacji o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla województwa kujawsko-pomorskiego za rok 2021

Przedmiotowy wniosek (uchwała) został przekazany Kujawsko-Pomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, pismem z dnia 11.05.2022 r. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, pismem z dnia 24.06.2022 r. przekazał informację o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla województwa za rok 2021. Przedłożona informacja zawiera ogólne dane dot. czynności kontrolnych podejmowanych przez WIOŚ w Bydgoszczy w stosunku do podmiotów korzystających ze środowiska w celu wyegzekwowania działań redukujących negatywny wpływ prowadzonej działalności na środowisko naturalne. Zasięg opracowania obejmuje całe Województwo Kujawsko-Pomorskie. Informacja ta, została przekazana Radzie Miasta Bydgoszczy.

Uchwała nr LIV/1121/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.04.2022 r. w sprawie zatwierdzenia wniosku o wsparcie ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa, na sfinansowanie objęcia udziałów w Bydgoskim Towarzystwie Budownictwa Społecznego spółce z o.o

Uchwała została zrealizowana. Wniosek został skierowany w dniu 06.05.2022 r. do Pana Waldemara Budy Ministra Rozwoju i Technologii, za pośrednictwem Pana Arkadiusza Urbana Prezesa Krajowego Zastępcy Nieruchomości, po czym pozytywnie rozpatrzony.

Uchwała nr LV/1130/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Łęgnowo-Hutnicza” w Bydgoszczy

Przedmiotową uchwałą zakończono tryb formalno-prawny opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, określony w ustawie z dnia 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Plan jest obowiązującym aktem prawa miejscowego.

Uchwała nr LV/1131/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. w sprawie ustanowienia uprawnień do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy dla uczestników Akademickich Mistrzostw Świata w kajakarstwie

Uchwała zrealizowana. Wprowadzono uprawnienie do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w Bydgoszczy dla uczestników Akademickich Mistrzostw Świata w kajakarstwie. Uprawnienie obowiązywało w dniach 14-19.09.2022 r.

Uchwała nr LV/1132/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania oraz wysokości opłat za parkowanie i sposobu pobierania tych opłat, w zakresie rozszerzenia strefy płatnego parkowania o obszar zlokalizowany przy ul. Wincentyny Teskowej

Uchwała zrealizowana. Włączenie do Strefy Płatnego Parkowania parkingu umiejscowionego w części parku przy ul. Wincentyny Teskowej.

Uchwała nr LV/1133/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. w sprawie nadania kategorii administracyjnej drodze

Uchwała zrealizowana. Przedmiotową uchwałą nadano kategorię drogi publicznej ulicy, która do tej pory nie była objęta statusem drogi publicznej. Uchwała została opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z dnia 3.06.2022 r., poz. 2960 i obowiązuje od dnia 18.06.2022 r.

Uchwała nr LV/1136/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. w sprawie tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć nauczycieli obowiązującego w szkołach i placówkach prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz

Uchwała zrealizowana. Z uwagi na zmiany przepisów prawa oświatowego spowodowane m.in. reformą oświaty oraz ze względu na zmiany organizacyjne w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz (zaistniałe od daty wejścia w życie uchwały nr LXVI/1252/06 z dnia 29.03.2006 r.) wynika konieczność dostosowania uchwały do obowiązujących warunków. Dzięki temu powstał przejrzysty zbiór zasad w zakresie tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć nauczycieli obowiązującego w szkołach i placówkach prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz. O wejściu w życie niniejszej uchwały zostali poinformowani wszyscy dyrektorzy placówek oświatowych prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz.

Uchwała nr LV/1137/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych w Bydgoszczy przy ul. Św. Floriana

Uchwała zrealizowana. Nieruchomość położona przy ul. Św. Floriana, oznaczona ewidencyjnie jako działki nr 18/5 o pow. 0,0670 ha i nr 20/3 o pow. 0,1181 ha w obrębie 148, została sprzedana w dniu 22.12.2022 r. – akt notarialny Rep. A Nr 10480/2022.

Uchwała nr LV/1138/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych niezabudowanych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy ul. Okoniowej

Uchwała niezrealizowana. Rada Miasta wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowych, położonych przy ul. Okoniowej, oznaczonych ewidencyjnie jako działki

nr: 287/19, 287/20, 287/28, 287/29, 287/30, 287/31, 287/32 o łącznej pow. 0,2102 ha w obrębie 309. Sporządzona została przez rzeczoznawcę majątkowego wycena ww. gruntu, na podstawie której ustalona została cena wywoławcza sprzedaży ww. działek. Opublikowano wykaz o przeznaczeniu przedmiotowych gruntów do sprzedaży. Po publikacji wykazu i stwierdzeniu braku wpływu wniosków osób, którym przysługuje nabycie nieruchomości na zasadach pierwszeństwa, ogłoszony został i odbył się w dniu 15.12.2022 r. przetarg na sprzedaż ww. nieruchomości, który zakończył się wynikiem negatywnym. Kolejny przetarg na zbycie nieruchomości położonej przy ul. Okoniowej planowany jest w I kwartale 2023 r.

Uchwała nr LV/1144/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. w sprawie delegowania radnego Rady Miasta Bydgoszczy do Komisji Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Bydgoszczy i Powiatu Bydgoskiego kadencji 2022-2025

Uchwała zrealizowana. Wskazana w uchwale radna weszła w skład Komisji po podpisaniu stosownego Porozumienia nr WZK-II.5510.1.2022, zawartego w dniu 26.09.2022 r. pomiędzy Prezydentem Miasta Bydgoszczy Rafałem Bruskim, a Starostą Bydgoskim Wojciechem Porzychem w sprawie utworzenia wspólnej Komisji Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Bydgoszczy i Powiatu Bydgoskiego kadencji 2022-2025.

Uchwała nr LVI/1151/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia wysokości opłat w żłobkach prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz oraz warunków częściowego zwolnienia od opłat

Przedmiotową uchwałą została zmieniona wysokość opłat w żłobkach prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz oraz warunki częściowego zwolnienia od opłat.

Uchwała nr LVI/1152/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie przyjęcia i przystąpienia do realizacji przez Gminę Miasta Bydgoszcz programu osłonowego „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022

Uchwała zrealizowana. MOPS wraz z Biurem Aktywności Społecznej w 2022 r. realizował Program „Korpus Wsparcia Seniorów” — Moduł I, angażując do jego realizacji wolontariuszy świadczących pomoc osobom starszym. Program adresowany był do osób w wieku 65 lat i więcej, które ze względu na stan zdrowia mają problem z samodzielnym funkcjonowaniem. Działania polegały głównie na: wsparciu społecznym, tj.: spędzaniu czasu z seniorem, wspólnych spacerach, rozmowach; ułatwieniu dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej, m.in: poprzez umawianie wizyt, towarzyszenie w drodze do placówek opieki zdrowotnej, asystowanie podczas wizyt lekarskich; wsparciu psychologicznym – umożliwieniu dostępu do telefonu zaufania; wsparciu w czynnościach dnia codziennego, t.j.: wyprowadzanie psa, pomoc w utrzymaniu czystości w mieszkaniu, dostarczanie zakupów, ciepłych posiłków, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i towarzyszenie przy ich wykonywaniu.

Uchwała nr LVI/1153/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie zaopiniowania projektu Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego, przyjętego przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr 22/848/22 z dnia 8.06.2022 r.

Uchwała dotyczyła zaopiniowania projektu Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego, przyjętego przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr 22/848/22 z dnia 8.06.2022 r., w związku z wystąpieniem Zarządu Województwa działającego zgodnie z art. 38b ust. 2 pkt 2d) ustawy z dnia 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obligującym do zasięgnięcia opinii o projekcie audytu krajobrazowego od rad gmin położonych na terenie województwa.

Uchwała nr LVI/1154/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Łęgnowo–Ernsta Petersona I” w Bydgoszczy
Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LVI/1155/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Łęgnowo–Ernsta Petersona II” w Bydgoszczy

Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LVI/1156/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Łęgnowo-bocznice” w Bydgoszczy

Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LVI/1157/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie zmiany uchwały Rady Miasta Bydgoszczy nr XIII/257/19 z dnia 26.06.2019 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta

Zmienione przepisy umożliwiły oferowanie mieszkań w zmodernizowanych budynkach osobom zamieszkującym opróżniane nieruchomości. Wprowadzone zmiany przyspieszyły proces wykwaterowania takich nieruchomości i umożliwiły realizowanie procesu zasiedlania zmodernizowanych lokali zgodnie z potrzebami Miasta. W okresie, od dnia wejścia w życie wspomnianych powyżej zmian, do dnia 31.12.2022 r., w zmodernizowanych budynkach zasiedlone zostały:

- lokale wynajmowane na czas nieoznaczony w budynku przy ul. Łukasiewicza 10 - 36 lokali,
- mieszkania oddawane w najem socjalny w budynkach: ul. Jasna 24 - 2 lokale, ul. Jasna 26 - 1 lokal, ul. Jasna 28 - 5 lokali, ul. Jasna 21 - 4 lokale, ul. Bielicka 6 - 1 lokal.

Uchwała nr LVI/1158/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych uczestniczących w działaniach ratowniczych, akcjach ratowniczych, szkoleniach lub ćwiczeniach

Uchwała zrealizowana. Wskazana w uchwale wysokość ekwiwalentu pieniężnego została wypłacona w grudniu 2022 r. dla strażaków ochotników OSP Bydgoszcz-Fordon w kwocie 6 266 zł.

Uchwała nr LVI/1159/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. zmieniająca uchwałę nr XLVIII/1010/21 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 15.12.2021 r. w sprawie wniesienia do Miejskich Wodociągów i Kanalizacji w Bydgoszczy sp. z o.o. aportu w postaci nieruchomości i środków trwałych oraz objęcia z tego tytułu udziałów

Uchwała została zrealizowana. Podwyższono kapitał zakładowy Spółki, przeniesiono własność nieruchomości oraz środków trwałych, jak również objęto nowe udziały w Spółce (akty notarialne: nr 4313/2022 i nr 4308/2022 z 03.11.2022 r.).

Uchwała nr LVI/1160/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Częstochowskiej

Uchwała zrealizowana. Nieruchomość położona przy ul. Częstochowskiej, oznaczona ewidencyjnie jako działka nr 22/8 o pow. 0,0254 ha w obrębie 203, została sprzedana w dniu 18.11.2022 r. – akt notarialny Rep. A Nr 2722/2022.

Uchwała nr LVI/1161/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Mokrej

Uchwała niezrealizowana. Rada Miasta wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej, przy ul. Mokrej, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr 1/10 o pow. 0,6206 ha w obrębie 213. Przedmiotowa nieruchomość została przeznaczona do sprzedaży na poprawienie warunków zagospodarowania nieruchomości sąsiednich położonych przy ul. Mokrej 3 (dz. nr 2/1 i dz. nr 1/14) na rzecz firmy keeper sp. z o.o. Sporządzona została przez rzeczoznawcę majątkowego wycena ww. gruntu, na podstawie której ustalona została minimalna cena sprzedaży tego terenu. Zaproponowano termin rokowań, mających na celu ustalenie ceny sprzedaży, jednakże firma wstrzymała się z nabyciem gruntu ze względu na trudną sytuację na rynku krajowym i zagranicznym, podtrzymując chęć nabycia gruntu, o ile sytuacja na rynku się ustabilizuje.

Uchwała nr LVI/1162/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy położonej przy ul. Portowej 7-9

Uchwała niezrealizowana. Rada Miasta wyraziła zgodę na sprzedaż w trybie bezprzetargowym nieruchomości gruntowej, przy ul. Portowej 7-9, oznaczonej ewidencyjnie jako działka 4/11 o pow. 0,2586 ha w obrębie 228, na poprawienie warunków zagospodarowania nieruchomości przyległych, położonych przy ul. Portowej, składających się z działek nr 4/10 o pow. 2,0696 ha, nr 4/12 o pow. 0,0820 ha i nr 4/13 o pow. 2,4896 ha. Sporządzona została przez rzeczoznawcę majątkowego wycena ww. działki, na podstawie której ustalona została minimalna cena zbycia tego gruntu. Przeprowadzono rokowania ceny z potencjalnym nabywcą ww. nieruchomości, jednakże nie zdecydował się on na nabycie przedmiotowego gruntu ze względu na zbyt wysoką cenę. W dniu 2.11.2022 r. zainteresowani nabyciem przedmiotowej nieruchomości poinformowali, że Zarząd Rady Nadzorczej Spółki podjął decyzję o zawieszeniu zakupu nieruchomości położonej przy ul. Portowej 7-9.

Uchwała nr LVI/1163/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie zamiany nieruchomości stanowiących własność Miasta Bydgoszczy na nieruchomości stanowiące własność Skarbu Państwa

Uchwała zrealizowana. Dokonano zamiany nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy: ul. Toruńskiej 68, ul. Toruńskiej 72-74 oraz ul. Toruńskiej 64, na 4 nieruchomości gruntowe położone przy ul. Nadrzecznej, stanowiące własność Skarbu Państwa oraz na prawo własności do nieruchomości gruntowych stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych i prawnych, położonych przy: ul. Ołowianej 12, ul. Kieleckiej 2-4, ul. Grunwaldzkiej 229D, ul. Przemysłowej 14A, ul. Grunwaldzkiej 231, aktem notarialnym Rep. A Nr 9374/2022 z dnia 15.09.2022 r.

Uchwała nr LVI/1164/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie zbycia w drodze bezprzetargowej części nieruchomości gruntowej zabudowanej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej w Bydgoszczy przy ul. Żmudzkiej 6

Uchwała niezrealizowana. Rada Miasta wyraziła zgodę na zbycie w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej, położonej przy ul. Żmudzkiej 6, oznaczonej ewidencyjnie jako działka 129/6 o pow. 0,1770 ha w obrębie 192, na rzecz Przedsiębiorstwa Budowlano-Usługowego „Zarem” Sp. z o.o. Sporządzona została przez rzeczoznawcę majątkowego wycena ww. działki, na podstawie której ustalona została minimalna cena zbycia tego gruntu. Przeprowadzono rokowania ceny z potencjalnym nabywcą ww. nieruchomości, który zaakceptował cenę i zdecydował się na nabycie przedmiotowego gruntu. Aktualnie Parafia Ewangelicko-Augsburska złożyła skargę na ww. uchwałę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy. Wobec powyższego akta sprawy zostały przekazane do Zespołu Prawnego celem wysłania ich do Sądu.

Uchwała nr LVI/1165/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie określenia średniej ceny jednostki paliwa będącej podstawą do obliczenia wysokości zwrotu kosztów przewozu dzieci, młodzieży i uczniów niepełnosprawnych do szkół w roku szkolnym 2022/2023

Uchwała zrealizowana. Przyjęcie uchwały miało na celu wypełnienie ustawowego obowiązku wynikającego z art. 39a ust. 3 ustawy z dnia 14.12.2016 r. Prawo oświatowe.

Uchwała nr LVI/1166/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (uchylona w części przez RIO — 8.08.2022 r.)

Zgodnie z treścią uchwały nr XXII/63/2022 Kolegium Izby Obrachunkowej w Bydgoszczy z dnia 3.08.2022 r. stwierdzono nieważność uchwały nr LVI/1166/2022 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w części dot. § 7 uchwały, w zakresie słów „i wchodzi w życie z dniem 1.07.2022 r.”. W związku z tym, Uchwała nr LVI/1166/2022 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r., opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. w dniu 30.06.2022 r., weszła w życie po upływie 14 dni od terminu jej ogłoszenia i obowiązuje do czasu podjęcia nowej uchwały.

Uchwała nr LVI/1167/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. w sprawie wyrażenia woli zawarcia porozumienia w sprawie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego tj. obszaru gmin członkowskich Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz oraz zgody na powierzenie

Miastu Bydgoszcz pełnienia funkcji Instytucji Pośredniczącej w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027

W dniu 31.08.2022 r. zostało zawarte Porozumienie w sprawie: zasad współpracy Stron Porozumienia przy programowaniu, wdrażaniu, finansowaniu, ewaluacji, bieżącej obsłudze i rozliczeniach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego tj. obszaru gmin członkowskich Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz oraz powierzenia przez Strony Porozumienia Miastu Bydgoszcz realizacji zadań w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego w latach 2021-2027.

Uchwała nr LVIII/1188/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Prądy-Agatowa” w Bydgoszczy
Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LVIII/1189/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Fordon-Sielskie” w Bydgoszczy
Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LVIII/1190/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Miedzyń-Cieplicka” w Bydgoszczy
Przedmiotową uchwałą zakończono tryb formalno-prawny opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, określony w ustawie z dnia 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Plan jest obowiązującym aktem prawa miejscowego.

Uchwała nr LVIII/1191/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej zmiany nazwy przystanku kolejowego na terenie Miasta Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Przedmiotową uchwałą Rada Miasta Bydgoszczy pozytywnie zaopiniowała zmianę nazwy kolejowego przystanku osobowego znajdującego się na terenie Miasta Bydgoszczy, z nazwy „Bydgoszcz Akademia” na „Bydgoszcz Politechnika”.

Uchwała nr LVIII/1192/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie pozbawienia kategorii drogi powiatowej
Uchwała zrealizowana. Przedmiotową uchwałą pozbawiono kategorii administracyjnej drogi powiatowej ul. Łochowskiej i ul. Nakielskiej i nadano im nową kategorię administracyjną – drogę wojewódzką. Wskazane w uchwale drogi uzyskują kategorię drogi wojewódzkiej w wyniku uchwały sejmiku województwa.

Uchwała nr LVIII/1193/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie nadania kategorii administracyjnej drodze
Uchwała zrealizowana. Przedmiotową uchwałą nadano kategorię drogi publicznej ulicom, które do tej pory nie były objęte statusem drogi publicznej, będącym uzupełnieniem istniejących dróg publicznych, służącym lokalnym potrzebom mieszkańców Bydgoszczy. Uchwała została opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z dnia 7.10.2022 r., poz. 5097 i obowiązuje od dnia 1.01.2023 r.

Uchwała nr LVIII/1194/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie korzystania z parkingów funkcjonujących w systemie Parkuj i Jedź (Park & Ride) w Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Przedmiotową uchwałą doprecyzowano ogólne zasady korzystania z parkingów funkcjonujących w systemie Parkuj i Jedź (Park & Ride) w Bydgoszczy.

Uchwała nr LVIII/1195/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie zmiany uchwały nr VI/58/19 Rady Miasta Bydgoszczy w sprawie wyboru członków Bydgoskiej Rady Seniorów
Przedmiotowa uchwała została zrealizowana w następujący sposób:

- prezydent podpisał akty powołania dla nowych radnych,
- dokumenty zostały przyjęte przez nowych radnych,

- spisy składów rady publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Miasta Bydgoszcz zostały zaktualizowane,
- powołani radni są zapraszani na posiedzenia Bydgoskiej Rady Seniorów zwoływane, regularnie przez przewodniczącą i uczestniczą w posiedzeniach.

Uchwała nr LVIII/1196/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć nauczycieli obowiązującego w szkołach i placówkach prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz

Uchwała zrealizowana. Z uwagi na wejście w życie 27.05.2022 r. ustawy z dnia 12.05.2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, wynika konieczność dostosowania uchwały nr LV/1136/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. do znowelizowanych zapisów Karty Nauczyciela, w zakresie treści art. 42 ust. 7 pkt 3 lit. b. Tym samym w uchwale znalazło się nowe stanowisko: pedagog specjalny wraz z określonym dla niego obowiązkowym wymiarem godzin zajęć. O wejściu w życie niniejszej uchwały zostali poinformowani wszyscy dyrektorzy placówek oświatowych prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz.

Uchwała nr LVIII/1197/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie regulaminu określającego wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom niektórych składników wynagrodzenia

Uchwała zrealizowana. Znowelizowana Karta Nauczyciela w zakresie awansu zawodowego nauczycieli wprowadziła nową funkcję tzw. mentora, którego rolą jest wsparcie nauczyciela w okresie przygotowania do zawodu w drodze do uzyskania przez niego stopnia nauczyciela mianowanego. Niniejszą uchwałą Rada Miasta Bydgoszczy określiła wysokości dodatku funkcyjnego dla mentora. O wejściu w życie niniejszej uchwały zostali poinformowani wszyscy dyrektorzy placówek oświatowych prowadzonych przez Miasto Bydgoszcz.

Uchwała nr LVIII/1198/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie wniesienia do Bydgoskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością aportu w postaci nieruchomości oraz objęcia z tego tytułu udziałów

Uchwała nie została zrealizowana. Na wniosek Spółki Zespół Nadzoru Właścicielskiego przygotowuje zmianę uchwały poprzez wyłączenie z aportu jednej nieruchomości.

Uchwała nr LVIII/1199/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. zmieniająca uchwałę nr XLIX/1028/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. w sprawie wniesienia do Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Bydgoszczy aportu w postaci nieruchomości oraz objęcia z tego tytułu udziałów w kapitale zakładowym

Uchwała została zrealizowana. W dniu 25.01.2023 r. Zgromadzenie Wspólników Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. dokonało podwyższenia kapitału w Spółce oraz objęcia z tego tytułu udziałów.

Uchwała nr LVIII/1200/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z wybranych jarzębów szwedzkich rosnących w alei drzew przy ul. Szymanowskiego w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwałę uzgodniono z RDOŚ (postanowienie WOP.623.60.2022.MWK), przyjęto uchwałę w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody — uchwała nr LXIV/1314/23.

Uchwała nr LVIII/1201/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z dębu szypułkowego odm. stożkowa rosnącego w Parku Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwałę uzgodniono z RDOŚ (postanowienie WOP.623.66.2022.MWK), przyjęto uchwałę w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody — uchwała nr LXIV/1315/23.

Uchwała nr LVIII/1202/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody skupiska czterech dębów szypułkowych rosnących przy ul. Bora-Komorowskiego w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwałę uzgodniono z RDOŚ (postanowienie WOP.623.67.2022.MWK), przyjęto uchwałę w sprawie ustanowienia formy ochrony przyrody — uchwała nr LXIV/1310/23.

Uchwała nr LVIII/1203/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie nadania nazwy rondu na terenie Bydgoszczy (rondo Szwederowiaków)

Uchwała zrealizowana. Uwzględniając wniosek Rady Osiedla Szwederowo, pozytywnie zaopiniowany przez Zespół ds. Nazewnictwa, Rada Miasta podjęła uchwałę dot. nadania nazwy rondo Szwederowiaków. Uchwała została opublikowana w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z dnia 7.10.2022 r., poz. 5101 i obowiązuje od dnia 22.10.2022 r.

Uchwała nr LVIII/1204/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej niezabudowanej stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej w rejonie ul. Chęcińskiej i ul. Stopnickiej

Uchwała niezrealizowana. Rada Miasta wyraziła zgodę na zbycie w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowej, położonej przy ul. Chęcińskiej, ul. Stopnickiej, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr 51/4 o pow. 0,0400 ha w obrębie 223. Sporządzona została przez rzeczoznawcę majątkowego wycena ww. gruntu, na podstawie której ustalona została cena wywoławcza sprzedaży ww. działki. Następnie opublikowany był wykaz o przeznaczeniu przedmiotowego gruntu do sprzedaży. Po publikacji wykazu i stwierdzeniu braku wpływu wniosków osób, którym przysługuje nabycie nieruchomości na zasadach pierwszeństwa, ogłoszony został na dzień 17.01.2023 r. przetarg na sprzedaż ww. nieruchomości.

Uchwała nr LVIII/1205/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy ul. Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury oraz ustanowienia służebności drogowej

Uchwała niezrealizowana. Rada Miasta wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowych, przy ul. Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury, oznaczonych ewidencyjnie jako działki nr 208/4 o pow. 0,1684 ha i nr 207/1 o pow. 0,0318 ha w obrębie 74 oraz ustanowienia służebności drogowej na działce nr 208/5 o pow. 0,0662 ha. Sporządzona została przez rzeczoznawcę majątkowego wycena gruntu, na podstawie której ustalona została cena wywoławcza sprzedaży ww. działki. Następnie opublikowany był wykaz o przeznaczeniu przedmiotowego gruntu do sprzedaży. Po publikacji wykazu i stwierdzeniu braku wpływu wniosków osób, którym przysługuje nabycie nieruchomości na zasadach pierwszeństwa, ogłoszony zostanie przetarg na sprzedaż ww. nieruchomości, który planowany jest w II kw. 2023 r.

Uchwała nr LVIII/1206/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. w sprawie darowizny na rzecz Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy nieruchomości gruntowej, stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy położonej przy ul. Aleje Prof. Sylwestra Kaliskiego

Uchwała zrealizowana. Nieruchomość położona przy ul. Aleje Prof. Sylwestra Kaliskiego, oznaczona ewidencyjnie jako działka nr 113/5 o pow. 2,5301 ha w obrębie 337, została sprzedana w dniu 7.12.2022 r. – akt notarialny Rep. A Nr 10137/2022.

Uchwała nr LX/1211/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie utworzenia instytucji kultury pod nazwą Park Kultury w Bydgoszczy oraz nadająca statut instytucji kultury Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera

Uchwała zrealizowana. Rada Miasta Bydgoszczy powyższą uchwałę zmieniła nazwę miejskiej instytucji kultury z Park Kultury na Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera.

Uchwała nr LX/1212/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody dębu szypułkowego rosnącego przy ul. Ikara w Bydgoszczy
Uchwała zrealizowana. Uchwałę uzgodniono z RDOŚ (postanowienie WOP.623.65.2022.KS), przyjęto uchwałę w sprawie ustanowienia formy ochrony przyrody — uchwała nr LXIV/1311/23.

Uchwała nr LX/1213/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody z wiązu szypułkowego rosnącego w Parku Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwałę uzgodniono z RDOŚ (postanowienie WOP.623.63.2022.KS), przyjęto uchwałę w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody — uchwała nr LXIV/1316/23.

Uchwała nr LX/1214/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie ustanowienia pomnikami przyrody dwóch dębów szypułkowych rosnących na skarpie rzeki Brdy przy ul. Smukalskiej w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Uchwałę uzgodniono z RDOŚ (postanowienie WOP.623.64.2022.KS), przyjęto uchwałę w sprawie ustanowienia formy ochrony przyrody — uchwała nr LXIV/1309/23.

Uchwała nr LX/1215/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 r. w sprawie wyznaczenia miejsc do prowadzenia handlu w piątki i soboty przez rolników i ich domowników

Uchwała zrealizowana. Na terenie targowisk przy ul. Modrakowej, Pelpińskiej i na Placu Piastowskim w Bydgoszczy wyznaczono miejsca do prowadzenia handlu w piątki i soboty przez rolników i ich domowników.

Uchwała nr LX/1216/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 r. w sprawie ustanowienia prawa służebności drogowej na nieruchomości stanowiącej własność Miasta Bydgoszczy, położonej przy ul. Spornej

Uchwała zrealizowana. Na nieruchomości położonej przy ul. Spornej, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr 8/7 o pow. 0,1935 ha w obrębie 226, została ustanowiona służebność drogowa – akt notarialny Rep. A Nr 4669/2022 z dnia 5.12.22 r.

Uchwała nr LX/1217/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych w Bydgoszczy przy ul. Inwalidów, na rzecz użytkownika wieczystego

Uchwała niezrealizowana – ww. uchwałą wyrażono zgodę na sprzedaż nieruchomości gruntowej położonej w Bydgoszczy przy ul. Inwalidów, oznaczonych ewidencyjnie jako działki nr 16/5 i 16/16 w obrębie 207, na rzecz użytkownika wieczystego. Podjęte zostały czynności zmierzające do wyłonienia rzeczoznawcy majątkowego, który sporządzi operat szacunkowy określający wartość nieruchomości, będący podstawą do ustalenia ceny sprzedaży nieruchomości. Po uzyskaniu wyceny nieruchomości, przeprowadzone zostaną rokowania z użytkownikiem wieczystym na okoliczność ustalenia warunków i ceny sprzedaży nieruchomości.

Uchwała nr LX/1218/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych przy ul. Juliusza Kossaka 11 i ul. ks. Ignacego Skorupki w Bydgoszczy

Uchwała niezrealizowana. Rada Miasta wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowych, przy ul. Juliusza Kossaka 11 i ul. ks. Ignacego Skorupki, oznaczonych ewidencyjnie jako działki nr 49 o pow. 0,1082 ha i nr 70/2 o pow. 0,1129 ha w obrębie 93. Sporządzona została przez rzeczoznawcę majątkowego wycena gruntu, na podstawie której ustalona została cena wywoławcza sprzedaży ww. działki, a następnie opublikowany był wykaz o przeznaczeniu jej do sprzedaży. Po publikacji wykazu i stwierdzeniu braku wpływu wniosków osób, którym przysługuje nabycie nieruchomości na zasadach pierwszeństwa, ogłoszony zostanie w I kwartale 2023 r. przetarg na sprzedaż przedmiotowej nieruchomości.

Uchwała nr LXI/1233/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia lokalnego programu pomocy społecznej pn.: "Wsparcie w formie mieszkań wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2022-2023"

MOPS, jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej realizuje stosownie do uchwały nr XLIX/1025/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. lokalny program pomocy społecznej, pn.: „Wsparcie w formie mieszkań wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2022-2023”. W lokalnym Programie funkcjonują 4 mieszkania wspomagane, wydzielone z mieszkaniowego zasobu Miasta Bydgoszczy. Uchwała z dniem 1.01.2023 r. reguluje szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności i warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z odpłatności za pobyt w mieszkaniach wspomaganych. Przyznanie pobytu w mieszkaniu wspomagany, w tym ustalenie odpłatności za pobyt następuje na podstawie skierowania wydanego przez MOPS oraz podpisania umowy między mieszkańcem, podmiotem prowadzącym mieszkanie wspomagane, a Miastem Bydgoszcz. Aktualnie zawierane są umowy z 12 mieszkańcami mieszkań wspomaganych – na okres od 1.01.2023 r. do 31.12.2023 r., tj. na czas trwania lokalnego programu pomocy społecznej.

Uchwała nr LXI/1234/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia do realizacji projektu pt. „Kujawsko-Pomorska Teleopieka” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Uchwała w trakcie realizacji. Projekt „Kujawsko-Pomorska Teleopieka” realizowany jest od 1.01.2020 r. do 31.12.2023 r. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych, świadczonych w środowisku lokalnym w formie pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu opiekuńczego, przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii, takich jak teleopieka. W ramach projektu w 2022 r. z 607 urzędzeń do teleopieki skorzystało 730 mieszkańców Bydgoszczy. Usługa teleopieki dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, w tym Miasta Bydgoszczy, obsługiwana jest przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Kujawsko-Pomorska Telemedycyna w Toruniu.

Uchwała nr LXI/1235/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia do realizacji projektu „Zaopiekowani” współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Uchwała w realizacji. Projekt „Zaopiekowani” realizowany był od 1.01.2020 r. do 31.12.2022 r. Wsparciem oferowanym w projekcie są: usługi opiekuńcze (zwykłe), usługi opiekuńcze w ramach tzw. „opieki wytchnieniowej”, pies asystujący – zakup i wyszkolenie psów. W 2022 r.:

- w ramach zadania *Rozwój usług opiekuńczych w środowisku lokalnym* usługami opiekuńczymi objęto 93 osoby i łącznie zrealizowano 14 920,5 godzin usług opiekuńczych; natomiast usługami opiekuńczymi w ramach tzw. „opieki wytchnieniowej” objęto 33 osoby i łącznie zrealizowano 6 900 godzin usług;
- w ramach zadania *Wspieranie aktywności osób niesamodzielnych – „Psi opiekun”*, zakupiono i przeszkolono 3 psy asystujące dla osób niepełnosprawnych (niewidomych lub niedowidzących), które zostały przekazane osobom z niepełnosprawnościami.

W 2022 r. uzyskano zgodę Instytucji Zarządzającej na zwiększenie wartości projektu oraz wydłużenie jego realizacji do 30.09.2023 r. W związku z tym podjęto ww. uchwałę. Wydłużenie realizacji projektu dotyczyć będzie wyłącznie usług opiekuńczych

Uchwała nr LXI/1236/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia do realizacji projektu „Klucz do lepszego życia” współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Uchwała w trakcie realizacji. Dotyczy przyjęcia do realizacji projektu „Klucz do lepszego życia”, termin realizacji od 1.09.2021 r. do 31.03.2023 r. Celem projektu jest zaktywizowanie 30 kobiet nieaktywnych zawodowo

w wieku 45+, przede wszystkim korzystających z pomocy społecznej, o niskich kwalifikacjach i deficytach społecznych, zamieszkałych w Bydgoszczy, w szczególności na terenach objętych GPR oraz przy ul. Saperów. Projekt zakłada realizację trzech zadań w oparciu o instrumenty aktywnej integracji:

- Aktywizacja społeczna – przeprowadzenie warsztatów motywacyjno-integracyjnych, treningu umiejętności i kompetencji społecznych oraz poradnictwa psychologicznego.
- Aktywizacja zawodowa – przeprowadzenie indywidualnej diagnozy potencjału zawodowego, zaplanowano: warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, warsztaty w zakresie kreacji wizerunku, kurs podstawowej obsługi komputera, Internetu i urządzeń mobilnych. Zaplanowane zostaną również szkolenia zawodowe i staże u pracodawcy (realizacja w 2022 r. i 2023 r.).
- Program Aktywności Lokalnej – w 2022 r. zrealizowano następujące formy wsparcia: indywidualne poradnictwo psychologiczne, Indywidualny Plan Działania, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy oraz kreacji wizerunku, kurs podstawowej obsługi komputera, Internetu i urządzeń mobilnych, szkolenia zawodowe o profilach: pracownik administracyjno-biurowy z podstawami kadr i płac (7 osób), florystka (5 osób), opiekun osób starszych, chorych i niepełnosprawnych (5 osób), asystent nauczyciela przedszkola z podstawami wczesnego wspomagania rozwoju (2 osoby), magazynier z obsługą wózka podnośnikowego z wymianą butli gazowej (2 osoby), magazynier (1 osoba) oraz 6-miesięczne staże zawodowe (18 osób).

W 2022 r. uzyskano zgodę Instytucji Zarządzającej na zmniejszenie wartości Projektu, co zostało ujęte w ww. uchwale.

Uchwała nr LXI/1237/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Bydgoszczy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2023 r.

Uchwała jest w trakcie realizacji. Na podstawie art. 5a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, nie później niż do dnia 31 maja każdego roku, jest obowiązany przedłożyć organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego oraz opublikować w Biuletynie Informacji Publicznej sprawozdanie z realizacji programu współpracy za rok poprzedni.

Uchwała nr LXI/1238/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu

Rada Miasta uchwałą zmieniającą uchwałę nr L/1062/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.02.2022 r. zdecydowała o przeniesieniu na 2023 rok zadania inwestycyjnego pn. "Wykonanie systemu oddymiania klatki schodowej w budynku Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy przy ul. Stary Rynek 22" w kwocie 15 000 zł, realizowanego przez instytucję kultury, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. dr W. Bełzy w Bydgoszczy, dla której organizatorem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie.

Uchwała nr LXI/1239/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. w sprawie określenia stawki za 1 kilometr przebiegu pojazdu, będącej podstawą do obliczenia wysokości zwrotu kosztów przewozu dzieci, młodzieży i uczniów niepełnosprawnych do szkół i przedszkoli

Uchwała zrealizowana. Niniejsza uchwała była następstwem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 15.09.2022 r. o zmianie ustawy Prawo oświatowe oraz ustawy o finansowaniu zadań oświatowych. W art. 1 ww. ustawy zmieniono dotychczasowe przepisy dot. ustalania kosztów przejazdu dziecka i opiekuna, które są zwracane opiekunom dowożącym dzieci niepełnosprawne do szkoły lub przedszkola. Po wejściu w życie ww. przepisów wysokość zwrotu kosztów przejazdu ucznia i opiekuna wyliczana jest przy uwzględnieniu liczby kilometrów przewozu dziecka z domu do szkoły, a także przewozu rodzica ze szkoły do domu lub miejsca pracy, pomniejszonych o liczbę kilometrów z miejsca zamieszkania rodzica do miejsca pracy oraz przy uwzględnieniu stawki za 1 kilometr przebiegu pojazdu, określonej niniejszą uchwałą. Ustawodawca w art. 39 ust. 3 zobowiązał jednostki samorządu terytorialnego do ustalenia w drodze uchwały wysokości stawki za

1 kilometr przebiegu pojazdu. W tym celu niezbędne było przyjęcie przedmiotowej uchwały, określającej wysokość stawki za 1 kilometr przebiegu pojazdu, którą Miasto uwzględnia przy wyliczeniach zwrotu rodzicom kosztów przewozu dzieci niepełnosprawnych do 16.01.2023 r.

Uchwała nr LXI/1240/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. w sprawie ustalenia na rok 2023 wysokości opłat za usunięcie pojazdu z drogi i jego przechowywanie na parkingu strzeżonym
Przedmiotowa uchwała weszła w życie z dniem 1.01.2023 r. W związku z powyższym od 1.01.2023 r. stosowane są stawki opłat określone w wyżej wymienionej uchwale.

Uchwała nr LXI/1241/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. w sprawie sprzedaży części nieruchomości gruntowych niezabudowanych stanowiących własność Miasta Bydgoszczy, położonych w rejonie ulic: Wyzwolenia - Gryfa Pomorskiego - Ostromeckiej

Uchwała niezrealizowana – ww. uchwałą Rada Miasta Bydgoszczy wyraziła zgodę na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowych, położonych w rejonie ulic: Wyzwolenia - Gryfa Pomorskiego - Ostromeckiej, oznaczonych ewidencyjnie jako działki nr 6/1, 10/5, 9/6, 6/7, 7/13, 8/15, 7/10, 8/13 o łącznej pow. 1,5463 ha w obrębie 435. Podjęte zostały czynności zmierzające do wyłonienia rzeczoznawcy majątkowego, który sporządzi wycenę ww. gruntu, na podstawie której ustalona zostanie cena wywoławcza sprzedaży ww. działek. Następnie opublikowany będzie wykaz o przeznaczeniu ww. terenu do sprzedaży. Po publikacji wykazu i stwierdzeniu braku wpływu wniosków osób, którym przysługuje nabycie nieruchomości na zasadach pierwszeństwa, ogłoszony zostanie w II kwartale 2023 r. przetarg na sprzedaż przedmiotowych nieruchomości.

Uchwała nr LXI/1242/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. w sprawie zatwierdzenia Programów Polityki Zdrowotnej na 2023 r.

Przedmiotową uchwałą Rada Miasta Bydgoszczy zatwierdziła Programy Polityki Zdrowotnej na 2023 r. W 2022 r. celem wyłonienia realizatorów, realizowane były prace dot. przygotowania procedury konkursowej zaplanowanej do uruchomienia w 2023 r.

Uchwała nr LXI/1243/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. w sprawie zatwierdzenia programu pn. "Program polityki zdrowotnej z zakresu wsparcia leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – in vitro dla mieszkańców Miasta Bydgoszczy na lata 2023-2026" oraz informacja o realizacji programu w latach 2019-2022

Informacja o realizacji Programu w latach 2019-2022 została przekazana na sesji Rady Miasta Bydgoszczy w dniu 23.11.2022 r., natomiast podjęta uchwała realizowana była w 2022 r. poprzez prace dot. przygotowania procedury konkursowej, celem wyłonienia realizatorów, zaplanowanej do uruchomienia w 2023 r.

Uchwała nr LXI/1244/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. w sprawie ustalenia ceny za odprowadzenie wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzenia opadów atmosferycznych

Cena określona w ww. uchwale ma zastosowanie do usług świadczonych przez MWiK, który wykonuje zadania własne Miasta w zakresie gospodarki wodami opadowymi lub roztopowymi na terenie miasta Bydgoszczy. Odbiorcami usługi są osoby fizyczne, prawne oraz podmioty nieposiadające osobowości prawnej. Uchwalona cena w wysokości 5,07 zł/m² netto obowiązuje od dnia 1.01.2023 r. do dnia 31.12.2023 r.

Uchwała nr LXI/1245/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości

Uchwała weszła w życie z dniem 1.01.2023 r., jest realizowana na bieżąco.

Uchwała nr LXI/1246/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. w sprawie określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych

Uchwała weszła w życie z dniem 1.01.2023 r., jest realizowana na bieżąco.

Uchwała nr LXII/1260/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie uchwalenia budżetu miasta na 2023 rok

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych w terminie do 21 dni od dnia uchwalenia uchwały budżetowej, zostały opracowane pisma informacyjne do jednostek samorządu terytorialnego o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków tych jednostek oraz wysokości dotacji i wpłat do budżetu. Sprawozdanie z wykonania budżetu za I półrocze zostanie przedstawione przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy, Radzie Miasta i Regionalnej Izbie Obrachunkowej w ustawowym terminie tj. 30.08.2023 r. Natomiast sprawozdanie roczne zostanie przedstawione do dnia 31.03.2024 r.

Uchwała nr LXII/1261/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Miasta Bydgoszczy

W dniu 14.12.2022 r. uchwalono Wieloletnią Prognozę Finansową Miasta na lata 2023-2045, która będzie na bieżąco realizowana. Informacja o kształtowaniu się Wieloletniej Prognozy Finansowej za I półrocze zostanie przedstawiona przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy, Radzie Miasta i Regionalnej Izbie Obrachunkowej w ustawowym terminie, tj. 30.08.2023 r. Natomiast sprawozdanie roczne zostanie przedstawione do dnia 31.03.2024 r.

Uchwała nr LXII/1262/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Osowa Góra-Kobaltowa” w Bydgoszczy

Trwa opracowanie projektu planu przed przekazaniem do zaopiniowania i uzgodnień.

Uchwała nr LXII/1263/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy

Przedmiotową uchwałą Rada Miasta Bydgoszczy przyjęła Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy.

Uchwała nr LXII/1264/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. zmieniająca uchwałę nr LIX/1295/18 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.04.2018 r. w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych udostępnionych dla operatorów i przewoźników oraz warunków i zasad korzystania z tych obiektów

Uchwała została zrealizowana. Przedmiotową uchwałą wprowadzono zmiany w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem jest Miasto Bydgoszcz, udostępnionych dla operatorów i przewoźników oraz określono warunki i zasady korzystania z tych obiektów.

Uchwała nr LXII/1265/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania

Uchwała obowiązuje od dnia 1.01.2023 r. Na jej podstawie wydawane są wszystkie decyzje administracyjne dot. przyznania pomocy w powyższym zakresie. Powodem wywołania niniejszej uchwały była zmiana kosztu godziny usług opiekuńczych, ze stawki 26,85 zł na 31,08 zł.

Uchwała nr LXII/1267/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu (Strefa Aktywnego Umysłu w bibliotece na os. Kapuściska)

Rada Miasta Bydgoszczy ww. uchwałą zmieniającą uchwałę nr LIV/1119/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.04.2022 r. zdecydowała o przeniesieniu na 2023 rok zadania inwestycyjnego pn. „Strefa Aktywnego Umysłu w bibliotece na os. Kapuściska” (Program BBO) w kwocie 14 111 zł, realizowanego przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. dr W. Bełzy w Bydgoszczy, dla której organizatorem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie.

Uchwała nr LXII/1268/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego w publicznych przedszkolach, dla których organem prowadzącym jest Miasto Bydgoszcz oraz określenia warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat

Uchwała zrealizowana. Uchwała została ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. i weszła w życie dnia 1.02.2023 r. Zgodnie z ww. uchwałą, począwszy od miesiąca lutego 2023 r., stawka opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, w czasie przekraczającym 5-godzinny bezpłatny wymiar zajęć, wynosi 1,14 zł za każdą godzinę zajęć (do 31.01.2023 r stawka wynosiła 1 zł).

Uchwała nr LXII/1269/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy

Uchwała zrealizowana. Z uwagi na zmianę rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz.U. z 2019 r. poz. 1045 z późn.zm.) zaszła konieczność dostosowania treści obecnego Statutu Miejskiego Ośrodka Edukacji Nauczycieli do obowiązujących przepisów. Uchwała ma na celu uporządkowanie i uaktualnienie zapisów dotychczasowego statutu.

Uchwała nr LXII/1270/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok

W związku ze zmianą kwoty wpływów z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zmieniono kwotę przeznaczoną na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 r.

Uchwała nr LXII/1271/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2025

W oparciu o ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a także Ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii, które nakładają na samorządy gminne obowiązek realizacji ściśle określonych zadań, uchwalono Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2025.

Uchwała nr LXII/1272/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia warunków udzielania bonifikat i wysokości stawek procentowych przy zbywaniu nieruchomości stanowiących własność Miasta Bydgoszczy na rzecz właścicieli lokali oraz inną uchwałę

Uchwała realizowana jest na bieżąco.

Uchwała nr LXII/1273/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w zakresie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Łubianka zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
Prowadzone są rozmowy między gminami w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego.

Uchwała nr LXII/1274/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w zakresie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Obrowo zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
Prowadzone są rozmowy między gminami w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego.

Uchwała nr LXII/1275/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w zakresie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Miasta Toruń zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
Prowadzone są rozmowy między gminami w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego.

Uchwała nr LXII/1276/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w zakresie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Lubicz zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
Prowadzone są rozmowy między gminami w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego.

Uchwała nr LXII/1277/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w zakresie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Łysomice zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
Prowadzone są rozmowy między gminami w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego.

Uchwała nr LXII/1278/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w zakresie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Wielka Nieszawka zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
Prowadzone są rozmowy między gminami w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego.

Uchwała nr LXII/1279/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w zakresie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Zławieś Wielka zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
Prowadzone są rozmowy między gminami w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego.

Uchwała nr LXII/1280/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w zakresie przejęcia przez Miasto Bydgoszcz zadania własnego Gminy Czernikowo zapewnienia utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
Prowadzone są rozmowy między gminami w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego.

Uchwała nr LXII/1281/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu (IV krąg Opery Nova)
Przedmiotową uchwałą wyrażono zgodę na udzielenie pomocy finansowej Województwu Kujawsko-Pomorskiemu z przeznaczeniem na realizację zadania inwestycyjnego pod nazwą „Rozbudowa Opery NOVA w Bydgoszczy o IV krąg” w łącznej kwocie 57 108 370 zł, w 2021 r. w kwocie 0 zł, w 2022 r. w kwocie 19 820 zł, w 2023 r. w kwocie 17 565 401 zł, w 2024 r. w kwocie 19 858 883 zł, w 2025 r. w kwocie 19 664 266 zł”.

Uchwały zmieniające uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu miasta na 2022 rok:

- Uchwała Nr XLIX/1042/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. (1),
- Uchwała Nr L/1064/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.02.2022 r. (2),
- Uchwała Nr LII/1106/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. (3),
- Uchwała Nr LIV/1122/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.04.2022 r. (4),
- Uchwała Nr LV/1139/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. (5),
- Uchwała Nr LVI/1168/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. (6),
- Uchwała Nr LVII/1187/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.09.2022 r. (7),
- Uchwała Nr LVIII/1207/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. (8),
- Uchwała Nr LX/1220/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 (9),
- Uchwała Nr LXI/1247/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. (10),
- Uchwała Nr LXII/1282/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. (11).

Powyższymi uchwałami dokonano zmian w planie dochodów i wydatków, polegających na zwiększeniu subwencji, dotacji z budżetu państwa, dotacji z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego, odpłatności za usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze i pobyt mieszkańców w DPS, opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości, wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, odpłatności z innych jst, opłat i kar za korzystanie ze środowiska, wpływów z obiektów sportowych, środków pochodzących z UE, środków z funduszy

pomocowych, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, środków pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19, zagospodarowania odpadów komunalnych z innych gmin, wypłatę dodatków węglowych i utrzymania obiektów sportowych. Dokonano także aktualizacji wydatków majątkowych poprzez zwiększenie wartości niektórych działań inwestycyjnych, wprowadzono nowe działania inwestycyjne, zaktualizowano nakłady niektórych zadań inwestycyjnych oraz rozdysponowano rezerwy: ogólną i celowe. Zmiany te zostały ujęte w planie budżetu. Informacja z wykonania budżetu za I półrocze została przedstawiona przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy Radzie Miasta i Regionalnej Izbie Obrachunkowej w ustawowym terminie, tj. do dnia 31.08.2022 r., natomiast sprawozdanie roczne zostanie przekazane w ustawowym terminie tj. do dnia 31.03.2023 r.

Uchwały zmieniające uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Bydgoszczy:

- Uchwała Nr XLIX/1043/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.01.2022 r. (1),
- Uchwała Nr L/1065/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.02.2022 r. (2),
- Uchwała Nr LII/1107/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30.03.2022 r. (3),
- Uchwała Nr LIV/1123/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 27.04.2022 r. (4),
- Uchwała Nr LV/1140/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 25.05.2022 r. (6),
- Uchwała Nr LVI/1169/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29.06.2022 r. (7),
- Uchwała Nr LVIII/1208/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28.09.2022 r. (9),
- Uchwała Nr LX/1221/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 26.10.2022 r. (10),
- Uchwała Nr LXI/1248/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 23.11.2022 r. (11),
- Uchwała Nr LXII/1283/22 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 14.12.2022 r. (12).

Informacja o stopniu zaawansowania realizacji przedsięwzięć wieloletnich została przedstawiona przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy, Radzie Miasta i Regionalnej Izbie Obrachunkowej, razem z informacją półroczną o przebiegu wykonania budżetu w ustawowym terminie, tj. do dnia 31.08.2022 r., natomiast sprawozdanie roczne zostanie przekazane w ustawowym terminie tj. do dnia 31.03.2023 r.

Wykaz skrótów i skrótowców

ABSL	– ang. Association of Business Service Leaders in Poland - Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych
ADM	– Administracja Domów Miejskich „ADM” Sp. z o.o.
ALDA	– Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Demokracji Lokalnej
AP	– ang. Access Point - punkt dostępu
AR	– ang. augmented reality - rozszerzona rzeczywistość
BARR	– Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o.
BBFO	– Bydgoskie Biuro Finansów Oświaty
BBO	– Bydgoski Budżet Obywatelski
BCI	– Bydgoskie Centrum Informacji
BCOPW	– Bydgoskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu
BCS	– Bydgoskie Centrum Sportu
BCTW	– Bydgoskie Centrum Targowo-Wystawiennicze
BDL GUS	– Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BGK	– Bank Gospodarstwa Krajowego
BGO	– Bydgoskie Granty Oświatowe
BORPA	– Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”
BPO	– ang. Business Process Outsourcing - zlecenie wykonania usług na zewnątrz
BPPT	– Bydgoski Park Przemysłowo Technologiczny Sp. z o.o.
BRA	– Bydgoski Rower Aglomeracyjny
BSW	– Bydgoska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy
BTBS	– Bydgoskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
BTOF	– Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny
BydOF	– Bydgoski Obszar Funkcjonalny
ByLOT	– Bydgoska Lokalna Organizacja Turystyczna
BZPOW	– Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych
CEEB	– Centralna Baza Emisyjności Budynków
CM UMK	– Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
CNG	– ang. compressed natural gas - sprężony gaz ziemny
c.o.	– centralne ogrzewanie
c.w.u.	– ciepła woda użytkowa
DK	– droga krajowa
DPS	– Dom Pomocy Społecznej
Dz.U.	– Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	– Dziennik Urzędowy
EFS	– Europejski Fundusz Społeczny
EOG	– Europejski Obszar Gospodarczy
ePUAP	– Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
EZD RP	– Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją w administracji publicznej
FEdKP	– Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza
GPR	– Gminny Program Rewitalizacji
GPZ	– główny punkt zasilający
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
IP	– instytucja pośrednicząca
ITS	– ang. Intelligent Transportation System - Inteligentne Systemy Transportowe
IZ	– instytucja zarządzająca
JCWP	– jednolita część wód powierzchniowych
JFTC	– ang. Joint Force Training Centre - Centrum Szkolenia Sił Połączonych
jst	– jednostka samorządu terytorialnego
KMP	– Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy
KPEC	– Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
KPSW	– Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy
KRUS	– Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
KTG	– kardiokardiografia
LAN	– ang. local area network - lokalna sieć komputerowa
L _{DWN}	– długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku

LN	– długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku
LNG	– ang. liquefied natural gas - skroplony gaz ziemny
LPG	– ang. liquefied petroleum gas - skroplony gaz płynny
LPKiW	– Leśny Park Kultury i Wypoczynku
MCK	– Miejskie Centrum Kultury
MDK	– Młodzieżowy Dom Kultury
MICE	– ang. meeting, incentives, conferences, exhibitions – spotkania, imprezy motywacyjne, konferencje, targi
MKiDN	– Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MKUO	– Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.
MOB	– Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy
MOEN	– Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli
MOPS	– Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy
MPG	– Miejska Pracownia Geodezyjna
MPiPS	– Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
MPU	– Miejska Pracownia Urbanistyczna
mpzp	– miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MSWiA	– Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MŚP	– małe i średnie przedsiębiorstwa
MWiK	– Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy Sp. z o.o.
MZK	– Miejskie Zakłady Komunikacyjne Sp. z o.o.
NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NFZ	– Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	– ang. non-government organization - organizacja pozarządowa
NSP	– Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań
OCR	– ang. obstacle course racing - tor sprawnościowego biegu przełajowego
OP	– oś priorytetowa
OTOZ	– Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Zwierząt
OZE	– odnawialne źródła energii
PFRON	– Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PGE	– Polska Grupa Energetyczna S.A.
PGNiG	– Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.
PGR	– Państwowe Gospodarstwa Rolne
PINB	– Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego dla Miasta Bydgoszczy
PIT	– ang. Personal Income Tax - podatek dochodowy od osób fizycznych
PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
PKP	– Polskie Koleje Państwowe S.A.
PKP PLK	– Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe S.A.
PLL LOT	– Polskie Linie Lotnicze LOT S.A.
POIiŚ	– Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
POWER	– Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020
PSP	– Państwowa Straż Pożarna
PTWP	– Polskie Towarzystwo Wspierania Przedsiębiorczości S.A.
PUP	– Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy
PV	– ang. photovoltaics - fotowoltaika
PWN	– Państwowe Wydawnictwo Naukowe
RDOŚ	– Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
Rep.	– repertorium
RIO	– Regionalna Izba Obrachunkowa
RLM	– równoważna liczba mieszkańców
RO	– Rada Osiedla
RPO WK-P	– Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
S.A.	– spółka akcyjna
SCADA	– ang. Supervisory Control And Data Acquisition - system informatyczny nadzorujący przebieg procesu technologicznego lub produkcyjnego
SITE	– ang. Society for Incentive Travel Excellence - międzynarodowa organizacja zrzeszająca profesjonalnych organizatorów, ekspertów i zleceniodawców spotkań i wydarzeń firmowych
SMA	– ang. stone mastic asphalt - mieszanka mineralno-asfaltowa

SMB	– Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz
SOiT	– Szkoła Otwarta i Tolerancyjna
SOR	– Szpitalny Oddział Ratunkowy
SP	– Szkoła Podstawowa
Sp. J.	– spółka jawna
Sp. z o.o.	– spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
SSC	– ang. Shared Service Center - centrum usług wspólnych
SUMP	– ang. Sustainable Urban Mobility Plan - Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej
TEN-T	– ang. Trans-European Transport Networks - Transeuropejska sieć transportowa
TIK	– technologia informacyjno-komunikacyjna
UE	– Unia Europejska
UKW	– Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
UMB	– Urząd Miasta Bydgoszczy
UMK	– Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
VAT	– ang. value added tax - podatek od towarów i usług
VR	– ang. Virtual Reality - wirtualna rzeczywistość
WFOŚiGW	– Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WiMBP	– Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy
WK-P	– Województwo Kujawsko-Pomorskie
wod.-kan.	– wodno-kanalizacyjne
Woj.	– Województwo
WOŚP	– Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
WSG	– Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy
WSNoZ	– Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu
ZDMiKP	– Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy
ZIT	– Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZMP	– Związek Miast Polskich
ZRID	– zezwolenie na realizację inwestycji drogowej
ZRZPR	– Zawodowa Rodzina Zastępcza pełniąca funkcję Pogotowia Rodzinnego
ZS	– Zespół Szkół
ZTPOK	– Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych
ZUS	– Zakład Ubezpieczeń Społecznych